KOTTAYAM PUBLIC LIBRARY

Call No. M08 Acc. No. 52929

Author ചിന്നമ്മ കൊടിയംമ്പിള്ളി പി.

Title. ശ്രീമഹാഭാഗവതം ഗദ്യപദ്യാ.
ശ്രീകൃഷ്ണചൈതന്യ സ്വാമിക്കൾ

KOTT. AYYAN PUBLIC LIBRARY
KOTTAYAM.

~~3-5-47~~

1470

ശ്രീ ഗൌരാംഗൻ

അഥവാ

ശ്രീകൃഷ്ണചൈതന്യസ്വാമികഥ

(ഒന്നാംഭാഗം)

KOTTAYAM PUBLIC LIBRARY
82929
KOTTAYAM

മഹാത്മാ ശിശിർകുമാർഘോഷ്

ഇംഗ്ലീഷിൽ എഴുതിയ മൂലഗ്രന്ഥത്തിന്റെ

ഒരേകദേശപരിഭാഷ.

DISTRIBUTING LIBRARY
No. 811
4940
KOTTAYAM.

പരിഭാഷ:

ശ്രീമതി നെടിയംവീട്ടിൽ ചിന്നമ്മ

1126

വില 3 ക.

സനാതനധർമ്മം അച്ചുക്കൂടം, പെരുമാനൂർ, എറണാകുളം.

MD8

DISTRIBUTING LIBRARY
No.....

അവതാരിക

കീർത്തനഭക്തിയുടെ ആചാര്യൻ എന്ന നിലയിലാണ് ശ്രീഗൌരാംഗൻ അഥവാ ശ്രീകൃഷ്ണചൈതന്യസ്വാമികൾ എന്ന മഹാപുരുഷൻ ഇന്ന് ലോകത്തിൽ അറിയപ്പെടുന്നത്. ഈ മഹാത്മാവിനെ ഒരു അവതാരമായിട്ടാണ് വൈഷ്ണവർ ഗണിച്ചുവരുന്നത്. ധർമ്മസംസ്ഥാപനത്തിന്ന് താൻ സന്ദർഭാനുസരണം അവതരിക്കും എന്ന് തന്റെ പ്രേഷ്ഠസുഹൃത്തായ അർജ്ജുനനോട് ഭഗവാൻ അരുളിച്ചെയ്തത് ഇവിടെ സ്മർത്തവ്യമാണ്. ഭഗവാൻ ഗൌരാംഗൻ അങ്ങനെ ഒരവതാരം ആവശ്യമായിരുന്ന അവസരത്തിലാണ് ഭൂജാതനായത്.

ശ്രീശങ്കരാചാര്യരുടെ അദ്വൈതമതത്തിന്ന് പണ്ഡിതന്മാരുടെ ഇടയിൽ വളരെ പ്രാബല്യം അക്കാലത്ത് ഉണ്ടായിരുന്നു. ഈ മതം സാധാരണജനങ്ങൾക്ക് പ്രായോഗികമായ ഒരു നിവൃത്തിമാർഗ്ഗത്തെക്കാണിച്ചിരുന്നില്ല. കർമ്മാധിഷ്ഠിതമായ വൈദികമാർഗ്ഗവും ബഹുജനങ്ങൾക്ക് പറ്റിയതല്ലായിരുന്നു. ക്രുനിന്മേൽ കുരുവെന്നപോലെ ഈ സന്ദർഭത്തിലായിരുന്നു മുഹമ്മദീയരുടെ ഭാരതത്തിലേക്കുള്ള ആക്രമണം. അതേവരെ മുസൽമാൻമാർ പടന്ന സകല പ്രദേശങ്ങളിലും തദ്ദേശീയമതം നശിച്ച് വെണ്ണീറായിരുന്നു. അറേബിയയിൽ ഉദിച്ച ഈ മതം, ഇറാൻ, ഇറാക്ക്, അഫ്ഗാനിസ്ഥാൻ, മദ്ധ്യ ഏഷ്യ, മെഡിറ്ററേനിയൻ തീരങ്ങൾ എന്നിങ്ങനെ സകല ദിക്കിലും പടർക്കുകയും അവിടെ ഒരു അമുസ്ലീമിനെപ്പോലും കാണാതെ ആക്കുകയും ചെയ്തു. ഇത്രയും ശക്തിയുള്ള ഒരു മതം ആണ് വാളും തൊപ്പിയും മുഗീയമായ സർവ്വശക്തികളും ഒത്ത് ലൌകികമായ സ്ഥാനമാനപ്രലോഭനങ്ങളോടുകൂടി ഭാരതഭൂമിയിൽ നടമാടിത്തുടങ്ങിയത്. വൈദികമായ കർമ്മാനുഷ്ഠാനങ്ങൾക്ക് ദണ്ഡകാരണ്യത്തിലെ മുനീന്ദ്രന്മാർക്ക് രാക്ഷസന്മാരിൽനിന്നും ഉണ്ടായ അനുഭവങ്ങളിൽനിന്നും വ്യത്യസ്തമായ ഒന്നല്ല ഹൈന്ദവ

ജനസമുദായത്തിന്നു ഉണ്ടായതു്. ധർമ്മജീവൻ അനുഷ്ഠാന ശരീരത്തെ വെടിഞ്ഞു. ജീവൻപോയ ശരീരം മലീമസമായിപ്പരിണമിച്ചുവന്നു. എന്നാലും അന്ധരായ ജനങ്ങൾ അതിനെത്തന്നെ മുറുകിപ്പിടിച്ചിരുന്നു. ചിലർ അതിനെ ഉപേക്ഷിച്ചു് സജീവങ്ങളായ ഇതരമതങ്ങളെത്തേടിത്തുടങ്ങി. ഹൈന്ദവധർമ്മജീവന്നു് ഒരു നവശരീരം അത്യാവശ്യമായിരുന്നു. ധർമ്മജീവനെ കാലത്തിന്നു് അനുസൃതമായ പരിഷ്കാരത്തോടുകൂടിയ നവമായ ഒരു അനുഷ്ഠാനശരീരത്തിൽ സ്ഥാപിക്കുകയാണു് വേണ്ടതു്. "ധർമ്മസംസ്ഥാപനാർത്ഥായ സംഭവാമി യുഗേ യുഗേ" എന്ന അരുളപ്പാടിന്റെ താല്പര്യമിതാണു്.

ഈ അവസരത്തിലാണു് ബംഗാളിൽ നവദ്വീപിൽ പ്രശസ്തന്മാരായ പണ്ഡിതന്മാരുടെ ഇടയിൽ ശ്രീഗൌരാംഗൻ തന്റെ സ്പർശത്താൽ ഭ്രമിദേവിയെ കോൾമയിർക്കൊള്ളിച്ചു് അചലയാക്കിയതു്. ഏറ്റവും സുഗമവും ഏതു ജനങ്ങൾക്കും ആദരണീയവും ആയ ഒരു മാർഗ്ഗമാണു് വേണ്ടിയിരുന്നതു്. അങ്ങനെ ഒരു അനുഷ്ഠാനശരീരത്തെയാണു് ധർമ്മജീവന്നു് അദ്ദേഹം നൽകിയതു്. പുരാതനമായ ഭാഗവതധർമ്മാനുഷ്ഠാനമാണു് അതു്. അന്ധകാരത്തിൽ അനേകം സാധനങ്ങൾ ഉണ്ടു്. എന്നാൽ അതിൽ വെളിച്ചം തട്ടിയാൽ മാത്രമെ മനുഷ്യഗോചരമാകുകയുള്ളു. അതുപോലെതന്നെയാണു് ഭാഗവതധർമ്മവും കിടന്നിരുന്നതു്. ശ്രീഗൌരാംഗന്റെ പ്രവചനമാകുന്ന വൈദ്യുതീരശ്മി തട്ടുന്നതുവരെ മനുഷ്യദൃഷ്ടിയിൽ അതു് ശോഭയില്ലാതെ മങ്ങിക്കിടക്കുകയായിരുന്നു. ശ്രീഗൌരാംഗൻ അതിന്റെ വിലയെ വീണ്ടും സ്വജീവിതത്താൽ പ്രദർശിപ്പിച്ചു ഏവർക്കും അനുഭവവേദ്യമാക്കി.

കീർത്തനഭക്തിയാണു് അതിൽവെച്ചും വിശേഷിച്ചു ഗൌരാംഗൻ സ്വീകരിച്ചതു്. അതാണു് ഗോപികളുടെ ഭക്തി.

"യാ ദോഹനേ/വഹനനേ മഥനോപലേപ
പ്രേംഖേംഖനാർഭരുദിതോക്ഷണമാർജ്ജനാദൌ
ഗായന്തിചൈനമനുരക്തധിയോ/ശ്രുകണ്ഠ്യാ
ധന്യാവ്രജസ്ത്രിയ ഉരുക്രമചിത്തയാനാഃ"

എന്ന് മേൽവിവരിച്ച ചിത്രം ശ്രീഗൌരാംഗനെ സംബന്ധിച്ചേടത്തോളം ഗോപസ്ത്രീകളെപ്പോലെതന്നെ യഥാർത്ഥമായിരുന്നു. ആ വ്രജസുന്ദരികളെപ്പോലെതന്നെ അദ്ദേഹം സ്വത്തും വച്ചു ഭക്തജനങ്ങളോടുകൂടിപ്പാടി ഓരോ രാവുകളും കഴിച്ചിരുന്നതു് ഭാഗവതോപഗീതമായ രാസസ്വത്തിന്റെ പുതുതായ ഒരു പതിപ്പുമാത്രമായിരുന്നു. ചൈതന്യദേവൻ രാധാദേവിയുടെ ഒരു പ്രതിരൂപമായിട്ടാണു് അധികനേരവും കഴിഞ്ഞിരുന്നതു്. ഏതു സമയത്തും മഹാഭാവമായിരുന്നു. ഭാഗവതം കെട്ടുകഥയല്ലാ അനുഭവസിദ്ധമായ ഒരു പ്രമാണമാണു് എന്നുകൂടി ശ്രീഗൌരാംഗൻ കാണിച്ചുതന്നു. ഗോപികളുടെ ലീലകളും, ചേഷ്ടിതങ്ങളും, അനുഭവങ്ങളും തന്റെ ജീവിതംകൊണ്ടു് ലോകത്തിനു് കാണിച്ചുകൊടുത്തു. ബ്രഹ്മത്തിനു് സ്ത്രീപുംഭാവഭേദമില്ല എന്നു് കാണിക്കുവാനാണു് ഈ തവണ രാധാദേവി (ജഗദംബ) ചൈതന്യദേവന്റെ ദേഹത്തിൽ പുരുഷരൂപത്തിൽ അവതരിച്ചതു്. മുക്കാൽഭാഗവും രാധയായ ഗൌരാംഗദേവൻ ഇടക്കിടക്കു് ശ്രീകൃഷ്ണനായും വിളയാടാറുണ്ടു്. ഇപ്രകാരം സാധനയും, സാദ്ധ്യവും, സാധകനും എല്ലാമായ ഒരീശ്വരവിലാസമായിരുന്നു ഈ ചൈതന്യമൂർത്തി.

കീർത്തനഭക്തിയാണു് ഏറ്റവും സുഗമമായ മാർഗ്ഗം. അതു സാധാരണമായി മനുഷ്യർക്കുണ്ടാകുന്ന വാസനകളെ നിരോധിക്കുന്നതിനുപകരം വളർത്തി ഭഗവദുന്മുഖമാക്കുന്നു. പാട്ടുപാടുക, സ്വത്തംവെക്കുക, കഥപറയുക, നാടകംകാണുക മുതലായവ എല്ലാ ജനങ്ങൾക്കും ഇഷ്ടമാണല്ലൊ. ചൈതന്യദേവൻ ഈവക വാസനകളിൽക്കൂടിയാണു് തന്റെ അനുയായികളെ ശ്രേയസ്സിലേക്കുനയിച്ചതു്. രാധാകൃഷ്ണലീലകളെ ആസ്പദമാക്കി അനേകം നാടകങ്ങൾ ചൈതന്യദേവൻ നിർമ്മിക്കുകയും അഭിനയിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്. ഗൌരാംഗന്റെ സാക്ഷാൽ രാധാദേവിയായ അഭിനയം ഒരു തവണ കൂറച്ചു നേരത്തേക്കു് വാസ്തവംതന്നെയായി ജനങ്ങൾക്കു് അനുഭവപ്പെടുകയുണ്ടായിട്ടുണ്ടു്. അഭൌതികമായ തേജസ്സാൽ ആവൃതയായി ജഗന്മോഹിനിയായ രാധാദേവി സാക്ഷാത്തായി

രംഗപ്രവേശം ചെയ്ത് പ്രേമലഹരിയുടെ യാഥാർത്ഥ്യം പുണ്യാത്മാക്കളായ സഭ്യക്ക് അനുഭവപ്പെടുത്തിയ ആ ഘട്ടം രോമാഞ്ചത്തോടുകൂടി മാത്രമെ നമ്മൾക്ക് ഓർക്കുവാൻ കഴിയുകയുള്ളൂ. ഈവിധം ലീലകളെക്കൊണ്ടാണ് ബഹുജനങ്ങൾക്ക് ചിത്തനിരോധത്തെ ഗൌരാംഗൻ സമ്മാനം ചെയ്തത്. ഭാഗവതത്തിൽ ദശമത്തിന്ന് നിരോധം എന്ന് പറയാറുണ്ട്. ഇതിന്റെ യാഥാർത്ഥ്യം ചൈതന്യദേവൻ സ്വചരിതത്താലും പ്രവർത്തനത്താലും അനുഭവപ്പെടുത്തിയതു് വിശേഷിച്ചും ഭക്തജനങ്ങൾ ഓർക്കേണ്ടതാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതം ഭാഗവതത്തിന്റെ ഒരു വ്യാഖ്യാനമല്ലേ എന്ന് ശങ്കിക്കുന്നതിൽ അപ്രസക്തി ലേശമില്ല.

ശ്രീഗൌരാംഗന്റെ ജീവിതകഥ ബംഗാളിഭാഷയിൽ ഗ്രന്ഥരൂപത്തിൽ പലേ പ്രകാരത്തിലും പ്രചുരപ്രചാരം പ്രാപിച്ചിട്ടുണ്ട്. ചൈതന്യഭാഗവതം, ചൈതന്യമംഗൾ, ചൈതന്യചരിതാമൃതം എന്നിങ്ങനെ നാമധേയങ്ങളുള്ള ഗ്രന്ഥങ്ങൾ സവിസ്തരം ബാല്യംമുതലുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതത്തിലെ ഓരോ ഭാഗങ്ങളേയും വിവരിക്കുന്നുണ്ട്. മലയാളത്തിൽ ഈ മഹാത്മാവിനെക്കുറിച്ചുള്ള പരിജ്ഞാനം വളരെ വിരളമാണ്. ഇതു് ഏറ്റവും ശോകാവഹമാണ്. നമുക്കിന്നനുപേക്ഷണീയമായുള്ള വസ്തുക്കൾ പലതിന്റെ നിർമ്മാതാക്കളേയും നാമറിയുന്നില്ല. ഉദാഹരണത്തിന് വൈദ്യുതശക്തി കണ്ടുപിടിച്ച ആളെ നമുക്ക് അറിയാമെന്നാൽ തീവണ്ടിയെ കണ്ടുപിടിച്ച ആളെ നമുക്കറിയില്ല; ഇരുമ്പിനെ കണ്ടുപിടിച്ച ആളേയും നമുക്കറിയില്ല. നിത്യപരിചിതങ്ങളായ ആ വസ്തുക്കളുടെ വിലയോ ആ നിസ്തുല്യ നിധികളെത്തന്ന മഹാനുഭാവന്മാരുടെ മഹിമയേയോ നാമോർക്കാറില്ല. അതുപോലെയൊരു മഹത്തായ അനുഗ്രഹത്തെത്തന്നു് കേരളീയർക്ക് ഒരു അപരിചിതനായ പരമഹംസനാണ് ശ്രീചൈതന്യദേവൻ. സന്യാസം സ്വീകരിച്ചതിനുശേഷം അജ്ഞാതനാമാവായ ഒരു സന്യാസിയായി ഭാരതം മുഴുവനും ചുറ്റുന്നതിന്നിടയിൽ കേരളത്തിലും അദ്ദേഹം വന്നിട്ടുണ്ട്.

അങ്ങിനെ വന്ന അവസരത്തിൽ താൻ ആരെന്നറിയിക്കാതെ ഒരു നോട്ടത്താലും ഒരു സ്പർശത്താലും ചിലപ്പോൾ ഒരു കീർത്തനത്താലും എത്രയോ ജനങ്ങളെയാണ് നാമകീർത്തനമതത്തിലേക്ക് മാനസാന്തരപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നതു് എന്നതിന്നു കണക്കില്ല. ആ അജ്ഞാതഹസ്തം വിതച്ച വിത്താണ് ഇന്നു കേരളത്തിൽ മുളച്ചുനില്ക്കുന്നതു്. നശിക്കാത്ത വിത്താണ് അതു്. വലിയ വേനൽ വന്നാൽ മുളക്കാതെ ഭൂമിയുടെ അടിയിൽ കിടക്കും. ഒരു പുതുമഴ പെയ്താൽ തകരപോലെ വീണ്ടും മുളക്കും.

ഇന്നു് മാരുതാലയത്തിൽ ഈ പുതുമഴ പെയ്യുന്ന കാലമാണു്. വാഴകുന്നം വാസുദേവൻ നമ്പൂതിരി, മേക്കാട്ട് നീലകണ്ഠൻനമ്പൂതിരി മുതലായവരുടെ നാമകീർത്തനവഷ്ത്തിൽ നാമബീജം നാടെങ്ങും മുളച്ചു് തലപൊക്കിയിരിക്കുന്നു. നാമചൈതന്യനെന്നു് ഭക്തശിരോമണിയായ അപ്പൻതമ്പുരാൻ നാമകരണം ചെയ്ത മാധവനാഞ്ഞം നമ്പൂതിരി നാമകേദാരത്തിലെ കഷ്കമുഖ്യനായി അതിന്റെ വിത്തുകൾക്ക് ഗുണപൌഷ്കല്യം വളത്തിക്കൊണ്ടു വരുന്നുണ്ടു്. വിദൂരപ്രദേശങ്ങളിൽകൂടി പ്രചരണത്തിനുവേണ്ട ഒന്നാംതരം വിത്തുകൾ ഈ പുണ്യകഷ്കൻ അയക്കുന്നുണ്ടു്. ഈ നാമകഷ്കന്റെ കേദാരത്തിൽ മുളച്ച ഒരു പുണ്യലതയാണു് ശ്രീമതി ചിന്നമ്മ. അവരുടെ കീർത്തനപ്രണയത്തിന്റെ പരിണാമഫലമായിട്ടാണു് ഈ പുസ്തകത്തെ കരുതേണ്ടതു്. ഇത്രയും അപാരമായ കരുണ നമ്മളിൽച്ചൊരിഞ്ഞ ചൈതന്യദേവനോടു് നാമെത്ര കടപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടു് എന്ന ഈ ഗ്രന്ഥകർത്രി നമ്മെ കാണിച്ചുതന്നു് നമ്മളുടെ കൃതജ്ഞതാബോധത്തെ ഉണർത്തിയിരിക്കുന്നു.

പ്രസ്തുതഗ്രന്ഥം ശിശിർകുമാർഘോഷ് എന്ന ഒരു ബങ്കാളി ഇംഗ്ലീഷിൽ എഴുതിയ മൂലത്തിന്റെ ഒരു തർജ്ജമയാണു്. മൂലം ഇപ്പോൾ ലുപ്തപ്രചാരമാണു്. ഇതിനെ തർജ്ജമചെയ്യുക എന്ന മഹാകൃത്യത്തിന്നു് കൈരളീദേവി ഗ്രന്ഥകർത്രിയോടു് ഏറ്റവും കടപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടു്. പരമഭക്ത

യായ ഈ സാധ്വിയുടെ നിഷ്കാമമായ ഈ പ്രയത്നത്തെ എത്രതന്നെ ശ്ലാഘിച്ചാലും മതിവരുന്നില്ല. നാമവിത്തുപാവിയ ആ പരമഹംസനെ ഏതു കേരളീയനും അറിയേണ്ടതാണു്. അദ്ദേഹത്തെ കേരളീയക്കു് പരിചയപ്പെടുത്തിക്കൊടുക്കുവാനുള്ള ഭാഗ്യം ഈ സൌഭാഗ്യവതിക്കു് സിദ്ധിച്ചതിൽ അവരെ അനുമോദിക്കുവാനും ഈയുള്ളവൻ ഈ അവസരത്തെ ഉപയോഗപ്പെടുത്തുന്നു.

കലികാലത്തു് കീർത്തനം മാത്രമേയുള്ളൂ ശ്രേയസ്സിനുകമാർഗ്ഗം എന്നു പുരാണങ്ങൾ ഘോഷിക്കുന്നുണ്ടു്. ഏട്ടിലെ പശുവല്ല അതു്; അതു പ്രായോഗികമാർഗ്ഗമാണു് എന്നു അനുഷ്ഠാനംകൊണ്ടു് കാണിക്കുകയാണു ചൈതന്യദേവൻ സാധിച്ചതു്. അനുഷ്ഠിക്കുകമാത്രമല്ല അതിനെ അനുഷ്ഠിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുക എന്നതു് അവതാരപുരുഷന്മാക്കു മാത്രമേ സാദ്ധ്യമാകയുള്ളൂ. അതുകൊണ്ടാണു് ചൈതന്യദേവനെ നിസ്സംശയമായും ഒരു ഭഗവതവതാരമായി ഗണിക്കാമെന്നുള്ളതു്. യുഗധർമ്മമായ കീർത്തനത്തിന്റെ പ്രവാചകനാണു് ചൈതന്യദേവൻ. അതുകൊണ്ടു് ഈ ചരിത്രം യുഗധർമ്മത്തിന്റെ പ്രചരണത്തിനു അത്യന്തം ഉപയുക്തമാണു്. കീർത്തനം ചെയ്യുന്ന ഭക്തന്മാരുടെ ഹൃദയകമലങ്ങളാണു് ഹരിഭഗവാന്റെ വൈകുണ്ഠം. അദ്ദേഹത്തിനു അധിവസിക്കുവാൻ വൈകുണ്ഠങ്ങൾ വർദ്ധിക്കട്ടെ എന്നു നമ്മൾക്കു പ്രാർത്ഥിക്കുക. വിനീതനായ ഈ അവതാരികാകാരന്റെ പ്രാർത്ഥന ഇതുമാത്രമാണു് "എന്റെ പൂർണ്ണത്രയീശ ഗുരുവായൂരപ്പ! അവിടക്കു് പാപ്പിടങ്ങളുണ്ടാക്കിത്തന്ന പരമഗുരുവിന്റെ ഈ ചരിത്രം കൈരളിക്കു് ഒരു വക്ഷോഭ്രൂഷണമായി മാലോകരെല്ലാരും ആദരിച്ചു സ്വീകരിക്കുവാൻ അവിടുന്നു് അനുഗ്രഹിച്ചരുളണെ!" ശ്രീഹരയേ നമഃ.

'കുമാര വിലാസ്',
തൃശ്ശൂർ, 7_9_'50.

കേരളവർമ്മ,
എം. എ, എഫ്. സി. എ.

മുഖവുര.

ശ്രീ ഗുരുവായൂരപ്പൻ സഹായം

മലയാളഭാഷയെപ്പററി പൊതുവേയും, സാഹിത്യത്തെക്കുറിച്ച് പ്രത്യേകിച്ചും എതുയോകുറച്ചുമാത്രം പരിജ്ഞാനമുള്ള ഒരാൾ, ഒരു മഹൽഗ്രന്ഥത്തെ പരിഭാഷപ്പെടുത്തുക എന്നുള്ളതു് ഒരക്ഷന്തവ്യമായ അപരാധമാണന്നു് സാഹിത്യകാരന്മാക്കു തോന്നുവാനിടയുണ്ടു്. ആദ്യമായി അവരോടു് ഈ ധിക്കാരത്തിനു് ഞാൻ ക്ഷമായാചനം ചെയ്തുകൊള്ളുന്നു. എന്നാൽ, ഈ മഹദുദ്യമത്തിനു് എന്നെ പ്രേരിപ്പിച്ച കാരണങ്ങൾ നല്ലവണ്ണം മനസ്സിലാക്കുമ്പോൾ സഹൃദയന്മാരായ അവർ എന്റെ ഈ അപരാധം ക്ഷന്തവ്യമാണെന്നു് സമ്മതിക്കുമെന്നും എനിക്കു പൂർണ്ണവിശ്വാസമുണ്ടു്.

ഒന്നാമതായി, വൈഷ്ണവർ ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാന്റെ ഒരവതാരമായിക്കരുതിവരുന്ന ശ്രീഗൌരാംഗന്റെ ചരിത്രം മലയാളികളുടെ ഇടയിൽ പ്രചാരത്തിലില്ല. ഗൌരാംഗനാമം തന്നെ പലർക്കും ചിരപരിചിതവുമല്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതത്തിലെ സംഭവങ്ങളെപ്പററിയുള്ള ചരിത്രങ്ങൾ സമകാലികന്മാരായ ശിഷ്യന്മാരാൽ എഴുതപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതു് സംസ്കൃതഭാഷയിലും ഭഗവാന്റെ മാതൃഭാഷയായ ബംഗാളിയിലുമാണു്. ബംഗാളിയിലും സംസ്കൃതത്തിലുമുള്ള ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽനിന്നു് ഉദ്ധരിച്ചു് മഹാത്മാ ശിശിർകുമാർഘോഷ് ഇംഗ്ലീഷിലെഴുതീട്ടുള്ള ഗൌരാംഗചരിത്രസംക്ഷേപത്തിന്റെ ഒരേകദേശതർജ്ജിമയാണു് പ്രസ്തുതഗ്രന്ഥം.

ഈ ഗ്രന്ഥം സാഹിത്യകാരന്മാരുടെ ക്ലേശകരമായ പരിശോധനയ്ക്കു വിഷയമാകുമ്പോൾ, സാഹിത്യപരമായ ഒരു മാഹാത്മ്യവുമിതിനില്ലെന്നു മാത്രമല്ല, പലേ ന്യൂനതകളും

അതിൽ ധാരാളമായുണ്ടെന്നും മനസ്സിലാക്കുവാനിടയുണ്ട്. എനിക്കവരോടിത്രമാത്രമെ പറയുവാനുള്ളൂ. ഈ ഗ്രന്ഥം, സാഹിത്യമണ്ഡലത്തിലല്ല ഭക്തമണ്ഡലത്തിലാണ് പരിലസിക്കേണമെന്നുദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ളതു്. ഭക്തന്മാർ സ്വതെ കരുണാശീലന്മാരായിരിക്കെ, അവർ ഈ ഗ്രന്ഥത്തെ അതിലടങ്ങിയിട്ടുള്ള ചരിത്രസംക്ഷേപത്തെ മനസ്സിലാക്കുവാനല്ലാതെ സാഹിത്യമഹിമയെക്കുറിച്ചു് സൂക്ഷ്മിച്ചുനോക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചുവെന്നു വരികയില്ല. എങ്കിലും, അവരുടെ ദൃഷ്ടികളിലും പെടാതെ നിവൃത്തിയില്ലാത്ത പ്രത്യക്ഷന്യൂനതകളെ അവർ ക്ഷമിച്ചുകൊള്ളുമെന്നെനിക്കു ബോധ്യമുണ്ട്.

ശ്രീനാരദമഹർഷി വ്യാസമുനിയോടരുളിച്ചെയ്യുന്നു:-

"യദ്വാഗ്വിസർഗ്ഗോ ജനതാഘവിപ്ലവോ
യസ്മിൻ പ്രതിശ്ലോകമബദ്ധവത്യപി!
നാമാന്യനന്തസ്യ യശോങ്കിതാനി യ
ച്ഛൃണ്വന്തി ഗായന്തി ഗൃണന്തി സാധവഃ"

'അബദ്ധമുള്ളതായിരുന്നാലും, എന്തൊരു വാക്പ്രയോഗത്തിൽ ഭഗവാന്റെ ഭക്തവാത്സല്യാദി ഗുണങ്ങളെ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്ന നാമങ്ങൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നുവോ, ആ വാക്പ്രയോഗം ജനസമൂഹത്തിന്റെ സകല പാപങ്ങളേയും നശിപ്പിക്കുവാൻതക്ക പരിശുദ്ധിയുള്ളതാകുന്നു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ സാധുജനങ്ങൾ, ആ നാമങ്ങളെ പറയുവാനാളുണ്ടെങ്കിൽ കേട്ടുകൊണ്ടിരിക്കും; കേൾക്കുവാനാഗ്രഹിക്കുന്നവരുണ്ടെങ്കിൽ പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കും, സ്വയമേവ കീർത്തനം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കും.'

അപ്രകാരമുള്ള ഒരു മഹൽഗ്രന്ഥമായതുകൊണ്ടും, ശ്രീകൃഷ്ണഭക്തന്മാരുടെ അനുഗ്രഹത്തോടും പ്രോത്സാഹനത്തോടുംകൂടി ആരംഭിച്ചതായതുകൊണ്ടും എന്റെ ഉദ്യമം

ശുഭമായി പര്യവസാനിച്ചു. സച്ചിദാനന്ദഗുരുവായ ശ്രീഗുരുവായൂരപ്പന്റെയും എന്റെ ഗുരുക്കന്മാരുടേയും അനുഗ്രഹം കൊണ്ടു്, ഈ ഗ്രന്ഥത്തിനു് ഭക്തന്മാരുടെ ഇടയിൽ ഹൃദയംഗമമായ ഒരു സ്വാഗതം ലഭിക്കുമെന്നു് ഞാൻ പ്രതീക്ഷിക്കുന്നു. പക്ഷെ കൃത്യനിർവ്വഹണത്തിനല്ലാതെ ഫല പ്രതീക്ഷയ്ക്കവകാശമില്ലല്ലൊ.

'കർമ്മണ്യേവാധികാരസ്തേ
മാ ഫലേഷു കദാചന'

എന്ന കാരുണ്യമൂർത്തിയായ ശ്രീകൃഷ്ണനരുളിച്ചെയ്യുന്നു. ഏതൽഗ്രന്ഥപാരായണത്താൽ ഭക്തന്മാരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ അല്പമെങ്കിലും ആനന്ദമുദിക്കുന്നുവെങ്കിൽ, അവർക്കു് ശ്രീകൃഷ്ണപാദാരവിന്ദങ്ങളെ ഒരിക്കലെങ്കിലും സ്മരിക്കുന്നതിന്നിടയാകുന്നുവെങ്കിൽ, അതുതന്നെ എനിക്കു് മതിയായ പ്രതിഫലമായി. എന്നുതന്നെയല്ല, ഈ ഗ്രന്ഥപ്രാപ്തിയാൽ ഭക്തജനങ്ങൾ സന്തുഷ്ടരാകുന്നപക്ഷം, ഇനിയും ഏതാദൃശങ്ങളായ ഉദ്യമങ്ങൾക്കു് അതൊരു പ്രോത്സാഹനമാകുന്നതുമാണു്.

"ക്ലേശഃ ഫലേന ഹി പുനർഭവതാം വിധത്തേ"

ഇനിയെല്ലാം പ്രേമസ്വരൂപനായ ശ്രീഗുരുവായൂരപ്പന്റെ ഇച്ഛപോലെ! ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ കയ്യെഴുത്തുപ്രതി പരിശോധിച്ചു തെറ്റുതീർത്തുതന്ന മഹാമഹിമശ്രീ കേരളവർമ്മ കുഞ്ഞിപ്പൻ തമ്പുരാനവർകളോടും ശ്രീമാൻ വി. കരുണാകരൻ നായരവർകളോടും എന്റെ മറ്റുചില സുഹൃത്തുക്കളോടും എനിക്കുള്ള കൃതജ്ഞതയെ ഇവിടെ രേഖപ്പെടുത്തിക്കൊള്ളുന്നു.

ഗ്രന്ഥകർത്താ.

DISTRIBUTING LIBRARY
No.
KOTTAYAM.

ശുദ്ധിപത്രം

പേജ്	വരി	അബദ്ധം	സുബദ്ധം
15	12	ആവിഷ്ണുനായി	ആവിഷ്ണുനായി
17	12	ദശ്ചിച്ചതായും	ദശ്ചിച്ചു എന്നും
,,	19	ഭഗവാന്മാ	ദേവന്മാ
21	19	തുക.	തുക."
26	2	ഭാഗീരതീ	ഭാഗീരഥീ
,,	6	ഭഗീരഥീ	ഭാഗീരഥീ
38	29	മനസ്സിലാക്കി	മനസ്സിലാക്കും
39	5	താന്ത്രീക	താന്ത്രിക
,,	7	ക്കാരുമുണ്ടാ	ക്കാരുണ്ടാ
47	14	യാഥാത്ഥ	യഥാത്ഥ
55	16	പൂവ്വീക	പൂവ്വിക
76	10, 13	ദൈവീക	ദൈവിക
79	19	അജ്ഞലി	അഞ്ജലി
,,	24	ദൈവീക	ദൈവിക
87	9	നിമായി	അദ്ദേഹം
90	16	ദൂരികരിക്കുവാനും	ദൂരീകരിച്ച്
96	12	ദൈവീക	ദൈവിക
100	3	അനാഗരീകകം	അനാഗരികകം
107	20	"ഈശ്വരൻ ഭക്ത്യാ	ഈശ്വരൻ "ഭക്ത്യാ
113	10	പ്രാതകമ്മ	പ്രാതക്കമ്മ
115	27	ദൈവീക	ദൈവിക
147	7	നാസ്തീക	നാസ്തിക
,,	13	ദൈവീക	ദൈവിക
192	19	സ്വന്വോധം	സ്വബോധം
201	13	കൊണ്ടുന്നതു	കൊണ്ടുവന്നതു

പേജ്	വരി	അബദ്ധം	സുബദ്ധം
202	11	സവ്വശക്തഞ്ച	സവ്വശക്തിഞ്ച
203	6	സംശയമുണ്ടായില്ല	സംശയമുണ്ടായില്ല.
205	7	ഭഗവാന്റെ	ഭഗവാന്റെ
206	13	ചെയ്യുതല്ലെ	ചെയ്യുന്നതല്ലെ
212	20	നോരെ	നേരെ
214	15	കൊല്ലുവാൻ	കൊല്ലുവാൻ
215	29	ഞ്ഞൻ	ഞാൻ
233	26	ആയിരക്കണിന്നു	ആയിരക്കണക്കിന്നു
235	22	പാപഭ്രയിഷ്ടുമൊ	പാപഭ്രയിഷ്ടുമൊ
236	4	മറവുള്ളക്കും	മറവുള്ളവക്കും
,,	19	പാദരവിന്ദ	പാദാരവിന്ദ
260	9	സധൈയ്യം	സധൈയ്ര്യം
,,	22	ദൈവീകമായ	ദൈവികമായ
263	11	കായ്യവും	കായ്ര്യവും
,,	16	മയസ്സിലാക്കി	മനസ്സിലാക്കി
266	24	കണ്ടു	കണ്ടു.
275	22	ഭൌതികമായ	"ഭൌതികമായ
302	30	മനസ്സിലാക്കുന്നു	മനസ്സിലാക്കുന്നു.
320	11	ചെയ്യുന്നു	ചെയ്തിരുന്നു.
323	പേജ് ഹെഡിങ്ങ്	അത്ഭുതീലകം കല	അത്ഭുതലീലകം
324	15	യാഥാത്ഥ	യഥാത്ഥ
333	16	കാസിയടെ	കാസിയുടെ
339, 341 & 343	പേജ് ഹെഡിങ്ങ്	ഗൌരാംഗന്റെ അത്ഭുതലീലകം	ശ്രീവാസന്റെ പുണ്യഗൃഹം

ഓം ശ്രീകൃഷ്ണായ നമഃ

"യാ പ്രീതിർവ്വിദുരാപ്തിതേ മുരരിപോ
കുന്ത്യാപ്തിതേ യാദൃശീ
യാ ഗോവർദ്ധന മൂർദ്ധ്നി യാ ച പൂതനകേ
സ്തന്യേ യശോദാപ്തിതേ
ഭാരദ്വാജസമാപ്തിതേ ശബരികാ
ദത്തേധരേ യോഷിതാം
യാ പ്രീതിർമുനിപത്നിഭക്തിരചിതേ-
പ്യത്രാപി താം താം കുരു"

"മൂകം കരോതി വാചാലം
പംഗും ലംഘയതേ ഗിരിം
യൽ കൃപാ തമഹം വന്ദേ
പരമാനന്ദമാധവം"

ശ്രീകൃഷ്ണചൈതന്യസ്വാമികം

കന്നാമദ്ധ്യായം

അവതാരവും ബാല്യലീലകളും

ശ്രീഭാഗീരഥീനദിയുടെ ഇരുകരകളിലുമായി സ്ഥിതി ചെയ്തിരുന്നതും, അക്കാലത്തു് ഭാരതത്തിലെ ഇതരനഗരങ്ങളെക്കാൾ പാണ്ഡിത്യത്തിനു് കൂടുതൽ പ്രശസ്തി സമ്പാദിച്ചിരുന്നതുമായ നവദ്വീപനഗരിയിൽ, ക്രിസ്താബ്ദം 1486-ാംമാണ്ടിൽ ഫൽഗുനമാസത്തിലാണു് ഭഗവാൻ ശ്രീഗൌരാംഗൻ ജഗന്നാഥമിശ്രന്റേയും പത്നി ശചീദേവിയുടേയും പുത്രനായി അവതരിച്ചതു്. സൂര്യഭഗവാൻ അസ്തമിക്കയും സന്ധ്യാദേവി കലാപരിപൂർണ്ണനായ സുധാകരനെ എതിരേൽക്കുകയും ചെയ്തു. തൽസമയം ഒരു സോമഗ്രഹണം ഉണ്ടായി. അതൊരു ശുഭസമയമാകയാൽ, വൈഷ്ണവർക്കു പ്രിയകരമായ "ഹരിബോൽ" ഉച്ചത്തിൽ കീർത്തനംചെയ്യുവാൻ പുരവാസികൾ മുതിർന്നു.

ലോകത്തിൽ സകലശാസ്ത്രങ്ങളുടേയും പ്രാവീണ്യത്തിനു കേൾവികേട്ട നവദ്വീപു് പാണ്ഡിത്യത്തിനെന്നപോലെ ആത്മീയവിഷയത്തിനും എന്തുകൊണ്ടും സുപ്രസിദ്ധമായിരുന്നു. ബംഗാളികൾ ഏറ്റവും നല്ലതായിക്കരുതിവരുന്ന മാസം ഫൽഗുനമാണു്. അതുപോലെതന്നെ ഒരു വർഷത്തിലെ ഏറ്റവും പ്രസന്നവും ആനന്ദകരവുമായ രാത്രി ഫൽഗുനമാസത്തിലെ പൌർണ്ണമിയാണു്. അതിലും വിശേഷിച്ചു് ഒരു ഗ്രഹണസമയം അത്യധികം ശുഭമായ മുഹൂർത്തമായി അവർ കരുതുന്നു. ആ സമയത്തു് ആനന്ദഭരിതരായ ഭക്തജനങ്ങൾ തമ്മിൽ വിനോദപൂർവ്വം മത്സരിച്ചു് ഭഗവന്നാമസങ്കീർത്തനം ചെയ്യാറുണ്ടു്. ഗൌരാംഗഭഗവാന്റെ അവതാരം ഇങ്ങിനെയുള്ള ഒരു ശോഭനമുഹൂർത്തത്തിലാണുണ്ടായതെന്നുള്ളതിൽ

അദ്ദേഹത്തിന്റെ മാഹാത്മ്യം ആലോചിക്കുമ്പോൾ അത്ഭുതമില്ലല്ലൊ.

ഭക്തന്മാർ തങ്ങളുടെ ഹരികീർത്തനം ഗ്രഹണപുണ്യമുഹൂർത്തത്തെ വെളിപ്പെടുത്താനാണെന്നല്ലാതെ, തങ്ങൾ ആനന്ദപൂർവ്വം കീർത്തനം ചെയ്തിരുന്ന ആ ശ്രീഹരിയുടെ അവതാരമുഹൂർത്തത്തെ ഉൽഘോഷിക്കുന്നതിനാണെന്ന് മനസ്സിലാക്കിയില്ല. നവദ്വീപുപോലെയുള്ള പാണ്ഡിത്യകേന്ദ്രത്തിലും വാസുദേവസാർവ്വഭൌമൻ എന്ന ലോകവിശ്രുതനായ കവിയുടെ കാലത്തും ഭഗവാൻ അവതരിച്ചത്, സർവ്വവിധപാണ്ഡിത്യത്തിന്റേയും ശരിയായ പരമോദ്ദേശം ഭഗവല്ലാഭമാണെന്ന ജനങ്ങളെ മനസ്സിലാക്കുവാനും, വാസുദേവസാർവ്വഭൌമനേപ്പോലെയുള്ള പണ്ഡിതാഗ്രേസരന്മാരുടെ പരീക്ഷയിലും തന്റെ ആദ്ധ്യാത്മികാശയങ്ങൾക്ക് പ്രശസ്തമായ വിജയം നേടി ലോകരെ പ്രേമഭക്തിയാകുന്ന സുഗമമാർഗ്ഗത്തിൽക്കൂടി ഭഗവൽപാദങ്ങളിലേക്ക് നയിക്കുവാനുമായിരുന്നു.

ജഗന്നാഥമിശ്രന്റെ ഗൃഹാങ്കണത്തിൽ ഒരു നിംബവൃക്ഷം സ്ഥിതിചെയ്തിരുന്നു. ആ വൃക്ഷത്തിന്റെ ഛായയിൽ താൽക്കാലികമായി സജ്ജീകരിച്ചിരുന്ന ഒരു കൊച്ചുകുടിലിലാണ് ഭഗവാൻ അവതരിച്ചത്. പ്രസവശുശ്രൂഷചെയ്തിരുന്ന ദാസി കൊച്ചുകുട്ടിയ്ക്ക് ജീവനുള്ള ഒരു ലക്ഷണവും കണ്ടില്ല. പലവിധത്തിലും കുട്ടിയുടെ ശ്വാസം നേരെവീഴുവാൻ വേണ്ടി അവർ ശ്രമിച്ചു എന്നാൽ വളരെ നേരത്തിനുശേഷം കുട്ടിയുടെ ശ്വാസോച്ഛ്വാസം ശരിയായി. അത് അച്ഛനമ്മമാരേയും ബാക്കിയുള്ള എല്ലാവരേയും സമാധാനപ്പെടുത്തി. അസാധാരണസന്ദ്രദായത്തിൽ മാതൃഗർഭത്തിൽ പതിമൂന്നുമാസം ശയിച്ച ബാലൻ ജനനാൽതന്നെ മറ്റുകുട്ടികളേക്കാൾ ദേഹപുഷ്ടിയുള്ളവനായിരുന്നു.

ഈ ബാലന്റെ ദേഹകാന്തി അത്യത്ഭുതകരമായിരുന്നു. നിറം ചെമ്പകപ്പൂവിനു തുല്യമായിരുന്നു. കുട്ടിക്ക് അച്ഛൻ 'വിശ്വംഭരൻ' എന്നാണ് പേരിട്ടതെങ്കിലും അമ്മ 'നിമായി'

എന്ന ഓമനപ്പേരാണ് വിളിച്ചിരുന്നത്. പിന്നീട് ഉപ്പ നയനകാലത്താണ് 'ഗൌരാംഗൻ' (വെളുത്ത ദേഹത്തോട് കൂടിയവൻ) എന്നുള്ള പേർ സിദ്ധിച്ചത്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭക്തന്മാരായ വൈഷ്ണവർ അദ്ദേഹത്തെ ശ്രീഗൌരാംഗൻ എന്ന പേരിലും, സന്യാസം സ്വീകരിച്ചപ്പോൾ ഗുരുവാൽ ദത്തമായ 'ശ്രീകൃഷ്ണചൈതന്യൻ' എന്ന പേരിലും ആണ് വ്യവഹരിച്ചു വരുന്നത്. 'ശ്രീകൃഷ്ണചൈതന്യൻ' എന്നാൽ ഇതരന്മാരുടെ ഹൃദയത്തിൽ ശ്രീകൃഷ്ണസ്മരണയുണർത്തുന്നവൻ എന്നാണ് അർത്ഥം.

നിമായി ആകൃതിയിലും പ്രകൃതിയിലും മറ്റുകുട്ടികളെപ്പോലെയായിരുന്നില്ല. പ്രായത്തിൽ കവിഞ്ഞ ഉയരം നിമായിക്കുണ്ടായിരുന്നു. ദേഹപുഷ്ടിയും ശക്തിയും ധാരാളമുണ്ടായിരുന്ന ഈ ബാലൻ വളരെ പ്രസരിപ്പുള്ളവനായിരുന്നതുകൊണ്ട്, സ്വീകാര്യം കുട്ടിയെ കുറച്ചെങ്കിലും നേരം കയ്യിൽ വെച്ചുകൊണ്ടിരിപ്പാൻ കഷ്ടപ്പെട്ട. അവന് ഒരു പ്രത്യേകതയുണ്ടായിരുന്നു. എപ്പോഴെങ്കിലും കരഞ്ഞുതുടങ്ങിയാൽ, ഹരിനാമഗാനം കേട്ടാൽ കുട്ടി കരച്ചിൽ ഉടനെ നിർത്തും. എട്ടു പെൺകുട്ടികളുടെ മരണശേഷമാണ് ജഗന്നാഥമിശ്രന് 'വിശ്വരൂപൻ' എന്നൊരു പുത്രൻ ജനിച്ചത്. വിശ്വരൂപന് പത്തുവയസ്സു പ്രായമായപ്പോഴാണ് നിമായി ജനിച്ചത്. കുടുംബത്തിലെ ഇളയ സന്തതിയായിരുന്നതുകൊണ്ട് അച്ഛനമ്മമാരും മറ്റുള്ളവരും നിമായിയെ വളരെയധികം ലാളിച്ചിരുന്നു. തന്മൂലം നിമായിക്ക് കുട്ടിക്കുറുമ്പും വികൃതിയും ധാരാളമുണ്ടായിരുന്നു. അവൻ വാശിപിടിച്ചു തുടങ്ങിയാൽ സമാധാനപ്പെടുത്താൻ വലിയ ബുദ്ധിമുട്ടായിരുന്നു. ആദ്യമൊന്നും അച്ഛനും അമ്മക്കും അവനെ സമാധാനിപ്പിക്കുവാനുള്ള കൌശലം അറിയാതിരുന്നതിനാൽ അവർ വളരെ ക്ലേശിച്ചു. എന്നാൽ പിന്നീട് ഏതു ദുർവ്വാശിയിലും അവനെ സമാധാനിപ്പിക്കാൻ അവർ എപ്പോഴും ഹരിനാമസംകീർത്തനം ചെയ്കയും നിമായി ഉടനെ ശാന്തനാകുകയും പതിവായിരുന്നു.

നിമായി മുട്ടുകുത്തിത്തുടങ്ങിയതുമുതൽ അവനെ നോക്കുന്നതിനൊരാൾ എപ്പോഴും വേണ്ടിയിരുന്നു. കണ്ണുതെറ്റിയാൽ കുട്ടി മുട്ടുകുത്തി ഭാഗീരഥീ തീരത്തിലേയ്ക്കോടും. ആരെങ്കിലും തന്നെ അനുഗമിക്കുന്നുണ്ടെന്നറിഞ്ഞാൽ അവൻ മുട്ടുകുത്തി ഓട്ടംതന്നെയായിരിക്കും. ഈ കാഴ്ച എത്രയും ആകർഷണീയമായിരുന്നതിനാൽ ശചീദേവി പലപ്പോഴും കുട്ടിയെ ഗൃഹാങ്കണത്തിൽ മുട്ടുകുത്തിനടക്കുവാനനുവദിച്ചു്, ആ നയനാനന്ദകരമായ കാഴ്ചയിൽ മതിമറന്നു നിന്നുപോകാറുണ്ടു്. നിമായി നടക്കാൻ തുടങ്ങിയമുതൽ ജഗന്നാഥനും ശചീദേവിക്കും എന്നുവേണ്ട, അവരുടെ ബന്ധുക്കൾ എല്ലാവർക്കുംതന്നെ അവന്റെ രക്ഷയേപ്പറ്റി വലിയ ഉൽകണ്ഠയായി. ബാലനായ അവൻ ജനബാഹുല്യമായ തെരുവിൽ തിരക്കിൽപ്പെട്ടു കാണാതെപോയാലൊ എന്നവർ ഭയന്നു. ഒരു ദിവസം നിമായി ഒരു സുപ്പുത്തിനെപ്പിടിച്ചതിൽപിന്നെ കുട്ടിയെ ബാക്കിയുള്ളവർ അത്യധികം ശ്രദ്ധയോടെ നോക്കിവന്നു. എങ്കിലും 'മേഘമല്ലീ' എന്ന പേരിൽ അറിയപ്പെട്ടിരുന്ന ഒരു കള്ളൻ, സ്വർണ്ണാഭരണഭ്രഷിതനായ നിമായിയെ തനിച്ചു കാണുകയാൽ, അവനെക്കൊന്നു് ആഭരണങ്ങൾ മോഷ്ടിക്കുവാനുള്ള ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടി കുട്ടിയെ വളരെദൂരം കൊണ്ടുപോയി. വീട്ടുകാർ എല്ലാദിക്കിലും തിരഞ്ഞു വിഷണ്ണരായി സങ്കടപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ നിമായി ഓടിവന്നു് അച്ഛന്റെ മടിയിൽ കയറുകയാണു് ഉണ്ടായതു്. അതുവരെ എവിടെപ്പോയിരുന്നു എന്നു ചോദിച്ചപ്പോൾ, തന്നെ ആരൊ കുറെദൂരം എടുത്തുകൊണ്ടുപോയി, പിന്നീടു് തിരിച്ചുകൊണ്ടുവരികയും ചെയ്തു എന്നാണു് നിമായി മറുപടി പറഞ്ഞതു്. എന്നാൽ ഭാഗ്യവാനായ ആ കള്ളന്റെ ജീവിതത്തിൽ അന്നൊരു സുദിനമായിരുന്നു. അവൻ കുട്ടിയെ എടുത്തു് തോളിൽ വെച്ച ഉടനേതന്നെ ഒരനിർവ്വചനീയമായ ആനന്ദാനുഭൂതി അവനു ലഭിക്കയും, ഇത്രയും തേജോമയനായ ഒരു ചെറുപൈതലിനെ വധിക്കുന്ന ചിന്ത അവനു കഠിനമായി തോന്നുകയും, തന്റെ പ്രവൃത്തികളുടെ നീചതയെപ്പറ്റി

അവനു പശ്ചാത്താപം തുടങ്ങുകയും ചെയ്തു. കുട്ടിയെ ഉടനെ ജഗന്നാഥമിശ്രന്റെ ഗൃഹഭാരത്തിൽതന്നെ കൊണ്ടുവന്നു വിട്ടു. താൻ ചെയ്തിട്ടുണ്ടായിരുന്ന പാപങ്ങൾക്ക് പരിഹാരമായി തപോമയമായ ഒരു പരിശുദ്ധജീവിതം നയിക്കുവാൻ അവൻ നിശ്ചയിച്ചു. ക്രമേണ വിഷയവാസനകൾ നശിച്ചു് ഒരു സർവ്വസംഗപരിത്യാഗിയുടെ ജീവിതം നയിക്കയും ചെയ്തു. പിന്നീടു് അദ്ദേഹത്തെ ഒരു മഹാത്മാവായി ജനങ്ങൾ കരുതിവന്നു.

നിമായി ഒരസാധാരണ ബാലനായിരുന്നു എന്നു പറഞ്ഞുവല്ലൊ. തങ്കത്തിന്റെ നിറത്തിലുള്ള ഒരു മനുഷ്യശരീരം വെറും കവികളുടെ കല്പനാശക്തിമാത്രമായേ സാധാരണ കരുതാറുള്ളൂ. എന്നാൽ നിമായി അതു മനുഷ്യശരീരത്തിന്നു് വാസ്തവത്തിൽ ലഭിക്കാവുന്ന ഒരു വിശേഷമാണെന്നു പ്രത്യക്ഷത്തിൽ ജനങ്ങളെ മനസ്സിലാക്കി. നിമായിയുടെ പാണിതലങ്ങളും പാദങ്ങളും ചെന്താമരപ്പൂപോലെ അരുണവർണ്ണത്തിലുള്ളവയായിരുന്നു. ഓടി നടക്കുമ്പോൾ നിമായിയുടെ പാദങ്ങളുടെ അരുണിമ കണ്ടാൽ, കുട്ടിയുടെ പാദങ്ങളിൽനിന്നും ചോരയൊലിക്കുന്നുവോ എന്നു കാണികളെ സംശയഗ്രസ്തരാക്കും. നിമായിയുടെ അസാധാരണ ദേഹശോഭപോലെതന്നെ, ആ കടാക്ഷങ്ങളും പുഞ്ചിരിയും ആകർഷണീയങ്ങളായിരുന്നു. എന്നാൽ നിമായിയുടെ നയനങ്ങൾ പ്രകൃത്യാ സൌന്ദര്യധാമമായിരുന്ന ആ മുഖത്തെ ഏറ്റവുമധികം ശോഭിപ്പിച്ചു. ആ നയനങ്ങളുടെ ശോഭ കണ്ടിട്ടുള്ളവർക്കല്ലാതെ അവയുടെ സുഭഗത അറിവാൻ കഴിയുകയില്ല. കുവലയദളങ്ങൾ പോലെ നീണ്ടവയും കടയ്ക്കൽ അല്പം അരുണവുമായിരുന്ന ആ നയനങ്ങൾ മധുനിറഞ്ഞ രണ്ടു കമലദളങ്ങളാണെന്നു തോന്നിയിരുന്നു. ദർശനമാത്രത്താൽ നിമായി സകലരേയും തന്റെ അടുക്കലേയ്ക്കാകർഷിക്കയാൽ എല്ലാവർക്കും "ഈ ബാലൻ ഒരു വെറും മനുഷ്യബാലനോ അഥവാ ആകസ്മികമായി ഭൂമിയിലേക്കു വീണ ഒരു ദേവബാലനോ" എന്നു സംശയം ഉണ്ടായി.

ഈ ബാലന്ന് മറെറാരു വിശേഷംകൂടി ഉണ്ടായിരുന്നു. നിമായിയെ കളിപ്പിച്ചിരുന്ന ഓരോരുത്തക്കും അദ്ഭുതപൂവ്വമായ ഒരു പരമാനന്ദം തങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ തള്ളികയറുന്നതായിത്തോന്നി. ആരും കുട്ടിയെ എടുത്താൽ താഴെ വെക്കുവാനിഷ്ടപ്പെട്ടില്ല. അതുകൊണ്ട് ശചീദേവിക്ക് സ്വപുത്രനെ ലാളിപ്പാൻ വളരെ കുറച്ചു സമയം മാത്രമെ സാധിച്ചിരുന്നുള്ളൂ.

ഇതിനെല്ലാം പുറമെ, ജഗന്നാഥമിശ്രന്റെ ഭവനത്തിൽ അദ്വൈതവും ശചീദേവിയും മറുള്ള ബന്ധുക്കളും പലേവിധത്തിലുള്ള അസാധാരണ സംഭവങ്ങൾ കണ്ടുതുടങ്ങി. നിമായി ഉറങ്ങിക്കിടക്കുന്ന സമയത്തു് ചിലപ്പോൾ കുട്ടിയുടെ മാവിടത്തിൽ ചന്ദ്രനെപ്പോലെ വൃത്താകാരത്തിലുള്ള ഒരു പ്രഭ കാണുവാൻ തുടങ്ങി. ചിലപ്പോൾ കുട്ടിയുടെ ശരീരമാസകലം മിന്നൽപോലെ പ്രകാശമാനമായ ഒരു പ്രഭയാൽ പുറപ്പെട്ടതായി കാണപ്പെട്ടു. ചിലപ്പോൾ ബാലൻ ഉറങ്ങുന്ന മുറിയിൽ തേജോമയങ്ങളായ ചില ദിവ്യസ്വരൂപങ്ങളേയും ശചീദേവി കാണാറുണ്ടു്. ഈ സ്വരൂപങ്ങൾ വല്ല ദേവതകളുമായിരിക്കുമോ എന്നു് ആ സാധ്വിക്കു് ശങ്ക തോന്നി. കുട്ടിയെ ഉപദ്രവിക്കാതിരിപ്പാൻ ബാലന്ന് മന്ത്രപൂവ്വം രക്ഷ ചെയ്ത അമ്മയുടെ പതിവായിരുന്നു.

ഒരു രാത്രി ഈ വിധം ഉള്ള തേജസ്വരൂപികൾ കുട്ടിയെ പ്രേമപൂവ്വം ലാളിക്കുന്നതായിക്കണ്ട ശചീദേവി, മുമ്പും ഈ തേജോരൂപികളെ കണ്ടിട്ടുള്ളതിനാൽ ഭയപ്പെട്ടില്ലെങ്കിലും, കുട്ടിയെ ഉണത്തി വേറൊരുമുറിയിൽ കിടന്നിരുന്ന പിതാവിന്നരികിൽ പോയികിടക്കുവാൻ പറഞ്ഞയച്ചു. അവർ സ്വഭർത്താവിനോടു് ബാലനെ തന്റെ അരികിൽ കിടത്തിക്കൊൾവാൻ വിളിച്ചുപറയുകയുംചെയ്തു. കുട്ടി അച്ഛന്റെ അരികിലേക്കു നടന്നപ്പോൾ ചെറുബാലന്മാർ സാധാരണ ധരിക്കാറുള്ള ചിലമ്പിന്റെ ശബ്ദം കേൾക്കുവാൻ തുടങ്ങി. നിമായി ചിലമ്പുകൾ ധരിച്ചിരുന്നില്ല.. അതിനാൽ ശചീ

ദേവി ഈ അത്ഭുതശബ്ദം എവിടെനിന്നാണ് വരുന്നതെന്നറിവാൻ കുട്ടിയുടെ പിന്നാലെ പോയി. കുട്ടിയെ സ്വപാശ്വത്തിലേക്ക് കൊണ്ടുപോകുവാൻ വന്നിരുന്ന ജഗന്നാഥമിശ്രനും ഈ ശബ്ദം കേട്ടിരുന്നു. രണ്ടുപേരും ചിലമ്പുകൾ ധരിക്കാത്ത നിമായിയുടെ പാദപത്മങ്ങളിൽനിന്നാണ് ഈ മധുരധ്വനി പുറപ്പെട്ടിരുന്നതെന്നു മനസ്സിലാക്കി. മാതാപിതാക്കന്മാർ സ്വപുത്രനെ ഉറക്കിക്കിടത്തി, അവനെപ്പറ്റിയുള്ള സംഭാഷണത്തിലേർപ്പെട്ടു. ഈ മധുരധ്വനി ബാലഗോപാല ഭഗവാൻ നിമായിയിൽ ആവിഷ്ടനായിട്ടുണ്ടെന്നു സൂചിപ്പിക്കുന്നുവെന്നും അവർ അനുമാനിച്ചു. എന്നാൽ മാതൃഹൃദയം ഇതുകൊണ്ട് സമാധാനിച്ചില്ല. "ഏതു ശക്തി ഈ ബാലനിൽ പ്രവേശിച്ചാലും അവനാപത്തൊന്നും വരാതിരുന്നാൽ മതി" എന്നു ശചീദേവി ഹൃദയംഗമമായി പ്രാർത്ഥിച്ചു.

ക്രീഡാസമയത്ത് നിമായി മറ്റുബാലന്മാരെപ്പോലെതന്നെയായിരുന്നു. പകൽസമയം മുഴുവൻ ക്രീഡിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും. എപ്പോഴും കളിയെപ്പറ്റിമാത്രമെ ചിന്തയുള്ളൂ. അച്ഛനമ്മമാർ പലപ്പോഴും നിർബ്ബന്ധിച്ചാലും കുട്ടി അക്ഷരമാല പഠിക്കുകയില്ല. ശചീദേവിക്ക് അതുകൊണ്ട് മനസ്സമാധാനമില്ലാതായി. ആ മാതൃഹൃദയത്തിന്റെ അഭിമാനത്തിനു് അതിനാൽ ഹാനിതട്ടി. ശചീദേവി സ്വപുത്രനെ കുളിപ്പിച്ചു്, കമനീയമായലങ്കരിക്കും. എന്നാൽ താമസംവിനാ ക്രീഡാസക്തനായ നിമായി ചേറിലും പൊടിയിലും കുത്താടി മാതാവിന്റെ സമീപമെത്തും. അമ്മ പിന്നെയും പുത്രനെ കുളിപ്പിക്കും, പിന്നെയും നിമായി ക്രമൽക്രടാതെ മണ്ണും ചേറും മേൽവെച്ചുതേച്ചുകൊണ്ടുവരും.

നിമായി ഗൃഹത്തിലിരിക്കയില്ല. എത്രയോ ദിക്കിൽ തിരഞ്ഞു് ഒടുവിൽ വെയിലത്തു് ഓടിക്കളിച്ചു വിയത്തൊലിച്ച ദേഹവുമായി നിമായിയെ അമ്മ കണ്ടുപിടിക്കും; "വിശപ്പും ദാഹവും നിനക്കില്ലേ? വെയിൽകൊണ്ടു് നീ തളർന്നിരിക്കുന്നുവല്ലൊ, എന്നാണു് നീ അവനവന്റെ കായ്യം നോ

ക്കാൻ പഠിക്കുക?" എന്ന് അവൾ ചോദിക്കും. എന്നാലും നിമായി കളി നിർത്തുകയില്ല. അമ്മ കുട്ടിയെ പിടിച്ചുവലിച്ചു വീട്ടിലേക്ക് കൊണ്ടുപോകും. നിമായി അമ്മയുടെ കയ്യ് വിട്ടോടിപ്പോകും. ശചീദേവി കുട്ടിയുടെ പിന്നാലെ ഓടി ക്ഷീണിച്ച് നിരാശയാൽ അശ്രുമുഖിയായി ഒരിടത്തിരിക്കും. അമ്മയുടെ അശ്രുക്കൾ നിമായിക്ക് കാണുവാൻ ധൈര്യമില്ല. ഉടനെ നിമായി ഓടിവന്ന് അമ്മയുടെ കഴുത്തിൽ കെട്ടിപ്പിടിക്കും.

രാത്രി നിമായി ഉറങ്ങുന്നതിന്നുമുമ്പ് അല്പസമയംമാത്രം അമ്മയും മകനും തനിയെ രസമായി സല്ലപിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും. നിമായിക്ക് എത്രയും തന്മയത്വത്തോടുകൂടി നൃത്തം ചെയ്യുവാനറിയാമായിരുന്നു. അയൽവാസികൾ കുട്ടിക്കു മധുരപലഹാരങ്ങൾ കൊടുത്തു് അവനെക്കൊണ്ടു് നൃത്തം ചെയ്യിക്കും. ഏതോ ഒരദൃശ്യശക്തിയാൽ പ്രേരിതനായിട്ടെന്നപോലെ സ്വചേഷ്ടകളെത്തന്നെ നിയന്ത്രിപ്പാൻ ശക്തിയില്ലാത്തപോലെയാണ് നിമായി നൃത്തം ചെയ്തിരുന്നതു്. ഒരു ദൈവികശോഭയാണ് നിമായിയുടെ നൃത്തത്തിന്നുണ്ടായിരുന്നതു്. കാണികളുടെ ഹൃദയങ്ങളിലും എത്രയോ പാവനങ്ങളായ വിവിധവികാരങ്ങളുദിച്ചിരുന്നു. അവർ ആനന്ദാധിക്യത്താൽ പുളകിതഗാത്രരായി; അവരുടെ നയനങ്ങൾ ആനന്ദബാഷ്പങ്ങളാൽ നിറഞ്ഞു; അവരുടെ ഹൃദയങ്ങൾ പരിശുദ്ധങ്ങളായ പലേ വികാരങ്ങളാലും പൂർണ്ണമായി; കരുണാമയനായ ഭഗവാനെപ്പറ്റിയുള്ള ചിന്തകൾ അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിലുദിച്ചു; നശ്വരങ്ങളായ ലൌകികവസ്തുക്കളിൽ അവക്ക് വൈരാഗ്യം ജനിച്ചു.

നിമായിയുടെ നൃത്തം കാണികളിലുംകൂടി നൃത്തംചെയ്യാനാഗ്രഹം ജനിപ്പിച്ചുവെങ്കിലും മറ്റുള്ള ജനങ്ങൾ പരിഹസിച്ചാലൊ എന്നുള്ള ശങ്കകൊണ്ടു് അവർ അപ്രകാരം ചെയ്യാതിരുന്നു. ദൈവികമായ ഒരു ചൈതന്യം നിമായിയുടെ നൃത്തത്തിലുണ്ടായിരുന്നുവെന്നു പറഞ്ഞുവല്ലൊ. ജഗന്നാഥ

മിശ്രന്റെ ഗൃഹത്തിന്റെ മുമ്പിലുണ്ടായിരുന്ന മുറ്റത്ത്, നാല വയസ്സുമാത്രം പ്രായമുള്ളവനും, അരോഗദൃഢഗാത്രനും, അതി സുന്ദരനും, പൂർണ്ണചന്ദ്രവദനനും, വിശാലവക്ഷസ്സോടും കൂടു ങ്ങിയ അരക്കെട്ടോടുകൂടിയവനും, ഒരു ചെറുവസ്ത്രം മാത്രം അ രയിൽ ചുറ്റിയവനും, നെറ്റിയിൽ വെളുത്ത കുറിയോട കൂടിയവനും, കഴുത്തിനു പിന്നിൽ ഒതുക്കിക്കെട്ടിയിരുന്ന തലമുടിയോടുകൂടിയവനുമായി നിമായി നൃത്തം വെക്കുന്ന അതിമനോഹരമായ കാഴ്ചകണ്ടു് പരമാനന്ദഭരിതകളായ സഖിമാരോടൊപ്പം ശചീദേവിയും താളംപിടിച്ചുകൊണ്ടി രിക്കും. അവരുടെ കണ്ണുകളിൽ ആനന്ദബാഷ്പങ്ങൾ നിറയും. അവർ നിമായിയുടെ നൃത്തദർശനത്താൽ ബാഹ്യലോകത്തെ മുഴുവൻ മറന്നു് സ്വർണ്ണനിറത്തിലുള്ള ആ സുന്ദരനായ യുവ നത്തകനേമാത്രം കണ്ടുകൊണ്ടു് സ്തബ്ധകളായിഭവിക്കും. അവ രുടെ ഹൃദയങ്ങൾ നിമായിയൊടൊപ്പം ആനന്ദനൃത്തം ചെയ്തു കൊണ്ടിരിക്കും. ലോകത്തിൽ ആനന്ദമല്ലാതെ ഒന്നുംതന്നെ ഇല്ലെന്നും ലോകം മുഴുവൻ ആ കാഞ്ചനബാലനോടൊപ്പം നൃത്തം ചെയ്യുന്നുവെന്നും അവക്കു് തോന്നും. അപ്പോൾ അവിചാരിതമായി അവരുടെ ഹൃദയം ഭക്തിപൂർണ്ണമായി ത്തീരും. ജഗത്തിനെ മുഴുവൻ ആനന്ദപൂർണ്ണമായി അവർ കാണും. ഭഗവാൻ ആനന്ദമയനാണെന്നു അവക്കു് മനസ്സി ലാകുകയും നിമായി ആ ആശയത്തിനൊരുത്തമ ദൃഷ്ടാന്തമാ ണെന്നു അവക്കു് തോന്നുകയും ചെയ്യും.

ചങ്ങാതിമാക്കിടയിൽ 'നിമായി' ചിലപ്പോൾ സ്വപ്ന യാ നൃത്തം ചെയ്യാറുണ്ടു്. നിമായിയുടെ നൃത്തം കാണുമ്പോൾ പ്രായംചെന്ന പുരുഷന്മാർക്കും സ്ത്രീകൾക്കുംകൂടി നൃത്തം ചെയ്യാ നാഗ്രഹം ജനിക്കുക പതിവാണു്. പക്ഷെ പണിപ്പെട്ടു് അവർ ആഗ്രഹം അടക്കും. എന്നാൽ കുട്ടികൾക്കു് ഈ ദുരഭിമാന ങ്ങളൊന്നും ഇല്ലാതിരുന്നതിനാൽ നിമായിയുടെ നൃത്തത്താൽ ആകൃഷ്ടരായിട്ടു് അവരും ആഹ്ലാദത്തോടുകൂടി നൃത്തം ചെയ്തി രുന്നു. അവർ ഇരുകൈകളുമുയർത്തി നിമായിയേപ്പോലെ

'ഹരി'നാമസങ്കീർത്തനം ചെയ്തുകൊണ്ടാണ് നൃത്തം ചെയ്യുക. അവരും അവരോടൊപ്പം കാണികളും ഭക്തിപരവശരായി ഭവിച്ചിരുന്നു. നിമായി ചിലപ്പോൾ വികാരാവേശത്താൽ നിലത്തു വീണുരുണ്ടുതുടങ്ങും. ഉടനെ ഒരദൃശ്യശക്തിയുടെ പ്രേരണയാലെന്നപോലെ നിമായിയുടെ കൂട്ടുകാരും അവനെ അനുകരിക്കും. ഈ ശക്തിയെ തടുക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചിരുന്നവരെ നിമായിയുടെ ആശ്ലേഷമോ അല്ലെങ്കിൽ സ്പർശമാത്രമോ, ഭക്തിപരവശരാക്കിത്തീർക്കാറുണ്ടായിരുന്നു. ശചീദേവി, ഉച്ചത്തിലുള്ള ഹരിനാമഗാനം കേട്ടാൽ അപ്പോൾ സ്വപുത്രൻ അവന്റെ ഈ അലൌകികലീലയിൽ ഏർപ്പെട്ടിരിക്കയാണെന്നു മനസ്സിലാക്കുകയും, ഉടൻതന്നെ നിമായിയുടെ അരികിൽ ചെന്നു ദേഹത്തിലെ ചേറും പൊടിയും തുടച്ചുകളഞ്ഞു വീട്ടിലേക്കു അവനെ കൊണ്ടുവരികയും ചെയ്യ പതിവായിരുന്നു.

നിമായിക്കു നാലു വയസ്സായി. നിമായി സഖാക്കളോടൊപ്പം പതിവിലധികം ആനന്ദത്തോടുകൂടി നൃത്തമാരംഭിച്ചു. വന്യപുഷ്പങ്ങളും ഇളം തളിരുകളും കൂട്ടിക്കെട്ടി ഉണ്ടാക്കിയ മാലകളും അവരെല്ലാവരും ധരിച്ചിരുന്നു. അവർ നൃത്തം ആരംഭിച്ചതു് ഒരു പ്രത്യേകരീതിയുമനുസരിച്ചല്ലായിരുന്നു. എന്നാൽ താമസിയാതെ അവരുടെ നൃത്തത്തിൽ ഒരു ചിട്ടവീണു. നിമായി നടുവിലും ചുറ്റും മറ്റുള്ള ബാലന്മാരുംനിന്നു് വട്ടത്തിൽ 'ഹരി'നാമകീർത്തനത്തോടുകൂടിയുള്ള നൃത്തമായി. ഏതാണ്ടു് ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാന്റെ രാസലീലയുടെ ഒരനുകരണമായിരുന്ന നിമായിയുടെ അസാധാരണ നൃത്തലീല! ഒരു വൃദ്ധപണ്ഡിതൻ ഒരിക്കൽ ആ സ്ഥലത്തുകൂടി കടന്നുപോകുമ്പോൾ ഈ കാഴ്ച കാണുകയും ആ അത്ഭുതദൃശ്യത്താൽ തന്റെ ചുറ്റുപാടുകളെയെല്ലാം മറന്നു് ആ ബാലനത്തകന്മാരോടുകൂടി പരമാനന്ദഭരിതനായി നൃത്തം തുടങ്ങുകയും ഉണ്ടായി. ശചീദേവി അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉച്ചത്തിലുള്ള 'ഹരി'നാമകീർത്തനം കേട്ടു ഓടിവന്നു സ്വപുത്രനെ എടു

ത്തുകൊണ്ടുപോയതോടുകൂടി എല്ലാവരും ആ ആനന്ദനിദ്രയിൽനിന്നുണർന്നു. വൃദ്ധപണ്ഡിതനാകട്ടെ താൻ അത്രയുംനേരം ചെയ്ത പ്രവൃത്തിയേപ്പറ്റി അതിശയിച്ചു്, മറ്റുള്ളവർ തന്നെക്കാണുന്നതിനു് മുമ്പു് ഓടിക്കളഞ്ഞു.

പ്രകൃത്യാ നിമായി ഒരു ശാന്തസ്വഭാവിയാണെന്നും അവൻറെ സഖാക്കളാണു് അവനെ വികൃതിയാക്കിത്തീർക്കുന്നതെന്നും സ്വപുത്രനോടുള്ള ഗാഢസ്നേഹംമൂലം ശചീദേവി വിശ്വസിച്ചു. ഒരു ദിവസം രാത്രി എത്ര ശ്രമിച്ചിട്ടും ശചിക്കു് നിമായിയെ ഉറക്കുവാൻ സാധിച്ചില്ല. നിമായി അമ്മയുടെ ഇരുകൈകളും പിടിച്ചുകൊണ്ടു് മാറിൽക്കയറിനിന്നു ചാഞ്ചാട്ടംതുടങ്ങി. അപ്പോൾ "ഇങ്ങിനെയെല്ലാം കാണിക്കാൻ നിനക്കു ഭ്രാന്തുണ്ടോ" എന്നുള്ള ശചീദേവിയുടെ ചോദ്യത്തിനു് "ഇല്ല അമ്മേ! എനിക്കൊഴികേ ലോകത്തിൽ എല്ലാവർക്കും ഭ്രാന്താണു്" എന്നാണു് അവൻ മറുപടി പറഞ്ഞതു്. നാലു വയസ്സായ ഒരു കുട്ടിയിൽനിന്നും ലഭിച്ച ഈ മറുപടി ശചീദേവിയെ അത്ഭുതപ്പെടുത്തി. ശചീദേവി ഈ വിവരം സ്വഭർത്താവിനോടു് പറയുകയും ചെയ്തു.

നിമായിക്കു് അഞ്ചുവയസ്സു് തികഞ്ഞിട്ടില്ല. ആ പ്രായത്തിൽ നവദ്വീപിലുള്ള എല്ലാ ബാലന്മാരും പാഠശാലയിൽ പോയിതുടങ്ങിയിട്ടും നിമായി മാത്രം പോയിരുന്നില്ല. ജഗന്നാഥമിശ്രനു് ഇതു രസിച്ചില്ല. ഒരു ദിവസം ജഗന്നാഥമിശ്രൻ ഒരു വടിയും എടുത്തു് നിമായി കളിച്ചുനിന്നിരുന്ന ഗംഗാതീരത്തിലേക്കോടി. ശചീദേവി നിമായിയെ അടിയിൽനിന്നും രക്ഷിപ്പാൻ പിന്നാലെ ഓടി. വടിയുമായി ജഗന്നാഥൻ വരുന്നതു് കണ്ട നിമായി അമ്മയുടെ പിന്നിൽ അഭയംതേടി. ജഗന്നാഥനു് ദ്വേഷ്യം സഹിയാതെ, ശചീദേവിയാണു് കുട്ടിയെ ലാളിച്ചു ചീത്തയാക്കുന്നതെന്നു പറഞ്ഞു. എങ്കിലും മകനെ അടിക്കുവാൻ വാസ്തവത്തിൽ ഇഷ്ടമില്ലാതിരുന്ന അച്ഛൻറെ കയ്യിൽനിന്നും ശചീദേവി വടി വാങ്ങിദൂരെക്കളഞ്ഞു. നിമായി കരഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നതിനാൽ ജഗ

നാഥന്റെ മനസ്സലിഞ്ഞു കുട്ടിയെ താങ്ങി എടുത്തു് മുംബിച്ചു്, "എന്റെ നിമായിയേക്കരയിക്കാൻ ഞാൻ വളരെ ക്രൂരതയുള്ള ഒരാളായിരിക്കണം" എന്നു അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. ഇങ്ങിനെ ശിക്ഷയിൽനിന്നും വിമുക്തനായ നിമായി പിന്നെയും തന്റെ പഠിപ്പിൽ ഉല്ലാസീനനായിത്തന്നെ കഴിഞ്ഞുവന്നു.

നിമായിക്കു് അച്ഛനേയും ജ്യേഷ്ഠനേയും കുറിച്ചു് ഭയവും ബഹുമാനവും ഉണ്ടായിരുന്നു. എങ്കിലും എത്രയും പൂജ്യയായ ശചീദേവിയോടു് നിമായി ഒരു സഖിയോടെന്നപോലെ സ്വാതന്ത്ര്യത്തോടെയാണു് പെരുമാറി വന്നതു്. അഞ്ചുവയസ്സു പ്രായമുണ്ടായിരുന്നുള്ളുവെങ്കിലും ചിലപ്പോഴം അഗാധമായ ജ്ഞാനം നിമായി പ്രദർശിപ്പിച്ചിരുന്നു. അങ്ങിനെയുള്ള അവസരങ്ങളിൽ ശചീദേവി, യഥാർത്ഥത്തിൽ ഏതോ ഒരു മഹാത്മാവു് നിമായിയുടെ രൂപത്തിൽ ജനിച്ചിരിക്കയാണോ എന്നു സംശയിക്കാറുണ്ടു്. നിമായിയുടെ ബാലചാപല്യങ്ങളും ഈ സംശയങ്ങളും അധികസമയം ശചീദേവിക്കു് തോന്നുവാൻ ഇട കൊടുത്തില്ല. എല്ലാ സവർണ്ണഹിന്ദുവനിതകളപ്പോലെയും ശചീദേവി ബാഹ്യശുദ്ധിയിൽ വളരെ നിഷ്കർഷയുള്ളവളായിരുന്നു. എന്നാൽ നിമായി അമ്മയെ വെറുതെ അലട്ടുവാൻവേണ്ടി അശുദ്ധമായിക്കരുതപ്പെട്ടിരുന്ന ഒരു വസ്തുവിനെയോ ഒരാളെയോ തൊട്ടു് ശചീദേവിക്കു് വളരെ അലോഹ്യമുണ്ടാക്കിത്തീർക്കും. ചിലപ്പോഴം അവർ നിമായിയേ ശകാരിച്ചുനോക്കും. ഭക്ഷണം പാകംചെയ്യുന്ന പാത്രങ്ങളം തേക്കാതെ തൊട്ടുന്നതു് അശുദ്ധമായിക്കരുതിയിരുന്നതിനാൽ നിമായി അമ്മയെ ശുണ്ഠി എടുപ്പിക്കുവാൻവേണ്ടി ഒരു കന്നായി ആ പാത്രങ്ങളം കൂട്ടി അവയ്ക്കുമീതെ കയറി നില്ക്കും. എന്നാൽ വിഷണ്ണയായ അമ്മയാകട്ടെ "ബ്രാഹ്മണപുത്രനായ നിനക്കു് ഈമാതിരി നീചപ്രവൃത്തികളം ചെയ്യാൻ ലജ്ജ തോന്നുന്നില്ലെ" എന്നു് ഒരിക്കൽ ചോദിച്ചപ്പോഴം "അമ്മേ! ബാഹ്യാചാരാദികളുടേയും, ബാഹ്യശുദ്ധിയുടേയും വിചാരം തന്നെ വെറും ഭ്രാന്തി

മാത്രമാണു്!" എന്നാണു് നിമായി സഗൌരവം ഉത്തരം പറഞ്ഞതു്. ഈ സമയത്തു് ശചിക്കു് നിമായിയെ ഒരു മഹാജ്ഞാനിയേപ്പോലെ തോന്നി. അല്പസമയം, സചപുത്രനെ ഒരു ബുദ്ധിമാനായ ഗുരുവായും തന്നെ ഒരു മൂഢസ്ത്രീയായും ശചീദേവിക്കു് ബോധമുണ്ടായി. ഉടനെതന്നെ ബാലചാപല്യങ്ങളാൽ ശചീദേവിയെ വീണ്ടും നിമായി വ്യാമോഹിപ്പിച്ചു.

സചപുത്രന്റെ ദിവ്യസൌന്ദര്യം കണ്ടാനന്ദിക്കാൻ വേണ്ടി ശചീദേവി പലപ്പോഴും നിമായിയുടെ മുഖത്തെ സശ്രദ്ധം വീക്ഷിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും. എന്നാൽ കുമ്പോട്ടുകുടി നിമായി തന്റെ മുഖം അമ്മയിൽനിന്നും തിരിച്ചുപിടിക്കും. ഇങ്ങിനെ പലതവണയും കണ്ടപ്പോൾ നിമായി തന്റെ നേരെ വെറുതെ ഓരോ സൂത്രങ്ങൾ എടുക്കുകയാണെന്നു മനസ്സിലായ ശചീദേവി നിരാശാഭരിതയായി. നിമായിയുടെ സചരമാധുര്യം അതുപോലെതന്നെ ആകർഷണീയമായിരുന്നു. ശചീദേവി ഈ സചരമാധുര്യമാസചിപ്പാൻവേണ്ടി പലപ്പോഴും നിമായിയെ സംസാരിപ്പിക്കുവാൻ ശ്രമിക്കും. അമ്മയുടെ ആശയം മനസ്സിലാക്കിയ നിമായി ഒരക്ഷരംപോലും പുറപ്പെടുവിക്കാതെ മൌനിയായിരിക്കും. അമ്മയുടെ ചോദ്യത്തിന്നെല്ലാം തന്റെ കോമളമായ മന്ദസ്മിതം മാത്രമായിരിക്കും നിമായിയുടെ മറുപടി. അമ്മ എത്ര ഹൃദയംഗമമായി പുത്രനോടു് കെഞ്ചിയാലും ഉത്തരം പുഞ്ചിരി മാത്രം.

ചിലപ്പോൾ നിമായി അമ്മയെ വല്ലാതെ മുഷിപ്പിച്ചാൽ ശചീദേവി വടിയുമായി നിമായിയുടെ പിന്നാലെ പുറപ്പെടും. ഉടനേ എച്ചിൽപാത്രങ്ങൾക്കിടയിൽ നിമായി അഭയം നേടും. ബാലനായിരുന്നുവെങ്കിലും അമ്മയുടെ ഈ ബാഹ്യശുദ്ധിയേപ്പറ്റിയുള്ള അതിശ്രദ്ധ നിമായിക്കിഷ്ടമില്ലായിരുന്നു. ഇതിനെപ്പറ്റി എപ്പോഴും അമ്മയും മകനും തമ്മിൽ വഴക്കാണു് പതിവു്. ചണ്ഡാളന്മാരെ തൊട്ടിട്ടു് അമ്മയേ തൊടാൻ നിമായി പിന്നാലെ ഓടും. അപ്പോൾ

അകത്തുകയറി വാതിലടച്ചു രക്ഷനേടാനേ അമ്മക്ക് സാധിക്കാറുള്ളൂ. അമ്മയും മകനുമായി വഴക്കിന് വേറൊരു കാരണം, നിമായി ഒരു പണ്ഡിതനും വ്യൽപ്പന്നനുമായ ഒരു ബ്രാഹ്മണന്റെ പുത്രനേപ്പോലെ ശാന്തനും അഭിജാതനുമായി ജീവിക്കുന്നില്ലെന്നുള്ളതായിരുന്നു. നിമായി സ്വതേ ക്രീഡാതൽപരനും ഒരു കൊച്ചു വികൃതിയുമായിരുന്നു. മകന്റെ പ്രവൃത്തികൾ അമ്മയുടെ മനസ്സിനെ പലപ്പോഴും വ്യാകുലപ്പെടുത്തി. ആ സാധുസ്ത്രീ ഒടുവിൽ കുട്ടിക്ക് തലയ്ക്ക് അല്പം അസ്ഥിരതയോ അഥവാ വല്ല ദുർദ്ദേവതാബാധയോ ഉണ്ടോ എന്നുകൂടി സംശയിച്ചു. എന്നാൽ അമ്മയെ നിമായി അത്യധികം സ്നേഹിച്ചിരുന്നു എന്നുള്ള സമാധാനം ആ സാധുവിക്കുണ്ടായിരുന്നു.

ഒരു ദിവസം നിമായി വെറുതെ കരച്ചിൽതുടങ്ങി. അച്ഛനും അമ്മയും സമാധാനപ്പെടുത്തിനോക്കി. ഹരിനാമം കീർത്തിച്ചുനോക്കി. ഫലമൊന്നുംകാണാതെ കുട്ടി കരഞ്ഞു കരഞ്ഞു മോഹാലസ്യപ്പെട്ടുപോകുമെന്നു സംശയിച്ചു ശചീദേവി ദുഃഖത്തോടുകൂടി പറഞ്ഞു. "നീ എന്തിനാണീവിധം ഞങ്ങളുടെ മനസ്സ് വേദനിപ്പിക്കുന്നത്? നിനക്കെന്തുവേണമെന്ന് ഞങ്ങളോട് പറഞ്ഞുകൂടെ?" ഇതു കേട്ട നിമായി "ഹിരണ്യനും ജഗദീശനും ഭഗവാന് ഉണ്ടാക്കിയിട്ടുള്ള നിവേദ്യം മുഴുവൻ എനിക്കു വേണം" എന്നു പറഞ്ഞു. ജഗന്നാഥന്റെ അയൽവാസികളായിരുന്ന ജഗദീശനും ഹിരണ്യനും ഏകാദശി ദിവസം ശ്രീകൃഷ്ണപൂജക്കായി കുറച്ച് നിവേദ്യം ഉണ്ടാക്കിയിരുന്നതാണ്, നിമായി ആവശ്യപ്പെട്ടത്. നിമായിയുടെ ഈ അപേക്ഷ ജഗന്നാഥനേയും മറ്റും വളരെ അത്ഭുതപ്പെടുത്തി. അഞ്ചുവയസ്സായ നിമായി, അന്നേകാദശിയാണെന്നും, ബ്രാഹ്മണർ അന്ന് ശ്രീകൃഷ്ണനെ പ്രത്യേകനിവേദ്യാദികൾകൊണ്ട് പൂജിച്ചിരുന്നുവെന്നും, വിശേഷിച്ച് ജഗദീശനും, ഹിരണ്യനും ഈ നിവേദ്യം ഉണ്ടാക്കിയിരുന്നുവെന്നും എങ്ങിനെ അറിഞ്ഞു? ജഗന്നാഥനും ശചിയും ഭഗ

വാനുവേണ്ടി ഉണ്ടാക്കിയതു് നിമായിക്കു് കൊടുക്കുന്നതു് പാപമാകയാൽ അതിലും നല്ലതായ വേറെ പലഹാരങ്ങളും നിമായിക്കു് ഉണ്ടാക്കികൊടുക്കാമെന്നു പറഞ്ഞു. പക്ഷേ നിമായിക്കു്, അവൻ ആവശ്യപ്പെട്ടവയല്ലെങ്കിൽ മറെറാന്നും തന്നെ വേണ്ടെന്നായിരുന്നു വാശി. ഈ വർത്തമാനങ്ങളും ഹിരണ്യനും ജഗദീശനും കേട്ടു് കാര്യത്തിന്റെ വാസ്തവമറിവാൻ ഇട വന്നു. സ്വതേ സുന്ദരനായ നിമായിയുടെ മുഖം ആവേശാധിക്യത്താൽ പൂർവ്വാധികം തേജോമയമായിക്കാണപ്പെട്ടു. ഈ ചെറുബാലൻ ഇക്കാര്യത്തിൽ സ്വമനസ്സാൽ പ്രേരിതനായല്ല ഇപ്രകാരം ചെയ്തതു് എന്നും ഒരു പക്ഷേ ബാലഗോപാലനായ ശ്രീകൃഷ്ണൻ തന്നെ നിമായിയുടെ ലാവണ്യാതിശയംമൂലം അവനിൽ ആവിഷ്ടനായിട്ടുണ്ടായിരിക്കാമെന്നും അവർ വിചാരിച്ചു. ഭഗവാൻതന്നെയായിരിക്കാം തങ്ങളുടെ നിവേദ്യത്തെ ആവശ്യപ്പെട്ടതു് എന്നും അവർക്കു തോന്നി. ഈ ചിന്ത ആ രണ്ടു ഭക്തന്മാരേയും പുളകിതഗാത്രന്മാരാക്കിത്തീർത്തു. അവർ സ്വഗൃഹത്തിൽ പോയി നിവേദ്യവും കൊണ്ടുവന്നു് "നിമായി! ഈ നിവേദ്യം സ്വീകരിക്കുക. നിന്നിൽക്രുടിത്തന്നെ ഭഗവാൻ ബാലഗോപാലൻ ഈ നിവേദ്യത്തെ സ്വീകരിക്കട്ടെ!" എന്നു പറഞ്ഞു ആ നിവേദ്യം നിമായിക്കു നൽകി. കാലാന്തരത്തിൽ അവർ ശ്രീഗൌരാംഗന്റെ രണ്ടു പ്രധാന അനുയായികളായി ഭവിക്കയും ചെയ്തു. ഈ നിവേദ്യത്തിൽ അല്പം നിമായി ഭക്ഷിക്കയും അല്പം കളയുകയും ശേഷം ബാക്കിയുള്ളവക്കെല്ലാം കൊടുക്കുകയും ചെയ്തു.

നിമായിയുടെ ജീവിതയാത്രയെ ശചീദേവി എത്രയൊ ഉൽക്കണ്ഠയോടെയാണു് വീക്ഷിച്ചിരുന്നതു്. അവരുടെ ഹൃദയത്തിൽ, നിമായി ഒരു ഭ്രാന്തനൊ, അല്ലെങ്കിൽ ദുർദ്ദേവതാബാധിതനൊ, ആണെന്നുള്ള ചിന്ത എത്രയും ദൃഢമായുറച്ചു. എന്നാൽ ഈ സംശയം അവർ പുറത്തു പറയാനിഷ്ടപ്പെട്ടില്ല. ഒടുവിൽ സ്വസഹോദരിയെ വിളിച്ചുവരുത്തി തന്റെ

ഹൃദയവ്യഥയെല്ലാം തുറന്നുപറഞ്ഞു. "സഹോദരി! ഇത്രയും സുന്ദരനും, എത്രയൊ ഗുണങ്ങളുള്ളവനുമായിട്ടും നിമായി ഇങ്ങിനെ ഓരോ പ്രവൃത്തികഥം ചെയ്യുന്നതിന്റെ സാരം എനിക്ക് മനസ്സിലാകുന്നില്ല. ഞാൻ എന്താണ് ചെയ്യേണ്ട തെന്നു പറഞ്ഞുതരൂ!". അവക്കെന്താണ് പറയേണ്ടതെന്നറിഞ്ഞുകൂടാതെ, ആ ഗ്രാമത്തിലെ മറ്റുള്ള പ്രായം ചെന്ന സ്ത്രീകളുമായി ഇതിനെപ്പറ്റി ഒന്നാലോചിക്കുവാൻ ശചീദേവിയോട് പറഞ്ഞു.

സ്വമനഃസാക്ഷിക്ക് വിരുദ്ധമായിട്ടാണെങ്കിലും ശചീദേവിക്ക് ഈ അഭിപ്രായം സ്വീകരിക്കേണ്ടിവന്നു. ഈ സ്ത്രീകളാകട്ടെ, ശാസ്ത്രികളുടെയും പണ്ഡിതന്മാരുടെയും ഭാര്യമാരും, അവർതന്നെ പലേ ശാസ്ത്രാഭ്യാസങ്ങളും നടത്തിയിട്ടുള്ളവരും ആയിരുന്നതിനാൽ ഇതിനെപ്പറ്റി വിധികല്പിക്കുവാൻ അവക്ക് പരിപൂർണ്ണയോഗ്യതയുണ്ടെന്നവർ തീർച്ചപ്പെടുത്തി. നിമായിയുടെ അസാധാരണ ലീലകളെപ്പറ്റി തീർപ്പുകല്പിപ്പാൻ അവർ ഒരുങ്ങി. ശചീദേവി കണ്ണീർ പൊഴിച്ചുകൊണ്ട് സ്വപുത്രന്റെ പ്രവൃത്തികളെപ്പറ്റി അവരോട് പറഞ്ഞു. "അവന് ബുദ്ധിയുണ്ട്, സ്നേഹമുള്ള പ്രകൃതിയുമാണ്. ഗൃഹത്തിലെ പാത്രാദികളെ തല്ലിയുടക്കുകയും മറ്റും എല്ലാ ചെറിയകുട്ടികളും ചെയ്യുന്ന തെറ്റുകളാണ്. എന്നാൽ അവന് ദേവന്മാരെ ബഹുമാനമില്ലന്നുമാത്രമല്ല, അവക്കുള്ള നിവേദ്യം എടുത്തു തിന്നുവാനും ക്രുസലില്ല. അവന് വേവിച്ച ഭക്ഷണം അശുദ്ധമാണെന്ന് അറിഞ്ഞുകൂടാ! ശുദ്ധിയെപ്പറ്റി അവന സ്വന്തമായുള്ള അഭിപ്രായപ്രകാരമേ അവൻ നടക്കുകയുള്ളൂ. നീചന്മാരേയോ, നീചപദാർത്ഥങ്ങളെയോ തൊടുകയാൽ ഒരുവനാശുദ്ധി വരുമെന്നുള്ള വിശ്വാസത്തെത്തന്നെ അവന് ബഹുമാനമില്ല. അവന്റെ പ്രവൃത്തികളുടെ ദോഷം പറഞ്ഞു ഞാൻ അവനെ തടയുമ്പോൾ "ഞാൻതന്നെയാണ് ഭഗവാൻ, ഏതശുദ്ധപദാർത്ഥവും എന്റെ സ്പർശത്താൽ പരിശുദ്ധമായിത്തീരുന്നു"

എന്നു പറഞ്ഞു് എന്നെത്തടയുകയാണു് പതിവു്". സ്വപുത്രന്റെ ഈവക പ്രവൃത്തികളെ അന്യരോടു് പറയുന്നതിൽ ആ മാതാവിന്റെ ഹൃദയവ്യഥ മറ്റുള്ളവരെക്കൂടി വ്യസനിപ്പിച്ചു. ശചീദേവിയുടെ ശ്രോതാക്കൾ തങ്ങളുടെ വിധിക്കു് വിഷയമായിത്തീർന്നിട്ടുള്ളതു് എതുമെ ഗൌരവതരമായ ഒരു സംഗതിയാണെന്നറിഞ്ഞു്, നിമായിയിൽ ഈയൊരു പ്രകൃതിവ്യത്യാസം എന്നു മുതലാണു് കണ്ടുതുടങ്ങിയതെന്നു ചോദിച്ചു. ശചീദേവി ഉടനേതന്നെ താൻ പലപ്പോഴും നിമായിയെ സംബന്ധിച്ചു് ദർശിച്ചിട്ടുള്ള അസാധാരണ സംഗതികളെയെല്ലാം വിസ്തരിച്ചു പറഞ്ഞു. ചില തേജോരൂപികൾ ഉറങ്ങിക്കിടന്നിരുന്ന നിമായിയെ പ്രേമപൂർവ്വം ലാളിക്കുന്നതു് ദർശിച്ചതായും, ഏകദേശം അന്നുമുതൽക്കുതന്നെയാണു് നിമായിയുടെ പ്രകൃതി ഇങ്ങിനെയായിത്തീർന്നതെന്നും ശചീദേവി പറഞ്ഞു. ഒടുവിൽ നിമായിക്കു് എന്തോ ദുർദ്ദേവതാബാധതന്നെയാണെന്നു് ആ വൃദ്ധകളെല്ലാവരുംകൂടി തീർപ്പു കല്പിച്ചു. സംഗതിവശാൽ നിമായി തൽസമയം അവിടെ വന്നപ്പോൾ അവരിൽ ഒരു സ്ത്രീ ഇപ്രകാരം നിമായിയോടു് ചോദിച്ചു. "നീ ഒരു ബ്രാഹ്മണപണ്ഡിതന്റെ പുത്രനായിരിക്കെ എന്തുകൊണ്ടാണു് നിനക്കു് ഭഗവാന്മാരേയൊ ബ്രാഹ്മണരേയൊ ബഹുമാനമില്ലാതായതു്? അപ്പോൾ നിമായി ഹാസ്യരസത്തിൽ ഒരു പുഞ്ചിരിയോടുകൂടി "ഞാൻ ആരെയും ബഹുമാനിക്കുകയില്ല; എല്ലാവരും എന്നെ ബഹുമാനിക്കണം" എന്നാണു് മറുപടി പറഞ്ഞതു്.

ഇതുമെ സാക്ഷികളുടെ മുമ്പിൽ വെച്ചു സ്വപുത്രൻ ചെയ്ത ഈ അപരാധം മാതാവിനെ വല്ലാതെ പരിഭ്രാന്തയാക്കി. "അവൻ പറയുന്നതു് കേൾപ്പിൻ" എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു് അവർ ദേവന്മാരെയെല്ലാം സമാധാനിപ്പിക്കാൻ വേണ്ടി അവരോടപേക്ഷിച്ചു. "എല്ലാ ദേവന്മാരും എന്റെ ശിരോഭ്രഷണങ്ങളായ രത്നങ്ങൾപോലെയാണു്. അവരെയെല്ലാവരേയും ഞാൻ ബഹുമാനിക്കുന്നു. പിന്നീടു് മേല്പോട്ടു

നോക്കി ആ സാധുസ്ത്രീ "ഹേ സ്വർഗ്ഗവാസികളായ ദേവന്മാരേ! എന്റെ വികൃതിയായ പുത്രന്റെ വാക്കുകളെക്കേട്ടിട്ട് നിങ്ങൾ കോപിക്കരുതെ. അവന് എന്താണ് പറയുന്നതെന്നറിഞ്ഞൂകൂടാ" എന്നു പ്രാർത്ഥിച്ചു കരഞ്ഞു തുടങ്ങി. ശചീദേവിയെ അധികം പീഡിപ്പിച്ചിരുന്നത് സ്വപുത്രൻ തന്റെ പ്രവൃത്തികളെപറ്റി പരിപൂർണ്ണബോധത്തോടെയാണ് ഓരോന്നും പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നതെന്നുള്ള ചിന്തയായിരുന്നു. വളരെ നേരത്തെ ക്രൂടിയാലോചനക്കുശേഷം ആ വൃദ്ധമാതാക്കൾ നിമായിക്ക് ഉദ്വേഗബാധയാണെന്നുള്ള തീർച്ചയിന്മേൽ ആ ബാധയുടെ നിവാരണത്തിന്നായി ഷഷ്ഠീദേവിയെ പ്രത്യേകനിവേദ്യാദികളാൽ ബാലന്റെ രക്ഷക്കായി പ്രീതിപ്പെടുത്തണമെന്നും തീർപ്പുകല്പിച്ചു.

ശചീദേവിക്ക് സമാധാനമായി. പക്ഷെ ദേവിക്കുള്ള നിവേദ്യങ്ങൾ നിമായി ആവശ്യപ്പെട്ടാലൊ എന്നുള്ള ഭയം ആ സാധുവിക്ക് ഉണ്ടായിരുന്നു. ഈ നിവേദ്യങ്ങളെ ദേവിക്കർപ്പിക്കുന്നതിന്നു മുമ്പിൽ നിമായി ഭക്ഷിച്ചാൽ അവന്നു ഗുണത്തിന്നുപകരം എത്രയൊ അധികം ദോഷം സംഭവിക്കയല്ലേ ചെയ്യുക എന്നും ശചീദേവി സംശയിച്ചു. അതു കൊണ്ട് ശചീദേവി എത്രയും രഹസ്യമായാണ് ഈ നിവേദ്യങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കിയതു്. പൂജാസ്ഥലത്തേക്ക് നിവേദ്യാദികളെ സ്വവസ്ത്രത്തിന്റെ അറ്റംകൊണ്ട് മറച്ചു പുറപ്പെട്ടു. കുറച്ചു പോയപ്പോൾ നിമായിയിൽനിന്നും രക്ഷപ്പെട്ട എന്നു കരുതി. പക്ഷെ, ഈ ചിന്തയോടൊപ്പംതന്നെ നിമായി അവരുടെ മുമ്പിൽ പ്രത്യക്ഷനായി. ശചീദേവിക്ക് പെട്ടെന്നു നിമായിയെക്കണ്ടപ്പോളുണ്ടായ പരിഭ്രമംകൊണ്ടൊ, നിമായി സർവ്വജ്ഞനാകയാൽ കാര്യം മനസ്സിലായിട്ടോ എന്തൊ, നിമായി അമ്മയോടു് സാരിത്തുമ്പുകൊണ്ടു് മറച്ചു പിടിച്ചിരുന്നതെന്താണെന്നു ചോദിച്ചു. ശചീദേവി കഷ്ടത്തിലായി. "മകനേ! നീ വീട്ടിൽ പോകുക" എന്നു മാത്രമേ ശചീദേവിക്ക് പറയുവാൻ സാധിച്ചുള്ളൂ. നിമായി പിന്നെ

യും തുടർന്നു. "എന്താണു് അമ്മ കൊണ്ടുപോകുന്നതു്. പല ഹാരങ്ങളായിരിക്കും സംശയമില്ല. എനിക്കു വല്ലാതെ വിശക്കുന്നു. അമ്മേ! കുറച്ചെനിക്കും തരൂ!"

ശചീദേവി ദുഃഖത്തോടുകൂടി പറഞ്ഞു. "എന്റെ മകനെ! നീ അങ്ങിനെ പറയരുതു്? ഈ പലഹാരങ്ങൾ ഷഷ്ഠീദേവിക്കു് നിവേദിപ്പാനുള്ളവയാണു്. നിവേദിച്ച ഉടനെ നിനക്കു് തീച്ചയായും പലഹാരങ്ങളും പഴങ്ങളും ധാരാളം തരാമെന്നു ഞാൻ സത്യം ചെയ്യുന്നു." "പക്ഷെ എനിക്കു് വിശക്കുന്നു അമ്മേ! അധികം താമസിക്കാൻ എനിക്കു വയ്യ. ഇപ്പോൾതന്നെ എനിക്കു് അതു കിട്ടണം" എന്നായി നിമായി. ഉടനെതന്നെ നിവേദ്യത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗം നിമായി തട്ടിപ്പറിച്ചുകൊണ്ടോടിക്കളഞ്ഞു. ശചീദേവിയുടെ ശിരസ്സിൽ ഇടിത്തീവീണപോലെ, അവർ ദേഷ്യത്തോടും സങ്കടത്തോടുംകൂടി നിലവിളിച്ചു. "നീ ഒരു ബ്രാഹ്മണപുത്രനല്ലേ? ഞാൻ ഗംഗയിൽചാടി ഈ ജീവിതം അവസാനിപ്പിച്ചുകളയാം." നിമായി അമ്മയേ സമാധാനിപ്പിച്ചു. "അമ്മേ! പരിഭ്രമിക്കാതിരിക്കു. ഞാൻ ഇതു ഭക്ഷിച്ചാൽ ഷഷ്ഠീദേവി എത്രയും അധികം പ്രസാദിക്കും."

"കുടുമ്പനായ നിന്റെ പ്രവൃത്തി ഞങ്ങളെ എല്ലാവരേയും അധഃപതിപ്പിക്കും." ഇത്രയുംപറഞ്ഞു കഠിനദുഃഖത്തോടുകൂടി കരഞ്ഞുംകൊണ്ടു് ശചീദേവി ഷഷ്ഠീദേവിയുടെ പൂജാഗൃഹത്തിൽപോയി നമസ്കരിച്ചു. ദുഷ്ടതയുള്ളവനാണെങ്കിലും സ്വപുത്രനു് മാപ്പുകൊടുപ്പാൻ പ്രാർത്ഥിച്ചു.

ഷഷ്ഠീദേവിക്കു് നിമായിയുടെ പ്രവൃത്തിയിലുള്ള അപ്രീതികൊണ്ടോ എന്തോ, നിമായിയുടെ വികൃതികൾക്കൊരു മാറ്റവും വന്നില്ല. സിയൽഹട്ടു് നിവാസിയായ മുരാരീഗുപ്തൻ ഇക്കാലത്തു് നവദ്വീപിൽ താമസിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഗംഗാദാസപണ്ഡിതന്റെ വ്യാകരണപാഠശാലയിലെ ഒരു വിദ്യാർത്ഥിയായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഒരു വൈദ്യ

നും ആയിരുന്നു. ഇരുപതു വയസ്സുമാത്രമെ പ്രായമായിരുന്നുള്ളുവെങ്കിലും നവദ്വീപനിവാസികൾക്കിടയിൽ ഒട്ടും അപ്രധാനമല്ലാത്ത ഒരു നില അദ്ദേഹം നേടിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. അദ്ദേഹം ശാന്തശീലനും, ദയാലുവും, ബുദ്ധിമാനും, അരോഗദൃഢഗാത്രനുമായിരുന്നു. "യോഗവാസിഷ്ഠം" പൂർണ്ണമായ ഭ്യസിച്ചിരുന്ന അദ്ദേഹം അതിലെ തത്വങ്ങളെ നല്ലപോലെ മനസ്സിലാക്കി അനുസരിച്ചുവന്നു.

ഒരു ദിവസം മുരാരി കൂട്ടുകാരുമായി യോഗവാസിഷ്ഠത്തിലടങ്ങിയിട്ടുള്ള തത്വങ്ങളെപ്പറ്റി സംസാരിച്ചുകൊണ്ടു് വഴിയിൽക്കൂടി പോകുകയായിരുന്നു. തന്റെ അഭിപ്രായത്തെപ്പറ്റി വാദിച്ചും തലയാട്ടിയും കയ്യാംഗ്യം കാണിച്ചും തന്റെ അഭിപ്രായത്തിനു് ശക്തികൊടുത്തുകൊണ്ടുമാണു് മുരാരിയുടെ സംസാരം. അതേസമയത്തു് പിൻഭാഗത്തുനിന്നും ആരോ ചിരിക്കുന്നതു് അദ്ദേഹം കേട്ടു. തിരിഞ്ഞുനോക്കിയപ്പോൾ നിമായിയും കൂട്ടുകാരും തന്നെ അനുഗമിക്കുന്നതായും നിമായി തന്റെ സംസാരത്തേയും ആംഗ്യങ്ങളെയും അനുകരിച്ചു തന്റെ കൂട്ടുകാരെ ചിരിപ്പിക്കുന്നതുമാണു് കണ്ടതു്. മുരാരിക്കു് ദ്വേഷ്യംവന്നു. പക്ഷെ ശാന്തശീലനാകയാൽ അതടക്കി നിമായിയുടെ ചേഷ്ടയിൽ ശ്രദ്ധിക്കാതെ പിന്നെയും മറ്റുള്ളവരോടു് വർത്തമാനം പറഞ്ഞുതുടങ്ങി. അദ്ദേഹം സംസാരിക്കുവാൻ തുടങ്ങിയതും, നിമായി വീണ്ടും അദ്ദേഹത്തെ ഹാസ്യപൂർവ്വമനുകരിപ്പാൻ തുടങ്ങി. മറ്റുള്ള ബാലന്മാർ ചിരിക്കുവാനും തുടങ്ങി. ഒടുവിൽ കോപാവിഷ്ടനായ മുരാരി തന്റെ ശാന്തതവിട്ടു് ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു. "ജഗന്നാഥമിശ്രന്റെ പുത്രൻ എത്ര മൂർഖനും മര്യാദയില്ലാത്തവനുമാണെന്നു നോക്കു! എന്തു തോന്നിവാസിയായ കുട്ടിയാണു്!" മുരാരിയുടെ ഈ ശകാരംകേട്ടു് നിമായി ഉത്തരം പറഞ്ഞു. "ഞാൻ നിങ്ങളെ അത്താഴത്തിനിരിക്കുമ്പോൾ ഒരു പാഠം പഠിപ്പിക്കും" എന്നു്.

രാത്രി മുരാരി ഇതൊന്നും ഓക്കാതെ അത്താഴത്തി നിരുന്നപ്പോഠം ഒരു ചെറിയകുട്ടിയുടെ മധുരസ്വരം പുറത്തു നിന്നുകൊണ്ട് തന്റെ പേർ വിളിക്കുന്നതുപോലെ കേട്ടു. പിന്നത്തെ നിമിഷത്തിൽ നിമായിയുടെ കോമളവിഗ്രഹം തന്റെ മുമ്പിൽ ചോരുവിളമ്പിയിരുന്ന കിണ്ണത്തിലേക്കും നോക്കിക്കൊണ്ടു നില്ക്കുന്നതായിക്കണ്ടു. മുരാരി നിമായിയെ ക്കണ്ടുവെങ്കിലും, ഭാവഭേദംകൂടാതെ ഭക്ഷണം തുടന്നു. പക്ഷെ നിമായി അവിടെ വന്നിരുന്നതു് വെറുതെയല്ല. രാവിലെ പറഞ്ഞിരുന്ന ഭീഷണിയനുസരിച്ചു് ആ തത്വവാദിയുടെ കിണ്ണത്തിൽ അല്പം മൂത്രവിസർജ്ജനം ചെയ്തു.

മുരാരിക്കു് അല്പസമയത്തേക്കു ദ്വേഷ്യംകൊണ്ടും അത്ഭുതംകൊണ്ടും ഒന്നും മിണ്ടാൻ സാധിച്ചില്ല. എന്നാൽ നിമായി മുരാരിയെ ഈ സ്തബ്ധതയിൽനിന്നും ഉണത്തി ഇപ്രകാരം അഭിവാദ്യം ചെയ്തു. "മുരാരീ! ഈ വിധം അവാസ്തവവും ആപൽക്കരവുമായ തത്വജ്ഞാനം പഠിപ്പിക്കൽ നിറുത്തുക! ഹൃദയംഗമമായി ശ്രീഹരിയെ പൂജിക്കുവാൻ പഠിക്കുക! സർവ്വശക്തനായ ഭഗവാനുതുല്യനാണു് താൻ എന്നു നടിക്കുന്നവരുടെ ഭക്ഷണത്തെ ഞാൻ ഇപ്രകാരമാണു് കരുതുക. ഇതുയുംപറഞ്ഞു മിന്നൽപോലെ വേഗത്തിൽ നിമായി അപ്രത്യക്ഷനാകുകയും ചെയ്തു.

നിമായിയുടെ പ്രവൃത്തി മുരാരിയുടെ ഹൃദയത്തിൽ വല്ലാതെ തറച്ചു. അല്പസമയം അവമാനവും ദ്വേഷ്യവും തോന്നി എങ്കിലും ശാന്തമായാലോചിച്ചപ്പോഠം കാര്യത്തിന്റെ യാഥാർത്ഥ്യം മുരാരിക്കു് മനസ്സിലായി. ഇതുയുംഗൗരവമേറിയ ഒരു പാഠം പഠിപ്പിക്കുവാൻ വെറും ഒരഞ്ചുവയസ്സായ കുട്ടിക്കു് സാധിക്കയില്ല എന്നു് മുരാരിക്കു തെളിഞ്ഞു. ഉടനെ മുരാരി പുളകിതഗാത്രനായി. ആകസ്മികമായുണ്ടായ ഒരു ചിന്ത മുരാരിയിൽ അഭ്രതപൂർവ്വമായ ഒരാനന്ദം ഉളവാക്കി. തന്റെ കൊച്ചുതിഥിയിൽകൂടി തന്നോടു് സംസാരിച്ചതു് സാക്ഷാൽ ബാലഗോപാലനാണെന്നുള്ള ചിന്ത മുരാരിക്കുണ്ടായി.

ഈ ചിന്തയാൽ പ്രേരിതനായിട്ട് മുരാരി ഉടനേ ജഗന്നാഥമിശ്രന്റെ ഗൃഹത്തിൽ ചെന്ന് നിമായിയുടെ പാദങ്ങളിൽ നമസ്കരിച്ചു. പക്ഷേ നിമായി അമ്മയുടെ പിന്നിൽ ഒളിച്ചതേയുള്ളൂ. നഡിയായിലെ ജനങ്ങളാൽ വന്ദ്യനും യുവാവുമായ മുരാരി സ്വപുത്രനെ നമസ്കരിച്ചതു കണ്ട് ജഗന്നാഥൻ അത്ഭുതപ്പെട്ടു. അതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം മുരാരിയോട് ഈ പ്രവൃത്തി നന്നായിയില്ലെന്ന ആവേശത്തോടുകൂടി പറഞ്ഞു. "വൈദ്യരേ! നിങ്ങൾ എന്താണീ ചെയ്യുന്നത്? എന്റെ കുട്ടിയെ നമസ്കരിച്ചു, അവന് അധഃപതനം വരുത്തേണമെന്ന നിങ്ങൾ ആഗ്രഹിക്കുന്നുണ്ടോ? വലിയവർ കുട്ടികളെ നമസ്കരിച്ചാൽ അതുകൊണ്ട് കുട്ടികൾക്കു ദോഷമാണ് ഫലമെന്ന താങ്കൾക്കറിയാതെ". "ജഗന്നാഥമിശ്രാ! നിങ്ങളുടെ പുത്രനാരാണെന്ന നിങ്ങൾ അടുത്തുതന്നെ അറിയും" എന്ന മാത്രം പറഞ്ഞു മുരാരി പോയി.

രണ്ടാമദ്ധ്യായം

വിശ്വരൂപൻ

നിമായിക്ക് വിശ്വരൂപൻ എന്നപേരായി ഒരു ജ്യേഷ്ഠനുണ്ടെന്ന മുൻപുതന്നെ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലൊ. അദ്ദേഹത്തിന 16 വയസ്സും നിമായിക്ക് 6 വയസ്സും പ്രായമായി. വിശ്വരൂപന്റെ ആകൃതിയിലും പ്രകൃതിയിലുമുണ്ടായിരുന്ന ആകർഷണീയവൈഭവം അദ്ദേഹത്തെ നവദ്വീപിലെ നിവാസികളുടെയെല്ലാം പ്രീതിക്കു പാത്രമാക്കി. ശാന്തീപുരിയിലെ അദ്വൈതാചാര്യനുമായി പരിചയപ്പെട്ടമുതൽ വിശ്വരൂപൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒരനുയായിയായിത്തീർന്നു. അദ്വൈതാചാര്യനോടൊപ്പം, ജനതയുടെ ക്രൂരതയെ അദ്ദേഹം വെറുക്കുകയും, ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനോട് ധർമ്മസ്ഥാപനത്തി

ന്നായി വീണ്ടും അവതരിപ്പാനായി പ്രാർത്ഥിക്കയും ചെയ്തിരുന്നു. വിശ്വരൂപൻ, ആ പ്രായത്തിലുള്ള മറ്റു ബാലന്മാരെ അപേക്ഷിച്ചു് എത്രയൊ അഗാധചിന്താപരനായിരുന്നു. അല്പാഹാരത്തിലും അല്പനിദ്രയിലും അദ്ദേഹം പ്രത്യേകം നിഷ്കർഷിച്ചു. അദ്വൈതാചാര്യന്റേയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യന്മാരുടേയുംക്രൂടെ ഭക്തിപരങ്ങളായ സാധനാനുഷ്ഠാനങ്ങൾ ചെയ്തുകൊണ്ടാണു് അദ്ദേഹം അധികസമയവും കഴിച്ചുകൂട്ടിയിരുന്നതു്. അദ്വൈതാചാര്യനിൽനിന്നും ബാക്കിയുള്ളവർക്കും, ജനങ്ങളുടെ കഷ്ടതകൾകണ്ടു് മനസ്സലിഞ്ഞ കരുണാനിധിയായ ശ്രീകൃഷ്ണൻ താമസിയാതെ ഭൂമിയിൽ അവതരിക്കുമെന്നുള്ള വിശ്വാസം ലഭിച്ചു.

നിമായിയുടെ അവതാരത്തിന്നുമുമ്പു് വിശ്വരൂപന്നു് സഹോദരീസഹോദരന്മാരാരും ഇല്ലാതിരുന്നതുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്നേഹം മുഴുവൻ നീലാംബരന്റെ പൌത്രനും തന്റെ മാതുലേയനുമായ ലോകനാഥനിലായിരുന്നു. നിമായിയെ കിട്ടിയപ്പോൾ വിശ്വരൂപന്നു് വളരെ സന്തോഷമായി. വിശ്വരൂപനും നിമായിയും അന്യോന്യം അത്യധികം സ്നേഹിച്ചുവന്നു. അദ്വൈതാചാര്യനുമായി പരിചയപ്പെട്ടിട്ടു് അധികം താമസിയാതെ വിശ്വരൂപൻ ആ മഹാത്മാവിന്റെ അനുയായികളുടെയും കണ്ണിലുണ്ണിയായിത്തീർന്നു. അദ്വൈതാചാര്യന്റെ വൈഷ്ണവമതസിദ്ധാന്തങ്ങളിൽ വിശ്വരൂപന്നു് അതിയായ വിശ്വാസവും ബഹുമാനവും ഉണ്ടായിരുന്നു.

വിശ്വരൂപൻ പാഠശാലയിൽ പഠിച്ചിരുന്ന കാലത്തു് പതിവായി ഉച്ചതിരിഞ്ഞാൽ വീട്ടിൽ വരുമായിരുന്നു. പക്ഷെ അദ്വൈതാചാര്യന്റെ സംഘത്തിൽ ചേർന്നതിൽപിന്നെ പലപ്പോഴും ഉച്ചക്കു വീട്ടിൽ വരാൻ മറക്കും. എന്നാൽ നിമായിയെ അമ്മ അദ്വൈതാചാര്യന്റെ വീട്ടിലേക്കു ജ്യേഷ്ഠനെ വിളിക്കാൻ പറഞ്ഞയക്കാറുണ്ടു്. നിമായിയുടെ അസാധാരണ സൌന്ദര്യം അവരെയെല്ലാം ആക

ഷ്ടിച്ചിരുന്നു. അദ്വൈതാചാര്യൻ പലപ്പോഴും "ഈ ബാലൻ എന്റെ ഹൃദയത്തെ വല്ലാതെ ആകർഷിക്കുന്നു! എന്തു കൊണ്ടാണാവോ!" എന്നു പറയും.

വിശ്വരൂപന് 16 വയസ്സായപ്പോൾ പിതാവിന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിവാഹത്തെപ്പറ്റിയുള്ള ചിന്ത തുടങ്ങി. അതു വിശ്വരൂപൻ അറിഞ്ഞപ്പോൾ വല്ലാതെ പരിഭ്രമത്തിലായി. ലൌകികജീവിതത്തെ വിശ്വരൂപൻ ഒട്ടും ഇഷ്ടപ്പെട്ടിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹം ജീവിതം മുഴുവൻ ബ്രഹ്മചാരിയായിരിപ്പാൻ തീച്ചയാക്കിയിരുന്നു. "വിവാഹം കഴിച്ച് ഞാൻ എന്തിനു ലോകവുമായി ബന്ധപ്പെടുന്നു" എന്നദ്ദേഹം വിചാരിച്ചു. മനുഷ്യായുസ്സ് എത്രയോ കുറച്ചു കാലമേയുള്ളു. എനിക്ക് ഭഗവൽഭജനം ചെയ്യാൻ വേണ്ട സമയംക്രടി ഇല്ല. തീച്ചയായും വിവാഹാദിലൌകികബന്ധങ്ങളിൽപെട്ട് ഭഗവാനെത്തന്നെ ഒരു പക്ഷെ വിസ്മരിച്ചേക്കാൻ വഴിയുള്ളതുകൊണ്ട്, അതിനു ഞാൻ തയ്യാറില്ല. നേരേ മറിച്ച് അച്ഛനമ്മമാരുടെ കല്പനയെ എതിർക്കുവാനും വിശ്വരൂപനിഷ്ടമില്ലായിരുന്നു. വിശ്വരൂപൻ ആകപ്പാടെ ധർമ്മസങ്കടത്തിലായി. പക്ഷെ, അദ്ദേഹത്തിനു സ്വഭാവിയെപ്പറ്റി നിശ്ചയിപ്പാനുള്ള ധൈര്യം കിട്ടിയതിനാൽ ഒടുവിൽ ലൌകികബന്ധങ്ങളെ മുഴുവൻ ത്യജിച്ചു സ്വഗൃഹം വിട്ടുപോകുവാൻതന്നെ തീച്ചയാക്കി.

തന്റെ യാത്ര അച്ഛനമ്മമാരെ കഠിനമായി വ്യസനിപ്പിക്കുമെന്നു വിശ്വരൂപനറിയാമായിരുന്നുവെങ്കിലും, ഈ വ്യഥ അവരുടെ ഭാവിശ്രേയസ്സിനു കാരണമാകുമെന്നും വിശ്വരൂപനറിയാമായിരുന്നു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ ഒരു കുടുംബത്തിൽ ഒരാൾ സന്യാസം സ്വീകരിച്ചാൽ ആ കുടുംബത്തിനു മുഴുവൻ ആത്മരക്ഷ കിട്ടുമെന്നു ശാസ്ത്രങ്ങൾ ഉൽഘോഷിക്കുന്നുണ്ട്. വേറൊരു തടസ്ഥം നിമായിയെ വിട്ടുപോകുവാനുള്ള വൈമനസ്യമായിരുന്നു. തന്റെ അഭാവത്തിൽ നിമായി

DISTRICT LIBRARY KOTTAYAM. 82929

യുടെ വിദ്യാഭ്യാസം വേണ്ടതുപോലെ നടന്നില്ലെങ്കിലൊ എന്ന വിശ്വരൂപൻ ശങ്കിച്ചു. എങ്കിലും ലോകത്തെ ത്യജിക്കേണമെന്നുതന്നെ അദ്ദേഹം ഉറച്ചു. ഇല്ലെങ്കിൽ സ്വാത്മാവിന്റെ ആദ്ധ്യാത്മികാധഃപതനം സംഭവിക്കും എന്ന വിശ്വരൂപൻ മനസ്സിലാക്കി.

ഇതെല്ലാം തീർച്ചയാക്കി വിശ്വരൂപൻ സ്വമാതാവിനെ രഹസ്യമായി വിളിച്ചു "നിമായിക്ക് പ്രായപൂർത്തിയായാൽ ദയവായി അവന് ഈ ഗ്രന്ഥം കൊടുക്കണം" എന്നു പറഞ്ഞു് ഒരു ഗ്രന്ഥം അമ്മയെ ഏല്പിച്ചു. എന്നാൽ വിശ്വരൂപന്റെ വാക്കുകേട്ടു പരിഭ്രമിച്ച അമ്മ, "നീ എന്താണു് ചിന്തിക്കുന്നതു്? നീ തന്നെ അവനു ഗ്രന്ഥം കൊടുത്തുകൊൾക" എന്നു പറഞ്ഞു.

"വേണ്ട അമ്മതന്നെ അവനുവേണ്ടി അതു സൂക്ഷിക്കയാണു് നല്ലതു്. ഞാൻ ജീവിച്ചിരുപ്പുണ്ടെങ്കിൽ വേണ്ടപ്പോൾ ഞാൻതന്നെ ഈ ഗ്രന്ഥം അമ്മയോടു മേടിച്ചു് അവനു കൊടുത്തുകൊള്ളാം. എന്നാൽ മനുഷ്യജീവിതം അസ്ഥിരമല്ലേ? അമ്മേ" എന്നു് അമ്മയോടു പറഞ്ഞു. വിശ്വരൂപൻ തന്റെ ആത്മസഖാവായ ലോകനാഥനോടു മാത്രം തന്റെ നിശ്ചയത്തെ അറിയിച്ചു. ലോകനാഥനാകട്ടെ വിശ്വരൂപനെ വിട്ടുപിരിയാൻ പ്രാപ്തനല്ലാതിരുന്നതിനാൽ ഒടുവിൽ തന്നെ അനുഗമിക്കുന്നതിനു് ലോകനാഥനു് വിശ്വരൂപൻ അനുമതി നൽകി.

ജഗന്നാഥമിശ്രന്റെ ഗൃഹത്തിൽ വിശ്വരൂപനും ലോകനാഥനും ഒരേ മുറിയാണു് ഉപയോഗിച്ചിരുന്നതു്. തങ്ങളുടെ യാത്രക്കുള്ള ദിവസവും സമയവും മുൻകൂട്ടി അവർ കരുതിവെച്ചിരുന്നു. ആ ദിവസം പതിവുപോലെ ഉറങ്ങുവാനെന്ന ഭാവത്തിൽ അവരും മുറിയിൽക്കയറിക്കിടന്നു. പക്ഷെ അർദ്ധരാത്രിയായപ്പോൾ അവർ പതുക്കെ മുറന്തിറങ്ങി. വിശ്വരൂപൻ മുറ്റത്തുനിന്നുകൊണ്ടുതന്നെ മാതാപിതാക്കന്മാരെ നമസ്കരിച്ചു. തന്റെ സഹോദരന്റെ രക്ഷ

ക്കായി ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനെ പ്രത്യേകം പ്രാർത്ഥിച്ചു ലോകനാഥനോടുകൂടി ഭാഗീരതീനിരത്തിലേക്ക് നടന്നു. ആ സമയത്ത് ഒരു കടത്തുവഞ്ചി കിട്ടുവാൻ വിഷമമായിരുന്നു. വിശ്വരൂപനാകട്ടെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ യാത്രയെപ്പറ്റി ഒരു സൂചനയും ബാക്കിയുള്ളവർക്ക് ലഭിക്കാതിരിപ്പാൻ പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിച്ചു. അതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം ഭഗീരഥീനദി നീന്തിത്തന്നെ അക്കരെകടന്നു നേരെ പടിഞ്ഞാട്ട നടന്നു തുടങ്ങി. വിശ്വരൂപനാകെ കയ്യിലുണ്ടായിരുന്ന ഒരു വസ്തു ഭഗവൽഗീതാഗ്രന്ഥം മാത്രമായിരുന്നു. നീന്തുമ്പോൾ ഇടത്തുകൈകൊണ്ട് നനയാതിരിപ്പാൻ ഗ്രന്ഥം പൊന്തിച്ചു പിടിച്ചു വലത്തുകൈകൊണ്ട് മാത്രം തുഴഞ്ഞാണ് ആ ധീരയോഗി മുകര പറ്റിയത്. കുറെ ദിവസം കുറിക്കാട്ടുകളിൽ കൂടിയും, ഗ്രാമങ്ങളിൽകൂടിയും, മൈതാനങ്ങളിൽകൂടിയും അവർ നടന്നു. വല്ല ഗ്രാമവാസികളും ദയതോന്നി കൊടുക്കുന്ന ഭക്ഷണം മാത്രമായിരുന്നു അവർ കഴിച്ചിരുന്നത്. വളരെ കഷ്ടതകൾ സഹിച്ചശേഷം ഒടുവിൽ "പുരി" എന്നു പേരിൽ അറിയപ്പെട്ടിരുന്ന ഒരു സന്ന്യാസിവിഭാഗത്തിലെ ഒരു അംഗവുമായി കണ്ടുമുട്ടുകയും, ആ സന്ന്യാസിയിൽനിന്നും താമസിയാതെ വിശ്വരൂപൻ ശങ്കരനാരായണപുരി എന്നു നാമധേയത്തോടുകൂടി സന്ന്യാസം സ്വീകരിക്കയും ചെയ്തു. സന്ന്യാസം സ്വീകരിച്ചപ്പോൾ മറ്റുള്ളവർക്ക് സന്ന്യാസം നൽകുവാനുള്ള അധികാരവും ലഭിക്കയാൽ ലോകനാഥനും വിശ്വരൂപൻ ഉപദേശംകൊടുത്ത് സന്ന്യാസം നൽകി. അന്നുമുതൽ സ്വഗുരുവിന്റെ ദണ്ഡവും കമണ്ഡലുവും വഹിക്കുന്നതിൽ ലോകനാഥൻ ജാഗരൂകനായി. ഇതുവരെ കഷ്ടതകൾ എന്താണെന്നറിയേണ്ടിവന്നിട്ടില്ലാത്ത ഈ രണ്ടു ബാലയോഗികൾ പെട്ടെന്നു ലോകത്തിൽ ഗൃഹമോ, ബന്ധുക്കളൊ, ഉപജീവനമാർഗ്ഗമോ ഇല്ലാത്ത രണ്ടു അനാഥന്മാരായിത്തീർന്നു

പിറേറദിവസമാണ് ജഗന്നാഥനും ശചീദേവിയും സ്വപുത്രൻ ഗൃഹത്തേയും ബന്ധുക്കളേയും വിട്ട് ഭഗവൽ

സേവാപരമായ ഒരു ജീവിതം നയിപ്പാൻവേണ്ടി വനാന്തരങ്ങളിലേക്കു പോയ വിവരം അറിഞ്ഞതു്. ഈ വിവരം അച്ഛനേയും അമ്മയേയും സ്തബ്ധരാക്കി. എങ്കിലും സ്വപുത്രന്റെ ത്യാഗശീലത്തെ അവർ അഭിനന്ദിക്കയും പുത്രനോടു് അവർക്കുണ്ടായിരുന്ന പ്രീതി വർദ്ധിക്കയും ചെയ്തു. സുഖത്തിലും, രക്ഷയിലും വളർന്നുവന്ന 16 വയസ്സു മാത്രം പ്രായമുള്ള ഒരു അഭിജാതബാലൻ, ഭക്ഷണമോ, അഭയസ്ഥാനമോ ഇല്ലാതെ വനാന്തരത്തിൽ അലയുന്ന ചിന്ത നവദ്വീപനഗരവാസികൾക്കു് എത്രയും മനോവ്യഥ ഉളവാക്കി. വിശ്വരൂപന്റെ അസാമാന്യരൂപലാവണ്യവും, അസാധാരണ ബുദ്ധിവൈഭവവും ദോഷരഹിതവും പ്രശംസനീയവുമായ സ്വഭാവഗുണവും ഓർത്തു് ഒരാദർശയുവാവായ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭാവത്തിൽ എല്ലാവരും വളരെ വ്യസനിച്ചു. ശചീദേവിയും ജഗന്നാഥമിശ്രനും സ്വപുത്രനെ കൂടാതെ എങ്ങിനെ ജീവിക്കേണ്ടു എന്നോർത്തു വ്യസനിച്ചു. ബന്ധുജനങ്ങൾ അവരെ സമാധാനിപ്പിക്കുവാൻവന്നു. സ്വപുത്രന്റെ ത്യാഗം കുടുംബത്തെ മുഴുവൻ അനുഗ്രഹീതമാക്കിയതിൽ സങ്കടപ്പെടുവാനവകാശമില്ലെന്നു് അവർ സമാധാനിപ്പിച്ചു. ദുഃഖത്താൽ പവിത്രീകൃതനായ ജഗന്നാഥമിശ്രൻ സ്വപുത്രനു തന്റെ ത്യാഗപ്രതിജ്ഞയെ പരിപൂർണ്ണമായി പാലിക്കുവാനുള്ള ശക്തികൊടുക്കേണമെ എന്നു മാത്രമാണു് ഭഗവാനോടു പ്രാർത്ഥിച്ചതു്. വിശ്വരൂപൻ തന്റെ സന്ന്യാസത്താൽ ലോകത്തെയും അതിലെ ഗൃഹധനബന്ധുജനാദി സകലവസ്തുക്കളേയും ത്യജിക്കയാണു് ചെയ്തതു്. ഒരു സന്ന്യാസിക്കു് തന്റെ ഗ്രാമത്തിൽ തന്നെ താമസിക്കുന്നതിനൊ സ്വാദുള്ള പദാർത്ഥങ്ങളെ ഭക്ഷിക്കുന്നതിനൊ മറേറതെങ്കിലും വിധത്തിലുള്ള സുഖങ്ങളെ അനുഭവിക്കുന്നതിനൊ അധികാരമില്ലാ. ഒരു മനുഷ്യൻ സന്ന്യാസം സ്വീകരിച്ചിട്ടു് പിന്നീടു് സന്ന്യാസനിബന്ധനകളെ ഏതെങ്കിലും വിധത്തിൽ ലംഘിച്ചാൽ അവനു് ഇഹലോകത്തിലും പരലോകത്തിലും സ്ഥാനമില്ല. അതുകൊണ്ടുതന്നെയാണു് വിശ്വരൂപന്റെ പിതാവു് ഇപ്രകാരം പ്രാർത്ഥി

ച്ചതു്. "ഭഗവാനേ! മനുഷ്യൻ ജന്മനാ അശക്തനാണു്! വിശ്വരൂപനെ തന്റെ കർത്തവ്യത്തിൽനിന്നും തെറ്റിനടക്കുവാൻ അനുവദിക്കരുതേ! അങ്ങിനെയായാൽ അവനു് ഇനിയൊരു ജന്മത്തിൽക്കൂടി മുക്തിക്കു് മാർഗ്ഗമില്ലാതാകുമല്ലോ." ശചീദേവിയും ഇതേവിധത്തിൽ സ്വാർത്ഥരഹിതമായ പ്രാർത്ഥനയെയാണു് ആശ്രയിച്ചതു്. ആ ധന്യദമ്പതികൾ ചെറിയകുട്ടികളെപ്പോലെ സരളവും പ്രേമപൂർവ്വവുമായ ഹൃദയങ്ങളോടുകൂടിയവരായിരുന്നുവെങ്കിലും, അസാമാന്യ ബുദ്ധിശക്തിയുള്ളവരും ജ്ഞാനികളും കൂടിയായിരുന്നു. ശിരീഷപുഷ്പംപോലെ മൃദുവായ ആ പരിശുദ്ധഹൃദയങ്ങൾ എത്രയും കഠിനമായ കർത്തവ്യങ്ങളുടെ മുമ്പിലും ധൈര്യത്തോടും മനഃശാന്തിയോടുംകൂടിത്തന്നെ വർത്തിച്ചു. നിമായി ഇത്രയും മഹാമനസ്കരായ രണ്ടുപേരുടെ പുത്രനാണു് എന്നുള്ളതിൽ അത്ഭുതപ്പെടാനൊന്നുമില്ല. ശചീദേവിയെപ്പോലെ പരിശുദ്ധയും പതിവ്രതയും ആയ ഒരു മഹതിയുടെ ഉദരത്തിൽ ഭഗവാൻതന്നെ പ്രവേശിച്ചതും അത്ഭുതകാരണമല്ല.

നിമായി മുറ്റത്തു് കളിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോളാണു് വീട്ടിനുള്ളിൽനിന്നും ദയനീയമായ രോദനം കേട്ടതു്. അമ്മയുടെ അരുകിൽ ഓടിയെത്തിയ നിമായി തന്റെ പ്രിയസഹോദരൻ എന്നന്നേക്കുമായി പൊയ്പ്പോളഞ്ഞ വിവരംകേട്ടു് ബോധരഹിതനായി നിലത്തുവീണു.

നിമായിയുടെ സ്ഥിതി അച്ഛനമ്മമാരെ അല്പസമയത്തേക്കു് വിശ്വരൂപനെപ്പറ്റിയുള്ള സങ്കടത്തെ വിസ്മരിപ്പിച്ചു. കുറേനേരത്തെ ശുശ്രൂഷകൾക്കു ശേഷം നിമായിക്കു ബോധംവന്നു. അച്ഛനമ്മമാർക്കു് അപ്പോഴാണു് ആ സഹോദരന്മാർ തമ്മിലുണ്ടായിരുന്ന ബന്ധത്തിന്റെ ശക്തി മനസ്സിലായതു്. നിമായിയുടെ കാര്യത്തിൽ ഉള്ള ഉൽകണ്ഠകൊണ്ടു് അവർ വിശ്വരൂപൻ പോയതിലുള്ള സങ്കടത്തെ അടക്കി, നിമായിയെ ആശ്വസിപ്പിക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചു. നിമായി

അച്ഛന്റെ മടിയിലിരിക്കയായിരുന്നു. സംഗതിയുടെ ഗൌരവം നല്ലവണ്ണം നിമായി മനസ്സിലാക്കിയിട്ടുണ്ടെന്നു തോന്നുമാറ് അവൻ സഗൽഗദം പറഞ്ഞു "അച്ഛാ! അമ്മേ! ഇനിയും നിങ്ങൾ സങ്കടപ്പെടരുതു്. ഞാൻ എന്റെ ജ്യേഷ്ഠന്റെ സ്ഥാനം സ്വീകരിച്ചു് നിങ്ങളോടുള്ള എന്റെ ചുമതല നിറവേറ്റാം."

വിശ്വരൂപൻ 16-ാംവയസ്സിൽ സന്യസിച്ചു് 18-ാം വയസ്സിൽ പണ്ഢരീപുരത്തുവെച്ചു് അത്യത്ഭുതകരമാംവണ്ണം മഹാസമാധിയടഞ്ഞു. ശിവാനന്ദൻ എന്നൊരു മഹാൻ അപ്പോൾ അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നു. ശിവാനന്ദന്റെ പുത്രനായ കണ്ണപൂരകവി ഇപ്രകാരം എഴുതീട്ടുണ്ടു്. "വിശ്വരൂപൻ സ്വശിഷ്യന്മാരുടെ മദ്ധ്യത്തിൽനിന്നും അത്യത്ഭുതമാംവണ്ണം അന്തർദ്ധാനം ചെയ്തു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആത്മാവു് സഹസ്രസൂര്യതേജസ്സോടുകൂടിയ ഒരു പ്രഭാപടലത്തിന്റെ രൂപത്തിൽ മേല്പോട്ടുയർന്നു. എന്റെ പിതാവു് ആ സംഭവം കാണുകയും ചെയ്തു". ഈ വർത്തമാനവുംകൊണ്ടു് ശിവാനന്ദൻ നവദ്വീപിലേക്കു വന്നുവെങ്കിലും പലേ കാരണങ്ങൾകൊണ്ടും ഈ വിവരം ശചീദേവിയേയും ജഗന്നാഥമിശ്രനേയും അറിയിച്ചില്ല. 19 കൊല്ലങ്ങൾക്കുശേഷം നിമായി തന്നെ സ്വസഹോദരന്റെ സമാധിസ്ഥലം സന്ദർശിക്കുകയുണ്ടായി.

മൂന്നാമദ്ധ്യായം

ചില അത്ഭുതസംഭവങ്ങൾ

അച്ഛനമ്മമാരുടെ ദുഃഖം നിമായിയെ വികൃതികളിൽനിന്നും തിരിച്ചു. അവരുടെ ദൃഷ്ടിപഥത്തിൽത്തന്നെ എല്ലായ്പോഴും അവൻ കഴിഞ്ഞുകൂടി. വിദ്യാഭ്യാസത്തിൽ ശ്രദ്ധപതിപ്പിച്ചാൽ അവർക്കു് സന്തോഷമുണ്ടാവുമെന്നു

കരുതി കുറേശെ പഠിക്കുവാനും തുടങ്ങി. നിമായി അച്ഛന്റെ മടിയിലിരുന്ന്, അദ്ദേഹം പറഞ്ഞുകൊടുക്കുന്നതു് പഠിക്കും. അമ്മ സന്തോഷത്തോടെ അതു നോക്കി നില്ക്കും. അച്ഛനമ്മമാർക്കും നിമായിയിൽ ഉണ്ടായ ഈ മാറ്റംകൊണ്ടു് വളരെ മനസ്സമാധാനം ഉണ്ടായി. എന്നാൽ പെട്ടെന്നൊരു ദിവസം ഉണ്ടായ ഒരു സംഭവം ഈ സമാധാനത്തെ തീരെ കളഞ്ഞു. ഒരു ദിവസം ഗൃഹദേവതക്കു് നേദിച്ചുവെച്ചിരുന്ന വെറ്റില എടുത്തു് നിമായി മുറുക്കിയതോടുകൂടി ബോധരഹിതനായി നിലംപതിച്ചു. അച്ഛനമ്മമാർ പലപ്പോഴും ഇങ്ങിനെയുള്ള അസാധാരണസംഭവങ്ങൾ കണ്ടിട്ടുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ പരിഭ്രമിച്ചില്ല. അവർ നിമായിക്കു് ബോധം ഉണ്ടാക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചു.

എന്നാൽ നിമായിക്കു് വീണ്ടും ബോധംവന്നപ്പോൾ ഒരസാധാരണകഥയാണു് പറഞ്ഞതു്. "എന്റെ ജ്യേഷ്ഠൻ വിശ്വരൂപൻ എന്നോക്കൊണ്ടുപോയി എന്നോടും അദ്ദേഹത്തെപ്പോലെ ലോകത്തെ ത്യജിക്കുവാൻ പറഞ്ഞു. ഞാൻ കുട്ടിയായതുകൊണ്ടു് സന്യാസം എന്നാലെന്താണെന്നെനിക്കു് നിശ്ചയമില്ലെന്നും, ഞാൻ ഇവിടത്തന്നെ ഇരുന്നു് അച്ഛനമ്മമാരെയും പ്രത്യേകിച്ചു ഭഗവാനേയും പൂജിക്കുവാൻ പോകുകയാണെന്നും ഞാൻ മറുപടിപറഞ്ഞു". അപ്പോൾ "ശരി, മടങ്ങിപ്പോയ്കൊൾക. നമ്മുടെ അച്ഛനും അമ്മക്കും എന്റെ നമസ്കാരങ്ങൾ കൊടുക്കുക എന്നു പറഞ്ഞു് എന്നെ വീട്ടിൽകൊണ്ടുവന്നാക്കിയിട്ടു് എന്നെ വിട്ടുപോയി"

ശചീദേവിയും ജഗന്നാഥമിശ്രനും ഇതു കേട്ടു് സന്തോഷിക്കയും സങ്കടപ്പെടുകയും ചെയ്തു! തങ്ങളുടെ പൊയ്പോയ പുത്രന്റെ വിവരം അറിഞ്ഞതിൽ ആഹ്ലാദവും നിമായിയേക്കൂടി സന്യസിപ്പിക്കുവാൻ ഉള്ള വിശ്വരൂപന്റെ ശ്രമം അറിഞ്ഞതിൽ ദുഃഖവുമുണ്ടായി. ശചീദേവി ഈ സംഭവത്തിന്റെ ഗൌരവത്തെ വേഗം മറന്നു. പക്ഷെ ജഗന്നാഥമിശ്രൻ അതിനെപ്പറ്റിത്തന്നെ രാവും പകലും ചിന്തി

ച്ചിരുന്നു. ഒടുവിൽ നിമായിയുടെ പഠിപ്പു നിത്താൻതന്നെ നിശ്ചയിച്ചു. വിദ്യ വിശ്വരൂപന്റെ നയനങ്ങൾക്കു ലോകത്തിന്റെ നശ്വരതയെ കാണിച്ചുകൊടുത്തു് അവനെ ആദ്ധ്യാത്മികചിന്തകൾ മാത്രം ചെയ്തു ജീവിതം കഴിക്കുവാൻ വേണ്ടി സ്വഗൃഹത്തിൽനിന്നും ഓടിച്ചു. വിദ്യാഭ്യാസം നിമായിയേക്രൂടി ഇതേവിധത്തിലാക്കി, ബാല്യത്തിൽതന്നെ അവനേയും ലോകത്തെ ത്യജിക്കുവാൻ പ്രേരിപ്പിക്കും. ഇങ്ങിനെയായിരുന്നു ജഗന്നാഥമിശ്രന്റെ ചിന്താഗതി. ഒരു ദിവസം രാവിലെ അദ്ദേഹം പുത്രനോടുപറഞ്ഞു. "മകനേ! നീ പഠിച്ചതുമതി. എന്നെ നീ സ്നേഹിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ ഞാൻ പറയുന്നതനുസരിക്കുക!"

പിതൃഭക്തനായ നിമായി അച്ഛനെ അനുസരിച്ചു പഠിപ്പു നിത്തി, കളിയിലേക്കുതന്നെ തിരിഞ്ഞു. ആദ്യകാലങ്ങളിൽ സ്വഗൃഹത്തിന്റെ പരിസരങ്ങളിലാണ് കളിച്ചിരുന്നതെങ്കിലും ഇപ്പോൾ നിമായി നഗരത്തിന്റെ നാനാഭാഗങ്ങളിലും കളിക്കാൻ പോകും. നദിയിൽ കുളിക്കാൻ പോയാൽ വേഗം മടങ്ങിവരികയില്ല. മുതിർന്നവർക്കു നിമായിയുടെ കളികൾ അത്ര പിടിച്ചില്ല. വെള്ളത്തിനടിയിൽ കൂളിയിട്ട് വെള്ളത്തിൽനിന്നിരുന്ന പ്രായമായവരുടെ കാലു പിടിച്ചു വലിക്കും. പൂജയ്ക്കു് ഒരുക്കിവെച്ചിരുന്ന പൂക്കളെടുത്തു് തന്നെത്തന്നെ പൂജിക്കും. ഒരോ ക്രിയകൾക്കൊരുക്കിയിരുന്ന പൂക്കളെടുത്തു് നിമായി ദേവന്മാരെ പൂജിക്കും. ചിലപ്പോൾ ഭഗവൽപൂജക്കുള്ള നിവേദ്യങ്ങളെടുത്തു് ഭക്ഷിക്കുകയുംകൂടി ചെയ്യും.

ശചീദേവി നിമായിയുടെ ഈ തെമ്മാടിത്തങ്ങൾ സഹിച്ചുവെങ്കിലും, അയൽവാസികൾ സഹിച്ചില്ല. ജഗന്നാഥമിശ്രന്റെ അടുക്കൽ പലരും പുത്രന്റെ അനാചാരങ്ങളെപ്പറ്റി സങ്കടം പറയും. അദ്ദേഹം പലതുംപറഞ്ഞു അവരെ സമാധാനിപ്പിച്ചയക്കും. സ്ത്രീകളും പെൺകുട്ടികളും ശചീദേവിയോടു് ആവലാതിപറയും. ശചിയാകട്ടെ വികൃതി

യായ സ്വപുത്രന് മാപ്പുകൊടുപ്പാനപേക്ഷിക്കും. ചില പ്പോൾ അവർ നിമായിയെ ശാസിക്കും, ശിക്ഷിക്കുമെന്നു പറഞ്ഞു ഭീഷണിപ്പെടുത്തും. അപ്പോൾ നിമായി "നിങ്ങൾക്ക് ഞാനൊരു മൂഢനായിരിക്കണമെന്നല്ലെ മോഹം. അപ്പോൾ എനിക്ക് ചില മൂഢതകൾ കാണിക്കാതിരിക്കാനും നിവൃത്തിയില്ല" എന്നു മറുപടിപറയും. ഈ മറുപടി ശചീദേവിയുടെ ഹൃദയത്തെ വേദനിപ്പിക്കും. ആ സാധുപുത്രന് വിദ്യാഭ്യാസം ഇല്ലാത്തതുകൊണ്ടാണ് അവൻ ഇങ്ങിനെ താന്തോന്നിയായിരിക്കുന്നതു് എന്നു പറഞ്ഞു് അവന്റെ വിദ്യാഭ്യാസം വീണ്ടും തുടങ്ങുവാനപേക്ഷിച്ചു. പക്ഷെ ജഗന്നാഥമിശ്രൻ അതിനു് ഒട്ടും അനുകൂലിച്ചില്ല.

നിമായി പലേ വികൃതികൾകൊണ്ടും അയൽവാസികളെ അലട്ടിയിരുന്നുവെങ്കിലും ഒരിക്കലും ആരെയും ഉപദ്രവിക്കാറില്ല. നിമായിയുടെ വികൃതികൾ അവക്ക് ദ്വേഷ്യത്തേക്കാളധികം ചിരിയാണ് ഉണ്ടാക്കിയിരുന്നതു്. നിമായി പരിഹസിച്ചാൽ, പരിഹാസപാത്രങ്ങൾക്കുടി ചിരിക്കയാണ് പതിവു്. പക്ഷെ ശചീദേവിയോടുള്ള ആവലാതികൾ അധികമായിത്തന്നെ വന്നു. അവർ അതിൽ വളരെ സങ്കടപ്പെട്ടു. അവക്ക് തന്റെ ഭർത്താവിന്റെ നയത്തിൽ വിശ്വാസമില്ലായിരുന്നുവെങ്കിലും അവർ അദ്ദേഹത്തോടു് തർക്കിക്കുവാനിഷ്ടപ്പെട്ടില്ല.

ഒരു ദിവസം ശചീദേവി ദ്വേഷ്യം സഹിയാതെ ഒരു വടിയെടുത്തു് നിമായിയെ അടിപ്പാനൊരുങ്ങി. പക്ഷെ നിമായി എച്ചിലായ പാത്രങ്ങൾക്കിടയിൽ അഭയംനേടി. "എടാ! വികൃതി! ഇവിടെ വാ" എന്നുവിളിച്ചുകൊണ്ടു് ശചീദേവി അടുത്തുചെന്നു. പക്ഷെ നിമായി അമ്മയുടെ വാക്കുകേൾക്കാത്ത ഭാവത്തിൽ ഒരു പാട്ടുംപാടിക്കൊണ്ടു് നില്പായി. ശചീദേവി സങ്കടം സഹിക്കാതെ കരഞ്ഞുതുടങ്ങി. അതുമാത്രം നിമായിക്കു് സഹിക്കുവാൻ വയ്യായിരുന്നു. അമ്മ തന്നെ തോല്പിച്ചുവെന്നതന്നെ തീർച്ചയാക്കി

"അമ്മ എന്തിനാണു് കരയുന്നതു്? ഞാൻ വികൃതി കാട്ടരുതെന്നു നിങ്ങൾ വിചാരിക്കുന്നു. പക്ഷേ വിദ്യാഭ്യാസമില്ലാതെ ഞാൻ നന്മയും തിന്മയും തിരിച്ചറിയുന്നതെങ്ങിനെയാണു്. നിങ്ങൾ എന്നെ ഒരു മൂഢനാക്കുവാൻ തീച്ചയാക്കിയിരിക്കയാണു്. ഒരു മൂർഖന്റെ അച്ഛനമ്മമാക്കു് എന്തു് സന്തോഷമാണെന്നു ഞാൻ കാണിച്ചുതരാം" എന്നു പറഞ്ഞു. ഇതു കേട്ടുനിന്നിരുന്ന മറ്റുചില സ്ത്രീകൾ പറഞ്ഞു. "എന്തു് വിഡ്ഢിത്തമാണു് നിങ്ങൾ കാണിക്കുന്നതു്. മിക്ക കുട്ടികളേയും എത്ര ബുദ്ധിമുട്ടി വേണ്ടും പാഠശാലയിലയക്കാൻ! നിങ്ങളുടെ പുത്രൻ പാഠശാലയിലേക്കയക്കാഞ്ഞിട്ടാണു് കഷ്ടപ്പെടുന്നതു്. ഇക്കാര്യത്തിൽ അവന്റെ ഇഷ്ടംപോലെ ചെയ്യുന്നതായിരിക്കും നിങ്ങൾക്കും നല്ലതു്".

ശചീദേവിക്കു് ഇവർ പറയുന്നതു് ശരിയാണെന്നു തോന്നി. അച്ഛനോടു് വിദ്യാഭ്യാസം തുടങ്ങുന്നതിനുള്ള അനുവാദം വാങ്ങിച്ചു കൊടുക്കാമെന്നു പറഞ്ഞപ്പോഴേ നിമായി തന്റെ രക്ഷാസ്ഥാനംവിട്ടു പുറത്തുവന്നുള്ളൂ. അയൽവാസികളുടേയും ശചീദേവിയുടേയും അഭിപ്രായമനുസരിച്ചു ജഗന്നാഥമിശ്രൻ നിമായിയെ പഠിപ്പു തുടരുന്നതിനനുവദിച്ചു. ഉടൻതന്നെ തന്റെ തെമ്മാടിത്തങ്ങളെല്ലാം ഉപേക്ഷിച്ചു നിമായി വിദ്യാഭ്യാസത്തിൽ ബദ്ധശ്രദ്ധനായി. നിമായിയുടെ ബുദ്ധിശക്തി എല്ലാവരേയും അതിശയിപ്പിച്ചു. എത്രയൊക്കുറച്ചു സമയംകൊണ്ടു് നിമായി പഠിപ്പിച്ചതെല്ലാം വായിച്ചു മനസ്സിലാക്കി.

നിമായിക്കു് 9 വയസ്സായപ്പോൾ നിമായിയുടെ ഉപനയനം നടത്തുവാൻ ജഗന്നാഥമിശ്രൻ തീച്ചയാക്കി. ഈ മംഗളകർമ്മം എത്രയും ആഡംബരത്തോടുകൂടിയാണു് നടത്തിയതു്. ഈ കർമ്മത്തിനുവേണ്ടി പതിവനുസരിച്ചു നിമായിയും ഒരു യുവസാധുവായി സങ്കല്പിക്കപ്പെട്ടു് ബ്രാഹ്മണർക്കു പ്രധാനമായ ഗായത്രീമന്ത്രോപദേശം സ്വപിതാവിനാൽതന്നെ ഉപദേശിക്കപ്പെട്ടു. മുണ്ഡനംചെയ്ത ശിരസ്സോടും

പരിശുദ്ധമായ ദേഹത്തോടും ഭഗവദ്ഭാസന്റെ വേഷത്തോടുംകൂടിയ നിമായിയെക്കണ്ടാൽ ഭക്തി മനുഷ്യരൂപേണ വിളങ്ങുകയാണൊ എന്നു തോന്നും. ജനങ്ങൾ ബഹുമാനത്തോടും ഭക്തിയോടും നിമായിയെ നോക്കിനിന്നു. നിമായി ബാലഗോപാലഭഗവാൻതന്നെയാണൊ എന്നുള്ള ചിന്ത പലർക്കും ഉണ്ടായി. മറ്റുള്ളവർക്ക് ദേവന്മാരിൽപെട്ട ഒരാൾ എന്തോ അജ്ഞാതകാര്യത്തിനവേണ്ടി നിമായിയായി ജനിച്ചിരിക്കയാണൊ എന്നും തോന്നി. ഈ സമയത്ത് ജനങ്ങൾ അത്യത്ഭുതമായ ഒരു കാഴ്ച കണ്ടു. നിമായിയുടെ ശ്രവണപുടത്തിൽ പിതാവ് ഗായത്രിയുടെ ആദ്യപാദം ചൊല്ലിക്കൊടുത്തപ്പോഴേക്കും ഒരലച്ചയോടുകൂടി നിമായി ബോധരഹിതനായി നിലത്തു വീണു. നിമായിയുടെ ദേഹത്തിലെ രോമങ്ങളെല്ലാം പൊങ്ങിനിന്നു. ഒരസാധാരണ പ്രഭ നിമായിയുടെ ദേഹത്തിൽനിന്നും അവിടെ പരന്നു. നിമായിയുടെ കണ്ണിൽനിന്നും ഉള്ള അശ്രുവർഷം ഭൂതലത്തെ നനച്ചു.

നിമായി ബോധംകെട്ടു വീണ ഉടനെ അല്പം ബഹളമുണ്ടായെങ്കിലും ഈ അത്ഭുതകരമായ കാഴ്ച ജനക്കൂട്ടത്തെ സ്തബ്ധരാക്കി. ക്രമേണ അവരുടെ കണ്ണുകളിൽനിന്നും അശ്രുവർഷം തുടങ്ങി. അവർക്ക് ഭഗവാന്റെ പേരിൽ അപാരമായ പ്രേമഭക്തി പൊട്ടിപ്പുറപ്പെട്ടു. മിക്കവർക്കും ഈ ബാലൻ സാക്ഷാൽ ബാലകൃഷ്ണൻ തന്നെയാണെന്നു തോന്നി. അവിടെ കൂടിയിരുന്ന ബ്രാഹ്മണപണ്ഡിതർ എല്ലാവരുംകൂടി ഈ അസാധാരണ സംഭവത്തിന്റെ മൂലത്തെപ്പറ്റി ആലോചനയായി. മനുഷ്യദൃഷ്ടിക്ക് വിഷയീഭവിപ്പാൻവേണ്ടി സാക്ഷാൽ ശ്രീകൃഷ്ണൻ നിതാന്തസുന്ദരമായ ഈ ബാലവിഗ്രഹത്തിൽ പ്രവേശിച്ചിരിക്കയാണെന്നാണ് അവർ നിശ്ചയിച്ചത്. നിമായിക്കു സ്വബോധമുണ്ടാക്കുവാൻ പല വഴിയും നോക്കി. ഒടുവിൽ നിമായി സ്വസ്ഥനായപ്പോൾ ഈ സംഭവത്തെപ്പറ്റി ചോദിപ്പാനാഗ്രഹിച്ചുവെങ്കിലും നിമായിയുടെ അപ്പോഴത്തെ അവസ്ഥ അവരെ അതിൽനിന്നും പിൻവ

ലിപ്പിച്ചു. അത്രയും ബഹുമാന്യമായിരുന്ന ആ ബാലയോഗിയുടെ സ്ഥിതി.

ഉപനയനവിധിപ്രകാരം പിന്നീട് ഒരു വിജനമായ സ്ഥലത്തു് നിമായിയെ കൊണ്ടുപോയാക്കി. നിശ്ചിതസമയം കഴിഞ്ഞു ബന്ധുജനങ്ങൾ ഭിക്ഷനൽകുവാൻ തുടങ്ങി. ഒരു സാധു ബ്രാഹ്മണൻ മറൊന്നും കൈവശമില്ലാഞ്ഞിട്ട് ഒരു അടക്കയാണു് നൽകിയതു്. അമ്മയെ നിമായി വിളിച്ചു. പക്ഷെ തന്റെ ബാലന്റെ അസാധാരണ തേജസ്സു് ആ സാധ്വിയെ ശങ്കിതയാക്കി. സ്വപുത്രൻ തന്നെയാണെന്നു് അവക്കറിയാമായിരുന്നുവെങ്കിലും പിന്നെയും ആ സാധ്വി ശങ്കിച്ചു. എന്തെന്നാൽ നിമായിയുടെ ചുറും ഒരു തേജസ്സു വ്യാപിച്ചിരുന്നു. നിമായിയുടെ മുമ്പിൽ ഭക്ത്യാദരപൂർവ്വം വിറച്ചുകൊണ്ടു് ശചീദേവി നിന്നു.

അമ്മയോടു് ഗൌരവത്തോടുകൂടി നിമായി പറഞ്ഞു. "ഞാൻ ഈ ശരീരത്തെ ത്യജിപ്പാൻ പോകുന്നു. ഞാൻ ഇനിയും വരും. ഞാൻ ഇവിടെ ഇട്ടുപോകുന്ന ജഡം ഭവതിയുടെ പുത്രനാണു്. ഞാൻ പോയാൽ പുത്രനെ ഏറ്റവും സൂക്ഷ്മത്തോടും പ്രേമത്തോടും കൂടി നോക്കി വളർത്തണം". ഇത്രയും പറഞ്ഞു നിമായി അമ്മയെ നമസ്കരിക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചു. പക്ഷെ അതിനുമുമ്പു ബോധരഹിതനായി. അപ്പോൾ നിമായിയുടെ ദേഹം കണ്ടാൽ ഒരു മൃതദേഹംപോലെതന്നെയിരുന്നിരുന്നു. ശചീദേവി മുഖത്തു വെള്ളം തളിക്കയും പേർ വിളിക്കയും ചെയ്തു. നിമായി ബോധരഹിതനായതോടുകൂടി ആ ദേഹത്തിനു ചുറും വ്യാപിച്ചിരുന്ന ആ അസാധാരണ പ്രഭയും അപ്രത്യക്ഷമായി. അതോടുകൂടി ഭക്തി ബഹുമാനാദികളെ ജനിപ്പിച്ചിരുന്ന ഗൌരവം ആ മുഖത്തു നിന്നും മാഞ്ഞു. ശചീദേവിക്കല്പം സമാധാനമായി.

ഈ സംഭവത്തെ മുരാരിഗുപ്തൻ തന്റെ ചൈതന്യചരിത്തത്തിൽ വിസ്തരിച്ചു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. ഈ സംഭവം

താഴെ പറയുന്ന പ്രശ്നങ്ങളെയാണു് നമ്മുടെ മനസ്സിൽ ഉത്ഭവിപ്പിക്കുന്നതു്.

ശചീപുത്രനായ നിമായി ആരായിരുന്നു? നിമായിയിൽ ആവേശിക്കയും അപ്രത്യക്ഷപ്പെടുകയും ചെയ്തിരുന്നതാരായിരുന്നു? ഈ പ്രശ്നങ്ങൾക്കു് നമുക്കു താമസിയാതെ ഉത്തരം ലഭിക്കും. നിമായിയിൽ ആവിഷ്ടനായിരുന്നതാരായിരുന്നാലും ആ മഹൽശക്തി പിന്നെയും ആവേശിക്കയും ആരാണെന്നു പിന്നീടു് വെളിപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. ജഗന്നാഥമിശ്രൻ ഈ അത്ഭുതസംഭവം നടന്നപ്പോൾ അവിടെ ഇല്ലായിരുന്നു. പിന്നീടു് അതിനെപ്പറ്റി കേട്ടിട്ടു് അതിന്റെ സാരമെന്താണു് എന്നു നിമായിയോടു ചോദിച്ചപ്പോൾ നിമായി അതിനെപ്പറ്റി ഒന്നുംതന്നെ തനിക്കു നിശ്ചയമില്ലെന്നും അപ്പോൾ താൻ എന്താണു പറഞ്ഞതെന്നു് ഓർമ്മയില്ലെന്നുമാണു് മറുപടി പറഞ്ഞതു്. ഇക്കാര്യത്തിൽ നിമായിക്കു് വാസ്തവത്തിൽ ഒന്നും അറിഞ്ഞുകൂടെന്നു ജഗന്നാഥനു് തീർച്ചയായി.

ഇക്കാലത്തു് ജഗന്നാഥനു് മനസ്സന്തോഷം നല്ലപോലെ ഉണ്ടായിരുന്നു. നിമായിക്കു് വിദ്യാഭ്യാസത്തെപ്പറ്റിയല്ലാതെ ഒരു ചിന്തയും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. നിമായി വളരെ അനുസരണശീലമുള്ളവനായും കാണപ്പെട്ടു. സുദർശനപണ്ഡിതൻ എന്നും വിഷ്ണുപണ്ഡിതൻ എന്നും പേരായ രണ്ടു വിദ്വാന്മാരാണു് നിമായിയെ വിദ്യാഭ്യാസം ചെയ്യിച്ചിരുന്നതു്. അവരുടെ അഭിപ്രായത്തിൽ ഇത്രയും തീക്ഷ്ണബുദ്ധിയായ ഒരു വിദ്യാർത്ഥി ലോകത്തിലെങ്ങുംതന്നെ ഇല്ലെന്നായിരുന്നു.

ഇക്കാലത്തു് നിമായിക്കു് 11-ം, ശചീദേവിക്കു് 52-ം വയസ്സു പ്രായമായിരുന്നു. ജഗന്നാഥമിശ്രനു് വയസ്സായിട്ടും ഉണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിനു് ഒരു ജ്വരം പിടിപെട്ടു. ജ്വരം അധികമായി. ജഗന്നാഥമിശ്രൻ ഇഹലോകവാസം വെടിയുവാനുള്ള സമയമായി. മനോധൈര്യം കൈവിട്ടു്

സപത്നിതാവിന്റെ പാദങ്ങൾ പിടിച്ചു് "അമ്മാ! എന്നുള്ള മധുരാഹ്വാനം ഇനി ഞാൻ ഒരിക്കലും ഉച്ചരിക്കയില്ലല്ലൊ. ആരുടെ രക്ഷയിലാണു് എന്നെ അങ്ങു വിട്ടിട്ടുപോകുന്നതു്. എന്റെ വിദ്യാഭ്യാസത്തിൽ ആർ ശ്രദ്ധിക്കും?" എന്നു പറഞ്ഞു നിമായി കരഞ്ഞു തുടങ്ങി.

അല്പനിമിഷത്തേക്കു് തന്റെ അസഹ്യസ്ഥിതി അടക്കിക്കൊണ്ടു് ജഗന്നാഥമിശ്രൻ സപുത്രനെ മാറോടണച്ചു പറഞ്ഞു. "എന്റെ മോഹം സാധിച്ചുകൊണ്ടാണു് ഞാൻ പോകുന്നതു്. എന്റെ മകനെ! ഞാൻ നിന്നെ ഈശ്വരനെ ഏല്പിച്ചുകൊണ്ടു പോകുന്നു. എന്റെ യാത്രയിൽ ഒരിക്കലും വ്യസനിക്കരുതു്". ഇത്രയും പറഞ്ഞു ജഗന്നാഥമിശ്രൻ ഭഗവൽകല്പനകളെ ശിരസാവഹിച്ചു ഭഗവൽപാദങ്ങളിലേക്കു തന്നെ ഗമിച്ചു.

നാലാമദ്ധ്യായം

ഗംഗാദാസപണ്ഡിതൻ

പന്ത്രണ്ടുവയസ്സു മാത്രം പ്രായമായിരുന്ന നിമായിയേയും ശചീദേവിയേയും വിട്ടു ജഗന്നാഥമിശ്രൻ ഇഹലോകവാസമുപേക്ഷിച്ചപ്പോൾ ശചീദേവിക്കുണ്ടായ ദുഃഖം അപാരമായിരുന്നു. എങ്കിലും തന്റെ പുത്രന്റെ ഭാവിയെപ്പറ്റി ഉണ്ടായ ഉൽക്കണ്ഠ അവരെ സപദിത്തന്നെ ബദ്ധശ്രദ്ധയാക്കി. സപുത്രന്റെ ഹൃദയം എത്രയും മൃദുവായിരുന്നതിനാൽ ശചീദേവി തന്റെ ദുഃഖത്തെ പ്രയത്നപ്പെട്ടു് അടക്കി. നിമായിക്കു് ആരുടേയും ദുഃഖം കാണുവാനുള്ള മനഃശക്തി ഇല്ലെന്നുള്ളതു് ശചീദേവിക്കു നല്ലപോലെ അറിയാമായിരുന്നു. നിമായിയുടേയും തന്റേയും നിത്യവൃത്തിക്കു കൂടി ആ സാധ്വി വളരെ ബുദ്ധിമുട്ടിയിരുന്നു. എങ്കിലും നിമായിയുടെ വിദ്യാഭ്യാസത്തെപ്പറ്റിയുള്ള വിചാ

മായിരുന്ന ശചീദേവിയെ അധികം ഉൽകണ്ഠിതയാക്കിയതു്. നല്ലവണ്ണം ആലോചിച്ചശേഷം ബന്ധുക്കളുടെ ഉപദേശപ്രകാരം നിമായിയെ ഗംഗാദാസപണ്ഡിതന്റെ അട്ടക്കൽ വിദ്യാഭ്യാസത്തിനയച്ചുതുടങ്ങി.

ഗംഗാദാസഭട്ടാചാര്യർ എത്രയും സ്വഭാവഗുണവും പാണ്ഡിത്യവുമുള്ള ഒരു വിദ്വാനായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിനു വ്യാകരണശാസ്ത്രത്തിൽ അത്യധികം പാണ്ഡിത്യം ഉണ്ടായിരുന്നു. ശചീദേവി നിമായിയെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അട്ടക്കൽ കൊണ്ടുപോയി സങ്കടത്തോടുകൂടി പറഞ്ഞു. "ഈ അച്ഛനില്ലാത്ത കുട്ടിയെ ഞാൻ അങ്ങയെ ഏല്പിക്കുന്നു. ഇവനെ സദയം പഠിപ്പിക്കുക. ഈ കുട്ടിയെ പഠിപ്പിക്കുന്നതുകൊണ്ടു് മറ്റുള്ളവരെ പഠിപ്പിക്കുന്നതിനേക്കാൾ അധികം പുണ്യവും, യശസ്സും അങ്ങുക്കു ലഭിക്കും. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ ഇവൻ ഒരനാഥനാണു്".

ഗംഗാദാസൻ സന്തോഷത്തോടെ മറുപടി പറഞ്ഞു. "നിമായിയെ ശിഷ്യനായി ലഭിക്കുന്നതിൽ എനിക്കു വളരെ സന്തോഷമുണ്ടു്. നിമായിയുടെ വിദ്യാഭ്യാസത്തെപ്പറ്റി നിങ്ങൾ ഒട്ടും വ്യാകുലപ്പെടേണ്ട. എനിക്കറിയുന്ന വിദ്യകളെല്ലാം ഞാൻ അവനെ പഠിപ്പിക്കാം. അച്ഛനില്ലെങ്കിലും ഒരു കാരണംകൊണ്ടും അവന്റെ വിദ്യാഭ്യാസം മുടങ്ങുകയില്ലെന്നറിഞ്ഞു സമാധാനിച്ചുകൊള്ളുവിൻ". നിമായി ഉടനെ ഗുരുവിനെ നമസ്കരിച്ചു. "വിദ്യാലാഭത്താൽ അനുഗ്രഹീതനായിത്തീരട്ടെ!" എന്നു ഗംഗാദാസപണ്ഡിതൻ അനുഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്തു.

അന്നുമുതൽ പതിവായി നിമായി ഗംഗാദാസന്റെ പാഠശാലയിൽ വിദ്യാഭ്യാസം ചെയ്തുവന്നു. നിമായിയുടെ ബുദ്ധിശക്തി അത്യത്ഭുതകരമായിരുന്നു. ഒരിക്കൽ പറഞ്ഞുകൊടുത്താൽതന്നെ നിമായി തന്റെ പാഠങ്ങളെയെല്ലാം മനസ്സിലാക്കി. അതുകൊണ്ടു് പതിന്നാലുവയസ്സാകുമ്പോഴേക്കും ഗംഗാദാസന്റെ പാഠശാലയിലെ പ്രധാനവിദ്യാർത്ഥി

നിമായിയായിത്തീർന്നു. സാധാരണ ഇരുപതും മുപ്പതും വയസ്സായ വിദ്യാർത്ഥികളാണ് ഈ സ്ഥാനത്തു വരിക പതിവു്. സാഹിത്യത്തിലും, പ്രത്യേകിച്ചു് അലങ്കാരശാസ്ത്രത്തിലും നിപുണനായിരുന്ന കമലാകാന്തനും "തന്ത്രസാര"മെന്നാ താന്ത്രീകഗ്രന്ഥകർത്താവായ കൃഷ്ണാനന്ദനും നിമായിയുടെ സഹപാഠികളായിരുന്നു. മുരാരിഗുപ്തനും പലപ്പോഴും അവരുമായി ശാസ്ത്രീയവിഷയങ്ങളെ പ്രതിപാദിക്കാറുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ ഇവക്കാക്കേം പതിനാലു വയസ്സുമാത്രം പ്രായമായിരുന്ന നിമായിയെ ജയിക്കാൻ സാധിച്ചിരുന്നില്ല. എങ്കിലും നിമായി കൂട്ടുകാരെ വെറുതെ വിടാറില്ല. തരംകിട്ടുമ്പോഴെല്ലാം മുരാരിയെ ശുണ്ഠിപിടിപ്പിക്കാൻ വഴിയുണ്ടാക്കും. ഒടുവിൽ മുരാരിക്കു് നിമായിയുമായി ഒരു മത്സരം കൂടാതെ നിവൃത്തിയില്ലാതായി. ഇരുപതു വയസ്സായ ഒരു പണ്ഡിതനായിരുന്ന മുരാരി പതിനാലുവയസ്സായ ഒരു ബാലനാൽ തോല്പിക്കപ്പെട്ട എന്നു പറയുകയേ നിവൃത്തിയുള്ളൂ. തന്റെ എതിർകക്ഷിയുടെ ബുദ്ധിശക്തി മുരാരിയെ അത്യന്തം അത്ഭുതപ്പെടുത്തി. മുരാരി അത്ഭുതപരതന്ത്രനായി നിമായിയെ നോക്കിനിന്നുപോയി. നിമായി മുരാരിയുടെ മുഖത്തു നോക്കിക്കൊണ്ടു് മന്ദസ്മിതപൂർവ്വം മുരാരിയുടെ ദേഹത്തെ സഹസ്രത്താൽ സ്പർശിച്ചമാത്രയിൽത്തന്നെ ആ യുവവൈദ്യന്റെ ദേഹമാസകലം അനിർവ്വചനീയമായ ഒരാനന്ദത്താൽ പുളകിതമായി. എന്തോ ഒരമാനുഷികശക്തിയാൽ വ്യാപ്തനെന്നപോലെയായിരുന്നു മുരാരിയുടെ അപ്പോഴത്തെ നില. ഈ അസാധാരണ സംഭവം മുരാരിയുടെ അത്ഭുതം കുറെക്കൂടി വർദ്ധിപ്പിച്ചു. ഉടനെതന്നെ നിമായിയുടെ ജീവിതത്തിൽ കണ്ടിട്ടുള്ള പലേ അസാധാരണ സംഭവങ്ങളും മുരാരിയുടെ സ്മൃതിപഥത്തിൽ ഉദിച്ചു. നിമായിയെ മുരാരി സൂക്ഷിച്ചുനോക്കിയപ്പോൾ നിമായിയുടെ താമരദളങ്ങൾപോലെയുള്ള നയനങ്ങൾ അപാരപ്രേമമയവും അഗാധജ്ഞാനപൂർണ്ണവും ആയ കടാക്ഷാമൃതമാണു് തന്റെ നേരെ വർഷിച്ചിരുന്നതെന്നു മനസ്സിലായി. "ഈ ബാലനാരാണു്? ഇവൻ

വാസ്തവത്തിൽ ഒരമാനുഷിക ആത്മാവാണോ?" എന്നു പിന്നെയും മുരാരിക്കു സംശയം ജനിച്ചു. മുരാരി സ്വതേ ഒരു നാസ്തികനായിരുന്നുവെന്നുള്ളതു് ഇവിടെ സ്മരണീയമാണു്.

നിമായി വിദ്യാഭ്യാസം തുടങ്ങിയമുതൽ അതിൽ വ്വളരെ ശ്രദ്ധപതിപ്പിച്ചിരുന്നു. പ്രാതക്കാലങ്ങളിൽ പാഠശാലയിൽ പോയി പഠിച്ചും മദ്ധ്യാഹ്നകാലങ്ങളിൽ പിറേറദിവസത്തേക്കുള്ള പാഠങ്ങളും പഠിച്ചും കഴിച്ചുകൂട്ടി. മറുള്ള സമയങ്ങളിൽ വിദ്വാന്മാരെ കണ്ടുമുട്ടിയാൽ എപ്പോഴും അവരുമായി ശാസ്ത്രീയവിഷയങ്ങളെ പ്രതിപാദിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും. ഗംഗാതീരത്തിൽ സ്നാനത്തിനു് പോകുമ്പോഴും ഈവിധം ശാസ്ത്രീയമത്സരത്തിലേപ്പെട്ടുക പതിവായിരുന്നു. ഒരു കടവിൽ കണ്ടവരെയെല്ലാം തോല്പിച്ചാൽ മറെറാരു കടവിൽ ചെല്ലും. ചിലപ്പോൾ മറുകരയിലെ കടവുകളിലേക്കു നീന്തിപ്പോയി അവിടെയുള്ളവരേയും തോല്പിക്കും!

നിമായിക്കു് ശാസ്ത്രീയമത്സരങ്ങളിലേപ്പെട്ടുന്നതിനും ചില പ്രത്യേക നിശ്ചയങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു. ഒരു വൈഷ്ണവനെ നിമായി ഒരിക്കലും വെറുതെ വിടുകയില്ല. എത്ര പ്രായം ക്ഷുദ്രതയുള്ളവരായാലും നിമായിയിൽനിന്നും രക്ഷയില്ല. ചെറുപ്പകാലത്തു് തന്റെ എതിരാളികളായിരുന്ന ഓരോരുത്തരും പിന്നീടു നിമായിയുടെ പ്രധാന അനുചരന്മാരായിത്തീന്നിട്ടുണ്ടു്. ആദ്യം എത്ര മാത്സര്യം ക്ഷുദ്രതലായിരുന്നുവോ അത്രയുംതന്നെ അവക്കു നിമായിയോടു് ഭക്തിയും ബഹുമാനവും പിന്നീടുണ്ടായി. കമലാകാന്തൻ, കൃഷ്ണാനന്ദൻ, മുരാരി എന്നീ മൂന്നുപേരും നിമായിയുടെ സഹപാഠികളായിരുന്നുവെങ്കിലും മുരാരിയോടായിരുന്നു നിമായിക്കു് അധികം മാത്സര്യം.

ഈ ചെറുപ്രായത്തിലാണു് നിമായി സംസ്കൃതത്തിൽ വ്യാകരണശാസ്ത്രത്തെപ്പററിയുള്ള ഒരു വിമർശനം എഴുതിയതു്. നവദ്വീപിൽ ഒരുവിധ ഗ്രന്ഥത്തിനും എളുപ്പത്തിൽ

മാന്യസ്ഥാനം ലഭിക്കാറില്ലെങ്കിലും ക്രമേണ അവിടത്തെ പണ്ഡിതന്മാർക്കുടി ഈ ഗ്രന്ഥത്തെ ആദരിച്ചു തുടങ്ങി. വ്യാകരണശാസ്ത്രം പഠിച്ചുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ നിമായി തർക്കശാസ്ത്രം പഠിക്കുവാൻ തുടങ്ങി. നവദ്വീപിലെ പ്രധാന ന്യായശാസ്ത്രപണ്ഡിതനായിരുന്ന വാസുദേവസാർവ്വഭൌമന്റെ പാഠശാലയിലാണു് നിമായി തർക്കശാസ്ത്രാഭ്യസനം തുടങ്ങിയതു്. ഒരു പെരുബാലനായിരുന്ന നിമായി, അനേകം വിദ്വാന്മാരാൽ ചുറ്റപ്പെട്ട സാർവ്വഭൌമന്റെ ശ്രദ്ധക്കു വിഷയമായില്ല. പക്ഷെ തന്റെ സഹപാഠികളുടെ ഇടയിൽ നിമായി താമസിയാതെ പ്രാധാന്യം സമ്പാദിച്ചു. പ്രത്യേകിച്ചു "ദിധീതി" എന്ന ന്യായശാസ്ത്രഗ്രന്ഥത്തിന്റെ കർത്താവായ രഘുനാഥൻ നിമായിയുടെ അസാധാരണ ബുദ്ധിവൈഭവത്താൽ ആകൃഷ്ടനായി. തന്നോളം ബുദ്ധിശക്തിയുള്ള ഒരു യുവാവു് ലോകത്തിൽ വേറെയില്ലെന്നും സാർവ്വഭൌമനെക്കുടി അതിശയിക്കത്തക്കതായിരുന്ന തന്റെ ബുദ്ധിശക്തി എന്നും വിചാരിച്ചഭിമാനിച്ചിരുന്ന രഘുനാഥൻ കേവലം ഒരു ബാലനായിരുന്ന നിമായിയുടെ ബുദ്ധിവൈഭവം തന്നെ തോല്പിക്കത്തക്കതാണെന്നു കണ്ടു. രഘുനാഥന്റെ ഏറ്റവും വലിയ ആഗ്രഹം ലോകത്തിൽവെച്ചു് ഏറ്റവും പാണ്ഡിത്യമുള്ള വിദ്വാനാകണമെന്നായിരുന്നു. അതിനുള്ള വഴിയും നിമായിയുടെ ആഗമനംവരെ തടസ്ഥരഹിതമായിട്ടാണു വിചാരിച്ചിരുന്നതു്. എന്നാൽ കൊച്ചുനിമായി ഈ ആഗ്രഹങ്ങൾ സാധിക്കുന്നതിനു് ഒരു പ്രതിബന്ധമായിഭവിച്ചു. അധികം തമ്മിൽ അടുക്കുംതോറും നിമായി ബുദ്ധിശക്തിയിൽ തന്നേക്കാൾ എത്രയോ ഉപരിയാണെന്നു രഘുനാഥനു തെളിഞ്ഞുതുടങ്ങി. നിമായിയുടെ സ്വഭാവഗുണംകൊണ്ടു മാത്രമാണു് അവർ തമ്മിലുള്ള മൈത്രി നിലനിന്നുപോന്നതു്.

സാർവ്വഭൌമൻ രഘുനാഥനോടു് ഒരു ദിവസം എത്രയോ ഗഹനമായ ഒരു തർക്കസൂത്രത്തെ വ്യാഖ്യാനിക്കു

വാൻ പറഞ്ഞു. അതു ശരിയായി വേണ്ടതുപോലെ വ്യാഖ്യാനിക്കുവാൻ രഘുനാഥന് അന്നു ദിവസം മുഴുവൻ വേണ്ടിവന്നു. നിമായി രഘുനാഥന്റെ അടുക്കൽ സന്ധ്യകഴിഞ്ഞു ചെന്നപ്പോൾ രഘുനാഥൻ അത്താഴം വെക്കുകയായിരുന്നു. "ഇന്നെന്താണിതു വൈകിയ"തെന്നു നിമായി ചോദിച്ചപ്പോൾ രഘുനാഥൻ "ഇരു വ്യാഖ്യാനിക്കുവാൻ വളരെ കഠിനമായ ഒരു തർക്കസൂത്രം തന്നതിനാൽ അതിൽ ദിവസം മുഴുവൻ പോയതാണെ"ന്നു മറുപടി പറഞ്ഞു. ഇത്രയും ബുദ്ധിമുട്ടുള്ള ആ തർക്കസൂത്രം എന്താണെന്നു നിമായി ചോദിച്ചു. രഘുനാഥൻ അതു് പറഞ്ഞ ഉടൻ അവിടെ വെച്ചുതന്നെ നിമായി അതിന്റെ ശരിയായ വ്യാഖ്യാനം പറഞ്ഞുകൊടുത്തു്. രഘുനാഥൻ ആശ്ചര്യഭരിതനായി. ഈ കുട്ടി ഒരു ദേവൻതന്നെയായിരിക്കണമെന്നയാൾ തീർച്ചയാക്കി. നിമായി ന്യായശാസ്ത്രം പഠിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ അതിനെപ്പറ്റി ഒരു വ്യാഖ്യാനം എഴുതേണ്ടിവന്നു. രഘുനാഥനും ഇതേ ജോലിയിലേർപ്പെട്ടിരുന്നു. നിമായിയും ഒരു വ്യാഖ്യാനം എഴുതുന്നുണ്ടെന്നറിഞ്ഞപ്പോൾ രഘുനാഥന് ധൈര്യക്ഷയമായി. നിമായിയുടെ വ്യാഖ്യാനം ഒന്നു കണ്ടാൽ കൊള്ളാമെന്നു് അയാളോന്നിയെങ്കിലും ചോദിച്ചാൽ നിമായി കാണിച്ചുകൊടുത്തില്ലെങ്കിലോ എന്നും അയാൾക്കു ഭയമുണ്ടായിരുന്നു എങ്കിലും ഒടുക്കം ധൈര്യമവലംബിച്ചു നിമായിയോടു് വ്യാഖ്യാനം അയാളെ കാണിച്ചുകൊടുക്കുവാനാവശ്യപ്പെട്ടു. നിമായി ഉടൻതന്നെ പതിവനുസരിച്ചു പാഠശാലയിലേക്കു പോകുവാൻ വേണ്ടി നദി കടക്കുന്ന അവസരത്തിൽ വഞ്ചിയിൽവെച്ചു വായിച്ചു കേൾപ്പിക്കാമെന്നു പറഞ്ഞു.

പിറ്റെന്നാൾ നിമായിയും രഘുനാഥനുംകൂടി വഞ്ചിയിൽകയറി ഭാഗീരഥീനദി കടക്കുമ്പോൾ നിമായി തന്റെ ഗ്രന്ഥം രഘുനാഥനെ വായിച്ചു കേൾപ്പിച്ചു. രഘുനാഥൻ ശ്രദ്ധിച്ചു മുഴുവൻ കേട്ടു. രഘുനാഥനു നിമായിയുടെ വ്യാഖ്യാനം സംക്ഷിപ്തവും, സ്പഷ്ടവും, സ്വയംകൃതവുമായ ഒരപൂർവ്വ

ഗ്രന്ഥമാണെന്ന് മനസ്സിലായി. അതു് കേൾക്കുംതോറും രഘുനാഥനു കുണ്ഠിതവും വർദ്ധിച്ചുവന്നു. ലോകത്തിലെ പ്രധാന ന്യായശാസ്ത്രപണ്ഡിതനായിത്തീരേണമെന്നുള്ള തന്റെ മോഹം കുറഞ്ഞുതുടങ്ങി. ഒടുവിൽ സങ്കടവും നിരാശയും സഹിക്കുവാൻ കഴിയാതെ രഘുനാഥൻ കരഞ്ഞുതുടങ്ങി. നിമായിക്കു് സ്വസഖാവിന്റെ ഹൃദയത്തിൽ നടന്നിരുന്നതൊന്നും നിശ്ചയമില്ലായിരുന്നു. പെട്ടെന്നു രഘുനാഥന്റെ അശ്രുക്കൾ കണ്ടപ്പോൾ പരിഭ്രമിച്ചു് അയാളെ കെട്ടിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ടു ചോദിച്ചു. "സഹോദരാ! ഇതിന്റെ അർത്ഥമെന്തു്? എന്തിനാണു് അങ്ങു് സങ്കടപ്പെടുന്നതു്?"

രഘുനാഥനു് തന്റെ മനോവ്യഥയുടെ കാരണം മറച്ചുവെക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ലാതായതിനാൽ മറുപടി പറഞ്ഞു. "സഹോദരാ! ന്യായശാസ്ത്രപണ്ഡിതന്മാരിൽ വെച്ചു പ്രധാനിയായിത്തീരേണമെന്നുള്ള ആഗ്രഹത്താൽ എന്റെ ബുദ്ധിശക്തി മുഴുവൻ പ്രയോഗിച്ചു മറ്റെല്ലാഗ്രന്ഥങ്ങളെക്കാൾ ശ്രേഷ്ഠമായ ഒരു ന്യായശാസ്ത്രഗ്രന്ഥം നിർമ്മിക്കുവാൻ ഞാൻ ശ്രമിക്കയായിരുന്നു. ആ ആഗ്രഹം വേരോടെ താഴെ വീണിരിക്കുന്നു. നിന്റെ കൃതിക്കു മുമ്പിൽ എന്റെ കൃതിക്കു് കീഴ്വണങ്ങാതെ നിവൃത്തിയില്ല."

രഘുനാഥന്റെ ഈ വ്യഥ നിമായിയുടെ ഹൃദയത്തെ വ്യാകുലപ്പെടുത്തി. ഉടനെതന്നെ നിമായി തന്റെ കർത്തവ്യം തീച്ചപ്പെടുത്തി. രഘുനാഥന്റെ കണ്ണുത്തിൽ കെട്ടിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു. "ഇത്രയേ ഉള്ളൂ? എന്നാൽ സഹോദരാ! ഇനി ഒട്ടും സങ്കടപ്പെടണ്ട. ന്യായശാസ്ത്രം വാസ്തവത്തിൽ ഗുണമൊ ദോഷമൊ ആയ ഫലമൊന്നുമില്ലാത്ത ഒരു ശാസ്ത്രമാണു്. അതു് ഇതാ പോകുന്നു". ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞുംകൊണ്ടു് തന്റെ വ്യാഖ്യാനത്തിന്റെ പ്രതി ഗംഗയിലേക്കെറിഞ്ഞുകളഞ്ഞു. അപ്പോൾ മുതൽ ന്യായശാസ്ത്രപഠനവും അവസാനിപ്പിച്ചു. ഇങ്ങിനെ നിമായിയുടെ ന്യായശാസ്ത്രം ലോകർക്കു് നഷ്ടപ്പെടുകയും രഘുനാഥന്റെ "ദിധീതി" ന്യായ

ശാസ്ത്രത്തിൽ ഏറ്റവും പ്രാമാണ്യമുള്ള ഗ്രന്ഥമായി ബഹുമാനിക്കപ്പെട്ടുവരികയും ചെയ്തു.

നിമായി ഒരു പാഠശാലയിൽ ഗുരുസ്ഥാനം വഹിക്കത്തക്ക പാണ്ഡിത്യം സമ്പാദിച്ചതിനുശേഷം മുകുന്ദസഞ്ജയൻ എന്ന ഒരു ധനികബ്രാഹ്മണന്റെ പൂജാഗൃഹത്തിന്റെ നടപ്പുരയിൽ സ്വന്തമായ ഒരു പാഠശാല തുടങ്ങി. അന്ന് നിമായിക്ക് 16 വയസ്സു് പ്രായമെ ആയിരുന്നുള്ളു. നവദ്വീപിൽ പാഠശാലകൾ തുടങ്ങിയ വിദ്വാന്മാരിൽവെച്ചു് ഏറ്റവും ചെറുപ്പം നിമായിക്കായിരുന്നു. നിമായിയുടെ പാഠശാല താമസിയാതെ അഭിവൃദ്ധിയെ പ്രാപിച്ചു. സമർത്ഥനും വിദ്വാനുമായ ഒരു പണ്ഡിതൻ എന്നുള്ള നിലക്കു് നിമായിയുടെ യശസ്സു് നാടെങ്ങും പരന്നതിനാൽ പലേ സ്ഥലങ്ങളിൽനിന്നും വിദ്യാർത്ഥികൾ നിമായിയുടെ ശിഷ്യസ്ഥാനം സ്വീകരിക്കുവാൻ വന്നുതുടങ്ങി. വ്യാകരണവും ന്യായശാസ്ത്രവുമാണു് തന്റെ പാഠശാലയിൽ പഠിപ്പിച്ചിരുന്നതു്.

ഒരു പാഠശാല തുടങ്ങുമ്പോൾ ഗുരുവാണു് തന്റെ വിദ്യാർത്ഥികളുടെ ഭക്ഷണവും താമസസ്ഥലവും ഏർപ്പെടുത്തികൊടുക്കുക പതിവു്. പ്രതിഫലം ക്രടാതെയാണു് വിദ്യാർത്ഥികൾ വിദ്യ അഭ്യസിച്ചിരുന്നതു്. പണ്ഡിതന്മാരെ സമുദായമാണു് രക്ഷിച്ചു വന്നിരുന്നതു്.

ഇക്കാലത്തു്, ചെറുപ്പമായിരുന്നുവെങ്കിലും വല്ലഭാചാര്യന്റെ പുത്രിയായ ലക്ഷ്മി എന്ന പേരായ ബാലികയെ നിമായി വിവാഹം ചെയ്തു. വിവാഹം മുടങ്ങിയനിലയിൽ നടത്തുവാനാണു് തീർച്ചപ്പെടുത്തിയിരുന്നതു്. ബന്ധുക്കളേയും ചില സ്നേഹിതന്മാരേയും മാത്രമെ വിളിച്ചിരുന്നുള്ളു. വിവാഹദിവസം അതിഥികളെ ശചീദേവി വിനയത്തോടും ആദരവോടുംകൂടി സ്വീകരിച്ചു. ശചീദേവിക്കു് സ്വഭർത്താവിന്റെ മരണാനന്തരം ആദ്യമായിട്ടുണ്ടായ സുദിനം അന്നായിരുന്നു. അനാഥനും, ബാലനും മാത്രമായിരുന്നതിനാൽ

സ്വപുത്രന് ആത്മപ്രയത്നത്താൽ ധനാർജ്ജനത്തിന് സാധിച്ചിട്ടില്ലായിരുന്നതുകൊണ്ടാണ് അതിഥികളെ ആഡംബരപൂർവ്വം സ്വീകരിക്കുവാൻ സാധിക്കാഞ്ഞതെന്നു പറഞ്ഞു. ഇതിൽ നിമായിക്കുള്ള കുറവുകൾ അവരുടെ ദാരിദ്ര്യംമൂലവും നിമായിയുടെ പിതാവിന്റെ അഭാവത്താലുമുള്ളതാണെന്നറിഞ്ഞു് അതിഥികൾ ക്ഷമിക്കുമെന്നും ആ സാധുസ്ത്രീ കരുതി. ഇങ്ങിനെ അതിഥികളുമായി സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോഴാണ് ശചീദേവി പെട്ടന്ന് അധോമുഖനായ നിമായിയുടെ നയനങ്ങളിൽനിന്നും അശ്രുക്കൾ ധാരയായൊഴുകുന്നതു കണ്ടതു്. "നിമായി ഇതെന്താണെ"ന്നു ശചീദേവി ചോദിച്ചു. "ഈ ശുഭമുഹൂർത്തത്തിൽ അശ്രുവർഷംകൊണ്ടു് എന്റെ ഹൃദയം പിളർക്കണമെന്നു നിനക്കു മോഹമുണ്ടോ? നീ എന്തിനു് വ്യസനിക്കുന്നു." നിമായി പണിപ്പെട്ടു് സങ്കടം അടക്കി "എന്റെ പൊയ്പോയ അച്ഛനെയോർത്താണ് ഞാൻ വ്യസനിക്കുന്നതു്. അച്ഛനേയും എന്റെ ജ്യേഷ്ഠനേയും എനിക്കിപ്പോൾ ഓർമ്മവന്നു. അവർ കൂടി ഇന്നിവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ നമുക്കെത്ര ആനന്ദിക്കാമായിരുന്നു!" പുത്രന്റെ ഈ വാക്കുകൾ അമ്മയേയും അത്യധികം വ്യസനിപ്പിച്ചു. ആലോചനയില്ലാതെ താൻതന്നെ നിമായിയെ പിതൃസ്മരണയാൽ ദുഃഖിപ്പിച്ചതിൽ ആ സാധ്വിയുടെ ദുഃഖം എത്രയും അധികരിച്ചു. അമ്മയുടെ ദുഃഖം കണ്ടപ്പോൾ നിമായി ഉടനെ അമ്മയെ സമാധാനിപ്പിക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചു.

ഒരു അദ്ധ്യാപകന്റെ നിലയിൽ നിമായിക്കു് കുറച്ചു ഗൌരവത്തോടുകൂടി ജീവിക്കേണ്ടതു് അത്യാവശ്യമായിരുന്നു. പക്ഷെ എന്തുചെയ്യാം. നിമായി അപ്പോഴും ആഹ്ലാദശീലമുള്ളവനായിരുന്നു. ഇതു് മറ്റുള്ള പണ്ഡിതന്മാർക്കു പോരായ്മയായിത്തോന്നി. സാധാരണക്കാരെപ്പോലെ നദിയിൽ നിമായി നീന്താറുണ്ടായിരുന്നു. ചിലപ്പോൾ വഴിയിൽക്കൂടി ഓടിനടക്കും. ചിലപ്പോൾ തന്നെക്കാൾ പ്രായംകൂടിയവരാണെങ്കിലും തന്റെ ശിഷ്യന്മാരായ വിദ്യാർത്ഥികളുമായി

ക്രീഡിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും. മറ്റുള്ള അദ്ധ്യാപകന്മാരാകട്ടെ നിമായിയുടെ പാണ്ഡിത്യത്തിൽ അസൂയയുള്ളവരായിട്ട് നിമായിയെപ്പറ്റി മറ്റുള്ളവരോട് പലേ കുറ്റങ്ങളും പറയും. പക്ഷേ നേരിട്ട് നിമായിയോടൊന്നും പറവാനവർ ധൈര്യപ്പെട്ടില്ല. നിമായിയുടെ ആകൃതിതന്നെ ബഹുമാനജനകമായിരുന്നതിനാൽ അനാവശ്യമായി ഒന്നും നിമായിയോട് പറയുവാൻ അവക്ക് ധൈര്യം ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. എത്രയോ വലിയ വിദ്വാന്മാർക്കുടി നിമായിയെ ശങ്കിച്ചുവന്നു. തന്റെ ശിഷ്യന്മാരുമായി ക്രീഡിച്ചിരുന്നുവെങ്കിലും നിമായിയോട് ശിഷ്യന്മാക്ക് വളരെ ബഹുമാനവും ഭക്തിയും ഉണ്ടായിരുന്നു.

ഭാഗീരഥീതീരത്തിലുള്ള കടവുകളിൽ ധാരാളം വിദ്യാർത്ഥികളുമായി കണ്ടുമുട്ടാറുള്ളപ്പോഴാണ് പലേ വിനോദങ്ങളിലും നിമായി ഏർപ്പെട്ടിരുന്നത്. അതുപോലെതന്നെ സായാഹ്നത്തിൽ പുറത്തു കാണുമ്പോളും വിദ്യാർത്ഥികളോട് എത്രയും ആനന്ദപൂർവ്വവും സ്വാതന്ത്ര്യത്തോടുകുടിയും പെരുമാറിവന്നു. പ്രകൃത്യാ അതിസുന്ദരനായിരുന്ന നിമായി എത്രയും ഭംഗിയിൽ വസ്ത്രധാരണാദ്യലംകാരങ്ങൾ ചെയ്തു സ്വശിഷ്യന്മാരാലും സ്നേഹിതന്മാരാലും അനുഗതനായി സായാഹ്നസഞ്ചാരത്തിനു ഗൃഹത്തിൽനിന്നിറങ്ങും. ആബാലവൃദ്ധം സ്ത്രീപുരുഷന്മാർ നിമായിയുടെ ദൈവികസൌന്ദര്യം നോക്കി ആനന്ദിച്ചുകൊണ്ടു നിൽക്കും. മറ്റുള്ള പണ്ഡിതന്മാരിൽ ചിലർ നിമായിയോട് ഭക്തിയും ബഹുമാനവും ഉള്ളവരും മറ്റുചിലർ നിമായിയുടെ ബുദ്ധിവൈഭവത്തിൽ അസൂയാലുക്കളായുമാണ് വർത്തിച്ചിരുന്നത്. എവിടെച്ചെന്നാലും നിമായിയുടെ രൂപമാധുര്യം ഏവരേയും ആകർഷിച്ചിരുന്നു. ഹുസേൻ ഷാ എന്ന മുസ്ലിംരാജാവിന്റെ കീഴിൽനിന്നും ഗൌർരാജ്യത്തെ ഉദ്ധരിച്ച് ഒരു ഹിന്ദുരാജാവ് തന്റെ ഭരണത്തിൽ വരുത്തുമെന്ന് ഒരു പ്രവചനം അക്കാലത്ത് ജനങ്ങളുടെ ഇടയിൽ പരന്നിരുന്നതിനാൽ, ഈ അസാധാരണ യുവാവായിരിക്കാം, ഗൌർരാജ്യത്തിന്റെ

ഭാവി ഹിന്ദുരാജാവെന്നുകൂടി ജനങ്ങൾ വിചാരിച്ചുതുടങ്ങി. അതുകൂടാതെ ആജ്ഞാദ്യോതകമായിരുന്നു നിമായിയുടെ പ്രകൃതി. എന്നാൽ നിമായിയുടെ ഐശ്വര്യത്തിൽ അസൂയാലുക്കളായിരുന്ന പലരും നിമായിയോടു നേരിട്ട് ഒന്നും പ്രവർത്തിപ്പാൻ ശക്തരാകാതെ, പിന്നിൽനിന്നു പലേതരത്തിലും നിമായിയെ കുറ്റം പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നു. അവരിൽ ചിലർ "നിമായിയുടെ നടപ്പു് ഒരു രാജകുമാരനെപ്പോലെയാണു്. പക്ഷെ ജഗന്നാഥമിശ്രന്റെ ദാരിദ്ര്യത്തെപ്പറ്റി എല്ലാവർക്കും അറിയാം!" എന്നും "അവൻ ഒരു ദുരഭിമാനിയും അഹങ്കാരിയുമാണു്. ഈ സ്വഭാവങ്ങൾ ഭഗവൽദൃഷ്ടിയിൽ അസഹനീയങ്ങളായതിനാൽ അവൻ താമസിയാതെ അധ:പതിക്കും" എന്നു മറ്റു ചിലരും.

"നിമായിയുടെ ജ്ഞാനം മൂക്കാതെ പഴുത്ത ഫലംപോലെയാണു്. യാഥാർത്ഥജ്ഞാനവും പാണ്ഡിത്യവും ഉള്ള ഒരു വിദ്വാൻ ഇങ്ങിനെയുള്ള ചാപല്യങ്ങളൊന്നും കാണിക്കയില്ല". എന്നു പിന്നെ ചിലരും അഭിപ്രായപ്പെട്ടു.

നിമായി ഈ അപവാദങ്ങളൊ, തന്റെ സ്നേഹിതന്മാരുടെ സ്തുതികളൊ കേട്ടതായി നടിച്ചില്ല. തന്റെ ജ്ഞാനത്തിന്റെയും ബുദ്ധിവൈഭവത്തിന്റെയും പരമാർത്ഥശ്രേഷ്ഠതയെ നല്ലപോലെ അറിഞ്ഞുകൊണ്ടുതന്നെയാണു് നിമായി പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നതും, ജീവിച്ചിരുന്നതും. എന്നാൽ സ്ത്രീകളുടെ മുമ്പിൽ നിമായി വളരെ ലജ്ജയുള്ളവനായിരുന്നു. പ്രകൃത്യാ സ്ത്രീസഹജമായ അടക്കം നിമായിക്കുണ്ടായിരുന്നു. അവരുടെ മുമ്പിൽ നിമായി എപ്പോഴും ലജ്ജാനമ്രമുഖനായിത്തന്നെയിരുന്നു.

നിമായി എപ്പോഴും ജ്ഞാനപൂർണ്ണങ്ങളായ വിഷയങ്ങളെ, സരസവും വിനോദപൂർണ്ണങ്ങളുമായ ഉദാഹരണങ്ങളോടുകൂടി വ്യവഹരിച്ചു, സ്വശ്രോതാക്കളെ ചിരിപ്പിച്ചു താനുംകൂടെ ചിരിക്കുക പതിവായിരുന്നു. നിമായിയുടെ ആഹ്ലാദ

ശീലം കാണുമ്പോൾ ലോകത്തിലെ കഷ്ടതകളെപ്പറ്റി നിമായിക്കൊരറിവുമുണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നോ അതോ നിത്യ സംതൃപ്തിയുടെ രഹസ്യം അദ്ദേഹം മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നുവെന്നോ മറ്റുള്ളവർക്കു തോന്നി. അപരാധലേശംകൂടാതെയുള്ള നിമായിയുടെ നേരംപോക്കുകൾ ആരെയും മുഷിപ്പിച്ചില്ല. നേരെമറിച്ച് എല്ലാവർക്കും നിമായിയോടുള്ള സ്നേഹം വർദ്ധിക്കയാണു് ചെയ്തതു്. നിമായിക്കു് കലശൽ കൂട്ടുവാൻ പ്രധാന ലക്ഷ്യങ്ങൾ എപ്പോഴും വൈഷ്ണവന്മാരായിരുന്നുവല്ലൊ. ചിറഗോങ്ങു് നഗരവാസിയും അദ്വൈതാചാര്യന്റെ അനുചരനും ഒരു നല്ല ഗായകനുമായിരുന്ന മുകുന്ദദത്തൻ എന്ന യുവവൈഷ്ണവൻ ഒരു ദിവസം നിമായിയുമായി കണ്ടുമുട്ടി. നിമായിയെ ഭയന്ന മുകുന്ദൻ വഴിയുടെ മറേറ അറ്റത്തുകൂടി പോയിത്തുടങ്ങി. നിമായി ഇതു കണ്ടയുടനെ തന്റെ കൂട്ടുകാരോടുപറഞ്ഞു "അതു് മുകുന്ദനല്ലെ? അവൻ എന്താണു് എന്നിൽനിന്നും ഒഴിഞ്ഞുമാറുന്നതു്?"

"അവനു് തിടുക്കമായി വല്ല കായ്വുമുണ്ടാകും" എന്നൊരനുചരൻ മറുപടി പറഞ്ഞു.

നിമായിക്കു് കായ്വുംമനസ്സിലായതിനാൽ ഇപ്രകാരം അനുചരന്മാരോടു് പറഞ്ഞു. "അതുകൊണ്ടല്ല അയാൾ ഒരു വൈഷ്ണവഭക്തനാണു്. അവൻ മനുഷ്യജീവിതം ഭഗവദ്ലാഭത്തിനുവേണ്ടി പ്രയത്നിച്ചുകൊണ്ടു് കഴിച്ചുകൂട്ടേണ്ടതാണെന്നു കരുതുന്നു. എന്റെ സംഭാഷണം എപ്പോഴും ദൈവികവിഷയരഹിതമല്ലെ? അതുകൊണ്ടു് അയാൾ എന്റെ അടുക്കൽനിന്നും ഒഴിഞ്ഞുമാറുന്നതിലത്ഭുതപ്പെടാനില്ല." ഇതുയും കൂട്ടുകാരോടു് പറഞ്ഞിട്ടു് നിമായി മുകുന്ദനോടു് ഉറക്കെ വിളിച്ചു പറഞ്ഞു. "മുകുന്ദാ! എന്തിനാണു് എന്നിൽനിന്നും ഒഴിഞ്ഞു മാറുന്നതു്? ഞാൻ ഒരു നാസ്തികനാണെന്നു് നിങ്ങൾ വിചാരിക്കുന്നതുകൊണ്ടാണൊ? നിങ്ങൾക്കു് എന്നിൽനിന്നും എന്തായാലും രക്ഷയില്ല. കാല

ക്രമത്തിൽ ഞാനും ഒരു വൈഷ്ണവനായിത്തീരും. പക്ഷെ നിങ്ങളെപ്പോലെ ഒരു കൌശലക്കാരനല്ലാ; ഭഗവാന്മാർക്കുടി എന്റെ ഗൃഹദ്വാരത്തിൽ വന്നു നിൽക്കത്തക്ക മഹത്വമുള്ള ഒരു യഥാർത്ഥ വൈഷ്ണവൻ! ഓമ്മിച്ചുകൊൾക! അന്നു ഞാൻ അങ്ങയേയും എന്റെ അടിമയാക്കും. അന്നു നിങ്ങൾ എന്നെ നിഴലെന്നപോലെ അനുഗമിക്കേണ്ടിവരും. അന്നെ ന്നിൽനിന്നും രക്ഷയ്ക്ക് വഴിയില്ലാതാക്കും!" നിമായിയുടെ അനുചരന്മാർ ഇതുകേട്ട് ചിരിച്ചു. ചില്ലർക്ക് നിമായി കുറെച്ചൊരു നാസ്തികൻതന്നെയാണൊയെന്നുള്ള സംശയവും ഉണ്ടായി.

ഗദാധരൻ ഒരു ന്യായശാസ്ത്ര വിദ്യാർത്ഥിയായിരുന്നു. നിമായിയേക്കാൾ പ്രായംകൊണ്ട് ഗദാധരൻ താഴെയായിരുന്നുവെങ്കിലും നിമായിയെപ്പോലെതന്നെ ആകർഷണീയമായിരുന്ന ഗദാധരന്റെ ആകൃതി. ഗദാധരൻ ഭഗവൽപരങ്ങളായ സാധനകളും പ്രാർത്ഥനകളും ചെയ്തിരുന്ന ഒരു ഭക്തനായിരുന്നു. ഗദാധരൻ നിമായിയെ നിഴൽപോലെ സർവ്വദാ അനുഗമിക്കും. നിമായിക്ക് ഗദാധരനെ കലശൽക്കുട്ടി, അയാളുമായൊരു വാക്കുതർക്കത്തിൽ ഏർപ്പെടുവാൻ ബഹുരസമായിരുന്നു. ഗദാധരൻ എങ്ങിനെയെങ്കിലും അതിൽപെടാതിരിക്കാൻ ശ്രമിക്കും. പക്ഷെ നിമായി അതു് സമ്മതിക്കയില്ല. എന്തെങ്കിലും സൂത്രമെടുത്തു് ഒരു ശാസ്ത്രീയമത്സരത്തിൽ ഗദാധരനെ ഏർപ്പെടുത്തും. നിമായിയുടെ എല്ലാ പരിഹാസങ്ങളും, വെല്ലുവിളിയും, ശകാരങ്ങളും സൽസ്വഭാവിയായ ഗദാധരൻ ശാന്തതയോടെ സഹിച്ചുവന്നു. വളരെ കഷ്ടപ്പെട്ട് നിമായി ഗദാധരനെ തർക്കത്തിൽ ഏർപ്പെടുത്തിയിട്ട് അതിൽ അയാളെ തോല്പിച്ചു് ഒടുവിൽ കരയിപ്പിച്ചേ വിടുകയുള്ളൂ.

ഗദാധരനെ തോല്പിച്ചാൽ നിമായി പിന്നെ വൈഷ്ണവപ്രധാനിയായ ശ്രീവാസന്റെ നേരെ തിരിയും. അദ്ദേഹത്താചാര്യൻ കഴിഞ്ഞാൽപിന്നെ ശ്രീവാസനാണു് പ്രധാന

വൈഷ്ണവഭക്തൻ. അദ്ദേഹം ജഗന്നാഥമിശ്രന്റെ ഒരു സ്നേഹിതനായിരുന്നു. അദ്ദേഹവും പത്നിയായ മാലിനിയും നിമായിയെ ബാല്യത്തിൽ വളരെ പരിചരിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ശ്രീവാസൻ നിമായിയെ പുത്രനിർവ്വിശേഷമായി സ്നേഹിച്ചിരുന്നു. നിമായിയും പിതാവിനെപ്പോലെ ശ്രീവാസനെ ബഹുമാനിച്ചുവന്നു. ശ്രീവാസനെക്കാണുമ്പോൾ നിമായി ബഹുമാനപൂർവ്വം വണങ്ങി വിനയത്തോടെ അരികിൽ നിൽക്കും. ഈ വണക്കത്താൽ ശ്രീവാസൻ വഞ്ചിക്കപ്പെട്ടുപോകും. "അടങ്ങിയിരിക്കാതെ തോന്നിവാസിയായി നീ ഇപ്പോളെവിടെക്കാണ് യാത്ര? സൽക്കർമ്മങ്ങൾക്കൊന്നുമല്ലെന്നു തീർച്ചയാണ്. നിന്റെ ഈ പാണ്ഡിത്യംകൊണ്ടും തർക്കവൈദഗ്ധ്യംകൊണ്ടും ഫലമെന്താണ്? അതുകൊണ്ട് നീ ദുർഭിമാനിയും അഹങ്കാരിയുമാവുകയാണ് ചെയ്യുന്നത്. മുക്തി ലഭിക്കുന്നതിനുള്ള ജ്ഞാനം സമ്പാദിക്കുന്നവരാണ് ബുദ്ധിമാന്മാർ. നീ രാപ്പകൽ എന്താണ് ചെയ്യുന്നത്? നീ ഏറ്റെടുത്തതുപോലെയുള്ള ശാസ്ത്രീയ വിവേചനങ്ങൾകൊണ്ട് നിനക്കൊരു ഗുണവും ഉണ്ടാകുകയില്ല. ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനെ ഭജിച്ചു ശ്രീകൃഷ്ണദാസനാകുവാൻ ശ്രമിക്കുക. അങ്ങിനെ ചെയ്ത് ഞങ്ങളുടെ എല്ലാം ആഗ്രഹങ്ങൾ നിറവേറുക. എന്നെല്ലാം ശ്രീവാസൻ നിമായിയോടുപദേശിക്കും."

വാസ്തവത്തിൽ ഒരു വൈഷ്ണവഭക്തനായിരുന്ന ശ്രീവാസന്ന് ജഗന്നാഥമിശ്രനും തന്റെ സംഘത്തിലെ ഒരംഗമായിരുന്ന സ്ഥിതിക്ക് നിമായിയും വൈഷ്ണവമതമവലംബിച്ച് അദ്ദേഹത്തിന്റെ സംഘത്തിൽ ചേരേണമെന്നായിരുന്നു ആഗ്രഹം. നവദ്വീപിൽ അക്കാലത്ത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ സംഘത്തിന് പ്രാബല്യം തീരെ കുറവായിരുന്നു. നിമായി തന്റെ സംഘത്തിൽ ചേർന്നുകിൽ, ജനസമ്മതനും ബഹുമാന്യനുമായ നിമായിയുടെ നേതൃത്വത്തിൽ ആ സംഘത്തിനു പുഷ്ടിപ്പെട്ടുവരുവാൻ സാധിക്കുമെന്ന് അദ്ദേഹം വിചാരിച്ചു. നിമായിയുടെ ബുദ്ധിശക്തി ശാസ്ത്രീയ

ഗവേഷണങ്ങളിൽ ഏർപ്പെട്ടു് വിഫലമായിപ്പോകയാണെന്നു കരുതിയാണു് ശ്രീവാസൻ ഇതുമെല്ലാം പറഞ്ഞതു്.

നിമായിയാകട്ടെ ബഹുമാനപൂർവ്വംതന്നെ ഇതു മുഴുവൻ കേട്ടു. ശ്രീവാസൻ പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ നിമായി ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു. "മഹാശയാ! ഞാൻ ഈ ചെറുപ്രായത്തിൽ ഒരദ്ധ്യാപകനായിത്തീർന്നിട്ടുള്ള സ്ഥിതിക്കു് ഞാൻ കുറച്ചുകാലത്തേക്കു് എന്റെ അഭ്യുദയത്തിൽ ആനന്ദിക്കട്ടെ. അതു മതിയാകുമ്പോൾ ഞാൻ യഥാർത്ഥ വൈഷ്ണവന്മാരെ വരുത്തി അവരിൽനിന്നും ശ്രീകൃഷ്ണപൂജയെ പഠിക്കാം. ഞാൻ ഒരു വൈഷ്ണവനായിത്തീർന്നാൽ തീർച്ചയായും—" ഇതുമായപ്പോഴേക്കും, അതുവരെ ഒരു വിധം അടക്കി നിർത്തിയിരുന്ന ചിരി പൊട്ടിപ്പോയി. ശ്രീവാസനും കൂടെ ചിരിച്ചു. പക്ഷെ അദ്ദേഹത്തിനു് അല്പം നിരാശയും ദുഃഖവുമുണ്ടായില്ലെന്നില്ല.

ഇക്കാലത്താണു് ഈശ്വരപുരി എന്ന ഒരു സന്ന്യാസിയുമായി നിമായി പരിചയപ്പെട്ടതു്. കൽക്കട്ടാനഗരത്തിനടുത്തുള്ള കാമർഹട്ട ഗ്രാമനിവാസിയായിരുന്ന അദ്ദേഹം മാധവേന്ദ്രപുരി എന്ന പേരിൽ വിഖ്യാതനായിരുന്ന ഒരു മഹാഭക്തന്റെ ശിഷ്യനായിരുന്നു. ഭാരതമൊട്ടുക്കു് ഭക്തിവൈഭവത്താൽ വിഖ്യാതനായിരുന്ന അദ്ദേഹത്തിനു് നവദ്വീപിൽ വളരെ ആദരപൂർവ്വമായ സ്വാഗതം ലഭിച്ചു. ശ്രീകൃഷ്ണപ്രേമസമുദ്രത്തിൽ ഈശ്വരപുരി സർവ്വദാ നീന്തിക്കളിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. നിമായി യദൃച്ഛയാ അദ്ദേഹത്തെ ഒരു ദിവസം വഴിയിൽവെച്ചു കണ്ടു നമസ്കരിച്ചു. നിമായിയെപ്പറ്റി ഈശ്വരപുരി കേട്ടിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. നിമായി അദ്ദേഹത്തെ സ്വഗൃഹത്തിൽ അത്താഴത്തിനു ക്ഷണിച്ചു. ഈശ്വരപുരി ആ ക്ഷണം സ്വപ്നത്തിലെന്നപോലെ സ്വീകരിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സു് മുഴുവൻ നിമായിയിൽ ലയിച്ചിരുന്നു. ഇതാരായിരിക്കും. ദൈവീകലക്ഷണങ്ങൾ പലതും ഈ യുവാവിലുണ്ടു്. ഏതോ ഒരു അമാനുഷികശക്തി മനുഷ്യതേവനെ ജീവിക്കുന്നതാണൊ, എന്നെല്ലാം അദ്ദേഹവും സംശ

യിച്ചു തുടങ്ങി. നിമായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചിന്താഗതി നേരമ്പോക്കുകൊണ്ടു് തടഞ്ഞു. "സ്വാമീ! എന്താണവിടന്നെ ന്നെ ഇങ്ങിനെ സൂക്ഷിച്ചു നോക്കുന്നതു്? എന്റെ ദേഹത്തിൽ അസാധാരണമായി സൂക്ഷിച്ചു നോക്കുവാൻ വല്ലതും കാണുന്നുണ്ടോ? എന്റെ ഗൃഹത്തിൽ വരുമ്പോഴും അങ്ങക്കു് കുതൂഹലത്തെ പരിഹരിക്കാമല്ലോ". അത്താഴത്തിനു് ഈശ്വരപുരി ശചീഗൃഹത്തിൽ പോയി. താമസിയാതെ ആ വൃദ്ധസന്യാസിയും ഈ യുവപണ്ഡിതനും തമ്മിൽ വലിയ സ്നേഹിതന്മാരായി. ഈശ്വരപുരി അക്കാലത്തു് രാധാകൃഷ്ണപ്രേമത്തെപ്പറ്റി ഒരു ഗ്രന്ഥം എഴുതുകയായിരുന്നു. അതിന്റെ തെറ്റുതീർത്തു് അഭിപ്രായം പറഞ്ഞുകൊടുക്കുവാൻ നിമായിയോടാവശ്യപ്പെട്ടു. നിമായി സമ്മതിച്ചു. അവർ രണ്ടുപേരും കൂടി രാത്രികാലങ്ങളിൽ ഈ പുതിയ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ രചനയിൽ ഏർപ്പെട്ടു. നിമായിക്കന്നു 18 വയസ്സു മാത്രമേ പ്രായമായിരുന്നുള്ളൂ. താമസംവിനാ ഈശ്വരപുരി നവദ്വീപു വിട്ടുപോയി. പക്ഷേ ആറു വർഷങ്ങൾക്കു ശേഷം അവർ വീണ്ടും കണ്ടുമുട്ടി. അപ്പോൾ ഈശ്വരപുരിക്കു് നിമായിയുടെ ജീവചരിത്രത്തിൽ ഒരു പ്രധാന രംഗം അഭിനയിക്കേണ്ടിവന്നു.

നിമായിയുടെ പാഠശാല അഭിവൃദ്ധിപ്പെട്ടുവന്നു. പക്ഷേ നിമായിക്കു് ഉപനയനകാലത്തുണ്ടായ ആ അസാധാരണ അസ്വാസ്ഥ്യം ഇക്കാലത്തു പിന്നെയും ഉണ്ടായി. പൊട്ടെന്നു നിമായി ബോധരഹിതനായി. അമാനുഷികമായ ഒരു ശക്തി നിമായിയിൽ ആവിഷ്കൃതമായിരുന്നതുപോലെയുള്ള എല്ലാ ലക്ഷണങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നു. ചിലർ ഉദ്വേഗബാധയായും മറ്റു ചിലർ ദൈവികാവേശമായും അതിനെ വ്യാഖ്യാനിച്ചു. നിമായിയുടെ നേരെ അസൂയയുണ്ടായിരുന്ന പണ്ഡിതന്മാർക്കു് ഇതു് ഒരു നല്ല അവസരമായി. അത്യധികം ബുദ്ധിശക്തി ഉപയോഗിച്ചു ശാസ്ത്രീയ വിചിന്തനം ചെയ്യുകയാൽ നിമായിക്കു് ഉന്മാദം പിടിപെട്ടതാണെ

ന്നവർ പറഞ്ഞു നടന്നു. അതിനു പരിഹാരമായി നിമായിയെ ചങ്ങലകൊണ്ടു് കെട്ടിയിടണമെന്നും അല്ലെങ്കിൽ ആ വിധത്തിലുള്ള വേറെ കഠിന ചികിത്സകൾ നടത്തണമെന്നും അവർ പറഞ്ഞു. നിമായിക്കവരോടു് മറുപടി പറവാൻ ശക്തിയില്ലാത്തതിനാൽ സാധുവായ ശചീദേവിയോടു് സ്വപുത്രൻ ഒരു വെറും ഭ്രാന്തനായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നുവെന്നുപറഞ്ഞു് ആ സാധ്വിയെ അവർ ദുഃഖിപ്പിച്ചു.

ആഴ്ചകൾ പലതു കഴിഞ്ഞു. നിമായി സാവധാനത്തിൽ ആശ്വസ്തനായി. ഈവക കഠിന ചികിത്സകൾ കൊണ്ടൊന്നും നിമായിക്കൊരു കോട്ടവും തട്ടിയിരുന്നില്ല. നേരേമറിച്ചു് ഈ അസ്വാസ്ഥ്യം നിമായിക്കു പലേ വിധത്തിലും ഗുണപ്രദമായി ഭവിച്ചതായാണു് കാണപ്പെട്ടതു്. പ്രധാനമായി ഇതിനുശേഷം നിമായി എത്രയും ഗൌരവവും ശാന്തശീലവും ഉള്ളവനായിത്തീർന്നു.

നിമായിക്കു് കിഴക്കൻ ജില്ലകളിൽ പോകേണമെന്നാഗ്രഹം ജനിച്ചു. പലേ പ്രാവശ്യം അപേക്ഷിച്ചിട്ടു് ഒടുവിൽ അമ്മ പുത്രനു് യാത്രാനുമതി നൽകി. അനേകമനുചരന്മാരോടുകൂടിയാണു് നിമായി യാത്ര തിരിച്ചതു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ യശസ്സു് എത്രയോ മുമ്പിൽതന്നെ യാത്ര ചെയ്തിരുന്നതിനാൽ എല്ലായിടത്തും നിമായിക്കു് ആഹ്ലാദപൂർണ്ണമായ സ്വാഗതം ലഭിച്ചു. സുവർണ്ണവർണ്ണനും, യുവപണ്ഡിതനുമായ നിമായി അവരുടെ ഇടയിൽ വന്നിട്ടുണ്ടെന്നുള്ള കോലാഹലം നാടെങ്ങും പരന്നു. ജനങ്ങൾ നാനാഭാഗങ്ങളിൽ നിന്നും നിമായിയെക്കാണ്മാൻ വന്നുതുടങ്ങി. നിമായിയുടെ ഈ യാത്രയുടെ യഥാർത്ഥ ഉദ്ദേശം ആർക്കും അറിവില്ലായിരുന്നു. തന്റെ പാഠശാലക്കുവേണ്ടി സംഭാവന പിരിക്കുവാനാണെന്നായിരുന്നു ജനങ്ങൾ വിശ്വസിച്ചിരുന്നതു്.

"പദ്മാ"നദി കടന്നു മറുകരയിലുള്ള ഒരു ഗ്രാമത്തിൽ നിമായി തൽക്കാലം താമസം തുടങ്ങി. ആയിരക്ക

ണക്കിന്നു വിഭ്യാർത്ഥികൾ അദ്ദേഹത്തെ ആശ്രയിച്ചു. "തപനവിജയം" എന്നൊരു ഗ്രന്ഥമേ നിമായിയുടെ ഇക്കാലത്തെ ജീവിതത്തെപ്പറ്റി പറയുന്നുള്ളൂ. വേറെ ഒരു തെളിവും ഇക്കാലത്തെപ്പറ്റി നിലവിലില്ല. തപനമിശ്രൻ എന്ന ഒരു അഭിജാത ബ്രാഹ്മണൻ ഈശ്വരൻ എങ്ങിനെയുള്ളവനാണെന്ന പേരിലേ സംശയങ്ങളും ഉണ്ടായിട്ട് ഒടുവിൽ ശ്രീഗൌരാംഗഭഗവാനെ ആശ്രയിച്ചതായും ഭഗവാൻ തപനമിശ്രന്റെ സംശയങ്ങൾ തീർത്തതായും പറയപ്പെടുന്നു.

ഈ സംഭവം തപനവിജയത്തിൽ താഴെ കാണും പ്രകാരം വിവരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

ഒരു ദിവസം നിമായി ശിഷ്യന്മാരാൽ ചുറ്റപ്പെട്ടവനായിരിക്കുമ്പോൾ തപനമിശ്രൻ ശിഷ്യസംഘത്തെയെല്ലാം തള്ളിമാറ്റി ഓടിവന്നു നിമായിയുടെ പാദങ്ങളിൽ വീണു. എന്തുകൊണ്ടും ബഹുമതനും വയോധികനുമായ തപനമിശ്രന്റെ ഈ പ്രവൃത്തി അവിടെക്കൂടിയിരുന്ന എല്ലാവരേയും അത്ഭുതപ്പെടുത്തി. തപനമിശ്രന്റെ ഈ വിനയപ്രകടനംകണ്ടു് നിമായി ഉടനെ അദ്ദേഹത്തെ എഴുന്നേൽപ്പിച്ചു. സ്വപുത്രനെപ്പോലെ പ്രായംകുറഞ്ഞ തന്നെ ഇപ്രകാരം നമസ്കരിക്കരുതെന്നു് അദ്ദേഹത്തോടപേക്ഷിച്ചു. തപനമിശ്രൻ മറുപടിപറഞ്ഞു. "ഞാൻ പറയുന്നതാദ്യം കേൾക്കുക, എന്നിട്ടു പിന്നീടു് എന്റെ പ്രവൃത്തിയെപ്പറ്റി വേണ്ടതുപോലെ ശാസിച്ചുകൊൾക. മരണം അടുത്തുവരുകയാണു്. ഞാനാണെങ്കിൽ എന്റെ പരലോകപ്രവാസത്തിന്നു യുക്തമായി ഒന്നുംതന്നെ ചെയ്തിട്ടില്ല. അതു് മുഴുവൻ എന്റെ തെറ്റല്ല. എനിക്കെന്താണു് ചെയ്യേണ്ടതെന്നു നിശ്ചയമില്ലാഞ്ഞിട്ടാണു്. ഞാൻ പലരോടും അതിനെപ്പറ്റി ചോദിച്ചു. ഓരോരുത്തർക്കും ഓരോ അഭിപ്രായമാണുള്ളതു്. അതെല്ലാം എന്നെ വീണ്ടും പരിഭ്രാന്തനാക്കുകയാണു് ചെയ്തതു്. ഞാൻ ഭഗവാനോടു പതിവായി എന്തുകൊണ്ടും വിനയപൂർവ്വം എനിക്കു ശരിയായ മാർഗ്ഗം കാണിച്ചുതരുവാൻ

പ്രാർത്ഥിച്ചുവന്നു. ഇന്നലെ രാത്രി യദൃച്ഛയാ ഞാൻ സ്വപ്നത്തിൽ ഒരു ദിവ്യരൂപിയെ കണ്ടു. ആ രൂപം എന്നോട് 'നിമായിപണ്ഡിതന്റെ അടുക്കലേക്കോടിച്ചെന്ന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാദങ്ങളിൽ അഭയം പ്രാപിക്കുക, അദ്ദേഹം സ്വഭക്തന്മാരെ അനുഗ്രഹിക്കുന്നതിനു ലോകത്തിലവതരിച്ചിട്ടുള്ള സാക്ഷാൽ ഭഗവാനല്ലാതെ മറ്റാരുമല്ല', എന്നു പറഞ്ഞു. ഞാൻ ഉണർന്നു. അവിടുത്തെ അരുകിലേക്കോടി. പ്രിയ പിതാവേ! ഞാൻ അങ്ങയുടെ പാദപത്മങ്ങളിൽ നമസ്കരിക്കുന്നു."

സ്വമഹിമയെ നിമായി അറിഞ്ഞിരുന്നില്ലെന്നുള്ള ഭാവത്തിൽ ആ വൃദ്ധബ്രാഹ്മണന്റെ കഥ കേട്ട് അമ്പരന്നു പോയി. തന്റെ അമ്പരപ്പു മാറിയപ്പോൾ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു. "പണ്ഡിതരെ! അതൊരു വെറും സ്വപ്നം മാത്രമല്ലേ? ഇനി ഇങ്ങിനെ പ്രവൃത്തിക്കരുതു്. ഞാൻ എന്നെക്കൊണ്ടാവുന്നവിധത്തിൽ അങ്ങയെ സഹായിക്കുവാൻ ശ്രമിക്കാം. നമ്മുടെ പൂർവ്വീകമഹർഷികൾ മോക്ഷമാർഗ്ഗപ്രാപ്തിക്കുള്ള നിബന്ധനകൾ വേണ്ടതുപോലെ മനസ്സിലാക്കിത്തന്നിട്ടുണ്ടല്ലൊ. അവയെ വേണ്ടതുപോലെ നാം അനുസരിക്കയെവേണ്ടു. അതൊരനുക്രൂടി ചെയ്യാൻ സാധിക്കുമല്ലൊ." എന്നുപറഞ്ഞു നിമായി തപനമിശ്രനു ചില ഉപദേശങ്ങളെല്ലാം കൊടുത്തു. എന്നിട്ട് തന്റെ ഭാര്യയോടുക്രൂടി കാശീനഗരത്തിൽപോയി താൻ വരുന്നതുവരെ അവിടെ താമസിക്കുവാനും അദ്ദേഹത്തോടു പറഞ്ഞതായിക്കാണുന്നു. തപനമിശ്രൻ ഉടനെതന്നെ ഭാര്യയോടുക്രൂടി സ്വഗൃഹംവിട്ട് ആയിരം നാഴിക ദൂരെയുള്ള കാശീനഗരത്തിലേക്കു പോകുകയും അവിടെ നിമായിയെക്കാത്തുകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉപദേശപ്രകാരം ജീവിക്കയും ചെയ്തു. 11 കൊല്ലങ്ങൾക്കു ശേഷമാണ് നിമായി കാശീനഗരത്തിൽചെന്ന് തന്റെ വിശ്വസ്ത ശിഷ്യനെ പിന്നീടു കണ്ടതു്.

ഈ സന്ദർശനത്തിനു ശേഷവും തപനമിശ്രൻ നിമായിയെ ഭഗവാനായിത്തന്നെ വിശ്വസിച്ചുവന്നു. അദ്ദേഹമാണു് യഥാർത്ഥത്തിൽ നിമായിയെ ഭഗവാനായി ആദ്യം വിശ്വസിച്ച ഭക്തൻ. ഒരു വർഷത്തെ വേർപാടിനു ശേഷം നിമായി അനേകം ശിഷ്യരോടുകൂടി നവദ്വീപിലേക്കു മടങ്ങി. മടങ്ങിയെത്തിയപ്പോഴാണു് പത്നിയായ ലക്ഷ്മിയുടെ ചരമവൃത്താന്തം സ്വമാതാവിൽനിന്നും ഗ്രഹിച്ചതു്.

നിമായി കിഴക്കൻ ജില്ലകളിൽ താമസിച്ചിരുന്നതും നവദ്വീപിലേക്കു് മടങ്ങിയെത്തിയതും ഒരു മഹാപണ്ഡിതന്റെ നിലക്കായിരുന്നുവെങ്കിലും ആ ദിക്കുകളിലെ ജനങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ ഒരസാധാരണ വികാരത്തെ ജനിപ്പിച്ചു എന്നുള്ളതു് അവരുടെ വാക്കുകളിൽനിന്നുതന്നെ തെളിയുന്നുണ്ടു്. നിമായിയെപ്പറ്റി അവർക്കുള്ള ബഹുമാനം അവരുടെ ഒരു ഗാനത്തിൽ ഇപ്രകാരം രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു.

"കേൾക്കുവിൻ! ഭഗവാൻ നിമായി നമ്മളെ ക്ഷണിക്കുന്നു. വരുവിൻ! നമുക്കദ്ദേഹത്തെ അനുഗമിക്കാം. ഹരിനാമത്താൽ നമുക്കുവേണ്ടി ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ട ഒരു വഞ്ചിയിൽക്കൂടി അദ്ദേഹം നമ്മെ സംസാരസമുദ്രത്തിന്റെ മറുകരയാകുന്ന മോക്ഷത്തിലേക്കു നയിക്കുന്നു. അപാരകരുണാമയനാകയാൽ അദ്ദേഹം കടത്തുകൂലി ആവശ്യപ്പെടുന്നില്ല. പക്ഷെ ജീവികളോടുള്ള പ്രേമത്താൽ മാത്രം അവരെ രക്ഷിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു് വരുവിൻ! പാപികളും, പുണ്യവാന്മാരും, സാധുക്കളും, അധഃപതിച്ചവരും, ദുഷിച്ചവരും, പരിശുദ്ധന്മാരും, എല്ലാവരും വരുവിൻ!"

ഈ വാക്കുകളിൽനിന്നും ജനങ്ങൾക്കു നിമായിയോടു് ഉണ്ടായിരുന്ന ആദരവു് എത്രയായിരുന്നുവെന്നു ഊഹിക്കാമല്ലൊ.

എങ്ങിനെയാണു് നിമായി കിഴക്കൻ ബംഗാളിൽ എത്രയൊപേരെ മാനസാന്തരപ്പെടുത്തിയതെന്നു നിശ്ചയ

മില്ല. എന്തെന്നാൽ അവിടെയിരുന്നകാലത്തു് അദ്ദേഹം ശ്രീകൃഷ്ണപ്രേമത്തെപ്പറ്റി പ്രചാരം നടത്തിയിട്ടില്ല. തനിക്കു ഭക്തിപൂർണ്ണമായ ഒരു മനസ്സാണു് ഉള്ളതെന്നു് ആരെയും അദ്ദേഹം മനസ്സിലാക്കിയിട്ടും ഇല്ല. സംസ്കൃതഭാഷയുടേയും വ്യാകരണശാസ്ത്രത്തിന്റെയും ഒരു പണ്ഡിതന്റെ നിലയിൽ മാത്രമാണു് അദ്ദേഹം അവിടെ കഴിഞ്ഞിരുന്നതു്. പക്ഷെ ആ ദിക്കിൽ എത്രയൊപേരെ നിമായി ഭക്തന്മാരാക്കിത്തീർത്തിട്ടുണ്ടു്. തപനമിശ്രനെപ്പോലെ സമുദായത്തിൽ മാന്യനായ ഒരാൾ തന്റെ ധനത്തേയും ഗൃഹത്തേയും ബന്ധുക്കളേയും വിട്ടു് ഒരു വ്യാകരണപണ്ഡിതന്റെ വാക്കുകേട്ടു് അനേകായിരം നാഴികയകലെയുള്ള കാശിയാത്ര ചെയ്യുന്നതും അത്ഭുതംതന്നെയാണു്. അതുതന്നെയല്ലാ, 11 വർഷങ്ങൾക്കു ശേഷം താനും കാശിയിൽ ചെന്നു് തപനമിശ്രനെക്കാണുമെന്നു നിമായി മുൻകൂട്ടി അറിഞ്ഞതെങ്ങിനെ? ഇതെല്ലാം മറ്റുള്ളവരുടെ മനസ്സിൽ കടന്നുകൂടുന്ന സംശയങ്ങളാണു്. അവയെല്ലാം നിമായിയുടെ പിന്നീടുണ്ടായ ജീവിതത്തെപ്പറ്റി മനസ്സിലാകുമ്പോൾ തീരുന്നതാണു്.

അഞ്ചാമദ്ധ്യായം

നിമായിയുടെ വിജയം.

നിമായി നവദ്വീപിൽ തിരിച്ചെത്തിയമുതൽ നിമായിയുടെ വിദ്യാർത്ഥികളുടെ സംഖ്യ ദിനംപ്രതി വർദ്ധിച്ചുതന്നെവന്നു. നിമായിയുടെ കൂടെ നവദ്വീപിൽനിന്നു പോയിരുന്നവരും, കിഴക്കൻ ജില്ലകളിൽ വെച്ചു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യത്വം സ്വീകരിച്ചവരും, പിന്നീടു് നവദ്വീപിൽ വെച്ചു വീണ്ടും വന്നുചേർന്നവരുമായി ആയിരക്കണക്കിനു വിദ്യാർത്ഥികളുണ്ടായിരുന്ന നിമായിയുടെ പാഠശാല നവദ്വീ

പിലെ പ്രധാന വിദ്യാഭ്യാസകേന്ദ്രങ്ങളിൽ ഒന്നായിത്തീർന്നു. ഒരു ഗുരുനാഥന്റെ നിലയിൽ നിമായിയോട് കിടപിടിപ്പാനാരും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. നിമായി തന്റെ വിദ്യാർത്ഥികളെയും അവർ തങ്ങളുടെ ഗുരുവിനേയും എത്രയും സ്നേഹിച്ചിരുന്നു. അവർ അദ്ദേഹത്തെ ഒരു മാനുഷപുരുഷനെപ്പോലെ ബഹുമാനിച്ചുവന്നു. നിമായിയാകട്ടെ സ്വശിഷ്യന്മാരോട് പുത്രവാത്സല്യത്തോടെ പെരുമാറിവന്നുവെങ്കിലും ഒരു വിധത്തിലുള്ള നേരംപോക്കോ, അനാവശ്യസംഭാഷണമൊ അദ്ധ്യയന സമയങ്ങളിൽ അനുവദിച്ചിരുന്നില്ല. എങ്കിലും അദ്ധ്യയനം കഴിഞ്ഞാൽ തന്റെ ഏറ്റവും പ്രായംകുറഞ്ഞ ശിഷ്യനെപ്പോലെ പ്രസരിപ്പോടും സന്തോഷത്തോടും അവരോട് പെരുമാറി. നിമായിക്ക് പലേ വഴിക്കും സംഭാവനകൾ വന്നുകൊണ്ടിരുന്നതിനാൽ ഒരു വിധത്തിലും നിത്യവൃത്തിക്ക് ബുദ്ധിമുട്ടൊന്നുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹത്തിനു ഈ സംഭാവനകളുമായി ഒരു ബന്ധവുമില്ലായിരുന്നു. പക്ഷെ ഈ സംഭാവനകളെല്ലാം സ്വീകരിച്ചിരുന്നതു് ഗൃഹഭരണം നടത്തിയിരുന്ന ശചീദേവിയായിരുന്നു.

ഈ അവസരത്തിലാണു് ലോകവിജയിയായ കാശ്മീരത്തിലെ കേശവപണ്ഡിതൻ തന്റെ ദിഗ്വിജയയാത്രയിൽ നവദ്വീപനഗരിയിലെത്തിയതു്. ഭാരതത്തിലെ എല്ലാ വിദ്വാന്മാരെയും ഒരോ നഗരങ്ങളിലും കേശവൻ തോല്പിച്ചിരുന്നു. വിദ്വത്പത്തിനു് ഭാരതത്തിൽ പ്രഥമ കേന്ദ്രമായിരുന്ന നവദ്വീപു് മാത്രമെ ബാക്കിയുണ്ടായിരുന്നുള്ളു. കേശവൻ വളരെ ആഡംബരപൂർവ്വം അനേകം ശിഷ്യന്മാരാലും സേവകന്മാരാലുമനുഗതനായും ആന കുതിര മുതലായ മൃഗങ്ങളോടും ക്രമാരങ്ങളോടും മറ്റും കൂടിയാണു് നവദ്വീപനഗരത്തിൽ പ്രവേശിച്ചതു്. എത്തിയ ഉടനെതന്നെ നവദ്വീപിലെ വിദ്വാന്മാരെ ഇപ്രകാരം പോരിനു വിളിച്ചുകൊണ്ടൊരു വിളംബരം പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തി. "നവദ്വീപിൽ വിദ്വാന്മാരാരെങ്കിലുമുണ്ടെങ്കിൽ ഞാനുമായൊരു ശാസ്ത്രീയ

മത്സരത്തിനുവരിക. എന്നെ തോല്പിക്കയാണെങ്കിൽ എന്റെ സമ്പത്സമവും ഞാൻ നവദ്വീപിനു നൽകാം. ഞാൻ വിജയിയായാൽ, നവദ്വീപ് എന്റെ അധീനത്തിലാകണം" ഇതായിരുന്നു കേശവന്റെ വിളംബരത്തിലെ മുഖ്യം.

നവദ്വീപിലെ വിദ്വാന്മാർ ഇതുകൊണ്ടൊന്നും പരിഭ്രമിച്ചില്ല. ഒരു വിദൂരദേശത്തുനിന്നും വന്ന അഹംകാരിയുടെ ഭള്ളുവാക്കുകൾ കേട്ട് പേടിക്കത്തക്ക വിഡ്ഢികളായിരുന്നില്ല അവർ. ഇതുപോലെ പലേ വിദ്വാന്മാരുടെയും അഹങ്കാരത്തെ അവർ അടക്കിയിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് കേശവനെ പേടിക്കേണ്ടതില്ലെന്നവർ തീച്ചയാക്കി. പക്ഷെ, ഒരു അസാധാരണ കിംവദന്തി നവദ്വീപിലെങ്ങും പരന്നു. സരസ്വതീദേവി കേശവനെ അനുഗ്രഹിച്ചിട്ടുള്ളതായും കേശവന്റെ എല്ലാ ശാസ്ത്രീയ മത്സരങ്ങളിലും ദേവിയുടെ സാന്നിദ്ധ്യത്താൽ അനുഗ്രഹിച്ചുകൊള്ളാമെന്ന് കേശവന് വാക്കുകൊടുത്തിട്ടുള്ളതായും നവദ്വീപിലെ വിദ്വാന്മാർ അറിഞ്ഞപ്പോൾ മാത്രം അവരുടെ ഇടയിൽ കുറച്ചു ധൈര്യക്ഷയം ഉണ്ടായി. അവരുടെയെല്ലാം വിദ്വത്വം ഏതൊരു ദേവിയുടെ അനുഗ്രഹഫലമായിരുന്നുവോ ആ ദേവിയുമായി മത്സരിപ്പാൻ അവർ ഭയപ്പെട്ടു. ഈ കിംവദന്തി ആ നഗരത്തിലെ എല്ലാ പണ്ഡിതന്മാരേയും ചകിതരാക്കിയതിനാൽ കേശവനു ഒരിടത്തും തടസ്ഥം കൂടാതെ നവദ്വീപിലും നിർഭയം നടക്കുമാറായി.

ഒരു നിലാവുള്ള രാത്രി നിമായിയും തന്റെ ശിഷ്യന്മാരും കൂടി ഭാഗീരഥീ തീരത്തിൽ ശാസ്ത്രീയപ്രതിപാദനത്തിലേർപ്പെട്ടിരിക്കുമ്പോൾ കേശവപണ്ഡിതൻ ആ വഴിക്കു പോകുകയായിരുന്നു. അയാൾ നിമായിയുടെയും ശിഷ്യന്മാരുടെയും സംസാരം ശ്രദ്ധിച്ചു. കുറച്ചു കഴിഞ്ഞു അതിൽ അഭിരുചി തോന്നുകയാൽ അവരുടെ അടുക്കലേക്കു ചെന്നു. സ്വശിഷ്യന്മാർമുഖേന തന്റെ ആഗമനത്തെ നിമായിയെ

അറിയിച്ചു. നിമായി എഴുന്നേറ്റു് ബഹുമാനപൂർവ്വം ആ വിദ്വാനെ എതിരേറ്റു. കേശവൻ നിമായിയോടൊപ്പം അവിടെ ഇരുന്നു. നിമായിയുമായി സംഭാഷണം തുടങ്ങി.

"അങ്ങാണു് നിമായിപണ്ഡിതൻ എന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. അങ്ങയുമായുള്ള പരിചയം സിദ്ധിച്ചതിൽ എനിക്കു് സന്തോഷമുണ്ടു്. ശാസ്ത്രങ്ങളിൽവെച്ചു വ്യുത്പത്തിയും എളുപ്പമുള്ള രണ്ടു വിഭാഗങ്ങളായ ഭാഷാവിജ്ഞാനത്തിലും വ്യാകരണത്തിലും അങ്ങു് അപാരമായ പാണ്ഡിത്യം സമ്പാദിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു ഞാൻ കേട്ടു: ഇത്രതന്നെയല്ലാ, ഇത്രയും ചെറുപ്രായത്തിൽ ഒരു പണ്ഡിതനായിത്തീർന്നതിലും അങ്ങയ്ക്കു് അഭിമാനത്തിനു വഴിയുണ്ടല്ലൊ".

ജയശീലനായ കേശവനോടു് നിമായി സ്വതസ്സിദ്ധമായ വിനയത്തോടുകൂടിത്തന്നെ മറുപടിപറഞ്ഞു. "ഞാനൊരു വിദ്യാർത്ഥി മാത്രമാണു്. അങ്ങയാണെങ്കിൽ വിജയിയായ ഒരു മഹാപണ്ഡിതൻ! അങ്ങയുമായി താരതമ്യപ്പെടുത്തിയാൽ എനിക്കു് എവിടെയാണു് സ്ഥാനം? ഞാൻ വ്യാകരണം പഠിപ്പിക്കുന്നുണ്ടെന്നുള്ളതു് വാസ്തവംതന്നെ. പക്ഷെ പഠിപ്പിക്കുന്ന വിഷയം എനിക്കുതന്നെയൊ എന്റെ ശിഷ്യന്മാക്കോ മനസ്സിലാകുന്നില്ല." ഈ വിനയം നിമായിയുടെ യശസ്സിനു ഏറ്റവും യോഗ്യംതന്നെയാണെങ്കിലും നിമായിയെപ്പറ്റിയുള്ള യശസ്സു് തന്റെ കണ്ണുകളിലും എത്തിയിട്ടുണ്ടെന്നു കേശവൻ പറഞ്ഞു.

നിമായി അദ്ദേഹത്തോടിപ്രകാരം പറഞ്ഞു. "അങ്ങു് ജഗൽപ്രസിദ്ധനായ ഒരു കവിയാണു്. അങ്ങളുടെ പാപക്ഷാളനത്തിനുവേണ്ടി ഞങ്ങൾക്കു് ഗംഗാദേവിയെപ്പറ്റിയൊരു വർണ്ണന കേൾപ്പിച്ചുതന്നാലും". ഗംഗാനദി പവിത്രയായ ഒരു നദിയാണെന്നും ഗംഗാസ്നാനത്താൽ സകലപാപങ്ങളുടെയും ശാന്തി ലഭിക്കുന്നുവെന്നും നാം വിശ്വസിച്ചുവരുന്നുവല്ലൊ. ഗംഗയെ ദേവീരൂപേണ ഹിന്ദുക്കൾ

ഉപാസിച്ചുവരുകയും ചെയ്യുന്നു. കേശവനെ ഈ അപേക്ഷ ഏറ്റവും സന്തുഷ്ടനാക്കിയതിനാൽ അദ്ദേഹം ഗംഗയെ സ്തുതിച്ചുകൊണ്ടൊരു കവിത അപ്പോൾതന്നെ നിർമ്മിച്ചു ചൊല്ലുവാൻ തുടങ്ങി. അല്പനിമിഷങ്ങൾകൊണ്ടു് ഇപ്രകാരം നൂറു് ശ്ലോകങ്ങളുള്ള ആ സ്തുതി നിഷ്പ്രയാസം രചിച്ചു. നിമായിയുടെ ശിഷ്യന്മാർ ഓരോ ശ്ലോകങ്ങളുംകേട്ടു് "ഹരി ഹരി!" എന്നുച്ചരിച്ചുകൊണ്ടു് അവരുടെ അഭിനന്ദനം വെളിപ്പെടുത്തി. തങ്ങളുടെ ഗുരുവിന്റെ ഭാവി എന്തായിരിക്കുമെന്നോർത്തു അവർ ഉൽകണ്ഠിതരായി. ഇപ്രകാരമുള്ള ഒരു അസാധാരണ ബുദ്ധിമാനോടു് നിമായിക്കു് കിടപിടിക്കുവാൻ സാധിക്കയില്ലെന്നതന്നെ അവർ തീർച്ചയാക്കി. നിമായിക്കു് മാത്രം ഒരു പരിഭ്രമവുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. നിമായി കേശവനോടു് ആ കവിതയിലേതെങ്കിലും ഒരു ശ്ലോകമെടുത്തു അനവയിച്ചു വ്യാഖ്യാനിച്ചു തങ്ങൾക്കു് അതിലെ കവിതാമാധുരിയെ ആസ്വദിപ്പാൻക്രടി സാധിപ്പിച്ചുകൊടുക്കുവാനപേക്ഷിച്ചു. ഏതു് ശ്ലോകമാണു് വേണ്ടതെന്നുള്ള കേശവപണ്ഡിതന്റെ ചോദ്യത്തിനു് നിമായി കവിതയുടെ മദ്ധ്യഭാഗത്തിലുണ്ടായിരുന്ന ഒരു ശ്ലോകം ചൊല്ലികേൾപ്പിച്ചു. നിമായിയുടെ ഓർമ്മശക്തി കേശവനെ അത്ഭുതപ്പെടുത്തി. ഒരാൾക്കു് ഒരിക്കൽ മാത്രം ശ്രവിച്ചിട്ടുള്ളതെല്ലാം ഓർമ്മവെപ്പാനുള്ള ശക്തി സരസ്വതീദേവിയെ അത്യധികം ഭജിച്ചു ദേവിയോടു് നിരന്തരം പ്രാർത്ഥിച്ചാലെ ലഭിക്കുകയുള്ളു എന്നായിരുന്ന ജനങ്ങളുടെ വിശ്വാസം. ഒരുപക്ഷെ നിമായി അതിന്നായി സരസ്വതീദേവിയാലനുഗ്രഹീതനായിരിക്കാമെന്നു കേശവൻ വിചാരിച്ചു. "പണ്ഡിതരെ! എങ്ങിനെയാണു്, എന്റെ രസന അനുവദിക്കുന്നിടത്തോളം വേഗത്തിൽ ഞാൻ ചൊല്ലിയ ശ്ലോകങ്ങളുടെ മദ്ധ്യത്തിൽനിന്നും ഈ ശ്ലോകം ഓർമ്മവെച്ചു ചെല്ലുവാൻ അങ്ങക്കു് സാധിച്ചതു്?" നിമായിക്കു് കേശവന്റെ മനസ്സിലെ ചിന്തകളും മനസ്സിലായി. "അതിൽ വിശേഷിച്ചൊന്നുമില്ല. ചിലർ സരസ്വതീദേവിയുടെ കടാക്ഷത്താൽ യദൃച്ഛയാ കവിതകളും രചിക്കു

വാൻ ശക്തരായിത്തീരുന്നതുപോലെ മറ്റു ചിലർക്ക് ഒരിക്കൽ കേൾക്കുന്നതു് ഓർമ്മവെക്കുവാനും സാധിച്ചുവെന്നും വരാം. അതുയെ ഉള്ളൂ" എന്നു മറുപടി പറഞ്ഞു.

ഈ മറുപടിയിൽനിന്നും നിമായി ഒരു ശ്രുതിധരൻ* ആയിരിക്കാമെന്നു കേശവൻ നിശ്ചയിച്ചു. അതിനാൽ കേശവനു ഈ യുവപണ്ഡിതനോടു് അല്പം ബഹുമാനം തോന്നുകയാൽ തന്റെ കവിതയിലെ ശ്ലോകത്തെ കുറച്ചു കഷ്ടപ്പെട്ടും അനുവയിച്ചു വ്യാഖ്യാനിച്ചു അതിലെ കവിതാമാധുരിയെ പ്രത്യേകം വിവരിച്ചു പറഞ്ഞുകൊടുത്തു. നിമായി കേശവന്റെ രചനാപാടവത്തെ എത്രയും അഭിനന്ദിക്കയും അദ്ദേഹം തങ്ങൾക്കുവേണ്ടി അതു് വ്യാഖ്യാനിച്ചു ബുദ്ധിമുട്ടിയതിനു് നന്ദിപറയുകയും ചെയ്തു. "പക്ഷെ, ഇനി നമുക്കാ ശ്ലോകത്തിലുള്ള ദോഷങ്ങളെന്തെല്ലാമാണെന്നു് നോക്കാം" എന്നു നിമായി പറഞ്ഞു.

"എന്റെ ശ്ലോകത്തിൽ ദൂഷ്യങ്ങൾ! അതും ഈ യുവപണ്ഡിതനവയറിയുകയുംവേണമത്രെ!" എന്നായി കേശവന്റെ ചിന്താഗതി. അയാൾക്കു് അഹങ്കാരം വർദ്ധിച്ചു. തന്നെ നിമായി അവമാനിക്കയാണെന്നു തോന്നി. ഉടനെ തന്റെ ദുരഭിമാനം മുഴുവൻ നടിച്ചുകൊണ്ടുതന്നെ നിമായിയോടുത്തരം പറഞ്ഞു.

"പണ്ഡിതരെ! അങ്ങു് ജ്ഞാനത്തിന്റെ ആദ്യാക്ഷരങ്ങൾ മാത്രമായ വ്യാകരണശാസ്ത്രം പഠിപ്പിക്കുന്നു. അങ്ങു് അലങ്കാരശാസ്ത്രം പഠിച്ചിട്ടില്ല. പിന്നെയെങ്ങിനെയാണു് എന്റെ കാവ്യത്തിലെ ഗുണങ്ങളോ ദോഷങ്ങളൊ അങ്ങു് മനസ്സിലാക്കുന്നതു്?"

"ശരിതന്നെ ഞാൻ അജ്ഞാനിയായ ഒരു യുവാവു് തന്നെയാണു്. പക്ഷെ അതു് അങ്ങയുടെ കവിതയുടെ ദൂഷ്യ

* ശ്രുതിധരൻ എന്നാൽ ഒരിക്കൽ കേട്ടതിനെ ശരിയായി ഓർമ്മവെക്കുവാൻ ശക്തിയുള്ളവനെന്നാണർത്ഥം.

ങ്ങളെ പരിഹരിക്കുകയില്ലല്ലൊ. എന്റെ അഭിപ്രായ പ്രകാരം ഈ കവിതയിൽ അതിന്റെ മാഹാത്മ്യത്തെ കുറിക്കുന്ന അഞ്ചു ദോഷങ്ങൾ ഉണ്ട്.” എന്നു പറഞ്ഞു കൊണ്ട് നിമായി ഓരോ ദോഷങ്ങളെയും ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചു.

ആ ശ്ലോകത്തിലെ ദൂഷ്യങ്ങൾ തട്ടിക്കാൻ വയ്യാത്ത വിധത്തിൽ എതൃയൊ പ്രത്യക്ഷങ്ങളായിരുന്നതിനാൽ, കേശവൻ അവമാനത്താൽ അമ്പരന്നു എന്തെല്ലാമൊ പറഞ്ഞുതുടങ്ങി.

ഈ കാഴ്ച പലരേയും ആ സ്ഥലത്തെക്കാകഷിച്ചു. ജനക്കൂട്ടം തടിച്ചുകൂടി. കേശവന്റെ അവമാനം കണ്ട പ്പോൾ ജനങ്ങൾക്ക് ബഹുരസമായി. ഒരു ദുരഭിമാനിക്കുള്ള ശിക്ഷ കാണുവാൻ ജനങ്ങൾക്കെപ്പോഴും രസമാണ്. പക്ഷെ നിമായി ജനങ്ങളുടെ നേരമ്പോക്കനുവദിച്ചില്ല. നേരെമ റിച്ചു അവരുടെ ലഹള ഒതുക്കുകയാണ് ചെയ്തതു്. എന്നിട്ട് എതൃയും വിനയപൂർവ്വം കേശവനെ അഭിവാദ്യം ചെയ്തു.

“പണ്ഡിതരെ! അങ്ങ് ഈ നിസ്സാരസംഗതിയെ പ്പററി ഗൌരവമായിക്കരുതേണ്ട ആവശ്യമില്ല. അങ്ങയ്ക്ക് ദൈവീകമായ കവിതാവാസന ജന്മനാ സിദ്ധമാണെന്നുള്ളതു് തീച്ചയാണ്. മനുഷ്യശക്തിക്ക് അതിരുള്ളതല്ലെ? കാളി ദാസനും ഭവഭ്രുതിക്കും അവരുടെ കവിതാസാമത്ഥ്യത്തിനും അതിരുകളുണ്ടായിരുന്നില്ലെ? അങ്ങ് ബുദ്ധിവൈഭവത്തിൽ ഒരസാധാരണ വിജയിയാണ്. സരസ്വതീദേവിയാൽ അത്യധികം അനുഗ്രഹീതനുമാണ്. നമുക്ക് വീട്ടിലേക്ക് പോകാം. നേരം രാത്രിയായി. നാളെ അങ്ങയുടെ അനുമ തിയോടുകൂടി നമുക്ക് ഇതിലും ഗൌരവതരങ്ങളായ വിഷയ ങ്ങളെപ്പററി സംസാരിക്കാം.”

നിമായിയുടെ വാക്കുകൾകേട്ട് അല്പം സമാധാനിച്ചു കൊണ്ട് കേശവൻ ഗൃഹത്തിലേക്ക് പോയി. നിമായി കേശ വനെ അന്നു നല്ലൊരു പാഠം പഠിപ്പിച്ചു. അന്നയാൾക്ക്

ഭക്ഷണം കഴിപ്പാനൊ ഉറങ്ങുവാനൊ സാധിച്ചില്ല. തന്റെ മനോവ്യഥയാൽ രാത്രി മുഴുവൻ പ്രാർത്ഥനയിൽ കഴിച്ചുകൂട്ടി. അതിരാവിലെ നിമായിയുടെ ഗൃഹത്തിലേക്കു് പോയി. നിമായി പുറത്തേക്കു് കടന്ന ഉടൻതന്നെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാദങ്ങളിൽ എതുയും വിനയത്തോടുകൂടി നമസ്കരിച്ചു.

നിമായിക്കു് ഇതു് കണ്ടപ്പോൾ വളരെ അത്ഭുതവും മനോവേദനയുമുണ്ടായി. അദ്ദേഹം കേശവനോടു് എഴുനേല്ക്കാനപേക്ഷിച്ചു. "എന്താണിതെല്ലാം? അങ്ങയുടെ ശിഷ്യതപംകൂടി എതുയും അഭിനന്ദനീയമായിക്കരുതുന്ന ഒരു യുവാവിനോടു് ഈ വിധത്തിലുള്ള പെരുമാറ്റം എന്തിനാണു്? അങ്ങയുടെ ഈ പ്രവൃത്തികൊണ്ടു് എന്നെ വ്യാകുലപ്പെടുത്തുകയാണു് ചെയ്യുന്നതു്. ദയവുചെയ്തു എഴുന്നേൽക്കുക."

കേശവൻ അഞ്ജലിഹസ്തനായി മറുപടി പറഞ്ഞു. "ദയവുചെയ്തു ഞാൻ പറയുന്നതു് കേൾക്കുക. അങ്ങയാൽ തോല്പിക്കപ്പെടുകയാൽ അഹങ്കാരവും ദുരഭിമാനവും തീരെ നശിച്ച ഞാൻ രാത്രി വളരെ നേരം പ്രാർത്ഥനയിലും ധ്യാനത്തിലും കഴിച്ചുകൂട്ടി. ഒടുവിൽ സരസ്വതീദേവി കരുണചെയ്തു എന്റെ പ്രാർത്ഥനകൾ കേൾക്കുകയും എന്റെ കണ്ണുകളിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന മൂടൽ നീക്കി പ്രകാശം തരികയും ചെയ്തു. ജ്ഞാനത്തിന്റെ യഥാർത്ഥ ഉദ്ദേശം മുക്തിയാണെന്നും ദുരഭിമാനത്തിന്റെ സംതൃപ്തിയല്ലെന്നും എന്നെ ദേവി മനസ്സിലാക്കി."

"നീ എന്നെ ഭക്തിപൂർവ്വം ഭജിച്ചിട്ടുള്ളതിനു് നീ ഇന്നു അനുഗ്രഹീതനായിട്ടുണ്ടു്. നീ ഒരവമാനമായി കരുതുന്നതു് വാസ്തവത്തിൽ ഒരനുഗ്രഹമാണു്. യാതൊരു മഹാത്മാവിനാലാണൊ നിന്റെ അഹംഭാവം നശിപ്പിക്കപ്പെട്ടതു്, അദ്ദേഹം എന്റെയും നിന്റെയും മറ്റെല്ലാവരുടെയും നാഥനായ ശ്രീകൃഷ്ണപരമാത്മാവല്ലാതെ മറ്റാരുമല്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അരുകിൽചെന്നു പാദപത്മങ്ങളിൽ നമസ്കരിച്ചു സാത്മാ

വിനെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാദങ്ങളിൽ അപ്പിക്കുക എന്നാണു ദേവി അരുളിച്ചെയ്തതു്. ദേവിയുടെ കല്പനയനുസരിച്ചു ഞാനിപ്പോൾ അവിടുത്തെ പാദങ്ങളിൽ അഭയംപ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നു അവിടുത്തെ കാരുണ്യാതിരേകത്താൽ അങ്ങു് എന്നെ സ്വീകരിച്ചാലും!"

നിമായി ഈ സന്ദർഭത്തിൽ പറയുകയൊ പ്രവർത്തിക്കുകയൊ ചെയ്തതെന്താണെന്നു നിശ്ചയമില്ല. പക്ഷെ കേശവപണ്ഡിതന്റെ സ്വഭാവത്തിൽ അന്നുമുതൽ വലിയ ഒരു മാറ്റം സംഭവിക്കയും, അയാൾ മനസ്സിലെ ദുർവ്വികാരങ്ങളെല്ലാം നശിച്ചു പരിശുദ്ധഹൃദയനായിത്തീരുകയും, തന്റെ ധനമെല്ലാം നവദ്വീപിലെ സാധുക്കൾക്കു് ദാനം ചെയ്തു ഒരു സന്യാസിയായി മനുഷ്യദൃഷ്ടിയിൽ നിന്നും എന്നെന്നേക്കുമായി അദൃശ്യനായിത്തീരുകയും ചെയ്തു.

കേശവന്റെ ഈ തോൽവി, അഥവാ അജ്ഞാനത്തെ ജയിച്ചു ജ്ഞാനത്തെ പ്രാപിക്കൽ നവദ്വീപിലെ ജനങ്ങളെ വല്ലാതെ ഇളക്കിത്തീർത്തു. കേശവന്റെ അഹങ്കാരപൂർണ്ണമായ പാണ്ഡിത്യത്തിൽനിന്നും രക്ഷിതമായ നവദ്വീപു് അന്നുമുതൽ നിമായിയുടെ അപരിമിതമായ ബുദ്ധിവൈഭവത്തിന്റെ ശക്തി അറിഞ്ഞു തുടങ്ങി. നിമായിയുടെ ഈ വിജയം ശചീദേവിയെ സന്തുഷ്ടയാക്കി. ബന്ധുക്കളും സ്നേഹിതന്മാരും ഇത്ര യോഗ്യനായ ഒരു പുത്രന്റെ മാതാവെന്ന നിലയിൽ ശചീദേവിയെ അഭിനന്ദിച്ചു. പക്ഷെ ശചീദേവിക്കു് ഒരു കാര്യത്തിൽ മാത്രം കുണ്ഠിതമുണ്ടായിരുന്നു. നിമായി പത്നീരഹിതനാണെന്നുള്ളതായിരുന്നു കുണ്ഠിതം. നിമായിക്കു് യോജിച്ച ഒരു വധുവിനെ എവിടെയാണു് തിരയേണ്ടതെന്നു് ആ സാധ്വിക്കറിഞ്ഞുകൂടായിരുന്നു. സ്വപുത്രവധു ആകൃതിയിൽ സുന്ദരിയും പ്രകൃത്യാ സൽഗുണവതിയും മാത്രമല്ല അഭിജാതകുടുംബത്തിലെ ഒരംഗംകൂടിയായിരിക്കേണമെന്നു് ആ സാധ്വി ആഗ്രഹിച്ചു. ഇതിനെല്ലാം പുറമെ സ്വഗോ

ത്രത്തിൽപെട്ടവളുമായിരിക്കേണ്ടിയിരുന്നു. നിമായി വൈദികവിഭാഗത്തിൽപ്പെട്ടവനായിരുന്നു. നവദ്വീപിൽ ആ ഗോത്രക്കാർ കുറവായിരുന്നു. സ്വപുത്രനിൽനിന്നും ശചീദേവി ഇക്കാര്യത്തിൽ ഒരു സഹായവും പ്രതീക്ഷിച്ചില്ല. എന്തെന്നാൽ നിമായി ഇങ്ങിനെയൊരു കർത്തവ്യം തനിക്കു ബാക്കിയുണ്ടെന്നുള്ളതു തീരെ ഓർമ്മയില്ലാത്ത നിലയിലാണ് ജീവിച്ചിരുന്നതു്.

ഒരു ദിവസം യദൃച്ഛയാ ഭാഗീരഥീതീരത്തിലെ ഒരു കടവിൽവെച്ചു സന്ധ്യാവന്ദനാദികർമ്മങ്ങൾക്കായി വന്നിരുന്ന സ്ത്രീപുരുഷന്മാരുടെ ഇടയിൽനിന്നു ശചീദേവി ഒരു ബാലികയെ സ്വപുത്രനു് വധുവാകാൻ യോഗ്യയായി കണ്ടുപിടിച്ചു. ശചീദേവി പതിവായി കുളിക്കാൻ നദീതീരത്തിലേക്കു് പോകുമ്പോൾ ദിവസേന ഈ ബാലികയെ കാണാറുണ്ടു്. അവൾ ലാവണ്യവതിയും പ്രകൃത്യാ അടക്കവും ഒതുക്കവുമുള്ളവളുമായിരുന്നു. ശചീദേവിയെക്കാണുമ്പോൾ ഈ ബാലിക അരുകിൽവന്നു വന്ദിക്കുക പതിവായിരുന്നു. ശചീദേവിക്കു് അവളുടെ ഈ പ്രവൃത്തിയിൽ സന്തോഷം തോന്നുകയാൽ "നിനക്കൊരു ഗുണവാനായ ഭർത്താവിനെ ലഭിക്കട്ടെ!", എന്നെല്ലായ്പ്പോഴും അനുഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്യും. ഈ അനുഗ്രഹം കേൾക്കുമ്പോൾ ആ ബാലികയുടെ സുന്ദരമുഖം ലജ്ജകൊണ്ടു് അരുണവർണ്ണമാകും. ശചീദേവി ഈ ബാലികയാരാണെന്നറിവാനുള്ള കുതൂഹലംകൊണ്ടു് അവളോടു് പോരെന്താണെന്നു ചോദിച്ചു. അവളുടെ പേർ വിഷ്ണുപ്രിയയെന്നാണെന്നവൾ മറുപടി പറഞ്ഞു. അവൾ സനാതനമിശ്രൻ എന്ന നവദ്വീപിലെ ധനികനും ബഹുമതനുമായ ഒരു പണ്ഡിതന്റെ പുത്രിയാണെന്നും ശചീദേവിക്കു മനസ്സിലായി.

ജാത്യാചാരപ്രകാരം സനാതനന്റെ പുത്രിയെ സ്വപുത്രവധുവാക്കുന്നതിനു് വിരോധമില്ലായിരുന്നു. വാസ്തവത്തിൽ സനാതനന്റെ സ്ഥിതി അവരുടേതിലും മേലെയാ

യിരുന്നതിനാൽ സനാതനന്റെ പുത്രിയെ നിമായിക്ക് ലഭിക്കുന്നതു് ഒരു ബഹുമതിയായിരിക്കും. പക്ഷെ സനാതനൻ ശചീദേവിയുടെ പുത്രനു സ്വപുത്രിയെ വിവാഹംചെയ്തു കൊടുക്കുമോ എന്നു ശചീദേവി സംശയിച്ചു. നിമായിയുടെ മാതാപിതാക്കന്മാർ ദരിദ്രന്മാരും അവരുടെ സാമുദായിക സ്ഥിതി സനാതനന്റേതിലും മോശവുമായിരുന്നതിനാലും നിമായി സ്വതേ ഒരസാധാരണ സ്വഭാവമുള്ളവനായിരുന്നതിനാലും ആണു് ശചീദേവിക്കു് ഇത്രയും സംശയം ഉണ്ടായതു്.

പക്ഷെ സ്വപുത്രിയെ അത്യധികം സ്നേഹിച്ചിരുന്ന സനാതനൻ വിഷ്ണുപ്രിയയെ നിമായിക്കു വിവാഹം കഴിച്ചു കൊടുക്കണമെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തിയിരുന്നു. നിമായിയെ സനാതനൻ നവദ്വീപിലെ പ്രധാന വിദ്വാനായും ലോകത്തിൽവെച്ചു് സുന്ദരനായും ആണു് കരുതിയിരുന്നതു്. എങ്കിലും, നിമായിയുടെ അസാധാരണ സ്വഭാവം നല്ലപോലെ മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നതിനാൽ നിമായിയോടോ ശചീദേവിയോടോ ഇതിനെപ്പറ്റി ആലോചിക്കുവാൻ മടിച്ചതാണു്. എന്നാൽ ബാലികയായിരുന്ന വിഷ്ണുപ്രിയ നിമായിയിൽ അത്യധികം അനുരക്തയായിരുന്നു. ഒരു പക്ഷെ തന്റെ വിവാഹകാര്യം അച്ഛനമ്മമാർ തമ്മിൽ സംസാരിക്കുന്നതു് അവൾ കേട്ടിരിക്കാം. നിമായിയെ അവൾ നദീതീരത്തിൽവെച്ചു കണ്ടിട്ടും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇതുകൊണ്ടായിരിക്കാം ശചീദേവിയോടു് വിഷ്ണുപ്രിയക്കു് ഒരു പ്രത്യേകബഹുമാനമുണ്ടായിരുന്നതു്. ശചീദേവിക്കു് വിഷ്ണുപ്രിയയോടു് അതിയായ വാത്സല്യംതോന്നി. ഒടുവിൽ ധൈര്യമവലംബിച്ചു് ഒരാളെ സനാതനന്റെ അടുക്കലേക്കു വിവാഹാലോചനയയച്ചു. സനാതനനു് ഇക്കാര്യത്തിൽ വളരെ സമ്മതമായിരുന്നതിനാൽ ഉടൻതന്നെ വിവാഹദിവസം നിശ്ചയിച്ചു.

നിമായിക്കാവട്ടെ അമ്മ എപ്പാടുചെയ്തിരുന്നതിനെപ്പറ്റി ഒരറിവുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അമ്മ എല്ലാം നിശ്ചയി

ച്ചശേഷം സനാതനമിശ്രന്റെ പുത്രിയെ അടുത്തുതന്നെ വിവാഹം ചെയ്യണമെന്നു നിമായിയോടു പറഞ്ഞു. നിമായിയുടെ വിവാഹവൃത്താന്തം കേട്ടു് അദ്വൈതത്തിന്റെ ശിഷ്യന്മാരും സ്നേഹിതന്മാരും ആനന്ദഭരിതരായി. ബുദ്ധിമന്തഖാൻ എന്നു പേരായ ഒരു ധനികനായ കൃഷിക്കാരൻ വിവാഹച്ചിലവുകളെല്ലാം ചെയ്യാൻ തീച്ചയാക്കി. അപ്പോഴേക്കും പുരുഷോത്തമൻ എന്നു പേരായ ഒരു ധനികനായ ബ്രാഹ്മണൻ താൻകൂടി ചിലവു ചെയ്യുന്നതിനു് തയ്യാറാണെന്നു പറഞ്ഞു. അദ്വൈതത്തിന്റെ പൂജാഗൃഹത്തിന്റെ നടപ്പുരയിലാണല്ലോ നിമായി പാഠശാല നടത്തിയിരുന്നതു്. പക്ഷെ ബുദ്ധിമന്തഖാൻ അതു സമ്മതിച്ചില്ല. "ഒരു സാധു ബ്രാഹ്മണന്റെ നിലയിലല്ലാ, ഒരു രാജകുമാരന്റെ നിലയിലാണു് ഞങ്ങൾ വിവാഹം ആഘോഷിക്കുവാൻ പോകുന്നതെന്നങ്ങക്കറിയില്ലായിരിക്കാം" എന്നായാൾ പറഞ്ഞു. നിമായിയുടെ ശിഷ്യന്മാക്കും വളരെ ഉത്സാഹം ആയി. അതുപ്പാടെ വലിയ ആഡംബരത്തോടെയാണു് വിവാഹത്തിനുള്ള ഏർപ്പാടെല്ലാം.

നിമായിയേയും വിഷ്ണുപ്രിയയേയും, ചടങ്ങനുസരിച്ചു കമനീയമായ അലങ്കാരങ്ങളും ധരിപ്പിച്ചിരുന്നു. ശരൽപൂർണ്ണിമയിലെ ചന്ദ്രന്റെ കാന്തിയെ അതിശയിക്കത്തക്കതായിരുന്നു നിമായിയുടെ മുഖത്തെ തേജസ്സു്. ആ അത്ഭുതസൌന്ദര്യത്താൽ മതിമറന്നു് ഏവരും നിമായിയെ നോക്കിനിന്നുപോയി. സ്ത്രീകളേയാണു് പ്രത്യേകിച്ചും നിമായിയുടെ മുഖശോഭ അധികം ആകഷ്ടിച്ചതു്. അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ എന്തൊ ഒരു പരിശുദ്ധവികാരാവേശത്താൽ അവർ പരമാനന്ദമനുഭവിച്ചതല്ലാതെ ആക്കും വിഷ്ണുപ്രിയയുടെ ഭാഗ്യാതിരേകത്തിൽ അസൂയ തോന്നിയില്ല.

അനേകം ജനങ്ങളാൽ അനുഗതനായി വാദ്യമേളങ്ങളോടും സംഗീതം, വെടിക്കെട്ടു് ദീപാലങ്കാരങ്ങളും ഇവയോടും

ക്കൂടി നിമായി വധൂഗൃഹത്തിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. വധുവിന്റെ പിതാവും എതുയും ആഡംഭരപൂർവ്വം അവരെ സ്വീകരിപ്പാൻ ഒരുക്കങ്ങൾ ക്കുട്ടിയിരുന്നു. സർവ്വാഭരണവിഭൂഷിതയായ വിഷ്ണുപ്രിയയെക്കണ്ടാൽ ഒരു ദേവതയൊ അപ്സരസ്ത്രീയോ ആണൊ എന്നു സംശയിക്കുമായിരുന്നു. വിവാഹചടങ്ങുക ളനുസരിച്ചു് വധൂവരന്മാർക്കു്, 'ശുഭദൃഷ്ടി'ക്കുള്ള സമയമായി. വിഷ്ണുപ്രിയ മൂടുപടം നീക്കിയപ്പോൾ പ്രകൃത്യാ ഉള്ള ലജ്ജ കൊണ്ടു് ആത്മനാഥനെ ദർശിക്കുവാൻ കണ്ണുതുറക്കുവാൻക്കൂടി അശക്തയായിപ്പോയി! പക്ഷെ ആചാരപ്രകാരം ഈ ചടങ്ങു് ഒഴിച്ചുകൂടാത്തതായിരുന്നതിനാൽ വധൂവരന്മാരുടെ ചുറും ഒരു മറ കൊണ്ടുവന്നുവെച്ചു. അവർ അന്യോന്യം വീക്ഷിച്ചു. ആ പ്രേമപൂർണ്ണമായ പ്രഥമവീക്ഷണം നിമാ യിയേയും വിഷ്ണുപ്രിയയേയും എന്നന്നേക്കുമായി അന്യോന്യം പ്രേമശൃംഖലയാൽ ബദ്ധരാക്കി.

ശചീദേവിയുടെ ആനന്ദത്തിന്നളവില്ലായിരുന്നു. സു ന്ദരിയും സുശീലയും വാത്സല്യപൂർണ്ണയുമായ പുത്രവധുവിൽ തന്റെ ഹൃദയത്തിലെ പ്രേമത്തിന്നു് ഒരു ലക്ഷ്യത്തെക്കൂടി ലഭിക്കയാൽ അവക്കു് ജീവിക്കുവാൻതന്നെ ആശ വർദ്ധിച്ചു. അതിഥികൾ ഗൃഹത്തിൽ എപ്പോഴും വന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. അധികവും ഭക്തന്മാരോ സാധുക്കളൊ ആയിരുന്നതിനാൽ അവരെ ശചീദേവി വിഷ്ണുപ്രിയയുടെ സഹായത്തോടുകൂടി വേണ്ടപോലെ സല്ക്കരിച്ചുവന്നു. നിമായി പണ്ടത്തേതിലും ഗൌരവത്തോടെയാണു് പെരുമാറിയിരുന്നതെങ്കിലും അ പ്പോഴും ഉത്സാഹശീലനായിരുന്നു. നിമായി തന്റെ സ്നേഹി തന്മാരേയും വിളിച്ചുകൊണ്ടു് ചിലപ്പോൾ ചന്ദനസ്ഥലത്തേ ക്കു പുറപ്പെടും. കുട്ടുകാക്കു് നിമായിയെ അനുഗമിക്കുവാൻ ബഹുരസമായിരുന്നു. അവക്കു് ഒരിക്കലും നിമായിയെ വിട്ടു പിരിയുവാനിഷ്ടമില്ലാതിരുന്നതിനാൽ നിമായിക്കൊരുനേര വും ഒഴിവില്ലായിരുന്നു. സ്നേഹിതന്മാരോടുകൂടി വഴിയിലേ ക്കിറങ്ങിയാൽ താമസംവിനാ നിമായിയെ സ്നേഹവും ബഹു

മാനവുമുള്ള ജനങ്ങൾ നിമായിയുടെ ചുറ്റും കൂട്ടം. നിമായിയുടെ അഭ്യുദയത്തിൽ അസൂയപ്പെട്ടിരുന്നവർ മാത്രം "അതാ രാജകുമാരൻ പോകുന്നു!" എന്നു് പരിഹാസപൂർവ്വം ഉറക്കെ വിളിച്ചു പറയും.

ഒരു ദിവസം കൂട്ടുകാരോടുകൂടി നിമായി സാമാനം വാങ്ങുവാൻ ചന്തയിലേക്കു പോകുമ്പോഴാണു് നിമായി പണമൊന്നുമെടുത്തിട്ടില്ലെന്നു് ഒരു സ്നേഹിതൻ ഓർമ്മപ്പെടുത്തിയതു്. "അതു് ശരിയാണു്. പക്ഷെ കാര്യം പറയുകയാണെങ്കിൽ എനിക്കു് പണമൊന്നുമില്ല" എന്നു മറുപടി പറഞ്ഞു. എന്നാൽ അങ്ങു കടം വാങ്ങുവാനാണോ വിചാരിക്കുന്നതു്? എന്നായി മറെറാരാൾ. ഇല്ല അതു് ഒരിക്കലും നന്നല്ല. ഞാൻ ഒരിക്കലും അങ്ങിനെ ചെയ്കയുമില്ല. വാഗ്വാദംകൊണ്ടും, സരസോക്തികൾകൊണ്ടും, ബ്രാഹ്മണാനുഗ്രഹംകൊണ്ടും പീടികക്കാരെ തങ്ങളുടെ ചരക്കുമായി വിട്ടു പിരിയിക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചുനോക്കട്ടെ! ഇതുയും പറഞ്ഞു ചിരിച്ചുകൊണ്ടു് അവർ ചന്തയിലെത്തി.

ആദ്യംതന്നെ ഒരു നെയ്ത്തുകാരന്റെ പീടികയിലാണു് അവർ കയറിയതു്. അയാൾ അവരെ വിനയപൂർവ്വം അഭിവാദ്യംചെയ്തു. ഒരു നല്ല സാരി കാണിച്ചുകൊടുക്കുവാൻ നിമായി സരസമായി പീടികക്കാരനോടാവശ്യപ്പെട്ടു. അയാൾ വസ്ത്രം കാണിച്ചു കൊടുത്തു. നിമായി ആ വസ്ത്രത്തിന്റെ മാഹാത്മ്യം നല്ലപോലെ അഭിനന്ദിക്കുകയും വില ചോദിക്കുകയും ചെയ്തു. പീടികക്കാരൻ വില പറയുന്ന അവസരത്തിൽ നിമായി തന്നത്താൻ പീടിക്കാരനു് മാത്രം കേൾക്കത്തക്കസ്വരത്തിൽ പറയുവാൻ തുടങ്ങി. കയ്യിൽ പണമില്ലാത്തപ്പോൾ വിലചോദിക്കുന്നതെന്തു വിഡ്ഢിത്തമാണു്! പീടികക്കാരന്റെ പണത്തിനോടുള്ള ആർത്തിയുടെ ആധിക്യം കാണിച്ചു് കൂട്ടുകാരെ വിനോദിപ്പിക്കണമെന്നു മാത്രമായിരുന്നു നിമായിയുടെ ഉദ്ദേശം. നിമായി കയ്യിൽ

പണമില്ലന്നു പറഞ്ഞ ഉടനേ പീടികക്കാരൻ ആ വസ്തും കടമായി കൊടുക്കാമെന്നു പറഞ്ഞു. പക്ഷെ നിമായി വീണ്ടും പറഞ്ഞു. "നിങ്ങളുടെ ദയക്കു നന്ദിപറഞ്ഞുകൊള്ളുന്നു. പക്ഷെ ഞാൻ ഒരിക്കലും കടംവാങ്ങുവാനിച്ഛിക്കുന്നില്ല." അപ്പോൾ പീടികക്കാരൻ കഷ്ടത്തിലായി. നിമായിയുടെ വാക്കുചാതുര്യത്തിലുള്ള ആനന്ദം ഒരു ഭാഗത്തും മറുഭാഗത്തു പണത്തിനോടുള്ള അത്യാർത്തി, ഇതു രണ്ടുംകൂടി പീടികക്കാരനു് എന്തുചെയ്യേണ്ടമെന്നറിയാതെയായി. പക്ഷെ ഒടുവിൽ നിമായിയുടെ വാക്കുചാതുര്യംതന്നെയാണു് ജയിച്ചതു്. വിഷണ്ണനായ പീടികക്കാരൻ പറഞ്ഞു. "മാന്യരേ! അങ്ങു് ഒരു മനുഷ്യനല്ല! ഒരു ദേവനേപ്പോലെയുള്ളവനാണു്. എന്റെ ഭക്തിയുടെ ഒരു വിനീതലക്ഷ്യമായി ഈ സാരി അങ്ങു് സ്വീകരിച്ചാലും. അതിനുപകരം അവിടുത്തെ അനുഗ്രഹം മാത്രമാണു് ഞാനാഗ്രഹിക്കുന്നതു്". ഈ പീടികയിൽനിന്നും വേറെ പീടികകളിലേക്കു് നിമായിയും കൂട്ടുകാരും പോയി. ഒടുവിൽ കുറെ അധികം സാമാനങ്ങളുംകൊണ്ടു് ഗൃഹത്തിലേക്കു മടങ്ങിയെത്തി. വാസ്തവത്തിൽ ഇവയെല്ലാം തൽക്കാലം തന്റെ വാക്കുചാതുര്യംകൊണ്ടു മാത്രം വാങ്ങിച്ചവയായിരുന്നുവെങ്കിലും പിന്നീടു് അവയെല്ലാം നിമായി വിലകൊടുക്കുകയും ചെയ്തു.

ശ്രീധരൻ എന്ന ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ ചന്തസ്ഥലത്തു് ഒരു ചെറിയ കടയിൽ വാഴ ഇലകളും, പിണ്ടിയും പോളകളും വെച്ചു വിറ്റിരുന്നു. അയാൾ ദരിദ്രനായിരുന്നതിനാൽ ഈ കച്ചവടത്തിൽ കിട്ടിയതുകൊണ്ടാണു് കാലക്ഷേപം ചെയ്തിരുന്നതു്. അയാൾ ഒരു വൈഷ്ണവഭക്തനായിരുന്നതിനാൽ നിമായിക്കയാളെ കലശൽക്കൂട്ടുവാൻ ബഹുരസമായിരുന്നു. നിമായി പീടികയിൽ കയറുമ്പോഴേക്കു് ശ്രീധരൻ നിമായിയിൽ നിന്നും ആത്മരക്ഷക്കുള്ള വഴി നോക്കിത്തുടങ്ങും. "പണ്ഡിതരെ! വേറെ ഇതിലുംവലിയ കടകളുണ്ടല്ലൊ". ഞാനൊരു ദരിദ്രനാണു്. അങ്ങു് എന്നെ

ബുദ്ധിമുട്ടിക്കരുതു്", എന്നെല്ലാം പറഞ്ഞു തുടങ്ങും. നിമായി ഉടനെതന്നെ ഒരു മുഷിച്ചിൽ നടിച്ചു ശ്രീധരനോടു് പറയും. ഇങ്ങിനെയാണൊ ഒരാളെ അങ്ങു് അഭിവാദ്യം ചെയ്യുന്നതു്? ഞാൻ എടുക്കുന്ന സാധനങ്ങൾക്കു് വില തന്നുകൊള്ളാം. പക്ഷെ ഈ മോശമായ സാധനങ്ങൾക്കു് അങ്ങു വളരെ അന്യായമായ വില പറയുന്നുവല്ലൊ"

യഥാർത്ഥത്തിൽ ശ്രീധരന്റെ സാമാനങ്ങൾ മോശമോ അയാൾ പറഞ്ഞിരുന്ന വില അന്യായമൊ ആയിരുന്നില്ല. പക്ഷെ നിമായിയുടെ ഉദ്ദേശം അയാളെ കലശൽ കൂട്ടി തരമുണ്ടെങ്കിൽ ശുണ്ഠിയെടുപ്പിക്കണമെന്നായിരുന്നു. ശ്രീധരൻ മറുപടി പറയും. "പണ്ഡിതരെ! മിക്ക പുരുഷന്മാരും വല്യതായിവരുംതോറും ക്രമേണ ഗൌരവശീലമുള്ളവരായിത്തീരുന്നു. പക്ഷെ അങ്ങയ്ക്കു് കൊല്ലംതോറും ചാപല്യസ്വഭാവം കൂടിവരികയാണല്ലൊ." ഇതുപോലെ മിക്ക ദിവസവും ശ്രീധരനുമായി നിമായി കശപിശക്കു പോകാറുണ്ടു്.

ശ്രീധരൻ ഒരു ഭക്തനായിരുന്നതിനാൽ നിമായിക്കയാളെ വലിയ സ്നേഹമായിരുന്നു. ഈവിധത്തിലാണു് നിമായി തന്റെ സ്നേഹം കാണിക്കാറു പതിവു്. ഒരു ദിവസം അയാളോടിപ്രകാരം പറഞ്ഞു. "ശ്രീധരാ! അങ്ങു് എനിക്കൊന്നും തരാതെ ഗംഗാദേവിക്കു മാത്രം പതിവായി ഒരു ഉപഹാരം സമർപ്പിക്കുന്നതു് ഉചിതമാണെന്നു വിചാരിക്കുന്നുവോ? അങ്ങയ്ക്കു് ഞാൻ ഗംഗാദേവിയുടെ പിതാവാണെന്നു നിശ്ചയമില്ലേ?" ശ്രീധരനെ നിമായിയുടെ ഈ ഈശ്വരനിന്ദ വല്ലാതെ ഭയപ്പെടുത്തി. അയാൾ ശ്ലോകങ്ങൾ പൊത്തിക്കൊണ്ടു് ശാസനാസ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു, "പണ്ഡിതരേ! അങ്ങുക്കു ഗംഗാദേവിയെക്കുടി അല്പംപോലും ബഹുമാനമില്ലേ?" ഈ ശ്രീധരൻ പിൻക്കാലങ്ങളിൽ നിമായിയുടെ ഒരു പ്രധാന അനുചരനായിത്തീർന്നു.

ആറാമദ്ധ്യായം

ഗയയിലേക്ക്

ജനങ്ങളുടെ ഇടയിൽ നിമായിയോടുണ്ടായ വിരോധമെല്ലാം ഇല്ലാതായിരുന്നു. സർവ്വദാ മന്ദസ്മിതം ചെയ്തിരുന്ന നിമായിയുടെ പ്രസന്നവദനവും, ആഹ്ലാദശീലവും, സരള സ്വഭാവവും, അനുപമമായ ബുദ്ധിവൈഭവവും ആകർഷണീയമായ ദേഹകാന്തിയും സ്വസ്നേഹിതന്മാരെ ആകർഷിച്ചിരുന്നതുപോലെതന്നെ തന്റെ ശത്രുക്കളുടെ അസൂയയേയും ജയിച്ചു. ഇക്കാലത്തു് നിമായി പിതൃക്കളുടെ ശാന്തിക്കായി ഗയാശ്രാദ്ധം ഊട്ടി പിതൃക്കളെ ആശ്വസ്തരാക്കുവാൻ ഇച്ഛിച്ചു ഗയയിലേക്കു് പോകുവാൻ മാതാവിനോടു് അനുമതി ചോദിച്ചു.

ഒരു പുണ്യകർമ്മം ചെയ്യാനുള്ള യാത്രയായിരുന്നതുകൊണ്ടു് ശചീദേവിക്കു് വിസമ്മതം പറയുവാൻ നിവൃത്തിയില്ലാതായി. ആ സ്ഥിതിക്കു് പുത്രനുമായുള്ള വേർപ്പാടു് അസഹനീയമായിരുന്നുവെങ്കിലും യാത്രാനുമതി നൽകി. നവദ്വീപിൽനിന്നും മൂന്നുനാലാഴ്ചത്തെ യാത്രകൊണ്ടേ ഗയയിൽ ചെന്നുചേരുവാൻ സാധിച്ചിരുന്നുള്ളു. വഴിയാണെങ്കിൽ ഏറ്റവും ആപൽക്കരവും ദുർഘടവുമായിരുന്നു. പക്ഷേ കുറെപേർ നിമായിയുടെകൂടെ ഗയയിലേക്കു് യാത്രചെയ്യാമെന്നേറ്റിരുന്നു. ശചീദേവിയുടെ സഹോദരീഭർത്താവായ ചന്ദ്രശേഖരനും അക്കൂട്ടത്തിലുണ്ടായിരുന്നു.

നിമായി എ. ഡി. 1509-ാമാണ്ടു് ഭദ്രമാസത്തിൽ തന്റെ കൂട്ടുകാരോടുകൂടി ഗയയിലേക്കു യാത്രതിരിച്ചു. അവർ വഴിക്കു് ശാസ്ത്രീയവിഷയങ്ങളെപ്പറ്റിയും, മതപരങ്ങളായ വിഷയങ്ങളെപ്പറ്റിയും സംസാരിച്ചുകൊണ്ടു് സാവധാനത്തിലാണു് യാത്രചെയ്തിരുന്നതു്. നിമായിയിൽ ഈ തീർത്ഥയാത്ര വളരെയധികം മാറ്റം വരുത്തി. ദിവസംതോറും നിമായി അധികമധികം ചിന്താശീലനായും ഗൗര

വമുള്ളവനായും വരുന്നതായി കുട്ടികൾക്ക് തോന്നി. നിമായിയെക്കാണുകയും നിമായിയുമായി സംസാരിക്കയും ചെയ്തിരുന്നവരെ ആദ്ധ്യാത്മികചിന്താവിഷ്ടരാക്കിത്തീർക്കയും ചെയ്തിരുന്നു. വഴിക്കു "മണ്ഡർ" എന്ന സ്ഥലത്തുവെച്ചു നിമായിക്ക് ജീവിതകാലത്തിൽ ആകെ ഒരു പ്രാവശ്യംമാത്രം ഉണ്ടായിട്ടുള്ള പനി പിടിച്ചു. കൂടെയുള്ളവർക്ക് ഈ പനി കണ്ടപ്പോൾ ആകപ്പാടെ പരിഭ്രമമായി. പനിയാണെങ്കിൽ ഏളുപ്പത്തിൽ മാറുന്ന മട്ടല്ല. ആ സ്ഥലമാണെങ്കിൽ ഒരു പരിചയവുമില്ലാത്ത ദിക്കും! ഒടുവിൽ ഒരു വിധത്തിൽ പനി വിടുകയും അവർ യാത്ര തുടരുകയും ചെയ്തു. നിമായിയുടെ ആകാരത്തിലും പെരുമാറ്റത്തിലും ഉണ്ടായിരുന്ന ഗൌരവഭാവം ഈ സുഖക്കേടിനു ശേഷം കുറെക്കൂടി അധികരിച്ചു. നിമായിയുടെ നടപ്പ് കുറെക്കൂടി സാവധാനത്തിലായി. കുട്ടികളുമായുള്ള സംസാരവും ക്രമേണ കുറഞ്ഞു കുറഞ്ഞു് ഒടുവിൽ നിമായി തീരെ സംസാരിക്കാതായി. എപ്പോഴും എന്തൊ ഗാഢചിന്തയിൽ മഗ്നനായിത്തന്നെയിരുന്നു. നിമായിയുടെ അനുചരന്മാർക്ക് ഈ മാറ്റത്തിന്റെ കാരണം മനസ്സിലായില്ല. അവർ നിമായിയോടതിനെപ്പറ്റി ചോദിക്കുവാനും ധൈര്യപ്പെട്ടില്ല.

ഗയാനഗരത്തിലേക്ക് പ്രവേശിച്ചപ്പോൾ മനോവികാരത്തിന്റെ ശക്തിയാൽ നിമായി ഇരുകൈകളുംകൂപ്പി ആ പുണ്യനഗരിയെ വന്ദിച്ചു. ആ പാവനപ്രദേശത്തിന്റെ ദർശനമാത്രത്താൽതന്നെ നിമായിയുടെ ഹൃദയം ആനന്ദമയമായി.

ഉടനെതന്നെ പിതൃക്രിയക്കുവേണ്ട ചടങ്ങുകളനുസരിച്ചു നിമായി ക്രിയചെയ്യാൻ തുടങ്ങി. തീരെ അശ്രദ്ധന്റെ നിലയിലാണ് നിമായി അതെല്ലാം ചെയ്തത്. നിമായിയുടെ മനസ്സ് ധ്യാനത്തിൽ ലയിച്ചിരിക്കയായിരുന്നു. ഒടുവിൽ ഗദാധരക്ഷേത്രത്തിൽ ശ്രീഹരിയുടെ പാദങ്ങളെ വന്ദിക്കുവാൻ പോയി.

നിമായിയുടെ കണ്ണുകൾക്കു മുമ്പിൽ ആ പാവനപാദങ്ങൾ വിളങ്ങിയിരുന്നു. നൂറായിരം പേർ ആ പാദങ്ങളിന്മേൽ പുഷ്പാദ്യുപഹാരങ്ങൾ സമർപ്പിച്ചിരുന്നു. വേറെ പലേ ഭക്തന്മാരും സചന്ദനാക്ഷതത്തുളസികളെത്തന്നെ ആ പാദപത്മങ്ങളിലർപ്പിച്ചിരുന്നു. ആയിരക്കണക്കിനു ജനങ്ങൾ ശ്രീഹരിയുടെ കീർത്തനങ്ങൾ ഗാനംചെയ്യുകയും ഭഗവാന്റെ അനന്തഗുണഗണങ്ങളെയും അപാരകരുണയേയും വാഴ്ത്തുകയും ചെയ്തിരുന്നു.

നിമായിയുടെ ദൃഷ്ടികൾ ആ പാദങ്ങളിൽ പതിഞ്ഞതോടുകൂടി അവയിൽ ഉറച്ചുപോയി. നിമായി ആ പാദങ്ങളാൽ വശീകൃതനായി, ഒരു പ്രതിമപോലെ ചലനരഹിതനായി നിന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രവേശം എല്ലായിടത്തും എല്ലായ്പ്പോഴും ഉണ്ടാക്കിയിരുന്നപോലെ ഒരു പ്രശാന്തത ഗദാധരക്ഷേത്രത്തിലും ഉണ്ടാക്കി. അവിടെ കൂടിയിരുന്ന സകല ഭക്തന്മാരുടെയും ശ്രദ്ധ നിമായിയിൽ പതിഞ്ഞു. അനുപമമായ രൂപലാവണ്യമുള്ളവനും, ആജാനുബാഹുവും, സുവർണ്ണവർണ്ണത്തോടുകൂടിയവനും ആയ ഒരു യുവാവിനെയാണ് അവർ കണ്ടത്. ചെന്താമരദളങ്ങൾപോലെയുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദൃഷ്ടികൾ ശ്രീഹരിയുടെ പാദദ്വയങ്ങളിൽ ഉറച്ചിരുന്നു. ബാഹ്യലോകത്തെ മുഴുവൻ ആ യുവകേസരി ശ്രീഹരിയുടെ പാദപത്മധ്യാനത്താൽ വിസ്മരിച്ചിരുന്നു. ഇതൊരു രാജകുമാരനാണൊ? അതോ മനുഷ്യരൂപത്തിൽ പ്രത്യക്ഷീഭവിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു ദേവനോ? അതോ ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാൻതന്നെയാണൊ? എന്നിങ്ങിനെ അവിടെ കൂടിയിരുന്ന ആളുകളുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ പലേ സംശയങ്ങളും ഉദിച്ചു.

"ഇതാണല്ലൊ ശ്രീഹരിയുടെ പാദദ്വയങ്ങൾ" എന്നുള്ള ചിന്ത ഉദിച്ചതോടുകൂടി നിമായിയുടെ ഹൃദയം ഭക്തിപാരവശ്യത്താൽ പരിപൂർണ്ണമായിത്തീർന്നു. അതിനാൽ നിമായി ബാഹ്യലോകത്തെയെല്ലാം വിസ്മരിച്ചു. നിമായി അശ്രുപ്രവാഹം തടയുവാൻ ശ്രമിച്ചുവെങ്കിലും

ഭഗവൽപ്രേമത്തിന്റെ ആധിക്യത്താൽ അശ്രുക്കൾ കണ്ണുകളിൽനിന്നും ഒഴുകിത്തുടങ്ങി. ആദ്യം ഓരോതുള്ളി ഇരു കപോലങ്ങളിലും വീണു. പക്ഷേ വികാരാധിക്യത്തോടുകൂടി അശ്രുക്കൾ ധാരധാരയായി ഒഴുകിത്തുടങ്ങി. ആദ്യം കടക്കണ്ണുകളിൽനിന്നും പിന്നീട് കണ്ണുകളുടെ അഗ്രഭാഗങ്ങളിൽനിന്നും പിന്നീട് മദ്ധ്യഭാഗങ്ങളിൽനിന്നും അശ്രുക്കൾ പ്രവഹിച്ചുതുടങ്ങി. അശ്രുധാര നിമായിയുടെ ദേഹമാസകലം നനച്ചുകൊണ്ട് നിലത്തേക്ക് വീണുതുടങ്ങി. ഈ അസാധാരണ സംഭവം അവിടെ കൂടിയിരുന്നവരെ സ്തബ്ധരാക്കി. നിമായിയുടെ ദൈവീകമൂർത്തിസൌന്ദര്യത്തേയും, ഭഗവൽപാദപത്മങ്ങളിൽത്തന്നെ ലയിച്ച ദൃഷ്ടികളോടുകൂടിയതും കരുണവും ശ്രേഷ്ഠവുമായ അപ്പോഴത്തെ ഭാവത്തേയും കണ്ടപ്പോൾ എല്ലാവരും നിശ്ചബ്ദരായി ഈ ദൈവീകദർശനത്തെ നിന്നിമേഷരായി നോക്കിക്കൊണ്ടു നിന്നു.

നിമായിയുടെ ഈ അശ്രുപ്രവാഹം അസാധാരണയായിത്തോന്നിയെങ്കിലും കണ്ണുകൾക്ക് ഒരസാധാരണതപവും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. നിമായിയുടെ മുഖത്താകട്ടെ ഒരു സ്തോഭവ്യത്യാസം വരുകയൊ തൊണ്ടയിൽനിന്നും ഏതെങ്കിലുംശബ്ദം പുറപ്പെടുകയൊ ചെയ്തിരുന്നില്ല. അശ്രുപ്രവാഹത്തിൽ നിമായിക്ക് ഒരുവിധ അലട്ടുപാനവും ഉണ്ടായിരുന്നുമില്ല.*

* മനുഷ്യർക്ക് അശ്രുപ്രവാഹം പരമാനന്ദത്താലൊ, ദുഃഖത്താലൊ ആണ് സാധാരണ ഉണ്ടാകുക. സങ്കടംകൊണ്ടുണ്ടാകുമ്പോളാണ് മനുഷ്യന്റെ മുഖത്ത് പലേവിധത്തിലുള്ള വക്രതകളും കാണപ്പെടുന്നതു്. പക്ഷേ ശാരീരികസുഖംകൊണ്ടൊ, സന്തോഷാധിക്യംകൊണ്ടൊ, ഭക്തിപാരവശ്യംകൊണ്ടൊ, ഉണ്ടാകുന്ന അശ്രുപ്രവാഹംകൊണ്ട് മനുഷ്യന്റെ മുഖം പ്രാകൃതമാകുന്നതിനുപകരം ഒരു ദിവ്യ ചൈതന്യം മുഖത്തു് പ്രത്യക്ഷപ്പെടുകയാണ് ചെയ്യുക. വൈഷ്ണവ മതപ്രകാരം ഏതു കാരണത്താലായാലും അശ്രുപ്രവാഹം ഒരു മനുഷ്യഹൃദയത്തെ പരിശുദ്ധമാക്കുന്ന സ്ഥിതിക്ക്, അതൊരു വലിയ അനുഗ്രഹമാണ്. മനുഷ്യനിൽ ജന്മസിദ്ധമായ ദൈവീകത ഒന്നുകൂടി ദൃഢമാക്കുവാൻ ഭക്തിപാരവശ്യത്താൽ ഉണ്ടാകുന്ന അശ്രുപ്രവാഹം സഹായിക്കുന്നു.

നിമായിയുടെ തുടുത്ത അധരങ്ങൾ മാത്രം വിറച്ചിരുന്നു. ചൈതന്യപൂർണ്ണമായ മുഖത്തു് ഒരു ദൈവീകമായ പരമാനന്ദം പ്രകാശിച്ചിരുന്നു. പരമാനന്ദാധിക്യം മൂലമായിരുന്ന ഈ അസാധാരണമായ അശ്രുപ്രവാഹം ഉണ്ടായതു്. നിമായിക്കു് സചേതനം നല്ലവണ്ണമുണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നും, നിമായിയുടെ അവയവങ്ങൾക്കു് വികാരാവേഗം താങ്ങിനിൽക്കുവാൻ ശക്തിയില്ലാതായിത്തുടങ്ങിയെന്നും കണ്ടുനിന്നിരുന്നവർക്കു് അപ്പോഴാണു് മനസ്സിലായതു്. പക്ഷെ നിമായിയുടെ മുഖത്തു് സ്ഫുരിച്ചിരുന്ന ഗൌരവം അവരെ ആരേയും അടുത്തുചെന്ന നിമായിയെ താങ്ങുവാൻ ധൈര്യപ്പെടുത്തിയില്ല. അല്പസമയം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ നിമായി നിലത്തു വീഴുവാൻ ഭാവിച്ചപ്പോഴെക്കു് ഈ സംഭവം കണ്ടുനിന്നിരുന്ന ഒരാൾ ഓടിച്ചെന്നു താങ്ങിയതിനാൽ നിമായി നിലത്തു് വീണില്ല. ഈ ആൾ നിമായിയുമായി ആറുവർഷങ്ങൾക്കുമുമ്പു് നവദ്വീപിൽവെച്ചു പരിചയപ്പെട്ടിരുന്ന ഒരു വൈഷ്ണവ സന്യാസിയും നിമായിയെ അത്യന്തം സ്നേഹിച്ചിരുന്ന ഒരു സുഹൃത്തും ആയ ഈശ്വരപുരിയല്ലാതെ മറ്റാരുമായിരുന്നില്ല.

ഈശ്വരപുരിയുടെ സ്പർശം നിമായിക്കു് അല്പം ബോധം ഉളവാക്കി. നിമായി തന്റെ സുഹൃത്തിനെ തിരിച്ചറിയുകയും അദ്ദേഹത്തോടു് ഇപ്രകാരം അപേക്ഷിക്കുകയും ചെയ്തു. "അങ്ങയെ കണ്ടതിൽ ഞാൻ എത്രയും ധന്യനായി! പ്രത്യേകിച്ചു് ഈ പുണ്യക്ഷേത്രത്തിൽവെച്ചു്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ ഏറ്റവും മഹത്തായ പുണ്യക്ഷേത്രങ്ങൾക്കുടി അങ്ങയെപ്പോലെയുള്ള മഹാന്മാരുടെയും ഭക്തന്മാരുടെയും സാന്നിദ്ധ്യത്താൽ കൂടുതൽ പാവനങ്ങളാക്കപ്പെടുന്നു. ഇന്നു് എന്റെ കണ്ണുകൾ തുറക്കപ്പെട്ടു. ഇതുവരെ ഞാൻ നാസ്തികതപമാകുന്ന അന്ധകാരത്തിൽ കിടന്നുഴലുകയായിരുന്നു എന്നു് ഇപ്പോൾ എനിക്കു മനസ്സിലായി. അങ്ങയെയും അങ്ങയെപ്പോലെയുള്ള മറ്റു ഭക്തന്മാരെയും എന്റെ രക്ഷ

ക്കായി ഞാൻ അഭയം പ്രാപിക്കുന്നു. കരുണാനിധിയായ ഭഗവാൻ തന്റെ ഭക്തന്മാർ മുഖാന്തരമാണല്ലൊ എന്നെപ്പോലെയുള്ള പാപികളെ രക്ഷിക്കുക! ഞാൻ എന്നെത്തന്നെ നിസ്സംശയമായും പരിപൂർണ്ണമായും അങ്ങയെ ഏല്പിക്കുന്നു. ദയവുചെയ്ത് എനിക്കു മനുഷ്യജീവിതത്തിന്റെ പരമലക്ഷ്യമായ, ശ്രീരാധാകൃഷ്ണപ്രേമത്തിന്റെ ഒരു നിമിഷദർശനമെങ്കിലും ലഭിക്കുമാറാക്കിത്തരുക!"

ഈശ്വരപുരിയാകട്ടെ നിമായിയുടെ ഈ വാക്കുകൾ കേട്ട് എത്രയും വാത്സല്യപൂർവ്വം മറുപടി പറഞ്ഞു "ഞാൻ അങ്ങയെ നവദ്വീപിൽവെച്ചു കണ്ട നിമിഷത്തിൽത്തന്നെ അങ്ങ് എന്റെ ഹൃദയത്തിൽ കയറിയിരുന്നു. അന്നുമുതൽ എന്റെ ഹൃദയത്തിലെ പ്രധാന സ്ഥാനം അങ്ങുതന്നെ കൈവശപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. ഞാൻ ശ്രീരാധയേയും ശ്രീകൃഷ്ണനേയും ഭജിക്കുന്നു. പക്ഷെ അവരെ ധ്യാനിക്കുമ്പോഴെല്ലാം ഞാൻ അങ്ങയെയാണ് മനോദൃഷ്ടിയിൽ കാണുന്നതു്. അങ്ങ് എന്റെ പ്രാണനാഥനാണെന്നും സാധുക്കളുടെ കഷ്ടതയിൽ ഹൃദയമലിഞ്ഞു് അവരെ അനുഗ്രഹിപ്പാൻ ലോകത്തിലേക്ക് എഴുന്നള്ളിയിരിക്കയാണെന്നും എനിക്ക് തീച്ചയായി. അവിടുത്തെ ലീലകൾക്ക് ഇവനെക്കൂടി ഒരായുധമാക്കേണമെന്ന് അങ്ങു വിചാരിക്കുന്നുവെങ്കിൽ അങ്ങിനെതന്നെയാകട്ടെ. അവിടുന്നെന്തു കല്പിച്ചാലും ഇവന്റെ ഹൃദയം ഗമമായി അതനുസരിക്കാതെ നിവൃത്തിയില്ല!"

നിമായി തന്റെ താമസസ്ഥലത്തേക്കു പോയി. ഈശ്വരപുരിയാകട്ടെ നിമായിയെ പിരിഞ്ഞിരിപ്പാനശക്തനായി അദ്ദേഹത്തെ അനുഗമിച്ചു. നിമായി ഭക്ഷണം പാകം ചെയ്തുകയായിരുന്നു. ഈശ്വരപുരിയെ നിമായി സസന്തോഷം സ്വാഗതംചെയ്തു. പുരി സന്തോഷത്തോടെ പറഞ്ഞു "ഞാൻ ഭാഗ്യവാനാണ്. അങ്ങു് ഭക്ഷണം പാകം ചെയ്തു കഴിയുമ്പോഴേക്കും വിശപ്പോടുകൂടി ഞാനും എത്തി!"

അതു ശരിയാണു്. ഈ വെച്ചു ചോറുണ്ടുകൊൾക. ഞാൻ എനിക്കുള്ളതു് കുറച്ചുകൂടി പാകം ചെയ്തുകൊള്ളാം. നിമായിക്കു് നല്ല വിശപ്പുണ്ടായിരിക്കുമെന്ന കരുതി ഈശ്വരപുരിക്കു് ഇതത്ര പിടിച്ചില്ലെങ്കിലും നിമായിയുടെ നിർബ്ബന്ധം മൂലം അദ്ദേഹം ഭക്ഷണം കഴിച്ചു. നിമായി വീണ്ടും വെച്ചുണ്ടാക്കി ഉണ്ണുകയും ചെയ്തു.

നല്ലദിവസംനോക്കി ഈശ്വരപുരി നിമായിയുടെ കണ്ണുങ്ങളിൽ മന്ത്രോപദേശം ചെയ്തു. ദശാക്ഷരമന്ത്രമാണു് പുരി നിമായിക്കുപദേശിച്ചതു്. ഇതിനശേഷം ആനന്ദാതിരേകത്താൽ അവർ അന്യോന്യം ആശ്ലേഷിച്ചുകൊണ്ടു് ആനന്ദാശ്രുക്കൾ പൊഴിച്ചു.

നവദ്വീപു് വിട്ടതോടുകൂടി നിമായി തന്റെ നേരം പോക്കുകൾ മാത്രമല്ല തന്റെ ഇഷ്ടാനിഷ്ടാദികളും മുല്ലാം അവിടെത്തന്നെ വിട്ടിട്ടാണു് വന്നിരുന്നതു്. താൻ ഒരു പുണ്യക്ഷേത്രദർശനത്തിന്നാണു് പോകുന്നതെന്ന വിചാരം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചിന്താഗതിയെ വേറൊരു മാർഗ്ഗത്തിലേക്കു തിരിച്ചു. വഴിക്കുവെച്ചുണ്ടായ ജ്വരബാധ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആത്മാവിന്നു് ഒരു ഉണർവ്വുണ്ടാക്കി. എത്രയൊ ഭക്തിയോടുകൂടി അഞ്ജലിഹസ്തനായാണു് അദ്ദേഹം ഗയാനഗരത്തിലേക്കു പ്രവേശിച്ചതു്. ശ്രീകൃഷ്ണപാദദർശനം മാനസികപരിവർത്തനം പൂർത്തിയാക്കി. തന്മൂലം ഉണ്ടായ ബാഷ്പവർഷം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയത്തെ കുറെക്കൂടി വികസിപ്പിക്കയും സരളമാക്കുകയും ചെയ്തു, ഈശ്വരപുരിയുടെ ഉപദേശത്താൽ ദത്തമായ ദൈവീകപ്രേമത്തിന്റെ പ്രവേശത്തിനു വേണ്ടതു പോലെ യോഗ്യമാക്കിത്തീർത്തു. നിമായി ആകപ്പാടെ ഒരു നൂതനജന്മമെടുത്തതുപോലെയായി.

നിമായിയുടെ ഹൃദയം അത്യഗാധമായ ഒരു വികാരാവേശത്താൽ ഏറ്റവും ക്ഷുഭിതമായിത്തീർന്നിട്ടുണ്ടെന്നും സ്വജീവിതത്തിലെ ഒരു പ്രധാന ഘട്ടത്തിൽക്കൂടെ അദ്ദേഹം

യാത്രചെയ്യയാണെന്നും ക്രൂടെയുള്ളവർക്കു തോന്നി. അവർക്കു നിമായിയുടെ ഈ സ്ഥിതിയെ ശരിയായി മനസ്സിലാക്കുവാൻ സാധിച്ചില്ല. അവർ നിമായിയോട്ട് വല്ലതും ചോദിച്ചാൽ തന്നെ സന്ദർഭോചിതമല്ലാത്ത വല്ല മറുപടിയും ചിലപ്പോൾ കിട്ടും. അദ്ദേഹം ചിന്താമഗ്നനായി ചിലപ്പോൾ മൌനമവലംബിച്ചിരിക്കയുമാണ് പതിവ്. നിമായിയുടെ വാക്കുകൾതന്നെ തീരെ കുറഞ്ഞും അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖത്ത് ഒരു നിർവ്വചനീയവും തീക്ഷ്ണവുമായ കരുണാരസം മാത്രമാണ് എല്ലായ്പ്പോഴും സ്ഫുരിച്ചിരുന്നതു്. അതിൽനിന്നും ഹൃദയത്തിൽ തീവ്രമായ ഒരു സന്താപാഗ്നി കത്തിജ്വലിച്ചിരുന്നതായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്നേഹിതന്മാർ മനസ്സിലാക്കി. എന്നാൽ വാസ്തവത്തിൽ നിമായിയുടെ ഈ സന്താപഹേതു വെന്തായിരുന്നു?

ചിലപ്പോൾ എന്തെന്നൊ ഭക്തിയോട്ടക്രൂടി നിമായി പ്രാർത്ഥിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതു് കാണാം. ചിലപ്പോൾ ഏതൊ ഒരു വസ്തുവിനെ ഉറ്റുനോക്കിക്കൊണ്ടു് ബാഹ്യലോകത്തെയെല്ലാം വിസ്മരിച്ചവനെപ്പോലെ കാണപ്പെടും. ചിലപ്പോൾ നിമായി ധ്യാനനിരതനായി കണ്ണടച്ചിരിക്കും. ചിലപ്പോൾ ആരുടെയൊ ആഗമനം പ്രതീക്ഷിച്ചുകൊണ്ടെന്നപോലെ ആകാശത്തേക്ക് ഉൽകണ്ഠയോട്ടക്രൂടി നോക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കും. ചിലപ്പോൾ താൻ പ്രതീക്ഷിച്ചിരുന്ന വ്യക്തിയുടെ ആഗമനത്താലെന്നപോലെ ആനന്ദഭരിതനായിത്തീരും. അപ്പോൾ ആ അദൃശ്യവ്യക്തിയോട്ട് നിമായി എന്തൊ പിറുപിറുക്കുന്നതു കാണാം. പക്ഷെ അദ്ദേഹം എന്താണ് പറഞ്ഞിരുന്നതെന്നാർക്കും മനസ്സിലായില്ല ചില സമയത്തു് ഇങ്ങനെ ചിന്തയിൽ മുഴുകിയിരിക്കുമ്പോൾ കണ്ണുകളിൽ നിന്നും അശ്രുക്കൾ ധാരധാരയായി ഒഴുകിക്കൊണ്ടിരിക്കും. അപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖത്തെ കരുണാരസം തന്റെ ഹൃദയത്തിലെ കഠിന ദുഃഖത്തെ വെളിപ്പെടുത്തി. പക്ഷെ ഹൃദയവ്യഥയെപ്പറ്റി അദ്ദേഹം ആരോടും പറഞ്ഞില്ല.

നേരെമറിച്ച തന്റെ അനുചരന്മാരിൽനിന്നും ഹൃദയവ്യഥയെ കഴിയുന്നതും മറയ്ക്കുവാനാണ് ശ്രമിച്ചത്. നിമായിയുടെ ഈ അലൌകികത അനുയായികളിലും മറ്റുള്ളവരിലും അനുകമ്പ ജനിപ്പിച്ചു.

ഒരു ദിവസം നിമായിയുടെ അനുചരന്മാർക്ക് നിമായിയുടെ ദാരുണമായ വിലാപം കേൾക്കുവാനിടയായി. "എന്റെ കൃഷ്ണാ! പ്രിയ പിതാവെ! അങ്ങ് എവിടെയാണ്" ഈ വിലാപം കേട്ട സ്ഥലത്തേക്ക് അവർ ഓടിവന്നപ്പോൾ നിമായി ബോധരഹിതനായി നിലത്തുകിടക്കുന്നതാണ് കണ്ടത്. അവർ പരിഭ്രമിച്ചു നിമായിക്ക് സ്വബോധം വരുത്തുവാൻ ശ്രമിച്ചു. ഒടുവിൽ കണ്ണുകൾ തുറന്ന നിമായി എഴുന്നേറ്റിരിക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചുവെങ്കിലും, വികാരാധിക്യത്താൽ തന്റെ അവയവങ്ങളെക്രുടി ഇഷ്ടംപോലെ ചലിപ്പിക്കുവാൻ അശക്തനായതിനാൽ പിന്നെയും അദ്ദേഹം ദുഃഖത്തോടെ വിലപിച്ചുതുടങ്ങി. എന്റെ കൃഷ്ണാ! അങ്ങയെക്രുടാതെ എനിക്കു ജീവിക്കുവാൻ സാദ്ധ്യമല്ല. ഇതുവരെ അവിടുത്തെ ക്രുടാതെ ജീവിക്കുവാൻ ഞാൻ ശ്രമിച്ചുവെങ്കിലും ഇനി അപ്രകാരം ജീവിക്കുവാൻ എനിക്ക് ശക്തിയില്ല. അതുകൊണ്ട് ഇനിയും എന്നിൽനിന്നും മറഞ്ഞിരിക്കരുതെ! അവിടുത്തെ ഈ പുത്രന്റെ ജീവനെ രക്ഷിച്ചാലും! ഇതുയുംപറഞ്ഞു വീണ്ടും ബോധരഹിതനായി. അല്പസമയത്തിനുശേഷം പിന്നെയും ഓർമ്മവന്നപ്പോൾ "പ്രാണനാഥാ! ഭഗവാനെ! അങ്ങയെ ക്രുടാതെ ഈ ലോകം ഒരു വെറും മരുഭ്രമി മാത്രമാണ്" എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ട് വീണ്ടും ദുഃഖത്തോടെ വിലപിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുചരന്മാർ അദ്ദേഹത്തെ സമാധാനിപ്പിക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചുവെങ്കിലും നിമായിയുടെ ദുഃഖാധിക്യം അവരെക്രുടി ദുഃഖത്തോടെ കരയിപ്പിക്കയാണ് ചെയ്തത്. എങ്കിലും നിമായി സമാധാനിക്കുവാനുള്ള ഭാവമല്ലാ

യിരുന്നു. നിമായിയുടെ ശബ്ദവും, വിലാപവും, ദുഃഖഭീഷ്മമായ മുഖവും, നിരന്തരം ഉണ്ടായിക്കൊണ്ടിരുന്ന അശ്രുപ്രവാഹവും എല്ലാവരേയും അധൈര്യപ്പെടുത്തി. കഠിനഹൃദയന്മാർക്കുടി ഈ ദാരുണസംഭവം കണ്ടിട്ട് ചഞ്ചലഹൃദയന്മാരായിപ്പോയി.

ഒരുവിധം സമാധാനപ്പെട്ട് തന്റെ അനുയായികളോട് നിമായി ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു. "എനിക്ക് ഇപ്പോൾതന്നെ വൃന്ദാവനത്തിലേക്ക് പോകുവാൻ നിങ്ങൾ അനുമതി തരണം. ശ്രീകൃഷ്ണനെ ദർശിക്കാതെ നവദ്വീപിലേക്ക് മടങ്ങുക എന്നുള്ളതു് എനിക്ക് ഓർക്കുവാൻകുടി വയ്യ. ഞാൻ ഭഗവാനെ തീർച്ചയായും വൃന്ദാവനത്തിൽ കാണും. എന്റെ ഹൃദയം ശൂന്യമായിരിക്കുന്നു. ഈ ശൂന്യത ശ്രീകൃഷ്ണനല്ലാതെ മാറുവാൻ സാധിക്കയില്ല. നേരിട്ട് നവദ്വീപിലേക്ക് മടങ്ങാത്തതിനു ക്ഷമിക്കണമെന്ന് എന്റെ അമ്മയോടു് അപേക്ഷിക്കുവിൻ. ഞാൻ സ്വതന്ത്രനല്ല. ശ്രീകൃഷ്ണൻ എന്നെ അമ്മയുടെ അരികിൽനിന്നും കൊണ്ടുപോകുന്നു. വാസ്തവത്തിൽ എനിക്കദ്ദേഹത്തെക്കുടാതെ ജീവിക്കുവാൻ സാധ്യമല്ല. പ്രിയസ്നേഹിതന്മാരേ! നിങ്ങൾക്കെന്നെ അല്പമെങ്കിലും സ്നേഹമുണ്ടെങ്കിൽ എന്നെ തടയരുതു്!" ഇത്രയും പറഞ്ഞു നിമായി വൃന്ദാവനത്തിലേക്കു പുറപ്പാടായി! നിമായിയുടെ കൂട്ടുകാർ പരിഭ്രാന്തരായി നിമായിയെ തടഞ്ഞു. ബലം കായികബലംകൊണ്ടു് മാത്രമാണവർക്കു് നിമായിയെ തടുക്കുവാൻ സാധിച്ചതു്. ചന്ദ്രശേഖരനും മറ്റുള്ള നിമായിയുടെ കൂട്ടുകാരും എന്തുചെയ്യണമെന്നറിയാതെ കുഴങ്ങി. ശചീദേവിയാണെങ്കിൽ തന്റെ ഓമനപുത്രനെ ഒരുകേട്ടുംകുടാതെ തിരിച്ചു് തന്റെ അരികിലേക്കു് കൊണ്ടുവരണമെന്നു പ്രത്യേകം അവരെ ഏല്പിച്ചാണു് നിമായിയെ ഗയയിലേക്കയച്ചതു്. പക്ഷെ നിമായിയെ ആരേക്കൊണ്ടും അനുസരിപ്പിക്കുവാൻ സാധ്യമല്ലായിരുന്നു. എങ്കിലും കുറച്ചുകഴിഞ്ഞു് യദൃച്ഛയാ നിമായിതന്നെ, കൂട്ടുകാരോടുകുടി നവദ്വീപി

ലേക്കു മടങ്ങുവാൻ സമ്മതിക്കുകയും, ഉടനേതന്നെ അവർ പുറപ്പെടുകയും ചെയ്തു. അവരുടെ തിരിച്ചുള്ള യാത്ര എത്രയും വേഗത്തിലായിരുന്നു. നിമായി ഈ യാത്ര മുഴുവൻ ചിന്താമഗ്നനായിത്തന്നെയാണു് കഴിച്ചുകൂട്ടിയതു്.

ഏഴാമദ്ധ്യായം

വീണ്ടും നവദ്വീപിൽ

നിമായി വീട്ടിലേക്കു് തിരിച്ചുവരുന്നുവെന്നുള്ള വിവരം നവദ്വീപിലെങ്ങും പരന്നു. ശചീദേവി സന്തോഷത്തോടെ സ്വപുത്രനെ എതിരേൽക്കുവാൻ വഴിയിലേക്കിറങ്ങിവന്നു. വിഷ്ണുപ്രിയയാകട്ടെ ആത്മനാഥനെക്കാണുവാൻ അക്ഷമയായി ഗൃഹദ്വാരത്തിന്നു് പിന്നിൽനിന്നു നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. അമ്മയും മകനും കണ്ടുമുട്ടി. നിമായി അമ്മയുടെ പാദങ്ങളിൽ ഭക്തിപൂർവ്വം നമസ്കരിച്ചു! നിമായി തീർത്ഥയാത്രകഴിഞ്ഞു സുഖമായി തിരിച്ചെത്തിയ വിവരം കേട്ടു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശ്വശ്രൂരനായ സനാതനമിശ്രനും, പത്നിയും നിമായിയെക്കാണ്മാൻ വന്നു.

ബന്ധുക്കളും, അയൽവാസികളും, സ്നേഹിതന്മാരും, ശിഷ്യന്മാരും നിമായിയെ കണ്ടനുമോദിക്കുവാൻ വന്നുതുടങ്ങി. എങ്കിലും നിമായിയിൽകണ്ട പ്രകൃതിവ്യത്യാസം അവരെ അത്ഭുതപ്പെടുത്തി. എല്ലായ്പോഴും അഹ്ലാദപൂർണ്ണമായിരുന്ന നിമായിയുടെ മുഖം ഇപ്പോൾ സദാ വ്യാകുലമായിരുന്നു. ഈ വ്യാകുലതയിൽതന്നെ ഒരസാധാരണ ആനന്ദാനുഭൂതി നിമായിക്കുണ്ടായിരുന്നതായിത്തോന്നി. നിമായിക്കു് മറ്റുള്ളവരെ കലശൽ കൂട്ടുന്നതിലും മറ്റും ഉണ്ടായിരുന്ന ഉത്സാഹം നിർദ്ദോഷം നശിച്ചിരുന്നു. നേരേമറിച്ചു് നിമായി ലോകത്തിലുള്ള എല്ലാവരെക്കാൾ വിനീതമനസ്കനായി കാണപ്പെട്ടു. നിമായി

തന്റെ വിനയാധിക്യംമൂലം തന്നെ കാണാൻ വരുന്ന ഓരോ രുത്തരും തനിക്ക് വലുതായ ഉപകാരം ചെയ്തയായിരുന്നു എന്ന കരുതി.

അഗാധമായ എന്തോ ഒരു വികാരാതിശയത്താൽ നിമായിയുടെ ഹൃദയം പൂർണ്ണമായിരുന്നു എന്നും തന്മൂലം നിരന്തരം പ്രവഹിച്ചിരുന്ന ബാഷ്പധാരയെ തടയുവാൻ നിമായി ശ്രമിച്ചിരുന്നു എന്നും നിമായിയുടെ താമ്രദൃഷ്ടികളും തുടുത്ത മുഖവും വെളിപ്പെടുത്തി. ബാഹ്യദൃഷ്ട്യാ നിമായിയുടെ രൂപത്തിന്നൊരു വ്യത്യാസവും ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെങ്കിലും നിമായിയുടെ ഹൃദയത്തിന്ന് പരിപൂർണ്ണമായ ഒരു വ്യത്യാസം സംഭവിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഒരു ദിവ്യമൂർത്തിയോ അതോ ഒരു സാധാരണ മനുഷ്യൻ തന്നെയോ? കവികല്പനാശക്തിക്ക് മാത്രം ദൃശ്യമായിരുന്ന ഒരു ആത്മീയചൈതന്യം നിമായിയിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. നിമായി പ്രായംചെന്നവരോട് ബഹുമാനപൂർവ്വവും ചങ്ങാതിമാരോടു വണക്കത്തോടും, താഴെയുള്ളവരോട് ദയയോടും, സ്വശിഷ്യന്മാരോട് സ്നേഹപൂർവ്വവും ആണ് പെരുമാറിയിരുന്നത്. നിമായിയുടെ ആകൃതിവിശേഷംകൊണ്ടും സ്വഭാവഗുണംകൊണ്ടും നിമായിയുമായി പരിചയപ്പെടുവാൻ ഇടയായ എല്ലാവരും വശീകൃതരായിത്തീർന്നു. നിമായിയിൽ കണ്ട ഈമാറ്റത്തിൽ ശചീദേവിക്കു മാത്രം സന്തോഷം തോന്നിയില്ല.

നിമായിയിൽ തന്നെക്കൊണ്ട് മനസ്സിലാക്കുവാൻ കഴിയാത്ത ഒരസാധാരണത്വം ഉള്ളതായി ആ പ്രിയമാതാവിന്ന് തോന്നി. സ്വപുത്രൻ എന്തോ ഒരു ശക്തിയാൽ പ്രേരിതനായിട്ടാണ് ബാഹ്യലോകത്തോട് ഉദാസീനനായി ഇരുന്നിരുന്നതെന്ന ശചീദേവി മനസ്സിലാക്കി. ശചീദേവിയ്ക്ക് നിമായിയും നവദ്വീപിലെ മറ്റുള്ള യുവാക്കന്മാരെപ്പോലെ ലൌകികസുഖങ്ങൾ അനുഭവിച്ചും ബാഹ്യലോകവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടുംതന്നെ കഴിഞ്ഞുകൂടണമെന്നായിരുന്നു ആഗ്രഹം. ഒരു യുവാവിന്റെ നിലക്ക് നിമായിക്ക് നല്ല ഭക്ഷ

ണസാധനങ്ങളിലും, നല്ല വസ്ത്രങ്ങളിലും, സ്വപതിയുടെയും സ്നേഹിതന്മാരുടെയും സഹവാസത്തിലും താല്പര്യം വേണ്ടതായിരുന്നു. പക്ഷെ നിമായിക്ക് ലോകത്തിൽ ഒരു വസ്തുവിലും ഒരു മനുഷ്യനിലും പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധയൊ താല്പര്യമൊ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ശചീദേവിക്ക് ഗൃഹകാര്യങ്ങൾ പറയുവാൻ ക്രൂടി ഗാഢചിന്തയിൽനിന്നും നിമായിയെ ഉണർത്തുവാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. ചിലപ്പോൾ ആ സാധുസ്ത്രീ തന്റെ പുത്രന്റെ ആത്മാവു് ആ ജഡംവിട്ടു് പോയതായും, മറേറതോ ഒരു ആത്മാവു് ആ ദേഹത്തിൽ വന്നുക്രൂടിയിരിക്കുന്നതായുംക്രൂടി സംശയിക്കും. നിമായി തന്റെ ഒരു പ്രവൃത്തികൊണ്ടും അമ്മക്ക് അപ്രിയത്തിന്നിടവരുത്തിയില്ല. നേരെമറിച്ചു് അമ്മയിൽ ഉള്ള പ്രേമം കൂറെക്രൂടി വർദ്ധിച്ചതായാണു് അവക്കു് തോന്നിയതു്. എങ്കിലും മുമ്പു ശചീദേവിക്കു് നിമായിയുടെ മേലുണ്ടായിരുന്ന അധികാരം പൊയ്പോയതായി തോന്നുകയാൽ പണ്ടത്തേപ്പോലെതന്നെ സ്വാതന്ത്ര്യമെടുത്തു നിമായിയോടു പെരുമാറുവാൻ അവക്കു് സാധിച്ചില്ല. ഒടുവിൽ നിമായി തന്റെ അതിഥികളിൽനിന്നും ഒരുവിധം രക്ഷനേടി അമ്മയോടുക്രൂടി വീട്ടിനുള്ളിലേക്കു് പ്രവേശിച്ചു.

ഉച്ചതിരിഞ്ഞപ്പോൾ മുരാരിഗുപ്തനും സദാശിവൻ, ശ്രീമാൻ എന്ന മററു രണ്ടു സ്നേഹിതന്മാരുംക്രൂടി നിമായിയുടെ വീട്ടിലേക്കു വന്നു. നിമായി അവരോടു് ഉച്ചതിരിഞ്ഞു സ്വഗൃഹത്തിൽ വന്നാൽ ഒരു രഹസ്യം അവരെ അറിയിക്കാമെന്നു പറഞ്ഞിരുന്നു. അവർ നാലുപേരുംക്രൂടി ഗൃഹത്തിന്റെ മുൻപിലുള്ള പൂമുഖത്തിരുന്നു. നിമായി തന്റെ ഗയായാത്രയെപ്പററി വിസ്തരിച്ചു പറയുവാനും തുടങ്ങി. നിമായിക്കു് സ്വതേതന്നെ വാക്ചാതുര്യം വളരെ ഉണ്ടായിരുന്നു. നിമായിയുടെ ശബ്ദം ശ്രുതിമധുരവും സംഭാഷണം കവിതാമയവുമായിരുന്നു. നിമായിയുടെ വിവരണം ഫലിതപൂർണ്ണവും നിഗൂഢചിന്താരത്നങ്ങളടങ്ങിയ അലങ്കാരവിശേഷത്തോടുക്രൂടിയതും ആയിരുന്നതിനാൽ ക്രൂട്ടുകാർ സശ്രദ്ധം നിമായി

യുടെ വാക്കുകളെ കേട്ടാനന്ദിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. നിമായി ഗദാധരക്ഷേത്രത്തെ വർണ്ണിക്കുവാൻ തുടങ്ങി. "ക്ഷേത്രപുരോഹിതന്മാർ ജഗന്നാഥനായ ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാന്റെ പാദപത്മങ്ങളെ എനിക്കു കാണിച്ചുതന്നു. ഞാനവയെ നോക്കിനിന്നു". ഇത്രയും പറഞ്ഞു നിമായി പെട്ടെന്നു നിർത്തി.

മുരാരിയും ബാക്കിയുള്ളവരും ഇതെന്തുകൊണ്ടാണെന്നറിവാൻ നിമായിയുടെ മുഖത്തുനോക്കി. നിമായിയുടെ കണ്ണുകൾ നിശ്ചേഷ്ടങ്ങളായി കാണപ്പെട്ടു. നിമായി വെറുതെ ചിന്താമഗ്നനായിരിക്കയാണെന്നു കരുതി അവർ നിമായിയെ ചിന്തയിൽനിന്നും ഉണർത്തുവാൻ ആലോചിച്ചു. പക്ഷെ നിമായി നഷ്ടപ്രജ്ഞനായി നിലംപതിക്കാറായിരിക്കുന്നുവെന്നവർക്കു മനസ്സിലായപ്പോഴേക്കു് നിമായി മൃതപ്രായനായി നിലത്തു വീണു.

അവർക്കു് ഇതൊരു അപൂർവ്വ അനുഭവമായിരുന്നു. വൈദ്യനായിരുന്ന മുരാരി നിമായിയെ ഈ പാരവശ്യത്തിൽ നിന്നും ഉണർത്തുവാൻ പല ശ്രമങ്ങളും ചെയ്തതിന്റെ ഫലമായൊ എന്നു് തോന്നുമാറു് നിമായി ഒടുവിൽ കണ്ണുതുറന്നു് ചുഴന്നേറിരുന്നു് എന്തോ പറയുവാൻ ശ്രമിച്ചുവെങ്കിലും സാദ്ധ്യമായില്ല. ശ്രീകൃഷ്ണനാമം ഉച്ചരിക്കുവാനുള്ള ശ്രമത്തിൽ ഒരിക്കൽക്കൂടി നിലത്തുവീണു് തേങ്ങിത്തേങ്ങി കരഞ്ഞുതുടങ്ങി. നിമായിയുടെ ദുഃഖത്തിനുള്ള കാരണത്തിനു് ശ്രീകൃഷ്ണനുമായി എന്തൊ ബന്ധമുണ്ടെന്നും ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനെപ്പറ്റി എന്തൊ നിമായി പറവാൻ ശ്രമിക്കുന്നുണ്ടെന്നും മുരാരിക്കും മറ്റും മനസ്സിലായി. ഒടുവിൽ അത്യധികം പ്രയാസപ്പെട്ട നിമായി, തന്റെ മനോവ്യഥ സഹൃദയത്തിൽ ഒരു അമ്പുപോലെ തറച്ചിരിക്കുന്നുണ്ടെന്നു് അവരെ മനസ്സിലാക്കുവാൻ വേണ്ട വാക്കുകൾ കിട്ടാതെ സഹൃദയംതൊട്ടു കാണിക്കയാണു് ഉണ്ടായതു്. പിന്നെയും നിമായി ഗൽഗദത്തോടുകൂടി പറഞ്ഞു. എന്റെ സ്നേഹിതന്മാരെ! ആരോ

ടാണ് ഞാൻ എന്റെ മനോവ്യഥയെ പറയുക?" ഒടുവിൽ ശുക്ലാംബരന്റെ ഗൃഹത്തിൽവെച്ചു പിറ്റെദിവസം രാവിലെ എല്ലാ വിവരവും അവക്ക് പറഞ്ഞുകൊടുക്കാമെന്നോറു. ഈ ഗൃഹം ഗംഗാതീരത്തിൽ ശചീദേവിയുടെ ഗൃഹത്തിനടുത്തുതന്നെയാണ് സ്ഥിതി ചെയ്തിരുന്നതു്. മുരാരിയും മറ്റും അതിന്നു് സമ്മതിച്ചു.

നിമായി ശ്രീഹരിയുടെ പാദങ്ങളെപ്പറ്റി പറയുവാൻ തുടങ്ങിയപ്പോൾ ആ പാദപത്മങ്ങളുടെ മാഹാത്മ്യാതിരേകത്തെപ്പറ്റിയുണ്ടായ ചിന്താധിക്യത്താലാണ് നിമായി പ്രജ്ഞാഹീനനായിപ്പോയതു്. ഹൃദയത്തിലെ വികാരാധിക്യം ബാഹ്യപ്രവാഹത്തിന വഴി കാണാതെ നിമായിയുടെ ഗളത്തിൽത്തന്നെ ഉറച്ചു നിന്നുപോയി. പിന്നീടു് ഈ വികാരം ബാഷ്പരൂപേണ ധാരയായി പുറത്തേക്കു് പ്രവഹിച്ചപ്പോൾ നിമായിയുടെ മന:ശല്യത്തിന്നു കുറെ ആശ്വാസം കിട്ടി. ഈ ബാഷ്പധാര നിമായിയുടെ ദേഹമാസകലം നനച്ചു ചുറ്റുപാടുമുള്ള നിലത്തുകൂടി ഒഴുകിയിരുന്നു.

മുരാരിയും മറ്റും ഈദ്ദൃശമായ ഒരു കാഴ്ച ഇതിന്നു മുമ്പു് കണ്ടിട്ടില്ലായിരുന്നു. കഠിനങ്ങളായ മനോവികാരങ്ങളെ അടക്കുവാൻ മനുഷ്യനു സാധിക്കാതെ വരാറുണ്ടു്. പക്ഷെ തന്മൂലം മനുഷ്യർ മൃതരായതായി കേട്ടിട്ടില്ല. എന്നാൽ നിമായി വികാരാധിക്യത്താൽ ബോധരഹിതനായപ്പോൾ മറ്റുള്ളവരുടെ ദൃഷ്ടിയിൽ മൃതപ്രായൻതന്നെയായിരുന്നു. ഇങ്ങിനെ തന്റെ പരിസരപ്രദേശങ്ങളെക്കൂടി നനയ്ക്കത്തക്കതായ ഒരു ബാഷ്പവർഷം സാധാരണ ജനങ്ങളിൽ ഉണ്ടാകാറില്ല. ഭക്തി ഒരു ശക്തിയേറിയ വികാരമാണെങ്കിലും മറ്റുള്ള മാനുഷികവികാരങ്ങളെയെല്ലാം അതിശയിക്കത്തക്ക ശക്തി അതിന്നുണ്ടോ എന്നുകൂടി സംശയം തോന്നി. ഇത്രയും കഠിനമായ ഒരാകർഷണം അദൃശ്യനായ ഭഗവാനോടു് മനുഷ്യനു് തോന്നുവാൻ സാദ്ധ്യമാണൊ? നിമായിയുടെ

സ്ഥിതിയിൽനിന്നും ഈശ്വരൻ എന്നൊരാൾ ഉണ്ടെന്ന വക്കു് തീച്ചയായി. അല്ലാതെ ഇത്രയും മഹത്തായ ഒരു വികാരം നിമായിയിൽ ഉദിക്കുവാൻ കാരണമില്ല. ഇങ്ങിനെയുള്ള ഭക്തിവിശേഷം ഭഗവാനെ ആകഷ്ടിക്കുവാൻക്രുടി പര്യാപ്തമാണെന്നും അവർക്കു് ബോദ്ധ്യംവന്നു.

അവർ അന്യോന്യം സ്വകാര്യം പറഞ്ഞു തുടങ്ങി. "ഒരു മാസം മുമ്പു് നിമായി ഇത്രവലിയൊരു ഭക്തനായിത്തീരുമെന്നു് ആരെങ്കിലും വിചാരിച്ചിരുന്നുവൊ?" എന്നു് മുരാരി പറഞ്ഞു. നിമായിക്കു് ബോധംവന്ന എന്ന തീച്ചയായപ്പോൾ ഈ സ്നേഹിതന്മാർ അവിടെ നിന്നും പോയി.

രാത്രിയായപ്പോൾ നിമായി കിടക്കുന്ന മുറിയിലേക്കു പോയി. വിഷ്ണുപ്രിയ താമസിയാതെ പുഷ്പങ്ങളും സുഗന്ധദ്രവ്യങ്ങളുമെടുത്തുകൊണ്ടു് ആത്മനാഥന്റെ അരികിലേക്കു വന്നു. നിമായി ഇത്രവരെ പണിപ്പെട്ടാണു് തന്റെ മനസ്സിനെ അടക്കിയിരുന്നതു്. പക്ഷെ തന്റെ പ്രിയപത്നിയെക്കണ്ടതോടുക്രുടി അദ്ദേഹത്തിന്നു് അശ്രുക്കളെ തടയുവാൻ സാധിച്ചില്ല. ധാരധാരയായി കണ്ണുനീരൊലിച്ചു തുടങ്ങി.

ആ സാധു ബാലികക്കു് ഇതു കണ്ടപ്പോൾ ഉണ്ടായ പരിഭ്രമം എങ്ങിനെ പറയും. ഒരു മാസത്തോളം കാലം സ്വഗൃഹത്തിൽ ഇല്ലാതിരുന്ന നാഥനെ ആനന്ദത്തോടെ സ്വീകരിക്കുവാൻ വന്ന വിഷ്ണുപ്രിയ, ബാഷ്പവർഷംകൊണ്ടാണു് തന്നെ അദ്ദേഹം സ്വാഗതം ചെയ്യുന്നതായി കാണ്ടതു്. ഇതിന്റെ കാരണം അവൾക്കു് മനസ്സിലായില്ല.

ഏതു ഹൃദയവും ദുഃഖം കാണുമ്പോൾ ചഞ്ചലപ്പെട്ടുപോകും. പ്രത്യേകിച്ചു് അബലകളായ സ്ത്രീകൾക്കു് പുരുഷന്മാരുടെ ദുഃഖം കാണുവാനുള്ള ശക്തി ഒട്ടുംതന്നെ ഇല്ല. അങ്ങിനെയിരിക്കെ, ഒരു സ്ത്രീ മാത്രമല്ല, വിശേഷിച്ചു നിമായിയുടെ ധർമ്മപത്നിക്രുടി ആയിരുന്ന വിഷ്ണുപ്രിയയുടെ

അപ്പോഴത്തെ സ്ഥിതി ആലോചിച്ചു നോക്കുക! അവർ ഉടനെ കരഞ്ഞുകൊണ്ട് ശചീദേവിയുടെ അരുകിലേക്കോടി "അമ്മേ! അമ്മേ! ഇവിടെ വന്നു നോക്കണെ!" എന്ന് അവർ നിലവിളിച്ചു. സപത്നീവധുവിന്റെ പരിഭ്രമംകണ്ട് ശചീദേവിയും പരിഭ്രാന്തയായി നിമായിയുടെ അരികിലെത്തി. നിമായി നിശ്ശബ്ദം കരഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതാണ് അവർ കണ്ടത്. അമ്മയുടെ വരവിനെ മനസ്സിലാക്കാതിരുന്ന നിമായിയെ, ഈ സ്ഥിതിയിൽ നിന്നും ഉണർത്തുവാൻവേണ്ടി ശചീദേവി ശിരസ്സിൽ കൈവെച്ചുകൊണ്ട് "എന്റെ മകനെ! നിനക്കെന്താണ് ദുഃഖം?" എന്നു ചോദിച്ചു. ശചീദേവിയുടെ ശബ്ദം കേട്ടിട്ടും നിമായി മിണ്ടാതിരുന്നതേയുള്ളൂ. ശചീദേവി പിന്നെയും കുറെക്കൂടി ഉറക്കെ ചോദിച്ചു. "മകനെ! നിന്നെ ഈ സ്ഥിതിയിൽ കാണുമ്പോൾ എന്റെ ഹൃദയം പിളരുന്നു. നിനക്കെന്താണ് സുഖക്കേട്?" പലേ പ്രാവശ്യത്തെ ചോദ്യത്തിനുശേഷമേ നിമായിയെ തന്റെ അശ്രദ്ധയിൽനിന്നും ഉണർത്തുവാൻ കഴിഞ്ഞുള്ളൂ. പക്ഷെ ഈ സ്ഥിതി നിമായിയുടെ ബാഷ്പവർഷത്തെ കുറെക്കൂടി വർദ്ധിപ്പിച്ചു. ഒടുവിൽ പണിപ്പെട്ട് സ്വദുഃഖത്തെ അടക്കി നിമായി അമ്മയോട് പറഞ്ഞു.

"അമ്മേ! ഭയപ്പെടണ്ട. ഞാൻ കിടന്നുറക്കംപിടിച്ചതായിരുന്നു. അപ്പോൾ സ്വപ്നത്തിൽ അവർണ്ണനീയമായ സൌന്ദര്യത്തോടുകൂടിയ ഒരു രൂപത്തെ ഞാൻ കണ്ടു: അപ്പോൾ മുതൽ എനിക്ക് എന്റെ അശ്രുക്കളെ അടക്കുവാൻ ശക്തി ഇല്ലാത്തപോലെയായി. നിമായിയുടെ വിവരണത്തിൽനിന്നും ഈ അതിസുന്ദരമായ സ്വരൂപം ശ്രീകൃഷ്ണന്റെയാണെന്നു ശചീദേവിക്കും വിഷ്ണുപ്രിയക്കും മനസ്സിലായി. നിമായി തന്നെത്താൻ ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ രൂപലാവണ്യത്തെ വർണ്ണിക്കുവാൻ തുടങ്ങി. ശചീദേവിയും വിഷ്ണുപ്രിയയും ഈ വിവരണം കേട്ടിട്ടുള്ള ആനന്ദത്താൽ മതിമറന്നു രാത്രി മുഴുവൻ അതു കേട്ടുകൊണ്ടു കഴിച്ചുകൂട്ടി. ഇപ്രകാരമാണ് സ്വഗൃഹത്തിൽ നിമായി ആദ്യത്തെ രാത്രി കഴിച്ചുകൂട്ടിയത്.

പിറ്റെദിവസം അതിരാവിലെ ശ്രീമാൻ മറ്റു പല രോടുംകൂടി പതിവനുസരിച്ചു പൂജക്കുള്ള പുഷ്പങ്ങൾ പറിക്കുവാൻ ശ്രീവാസന്റെ ഉദ്യാനത്തിലുള്ള ഒരു നികുഞ്ജത്തിലേക്കു കടന്നു. ശ്രീമാൻ അതിയായ ആനന്ദത്തോടെയാണ് രാത്രി കഴിച്ചുകൂട്ടിയതു്. നിമായിയുടെ പരമാനന്ദപൂർവ്വമായ മോഹാലസ്യം ശ്രീമാന്റെ ഹൃദയത്തിൽ ഒരു വിപ്ലവം വരുത്തിയിരുന്നു. ഒരു മനുഷ്യനു ഭഗവാനോടു് ഈവിധ പ്രേമം ജനിക്കേണമെങ്കിൽ ഭഗവാൻ സദ്ഗുണപരിപൂർണ്ണനായിരിക്കണമെന്നയാൾക്കു് തീച്ചയായി. ലോകർക്കു് ഈശ്വരനിൽ വിശ്വാസം ഇല്ലാത്തതുകൊണ്ടും ഭഗവാനെപ്പറ്റി അബദ്ധങ്ങളായ ധാരണകൾ മൂലവും ദുഃഖം ഉണ്ടാകുന്നു. നിമായിയുടെ അപ്പോഴത്തെ അവസ്ഥയിൽനിന്നും ഭഗവാനും മനുഷ്യനുമായി എത്രയും പ്രേമപൂർണ്ണമായ ഒരു ബന്ധമുണ്ടെന്നും ശ്രീമാൻ മനസ്സിലാക്കി. അതിനാൽ ദുഃഖത്തെപ്പറ്റിയുള്ള ചിന്തതന്നെ സ്വഹൃദയത്തിൽ നിന്നും ദൂരീകരിക്കുവാനും തന്മൂലം, തന്റെ ജീവിതകാലത്തിൽ, അന്നോവരെ അനുഭവിച്ചിട്ടില്ലാത്ത ഒരു മനശ്ശാന്തിയും സന്തുഷ്ടിയും ശ്രീമാനു് ആ രാത്രിയിലുണ്ടായി. അതുകൊണ്ടുള്ള പ്രസന്നത അയാളുടെ മുഖത്തു് നല്ലവണ്ണം സ്ഫുരിച്ചിരുന്നു. ശ്രീവാസൻ അയാളോടു് പതിവില്ലാത്ത ഈ ആനന്ദത്തിന്റെ ഹേതുവെന്താണെന്നു ചോദിച്ചു. "അങ്ങയെക്കണ്ടാൽ എന്തൊ ഒരു വലിയ ആനന്ദം അനുഭവിക്കുന്നതുപോലെ ഇരിക്കുന്നുവല്ലൊ." ശ്രീമാൻ അതിനുത്തരം പറഞ്ഞു. ശരിയാണു്. എന്റെ ഇപ്പോഴത്തെ പരമാനന്ദത്തിനു് തക്കതായ കാരണമുണ്ടു്. അതെന്താണെന്നറിവാൻ ശ്രീവാസൻ ആഗ്രഹിക്കയാൽ ശ്രീമാൻ തലേദിവസം നിമായിയുടെ ഗൃഹത്തിൽ വെച്ചു കണ്ടതായ ഭാവങ്ങളെല്ലാം ശ്രീവാസനോടു് വിസ്തരിച്ചു പറഞ്ഞു. നിമായിയുടെ അപ്പോഴത്തെ അവസ്ഥ കണ്ടപ്പോൾ അദ്ദേഹം ഒരമാനുഷിക പുരുഷനാണെന്നാണു് എനിക്കു തോന്നിയതു്. ഇക്കാര്യം പറഞ്ഞു

മനസ്സിലാക്കുവാൻ പ്രയാസമാണ്. കണ്ടാൽ മാത്രമെ ഈ സംഗതിയുടെ യാഥാർത്ഥ്യം നിങ്ങൾക്ക് മനസ്സിലാവുകയുള്ളൂ.

എല്ലാവർക്കും ഇതു കേട്ടപ്പോൾ സന്തോഷമായി. പ്രത്യേകിച്ചു നിമായിയുടെ പിതാവിന്റെ ഒരു ആത്മസുഹൃത്തായിരുന്ന ശ്രീവാസനു വളരെ സന്തോഷം തോന്നി. ശ്രീവാസൻ ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനോടു് നിമായിയെക്കൂടി ഭഗവൽ പാദപത്മങ്ങളിലേക്ക് നയിക്കേണമെന്ന് എപ്പോഴും പ്രാർത്ഥിക്കാറുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഈ മോഹം ഇപ്പോൾ സാധിച്ചു. ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാൻ നമ്മുടെ കുടുംബത്തെ ഇനിയും വർദ്ധിപ്പിക്കട്ടെ! എന്നദ്ദേഹം ഹൃദയംഗമമായി പ്രാർത്ഥിച്ചു.

വൈഷ്ണവരുടെ ഒരു പ്രധാന മോഹം ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാന്റെയും ശ്രീഗൌരാംഗഭഗവാന്റെയും ഭക്തന്മാരുടെ സാമ്രാജ്യം വർദ്ധിച്ചുതന്നെ വരേണമെന്നുള്ളതാണ്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ ഭഗവാൻ കരുണാനിധിയും പ്രേമസ്വരൂപനുമാണെന്നവർ വിശ്വസിച്ചുവരുന്നു. മറ്റുള്ള ജനങ്ങൾക്കുകൂടി ഈ വിശ്വാസം വരുത്തി ഭഗവാനെ പ്രേമപൂർവ്വം ഭജിക്കുവാൻ അവരെ പ്രേരിപ്പിക്കുവാൻ വൈഷ്ണവർ ശ്രമിക്കുന്നു. ശ്രീമാൻ വീണ്ടും പറഞ്ഞു. ഇന്നലെ നിമായി മുരാരിയോടും സദാശിവനോടും എന്നോടും കൂടി തപസ്വിയായ ശുക്ലാംബരന്റെ കൂടിലിലേക്ക് ഇന്നു രാവിലെ വരണമെന്നു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. അവിടെ വെച്ചു നിമായിയുടെ ഹൃദയവ്യഥയെപ്പറ്റി ഞങ്ങളോടു പറഞ്ഞുതരാമെന്നും പറഞ്ഞു. ഞാൻ അവിടെക്കു പോകുകയാണു് എന്നും പറഞ്ഞുകൊണ്ടു് അയാൾ അവിടെ നിന്നും പോയി.

ഗദാധരനും പോയാൽ കൊള്ളാമെന്നുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിലും നിമായി അയാളെ വിളിച്ചിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ടു് അയാൾ, നേരത്തെതന്നെ ശുക്ലാംബരന്റെ കൂടിലിന്നകത്തു കയറി ഒളിച്ചിരുന്നു. കുറച്ചു കഴിഞ്ഞപ്പോഴെക്കും മുരാരിയും സദാശിവനും വന്നു. അവർ ശ്രീമാനുമായി

സംസാരിച്ചുകൊണ്ട് കുടിലിന്റെ മുൻവശത്തിരുന്നിരുന്നു. ഗദാധരൻ ഉള്ളിൽത്തന്നെ ഇരുന്നതെയുള്ളൂ.

അവർ നിമായി വരുന്നതു കണ്ടു. കാഴ്ചയിൽ എതുയും അരോഗദൃഢഗാത്രനും ആജാനുബാഹുവുമായ നിമായി ഓരോ അടി വെക്കുമ്പോഴും വീഴുവാൻ ഭാവിച്ചിരുന്നു. ബാഹ്യലോകം മുഴുവൻ നിമായിയുടെ ദൃഷ്ടിയിൽ നിന്നും അഗോചരമായപോലെ ഒരന്ധന്റെ നിലയിൽ തപ്പിക്കൊണ്ടാണു് അവരുടെ നേരെ നിമായി നടന്നിരുന്നതു്. പതുക്കെ ഗൃഹത്തിന്റെ മുൻവശത്തുള്ള പടികഥം കയറി. തന്റെ സ്നേഹിതന്മാരെ കണ്ടപ്പോൾ അവരോടെന്തൊ പറവാൻ ഭാവിച്ചുവെങ്കിലും ഹൃദയത്തിലെ വികാരാധിക്യത്താൽ ഒന്നും പറവാൻ ശക്തനാകാതെ "എന്റെ കൃഷ്ണാ!" എന്നുറക്കെ നിലവിളിച്ചുകൊണ്ടു് കാലുതെറ്റി വീഴുവാൻ ഭാവിച്ചു. ജന്മനാ ഉള്ള ആത്മരക്ഷാവാസനയാൽ ആ കുടിലിന്റെ മരത്തൂണിൽ നിമായി നിലകിട്ടുവാൻവേണ്ടി പിടിച്ചു. പക്ഷെ ആ ജീർണ്ണിച്ചു തൂണു് നിമായിയുടെ ഘനം താങ്ങുവാൻ അപര്യാപ്തമായിരുന്നതിനാൽ തൂണോടുകൂടി നിമായി നിലംപതിച്ചു. നിമായിയുടെ സ്നേഹിതന്മാർ ഉടനെ നിമായിയെ സഹായിപ്പാനൊരുങ്ങി. പക്ഷെ നിമായി നഷ്ടപ്രജ്ഞനായിരുന്നു. നിമായിയുടെ നയനങ്ങഥം അർദ്ധനിമീലിതങ്ങളും നിശ്ചേഷ്ടങ്ങളുമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ശ്വാസരഹിതനായതായും അധരങ്ങഥംക്കിടയിൽകൂടി അല്പം പത പുറത്തേക്കു വന്നിരിക്കുന്നതായും കണ്ടു. മുരാരി ഈ ലക്ഷണങ്ങഥം കണ്ടു പരിഭ്രാന്തനായിത്തീർന്നു. അവർ ഉടനെതന്നെ പല വഴിക്കും നിമായിയെ ഉണർത്തുവാൻ ശ്രമിച്ചു. മുഖത്തു് വെള്ളം തളിച്ചും ദേഹം പിടിച്ചു കുലുക്കിയും അവർ നോക്കി.

വളരെ നേരത്തിനു ശേഷം നിമായി ഒടുവിൽ കണ്ണു കഥം തുറന്നു. ദുഃഖപൂർണ്ണമായ മുഖത്തോടുകൂടി നിമായി തന്റെ കൂട്ടുകാരുടെ മുഖത്തേക്കു് നോക്കി. സംസാരിക്കു

വാൻ ശ്രമിച്ചുവെങ്കിലും സാധിക്കാത്തതിനാൽ സ്വഹൃദയം തൊട്ടുകാണിച്ചുകൊണ്ട് "എന്റെ കൃഷ്ണൻ ഇവിടെ ഇല്ല. ഓടി എവിടെയൊ പോയിരിക്കുന്നു" എന്ന് ആംഗ്യംകൊണ്ടവരെ മനസ്സിലാക്കി. സംസാരിക്കുവാനുള്ള ശക്തി ലഭിച്ചപ്പോഴും നിമായി ഇങ്ങിനെ വിലാപം തുടങ്ങി. "ഞാൻ എന്റെ കൃഷ്ണനെ പിടിച്ചടക്കിയതായിരുന്നു. പക്ഷെ കൃഷ്ണൻ എന്നിൽ നിന്നും രക്ഷപ്പെട്ടു. എന്റെ ഹൃദയം ശൂന്യമായിരിക്കുന്നു. ഈ ലോകം മുഴുവൻകൊണ്ടു് ആ വിജനത നീക്കുവാൻ സാദ്ധ്യമല്ല. ശ്രീകൃഷ്ണൻ എവിടെയാണു്? എന്റെ സ്നേഹിതന്മാർക്കും അദ്ദേഹത്തെ എന്റെ അടുക്കലേക്ക് കൊണ്ടുവരുവാൻ സാധിക്കയില്ലെ? ഹൃദയവ്യഥയുടെ ആധിക്യത്താൽ നിമായി ആ പൊടി പിടിച്ച നിലത്തു കിടന്നുരുളുവാൻ തുടങ്ങി.

കുറെകഴിഞ്ഞു നിമായി എഴുന്നേറ്റിരുന്നു. നിമായിയുടെ തങ്കനിറത്തിലുള്ള ദേഹത്തിന്മേലും അഴിഞ്ഞു കിടന്നിരുന്ന തലമുടിയിലും മുഴുവൻ പൊടിപറ്റിയിരുന്നു. കണ്ണുകളാണെങ്കിൽ നിരന്തരം പ്രവഹിച്ചിരുന്ന അശ്രുവർഷംമൂലം ചുവന്നിരുന്നു. നിമായിയുടെ കഠിനവ്യഥ കൂട്ടുകാരെയും വല്ലാതെ വ്യസനിപ്പിച്ചു. നിമായി ഒരിക്കൽക്കൂടി പറവാൻ ശ്രമിച്ചു. പക്ഷെ ഒരിക്കൽക്കൂടി ബോധംകെട്ടു നിലത്തു വീഴുകയാണുണ്ടായതു്. ഇങ്ങിനെ പലപ്രാവശ്യം വീഴുകയും തന്നത്താൻ ഒരുവിധത്തിൽ ആശ്വസ്തനാകുകയും ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നതിനാൽ നിമായിയാകട്ടെ മറ്റുള്ളവരാകട്ടെ സമയം പോയതറിഞ്ഞതേയില്ല. നിമായി ദുഃഖിച്ചു വിലാപിക്കുമ്പോൾ സ്നേഹിതന്മാരും കൂടെ ദുഃഖിച്ചു. ഒടുവിൽ തന്റെ ഹൃദയവ്യഥയുടെ മൂലം അപ്പോഴത്തെ അവസ്ഥയിൽ അവരോടു് പറവാൻ അശക്തനാണെന്നറിഞ്ഞു നിമായി അതിൽ നിന്നും വിരമിച്ചു. വൈകുന്നേരമായപ്പോഴേയ്ക്കു നിമായി കുറച്ചു് ആശ്വസ്തനായുള്ളു. അപ്പോഴാണു് ശുക്ലാംബരന്റെ കൂടിലിന്നുള്ളിൽ ആരൊ അത്യധികം ദുഃഖത്തോടെ കരയുന്ന

ശബ്ദം നിമായി കേട്ടതു്. അതാരാണെന്നന്വേഷിച്ചപ്പോൾ ഗദാധരനാണെന്നു മനസ്സിലായി. നിമായി ഗദാധരനെ സമാധാനിപ്പിച്ചു. "ഗദാധരാ! അങ്ങു് ഭാഗ്യവാനാണു്. അങ്ങയുടെ ജീവിതം മുഴുവൻ അങ്ങു് ഭഗവൽഭജനത്തിൽ കഴിച്ചുകൂട്ടുമ്പോൾ ഞാൻ അനാവശ്യമായ ഓരോ വേലകളിൽ ഏർപ്പെട്ടു് എന്റെ ഇതുവരെയുള്ള ജീവിതകാലം മുഴുവൻ വ്യർത്ഥമാക്കുകയായിരുന്നു". ഗദാധരൻ ഇതുകേട്ടു. അദ്ദേഹം പുറത്തുവന്നു നിമായിയുടെ പാദങ്ങളിൽ വീണു് "ഞാൻ എന്നാന്നേക്കും അങ്ങയുടെ ദാസനാണു്" എന്നു സഗൽഗദം പറഞ്ഞു.

സന്ധ്യക്കു മുമ്പായി നിമായിയെ അവരെല്ലാവരും കൂടി വീട്ടിലേക്കു് കൊണ്ടുപോയാക്കി. ശചീദേവി നിമായിയെ കുളിപ്പിച്ചു ഭക്ഷണം കഴിപ്പിക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചു. മറ്റുള്ളവരാരും അന്നു് ആഹാരം കഴിച്ചിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ടു് അവർ സ്വഗൃഹങ്ങളിലേക്കു് മടങ്ങി.

അപരിചിതന്മാരുടെയും, ആത്മസുഹൃത്തുക്കളൊഴികെ മറെറല്ലാവരുടെയും, മുമ്പിൽ നിമായി തന്റെ മനോവ്യഥയെ കഴിയുന്നിടത്തോളം അടക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചു. പക്ഷെ നിമായിയുടെ മനഃസ്ഥിതിയിലും സ്വഭാവത്തിലും ഉണ്ടായിരുന്ന വ്യത്യാസം അവരുടെ ദൃഷ്ടിയിൽനിന്നും മറയ്ക്കുവാൻ സാധിച്ചില്ല. ഗയയിലേക്കുള്ള തീർത്ഥയാത്ര കഴിഞ്ഞുവന്നതിന്നുശേഷം നിയമപ്രകാരം നിമായിക്കു് തന്റെ ബന്ധുക്കളെയും ഗുരുക്കന്മാരെയും പോയി വന്ദിക്കേണ്ട ചുമതലയുണ്ടായിരുന്നു. അതിന്നായി നിമായി തന്റെ ഗുരുവായ "ഗംഗാദാസ്" പണ്ഡിതന്റെ ഗൃഹത്തിൽപോയി. ഗംഗാദാസൻ നിമായിയെ പ്രേമപൂർവ്വം സ്വീകരിച്ചു.

ഗയയിൽപോയി ശുഭമായി തിരിച്ചെത്തിയതിൽ എനിക്കു് വളരെ സന്തോഷമുണ്ടു്. നീയില്ലാതെ നിന്റെ ശിഷ്യന്മാർ വളരെ സങ്കടപ്പെട്ടിരിക്കയാണു്. അവർ നിമാ

യിയെയല്ലാതെ വേറെ ആരെയും ഗുരുവായി സ്വീകരിക്കുവാൻ ഇച്ഛിക്കുന്നില്ല. നിന്റെ അഭാവത്തിൽ അവർ ഒന്നും ചെയ്യുന്നില്ല. എന്തതന്നെയല്ല അവർ ഇതുവരെ അഭ്യസിച്ചതുകൂടി മറക്കുകയാണു്. നിന്റെ പാഠശാല ഉടനെ തുറക്കുക. ശിഷ്യന്മാരുടെയും നിന്റെയും ഭാവിഗുണത്തിനുവേണ്ടിയാണു് ഞാൻ പറയുന്നതു്. ശിഷ്യന്മാരെ അദ്ധ്യാപനം ചെയ്യുവാൻ തുടങ്ങിയില്ലെങ്കിൽ, നിനക്കുള്ള വിദ്യകൂടി നീ മറന്നു പോകാനിടയുണ്ടു്.

പിറെന്നാൾ അതിരാവിലെ നിമായി തന്റെ പാഠശാലയിൽ അദ്ധ്യാപനം തുടങ്ങി. ഓരോരുത്തരായി നിമായിയുടെ ശിഷ്യരും വന്നു തുടങ്ങി. നിമായി പതിവായിരുന്ന ശീലമനുസരിച്ചു തന്റെ പാഠശാലയിൽപോയി എന്നേയുള്ളു. പക്ഷെ താൻ എവിടെക്കാണു് പോകുന്നതെന്നും എന്തിന്നാണു് പോകുന്നതെന്നും നിമായി മറന്നു കഴിഞ്ഞിരുന്നു. നിമായി ശിഷ്യന്മാരുടെ മദ്ധ്യത്തിൽ ചിന്താമഗ്നനായിരുപ്പായി. വിദ്യാർത്ഥികൾ അവരുടെ പതിവനുസരിച്ചു "ഹരിഹരീ!" എന്നുച്ചരിച്ചുകൊണ്ടു് ഗ്രന്ഥങ്ങൾ തുറന്നു. ഈ നാമശ്രവണമാത്രത്തിൽത്തന്നെ നിമായിയുടെ മനസ്സു് ഹരിചരണങ്ങളിൽ ലയിച്ചു കഴിഞ്ഞു. നിമായി ബോധരഹിതനായി വീണില്ലെങ്കിലും ബാഹ്യലോകത്തെ മുഴുവൻ മറന്നു.

വിദ്യാർത്ഥികളും തങ്ങളുടെ ഗുരുവിൽ അന്നു് എന്തൊ ഒരു അസാധാരണതാപം കണ്ടുപിടിച്ചു. നിമായി ശിഷ്യന്മാരെ ഈ വിധത്തിൽ സംബോധനചെയ്തു. ശ്രീഹരിയുടെ നാമത്തിന്റെ മാധുര്യം എത്ര മഹനീയമാണു്! ഇങ്ങിനെ തുടങ്ങി വളരെ നേരം ശ്രീഹരിയുടെ ഗുണഗണങ്ങളെ നിമായി വാഴ്ത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഭഗവാൻ പരമാത്മാവും സദ്ഗുണപരിപൂർണ്ണനുമാണു്. മനുഷ്യജന്മത്തിന്റെ പരമോദ്ദേശം ഭഗവൽപാദാരവിന്ദപ്രാപ്തിയാണു്, എന്നും

മറും നിമായി പറഞ്ഞു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യന്മാർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാക്കുകളെ ശ്രദ്ധവെച്ചു കേട്ടു. ഉച്ചയായപ്പോൾ നിമായിക്ക് പെട്ടെന്നു തന്റെ ബാഹ്യപരിതസ്ഥിതികളെപ്പറ്റി ഓർമ്മവന്നു. അപ്പോഴാണു് താൻ നിമായി പണ്ഡിതനാണെന്നും വിദ്യാർത്ഥികൾ വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്നായി തന്റെ അടുക്കൽ വന്നിരിക്കയാണെന്നും നിമായി ഓർമ്മിച്ചതു്. വിദ്യോപദേശത്തിന്നു പകരം താൻ അത്രയും നേരം ആദ്ധ്യാത്മികോപദേശത്തിലാണേർപ്പെട്ടിരുന്നതെന്നറിഞ്ഞു് നിമായി ലജ്ജയോടെ മുഖം താഴ്ത്തി. എങ്കിലും സാവധാനത്തിൽ വിദ്യാർത്ഥികളോടു് പറഞ്ഞു. നേരം വൈകി. ഇനി നമുക്കു് വീട്ടിലേക്കു് പോകാം. ഇന്നു പാഠശാല തുറന്നു് ആദ്യത്തേദിവസം ആയതുകൊണ്ടു് ദൈവീകവിഷയങ്ങളെപ്പറ്റി സംസാരിച്ചു കഴിച്ചുകൂട്ടിയതു് നന്നായി.

ഇക്കാര്യം അവക്കൊക്കെ ശരിയാണെന്നു തോന്നി. എന്തെന്നാൽ ഹിന്ദുക്കളുടെ എല്ലാ ശുഭകാര്യങ്ങളും ഭഗവൽ സ്മരണയോടുകൂടിയല്ലാതെ തുടങ്ങാറില്ല.

പിറ്റെന്നാൾ നിമായി വീണ്ടും പാഠശാലയിലേക്കു് വന്നു. അന്നു തീച്ചയായും അദ്ധ്യാപനം തുടങ്ങേണമെന്നുള്ള നിശ്ചയത്തോടെയാണു് നിമായി വന്നതു്. പക്ഷെ അന്നും ഭഗവൽപ്രേമം നിമായിയുടെ കൃത്യനിഷ്ഠയെ തെറ്റിച്ചു. അന്നും ഭഗവാന്റെ ഗുണഗണങ്ങളെ നിമായി വാഴ്ത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നു. നിമായിയുടെ ഈ ആദ്ധ്യാത്മിക ഉപദേശങ്ങളെ കേൾക്കുമ്പോൾ വിദ്യാർത്ഥികൾക്കു് ഒരു വിധത്തിലും അവജ്ഞതോന്നിയില്ല. നേരെ മറിച്ചു ശ്രുതിമധുരമായ സ്വരത്തോടും സരളമായ ഭാഷയിലും നിമായി ഭഗവന്മാഹാത്മ്യങ്ങളെപ്പറ്റി പറഞ്ഞിരുന്നതെല്ലാം വിദ്യാർത്ഥികളുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ തറച്ചു കയറി. അതുവരെ ആദ്ധ്യാത്മികവിഷയങ്ങളെപ്പറ്റി ചിന്തിച്ചിട്ടേയില്ലാതിരുന്നവർക്കു പലേ പ്രധാന തത്വങ്ങളും അതിൽനിന്നും മനസ്സിലായി. തങ്ങ

ളുടെ ഗുരു ഒരു സാമാന്യ സംസ്കൃതപണ്ഡിതനും, അതിയോഗ്യനായ ഒരു കവിയും ഒരഗാധ തത്വജ്ഞാനിയുംകൂടിയാണെന്നവർക്ക് മനസ്സിലായി. അന്നത്തെ ദിവസവും ഭഗവൽസ്മരണയിൽ കഴിഞ്ഞുപോയതറിഞ്ഞ് നിമായി പരിഭ്രാന്തനായി. വീണ്ടും പിറ്റെദിവസം മുതൽ തന്റെ യഥാർത്ഥകർത്തവ്യത്തെ അനുഷ്ഠിക്കുമെന്ന മനസ്സിൽ പ്രതിജ്ഞ ചെയ്തു.

പക്ഷെ പിറ്റെദിവസവും ഇതേവിധത്തിൽത്തന്നെയാണ് നിമായി തന്റെ ശിഷ്യന്മാരെ പഠിപ്പിച്ചത്. വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് തങ്ങളുടെ ഗുരുവിനെന്താണ് പറ്റിയതെന്ന സംശയമായി. നിമായി പണ്ടത്തെക്കാളധികം ശക്തനും, സമർത്ഥനും ദയയുള്ളവനുമാണെന്നു തോന്നി. പക്ഷെ അവരുടെ വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ പുരോഗതി അമാന്തമായിത്തന്നെ ഇരുന്നതേയുള്ളൂ. നിമായി തീർത്ഥയാത്രക്ക് പോയ മുതൽ അവരുടെ വിദ്യാഭ്യാസം ഒട്ടും പുരോഗമിച്ചിട്ടില്ലാതിരുന്നതിനാൽ നിമായി തിരിച്ചുവന്നാൽ കഴിഞ്ഞുപോയ സമയത്തെ അനുസരിച്ചു കുറെക്കൂടി വേഗത്തിൽ തങ്ങളുടെ വിദ്യാഭ്യാസത്തെ അഭിവൃദ്ധിപ്പെടുത്തണമെന്നാണ് അവർ വിചാരിച്ചിരുന്നത്. പക്ഷെ നിമായിയുടെ തിരിച്ചുവരവിനു ശേഷം അവരുടെ പഠിപ്പു മുന്നോട്ട് നീങ്ങിയേയില്ല.

അവരിൽ പ്രായംകൂടിയ വിദ്യാർത്ഥികൾ ഒത്തൊരുമിച്ചു നിമായിയുടെ ഗുരുവായ ഗംഗാദാസപണ്ഡിതന്റെ അടുക്കൽ ചെന്ന് ഈ സംഗതികളെല്ലാം അദ്ദേഹത്തോട് പറഞ്ഞു. നിമായി തിരിച്ചു വന്നതിനുശേഷം തങ്ങളെ ഒന്നുംതന്നെ പഠിപ്പിച്ചിട്ടില്ലെന്നും, സമയമെല്ലാം ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനെയും, ശ്രീകൃഷ്ണലീലകളെയുംപറ്റി സംസാരിച്ചുകൊണ്ടു കഴിക്കയാണെന്നും അവർ സങ്കടം പറഞ്ഞു.

നിമായിയിൽനിന്നും ഒരു പണ്ഡിതന്റെ നിലയിൽ മറ്റുള്ളവരേക്കാൾ എത്രയൊ ഉപരിയായ വിദ്യാപ്രദാനത്തെ പ്രതീക്ഷിച്ചിരുന്ന ഗംഗാദാസൻ ഇതുകേട്ട് വളരെ

കണ്ടിതപ്പെട്ടു. എങ്കിലും അഹങ്കാരിയും ദുരഭിമാനിയുമായിരുന്ന നിമായി പെട്ടെന്നു ഒരു ഭക്തനായിത്തീർന്നതോർത്തു് അദ്ദേഹം അല്പം സന്തോഷിക്കയും ചെയ്തു. വിദ്യാർത്ഥികളോട്ടു് നിമായിയെ പിറ്റെദിവസം അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുക്കലേക്കു് കൂട്ടിക്കൊണ്ടു് ചെല്ലുവാൻ ഗംഗാദാസൻ പറഞ്ഞു.

പിറ്റെദിവസം ഉച്ചതിരിഞ്ഞു് നിമായി സഹശിഷ്യന്മാരോടുകൂടി ഗംഗാദാസന്റെ അടുക്കലെത്തി വിനയപൂർവ്വം അദ്ദേഹത്തെ നമസ്കരിച്ചു. ഗംഗാദാസൻ "നീ ഒരു വിദ്വാനായിത്തീരട്ടെ" എന്നു പറഞ്ഞു് നിമായിയെ അനുഗ്രഹിച്ചു. എന്നിട്ടു് നിമായിയെ ഉപദേശിപ്പാൻ തുടങ്ങി. നിമായി ഒരു പണ്ഡിതന്റെ പുത്രനാണെന്നു മാത്രമല്ല സ്വയം തന്നെ മഹാനായ ഒരു പണ്ഡിതനാണെന്നും, അദ്ദേഹത്തെ പഠിപ്പിക്കുവാനുണ്ടായ ശ്രമത്തിനു് തക്കതായ പ്രതിഫലമായി നിമായിക്കുണ്ടായ പാണ്ഡിത്യത്തെയാണു് താൻ കരുതുന്നതു് എന്നും ഗംഗാദാസൻ പറഞ്ഞു. പക്ഷെ ഗംഗാദാസൻ തുടർന്നു, "നിന്റെ സവ്വ് ശക്തികളേയും നീ മതപരമായ പ്രവൃത്തികൾക്കായി ചിലവഴിക്കുന്നതായും, നീ തന്നെ ഒരു മഹാഭക്തനായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നതായും അതിനാൽ നിന്റെ ശാസ്ത്രീയാഭ്യാസത്തിൽ മാത്രമല്ല നിന്നെ ഏല്പിച്ചിട്ടുള്ള ഈ ബാലന്മാരുടെ വിദ്യാഭ്യാസത്തിൽക്കൂടി നീ ഉപേക്ഷ കാണിക്കുന്നതായും ഞാൻ കേൾക്കുന്നു". നിന്റെ അസാധാരണ ബുദ്ധിശക്തി നിനക്കു് പണ്ഡിതന്റെ നിലയിൽ ഭാസുരമായ ഒരു ഭാവിയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നുണ്ടു്. നിന്റെ ആദ്ധ്യാത്മിക പ്രയത്നങ്ങളെ ഞാൻ ഒരിക്കലും തടയുന്നില്ല. പക്ഷെ, നിന്നെ എത്രയും സ്നേഹിക്കുന്നവരും, വിദ്യാലാഭത്തിന്നായി നിന്നെ ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നവരുമായ ഇവരുടെ അഭ്യുദയത്തിന്നുവേണ്ടി നീ ശ്രമിക്കേണമെന്നു ഞാൻ പ്രത്യേകം ഉപദേശിക്കുന്നു. നിന്റെ ശിഷ്യന്മാർ വേറെ ഒരു പാഠശാലയിലും പോകുകയില്ലെന്നു ശഠിക്കുന്നു. നിന്റെ അവിടെയാണെങ്കിൽ അവർക്കു് ഒരു വിദ്യാഭ്യാസവും ഇമ്മിടെ ലഭിക്കുന്നില്ല.

നിമായി തന്റെ വീഴ്ചകളെ അറിഞ്ഞു്, മുഖം താഴ്ത്തി നിന്നു. ഒരു വിധം ഗുരുവിനോടു് മാപ്പു ചോദിച്ചു് മേലിൽ വേണ്ടതുപോലെ പ്രവർത്തിച്ചുകൊള്ളാമെന്നേറ്റു. നിമായി ഈ സമയത്തു് എത്രയും ശാന്തനും സപ്രബോധമുള്ളവനുമായിരുന്നു. സപ്തഗുരുവുമായുണ്ടായ ഈ ക്രൂടിക്കാഴ്ചയാൽ കുറെക്കൂടി കർത്തവ്യതാബോധം ഉണ്ടായ നിമായി തന്റെ ശിഷ്യരെ പലെ ഫലിതപൂർണ്ണങ്ങളായ നേരംപോക്കുകളും പറഞ്ഞു രസിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു് മടങ്ങിപ്പോയി. അന്നു് വൈകുന്നേരം അവരെല്ലാവരും രത്നഗർഭൻ എന്ന പേരായി ജഗന്നാഥ പണ്ഡിതന്റെ ജന്മഗ്രാമത്തിൽത്തന്നെ ജനിച്ചുവളർന്ന ഒരു ബ്രാഹ്മണന്റെ ഗൃഹത്തിൽ കൂട്ടിമുട്ടി.

അവിടെ നിമായി സപ്തശിഷ്യന്മാരോടുകൂടി ശാസ്ത്രീയ വിഷയങ്ങളെപ്പറ്റി സശ്രദ്ധം പ്രതിപാദിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ശിഷ്യന്മാരാകട്ടെ, തങ്ങളുടെ ഗുരുനാഥൻ പഴയ പടിയായതിൽ സന്തോഷിച്ചു. ഗുരുനാഥന്റെ വാക്കുകളെ അവർ എത്രയും ശ്രദ്ധയോടെ ശ്രവിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. പക്ഷെ നിമായിയുടെ ഈ ശ്രദ്ധ അധികം നിലനിന്നില്ല. രത്നഗർഭൻ തന്റെ സന്ധ്യാസമയത്തെ പൂജ തുടങ്ങിയിരുന്നതിൽ ഭഗവൽസ്തുതികളും ഉച്ചത്തിൽ ചൊല്ലിത്തുടങ്ങി. ശ്രീമൽഭാഗവതത്തിൽനിന്നും ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനെ വർണ്ണിച്ചുകൊണ്ടുള്ള ഒരു ശ്ലോകം ചൊല്ലിയതു് നിമായി കേൾക്കുകയും ആ ശ്ലോകത്തിന്റെ അർത്ഥം മനസ്സിലാവുകയും ചെയ്തതോടുകൂടി നിമായിയുടെ ശാസ്ത്രീയ പ്രതിപാദനങ്ങളെല്ലാം നിലച്ചു. വൃക്ഷത്തിൽനിന്നും പെട്ടെന്നു മൃതപ്രായനായി വീഴുന്ന ഒരു പതത്രിയേപ്പോലെ "എന്റെ കൃഷ്ണാ!" എന്നുറക്കെ നിലവിളിച്ചുകൊണ്ടു് നിമായി നിലംപതിച്ചു.

ശ്രീരാധിക തന്റെ സഖികളോടു് പറഞ്ഞു "ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാന്റെ സുന്ദരമൂർത്തിയാൽ ആകൃഷ്ടയാകാതിരിപ്പാൻ വേണ്ടി നിങ്ങൾ എന്നോടു് യമുനാനദിയിൽ സ്നാനം ചെയ്യു

വാൻക്രടി പോകരുതെന്നു പറഞ്ഞു. ശ്രീകൃഷ്ണനാകട്ടെ കദംബവൃക്ഷച്ഛായയിൽ മറഞ്ഞുനിന്ന് യമുനാനദിയിൽ സ്നാനം ചെയ്യുവാൻ പോകുന്ന അനാഗരീകകളും, സാധുക്കളുമായ ഗ്രാമീണകന്യകമാരുടെ ഹൃദയങ്ങളെ കവർന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. എനിക്ക് കൃഷ്ണനെ തടയുവാൻ സാധിക്കുമെന്നുള്ള അഹങ്കാരത്താൽ ഞാൻ നിങ്ങളുടെ ഉപദേശം നിരാകരിച്ചു. കഷ്ടം! കൃഷ്ണൻ എന്നെത്തന്നെയല്ല എന്റെ സർവ്വസ്വവും കൈയ്ക്കലാക്കി. ഇപ്പോൾ എവിടെ നോക്കിയാലും ഞാൻ ശ്രീകൃഷ്ണനെയൊഴികെ മറെറാന്നും കാണുന്നില്ല".

ഇതുപോലെതന്നെ നിമായി സ്വഗുരുവിന്റെ ഉപദേശത്തെ അനുസരിച്ച് ശ്രീകൃഷ്ണചിന്തകളെ സ്വഹൃദയത്തിൽനിന്നും പരിപൂർണ്ണമായും നിഷ്കാസിക്കുവാൻ തീച്ചയാക്കി. പക്ഷെ എന്തുചെയ്യാം! രത്നഗർഭൻ ചൊല്ലിയ ഭാഗവതത്തിലെ ശ്രീകൃഷ്ണവർണ്ണന നിമായിയുടെ നിശ്ചയത്തെ എല്ലാം ദൂരെക്കളഞ്ഞു. വലിയ പണ്ഡിതന്മാർ, പ്രേമസ്വരൂപനും കരുണാനിധിയുമായ ഭഗവാനിൽ ഭക്തന്മാരുടെ ഈവിധ സ്ഥിതികളെ വെറും ചാപല്യങ്ങളായി അപഹസിക്കുന്നു. പക്ഷെ ഭക്തിയുടെ ഒരു ലേശംപോലും ഹൃദയത്തിൽ കയറിക്കഴിഞ്ഞാൽ പിന്നെ ഈ പാണ്ഡിത്യവും, ജ്ഞാനവും എല്ലാം അവരുടെ ഹൃദയത്തിൽനിന്നും സൂര്യോദയത്താൽ മഞ്ഞുരുകിപ്പോകുന്നതുപോലെ വിദൂരസ്ഥമാക്കപ്പെടുന്നു. അഹങ്കാരിയായിരുന്ന സാർവ്വഭൌമൻ നിമായിയുടെ ചാപല്യങ്ങളെ അപഹസിച്ചു, പക്ഷെ യഥാർത്ഥ ഭക്തിമാർഗ്ഗത്തിലേക്ക് നയിക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ അദ്ദേഹം ഉണ്ടാക്കിയ ഒരു ശ്ലോകത്തിൽ ഇങ്ങിനെ പറയുന്നു. "ജ്ഞാനികൾ നമ്മെ പരിഹസിച്ചുകൊള്ളട്ടെ, പക്ഷെ നമുക്ക് അതേസമയം ശ്രീഹരിഭക്തിയാകുന്ന അമൃതപാനം ചെയ്ത് പരമാനന്ദാധിക്യത്താൽ നൃത്തം വെക്കുകയും ഭ്രമിയിൽ കിടന്നുരുളുകയും ചെയ്യാം!"

നിമായി അന്നാദ്യമായിട്ടാണു് മറ്റുള്ള പലരുടെയും മുമ്പിൽവെച്ചു ഭക്തിപരവശനായിത്തീർന്നതു്. ഭാഗ്യം കൊണ്ടു് ഗദാധരൻ അരികിലുണ്ടായിരുന്നു. ഗദാധരൻ നീമായിയെ ഈ നിലയിൽ പലപ്പോഴും കണ്ടിട്ടുണ്ടായിരുന്നതുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹത്തെ ആശ്വസിപ്പിക്കുവാനുള്ള ശ്രമങ്ങൾ ചെയ്തു തുടങ്ങി. വളരെ നേരം കഴിഞ്ഞു് നിമായിക്കു് സ്വബോധം ഉണ്ടായ ഉടനെ രത്നഗർഭനെ വിളിച്ചു് ആ ശ്ലോകം ഒരിക്കൽക്കൂടി ആവർത്തിപ്പാനാവശ്യപ്പെട്ടു. നിമായി തൽഫലമായി വീണ്ടും പരവശനായിത്തീർന്നു. നിമായിയുടെ അപ്പോഴത്തെ അവസ്ഥ മറ്റുള്ളവരെ അത്ഭുതപ്പെടുത്തുകമാത്രമല്ല അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളെ അനുകമ്പാപൂർണ്ണങ്ങളാക്കുകയും ചെയ്തു. അവക്കെല്ലാവർക്കും ഭഗവാനോടു് എന്തെന്നില്ലാത്ത ഒരാകർഷണം തോന്നുകയും തന്മൂലം അവർ ആനന്ദബാഷ്പം പൊഴിക്കുവാൻ തുടങ്ങുകയും ചെയ്തു. ആ വഴി നടന്നിരുന്നവരെല്ലാം ഈ കാഴ്ച കണ്ടു് സ്തബ്ധരായി അവിടത്തന്നെ നിന്നുപോയി. നിമായി പിന്നെയും പ്രബുദ്ധനായി രത്നഗർഭനോടു് ആ ശ്ലോകത്തെ വീണ്ടും ആവർത്തിപ്പാൻ പറഞ്ഞു.

ഗദാധരനാകട്ടെ അത്യധികം നിമായിയെ സ്നേഹിച്ചിരുന്നതിനാൽ നിമായിയുടെ ഈ അവസ്ഥ കഠിനവ്യഥക്കു് കാരണമായി. നിമായിയുടെ ധവളസ്വരൂപം പാംസുധൂളിതവും കണ്ണുകളിൽ നിന്നു ധാരയായി ബാഷ്പം പ്രവഹിക്കുന്നതും ആയി കണ്ടുനില്ക്കുവാൻ ഗദാധരനു് സാധിക്കാതായതിനാൽ അയാൾ രത്നഗർഭനെ വീണ്ടും ശ്ലോകം ആവർത്തിക്കുന്നതിൽ നിന്നും വിലക്കി.

ഇതിനിടയിൽ നിമായി പണിപ്പെട്ടെഴുന്നേറ്റു് രത്നഗർഭനെ ഗാഢമായാശ്ലേഷിച്ചു. തൽഫലമായി രത്നഗർഭനും അത്യാഗാധമായ ഭക്തിസുധയിൽ മുങ്ങി ഒരു പുനർജ്ജന്മം പ്രാപിച്ചവനേപ്പോലെയായിത്തീർന്നു. അപ്പോൾമുതൽ എന്നെന്നേക്കുമായി രത്നഗർഭൻ നിമായിയുടെ സ്വന്തമായി

ത്തീന്നു. അവിടെയുള്ളവരെല്ലാവരുംകൂടി ഒരുവിധത്തിൽ നിമായിയെ ഗംഗാതീരത്തിൽ കൊണ്ടുപോയി സ്നാനം ചെയ്യിച്ചു് സ്വഗൃഹത്തിൽ കൊണ്ടുപോയാക്കി.

നിമായി പിറെറദിവസവും പാഠശാലയിലേക്കു് പോയി. നിമായിയുടെ ശിഷ്യന്മാക്കു് തങ്ങളുടെ ഗുരുനാഥൻ ഒരമാനുഷികപുരുഷനാണെന്നു് തോന്നി. ഒരു ദൈവിക ചൈതന്യം നിമായിയുടെ ആകാരത്തിനുണ്ടായിരുന്നു. നിമായിയുടെ നയനങ്ങളം അദ്ദേഹത്തിന്നു് ലോകത്തിൽ മറുള്ള എല്ലാവരോടുമുണ്ടായിരുന്ന അനിർവ്വചനീയമായ പ്രേമത്തെ വെളിപ്പെട്ടുത്തി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശാന്തവും ഗംഭീരവുമായ മുഖഭാവം അഗാധജ്ഞാനത്തിന്റെ ഇരുപ്പിടമായിരുന്നു. നിമായി ചിന്താമഗ്നനായിരുന്നതിനാൽ ശിഷ്യന്മാർ ബഹുമാനത്തോടും സ്നേഹത്തോടുംകൂടി അദ്ദേഹത്തെ നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. തലേദിവസത്തെ സംഭവങ്ങളം അവരുടെ മനസ്സിൽ വലിയ ഒരു മാററം വരുത്തിയിരുന്നു. അവരുടെ ഗുരു ഒരു സാധാരണമനുഷ്യനല്ലെന്നവക്കു് തീർച്ചയായി. നിമായി ഹൃദയത്തിലെ ഭക്തിപാരവശ്യത്താൽ സംസാരിപ്പാൻ അപ്രാപ്തനായിരുന്നുവെങ്കിലും, പണിപ്പെട്ടു് മനസ്സിനെ അടക്കി തന്റെ ശിഷ്യന്മാരോടു് തന്റെ അരുകിലേക്കു് വരുവാനപേക്ഷിച്ചു.

അവർ ഗുരുവിന്റെ ചുറും വന്നുനിന്നു. നിമായി സകരുണം പറഞ്ഞു. "എന്റെ സ്നേഹിതന്മാരെ! എന്നോടു് നിങ്ങളം വാസ്തവം പറയുവിൻ. നിങ്ങളംക്കു് ഇപ്പോളം വിദ്യാഭ്യാസത്തിൽ ഒരു സഹായവും എന്നിൽനിന്നും ലഭിക്കുന്നില്ലല്ലൊ". അവർ തലതാഴ്ത്തി മിണ്ടാതെനിന്നു. "ശരിയാണു്! നിങ്ങളംക്കൊരു സഹായവും എന്നേക്കൊണ്ടില്ല. പക്ഷെ ഞാൻ ഇവിടെവന്നു് എന്താണു് ചെയ്യുന്നതെന്നു് ദയവുചെയ്തു് പറഞ്ഞു തരുവിൻ". ഒരു ശിഷ്യൻ വിനയപൂർവ്വം മറുപടിപറഞ്ഞു. "ഗുരൊ! അങ്ങു് ഇപ്പോളം

ഞങ്ങളെ ഒന്നും പഠിപ്പിക്കുന്നില്ലെന്നുള്ളതു് വാസ്തവംതന്നെയാണു്. അങ്ങു് ശ്രീകൃഷ്ണനെപ്പറ്റി മാത്രമെ സംസാരിക്കുന്നുള്ളൂ. അങ്ങു് പറയുന്നതെല്ലാം ശരിയായിട്ടുള്ളതും മഹനീയവുമാണു്. മനുഷ്യജന്മത്തിന്റെ ഉദ്ദേശം ഭഗവൽലാഭമാണെന്നുള്ള വിശ്വാസത്തെ ഞങ്ങളാരുംതന്നെ അനാദരിക്കുന്നില്ല. പക്ഷെ എത്രതന്നെ മഹനീയമാണെങ്കിലും ഈ വകസംഗതികൾ കേട്ടുകൊണ്ടിരിക്കാനല്ലല്ലൊ ഞങ്ങൾ ഈ പാഠശാലയിൽ വരുന്നതു്."

നിമായി ആലോചിച്ചു് മറുപടിപറഞ്ഞു. "ശരിയാണു്, എനിക്കു് അല്പം ഓർമ്മയുണ്ടു്. ഞാൻ ശ്രീകൃഷ്ണനെപ്പറ്റിയാണു്, ശാസ്ത്രീയവിഷയങ്ങളെക്കുറിച്ചല്ല നിങ്ങളോടു് പറഞ്ഞിരുന്നതു്".

മറെറാരാൾ ഇതിനെത്തടഞ്ഞുകൊണ്ടു് പറഞ്ഞു. "ഗുരൊ! അങ്ങു് ഗയയിൽനിന്നു മടങ്ങിവന്നിട്ടു് ഞങ്ങളുടെ വിദ്യാഭ്യാസത്തെപ്പറ്റി ഒന്നുംതന്നെ ഞങ്ങളോടു് പറഞ്ഞിട്ടില്ല. ഇന്നലെ രാത്രി ഒരു ശ്ലോകം കേട്ടതോടുകൂടി അങ്ങു് ബോധരഹിതനായി. അങ്ങക്കൊരുപക്ഷെ ഇന്നലത്തെ സംഭവങ്ങളെപ്പറ്റി ഓർമ്മയില്ലായിരിക്കാം. പക്ഷെ ഈ സംഭവങ്ങൾ കണ്ടുനിന്നിരുന്ന ഞങ്ങൾക്കു് ലോകത്തിലെ എല്ലാ ജീവജാലങ്ങളിലുംവെച്ചു് അധികം അനുഗ്രഹീതനായ ശ്രീകൃഷ്ണഭക്തൻ അങ്ങു് തന്നെയാണെന്നു തീച്ചയായി".

നിമായി അശ്രുപൂർണ്ണങ്ങളായ നയനങ്ങളെക്കൊണ്ടു് അയാളെ നോക്കിക്കൊണ്ടു് സങ്കടത്തോടുകൂടി മറുപടി പറഞ്ഞു. "ഞാൻ നിങ്ങളുടെ വിദ്യാഭ്യാസത്തിൽ ശ്രദ്ധിക്കുവാൻ വളരെ ശ്രമിക്കുന്നുണ്ടു്. പക്ഷെ സാധിക്കാത്തതിൽ വ്യസനിക്കുന്നു. എനിക്കു് മുമ്പുണ്ടായ ഉന്മാദം വീണ്ടും എന്നെ ബാധിക്കയായിരിക്കുമോ!" ഈ അവസാനവാചകം തന്നോടുതന്നെയായിട്ടാണു് നിമായി പറഞ്ഞതു്.

"അല്പാ! അതു് ഒരിക്കലുമായിരിക്കയില്ല" എന്നവരെല്ലാവരും ഐകകണ്ഠ്യേന അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. "അങ്ങു് സംസാരിക്കുമ്പോൾ ചിന്താരത്നങ്ങളാണു് വായിൽനിന്നും വരുന്നതു്. ഏതു് നിഗൂഢശാസ്ത്രീയവിഷയങ്ങളെപ്പറ്റിയും അങ്ങുക്കുള്ള ജ്ഞാനം അത്ഭുതകരമാണു്. അങ്ങയുടെ വാക്കുകൾ ഞങ്ങളെ ആകർഷിക്കുകമാത്രമല്ല, പരമാനന്ദമഗ്നരാക്കുകകൂടിചെയ്യുന്നു. അങ്ങയുടെ ഈശ്വരഭക്തി അപരിമിതമാണു്! ഹേ ഗുരോ! തീച്ചയായും ഇതൊന്നും ഉന്മാദത്തിന്റെ ലക്ഷണങ്ങളല്ല."

നിമായി വീണ്ടും തുടർന്നു. "പ്രിയസ്നേഹിതന്മാരെ, ഞാൻ നിങ്ങളോടു് ഉള്ള വാസ്തവം പറയാം. അതൊരു സത്യകാര്യമാകയാൽ വേറെ ആരോടും നിങ്ങൾ പറയരുതു്. അതെന്താണെന്നു കേട്ടുകൊൾക. ഞാൻ നിങ്ങളെ പഠിപ്പിക്കുവാൻ ഭാവിക്കുമ്പോൾ തൽസമയം തന്നെ അതിസുന്ദരനും കാളമേഘവർണ്ണനും മുരളിവായിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നവനുമായ ഒരു ബാലൻ എന്റെ മുമ്പിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നു. ആ ബാലന്റെ ദർശനം എന്റെ ബുദ്ധിശക്തിയെയെല്ലാം ക്ഷയിപ്പിക്കുന്നു". ഇതു പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾതന്നെ ആ കോമളവിഗ്രഹം നിമായിയുടെ മനോദൃഷ്ടികളിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുകയാൽ നിമായി ബോധരഹിതനാവാൻ ഭാവിച്ചുവെങ്കിലും പണിപ്പെട്ടു് വീണ്ടും ആശ്വസ്തനായി ഇങ്ങിനെ അവസാനിപ്പിച്ചു. സ്നേഹിതന്മാരെ! അതിനാൽ നിങ്ങളുടെ വിദ്യാഭ്യാസത്തിനു് ഞാൻ ശക്തനല്ല. ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനേയും ശ്രീകൃഷ്ണലീലകളേയും പറ്റി ഉള്ള ചിന്തകളല്ലാതെ ഒന്നും എന്റെ മനസ്സിലുദിക്കുന്നില്ല. എന്റെ ബുദ്ധിശക്തിയും ഹൃദയവും സർവ്വസ്വവും ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ അധീനത്തിലാണു്. അതുകൊണ്ടു് എനിക്കു് നിങ്ങൾ വിടതരുവിൻ! നിങ്ങൾക്കു് ഏതു ഗുരുവിനെവേണമെങ്കിലും വിദ്യാഭ്യാസപരിപൂർത്തിക്കു് സ്വീകരിക്കുന്നതിനു് ഞാൻ ഹൃദയംഗമമായി അനുമതി നൽകുന്നു. ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ അനുഗ്രഹം നിങ്ങളിൽ എപ്പോഴ

മുണ്ടായിരിക്കട്ടെ! നിങ്ങളെ എനിക്കൊരിക്കലും മറക്കുവാൻ സാധിക്കയില്ല. നിങ്ങളും എന്നെ മറക്കാതിരിപ്പാനപേക്ഷ". ഇതുയും പറഞ്ഞു് 23 വയസ്സായ ആ യുവപണ്ഡിതൻ കരഞ്ഞുതുടങ്ങി.

നിമായിയുടെ ദുഃഖപൂർണ്ണമായ മുഖവും, സഗൽഗദം പറഞ്ഞ ഈ വാക്കുകളും ശിഷ്യന്മാരെ വല്ലാതെ വ്യസനിപ്പിക്കയാൽ ഒരക്ഷരംപോലും മറുപടിപറയാൻ ശക്തരാകാതെ അവരും കരഞ്ഞുതുടങ്ങി. ഒടുവിൽ അവരിൽ ഒരാൾ എല്ലാവർക്കുംവേണ്ടി പണിപ്പെട്ടു് നിമായിയോടു പറഞ്ഞു. "എന്നാൽ ഇതോടുകൂടി ഞങ്ങളുടെ വിദ്യാഭ്യാസം—എതുയും മോഹത്തോടുകൂടി ആഗ്രഹിച്ചിരുന്നവിദ്യാഭ്യാസവും അവസാനിച്ചു. ഗുരോ! ഞങ്ങൾക്കിനി വേറൊരു ഗുരുവിനെ സ്വീകരിപ്പാൻ സാധിക്കുമെന്നു് അങ്ങു് കരുതേണ്ട. ഞങ്ങൾക്കതു് സാധിച്ചാൽ തന്നെയും, അങ്ങയേപ്പോലെ സ്നേഹത്തോടും കരുണയോടും കൂടി വിദ്യാഭ്യാസം ചെയ്യിക്കുന്ന ഒരു ഗുരുവിനെ എവിടെനിന്നും ലഭിക്കും? അതുകൊണ്ടു് ഞങ്ങൾ വിദ്യാഭ്യാസത്തോടു യാത്രപറയുന്നു. അങ്ങയുടെ പാദങ്ങളിൽനിന്നും ലഭിച്ച വിദ്യ ഞങ്ങൾ മറക്കാതിരിപ്പാൻ ഞങ്ങളെ അനുഗ്രഹിച്ചാലും". നിമായിക്കു് സ്വശിഷ്യന്മാരുടെ സ്നേഹാധിക്യം കണ്ടപ്പോൾ ഒന്നും പറയുവാൻ സാധിച്ചില്ല. അവരെ ഓരോരുത്തരെയായി നിമായി അരുകിൽ വിളിച്ചാശ്ലേഷിച്ചു് ശിരസ്സിൽ ഘ്രാണിച്ചു് ചുംബിച്ചു. അവരെല്ലാവരുംകൂടി മുക്തകണ്ഠം വിലപിച്ചുതുടങ്ങി.

നിമായിക്കുതന്നെ വളരെ വ്യസനമുണ്ടെങ്കിലും ഇപ്പോൾ ശിഷ്യന്മാരെ സമാധാനിപ്പിക്കേണ്ടിവന്നതിനാൽ തന്റെ ദുഃഖത്തെ അടക്കി "സ്നേഹിതന്മാരെ നാം പിരിയുന്ന സ്ഥിതിക്കു് ഒരു ശ്രീകൃഷ്ണകീർത്തനത്തോടുകൂടി പിരിയാം. എന്റെ മനസ്സിനു ശാന്തി തരുക. ഞാൻ നിങ്ങൾക്കുവേണ്ടി എന്തെങ്കിലും ഉപകാരം ചെയ്തിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ ശ്രീകൃഷ്ണകീർത്തനം അതിനുള്ള ശരിയായ പ്രതിഫലമായി ഭവിക്കട്ടെ!"

ആ വിദ്യാർത്ഥികളുടെയും അപ്പോഴത്തെ മനോഭാവം അതിനു് യോജിച്ചതായിരുന്നു. അതിനാൽ അവർ ഉൽക്കണ്ഠയോടെ ചോദിച്ചു. "ഞങ്ങൾ തീച്ചയായും അപ്രകാരം ചെയ്യാം! 'ശ്രീകൃഷ്ണകീർത്തനം എന്താണു്?' ദയവുചെയ്തു ഞങ്ങൾക്കു് പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കിത്തരുക".

നിമായി പറഞ്ഞു "ഗുണപരിപൂർണ്ണനും, കരുണാനിധിയും, പ്രേമസ്വരൂപനുമായ ഭഗവാനെ സ്തുതിച്ചുകൊണ്ടു് നമുക്കു് പാടാം". മൂർത്തിമത്തായ ഭക്തിയെപ്പോലെ നിമായി നടുവിലും, ശിഷ്യന്മാരെല്ലാവരും ചുറും ഇരുന്നു. കൈകൾ കൊണ്ടു് താളംപിടിച്ചു നിമായി മധുരസ്വരത്തിൽ പാടിത്തുടങ്ങി. "ജയശ്രീകൃഷ്ണ ജയ ജയ ശ്രീഹരി". നാമസംകീർത്തനം തുടങ്ങിയതോടുകൂടി പരമാനന്ദമഗ്നനായ നിമായിയുടെ കണ്ണുകളിൽനിന്നും ആനന്ദബാഷ്പം ഒഴുകിത്തുടങ്ങി. നിമായിയുടെ ശബ്ദവും, നോട്ടവും, ഓരൊ അംഗ്യങ്ങളും ശിഷ്യന്മാരെ അത്യധികം ആകർഷിക്കയാൽ അവരും ഭക്തിപരവശരായിത്തീർന്നു. നിമായിയുമായി പിരിയുന്ന ദുഃഖത്താൽ അവരുടെ ഹൃദയങ്ങൾ എത്രയൊ മൃദുവായിത്തീർന്നിരുന്നു. തന്മൂലം തങ്ങളുടെ ഗുരുവിൽനിന്നും പ്രവഹിച്ചിരുന്ന ഭക്തിയാകുന്ന പാവന വികാരത്തിനു അവരുടെ ഹൃദയത്തിൽ തള്ളിക്കയറുന്നതിനു് വിഷമമെ ഉണ്ടായില്ല. അവർ ഓരോരുത്തരായി കീർത്തനത്തിൽ ഏർപ്പെട്ടു. ക്രമേണ ബാഹ്യലോകം അവരുടെ ദൃഷ്ടികളിൽനിന്നു മറഞ്ഞു. ഒരനിർവ്വചനീയമായ പരമാനന്ദം അവർ അനുഭവിച്ചു. ചിലർ ആനന്ദബാഷ്പം പൊഴിച്ചു; മറ്റുചിലർ ആനന്ദത്താൽ ചിരിച്ചുതുടങ്ങി; ചിലർ കരഞ്ഞു തുടങ്ങി; പിന്നെയും ചിലർ നിലത്തുവീണുരുണ്ടു തുടങ്ങി. മറ്റുള്ളവർ ആനന്ദനൃത്തമാരംഭിച്ചു. നിമായിയുടെ പാഠശാലയിലെ കോലാഹലം പലരേയും ആസ്ഥലത്തേക്കാകർഷിച്ചു. അവർ വെറുതെ തങ്ങളുടെ കുതൂഹലംമൂലം വന്നതാണെങ്കിലും ഈ പരമാനന്ദം അവരേയും ബാധിച്ചു. അവരും ക്രമേണ ആനന്ദനൃത്തം തുടങ്ങി. അവരെല്ലാവരും തങ്ങളുടെ ഗുരുവിന്റെ ചരണങ്ങളിൽ നമസ്കരിച്ചു.

നിമായിയും ശിഷ്യന്മാരും അപ്പോൾ എത്രയൊ മൂഢഹൃദയന്മാരായിരുന്നു. നിമായിയിൽനിന്നും അവർ പഠിച്ചിരുന്ന ഹരിനാമസംകീർത്തനം അവരുടെ ജന്മസിദ്ധമായ പരിശുദ്ധഭക്തിവികാരത്തെ ഉദ്ദീപിപ്പിച്ചു. ഭക്തിയുടെ ആധിക്യത്താൽ അവരുടെ മനസ്സിൽ വലുതായ മാറ്റം സംഭവിക്കുകയും, ഭഗവൽഭജനത്തിൽ അദ്ഭുതപൂർവ്വമായ പരമാനന്ദം ലഭിക്കുന്നു എന്നു് അവർ മനസ്സിലാക്കുകയും ചെയ്തു. അതുവരെ ഭഗവാനെ വിസ്മരിച്ചു മൃഗപ്രായന്മാരായി ജീവിതം കഴിച്ചതിനെപ്പറ്റി അവർ ആത്മാർത്ഥമായി പരിതപിച്ചു. ഭഗവാൻ ഗുണമയനും പ്രേമസ്വരൂപനുമാണെന്നും, ഭഗവാനുമായി മനുഷ്യൻ പ്രേമമാകുന്ന മൂഢഭാവത്താൽ ദൃഢമായി ബന്ധിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നുവെന്നും, പരമാനന്ദത്തിന്റെയും ശാന്തിയുടെയും നിധാനം ഭഗവാനാണെന്നും, ഈ പ്രപഞ്ചം മുഴുവൻതന്നെ ഭഗവാനിൽനിന്നും പ്രവഹിക്കുന്ന പരമാനന്ദത്തിന്റെ രൂപഭേദങ്ങൾ മാത്രമാണെന്നും, ഈ അനുഭവത്തിൽനിന്നും അവർ അറിഞ്ഞു.

ഭക്തിയിൽനിന്നും ഉത്ഭവിക്കുന്ന പരമാനന്ദത്തെ വിവരിക്കുവാൻ തുച്ഛമായ മനുഷ്യബുദ്ധിക്കു് ശക്തിപോരാ. അതനുഭവിച്ചാൽ മാത്രമെ മനസ്സിലാക്കുവാൻ ഒരു മനുഷ്യനു സാധിക്കുകയുള്ളൂ. "ഈശ്വരൻ ഭക്ത്യാസ്വപനന്യയാലഭ്യ" നാണെന്ന അന്നാണു് ഭഗവാൻ ഗൌരാംഗൻ മനുഷ്യലോകത്തെ കാണിച്ചതു്. ഭഗവാനുമായി അടുക്കേണമെങ്കിൽ എത്രയും എളുപ്പമായ മാർഗ്ഗം ഭക്തിമാർഗ്ഗംതന്നെയാണു്. തപസ്സുകൾക്കും വ്രതാനുഷ്ഠാനാദികൾക്കും ഫലങ്ങൾ ഇല്ലെന്നില്ല. പക്ഷെ ഭഗവാനുമായുള്ള നിരന്തരമായ സംയോഗത്തിനു ഭക്തിയാണു് സുലഭമാർഗ്ഗം. ഒരു ഭക്തൻ ഭഗവാനെ ഒരു പ്രഭാപടലത്തിന്റെ രൂപത്തിലൊ ഒരു മഹാശക്തി എന്നുള്ള ഭാവനയോടെയൊ അല്ല ഭജിക്കുന്നതു്. ഒരു നിരന്തര സഖാവിന്റെ നിലയിലാണു് ഒരു ഭക്തൻ ഭഗവാനെ ചിന്തിക്കുന്നതു്. ആ ഭഗവാൻ ഭക്തന്റെ

ഹൃദയത്തിലെ സർവ്വ വികാരങ്ങളുടെയും വിഷയമായി പരിണമിക്കുന്നു. ഭഗവാനുമായുള്ള ബന്ധത്തിൽ ഈ സകല വികാരങ്ങളുടെയും യഥാർത്ഥവും പരിപൂർണ്ണവുമായ ഫലപ്രാപ്തി ഉണ്ടാകുകയും ചെയ്യുന്നു. നിമായിയുടെ ഒരു ചരിത്രകാരനായ വാസുദേവൻ പറയുന്നു.

"ഭഗവാൻ ശ്രീഗൌരാംഗൻ സങ്കല്പസ്പർശമണിപോലെയാണു്. ഭഗവാൻ ഇരുമ്പുപോലെ ഇരുണ്ടതും കഠിനവുമായ ഹൃദയങ്ങളോടുകൂടിയ എത്രയൊ പാപികളെ രക്ഷിച്ചു. അതു് കഠിനവ്രതാനുഷ്ഠാനങ്ങളൊ തപസ്സുകളൊ ചെയ്യിച്ചിട്ടല്ല. പക്ഷെ കരസ്പർശമാത്രത്താൽ ശ്രീഹരിയുടെ നാമസങ്കീർത്തനം ചൊല്ലിച്ചു ആനന്ദനൃത്തം ചെയ്യിച്ചിട്ടാണു്".

അന്നാണു് ലോകരക്ഷക്കായി ശ്രീഗൌരാംഗഭഗവാൻ ആദ്യത്തെ ശ്രീകൃഷ്ണകീർത്തനം ആരംഭിച്ചതു്. ആ കീർത്തനം ഇപ്പോഴും വൈഷ്ണവരുടെ ഇടയിൽ പ്രചാരത്തിലിരുപ്പുണ്ടു്. ചൊല്ലുന്നവരെ മാത്രമല്ല ശ്രോതാക്കളെക്കൂടി ആനന്ദിപ്പിക്കുന്നതായ ഒരു വശ്യത ഇന്നും ആ സങ്കീർത്തനത്തിനുണ്ടു്. നിമായിയുടെ പലേ ശിഷ്യന്മാരും അന്നു മുതൽ ലോകവുമായുള്ള സർവ്വ ബന്ധങ്ങളും ഉപേക്ഷിച്ചു ഭഗവൽഭജനം ചെയ്യുവാൻ സ്വജീവിതങ്ങളെ സമർപ്പിച്ചു. ഇതോടുകൂടി ഗൌരാംഗലീലകളുടെ ആദ്യഭാഗം അവസാനിച്ചു.

എട്ടാമദ്ധ്യായം

നിമായിയുടെ എതിരാളികൾ

ശചീദേവിയെ സ്വപുത്രന്റെ താൽക്കാലികാവസ്ഥ വല്ലാതെ പരിഭ്രമിപ്പിച്ചു. നിർബ്ബന്ധിച്ചു പറഞ്ഞാലല്ലാതെ നിമായി കുളിക്കുകയൊ ഭക്ഷണം കഴിക്കുകയൊ മറ്റു

ഒന്നുംതന്നെയൊ ചെയ്കയില്ല. മിക്കപ്പോഴും സ്വചിന്തകളിൽ മുഴുകി ബാഹ്യലോകത്തെപ്പറ്റിത്തന്നെ വിസ്മരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും. എല്ലായ്പോഴും ഭക്തിയോടും, അശ്രുപൂർണ്ണനേത്രങ്ങളോടുംക്രൂടിയാണ് നിമായിയുടെ മുഖം കാണപ്പെട്ടതു്. വല്ലപ്പോഴും സംസാരിച്ചുവെങ്കിൽ, വിഷയം ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനായിരുന്നു. വല്ലപ്പോഴും തന്റെ യഥാർത്ഥ പ്രകൃതിയെ പ്രാപിച്ചുവെങ്കിൽ മറ്റുള്ളവരെപ്പോലെതന്നെ ബോധത്തോടെ സംസാരിക്കയും പെരുമാറുകയും ചെയ്തുവന്നു. പക്ഷെ ഇതു് അല്പനിമിഷങ്ങൾക്ക് മാത്രമെ പതിവുള്ളൂ. നിമായി വളരെ അപൂർവ്വമായും മനസ്സില്ലാതെയുമാണ് അപരിചിതന്മാരെ കണ്ടിരുന്നതു്. അപരിചിതന്മാരുടെ മുമ്പിൽ നിമായി തന്റെ ഹൃദയവ്യഥയെ പരിപൂർണ്ണമായി മറച്ചുവെക്കുവാൻ വളരെ ശ്രമിച്ചിരുന്നു. ഗദാധരനും മറ്റുള്ള നിമായിയുടെ കൂട്ടുകാരും എപ്പോഴും നിമായിയുടെ കൂടെത്തന്നെ ഉണ്ടായിരുന്നതിനാൽ അന്യന്മാക്ക് നിമായിയെ ഒരു വിധത്തിലും അലൌകികപ്പെടുത്തുവാൻ അവസരം ലഭിച്ചില്ല. നിമായി തന്നെത്താൻ ഭക്തിപാരവശ്യത്താൽ എന്തെങ്കിലും അത്യാഹിതം പ്രവർത്തിച്ചെങ്കിലൊ എന്നും അവ സുഹൃത്തുക്കൾ ഭയന്നു.

നിമായിയുടെ അഭ്യുദയത്തിൽ അസൂയാലുക്കളായിരുന്ന മറ്റുള്ള പണ്ഡിതന്മാരാകട്ടെ നിമായിക്ക് രണ്ടാമതും ബുദ്ധിഭ്രമം പിടിപെട്ടിട്ടുള്ളതായി നാടെങ്ങും പരത്തി. അതുതന്നെയല്ലാ ശചീദേവിയുടെ അരികിൽചെന്ന് ആ സാധ്വിയെ ഭീഷണിപ്പെടുത്തുവാനും തുടങ്ങി. സ്വപുത്രൻ ഒരു വെറും ഭ്രാന്തനായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു എന്നും, അതിന്നു് വളരെ കർക്കശങ്ങളായ ചികിത്സകൾ ഉടനെ നടത്തേണമെന്നും, നിമായിയെ തടിയിലിടണമെന്നും, ശീതളപാനീയങ്ങളല്ലാതെ ഒന്നുംകൊടുത്തുകൂടന്നും അവർ ശചീദേവിയോടു് പറഞ്ഞു. അപ്പോൾ ശചീദേവിയുടെ പരിഭ്രമവും വ്യസനവും വർദ്ധിച്ചു. അവക്കെന്താണു് ചെയ്യേണ്ടതെന്നു നിശ്ച

യമില്ലായിരുന്നു. സ്വപുത്രന്റെ അപ്പോഴത്തെ അവസ്ഥയിൽ, ഒന്നും അദ്ദേഹത്തോട് ചോദിച്ചിട്ട് പ്രയോജനമില്ലെന്നവർ മനസ്സിലാക്കി.

ശചീദേവി ഒടുവിൽ ജഗന്നാഥമിശ്രന്റെ പ്രിയസുഹൃത്തായിരുന്ന ശ്രീവാസനെ ശരണം പ്രാപിച്ചു. വർത്തമാനം കേട്ട ഉടനെ ശ്രീവാസൻ നിമായിയുടെ അരികിലെത്തി. അത്യഗാധമായ ഭക്തിസമുദ്രത്തിൽ നിമഗ്നനായും ആനന്ദബാഷ്പത്താൽ നനഞ്ഞ കപോലങ്ങളോടുകൂടിയവനായും, നിരന്തരാശ്രുപ്രവാഹത്താൽ ചുമന്ന കണ്ണുകളോടുകൂടിയവനായുമാണ് ശ്രീവാസൻ നിമായിയെ കണ്ടത്.

ശ്രീവാസന്റെ ആഗമനം കണ്ട ഉടനെതന്നെ നിമായി അദ്ദേഹത്തെ അഭിവാദ്യം ചെയ്യാൻ എഴുന്നേറ്റു. ഒരു കാലത്തു് മറ്റെല്ലാവൈഷ്ണവരേപ്പോലെയും ശ്രീവാസനും നിമായിക്കൊരു പരിഹാസപാത്രം മാത്രമായിരുന്നു. എന്നാൽ ഇപ്പോൾ ഭക്തനായ ശ്രീവാസന്റെ ദർശനമാത്രത്താൽ നിമായിയുടെ ഹൃദയം ഭക്തിപാരവശ്യത്താൽ ആർദ്രമാകുകയും അദ്ദേഹത്തെ നമസ്കരിക്കുവാൻ ഭാവിച്ചപ്പോൾ നിമായി പ്രജ്ഞാഹീനനായി നിലത്തു് വീഴുകയും ചെയ്തു. പക്ഷേ താമസം വിനാ നിമായി ആശ്വസ്തനായി.

ശ്രീവാസനു് ഈ സംഭവവും നിമായിയുടെ അപ്പോഴത്തെ സ്ഥിതിയും അത്യധികം ആശ്ചര്യമുളവാക്കി. അദ്ദേഹം നിമായിയെ സശ്രദ്ധം വീക്ഷിച്ചു. പുരാണങ്ങളിൽ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളപ്രകാരം ഒരു യഥാർത്ഥഭക്തശ്രേഷ്ഠൻ ഭക്തിപാരവശ്യത്താൽ അനുഭവിക്കുന്ന പരമാനന്ദത്തിന്റെ സകലലക്ഷണങ്ങളും ശ്രീവാസൻ നിമായിയിൽ കണ്ടു. ഇതുതന്നെയല്ലാതേറെയും പലതും നിമായിയിൽ അദ്ദേഹം കണ്ടു. ചുരുക്കത്തിൽ നിമായിയിൽ കണ്ട ഈ വികാരവിശേഷം അസാധാരണവും അതിനുമുമ്പു് അസംഭ്രതവുമാണെന്നു് ശ്രീവാസനു് തോന്നി.

തന്റെ ബുദ്ധിക്ക് സ്ഥിരമില്ലെന്ന് മറ്റുള്ളവർ പറഞ്ഞുണ്ടാക്കിയതും, സ്വമാതാവ് ശ്രീവാസന്റെ അടുക്കൽ പോയതും, അദ്ദേഹം തന്നെക്കാണ്മാൻ വന്നിരിക്കയാണെന്നും നിമായിക്കറിയാമായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് നിമായി പണിപ്പെട്ട് തന്റെ വികാരത്തെ ഒതുക്കി അദ്ദേഹത്തോട് പറഞ്ഞു. "പണ്ഡിതരേ! അങ്ങ് വന്നതിൽ എനിക്ക് വളരെ സന്തോഷമുണ്ട്. അങ്ങ് എന്റെ പിതാവിന്റെ ഒരു സുഹൃത്തും, ശ്രീകൃഷ്ണഭക്തനും ആണല്ലൊ. ജനങ്ങൾ എനിക്ക് ബുദ്ധിഭ്രമമാണെന്നു പറഞ്ഞു അമ്മയെ ഭയപ്പെടുത്തുന്നു. എനിക്ക് എന്റെ അശ്രുക്കളെത്തടയുവാൻ സാധിക്കുന്നില്ലെന്നു മാത്രമെ പറയുവാൻ നിശ്ചയമുള്ളൂ."

ശ്രീവാസൻ ഇതുകേട്ട് ശചീദേവിയോട് പറഞ്ഞു "ഈ വിഡ്ഢികളുടെ വാക്കുകൾ നിങ്ങൾ കേൾക്കുന്നതെന്തിനാണ്? നിങ്ങളുടെ പുത്രൻ, മനുഷ്യജീവിതത്തിന്റെ പരമോദ്ദേശവും മഹാനുഗ്രഹവുമായ ശ്രീകൃഷ്ണപ്രേമം ലഭിച്ചിരിക്കുന്നു. ഭക്തിയില്ലാത്തവർക്ക് ഇതെങ്ങിനെ മനസ്സിലാക്കുവാൻ സാധിക്കും? നിങ്ങൾ പുത്രനെപ്പറ്റി ഒട്ടും വ്യാകുലപ്പെടേണ്ട ആവശ്യമില്ല. നിങ്ങളുടെ പുത്രൻ മഹത്തായ കർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യുമെന്ന് ഞാൻ ഉറപ്പായി പറയുന്നു. ഈവിധ ഭക്തി, കരുണാനിധിയായ ഭഗവാന്റെ ആഗമനത്തേയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നതു്."

നിമായി നന്ദിപൂർവ്വം ശ്രീവാസനെ നോക്കി. "ജനങ്ങൾ എന്റെ ഈ അവസ്ഥയെ ചിത്തഭ്രമമെന്നു പറയുന്നു. അങ്ങുക്കും അതെ അഭിപ്രായമായിരുന്നുവെങ്കിൽ ഞാൻ ഉടനെ തന്നെ ഗംഗയിൽ ചാടി ഈ ജീവിതം അവസാനിപ്പിക്കുമായിരുന്നു. പക്ഷെ അങ്ങെനിക്കാശതന്നിരിക്കയാൽ, ഞാൻ അങ്ങയെ ഒന്നാശ്ലേഷിക്കട്ടെ!" എന്നുപറഞ്ഞുകൊണ്ട് നിമായി ശ്രീവാസനെ ആശ്ലേഷിച്ചു.

പെട്ടെന്ന് അദ്ഭുതപൂർവ്വമായ ഒരു പരമാനന്ദം ശ്രീവാസൻ അനുഭവിച്ചതിന്റെ ഫലമായി കുറച്ചുനേരം അദ്ദേഹം

സ്തബ്ധനായി നിന്നുപോയി! അദ്ദേഹം സാവധാനത്തിൽ പറഞ്ഞു. "ഇതിനെ ജനങ്ങൾ ഭ്രാന്തെന്ന് പറയുന്നു. നിമായി, അങ്ങയുടെ ഈ ഭ്രമത്തിന്റെ ഒരു ശതാംശമെങ്കിലും എനിക്കുതന്നു് എന്നേയും ലോകത്തിൽവെച്ചു് ധന്യനാക്കിത്തീർക്കാൻ ഞാനപേക്ഷിക്കുന്നു. മറ്റുള്ളവർ എന്തെങ്കിലും പറഞ്ഞുകൊള്ളട്ടെ! പതിവായി രാത്രി എന്റെ ഗൃഹത്തിലേക്കു വരുക. ശ്രീകൃഷ്ണഭജനംചെയ്യുകൊണ്ടു് നമുക്കു് ആ സമയം കഴിച്ചുകൂട്ടാം."

നിമായി അതിനു് സമ്മതിച്ചു. ശചീദേവിക്കും ശ്രീവാസന്റെ വാക്കുകൾ കേട്ടു് അല്പം സമാധാനമായി. പക്ഷെ വിശ്വരൂപന്റെ പ്രവാസത്തിൽ ഉണ്ടായ ദുഃഖം ഒട്ടും ഭേദമായിട്ടില്ലാതിരുന്നതിനാൽ ഈ ശ്രീകൃഷ്ണപ്രേമംമൂലം നിമായിയുംകൂടി സ്വഗൃഹത്തേയും അമ്മയേയും ഭാര്യയേയും വിട്ടു് സന്യാസിയായിപ്പോയാലൊ എന്നുള്ള ഭയം അവർക്കുണ്ടായി.

ഒമ്പതാമദ്ധ്യായം

ശ്രീവാസനും നിമായിയും

ശ്രീവാസനു് മൂന്നു സഹോദരന്മാർ ഉണ്ടായിരുന്നു. അവർ ഒരേ മതിൽകെട്ടിനുള്ളിൽ തന്നെ നാലു ഗൃഹങ്ങളിൽ ആണു് താമസിച്ചിരുന്നതു്. എങ്കിലും അവരുടെ ഭക്ഷണം ഒരുമിച്ചായിരുന്നു. ഈ നാലുഗൃഹങ്ങൾക്കും പുറമെ ആ വളപ്പിൽ ശ്രീവാസന്റെ ഒരു പ്രത്യേക പൂജാഗൃഹവുമുണ്ടായിരുന്നു. ഈ പൂജാഗൃഹത്തിൽ ഭഗവാന്റെ ശിലാപ്രതിമയെ പ്രതിഷ്ഠിച്ചു ശ്രീവാസൻ പതിവായി പൂജിച്ചുവന്നു. നിമായിയുടെ സുഹൃത്തുക്കൾ, ശ്രീവാസന്റെ ഗൃഹത്തിലേക്കു പോകാമെന്നുള്ള നിമായിയുടെ നിശ്ചയം കേട്ടു്, രാത്രി

അവിടെ ചെന്ന കുറെനേരം ഭഗവൽഭജനത്തിൽ കഴിച്ചു കൂട്ടുക പതിവായി. മുരാരിഉപ്പൻ, ഗദാധരൻ, ഗായകനായ മുകുന്ദൻ മുതലായവർ പ്രത്യേകിച്ചും ഈ പതിവിൽ ബദ്ധശ്രദ്ധരായിരുന്നു.

നിമായിയുടെ ദിനചര്യയെപ്പറ്റി ഇവിടെ അല്പം പറയേണ്ടതുണ്ട്. സ്വസുഹൃത്തുക്കളുടെ മുമ്പിൽ നിമായി തന്റെ ഭക്തിപാരവശ്യത്തെ ഒട്ടും ഒതുക്കിയിരുന്നില്ല. എന്നാൽ പുറമെയുള്ളവരുടെ മുമ്പിൽ നിമായി തന്റെ മനോവികാരത്തെ പ്രകാശിപ്പിക്കാതിരിപ്പാൻ വളരെ പ്രയത്നിച്ചു. അതിരാവിലെ എഴുന്നേറ്റു പ്രാതകർമ്മത്തിനായി ഗംഗാതീരത്തിലേക്ക് പോകും. ഗദാധരനും മറ്റു ചില സുഹൃത്തുക്കളും അദ്ദേഹത്തെ അനുഗമിക്കും. ഈ അവസരങ്ങളിൽ പുറമെയുള്ളവരെക്കണ്ടാൽ നിമായി അവരിൽ നിന്നും ഒഴിഞ്ഞു മാറുകയും നേരെ മറിച്ചു ഭക്തന്മാരേക്കണ്ടാൽ അവരുടെ പാദങ്ങളിൽ നമസ്കരിക്കയും ചെയ്യുവന്നു. ഈ കൃത്യം എല്ലാവരേയും ആശ്ചര്യപ്പെടുത്തി. എന്തെന്നാൽ വിദ്യാകേന്ദ്രമായ നവദ്വീപിൽ പണ്ഡിതന്റെ നിലയിൽ നിമായിയേക്കാൾ യോഗ്യനായി ആരും ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നുള്ളതു് സർവ്വസമ്മതമായ സംഗതിയായിരുന്നു. നിമായിയുടെ അസാധാരണ വിനയം എല്ലാവരേയും അത്ഭുതപ്പെടുത്തി. ചിലപ്പോൾ കാണികളുടെ ഹൃദയം കരുണാപൂർവ്വമായും അവരുടെ നേത്രങ്ങൾ ബാഷ്പപൂർണ്ണങ്ങളുമായിത്തീർന്നു.

ഒരു യഥാർത്ഥ ഭക്തൻ പുല്ലിനെക്കാൾക്രൂടി നിസ്സാരനായ നിലയിൽ വർത്തിക്കേണമെന്നുള്ള പുരാണവാക്യം നിമായിയെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം അക്ഷരംപ്രതി വാസ്തവമായിരുന്നു. അതിനാൽ നിമായിയുടെ വിനയാധിക്യത്താൽ അദ്ദേഹം ഭക്തനെന്ന നാമത്താൽ അറിയപ്പെട്ട എല്ലാവരെയും നമസ്കരിക്കുവാൻ പ്രേരിതനായി. ചിലപ്പോൾ ഗംഗാതീരത്തിലേക്ക് നിത്യകർമ്മങ്ങൾക്കായി പോകുന്ന

ബ്രാഹ്മണക്ക് പുഷ്പങ്ങളും മറ്റുപഹാരങ്ങളും, വസ്ത്രങ്ങളും, കൊണ്ടുപോയികൊടുക്കുകയും അവരുടെ വസ്ത്രങ്ങൾ പിഴിഞ്ഞുകൊടുക്കുകയും നിമായി ചെയ്തുവന്നു.

ഈ ബ്രാഹ്മണരാകട്ടെ നിമായിയെപ്പോലെയുള്ള ഒരു മഹാപണ്ഡിതൻ അവക്കുവേണ്ടി ചെയ്യുന്ന ശുശ്രൂഷകളെ വിലക്കിയെങ്കിലും നിമായി അവരോട് ഇപ്രകാരമാണ് പറഞ്ഞത്.

"ഒരു ഭക്തനെ ഉപചരിക്കുന്നവനെ ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാൻ അനുഗ്രഹിക്കുന്നുവെന്നു ഞാൻ കേട്ടിട്ടുണ്ട്. പിന്നെ എന്തിനാണ് ഈ നിസ്സാര കൃത്യങ്ങൾ ചെയ്തു ഭഗവദനുഗ്രഹം ലഭിക്കുവാനുള്ള എന്റെ ശ്രമത്തെ നിങ്ങൾ തടയുന്നതു?" വിനയം ഏതു ഹൃദയത്തേയും മൃദുവാക്കുകപതിവാണ്. നിമായിയെപ്പോലെയുള്ള ഒരു മഹാപണ്ഡിതന്റെ വിനയപൂർവ്വമായ ഈ ഉപചാരങ്ങൾ അവരെ ആർദ്രഹൃദയരാക്കിയതിൽ അത്ഭുതപ്പെടുവാനില്ലല്ലൊ. ഭക്തന്മാരെല്ലാവരും നിമായിയെക്കാണുമ്പോൾ "ശ്രീകൃഷ്ണൻ അങ്ങയെ അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ" എന്നു് അഭിവാദ്യം ചെയ്യും. "ശ്രീകൃഷ്ണഭക്തന്മാർ എന്നെ അനുഗ്രഹിക്കുന്നതുകൊണ്ടു് തീച്ചയായും ഭഗവാൻ തന്നെ എന്നെ അനുഗ്രഹിക്കാതിരിക്കയില്ല" എന്നു നിമായി മറുപടി പറയുകയും ചെയ്യും.

നിമായിയുടെ ഈ പ്രകൃതി ഭക്തന്മാരെ മാത്രമല്ല ബാക്കി എല്ലാവരെയും ആകർഷിച്ചു. നിമായിയുടെ സ്വഭാവം പലപ്പോഴും മിക്കജനങ്ങളുടേയും സംസാരവിഷയമായി പരിണമിച്ചു. മറ്റുള്ള പണ്ഡിതന്മാരിൽ അപൂർവ്വം ചിലർ നിമായിയോടു് ഈർഷ്യയോടുകൂടിത്തന്നെ വർത്തിച്ചു. പക്ഷെ നിമായിയുമായി ഒരിക്കലെങ്കിലും അടുത്തു പെരുമാറിയവർക്കു നിമായിയുടെ ആകർഷണീയമായ സ്വഭാവഗുണത്തെ അറിഞ്ഞു നിമായിയെ സ്നേഹിക്കാതിരിപ്പാൻ സാധിച്ചില്ല. നിമായി സരളതയുടെയും സത്യത്തിന്റെയും മാധുര്യത്തിന്റെയും അവതാരമൂർത്തിയെപ്പോലെയാണ് വർത്തിച്ചിരുന്നതു്.

വൈഷ്ണവഭക്തന്മാർക്ക് നിമായിയുടെ ഭക്തിവൈഭവം അളവറ്റ സന്തോഷത്തിനു കാരണമായി. അവരെല്ലാവരും കൂടി വൈഷ്ണവഭക്തന്മാരുടെ നേതാവായിരുന്ന അദ്വൈതാചാര്യനെ ഈ അത്ഭുതസംഭവത്തെപ്പറ്റി മനസ്സിലാക്കി. അദ്വൈതാചാര്യന്റെ ഗൃഹത്തിൽ വൈഷ്ണവഭക്തന്മാർ ഒന്നിച്ചുകൂടിയിരുന്നു, വൈഷ്ണവഗ്രന്ഥപാരായണം, ശ്രീകൃഷ്ണനാമസങ്കീർത്തനം, ഹരികഥാപ്രസംഗം മുതലായവയിൽ സമയം കഴിച്ചുകൂട്ടുക പതിവാണു്. ഇതുപോലെയുള്ള ഒരു വൈഷ്ണവസദസ്സിൽവെച്ചാണു്, നവദ്വീപിലെ സർവ്വ പണ്ഡിതന്മാരെയും ജയിച്ചു മതത്തേയും, ഭഗവൽപരങ്ങളായ തത്വങ്ങളേയും മാനിക്കാതെ ലോകത്തിൽ വെച്ചു് ഏറ്റവും മഹാനായ പണ്ഡിതൻ താനാണെന്നഭിമാനിച്ചിരുന്ന നിമായി ഇന്നു വിനയത്തിന്റെയും ശ്രീഹരിഭക്തിയുടെയും ആധിക്യത്താൽ അമാനുഷികമായ ചൈതന്യത്തോടുകൂടിയ ഒരു മഹാഭക്തനായിത്തീർന്നിരിക്കുന്ന വിവരം ഒരു ഭക്തൻ അദ്വൈതാചാര്യനെ അറിയിച്ചതു്.

അദ്വൈതാചാര്യന്റെ അത്ഭുതവും സന്തോഷവും അവർണ്ണനീയമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു "നിമായിൽ ഒരസാധാരണതത്വം താൻ പലപ്പോഴും വീക്ഷിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു്. നാലഞ്ചുവയസ്സായ കുട്ടിയായിരിക്കുമ്പോൾ അമ്മയുടെ നിർദ്ദേശപ്രകാരം വിശ്വരൂപനെ വീട്ടിലേക്കു് വിളിച്ചുകൊണ്ടുപോകുവാൻവേണ്ടി നിമായി ഇവിടെ പലപ്പോഴും വന്നിട്ടുണ്ടു്. അപ്പോൾ അവൻ എന്നെ ആകർഷിച്ചിട്ടുള്ളതാണു്. ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാന്റെ മാത്രം ഒരു വിനീത ദാസനായ എന്നെ നിമായിയുടെ ആകൃതിവിശേഷംകൊണ്ടുമാത്രം ആകർഷിക്കാൻ സാധിക്കയില്ലായിരുന്നു. എന്നാൽ അവന്റെ കണ്ണുകളിൽ ആദ്ധ്യാത്മികമായ ഒരു പ്രഭയും മുഖത്തു് ദൈവീകമാധുര്യവും പ്രകാശിച്ചിരുന്നു. മുൻപൊരിക്കലും കണ്ടിട്ടില്ലാത്ത ഈ ചൈതന്യവിശേഷം "ഇവനാരായിരിക്കാം?" എന്നൊരു ചോദ്യം എന്റെ മനസ്സിൽ ഉളവാക്കി. എന്നാൽ

ഈ ചോദ്യത്തിനൊരു മറുപടി ഇന്നലെ രാത്രിയാണ് എനിക്ക് ലഭിച്ചതു്.

ഇന്നലെ ഭഗവൽഗീതയിലെ ഒരു ശ്ലോകത്തിന്റെ യഥാർത്ഥമായ തത്വം മനസ്സിലാകാതെ ഞാൻ ഭക്തന്മാരുടെ സാധാരണ പതിവനുസരിച്ചു് ഉപവസിക്കുകയും ജ്ഞാനത്തിനായി ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനെ പ്രാർത്ഥിക്കയും ചെയ്തു. രാത്രി ഞാൻ ഉറങ്ങിയപ്പോൾ ആരൊ എന്നെ പേർ പറഞ്ഞു വിളിക്കുന്നതായി ഞാൻ സ്വപ്നം കണ്ടു. അതേശബ്ദം ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു. "അച്ചായ്യാ! എഴുന്നേൽക്കുക. അങ്ങക്ക് മനസ്സിലാകാത്ത ശ്ലോകത്തിന്റെ തത്വം ഇതാ ഞാൻ വിസ്തരിച്ചു പറയുന്നതിനെ കേട്ടുകൊൾക" എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു് ആ ശ്ലോകത്തിന്റെ ശരിയായ അർത്ഥം എനിക്ക് പറഞ്ഞുതന്നു. പിന്നെയും ആ ദൈവീകശക്തി പറഞ്ഞു. "ഇനിയൊട്ടും വ്യസനിക്കേണ്ട! അങ്ങയുടെ പ്രാർത്ഥന കേട്ടിട്ടുണ്ടു്. ഞാൻതന്നെ മനുഷ്യക്കു മുക്തിമാർഗ്ഗമുപദേശിപ്പാൻ വന്നിട്ടുണ്ടു്." ഞാൻ കണ്ണുമിഴിച്ചപ്പോൾ നിമായി എന്റെ മുമ്പിൽ നിൽക്കുന്നതായിക്കണ്ടു. ഉടനെതന്നെ അപ്രത്യക്ഷനാകുകയും ചെയ്തു. ആ നിമിഷംമുതൽ എന്തെന്നില്ലാത്ത ഒരു പരമാനന്ദം ഞാൻ അനുഭവിച്ചുവരുന്നു. അതു് ഒരുപക്ഷെ വെറും ഒരു ഭ്രാന്തിയായിരിക്കാം. എന്നു തീച്ചയാണു്. വിശ്രുതന്മാരായ രണ്ടു പണ്ഡിതന്മാരുടെ പിൻഗാമിയും ഒരു മഹാപണ്ഡിതനുമായ നിമായി ഒരു ഭക്തനായിത്തീരുകയാണെങ്കിൽ അതുകൊണ്ടു് ലോകത്തിനു മഹത്തായ ഉപകാരമായിരിക്കും. പക്ഷെ നാം പ്രതീക്ഷിക്കുന്നപോലെ ഭഗവാൻതന്നെ നിമായിയ്യായി അവതരിച്ചിരിക്കയാണെങ്കിൽ എന്റെ അടുക്കൽവന്നു് എന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട ജഗദീശ്വരനാണെന്നു തെളിയിച്ചു തരാതിരിക്കയില്ല.

ഈ അവസരത്തിൽ നിമായി അദ്വൈതാചാര്യന്റെ അടുക്കൽപോയി, തനിക്കുവേണ്ടി ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനോടു്

പ്രാർത്ഥിക്കുവാൻ അദ്ദേഹത്തോടപേക്ഷിക്കണമെന്നു വിചാരിച്ചിരിക്കയായിരുന്നു. അദ്വൈതാചാര്യൻ ഒരു മഹാഭക്തനായിരുന്നു. വൈഷ്ണവരെല്ലാം അദ്ദേഹത്തെ ആ നിലയിൽ ആദരിച്ചുവന്നു. നിമായിയുടെ അച്ഛനാകട്ടെ അദ്വൈതാചാര്യനെ ഒരു ദൈവദൂതന്റെ നിലയിലാണു് ബഹുമാനിച്ചിരുന്നതു്. ഒരു പുൽക്കൊടിയെക്കാൾ നിസ്സാരനായ നിമായി എങ്ങിനെയാണു് ഈ ഭക്തശ്രേഷ്ഠന്റെ അരികിൽ പോകുന്നതെന്നാണു് നിമായിയുടെ സംശയം. ഒടുവിൽ ഒരു വിധം ധൈര്യമവലംബിച്ചു് ഗദാധരനോടുകൂടി നിമായി പുറപ്പെട്ടു. ഒരു വൈഷ്ണവഭക്തശ്രേഷ്ഠനെ കാണ്മാനാണു് താൻ പോകുന്നതെന്നുള്ള ചിന്തതന്നെ നിമായിയെ ഭക്തിപരവശനാക്കിത്തീർത്തു. അദ്വൈതന്റെ ഗൃഹത്തിലെത്തിയതോടുകൂടി നിമായിയുടെ പരിഭ്രമം അധികരിച്ചു. ഗൃഹത്തിൽകയറി ഭക്തിപൂർവ്വം പൂജമുറിയിൽ പ്രാർത്ഥിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന അദ്വൈതാചാര്യനെ കണ്ടപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തെ നമസ്കരിക്കാൻ നിമായി ശ്രമിച്ചു. പക്ഷെ പെട്ടെന്നു് അതിഭാരുണമായ ശബ്ദത്തോടുകൂടി നിമായി ബോധരഹിതനായി നിലത്തു കമഴ്ന്നടിച്ചു വീണു.

നിമായിയുടെ നിലവിളി അദ്വൈതാചാര്യനെ ഉണർത്തി. അദ്ദേഹം ഈ സംഭവം കണ്ട ഉടനെതന്നെ നിമായിയുടെ ആഗമനത്തിന്റെയും ഈ വീഴ്ചയുടേയും മൂലം മനസ്സിലാക്കി. മഹാഭക്തനായ അദ്ദേഹത്തിനുതന്നെ ഈ വിധത്തിൽ പലേ അനുഭവങ്ങളുമുണ്ടായിട്ടുണ്ടു്. നിമായിയുടെ സുവർണ്ണവിഗ്രഹത്തെ അദ്ദേഹം നിർന്നിമേഷം നോക്കിനിന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സിൽ പലേ വികാരങ്ങളും ഒരുമിച്ചു തുള്ളിക്കയറി. "എത്ര സുന്ദരമായ സ്വരൂപം!" ഭഗവാൻ നിതാന്തസുന്ദരനും ശ്രീമാനുമായി പറയപ്പെട്ടുന്നു. ഈ വിവരണം ഈ യുവാവിനും പറഞ്ഞിയതാണു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഓരോ രോമകൂപങ്ങളിൽനിന്നും ദൈവീകപ്രഭ നിസ്സരിക്കുന്നു. എന്റെ ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാൻ കാർമ്മേഘവർണ്ണ

നാണ്. എന്നാൽ ഈ യുവാവാകട്ടെ സുവർണ്ണവർണ്ണമുള്ള വനാണ്. പക്ഷെ ഭഗവൽകൃത്യങ്ങളും ദുർഗ്രാഹ്യങ്ങളാണ്" ഇങ്ങിനെയായിരുന്നു അദ്വൈതാചാര്യന്റെ അപ്പോഴത്തെ ചിന്താഗതി.

നിമായിയെ നോക്കുംതോറും അദ്വൈതാചാര്യൻ അത്യധികം ആകൃഷ്ടനായിതീർന്നു. തന്റെ സ്വപ്നം ഓർമ്മ വന്നതോടുകൂടി അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയം വികാരാധീന മായി ഭവിച്ചു. എത്ര ഒതുക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചിട്ടും മനോവികാ രങ്ങളും കീഴടങ്ങാതെ ഒടുവിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭക്തി വാക്കുരൂപേണ പുറത്തേക്ക് നിർഗ്ഗമിച്ചു.

"പ്രാണനാഥാ! അവിടുന്ന് ഒടുവിൽ വരുകതന്നെ ചെയ്തുവല്ലേ? അങ്ങയെ ഭക്തന്മാർ കരുണാമയനെന്നു വിളി ക്കുന്നു. ഈ നിസ്സാര ജീവികളുംക്കിടയിൽ ഉള്ള അവിടുത്തെ ആഗമനംതന്നെ അപാര കരുണയുടെ ദൃഷ്ടാന്തമാണല്ലെ? അങ്ങയെ ഈ അതിമനോഹരമായ രൂപത്തിൽ ഞങ്ങളുടെ ഇടയിൽ കാണുന്നതിൽ ഇവനുള്ള പരമാനന്ദം അനിർവ്വച നിയമാണ്." അദ്വൈതാചാര്യർ ബാഹ്യാചാരങ്ങളിൽ വളരെ നിഷ്ണാതയുള്ള ഒരു ഭക്തനായിരുന്നതിനാൽ, തന്റെ അതിഥിശ്രേഷ്ഠനെ വേണ്ടവിധം സല്കരിച്ചിട്ടില്ലെന്ന് അദ്ദേ ഹത്തിനോർമ്മവന്നു. ഉടനെ അതിഥിപൂജക്കായി അദ്ദേഹം ഗംഗാജലവും, പുഷ്പങ്ങളും മറ്റും കൊണ്ടുവന്ന് നിമായിയുടെ പാദങ്ങളെ ശ്രീകൃഷ്ണപാദപൂജയെന്നുള്ള വിചാരത്തോടെ പൂജിച്ചു. അക്കാലത്ത് ജനങ്ങൾക്കിടയിൽ, വയസ്സുകൊണ്ടോ, ജാതികൊണ്ടോ ഉയർന്ന ഒരാൾ താഴെയുള്ള ഒരാളെ വന്ദി ക്കുന്നതായാൽ, താഴെയുള്ള ആൾക്ക് അധോഗതി ഭവിക്കു മെന്നൊരു വിശ്വാസമുണ്ടായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് എഴുപ തോളം വയസ്സായ അദ്വൈതാചാര്യൻ നിമായിയുടെ പാദ പൂജ ചെയ്തതിൽ ഗദാധരന് മനസ്സമാധാനമില്ലാതായി. ഗദാധരൻ ഉടനെ അദ്വൈതാചാര്യനെ തടഞ്ഞു. നിമായി അദ്ദേഹത്തിനൊരു ദോഷവും ചെയ്യാത്തസ്ഥിതിക്ക് നിമാ

യിക്കു് അധോഗതി വരുത്തിക്കൂട്ടുവാൻ അദ്വൈതാചാര്യൻ ശ്രമിക്കരുതെന്നു് ഗദാധരൻ അപേക്ഷിച്ചു. ഗദാധരന്റെ ശബ്ദം അദ്വൈതാചാര്യനെ ഉണത്തി. അദ്ദേഹം സ്നേഹവദനനായി മറുപടി പറഞ്ഞു "ഗദാധരാ! നിന്റെ ഈ യുവസുഹൃത്താരാണെന്നു് നീയും താമസിയാതെ മനസ്സിലാക്കും."

"എന്റെ സുഹൃത്തു് ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാൻ തന്നെയായിരിക്കുമോ!" എന്നായി ഗദാധരന്റെ ചിന്ത. അദ്വൈതാചാര്യൻ അപ്രകാരം പ്രവർത്തിച്ചിരിക്കെ അതു് തീച്ചയാണെന്നു് ഗദാധരനു് തോന്നി. പക്ഷെ ഈ ചിന്ത അയാളെ കുണ്ഠിതപ്പെടുത്തുകയാണുണ്ടായതു്. ഇതുവരെ അവർ സുഹൃത്തുക്കളായിരുന്നു. നിമായി ഗദാധരന്റെയും, ഗദാധരൻ നിമായിയുടേയുമായിരുന്നു. എന്നാൽ ഇപ്പോഴാകട്ടെ ഭസ്മരമായ ഒരു ആഴി അവരെ അകറ്റി നിർത്തിയിരിക്കുന്നതായി ഗദാധരനു് തോന്നി.

നിമായിയാകട്ടെ സാവധാനത്തിൽ കണ്ണുകൾ തുറന്നു. അദ്വൈതാചാര്യനെ തന്റെ പാദങ്ങളിൽ നമസ്കരിക്കുന്നതായി കണ്ടു് ഉടനെ എഴുന്നേറ്റു് അദ്ദേഹത്തെ ഭക്തിപൂർവ്വം വണങ്ങി. അദ്ദേഹത്തോടു് നിമായി വിനയപൂർവ്വം അപേക്ഷിച്ചു.

"ഗോസ്വാമി! സംസാരസാഗരത്തിൽ മുങ്ങിപ്പോകുന്ന എന്നെ രക്ഷിക്കേണമെ! വിശ്വവിശ്രുതനായ ഭക്തശ്രേഷ്ഠ! എന്നെയും ശ്രീകൃഷ്ണപാദപത്മങ്ങളിലേക്കു് ആനയിച്ചാലും". നിമായി ഇപ്രകാരം പറയുമ്പോഴേക്കു്, പരിഭ്രമത്തോടുകൂടി എന്തോ ചിലതു് ഉച്ചരിച്ചുകൊണ്ടു് അദ്വൈതാചാര്യൻ അവിടെനിന്നും പോയി. നിമായിയും ഗദാധരനും അദ്വൈതാചാര്യനെ വിട്ടു് ഗൃഹത്തിലേക്കു് പോകയും ചെയ്തു.

നിമായി ഒരു ശിഷ്യന്റെ നിലയിൽ അദ്വൈതാചാര്യനോടു് സഹായമാവശ്യപ്പെട്ടപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിനു്

നിരാശയായി! "ശ്രീകൃഷ്ണനാണ് നിമായി എങ്കിൽ എന്നോട്ട് ഇപ്രകാരം സംസാരിച്ചതെന്തുകൊണ്ടാണ്? ഞാൻ നിമായിയെ ശ്രീകൃഷ്ണനായി വിചാരിച്ചതബദ്ധമായൊ?" എന്നദ്ദേഹം സംശയിച്ചു. നിമായിയുടെ ആഗമനം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആത്മാവിനെ പരമാനന്ദമഗ്നമാക്കിയിരുന്നു. പക്ഷെ നിമായി പോയതോട്ടക്കൂടി അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനഃസ്ഥിതി മുൻപോലെയായിത്തീർന്നു. ജഗന്നാഥപണ്ഡിതന്റെ പുത്രനെ പെട്ടെന്നുണ്ടായ മനോവികാരാധിക്യത്താൽ ഭഗവാനെപ്പോലെ ഉപചരിക്കയും ബഹുമാനിക്കയും ചെയ്തതു വിഡ്ഢിത്തമായി എന്നദ്ദേഹത്തിനു തോന്നി. പക്ഷെ തന്നെ ഇക്കാര്യത്തിൽ അന്ധനാക്കിത്തീർത്ത ശക്തി ഏതാണെന്നദ്ദേഹത്തിനു മനസ്സിലായില്ല. താൻ നിമായിയെ പൂജിച്ചവിഡ്ഢിത്തത്തിനു തന്നെത്തന്നെ നിന്ദിച്ചു. അപവാദത്തെ ഭയന്നു അദ്ദേഹം ജന്മദേശമായ ശാന്തീപുരിയിലേക്കു പോയ്ക്കളഞ്ഞു. പോകുംവഴി പിന്നെയും ചിന്തിച്ചു. "നിമായി വാസ്തവത്തിൽ ഭഗവാനാണെങ്കിൽ എന്നെ തിരഞ്ഞുകണ്ടുപിടിച്ചുകൊള്ളും."

പത്താമദ്ധ്യായം

ശ്രീകൃഷ്ണകീർത്തനം

ശ്രീവാസനുമായുള്ള നിശ്ചയപ്രകാരം, രാത്രിയായതോട്ടക്കൂടി നിമായി ശ്രീവാസന്റെ ഗൃഹത്തിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. ഈ വൃദ്ധനായ വൈഷ്ണവഭക്തൻ നിമായി ഹൃദയബലം കുറഞ്ഞ ആളാണെന്നു ധരിച്ചിട്ട്, നിമായിയെ എളുപ്പത്തിൽ 'മോഹനവിദ്യയാൽ മയക്കി' പരലോകത്തെ സംബന്ധിച്ചുള്ള വല്ല വെളിപാടും നിമായിയിൽനിന്നും ലഭിക്കുമൊ എന്നു പരീക്ഷിക്കുവാനാഗ്രഹിച്ചു. നിമായിയുടെ സ്നേഹിതന്മാരായ ഗദാധരൻ, മുരാരി, മുകുന്ദൻ, ശ്രീമാൻ മുതലായ

വരും അവിടെ വന്നുചേർന്നിരുന്നു. നിമായി തന്റെ ഹൃദയ രഹസ്യം വെളിപ്പെടുത്താൻ ശ്രമിച്ചുവെങ്കിലും മോഹാലസ്യ പ്പെടുകയാണു് ഉണ്ടായതു്.

നിമായിയുടെ ഈ ബോധരാഹിത്യം അവർ പല പ്പോഴും കണ്ടിട്ടുള്ളതുകൊണ്ടു്, അവക്കതിലൊരത്ഭുതവും തോന്നിയില്ല. അവർ പതിവായി നിമായിയെ ആശ്വസി പ്പിക്കുവാൻ ചെയ്യാറുള്ള ശുശ്രൂഷകളെല്ലാം ചെയ്തു. നിമാ യി അല്പം ബോധത്തോടെ കണ്ണുകൾ തുറന്നു. "എന്റെ കൃഷ്ണനെ ഞാൻ കണ്ടുപിടിച്ചു. പക്ഷെ ഭഗവാൻ വീണ്ടും എന്നിൽ നിന്നും മറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു" എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു് വീണ്ടും വിലപിച്ചുതുടങ്ങി. ഏറ്റവും കരുണാപൂർണ്ണമായ സ്വരത്തിലുള്ള നിമായിയുടെ വിലാപം അവിടെ കൂടിയിരു ന്നവരെയെല്ലാം വളരെ കുണ്ഠിതപ്പെടുത്തി. തന്റെ ഏക പുത്രന്റെ മരണംമൂലം ഒരു പ്രിയമാതാവിനുള്ള ദുഃഖം കണ്ടിട്ടുള്ളവക്കു്, നിമായിയുടെ അപ്പോഴത്തെ സ്ഥിതി ഏക ദേശം മനസ്സിലാക്കുവാൻ കഴിയും. നിമായിക്കു് ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ സാന്നിദ്ധ്യം ഒരു യഥാർത്ഥ വസ്തുതയായിരുന്നു. അതുപോലെ തന്നെ ശ്രീകൃഷ്ണവിരഹവും യഥാർത്ഥമായിരുന്നു. നിമായി വാസ്തവത്തിൽ ഭഗവാനെ കാണുകയും വാസ്തവത്തിൽ നിമാ യിയുടെ ദൃഷ്ടിയിൽനിന്നും ഭഗവാൻ മറയുകയും ചെയ്തിരുന്നു. നിമായിയുടെ മനഃസ്ഥിതി ഇപ്പോൾ, അല്പമെങ്കിലും ബാക്കി യുള്ളവക്കാലോചിക്കാമല്ലൊ. നിമായിയുടെ വിലാപം പാറ യെക്കൂടി അലിയിപ്പിക്കുന്ന വിധത്തിൽ ദാരുണമായിരുന്നു. ഈ വ്യസനാധിക്യം കണ്ടുനിന്നവക്കു് മർമ്മഭേദകമായിത്തോ ന്നി. നിമായിയുടെ ശരീരത്തെ ഈ മനോവ്യഥ ക്ഷോഭിപ്പി ച്ചതിൽനിന്നും അതിന്റെ കാഠിന്യം ഊഹിക്കാവുന്നതാണു്. മനോവേദനയുടെ ആധിക്യത്താൽ നിമായി, ദേഹമാസകലം ചുട്ടുപൊരിയുംപോലെ നിലത്തുവീണുരുണ്ടുതുടങ്ങി. നിമായി യുടെ സ്നേഹിതന്മാർ ഇതെല്ലാം കണ്ടു് പരിഭ്രാന്തന്മാരായി നിമായി വിലാപിച്ചതോടൊപ്പം അവരും എന്തിനെന്നറി

യാതെ കരഞ്ഞുതുടങ്ങി. അവർ വികാരാധീനന്മാരായിരുന്നുവെങ്കിലും തങ്ങളുടെ പ്രവൃത്തി സ്വബോധമുള്ള ജനങ്ങളെപ്പോലെയല്ലെന്ന് അവക്ക് ഓർമ്മയുണ്ടായിരുന്നു. ആകപ്പാടെ ഇതിന്റെയെല്ലാം അർത്ഥമെന്തായിരിക്കാമെന്നവർ ചിന്തിച്ചുനോക്കി. അവർ മനുഷ്യർതന്നെയൊ അതോ സ്വർഗ്ഗഭൂമിയിലേക്ക് ആനയിക്കപ്പെട്ടിരിക്കയാണൊ എന്നുക്കൂടി അവക്കു തോന്നി. നിമായിതന്നെ സാക്ഷാൽ ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനായിരിക്കുമോ—ഭഗവാൻ തങ്ങളെ ദേവലോകത്തേക്കാനയിച്ചിരിക്കയാണൊ എന്നവർ സംശയിച്ചു. അവരെ ബാധിച്ചിരുന്ന പരമാനന്ദാനുഭൂതിക്കിടയിൽ അവർ ഈ വക സംശയങ്ങളെ അന്യോന്യം പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കി. അനിർവ്വചനീയമായ ഒരു മനോഭാവത്തോടുക്കൂടി തങ്ങൾ വളരെ സമയം കഴിച്ചുക്കൂട്ടിയതായും, തത്സമയം അവരനുഭവിച്ചിരുന്ന ആദ്ധ്യാത്മികവികാരം അവരുടെ ഓർമ്മശക്തിക്ക് ദുർഗ്രാഹ്യവും, ബോധശക്തിക്ക് അനിർവ്വചനീയവുമായിരുന്നു എന്നുമാത്രമെ അവർ അറിഞ്ഞിരുന്നുള്ളൂ.

പ്രഭാതത്തിൽ നിമായി സ്വഗൃഹത്തിലേക്കു വരും, വീണ്ടുംസായാഹ്നത്തിൽ സ്നേഹിതന്മാരോടുക്കൂടി ശ്രീവാസന്റെ ഗൃഹത്തിലേക്കു പോകും. വീണ്ടും തലേദിവസത്തെപ്പോലെ തന്റെ ഹൃദയവ്യഥയെ വിവരിക്കുവാൻ അശക്തനായിത്തീരുകയാൽ ഒന്നോ രണ്ടോ വാക്കുകൾ മാത്രമുച്ചരിച്ചിരുന്നതിൽനിന്നും നിമായിയുടെ മനഃക്ലേശത്തിന്റെ ആധിക്യം ബാക്കിയുള്ളവക്കു മനസ്സിലായി. ചിലപ്പോൾ തന്റെ സ്നേഹിതന്റെ കണ്ണുത്തിൽ പിടിച്ചുകൊണ്ട് നിമായി അപേക്ഷിക്കും. "സഹോദരാ! എന്റെ കൃഷ്ണനെ എന്റെ അരുകിലേക്കു തിരിച്ചുകൊണ്ടുവന്നു എന്റെ ജീവരക്ഷ ചെയ്യുക!" മറ്റൊരാളോട് "സഹോദരാ! അങ്ങ് ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനു് ആത്മസമർപ്പണം ചെയ്യുക. ശ്രീകൃഷ്ണനെപ്പോലെ മറ്റാരുമില്ല."

ഒടുവിൽ പണിപ്പെട്ട നിമായി തന്റെ ദുഃഖകാരണത്തെ പറഞ്ഞു. "സ്നേഹിതന്മാരെ! എന്റെ ദുഃഖത്തിന്റെ മൂലം മനസ്സിലാക്കിക്കൊൾക. എന്റെ കൃഷ്ണനെ ഞാൻ കണ്ടുപിടിച്ചുവെങ്കിലും, കൃഷ്ണൻ എന്നിൽനിന്നും ഓടിക്കളഞ്ഞു. ഒരു ദിവസം രാവിലെ കനായിനാടശാലയിൽവെച്ചു കാർമേഘവർണ്ണനായ, ഒരു ബാലൻ എന്റെ നേരെ വരുന്നതു് ഞാൻ കണ്ടു. ആ ബാലന്റെ രൂപലാവണ്യത്തെ വിസ്തരിപ്പാനുള്ള ഭാവനാശക്തി എനിക്കില്ല! അവന്റെ പ്രേമപൂർണ്ണവും ആകർഷണീയവുമായ നയനങ്ങൾ എന്റെ ഹൃദയം കവർന്നു. എന്നോടുള്ള പ്രേമത്തിന്നതിരില്ലെന്നതോന്നുമാറുള്ള ഒരു പുഞ്ചിരിയോടുകൂടി ആ ബാലൻ എന്റെ അടുക്കൽവന്നു. ആനന്ദത്തിന്റെ അവതാരമൂർത്തിയൊ എന്നു സംശയിക്കത്തക്കതായ ഒരു പ്രകാശം ആ ബാലവദനത്തിന്നുണ്ടായിരുന്നു. കാൽചിലമ്പുകളിൽനിന്നു മധുരമായ ഗീതധ്വനി പുറപ്പെടുവിച്ചുകൊണ്ടും, ആനന്ദനൃത്തം ചെയ്തുകൊണ്ടും ഈ ബാലൻ എന്റെ സമീപമെത്തി എന്നെ ഗാഢമായി ആശ്ലേഷിച്ചു". നിമായിക്കിതിലധികം പറയുവാൻ സാധിച്ചില്ല. പല പ്രാവശ്യത്തേയും വിഫലപ്രയത്നത്തിന്നുശേഷം ഒടുവിൽ തന്റെ മനോവേദനയുടെ മൂലം അല്പമെങ്കിലും മറ്റുള്ളവരെ മനസ്സിലാക്കുവാൻ നിമായിക്കു കഴിഞ്ഞു. പക്ഷെ മുഴുവൻ പറയുന്നതിനു മുമ്പുതന്നെ കഠിനമായ മോഹാലസ്യത്താൽ നിമായിയുടെ കണ്ണുമടഞ്ഞു. ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനാൽ താൻ ഗാഢമായി ആശ്ലേഷിക്കപ്പെട്ട എന്നുള്ള ചിന്താമാത്രത്താൽ നിമായി ബോധരഹിതനായി!

നിമായിയിൽ ജീവചൈതന്യം ഒന്നുംതന്നെ സ്നേഹിതന്മാർ കണ്ടില്ല. എന്തെന്നാൽ, നിമായിയുടെ ശ്വാസോച്ഛ്വാസം മാത്രമല്ല, ഹൃദയസ്പന്ദനംകൂടി നിലച്ചിരുന്നു. അവിടെ കൂടിയിരുന്നവരെ നിമായിയുടെ ഈ സ്ഥിതി വല്ലാതെ പരിഭ്രമിപ്പിച്ചു. എന്നാനോക്കുമായി നിമായി തങ്ങളെ വിട്ടു പോയതായി അവർ ഭയന്നു. ശ്രീകൃഷ്ണൻ

തന്റെ ഹൃദയവ്യഥയെ ബാക്കിയുള്ളവരെ മനസ്സിലാക്കുവാൻ മാത്രം അവക്കിടയിൽ താമസിപ്പിച്ചു് ഇപ്പോഴും നിമായിയെ എന്നോക്കുമായി സ്വപാശ്വത്തിലേക്കു കൊണ്ടുപോയതായി അവർ വിചാരിച്ചു. മണിക്കൂറുകഥം പലതു കഴിഞ്ഞു. സാവധാനത്തിൽ നിമായി പ്രബുദ്ധനായതോടുകൂടി പ്രഭാതവുമായി.

പ്രകൃതത്തെപ്പറ്റി വായനക്കാക്കു നല്ലവണ്ണം മനസ്സിലാകുവാൻവേണ്ടി ശ്രീകൃഷ്ണലീലയുമായി ശ്രീഗൌരാംഗലീലക്കുള്ള ബന്ധത്തെപ്പറ്റി അല്പം പ്രസ്താവിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ശ്രീകൃഷ്ണാവതാരത്തിന്റെയും ശ്രീകൃഷ്ണലീലയുടെയും ഉദ്ദേശം പ്രേമഭക്തിയാകുന്ന സുഗമമായ മോക്ഷമാർഗ്ഗത്തെ ഭക്തന്മാരെ മനസ്സിലാക്കുവാനാണെന്നു മുമ്പുതന്നെ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലൊ. ശ്രീകൃഷ്ണാവതാരലീലകളുടെ യാഥാർത്ഥ്യത്തെ, ഭഗവാൻതന്നെ ശ്രീഗൌരാംഗരൂപത്തിൽ ലോകരംഗത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു് ഒരു ഭക്തന്റെ വേഷമഭിനയിച്ചു്, ഭഗവാനെ പ്രേമപൂർണ്ണമായ ഭക്തിമാർഗ്ഗത്തിൽക്കൂടി പ്രാപിക്കുന്നതെങ്ങിനെയാണെന്നു മനസ്സിലാക്കുന്നതിനാണു് ശ്രീഗൌരാംഗാവതാരമുണ്ടായതു്. ഉപദേശിക്കുന്നതിനേക്കാഥം അധികം സ്വപ്രവൃത്തി ദൃഷ്ടാന്തപ്പെടുത്തി, മനുഷ്യരെ ഭഗവല്പ്രാപ്തിക്കുവേണ്ടി പ്രയത്നിക്കേണ്ട വഴി കാണിച്ചുകൊടുക്കയാണു് ശ്രീഗൌരാംഗൻ ചെയ്തതു്.

ശ്രീകൃഷ്ണലീലയിൽ ശ്രീരാധിക ദിവസേന പരിശുദ്ധിക്കായി യമുനാനദിയിൽ സ്നാനത്തിന്നായി പോയിരുന്നുവെന്നും, ഒരു ദിവസം യമുനാതീരത്തിൽനിന്നും മടങ്ങിപ്പോകുമ്പോഥം ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാൻ പ്രേമപൂർവ്വം രാധികയെ വീക്ഷിക്കുന്നതായി കണ്ടുവെന്നും, ശ്രീരാധാകൃഷ്ണപ്രേമത്തിന്റെ പ്രാരംഭഘട്ടം അന്നായിരുന്നുവെന്നും മനസ്സിലാക്കിയിട്ടുണ്ടു്. നിമായിയാകട്ടെ, ഗയയിൽവെച്ചു് ഈശ്വരപുരിയിൽനിന്നും ഉപദേശം ലഭിക്കയാൽ പരിശുദ്ധനായിത്തീർന്നുവെങ്കിലും, ശ്രീകൃഷ്ണപ്രേമലബ്ധിക്കു പര്യാപ്തമായ പരിശുദ്ധി

ലഭിപ്പാനുള്ള ഉദ്ദേശത്തോടെ യമുനയിൽ സ്നാനം ചെയ്തു വന്നു. അതിനുശേഷം കനായിനാടശാലയിൽവെച്ചു നിമായി ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനെ കണ്ടുമുട്ടുകയും ആ നിമിഷം മുതൽ നിമായിക്കു ഭഗവാനോടുള്ള പൂർവ്വരാഗം അഥവാ പ്രഥമാകർഷണം ആരംഭിക്കുകയും ചെയ്തു.

പൂർവ്വരാഗാരംഭത്താൽ ശ്രീരാധിക ഏതുവിധം ക്ഷുഭിതയായി എന്നു ശ്രീമദ്ഭാഗവതത്തിൽ നിന്നും മുമ്പുതന്നെ എടുത്തു പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതു് വായനക്കാർ ഓർമ്മിക്കുന്നുണ്ടായിരിക്കുമല്ലൊ. പക്ഷെ, നിമായിയുടെ ക്ഷോഭം ശ്രീരാധികയേക്കാൾക്രൂടി എത്രയൊ കഠിനമായ സ്ഥിതിയിലായിരുന്നു. വൈഷ്ണവാചാര്യന്മാരുടെ ബുദ്ധിയിൽ അതുവരെ ആലോചിക്കുവാൻക്രൂടി കഴിഞ്ഞിട്ടില്ലാത്തവിധത്തിൽ അഗാധമായ ഭഗവൽപ്രേമം നിമായിയിൽ കണ്ടുതുടങ്ങി. ശ്രീകൃഷ്ണപ്രേമത്തെ അഷ്ടലക്ഷണങ്ങളേക്കൊണ്ടു് മനസ്സിലാക്കാമെന്നു ഭാഗവതത്തിൽ പറയുന്നു. വിലാപം, ഹാസം, വിറയൽ, സേദം, പുളകം, മൂർച്ഛ മുതലായവയാൽ ഈ വികാരത്തെ അറിയുവാൻ സാധിക്കും. എന്നാൽ നിമായിയിൽ ഇതിലധികം ലക്ഷണങ്ങളം കണ്ടിരുന്നു. പൂർവ്വരാഗത്തിനധീനനായി നിമായി അസ്വതന്ത്രനായിപ്പോയിരുന്നു. തന്റെ ദേഹത്തേയൊ, മനസ്സിനേയൊ നിയന്ത്രിക്കുവാൻ നിമായിക്കു ശക്തിയില്ലാതാവുകയും പലപ്പോഴും തന്റെ ആശ്രുവഷ്ത്തെ തടയുവാൻ കഴിയാതെ കണ്ണിതം ഉളവാകുകയും ചെയ്തിരുന്നു. നിമായി ലോകത്തിൽവെച്ചു് ഏറ്റവും വിനീതനായി ഭവിക്കയും നിമായിയുടെ ഭഗവൽഭക്തി മനുഷ്യബുദ്ധിയാൽ ഗണ്യമല്ലാത്തവിധത്തിൽ ഗാഢവും മഹനീയവുമായിത്തീരുകയും ചെയ്തു. നിമായിയുടെ ഗ്ലാനമുഖവും കരുണാപൂർണ്ണങ്ങളായ നയനങ്ങളും കാണികളിൽക്രൂടി അനുകമ്പ ഉളവാക്കി. നിമായി മിക്കപ്പോഴും ഭഗവൽഭജനത്തിൽ മുഴുകിയവനായും മറുകായ്ങ്ങളിലെല്ലാം തീരെ അശ്രദ്ധനായും കാണപ്പെട്ടു. ശ്രീകൃഷ്ണനുമായി ഏതെങ്കിലും വിധത്തിൽ സംസർഗ്ഗമില്ലാത്ത

സമയം നിമായിക്കുണ്ടായിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്നു തന്റെ മനസ്സിനെ നിയന്ത്രിക്കുവാൻ സാധിച്ചിരുന്നില്ലെന്നതന്നെയല്ലാ, മിക്കപ്പോഴും ഏതോ ഒരു ദൈവീകശക്തിക്കധീനനായിട്ടാണു് അദ്ദേഹം വർത്തിച്ചിരുന്നതു്. "കൃഷ്ണചൈതന്യചരിത" കർത്താവായ കർണപൂരൻ നിമായിയുടെ പൂർവ്വരാഗത്തെപ്പറ്റി ഇങ്ങിനെ പറയുന്നു. "അഹോരാത്രം നിമായി വിലപിക്കുന്നു. സായംകാലത്തു് പ്രഭാതമാണൊ എന്നും മറും ചോദിക്കയും സ്വമനസ്സിൽ അതിനെപ്പറ്റി തർക്കിച്ചുറപ്പിക്കയും ചെയ്യുന്നു. നിമായി ഇടക്കിടക്കു് ഇതാ പ്രഭാതമായി, വെളിച്ചം കാണുന്നു എന്നു പറയുന്നു. സമയത്തെപ്പറ്റിയുള്ള നിശ്ചയം നിമായിക്കു് തീരെ ഇല്ലാതായിരിക്കുന്നു. ഭഗവന്നാമശ്രവണമാത്രത്തിൽ നിമായി ഭൂമിയിൽ പതിക്കുകയും, പൊടിയിൽ കിടന്നുരുളുകയും, ആപാദമൂഡം വിറക്കുകയും, ദീർഘമായി നിശ്വസിക്കുകയും, നിരന്തരം പ്രേമബാഷ്പം വർഷിക്കയും ചെയ്യുന്നു".

നിമായിയുടെ നയനങ്ങളിൽനിന്നും ബാഷ്പവർഷം നിരന്തരം ഉണ്ടായിക്കൊണ്ടിരുന്നു. പ്രഭാതത്തിൽ പ്രബുദ്ധനായ ഉടൻ നിമായിയുടെ നയനങ്ങളിൽ നിന്നും ആനന്ദബാഷ്പങ്ങൾ പ്രവഹിച്ചു തുടങ്ങി. സ്നാനം ചെയ്യുമ്പോഴും അവയുടെ പ്രവാഹത്തിന്നു ശമനമുണ്ടായില്ല. ഭക്ഷണത്തിന്നിരിക്കുമ്പോൾ നിമായിയുടെ ഹൃദയത്തിൽ ഉദിച്ചുയർന്നിരുന്ന പലേ ദൈവീകചിന്തകളിലും മുഴുകി അദ്ദേഹം ഭക്ഷണത്തിന്റെ കാര്യംതന്നെ വിസ്മരിച്ചിരുന്നു. സ്വമാതാവിന്റെ പ്രത്യേക പ്രാർത്ഥനമൂലം മാത്രം അല്പം വല്ലതും ആഹാരം ചിലപ്പോൾ കഴിക്കുമായിരുന്നു. മദ്ധ്യാഹ്നസമയത്തു് വിശ്രമിപ്പാനായി നിമായി ഒരു ദിക്കിൽ കിടക്കും. പക്ഷെ തലവെച്ചിരുന്ന മെത്തമുഴുവൻ അശ്രുക്കൾകൊണ്ടു് നനക്കയല്ലാതെ വിശ്രമം നിമായിക്കു് ലഭിച്ചിരുന്നില്ല.

ശ്രീകൃഷ്ണമഹിമയാൽ ഗാഢമായി ആകൃഷ്ടനായിരുന്ന നിമായിക്കു് ഭഗവാനെപ്പറ്റിയല്ലാതെ ചിന്തിക്കുവാ

നൊ സംസാരിക്കുവാനൊ ഒന്നും ഇല്ലായിരുന്നു. പക്ഷെ ഒരപരിചിതന്റെ സാന്നിദ്ധ്യം നിമായിയുടെ വികാരശക്തിയുടെ ഗതി തടയുകയും തന്മൂലം നിമായിക്ക് സ്വഹൃദയത്തെ പണിപ്പെട്ട നിയന്ത്രിക്കുന്നതിന് സാധിക്കയും ചെയ്തിരുന്നു. പക്ഷെ, ഒരു സ്നേഹിതന്റെ സാന്നിദ്ധ്യവും ആഗമനവും നേരെ വിപരീതഫലത്തെയാണ് ഉണ്ടാക്കിയിരുന്നതു്. നിമായി തന്റെ സുഹൃത്തിനോടു് "ശ്രീകൃഷ്ണൻ നിങ്ങളുടെ വഴിക്കു് വന്നുവോ? നിങ്ങൾ ശ്രീകൃഷ്ണനെ കണ്ടുവോ? ശ്രീകൃഷ്ണൻ എവിടെക്കാണു് ഓടിക്കളഞ്ഞതെന്നു നിങ്ങൾക്കു പറഞ്ഞു തരുവാൻ സാധിക്കുമൊ?" എന്നിങ്ങിനെ എത്രയോ ഉൽക്കണ്ഠയോടും സരളതയോടും ചോദിച്ചിരുന്നു. നിമായിയുടെ ഈവക പ്രശ്നങ്ങൾ സുഹൃത്തുക്കളിൽ അനുകമ്പ ഉളവാക്കുകയാൽ അവരും അശ്രുക്കൾ വഷ്ടിച്ചുകൊണ്ടിരിരുന്നു. നിമായി സുഹൃത്തുക്കളുടെ ഈ മനോവികാരപ്രകടനത്താൽ അത്ഭുതപ്പെട്ടു് അവരോടു് "എന്തിനാണു് നിങ്ങൾ വ്യസനിക്കുന്നതു്? ശ്രീകൃഷ്ണൻ ഇനിയും വരികയില്ലെന്നു വിചാരിച്ചാണൊ?" എന്നു ചോദിച്ചു താനും ദുഃഖിച്ചു വിലപിച്ചുപോന്നു.

ഒരു ദിവസം ഗദാധരൻ വെറുംകയ്യുംകൊണ്ടു് നിമായിയുടെ അരികിൽ ചെന്നപ്പോൾ "ഗദാധരാ! എന്റെ കൃഷ്ണനെവിടെയാണു്?" എന്നു് നിമായി ചോദിച്ചു. ഗദാധരനാകട്ടെ നിമായിയുടെ ഈവിധ പ്രശ്നങ്ങൾ കേട്ടു തഴക്കമുള്ളതിനാൽ ഈ ചോദ്യത്തെപ്പറ്റി പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിക്കാതെ "ഭഗവാൻ അങ്ങയുടെ ഹൃദയത്തിൽതന്നെ ഉണ്ടു്; അല്ലാതെ എവിടെയാണു് ഉണ്ടാവുക?" എന്നു മറുപടി പറഞ്ഞു. എന്നാൽ നിമായി ഈ വാക്കുകൾ കേട്ടു് തന്റെ കൃഷ്ണനെ ഇപ്പോൾ പിടിച്ചുടക്കാമെന്നുള്ള ചിന്തയോടെ "ഭഗവാൻ ഈ ഹൃദയത്തിലുണ്ടെന്നൊ നീ പറയുന്നതു്?" എന്നു ചോദിച്ചുകൊണ്ടു് രണ്ടു കൈകളുടെയും നഖങ്ങളാൽ തന്റെ മാറ്റിടം കീറിപ്പൊളിക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചു. പക്ഷെ ഗദാധരനും ശചീ

ദേവിയും രണ്ടു കൈകളെയും ശക്തിയോടെ പിടിച്ചുമാറ്റി നിമായിയെ സമാധാനിപ്പിക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചു. ശചീദേവി ഗദാധരനെ പ്രശംസിച്ചു. "നീ ഒരു തൻറേടമുള്ള കുട്ടിയാണു്. നീ എൻറെ നിമായിയുടെ ജീവനെ രക്ഷിച്ചു. നീ അടുത്തില്ലായിരുന്നുവെങ്കിൽ അവൻ ആത്മഹത്യചെയ്തനെ. ഇപ്പോൾതന്നെ നഖംകൊണ്ടു് അവൻ മാറ്റിടം വ്രണപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ടു്. ഇതാ ആ മുറിവുകളിൽനിന്നും രക്തം ഒലിക്കുന്നു" എന്നിങ്ങനെ ശചീദേവി ഗദാധരനെ പ്രശംസിച്ചു. വാസ്തവത്തിൽ ആ നഖക്ഷതങ്ങളിൽനിന്നും രക്തബിന്ദുക്കൾ ഇറ്റുവീണു തുടങ്ങിയിട്ടുണ്ടായിരുന്നു.

ഇക്കാലത്തു് നിമായി ലോകമെല്ലാം ശ്രീകൃഷ്ണമയമായി കണ്ടുതുടങ്ങിയിരുന്നു. ഭക്ഷണം കഴിക്കുമ്പോളും, ഉറക്കത്തിലും, നഭോമണ്ഡലത്തിലും, ഭൂമിയിലും, ജലത്തിലും, വായുവിലും, കാട്ടിലും, നാട്ടിലും, ഗൃഹത്തിലും, പുറത്തും, സർവ്വത്ര ശ്രീകൃഷ്ണസാന്നിദ്ധ്യം ഉണ്ടായിരുന്നു. ചിലപ്പോൾ പരമാനന്ദമഗ്നനായി നിമായി ശ്രീകൃഷ്ണനോടു് സംസാരിക്കും. ചിലപ്പോൾ ആനന്ദാശ്രുക്കൾ വർഷിച്ചുകൊണ്ടു്, അപൂർണ്ണബോധത്തോടെ തൻറെ സുഹൃത്തുക്കളോടു് ഭഗവാൻറെ രൂപമാധുര്യത്തെ വർണ്ണിച്ചു തുടങ്ങും. ചിലപ്പോൾ ഭഗവാൻറെ തിരോധാനത്താൽ ദുഃഖത്തോടെ വിലാപം തുടങ്ങും. തൻറെ ചുറ്റുപാടും കൂടിയിരുന്നവരെ നിമായി ഒട്ടും ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്നില്ല. തൻറെ കൃഷ്ണനിൽ മാത്രമെ അദ്ദേഹം ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്നുള്ളു. ശ്രീകൃഷ്ണനെക്കൂടാതെ ഇതരജീവികൾ ജീവിക്കുന്നതിൻറെ ആവശ്യംകൂടി നിമായിക്കു് മനസ്സിലായിരുന്നില്ല. ഭക്തന്മാരല്ലാത്തവർക്കും നിമായിയുടെ അപ്പോഴത്തെ സ്ഥിതി മനസ്സിലായില്ല. അവർ നിമായിയെപ്പറ്റി പറഞ്ഞിരുന്നതൊന്നും നിമായി കേട്ടിരുന്നില്ല. അഥവാ! കേട്ടാൽതന്നെ അവയുടെ അർത്ഥം നിമായിക്കു് മനസ്സിലായിരുന്നില്ല. പൂർണ്ണബോധം വരുമ്പോൾ, ബോധരഹിതനായിരുന്ന സമയത്തു് നടന്ന ഒരു സംഗതിയും നിമായിക്കു് ഓർമ്മയുണ്ടായി

രുന്നില്ല. വല്ലതും ഓമ്മിച്ചിരുന്നുവെങ്കിൽതന്നെ ഒരു സ്വപ്നംപോലെ അവ്യക്തമായേ ഓമ്മിച്ചിരുന്നുള്ളൂ. അങ്ങിനെയാണെങ്കിൽ നിമായി ബോധരഹിതനായി വല്ലതും സാഹസം പ്രവർത്തിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ ക്ഷമിപ്പാനായി സുഹൃത്തുക്കളോടപേക്ഷിക്കും. അവരോട്ട് തന്റെ ആ സമയത്തെ പ്രവൃത്തികളെപ്പറ്റി ചോദിക്കാറുണ്ടെങ്കിലും അവർ ആ വക സംഗതികളെ നിമായിയിൽനിന്നും മറക്കുകയാണു് പതിവു്.

നിമായിയെ സ്വഗൃഹത്തിലേക്ക് ക്ഷണിച്ചപ്പോൾ ആ സമയം എങ്ങിനെയാണു് കഴിച്ചുകൂട്ടേണ്ടതെന്നു് ശ്രീവാസനു് ഒരു നിശ്ചയവുമില്ലായിരുന്നു. പക്ഷെ നിമായി ശ്രീവാസന്റെ ഗൃഹത്തിൽ പോയിത്തുടങ്ങിയിട്ട് കുറച്ചുദിവസം കഴിഞ്ഞപ്പോഴേക്കും പലേ ഐശ്വരീവികാസങ്ങളും പ്രത്യക്ഷതകളും നിമായിയിൽ കണ്ടുതുടങ്ങി. ഇതുമൂലം അവർ രാത്രികാലംതോറും നിമായിയുമായുള്ള സംവാദത്തിൽ പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിച്ചുതുടങ്ങി. ഈ ആവിഷ്കരണങ്ങൾ വളരെ അത്ഭുതകരങ്ങളായിരുന്നു. ശ്രീവാസന്റെ ഗൃഹം വളരെ ഉയർന്ന മതിൽക്കെട്ടിനുള്ളിൽ നല്ലവണ്ണം സുരക്ഷിതമായിരുന്നുവെന്നതന്നെയല്ല, അപരന്മാർ വന്നു് അവരെ ബുദ്ധിമുട്ടിക്കാതിരിപ്പാൻവേണ്ടി പുറത്തേക്കുള്ള വാതിൽ ബന്ധിക്കയും ചെയ്തിരുന്നു.

അവർ ഇപ്രകാരം ചെയ്തിരുന്നതിനു് രണ്ടു കാരണങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഒന്നാമതു് നിമായിയിൽ കണ്ട ഈ അസാധാരണ ആവിഷ്കരണങ്ങൾ എന്തായും അത്ഭുതകരങ്ങളായിരുന്നതിനാൽ അതിൽനിന്നു പിന്നേയും മഹനീയങ്ങളായ പരിണാമങ്ങളെ അവർ പ്രതീക്ഷിച്ചിരുന്നു. രണ്ടാമതു് നിമായിയുമായുള്ള സംസർഗ്ഗത്തിൽനിന്നും, ഒരദ്ഭുതപൂർവ്വവും ദൈവീകവുമായ പരമാനന്ദം അവർ അനുഭവിച്ചിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു് നിമായിയോടുകൂടി ഒരു രാത്രിയെങ്കിലും കഴിച്ചുകൂട്ടിയവക്കു് പിന്നെയും പിന്നെയും രാത്രികാലങ്ങൾ

നിമായിയുമായി ശ്രീവാസന്റെ ഗൃഹത്തിൽ കഴിച്ചുകൂട്ടുവാൻ ഉള്ള ആഗ്രഹം വഴിച്ചതേ ഉള്ളൂ. ദിവസേന സന്ധ്യ കഴിഞ്ഞാൽ എല്ലാവരും ശ്രീവാസന്റെ മതിൽകെട്ടിനുള്ളിൽ എത്തിച്ചേർന്ന് കതകടച്ചു. ഗംഗാദാസൻ എന്ന ഒരു ഭക്തനെ ദ്വാരപാലനായും നിയമിച്ചിരുന്നു.

ആദ്യം ഈ ഭക്തന്മാരുടെ സദസ്സു തുടങ്ങിയപ്പോൾ, നിമായിയിൽ ഏതോ ഒരു ബാഹ്യശക്തിയുടെ ആവേശം ഉണ്ടായിരുന്നതായും, നിമായിയുടെ ആത്മാവിനേയും, പ്രവൃത്തികളേയും ചിന്തകളേയും പൂർണ്ണമായി ആ ശക്തി സ്വാധീനമാക്കിയിരുന്നതായും അണു് കാണികൾക്കു തോന്നിയിരുന്നതു്. ഈ ശക്തിയുടെ ആവേശത്തിനു ബലം വഴിച്ചു വഴിച്ചു നിമായിയുടെ വ്യക്തിത്വംക്രമേണ നഷ്ടമായിപ്പോയിരുന്നു. എന്നാൽ ക്രമേണ നിമായി ഈ ശക്തിയുടെ ആവേശത്തിൽനിന്നും വിമുക്തനായിത്തീരുകയും നേരെമറിച്ചു് ഈ ശക്തിയെ കീഴടക്കുകയും ചെയ്തു.

ഈ ബാഹ്യശക്തിയുടെ ആവേശം തുടങ്ങിയപ്പോൾ ക്രമേണ നിമായിക്കു് തന്റെ ദേഹത്തേയും, ആത്മാവിനേയും, ബുദ്ധിശക്തിയേയും നിയന്ത്രിക്കുവാൻ ശക്തി ഇല്ലാതായി വന്നു. എന്തെങ്കിലും നിമായി പറയുവാനുദ്ദേശിച്ചാൽ ഈ ബാഹ്യശക്തി അതിനെ തടഞ്ഞു. നേരേമറിച്ചു് ഈ ശക്തി നിമായിയെ എന്തെങ്കിലും പറയിപ്പിക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചാലാകട്ടെ, നിമായി തന്റെ ശേഷിച്ച മനഃശക്തിയാൽ അതിനേയും തടഞ്ഞു. ഇങ്ങിനെ ഒരു ചെറു പോരാട്ടം നടന്നു് ഒടുവിൽ ഈ ബാഹ്യശക്തി വിജയിയായാൽ, അതിന്റെ പ്രേരണപോലെ നിമായി പ്രവർത്തിക്കയും, സംസാരിക്കയും ചെയ്യുവാൻ തുടങ്ങി. ഈ പോരാട്ടത്തിന്റെ ഫലമായി നിമായിയുടെ ദേഹം വല്ലാതെ ക്ഷോഭിക്കുകയും തന്മൂലം ശരീരത്തിൽ പലവിധ വ്യത്യാസങ്ങൾ കണ്ടുവരികയും ചെയ്തു. ദൃഷ്ടാന്തമായി, ചിലപ്പോൾ ഈ ബാഹ്യ

ശക്തി നിമായിയെ താൻ അക്രൂരനാണെന്ന പറയിക്കുവാൻ ശ്രമിക്കും. നിമായി അതിന്ന് വിസമ്മതിക്കും. പിന്നീട് ഒരു പോരിന്നശേഷം നിമായി ഒടുവിൽ താൻ അക്രൂരനാണെന്ന പറയുവാൻ നിർബ്ബന്ധിതനാകുകയും ചെയ്യും.

നിമായിയിൽ കണ്ടുവന്ന ആവിഷ്കാരങ്ങളെപ്പറ്റി എത്രയോ വിവരമായി ഭക്തന്മാർ വർണ്ണിച്ചിട്ടുണ്ട്. ചില പ്പോൾ നിമായി കരഞ്ഞിരുന്ന. വളരെ വളരെ നേരം കരഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്ന. തന്റെ രോദനത്തിന്റെ ഹേതു വെന്താണെന്ന മറ്റുള്ളവരെ പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കുവാൻ നിമായിക്ക് നിശ്ചയമുണ്ടായിരുന്നില്ല. പക്ഷെ, ചിലപ്പോൾ ശ്രീകൃഷ്ണൻ നിമായിയെ വിട്ട പോകയാലാണ് ദുഃഖിക്കുന്നതെന്ന പറയും. വിലപിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ അസാധാരണമായ ആശ്രുപ്രവാഹവും ഉണ്ടായിരുന്ന. ചിലപ്പോൾ ഈ ഭാവം തീരെ മാറി നിമായി ചിരിക്കാറുണ്ട്. പിന്നെ വളരെ നേരത്തേക്ക് ചിരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന. നിമായിയുടെ വിലാപം കൂട്ടുകാരെയും ദുഃഖിതരാക്കുകയും ആഹ്ലാദം അവരേയും ഹൃഷ്ടരാക്കുകയും ചെയ്തിരുന്ന. ചിലപ്പോൾ നിമായി "പ്രേമമയനായ ശ്രീകൃഷ്ണനെ സ്വഹൃദയത്തിൽ കെട്ടിയിട്ടിരിക്കയാൽ ഭഗവാന് തന്നെ വിട്ടപോകുവാൻ സാദ്ധ്യമല്ല" എന്ന് ഈ ആഹ്ലാദത്തിന്ന കാരണമായി പറഞ്ഞിരുന്ന.

ഒരു ഭാവത്തിന്നശേഷം പിന്നെ നേർവിപരീതഭാവം അനുഗമിക്കുമെന്ന തീച്ചയായിരുന്ന. എന്തെന്നാൽ നിമായിയുടെ വിലാപം പിന്നീട് ആഹ്ലാദത്താൽ അനുഗതമാകും. ഒരേ ദിവസമോ, ഒന്നോടൊന്ന് അപ്പോൾതന്നെ അനുഗതമായിട്ടൊ ആയിരിക്കണമെന്നില്ല. ഒരു ദിവസം ആഹ്ലാദമാണെങ്കിൽ പിറെറന്നാൾ വിലാപമായിരിക്കും പതിവ്. സ്പഷ്ടമായിരുന്ന മറെറാരു ലക്ഷണം. നിമായി വിയർത്തു തുടങ്ങിയാൽ ഗംഗാജലം മുഴുവൻ നിമായിയിൽനിന്നും ഒലിച്ചുവരികയാണൊ എന്ന തോന്നുമാറ് ഒരു അസാധാരണ

സ്വേദപ്രവാഹം നിമായിയിൽനിന്നുമുണ്ടായി. ചിലപ്പോൾ നിമായിയുടെ ശരീരം അത്ഭുതകരമാംവണ്ണം ശുഷ്കമായി ഭവിക്കും. കുടങ്ങളിലായി വെള്ളം ശരീരത്തിന്മേലൊഴിച്ചാൽ ക്രുടി നിമായിയുടെ രോമകൂപങ്ങളിൽക്രുടി ആ ജലമെല്ലാം അകത്തേക്ക് നിമിഷമാത്രേണ വലിഞ്ഞുപോകും. ചില പ്പോൾ വല്ലാതെ നിമായിയുടെ ശരീരം വിറക്കുകയും പല്ലു കടംക്രുട്ടി അടിക്കയും ചെയ്യും. മറു ചില അവസരങ്ങളിൽ ശരീരം കഠിനമായി വിറങ്ങലിക്കയാൽ അവയവങ്ങൾ അന ക്കുവാൻ അസാദ്ധ്യമായിത്തീരും.

ചില സമയങ്ങളിൽ ശ്വാസോച്ഛ്വാസം നിശ്ലേഷം നിലച്ചുപോകും. എന്നാൽ ചിലപ്പോൾ നിമായിയുടെ ശ്വാസവായുവിന്റെ ശക്തിയാൽ നിമായിയുടെ മുമ്പിലിരു ന്നവർക്ക് അതിന്നു വഴികൊടുക്കുവാൻവേണ്ടി ദൂരെ മാറി യിരിക്കേണ്ടിവരും.

നിമായിയുടെ ശരീരം ചിലപ്പോൾ ഘനത്തു ചമ ഞ്ഞാൽ വളരെ പാടുപെട്ടേ അവയവങ്ങൾ അനക്കുന്നതിന്നു സാധിക്കയുള്ളൂ. നേരേമറിച്ച് ചിലപ്പോൾ നിമായിയുടെ ശരീരഘനം തീരെ കുറയുകയാൽ ഓരോ ചങ്ങാതിമാർക്കും നിമായിയെ എളുപ്പത്തിൽ എടുത്തുകൊണ്ടു നടക്കുവാൻ സാധിച്ചിരുന്നു. ഈ അവസരങ്ങളിൽ ഏഴടിയോളം ഉയര മുള്ള തങ്ങളുടെ സുഹൃത്തിന്റെ ശരീരം എടുത്തു പൊക്കി അവർ ആനന്ദനൃത്തം ചെയ്യും. ചിലപ്പോൾ അത്യത്ഭുതക രമാംവണ്ണം അല്പനിമിഷങ്ങൾ ഈ ശരീരം വായുവിൽ തനിയെ നില്ക്കുന്നതു കാണാം.

നിമായി ചിലസമയത്തു് തന്റെ ശരീരം ചക്രം പോലെ വളച്ചു് കാലുകൾ ശിരസ്സിൽ തൊടീച്ചു ശ്രീവാ സന്റെ അങ്കണത്തിൽ ചുറ്റിത്തിരിഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കും. ചിലപ്പോൾ കഠിനമായ ഒരു ഏമ്പക്കംമൂലം നിമായി വളരെ അസ്വസ്ഥനായിത്തീരും. നിമായിയുടെ പ്രസന്നവദനം

ല്ലാനമാവുകയും, തുടുക്കുകയും, ചിലപ്പോൾ ഇരുളുകയും ചെയ്യും. നിമായിയുടെ നയനങ്ങളിലും ചിലപ്പോൾ നിറങ്ങൾ മാറി മാറി പ്രത്യക്ഷപ്പെടും. ചില സമയം നിമായിയുടെ ശരീരമാസകലം പുളകിതമായി ഓരോ രോമകൂപങ്ങളിൽനിന്നും രക്തബിന്ദുക്കൾ പൊടിഞ്ഞു തുടങ്ങും. ചില സമയത്തു് നിമായിയുടെ അവയവങ്ങളുടെ മാർദ്ദവവും, വലിവും കണ്ടാൽ ആ ശരീരത്തിൽ അസ്ഥികൾ ഒന്നുംതന്നെ ഇല്ലെന്നു തോന്നും. ചിലപ്പോൾ കുട്ടികളെപ്പോലെ മുട്ടുകുത്തി നടക്കുകയും ചിലപ്പോൾ സ്വ അവയവങ്ങളെ നിയന്ത്രിക്കുവാൻ ഒരു ശക്തിയും തനിക്കില്ലാത്തപോലെ നിമായി നൃത്തം ചെയ്യുകയും ചെയ്യും.

ഈവക ആവിഷ്കരണങ്ങൾക്കിടയിൽ ചിലപ്പോൾ ശ്രീകൃഷ്ണലീലയിലെ ഓരോ വ്യക്തികളെയൊ, ബാലകൃഷ്ണനെത്തന്നെയോ, അനുകരിക്കും.

ക്രമേണ ഈവക ആവിഷ്കരണങ്ങൾ കുറെക്കൂടി അർത്ഥപൂർണ്ണവും രമണീയവുമായിത്തീർന്നു. പിതൃലോകത്തിലുള്ളവർക്കു് ഇഹലോകവാസികളുമായി സംസർഗ്ഗത്തിനു് ഏതെങ്കിലും ജഡമായ ഒരു വസ്തുവിൽക്കൂടിയേ സാധിക്കയുള്ളൂ. അങ്ങിനെയാണു് പിതൃക്കളും മറ്റും മനുഷ്യരുമായി സംസർഗ്ഗം ചെയ്യുന്നതു്. ഒരു അമാനുഷികാത്മാവു് സ്വപ്രവൃത്തിക്കുപയുക്തമായ ഒരു മനുഷ്യശരീരത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു് മറ്റുള്ളവരുമായി ഇടപെടുന്നു. മഹാത്മാക്കൾക്കു് വേണ്ട വിധത്തിൽ ഉപയുക്തങ്ങളായവയും ലക്ഷണയുക്തങ്ങളുമായ പ്രത്യേക ശരീരങ്ങൾ ആവശ്യമാണു്. എല്ലാ ആത്മാക്കളിലും പരനായ മഹാത്മാവു് ഈശ്വരനാണു്. ഒരു ബുദ്ധിമാനായ യജമാനൻ സ്വനിശ്ചയങ്ങളിൽനിന്നും വ്യതിചലിക്കയില്ല. തന്മൂലം മനുഷ്യനുമായി ബന്ധപ്പെടുവാൻവേണ്ടി ഭഗവാനും ഇതേ വഴിയെടുക്കുന്നു. ഭഗവാൻ ഉപമാരഹിതനായിരിക്കെ, അനുപമലക്ഷണയുക്തമായ ഒരു മനുഷ്യശരീരം ഭഗവൽശക്തിയുടെ ആവേശത്തിന്നാവശ്യമാണു്. നിമാ

യിയുടെ ലാവണ്യപൂർവ്വവും അസാധാരണവുമായ ശരീരം ഭഗവല്ലീലക്ക് ഏറ്റവും ഉതകിയ ഒന്നാകയാൽ ഭഗവാൻ തന്നെ അതു സൃഷ്ടിച്ച്, കീഴടക്കി, അതിൽക്കൂടി ഭക്തന്മാരുമായി സംസർഗ്ഗം ചെയ്യാനും അവരോടുകൂടി ലീലകൾ ചെയ്യാനുംവേണ്ടി അപ്രകാരം ചെയ്തതാണ്.

നിമായിയുടെ ഈ ശരീരം ദൈവസൃഷ്ട്യാ ലക്ഷണയുക്തമായിരുന്നുവെങ്കിലും, അതിനെ ലോകരീത്യാ പോഷിപ്പിക്കേണ്ടതാവശ്യമായിരുന്നതുകൊണ്ടാണ്, ഈവക ആവിഷ്കരണങ്ങൾ നിമായിയുടെ ദേഹത്തിൽ ഉണ്ടായതു്. നിമായിയുടെ ശരീരത്തിൽ വല്ല ന്യൂനതകളും അശുദ്ധികളും ഉണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ അവയെ കളഞ്ഞു ഭഗവദുദ്ദേശസാദ്ധ്യത്തിന്നായി വേണ്ടതുപോലെ പരിശുദ്ധമാക്കുവാനുള്ള യത്നത്തിലുണ്ടായതാണ് ആദ്യം നിമായിയിൽ കണ്ടിരുന്ന, അസാധാരണമായ മോഹാലസ്യവും, ഭാവവികാരവും, ബാഹ്യലോകത്തോടുള്ള അശ്രദ്ധയും. ഇതിനെയാണ് നിമായിയുടെ അഭ്യുദയത്തിൽ അസൂയാലുക്കളായിരുന്നവർ ഉന്മാദമായി വ്യാഖ്യാനിച്ചു ശചീദേവിയെ ഭയപ്പെടുത്തിയതു്. പിന്നീട് ഗയായാത്രയിൽ ഉണ്ടായ ജ്വരം ആ ശരീരത്തെ കുറെക്കൂടി പരിശുദ്ധമാക്കുകയും ദൈവീകപ്രേമത്തിന്റെ വളച്ചുകെട്ടുവിധം പോഷിപ്പിക്കയും ചെയ്തു. ഇങ്ങിനെ നിമായിയുടെ ശരീരത്തെ പലേ വിധത്തിലും പരിശുദ്ധമാക്കിത്തീർത്തിട്ടാണ് പരമാത്മാവായ ഭഗവാൻ നിമായിയിൽ ആവിഷ്കൃതനായതു്. ഈ ശുചീകരണമാണ് നിമായിയുടെ ദേഹത്തിലുണ്ടായ പലേ അത്ഭുതകരങ്ങളായ ആവിഷ്കരണങ്ങൾക്കും കാരണമായതു്.

നിമായിയുടെ ശരീരത്തിനെന്നപോലെ മനസ്സിനും പലെ വ്യത്യാസങ്ങളും ഉണ്ടായി. ശരീരത്തിലെന്നപോലെ മനോവൃത്തിയിലും ഏതെങ്കിലും ഒരു വികാരം കണ്ടുവെങ്കിൽ അതിനു വിപരീതമായ വികാരം അനുഗമിക്കാതിരിക്ക

യില്ല. ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാന്റെ സാമീപ്യത്താലെന്നപോലെ നിമായി ആഹ്ലാദഭരിതനായിക്കാണപ്പെട്ടാൽ താമസിയാതെ തന്നെ ശ്രീകൃഷ്ണവിരഹം സഹിക്കവഹിയാതെ ദുഃഖിതനായിത്തീരും. നിമായിയുടെ ക്രൂടെയുള്ളവരേയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഈ വികാരഭേദങ്ങൾ ബാധിക്കാതിരുന്നില്ല. നിമായിയോടൊപ്പംതന്നെ അവരും ആഹ്ലാദിക്കയും ദുഃഖിക്കയും ചെയ്തുവന്നു.

ശ്രീവാസന്റെ ഗൃഹത്തിൽ ഭക്തന്മാർ ഒന്നിച്ചു ക്രൂടിത്തുടങ്ങിയിട്ട് കുറച്ചു ദിവസത്തേക്ക് അവർ പ്രത്യേകിച്ചു പറയത്തക്കതായി ഒന്നും ചെയ്തിരുന്നില്ല. നിമായിയുമായുള്ള സഹവാസം ആ ഭക്തന്മാരുടെ ഹൃദയത്തിൽ ശ്രീകൃഷ്ണഭക്തി വർദ്ധിപ്പിച്ചു. ശ്രീകൃഷ്ണപ്രേമാമൃതം ആസ്വദിച്ചു. അവർ മദോന്മത്തന്മാരായി പരമാനന്ദത്തോടെ രാത്രികഴിച്ചു. പ്രഭാതമാകുമ്പോൾ തങ്ങളുടെ പരമാനന്ദാനുഭൂതിക്ക് തടസ്ഥം വരികയാൽ ആദിത്യനെ ശപിച്ചുകൊണ്ടാണ് അവർ ഗൃഹങ്ങളിലേക്ക് മടങ്ങുക. പരമാനന്ദാധിക്യത്താൽ നിമായി നൃത്തം തുടങ്ങും. നിമായിയുടെ അനുചരന്മാരാകട്ടെ തന്നെത്താൻ മറന്നു നിമായിയുടെ ക്രൂടെ നൃത്തം ചെയ്തു തുടങ്ങും. ക്രമേണ വാദ്യങ്ങൾ കൊണ്ടുവന്നു ശ്രീകൃഷ്ണഭജനം കുറെക്കൂടി ആനന്ദപ്രദമാക്കിത്തീർത്തു. ഈ കൃഷ്ണകീർത്തനം, ഭഗവാന്റെ പലേ തിരുനാമങ്ങളേയും രാഗത്തിൽ ചൊല്ലുന്നതല്ലാതെ വേറെ ഒന്നുമല്ലായിരുന്നു. കീർത്തനാരംഭത്തോടുക്രൂടി നിമായി വികാരാവിഷ്ടനായിത്തീരും. ശ്രീകൃഷ്ണനാമശ്രവണമാത്രത്താൽ നിമായി മൂർച്ഛിതനായിത്തീരാറുണ്ടെന്നു കണ്ണപൂരകവി പറയുന്നു. അങ്ങിനെയിരിക്കെ, ഗീതവാദ്യാദി വിശേഷങ്ങളോടുക്രൂടിയ ശ്രീകൃഷ്ണഭജനം നിമായിയെ ഏതുവിധത്തിലാക്കിയിരുന്നുവെന്ന് ഊഹിക്കാമല്ലൊ. ഒന്നുകിൽ പരിപൂർണ്ണമായി മൂർച്ഛിച്ചു പോകും. അല്ലെങ്കിൽ പരമാനന്ദഭരിതനായി നൃത്തം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കും. വാസ്തവത്തിൽ ഒരു പണ്ഡിതന്റെ നിലയിൽ, നടനം നിമായിക്കു തീരെ അനുയോജ്യമല്ലാത്ത ഒരു സംഗതിയായിരുന്നു.

നിമായിയുടെ കൃഷ്ണകീർത്തനത്തെപ്പററി മഹാത്മാ ശിശിരകുമാരഘോഷന്റെ ബംഗാളിഗ്രന്ഥത്തിൽ ഇപ്രകാരം പറയുന്നു.

"നിമായിയുടെ സങ്കീർത്തനം അഥവാ ഭജന, ഒരസാധാരണ രീതിയിലായിരുന്നു. കീർത്തനത്തിന്നുപയോഗിച്ചിരുന്ന വാദ്യങ്ങൾ ഒരുതരം മൃദംഗവും കൈത്താളവുമായിരുന്നു. ഭജന്യുടെ രീതി എളുപ്പമുള്ളതും ഭക്തിപൂർണ്ണവുമായിരുന്നു. കുറച്ചുസമയം വാദ്യങ്ങൾ ഒരുമിച്ചു വായിച്ചശേഷം, തൽസമയം മനസ്സിരുത്തി ഭഗവൽധ്യാനം ചെയ്തിരുന്ന ഭക്തന്മാർ ഭജന ആരംഭിക്കുന്നു. നിമായി ഭക്തിയുടെ ആധിക്യത്താൽ മതിമറന്നു് സ്വസ്ഥാനത്തു നിന്നെഴുന്നേറ്റു് ആനന്ദനൃത്തമാരംഭിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൂട്ടുകാർ അല്പസമയം ആനൃത്തത്തെ നിന്നിമേഷരായി നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു് അതുമൂലം വിദ്യുദ്ഭക്തി ഏറ്റവരെപ്പോലെ പെട്ടെന്നു നിമായിയെ അനുകരിച്ചു നടനം തുടങ്ങുന്നു. നിമായി ഉപരിഭാഗത്തു് നോക്കിക്കൊണ്ടും ഇരുകരങ്ങളും പൊക്കിക്കൊണ്ടും ഇടയ്ക്കിടെ "ഹരിബോലേ!" (ഹരിനാമമുച്ചരിക്കുക!) എന്നോ വെറുതെ "ബോലെബോലെ" (പറയുക!) എന്നോ വിളിച്ചു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു നൃത്തം ചെയ്യുന്നു. ഈ കീർത്തനത്തിൽ ചേർന്നിരുന്നവർ ഈ സമയത്തു് സ്വഹൃദയങ്ങളിലെ വികാരാധിക്യത്തെ പലേ ബാഹ്യചിഹ്നങ്ങളാലും വെളിപ്പെടുത്തിയിരുന്നു. അവർ ബോധരഹിതരായിത്തീരുകയും, നിലത്തു കിടന്നുരുളുകയും, ചിലപ്പോൾ അന്യോന്യം ആശ്ലേഷിക്കയും, ചിലപ്പോൾ ഉറക്കെ വിലപിക്കയും, ചിലപ്പോൾ ഉച്ചത്തിൽ ചിരിക്കയും ചെയ്യും. അവർ എല്ലാവരുംകൂടി ഉറക്കെ 'ഹരിബോലെ! ഹരി!' എന്നു പറഞ്ഞു നാലു ദിക്കുകളും മുഴക്കും. ഈ സങ്കീർത്തനത്തിന്റെ നേതാവു് നിമായി തന്നെയായിരുന്നു. അവർ "ദൈവീകമായ പരമാനന്ദസമുദ്രത്തിൽ മുങ്ങിയതായി" നിമായിയുടെ കൂട്ടുകാക്കു് തോന്നി. അവക്കു് തങ്ങൾ ശ്രീകൃഷ്ണന്റെകൂടെയും ശ്രീകൃഷ്ണൻ തങ്ങളുടെ

ക്കുടെയും ആണെന്നു തോന്നി. അവിടെ സന്നിഹിതരായ വരെല്ലാം ഒരത്യഗാധമായ ഭഗവൽപ്രേമപ്രവാഹത്താൽ നയിക്കപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരുന്നു". ഈ വിധത്തിൽ രാത്രിതോറും നിമായിയും കൂട്ടുകാരും ശ്രീകൃഷ്ണഭജനം ചെയ്തുവന്നു.

പതിനൊന്നാമദ്ധ്യായം

ഭക്തി എന്നാൽ എന്ത്?

നിമായിയുടെ സ്നേഹിതന്മാർ നിമായിയുടെ ജീവിതത്തിൽനിന്നും മനസ്സിലാക്കിയ ഒരു വലിയ കാര്യം, മനുഷ്യഹൃദയത്തിന്റെ ഭാവനാശക്തിയുടെ ഒരു സൃഷ്ടിവിശേഷമല്ല "ഭക്തി" എന്നുള്ളതായിരുന്നു. നേരേമറിച്ച് എത്രയോ മഹിമയേറിയ ഒരു യഥാർത്ഥ വികാരപ്രഭാവമാണ് ഭക്തി എന്നവക്ക് മനസ്സിലായി. ഈ ഭക്തിയെ തന്റെ ഇഷ്ടം പോലെ ഓരോ വ്യക്തിക്കും പ്രദാനം ചെയ്യാനുള്ള ശക്തി നിമായിക്കുണ്ടെന്നും അവക്കറിയുവാൻ സാധിച്ചു. ഇതുതന്നെയല്ല, നിമായിയിൽനിന്നും ഭക്തി ലഭിക്കപ്പെട്ട ഓരോരുത്തരും ഒരു നൂതനജന്മമെടുത്തവരെപ്പോലെയായിത്തീർന്നു. സർവ്വപ്രകാരേണയും അവർ എത്രയോ അധികം സന്തോഷം അനുഭവിച്ചുവരുന്നതായും കണ്ടു. തന്മൂലം അവക്ക് ജീവിതത്തിലെ ഏറ്റവും പരമമായ ലാഭം ഭക്തിയായിത്തീർന്നു. നിമായിയുടെ എല്ലാ സുഹൃത്തുക്കളും ശ്രീകൃഷ്ണഭക്തിക്കായി നിമായിയെ ശരണം പ്രാപിക്കുകയും ചെയ്തു. ഒരു ദിവസം ശചീദേവിക്കുടി ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു. "നീ ഗയയിൽനിന്നും ശ്രീകൃഷ്ണഭക്തി കൊണ്ടുവന്നിട്ടുള്ളതായി ഞാൻ കേൾക്കുന്നു മകനേ! എനിക്കുകുടി അല്പം തരിക!"

നിമായി മറുപടി പറഞ്ഞു. "അമ്മെ! നിങ്ങൾക്കും മഹാത്മാക്കളുടെ കൃപയാൽ ആ ഭാഗ്യം ലഭിക്കും. എന്തെന്നാൽ ഭഗവാൻ അവരിൽക്കൂടിയാണ് പ്രവർത്തിക്കുന്നതു"".

നിമായിയുടെ പ്രധാന അനുചരനും ചങ്ങാതിയുമായിരുന്ന ഗദാധരനും ഈ അപേക്ഷചെയ്യാൻ മോഹിച്ചുവെങ്കിലും, അതിനുള്ള ധൈര്യമില്ലായ്കയാൽ മിണ്ടാതിരുന്നു. ഒരു രാത്രി അവർ രണ്ടുപേരുംകൂടി ഉറങ്ങുവാൻ ഒരേ കിടക്കയിൽ കിടന്നപ്പോൾ ഗദാധരൻ നിമായിയുടെ പാദങ്ങൾ മുറുകെ പിടിച്ചു കരഞ്ഞുതുടങ്ങി. നിമായി ഉൽകണ്ഠാപൂർവ്വം ഗദാധരനെ എഴുനേൽപ്പിച്ചു ദുഃഖകാരണം ചോദിച്ചു. ഗദാധരൻ സഗൽഗദം മറുപടി പറഞ്ഞു. "അങ്ങ് എത്രയോ ജനങ്ങളെ രക്ഷിച്ചിട്ടുണ്ട്. അങ്ങയുടെ ദാസനായ ഈ ഗദാധരനുമാത്രം ഭക്തിയുടെ മാധുര്യം ആസ്വദിപ്പാൻ സാധിക്കയില്ലേ?" നിമായി ചിരിച്ചുകൊണ്ട് ഉത്തരം പറഞ്ഞു. "നാളെ സ്നാനത്തിന്നായി ഗംഗാതീരത്തിൽ പോകുമ്പോൾ നിനക്ക് ആ അനുഗ്രഹം ലഭിക്കും". നിമായി നേരംപോക്കു പോലെയാണ് സംസാരിച്ചതെങ്കിലും, അതു് വെറും ബഹുവാക്കായിരുന്നില്ല. ഗദാധരനാകട്ടെ അതു ദൃഢമായി വിശ്വസിക്കയും ചെയ്തു. പ്രഭാതത്തിൽ ഗദാധരൻ ഗംഗാതീരത്തിൽ ചെന്നു സ്നാനത്തിന്നാരംഭിച്ചപ്പോൾ എന്തെന്നില്ലാത്ത ഒരു പരമാനന്ദം അദ്ദേഹമനുഭവിക്കുകയും, സ്വഹൃദയത്തിൽനിന്നും അതിർകവിഞ്ഞൊഴുകിയ ശ്രീകൃഷ്ണപ്രേമപ്രവാഹത്താൽ അത്ഭുതപരതന്ത്രനായിത്തീരുകയും ചെയ്തു.

ഭഗവാൻ ശ്രീഗൌരാംഗൻ തന്റെ കൂട്ടുകാരുമായി ഇരിക്കുമ്പോഴാണ് ഗദാധരൻ ലഹരിപിടിച്ചവനെപ്പോലെ ആടിക്കൊണ്ടു വന്നതു്. ആനന്ദാശ്രുക്കൾ കപോലങ്ങളിൽക്കൂടി ഒഴുകി അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉരസ്സിലേക്കു വീണിരുന്നു. ഗദാധരൻ ഭക്തിപൂർവ്വം നിമായിയുടെ പാദങ്ങളിൽ നമസ്കരിച്ചു. ഗൌരാംഗനാകട്ടെ, "ഗദാധരാ! ശ്രീകൃഷ്ണഭക്തി

നിനക്ക് ലഭിച്ചുവോ?" എന്നു സ്നേഹവദനനായി ചോദിച്ചു. ഗദാധരന്റെ മറുപടി ആനന്ദബാഷ്പത്താൽ ശ്രീഗൌരാംഗ പാദക്ഷാളനം മാത്രമായിരുന്നു. ഇപ്രകാരം ഗദാധരനും ശ്രീകൃഷ്ണപ്രേമം ലഭിച്ചു. അന്നുമുതൽ നിമായി നൃത്തം ചെയ്യുമ്പോൾ ഗദാധരനും അരികിൽ നൃത്തം ചെയ്യുവന്നു. നിമായിയുടെ കരസ്പർശമാത്രത്താൽ ഗദാധരൻ പരമാനന്ദമഗ്നനായി ഭവിച്ചു.

ശുക്ലാംബരൻ എന്നൊരു തപസ്വി ഗൌരാംഗന്റെ അയൽവാസിയായിരുന്നുവെന്നു മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലൊ. അദ്ദേഹം നിമായിയെ പുത്രനിർവ്വിശേഷം സ്നേഹിച്ചിരുന്നു. നിമായി ബോധരഹിതനാകുമ്പോൾ അദ്ദേഹം നിമായിയുടെ അശ്രുക്കളെ തുടക്കുകയും നിമായിയുടെ ശരീരത്തിൽ പറ്റിയിരുന്ന പൊടി തുടച്ചു കളയുകയും മറ്റും ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കാറുണ്ട്. ക്രമേണ തപസ്വിയായ ശുക്ലാംബരനും മനുഷ്യജന്മത്തിന്റെ പരമലാഭം ശ്രീകൃഷ്ണഭക്തിയുടെ ലബ്ധിയാണെന്നു മനസ്സിലാക്കി. തനിക്കു ഭക്തിയില്ലായ്കയാൽ, താൻ അതുവരെ അനുഷ്ഠിച്ച തപസ്സുകളും സാധനകളും മുക്തി ലഭിക്കുന്നതിനു ഒട്ടുംതന്നെ സഹായിക്കയില്ലെന്നും, നിമായിക്കു ഭക്തിയെ പ്രദാനം ചെയ്യുവാനുള്ള ശക്തി ഉണ്ടെന്നും അറിയുകയാൽ ശുക്ലാംബരൻ ഒരു ദിവസം നിമായിയോടിപ്രകാരം പറഞ്ഞു. "മധുപുരിയിലും ദ്വാരാവതിയിലും മറ്റു പലേ വിദൂരസ്ഥലങ്ങളിലും യാത്രാക്ലേശങ്ങൾ സഹിച്ചു പലേ തീർത്ഥയാത്ര ചെയ്തു. ഭഗവാനേ! ശ്രീകൃഷ്ണഭക്തി ഇവനും തന്നനുഗ്രഹിക്കണെ!"

എന്നാൽ ശുക്ലാംബരൻ ഈ പ്രാർത്ഥനയിൽ അല്പം അഹംഭാവം പ്രകടിപ്പിച്ചു. എന്തെന്നാൽ, ശുക്ലാംബരൻ യാത്രാക്ലേശങ്ങൾ സഹിച്ചു പലേ പുണ്യക്ഷേത്രങ്ങളിലും പോയതിനാൽ ഭക്തി ലഭിക്കുവാൻ താൻ യോഗ്യനാണെന്നാണു് സൂചിപ്പിച്ചതു്. എന്നാൽ ഗൌരാംഗൻ അദ്ദേഹ

ത്തിന്റെ ഈ അഹംഭാവം കളയണമെന്നു തീച്ചയാക്കി ഇപ്രകാരം മറുപടി പറഞ്ഞു. "മധുപുരിയിലും ദ്വാരാവതിയിലും കുരുക്കന്മാരും ശ്വാക്കളും ഇല്ലേ?" ഈ മറുപടി ശുക്ലാംബരനെ തന്റെ വിഡ്ഢിത്തത്തെപ്പറ്റി മനസ്സിലാക്കുകയാൽ അദ്ദേഹം ഉടനെതന്നെ പശ്ചാത്താപത്തോടെ നിമായിയുടെ പാദങ്ങളിൽ വീണ് അശ്രുക്കൾ വർഷിച്ചുകൊണ്ട് നിമായിയോടു പറഞ്ഞു. "ഭഗവാനേ! എന്റെ അപരാധം ക്ഷമിക്കണേ! അഹംഭാവത്തെ ജയിക്കുവാൻ സാധിക്കാത്തവനായ ഞാൻ ഒരനുഗ്രഹവും ലഭിക്കുന്നതിനാർഹനല്ല."

അന്യന്മാരുടെ ദുഃഖം കാണുന്നതിനു ശക്തിയില്ലാത്ത ഗൌരാംഗനാകട്ടെ, ശുക്ലാംബരനിൽ അകൈതവമായ അനുകമ്പ തോന്നി. അതുകൊണ്ട് ശുക്ലാംബരന്റെ കരംപിടിച്ച് "അനുഗ്രഹീതനാകുക!" എന്നു നിമായി പറയുകയും, തൽസമയംതന്നെ ശുക്ലാംബരനു സ്വദേഹത്തിൽ എന്തോ ഒരു ശക്തിയുടെ ആവേശം അനുഭൂതമാകുകയും, ദേഹമാസകലം പുളകിതമാകുകയും, കണ്ണുകൾ നിറഞ്ഞു കപോലങ്ങളിൽക്കൂടി അശ്രുക്കൾ പ്രവഹിച്ചു തുടങ്ങുകയും ചെയ്തു. ശുക്ലാംബരനു് തന്റെ ആത്മാവു പരിശുദ്ധമാക്കപ്പെട്ടതായും, ആദ്ധ്യാത്മികമായ ഒരാനന്ദത്താൽ സ്വഹൃദയം പൂരിതമായതായും തോന്നി. ഉടനെതന്നെ തന്റെ ഭിക്ഷക്കുള്ള സഞ്ചി ചുമലിൽ ഇട്ടുകൊണ്ട് മദോന്മത്തനായി നൃത്തം വെച്ചു തുടങ്ങി.

ഇതുപോലെതന്നെ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ എല്ലാ അനുചരന്മാർക്കും ശ്രീഗൌരാംഗനിൽ നിന്നും ശ്രീകൃഷ്ണഭക്തി ലഭിച്ചു. അവർ പ്രാർത്ഥിച്ചു; ഭഗവാൻ കൊടുത്തു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ ഭക്തിയെ ആഗ്രഹിക്കുന്നവർ അതിനായി പ്രാർത്ഥിക്കേണ്ടതത്യാവശ്യമാണു്. മനസ്സിന്റെ ഈ നിമ്നഭാവം ഒരു നവചേലനു് ഈ അനുഗ്രഹം കുറെക്കൂടി വേഗത്തിൽ ഗ്രഹിക്കുന്നതിനും അനുഭവിക്കുന്നതിനും സഹായിക്കുന്നു.

ഭക്തിയാണ് ഭഗവൽപ്രാപ്തിക്ക് ഏറ്റവും എളുപ്പമായ മാർഗ്ഗമെന്നാണ് നിമായിയാൽ പ്രവചിക്കപ്പെട്ട മതം പഠിപ്പിച്ചിരുന്നത്. ഭഗവാനു സ്വന്തമായി ഭഗവൽഭക്തന്മാരുടെ സംഘമല്ലാതെ മറെറാരു കുടുംബമില്ലെന്നും നിമായി പഠിപ്പിച്ചു. സർവ്വശക്തനും, എതിരില്ലാത്തവനുമായ ഭഗവാൻ സ്വഭക്തന്മാരുടെ ഒരു അനുചരനും സഖാവുമായി വർത്തിക്കുന്നു എന്നു നിമായി ഉപദേശിച്ചു. വിലമതിക്കാൻ കഴിയാത്ത ഒരനുഗ്രഹമായ ഈ ശ്രീകൃഷ്ണഭക്തി സ്വഹിതമനുസരിച്ച് ആർക്കും കൊടുത്തനുഗ്രഹിപ്പാനുള്ള ശക്തി നിമായിക്കുണ്ടെന്നു ജനങ്ങൾക്കു മനസ്സിലായി. ഒരു ദുഷ്ടനേയൊ പാപിയേയൊ പരിശുദ്ധനാക്കുന്നതിനു മാത്രമല്ല അയാളെ ഒരു മഹാഭക്തനാക്കിത്തീർക്കുവാനും നിമായിക്കു ശക്തി ഉണ്ടെന്നവർ കണ്ടു. ഒരു ഭക്തിരഹിതനായ തപസ്വിയൊ സാധകനൊ ഭഗവാനെ ആകർഷിക്കയൊ, ഭഗവാന്റെ സമീപത്തേക്കാകൃഷ്ടനാകുകയൊ ചെയ്യുന്നില്ല. ഭക്തിരഹിതനായ ഒരു തപസ്വി ഒരു നല്ല ആളാണെന്നു മാത്രമേ പറയുവാൻ സാധിക്കയുള്ളൂ. ഈ ഭക്തിപ്രദാനശക്തി നിമായിക്കുണ്ടെന്നുള്ളതിൽനിന്നും, നിമായി സാധാരണ മനുഷ്യരേക്കാൾ ഉപരിയായ ഒരു വ്യക്തിയാണെന്നവർ തീർച്ചയാക്കി. എന്തെന്നാൽ, ഒരാളെ ഭക്തനാക്കിത്തീർക്കുമ്പോൾ നിമായി അവനെ ഭക്തദാസനായ ഭഗവാന്റെ ഒരു യജമാനനാക്കിത്തീർക്കുന്നു. ചുരുക്കത്തിൽ ഒരു പാപിയെ ഭക്തനാക്കിത്തീർക്കുമ്പോൾ ആ പാപിയെ സേവിക്കുവാൻ ഭഗവാനോടു ജ്ഞാപിക്കുകയാണ് നിമായി ചെയ്യുന്നത്. ഭഗവാനെക്കൂടി സ്വേച്ഛപോലെ ആജ്ഞാപിക്കുവാൻ ശക്തിയുള്ള ഈ നിമായി ആരായിരിക്കാം? ഭഗവാനാൽ അയക്കപ്പെട്ട ഒരു ദൈവദൂതനൊ അഥവാ ജഗൽപിതാവായ ഈശ്വരൻ തന്നെയൊ ആയിരിക്കുമൊ എന്നൊല്ലാം നിമായിയുടെ അനുചരന്മാർ സംശയിച്ചു.

ഹിന്ദുക്കളുടെ ഇടയിൽ ഇക്കാലത്തു് ഭഗവാൻ മനുഷ്യരൂപേണ മനുഷ്യക്കിടയിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുക എന്നുള്ള ചിന്ത ഒരിക്കലും ഉദിച്ചിരുന്നില്ല. ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാൻ മനുഷ്യക്കിടയിൽ അനേകായിരം വർഷങ്ങൾക്കു മുമ്പിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടിട്ടുള്ള സംഗതി സ്മർത്തവ്യമാണു്. എന്നാൽ പല പണ്ഡിതന്മാരും ശ്രീകൃഷ്ണനെ കേവലം ഒരു ഭാവനാസൃഷ്ടിയായിട്ടാണു് കരുതിയിരുന്നതു്. ശ്രീകൃഷ്ണാവതാരത്തിൽ വിശ്വസിച്ചിരുന്ന അപൂവ്വം ചിലരാകട്ടെ, ഈശ്വരൻ മനുഷ്യക്കു സുലഭമായിരുന്ന പഴയ സുവർണ്ണകാലങ്ങളിൽ മാത്രമേ ഭഗവാൻ പ്രത്യക്ഷനാകുവാൻ തരമുള്ളു എന്നു വിശ്വസിച്ചിരുന്നു. ഈ കലികാലത്തും ഭഗവാൻ അവതരിച്ചു പാപികളായ മനുഷ്യരുടെ ദൃഷ്ടിക്കു വിഷയീഭവിക്കുമെന്നു് ഒരു സാധാരണ ഹിന്ദുവിന്റെ മനസ്സിൽ വിചാരം ഉദിച്ചില്ല. ഹിന്ദുമതശാസ്ത്രങ്ങളിൽ അപ്രകാരമൊരു അവതാരത്തിന്റെ സംഭാവ്യതയെപ്പറ്റി ഉൽഘോഷിച്ചിരുന്നില്ല. കലിയുഗാന്തത്തിൽ സംഭവിക്കാൻ പോകുന്ന കല്ക്കി അവതാരമൊഴികെ മറ്റെല്ലാ അവതാരങ്ങളും അവസാനിച്ചതായും പുരാണങ്ങളിൽ കാണുന്നു. കല്ക്യവതാരലക്ഷണങ്ങൾ ശ്രീഗൌരാംഗനിൽ ഒന്നുംതന്നെ കണ്ടില്ല. അതിനാൽ നിമായിയുടെ കൂട്ടുകാർക്കു നിമായിയെ അവതാരപുരുഷനായി ഗണിക്കുവാൻ സാധിച്ചില്ല. അവർ നിമായി ആരായിരിക്കാമെന്നു് ഇത്രയും ഉൽകണ്ഠയോടും സംശയത്തോടും ആലോചിച്ചതിന്റെ കാരണവും ഇതുതന്നെയായിരുന്നു.

അദ്വൈതാചാര്യൻ ഭഗവാനവതരിക്കുമെന്നു പലപ്പോഴും പറഞ്ഞിരുന്നു. ചിലപ്പോൾ അവതരിച്ചുകഴിഞ്ഞുവെന്നുകൂടി തീർച്ചപറഞ്ഞിരുന്നുവെങ്കിലും വളരെ കുറച്ചുപേർ മാത്രമെ അദ്ദേഹത്തെ വിശ്വസിച്ചുള്ളു. വിശ്വസിച്ച അപൂവ്വം ചിലർക്കുകൂടി, ഭഗവാന്റെ അവതാരം സാധുവായ ജഗന്നാഥമിശ്രന്റെ വംശത്തിലായിരിക്കാമെന്നുള്ള ചിന്ത ഉണ്ടായതേ ഇല്ല.

അദ്വൈതാചാര്യന്റെ പ്രവചനം ശ്രവിച്ചപ്പോഴും ഭഗവാൻ ഏതു രൂപത്തിലാണ് അവരുടെ ഇടയിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുക എന്നവക്കൊരു നിശ്ചയവുമില്ലായിരുന്നു. ഭഗവാൻ അവതരിക്കയാണെങ്കിൽത്തന്നെ ഭഗവന്മഹിമക്കുചിതമായ സ്ഥിതിയിലും, പരിധികളോടുകൂടിയുമായിരിക്കുമെന്നാണ് അവർ കരുതിയത്. എന്നാൽ നിമായി മനുഷ്യസഹജമായ ന്യൂനതകളോടുകൂടിയ ഒരു സാധാരണ മനുഷ്യൻ മാത്രമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ബാക്കി ഉള്ളവരെയെല്ലാം പോലെ ഭക്ഷണം കഴിക്കയും, വിശ്രമിക്കയും, പ്രവൃത്തികൾ ചെയ്കയും ചെയ്തിരുന്നു. ജീവിതത്തിൽ പലപ്പോഴും പലേവിധത്തിലും, താൻ സർവ്വജ്ഞനല്ലെന്നു മറ്റുള്ളവരെ സ്വപ്രവൃത്തികളാൽ മനസ്സിലാക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. തന്മൂലം അദ്വൈതാചാര്യന്റെ വിശ്വാസപ്രകാരമുള്ള ഭഗവദവതാരം ശ്രീഗൌരാംഗനാണെന്നുള്ള ചിന്ത അവരെ, സന്തോഷിപ്പിക്കുന്നതിനുപകരം, നിരാശരാക്കുന്നതിനാണ് എളുപ്പം.

"ശ്രീകൃഷ്ണൻ ഇവിടെ ഉണ്ട്", "ശ്രീകൃഷ്ണനെ അവിടെക്കാണുന്നു", "ശ്രീകൃഷ്ണൻ ഇതാ വന്നിരിക്കുന്നു" എന്നിങ്ങനെയുള്ള നിമായിയുടെ വികാരപൂർണ്ണങ്ങളായ വാക്കുകൾ വെറും ഭ്രാന്തിയല്ലെന്നും, നിമായി യഥാർത്ഥത്തിൽ ഭഗവാനെ കണ്ടുകൊണ്ടുച്ചരിക്കുന്നവയാണെന്നും അവക്കു ദൃഢമായ വിശ്വാസം ഉണ്ടായിരുന്നു. അവരുടെ മാംസചക്ഷുസ്സുകൾ കൊണ്ട് അവർ ശ്രീകൃഷ്ണനെ കണ്ടിരുന്നില്ലെങ്കിലും, ഭഗവാൻ നിമായിയിൽനിന്നും ഒട്ടും വിദൂരസ്ഥനല്ലെന്നും നിമായിക്ക് ഭഗവാനുമായി നേരിട്ട് സംസർഗ്ഗം ചെയ്യുന്നതിനു സാധിക്കുമെന്നും അവക്കു മനസ്സിലായി. നിമായിയുടെ സാന്നിദ്ധ്യം അവരെ ഭക്തിപൂർണ്ണഹൃദയന്മാരാക്കിത്തീർക്കുകയും ഭഗവാനുമായി ഒരസാധാരണ സാമീപ്യം അവക്കനുഭൂതമാക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ വിശ്വാസവും അനുഭൂതിയും നിമായിയുടെ അനുചരന്മാർക്ക് ഭഗവാനവതരിക്കുമെന്നുള്ള പ്രവചനത്തിലും ദൃഢമായ വിശ്വാസം ഉളവാക്കി. അവർ ശിവസേന, ഭഗവ

ദ്ഭവതാരസൂചകമായ മഹത്തായ ഒരത്ഭുതസംഭവത്തെ പ്രതീക്ഷിച്ചുവന്നു. അവരുടെ അഹോരാത്രങ്ങൾ ഈ മഹൽ പ്രതീക്ഷയോടെ ഒരുവിധ ഭാവസമാധിയിലാണ് കഴിഞ്ഞിരുന്നത്.

ശ്രീവാസന്റെ ഗൃഹത്തിൽ ദിവസേന രാത്രികാലങ്ങളിൽ നടന്നുവന്ന ഭജനയുടെ കോലാഹലം പുറത്തുള്ളവർക്കു കേൾക്കാമായിരുന്നു. ക്രമേണ അവർക്ക് അവിടെ സംഭവിക്കുന്നതെന്താണെന്നറിവാനുള്ള ജിജ്ഞാസ വർദ്ധിച്ചുവന്നു. നിമായിയുടേയും അനുചരന്മാരുടേയും അപ്പോഴത്തെ അവസ്ഥ അവരുടെ ജിജ്ഞാസയെ കുറെക്കൂടി തീക്ഷ്ണമാക്കി. അവരുടെ ആ ദിവസങ്ങളിലെ ഭാവവും പ്രവൃത്തികളും അവർ പരിപൂർണ്ണബോധത്തോടെയല്ല ജീവിച്ചിരുന്നതെന്നു വെളിപ്പെടുത്തി. പതിവായി രാത്രികാലങ്ങളിൽ ശ്രീവാസന്റെ ഗൃഹത്തിൽ ദിനംപ്രതി വർദ്ധിച്ചുവന്ന ഭക്തജനങ്ങൾ ഭജനയും ആനന്ദനൃത്തവുമായി സമയം കഴിച്ചു. അവരുടെ നിശ്ചയമനുസരിച്ച് ഒരു കൃത്യസമയത്തു പടിവാതിലടച്ചുവന്നു. അതിനു ശേഷം നിമായിയുടെ ഒരു പ്രധാനമിത്രത്തിനുകൂടി പ്രവേശനമില്ലായിരുന്നു.

അസംഖ്യം ജനങ്ങൾ ചുറുപാടും വ്യാപിച്ചിരുന്ന ഹരിനാമസങ്കീർത്തനധ്വനിയാൽ അവിടെക്കാകൃഷ്ടരായി വന്നിരുന്നു. അവർ തങ്ങളെക്കൂടി അകത്തേക്കു കടത്തുവാൻ അപേക്ഷിച്ചിരുന്നു. അപേക്ഷകൾക്ക് ഫലം കാണാഞ്ഞിട്ട് അവർ ശാസിക്കാറുമുണ്ടായിരുന്നു. എന്നിട്ടും ഫലമില്ലാതെ അവർ ഭീഷണിപ്പെടുത്തിത്തുടങ്ങിയിരുന്നു. പക്ഷെ ഗൌരാംഗന്റെ അനുചരന്മാർ ഇളകിയിരുന്നില്ല. അവരുടെ നിശ്ചിത സമയത്തിനു ശേഷം ശ്രീവാസന്റെ മതിൽക്കെട്ടിനുള്ളിലേക്ക് ഒരാൾക്കും പ്രവേശനം ലഭിച്ചില്ല! പുറത്തുനിന്നു മതിയായപ്പോൾ അവർ നിരാശരായി സ്വഗൃഹത്തിലേക്കു മടങ്ങി. ജനങ്ങളുടെ ഇടയിൽ ധാരാളം കണ്ടുവരാ

രുള്ള പതിവനുസരിച്ച്, തങ്ങളുടെ ജിജ്ഞാസയെ തൃപ്തിപ്പെടുത്താൻ സാധിക്കാത്തതിനാൽ പിന്നെ അവരവരുടെ വാക്പാടവമനുസരിച്ച് ശ്രീവാസഗൃഹത്തിൽ നടക്കുന്ന സംഭവങ്ങളെക്കുറിച്ച് ചർച്ചചെയ്യാൻ തുടങ്ങി. ശ്രീവാസനും നിമായിയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുചരന്മാരും പലേവിധ ദുഷ്പ്രവൃത്തികളും ചെയ്യുവരികയാണെന്നുള്ള അപവാദം കണ്ണാകണ്ണികയാ നവദ്വീപനഗരി മുഴുവൻ വ്യാപിച്ചു.

ഈ ശ്രീകൃഷ്ണസങ്കീർത്തനം ഒരു ജനുവരിമാസത്തിലാണാരംഭിച്ചതു്. അതു നിർവ്വിഘ്നം നടന്നുവരുകയും, രണ്ടു മാസങ്ങൾകൊണ്ടു് അതിനെപ്പറ്റിയുള്ള കോലാഹലം ബംഗാൾ മുഴുവൻ പരക്കുകയും ചെയ്തു. ക്രമേണ നിമായിയുടെ അനുചരന്മാരുടെ സംഖ്യ വർദ്ധിച്ചു. ലോകദൃഷ്ട്യാ മഹാന്മാരായികരുതിയിരുന്ന പലരും നിമായിയുടെ പാദങ്ങളിൽ ആത്മസമർപ്പണം ചെയ്തു.

നവദ്വീപ് പാടെ ഒന്നിളകിവശായി. നിമായിയുടെ അനുചരന്മാരെ മറുള്ളവരിൽനിന്നും തിരിച്ചറിവാൻ വിഷമമില്ലായിരുന്നു. അവർ ആത്മാരാമന്മാരും തന്മൂലം ഒരു പരമാനന്ദം അനുഭവിച്ചു വരുന്നവരുമായി കാണപ്പെട്ടു. ബാക്കിയുള്ളവർക്ക് അവരുടെ ഈ ആനന്ദത്തിൽ അസൂയതോന്നിയതിൽ അത്ഭുതപ്പെടുവാനില്ലല്ലോ. ഈ ഭക്തന്മാർ ബാക്കിയുള്ളവരോടുള്ള കൂട്ടുകെട്ടും, ലോകവ്യാപാരങ്ങളേയും കൂടി ഉപേക്ഷിച്ചുവെന്നുമാത്രമല്ല, തങ്ങളുടെ പ്രവൃത്തികളെപ്പറ്റി മറുള്ളവരോടു് മൌനമവലംബിക്കുകയുമാണു ചെയ്തതു്. അവരുടെ പ്രവൃത്തികളെപ്പറ്റി ആരെങ്കിലും ചോദ്യം ചെയ്താൽതന്നെ മറുപടി പറയാതെ അവിടെ നിന്നു പോകയാണു് പതിവു്. ശ്രീവാസഗൃഹത്തിലേക്കു് പ്രവേശനം ലഭിക്കാതെ നിരാശരായ ചിലർ പലേ ദുഷ്പ്രചാരങ്ങളും പരത്തിത്തുടങ്ങി. പക്ഷേ ഭഗവൽസാമീപ്യത്താൽ പരമാനന്ദസമുദ്രത്തിൽ നിമഗ്നനായി വിഹരിച്ചിരുന്ന

നിമായി അവയെ ശ്രദ്ധിച്ചില്ല. ഒരു വിധത്തിലും നിമായിയുടെ അനുചരന്മാരുടെ ആനന്ദത്തെ തടയുവാൻ സാധിക്കാതെ ആ ഈഷ്യാലുക്കൾ ഒടുവിൽ ഒരു സൂത്രം എടുത്തു. ബംഗാളചക്രവർത്തിയായിരുന്ന ഹുസൻഷാ നിമായിയുടേയും അനുചരന്മാരുടേയും ദുഷ്പ്രവൃത്തികളെ തടയുവാനും അവരെ ബന്ധിക്കുവാനുമായി നദിയിൽക്രൂടി അസംഖ്യം യോദ്ധാക്കളെ നവദ്വീപിലേക്കയക്കുന്നുണ്ടെന്നുള്ള വർത്തമാനം അവിടെയെല്ലാം പരത്തി.

നിമായിയുടെ അനുചരന്മാർ പരമാനന്ദത്തിൽ മുങ്ങി ആഹ്ലാദിച്ചുകൊണ്ടു് കാലംകഴിക്കുകയായിരുന്നു. ഭഗവാന്റെ അവതാരം ഉണ്ടായിക്കഴിഞ്ഞിട്ടില്ലെങ്കിൽ താമസിയാതെ ഉണ്ടാകുമെന്നവർ പ്രതീക്ഷിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കയായിരുന്നു. അപ്പോഴാണു് ഈ കിംവദന്തിയുടെ ഉത്ഭവമുണ്ടായതു്. അതു് അവരുടെ ആനന്ദപ്രവാഹത്തിന്റെ ഗതിവേഗത്തെ തടഞ്ഞു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ അവരുടെ ശത്രുക്കൾ ഈ കിംവദന്തി അത്രത്തോളം സംശയരഹിതമായവിധത്തിൽ ജനങ്ങളുടെ ഇടയിൽ പരത്തിയിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അവരുടെ ഹൃദയങ്ങൾ ഉൽകണ്ഠാപൂർണ്ണങ്ങളായിത്തീർന്നു. അവരുടെ പരമാനന്ദപ്രവാഹത്തിന്റെ ഗതിവേഗം കുറഞ്ഞു. ഈ അവസരത്തിലാണു് യദൃച്ഛയാ അത്യത്ഭുതകരമായ ഒരു അപൂർവ്വസംഭവം അവരുടെ ഇടയിലുണ്ടായതു്.

അതികഠിനമായ ചൂടുള്ള മേയ് മാസത്തിലൊരു ദിവസം ഉച്ചതിരിഞ്ഞു് ശ്രീവാസൻ കുളിച്ചു് തന്റെ പൂജാഗൃഹത്തിൽ ഭഗവദാരാധനക്കായി പ്രവേശിച്ചു. ഒരു മെത്തമേൽ വെച്ചിരുന്ന ഭഗവദ്വിഗ്രഹത്തെ ആദ്യം നമസ്കരിച്ചു് കണ്ണടച്ചു് ഭഗവൽധ്യാനത്തിനിരുന്നു. തൽസമയം വാതിക്കൽ ആരോ മുട്ടി. അതോടൊപ്പം ഒരു ഗംഭീര സ്വരത്തിൽ വാതിൽ തുറക്കുവാനാജ്ഞാപിക്കയും ചെയ്തു.

ശ്രീവാസൻ, തന്റെ ധ്യാനത്തിന്നു വിഘ്നംവരുത്തിയതിനാൽ ദ്വേഷ്യത്തോടെ പുറത്താരാണെന്നു് ചോദിച്ചു. "അങ്ങു് ആരെ ധ്യാനിക്കുവാൻ ശ്രമിക്കുന്നുവോ ആ ആൾ തന്നെ" എന്നായിരുന്നു പുറത്തുനിന്നും കേട്ട മറുപടി.

ശ്രീവാസനു് ഈ വാക്കുകളുടെ ഗൌരവം ഉടനേ മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. അദ്ദേഹത്തിനു് ഈ വാക്കുകളിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്ന നാസ്തീകതയെപ്പറ്റിയാണു് ആലോചനയുണ്ടായതു്. അതിനാൽ കോപത്തോടെ വാതിൽ തുറന്നു. എന്നാൽ ഉടൻതന്നെ ഒരു തേജോമയമായ രൂപം പൂജാഗൃഹത്തിനുള്ളിലേക്കു് പ്രവേശിച്ചു.

ഈ തേജോരൂപിയും, ശ്രീവാസനും അന്യോന്യം നോക്കിനിന്നുപോയി. ശ്രീവാസൻ കണ്ട കാഴ്ച അദ്ദേഹത്തെ സ്തബ്ധനാക്കി. ഒരു ദൈവീകപ്രഭാപടലത്താൽ ആപാദചൂഡം ചുറ്റപ്പെട്ട ഒരു സുന്ദരരൂപമാണു് അദ്ദേഹം തന്റെ മുമ്പിൽ കണ്ടതു്. ഘനീഭൂതമായ ഈ ആത്മീയ തേജസ്സു് വിതരണംചെയ്ത പ്രഭാപടലം വെളിച്ചത്തിന്റെ ശക്തിയാൽ കണ്ണുകളെ മഞ്ഞളിപ്പിക്കുന്നതിനു പകരം കുളിപ്പിക്കുകയാണു് ചെയ്തതു്. ശചീദേവിയുടെ പുത്രനായ നിമായിയുടെ വിഗ്രഹമാണു് തന്റെ മുമ്പിൽ നില്ക്കുന്നതു് എന്നതിൽ യാതൊരു സംശയവുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. നിമായി സസ്മിതം "ശ്രീവാസാ! ഞാനിതാ വന്നിരിക്കുന്നതു് കാണുക." എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു് ഭഗവദ്വിഗ്രഹത്തിനു സജ്ജമാക്കിയിട്ടുള്ള ആസനത്തിന്മേലിരുന്നു. ഒരു ഹിന്ദുവിന്നു് ഇതിലും വലുതായ ഒരു തെറ്റുചെയ്യാൻ കഴിയുകയില്ല. ഇപ്രകാരം ജഗന്നാഥമിശ്രന്റെ പുത്രൻ ഒരിക്കലും ഇതിനുമുമ്പു് ശ്രീവാസനെ കേവലഭാവത്തിൽ സംബോധന ചെയ്തിട്ടില്ല.

ശ്രീവാസനു് നാവു് പൊങ്ങിയില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അപ്പോഴത്തെ വികാരങ്ങൾ അനിർവ്വചനീയങ്ങളാണു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അവസ്ഥ ഭഗവാനുമായി യഥാർത്ഥത്തിൽ

അഭിമുഖീകരിക്കുന്ന ഒരു ഭക്തന്റേതിൽനിന്നും വ്യത്യസ്തമായിരുന്നില്ല. തന്റെ മുമ്പിലുള്ള ആ തേജോരൂപി ഭഗവാനല്ലെന്ന് അദ്ദേഹത്തിന്ന് അപ്പോൾ സംശയമേ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ശ്രീവാസന്ന് താൻ ഭഗവാന്റെ മുമ്പിലാണ് നില്ക്കുന്നതെന്ന തീച്ചയായതോടുകൂടി, താൻ ചിരകാലമായി പ്രാർത്ഥിച്ചിരുന്ന അനുഗ്രഹത്തിന്റെ ലബ്ധിയാൽ അദ്ദേഹം മതിമറന്നുപോയി. അദ്ദേഹത്തിന്ന് ജന്മസാഫല്യം ലഭിച്ചതായിത്തോന്നി. ജീവിതത്തിൽ ഒരാഗ്രഹവും ഇല്ലാത്ത ഒരാൾക്ക് ജീവിതവും മരണവുമായി ഒരു വ്യത്യാസവുമില്ല. അതുകൊണ്ട് സ്വസൃഷ്ടികളുടെ ഗുണത്തിന്നായാണ് ഭഗവാൻ അവരിൽനിന്നും അദൃശ്യനായിരിക്കുന്നത്. പലേ ചിന്തകളും ശ്രീവാസന്റെ മനസ്സിൽക്കൂടി പാഞ്ഞു. ഈ പ്രഥമദർശനത്താലുണ്ടായ സംഭ്രമം നിലച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹം ആശ്വസ്തനായി ചിന്തിച്ചുതുടങ്ങി. ആദ്യം ഇതെല്ലാം വെറും ഒരു സ്വപ്നമാണൊ എന്നാലോചിച്ചു. അതല്ലെന്നും ഉടനെ തീച്ചയാക്കി. താൻ ഉറങ്ങുകയല്ല, നല്ല ബോധത്തോടുകൂടി ഉണർന്നിരിക്കയാണെന്ന് ശ്രീവാസൻ ഓർത്തു. "എന്നാൽ, ഈ ഞാനാരാണ്? ഞാൻ ശ്രീവാസനാണ്. ഭഗവാനുമായി ഒട്ടുവിൽ കണ്ടുമുട്ടുവാൻ ഭാഗ്യം സിദ്ധിച്ച ശ്രീവാസൻ തന്നെയോ ഞാൻ! എന്നാൽ വാസ്തവത്തിൽ ഭഗവാൻ എന്നൊരാൾ ഉണ്ടായിരിക്കുമോ?" എന്നിങ്ങനെ പലേ ചിന്തകളും മിന്നൽപിണർപോലെ ശ്രീവാസന്റെ ഉള്ളിൽ ഉദിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബുദ്ധി തോണിക്കാരനില്ലാതെ ഗംഗയിൽ അങ്ങുമിങ്ങും അലയുന്ന ഒരു തോണിപോലെ അങ്ങും ഇങ്ങും പാഞ്ഞു.

ഇപ്രകാരം മഹാഭക്തനായിരുന്ന ശ്രീവാസൻക്കൂടി ഭഗവാനുമായുള്ള യഥാർത്ഥസമാഗമത്തിൽ അല്പം നാസ്തീകനായിത്തീർന്നു. അദ്ദേഹം തന്റെ ജീവിതയാഥാർത്ഥ്യത്തെപ്പറ്റിയുംക്കൂടി സംശയിച്ചുതുടങ്ങി. ഇതിന്ന കാരണം മറെറാ

ന്നമല്ല. ഈ മഹനീയ ആവിർഭാവം അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സിന്ന് അല്പം പതറിച്ചയുണ്ടാക്കി.

"ഈശ്വരനെന്നൊരാൾ വാസ്തവത്തിലുണ്ടോ എന്നൊരു സംശയം ഒരു ഭക്തന്ന് ഒരു മഹദനുഗ്രഹമാണ്. അതാണ് ഭഗവൽസമാഗമത്തിന്നും, ഭഗവൽപരമായ ജീവിതത്തിന്നും മാധുര്യം കൂട്ടുന്നത്. ഭക്തന്റെ ധ്യാനത്തിന്ന് ഈ സംശയം ഉറപ്പുകൊടുക്കുകയും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുരോഗമനത്തിന്ന് വഴിയുണ്ടാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു". ഈ സംശയം, എത്ര പവിത്രനായിത്തീർന്നാലും, ഏതു ഭക്തനേയും ഒരിക്കൽ ബാധിക്കാതിരിക്കയില്ല.

ശ്രീവാസനും ഈ സംശയം ഭഗവൽസമാഗമത്തോടുകൂടി ഉത്ഭവിച്ചു. ഉടനെ തന്നെ ഈ സംശയം തീർക്കുവാനദ്ദേഹം മനസ്സുകൊണ്ടു് യത്നിച്ചു. "ഭഗവാനുണ്ടെന്നു തീച്ചയാണ്. പക്ഷെ, മഹാലോകങ്ങളുടെ സൃഷ്ടികർത്താവായ അദ്ദേഹം ഈ നിസ്സാരജീവികളുടെ ഇടയിൽ വരുമെന്നുള്ളതു് സംഭാവ്യമാണൊ? അദ്ദേഹം എന്തിനാണ് വരുന്നതു്? ഞങ്ങൾ കഷ്ടപ്പെട്ടുന്നുവൊ ഇല്ലയൊ എന്നുള്ളതിൽ അദ്ദേഹം എന്തിന്നുവേണ്ടി ശ്രദ്ധിക്കുന്നു?" ഈവിധ സംശയങ്ങൾ മനുഷ്യസഹജമാണ്. അവയാണ് വിശ്വാസത്തിന്നുദ്ധത കൂട്ടുന്നതും. സൂര്യനെ നോക്കുന്ന അവസരത്തിൽ അതിന്റെ തീക്ഷ്ണതയെ കുറക്കുവാൻ നിലച്ചില്ലകൾ എപ്രകാരമൊ, അപ്രകാരം ഈ സംശയങ്ങൾ ഭഗവാന്റെ മാഹാത്മ്യത്തിന്റെ തീക്ഷ്ണതയെ കുറച്ച് ഭഗവാനോടുള്ള സമാഗമത്തെ എളുപ്പമുള്ളതാക്കിത്തീർക്കുന്നു.

ശ്രീവാസന്റെ മുമ്പിൽ അദ്ദേഹത്തെ പ്രേമപൂർവ്വം വീക്ഷിച്ചുകൊണ്ടു് നിമായി ഇരുന്നിരുന്നു. നിമായി ഭഗവാനാണെന്ന് ശ്രീവാസനറിഞ്ഞു. ശ്രീവാസനുവേണ്ടി എന്തു് ചെയ്യുവാനും തയ്യാറായിട്ടാണ് നിമായി അവിടെ ഇരുന്നിരുന്നതു്.

ഒരു പരമാനന്ദപ്രവാഹം ശ്രീവാസന്റെ ഹൃദയത്തിലേക്കുണ്ടായതോടുകൂടി അദ്ദേഹത്തിന്നു് താൻ മോഹാലസ്യപ്പെട്ടുമെന്നു തോന്നിയെങ്കിലും, പണിപ്പെട്ടു് അദ്ദേഹം ആശ്വസ്ഥനായി. നിമായിയുടെ പ്രേമപൂർണ്ണമായ കടാക്ഷം അദ്ദേഹത്തെ സമാധാനപ്പെടുത്തി. "ലോകത്തിൽവെച്ചു ഭാഗ്യവാൻ ഞാൻതന്നെ. എന്റെ ജീവിതോദ്ദേശം സഫലമായി" എന്നദ്ദേഹം ചിന്തിച്ചു. എങ്കിലും, മനുഷ്യസഹജമായ സ്വാർത്ഥം അദ്ദേഹത്തെ കീഴടക്കി. ഭഗവാനോടു് അനുഗ്രഹങ്ങൾക്കായി പ്രാർത്ഥിക്കുന്നതിന്നു് ഇതുതന്നെ തരമെന്നദ്ദേഹത്തിന്നു തോന്നി. എന്നാൽ എന്തു് വരമാണാവശ്യപ്പെടേണ്ടതെന്നറിയാതെ ശ്രീവാസൻ കുഴങ്ങി. ഓരോ ആഗ്രഹങ്ങളും പരിശോധിക്കുമ്പോൾ ദോഷമിശ്രങ്ങളായി കാണപ്പെട്ടു.

വാസ്തവത്തിൽ ഭഗവാനുമായി അഭിമുഖീകരിക്കുമ്പോൾ ഒരു ഭക്തനു് ഒരു വരവും ആവശ്യപ്പെടുവാൻ സാധിക്കുകയില്ല. ലൌകിക സുഖങ്ങൾക്കായുള്ള അനുഗ്രഹങ്ങൾ ഒന്നും നരജന്മോദ്ദേശമായ ഭഗവൽലാഭത്തിന്നു് പറ്റിയതല്ലെന്നു മനസ്സിലാകുകയും തന്മൂലം, ഒരു യഥാർത്ഥ ഭക്തനായ ശ്രീവാസൻ ഈ വിചാരം തടയുകയും തന്റെ മനസ്സിൽ അല്പനിമിഷങ്ങൾക്കുപോലും ഈ വിചാരം ഉണ്ടായതിൽ വളരെ വിഷാദിക്കുകയും ചെയ്തു. ശ്രീവാസൻ ഉടനേതന്നെ ഭഗവാനെ സ്വാഗതം ചെയ്യുവാൻ ശ്രമിച്ചുവെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ നാവു് അതിനു വഴിപ്പെട്ടില്ല. അതിനാൽ ശ്രീവാസൻ ആദ്യത്തെപ്പോലെതന്നെ ഒരു പ്രതിമയെപ്പോലെ നിശ്ചേഷ്ടനായി നിന്നതേയുള്ളൂ.

ശ്രീവാസന്റെ മനോഗതി ഭഗവാനു് അജ്ഞാതമായിരുന്നില്ല. ഈ സ്ഥിതിക്കു് തന്നോടു് ഒരക്ഷരംപോലും ഉച്ചരിപ്പാനൊ, അധികനേരത്തേക്കു് തന്റെ ഈ സാന്നിദ്ധ്യത്തിന്റെ പ്രഭാവം സഹിക്കുവാനൊ അദ്ദേഹത്തിന്നു സാദ്ധ്യ

മല്ലെന്നു ഭഗവാനു മനസ്സിലായി. ശ്രീവാസനെ ആശ്വസിപ്പിക്കാനായി ഭഗവാൻ അദ്ദേഹത്തിനു് ഒരു ജോലികൊടുപ്പാൻ തീർച്ചയാക്കി. അദ്ദേഹത്തെ ഭഗവാൻ ഈവിധം സംബോധന ചെയ്തു. "ശ്രീവാസാ! വെള്ളംകൊണ്ടുവന്നു് എന്നെ സ്നാനം ചെയ്യിക്കുക!"

ഈ ഉത്തരവു് ശ്രീവാസനെ തന്റെ സ്തബ്ധതയിൽ നിന്നും ഉണർത്തി. അദ്ദേഹം ഗൃഹത്തിനു പുറത്തു വന്നു് സഹായത്തിനായി ബാക്കിയുള്ളവരെ വിളിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശബ്ദത്തിൽനിന്നുതന്നെ, എന്തോ അസാധാരണയായി അവിടെ സംഭവിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു ശ്രോതാക്കൾക്കു് മനസ്സിലായി. ഉടനെതന്നെ ശ്രീവാസന്റെ സഹോദരന്മാരും അവിടെയുള്ള സ്ത്രീജനങ്ങളും വേലക്കാരും എല്ലാവരും അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുക്കലേക്കോടി എത്തി. അവരോടു് വളരെ ഗൌരവത്തോടെ ശ്രീവാസൻ ഭഗവാൻ സ്വഗൃഹത്തിലാഗതനായിട്ടുണ്ടെന്നും, ഭഗവാന്റെ സ്നാനകർമ്മത്തിനായി ഗംഗാജലം കൊണ്ടുവരേണമെന്നും പറഞ്ഞു.

ശ്രീവാസന്റെ ഈ കല്പന അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബന്ധുജനങ്ങളെ ഒട്ടും അത്ഭുതപ്പെടുത്തിയില്ല. അദ്ദേഹം തങ്ങളെ കലശൽ കൂട്ടുകയാണോ എന്നും അവർ സംശയിച്ചില്ല. എന്തെന്നാൽ ശ്രീവാസന്റെ മുഖഭാവം അദ്ദേഹം എന്തും ഹൃദയംഗമമായി ഒരു യഥാർത്ഥസംഗതി പറയുകയാണെന്നവരെ അറിയിച്ചു. ഭഗവാനവതരിക്കുമെന്നു് അവർക്കറിയാമായിരുന്നു. വാസ്തവത്തിൽ ദിനംപ്രതി തൽസംബന്ധമായ ഒരത്ഭുതസംഭവത്തെ അവർ പ്രതീക്ഷിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കയായിരുന്നു. ഉടനെതന്നെ അവർ ശ്രീവാസന്റെ കല്പനകളെ നിറവേറുവാനായി ചന്തസ്ഥലത്തേക്കോടി പുതിയ കുടങ്ങൾ വാങ്ങിച്ചു് വെള്ളം കൊണ്ടുവരുവാൻ ഗംഗാതീരത്തിലേക്കു് പോയി.

നിമായിയുടെ അനുചരന്മാർ ഓരോരുത്തരായി അവിടേക്കു് വന്നുതുടങ്ങിയെങ്കിലും ആക്കം പൂജാഗൃഹത്തിനു

ള്ളിലേക്ക് കടപ്പാൻ ധൈര്യം ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. പുറത്തു നിന്ന് അവർ ഒരത്ഭുതസംഭവം സന്ദർശിച്ചു. ശ്രീവാസന്റെ പൂജാഗൃഹത്തിന്റെ ചുമർ പനമ്പുതട്ടികകൊണ്ടായിരുന്നു. അവയിലുണ്ടായിരുന്ന ചെറുദ്വാരങ്ങളിൽക്കൂടി പ്രഭാപൂർണ്ണങ്ങളായ കിരണങ്ങൾ പുറത്തേക്കു വരുന്നതു കണ്ടു. ഈ പ്രഭ അകത്തിരുന്നിരുന്ന ഭഗവാന്റെ തേജോമയമായ ശരീരത്തിൽനിന്നു നിഗ്മിക്കുന്നവയായിരുന്നു. ഈ പ്രഭാപടലം സൂര്യകിരണങ്ങളിൽ ഒരു വിധത്തിലും ലയിച്ചുപോകാതെ പ്രത്യേകം കാണപ്പെട്ടിരുന്നു. നിദാഘകാലത്തിലെ മദ്ധ്യാഹ്നസൂര്യകിരണങ്ങളുടെ ശക്തി ഭാരതീയർക്കു ബ്രതമാണല്ലൊ. തേജോമയങ്ങളായ കിരണങ്ങൾ ഈ സായാഹ്നകാലത്തെ സൂര്യപ്രകാശത്തിൽ പ്രത്യേകം കാണപ്പെട്ടുമ്പോൾ ഭഗവാന്റെ സച്ചിദാനന്ദരൂപതേജസ്സിന്റെ മഹിമ എത്ര അധികമായിരിക്കണം!

സ്നാനത്തിനുള്ള ഒരുക്കങ്ങളെല്ലാം പൂർത്തിയായപ്പോൾ ഭഗവാൻ അതിനുവേണ്ടി പുറത്തേക്കുവന്ന് ഒരു പീഠത്തിന്മേൽ ഇരുന്നു. ഭഗവാന്റെ ശിരസ്സിൽ ഗംഗാജലംകൊണ്ട് അഭിഷേകംചെയ്തു. ഭഗവാന്റെ ശരീരത്തിൽനിന്നൊഴുകിയിരുന്ന ജലംതന്നെ പ്രകാശമയമായി ഭവിച്ചു. ഭഗവാന്റെ മേൽ നിന്നും വെള്ളം തുടച്ചുകളഞ്ഞ വെറും വസ്ത്രംകൂടി ആ ജലം പറ്റിയതിനാൽ തേജോമയമായി. ആ വസ്ത്രം തീക്ഷ്ണമായ പ്രകാശത്തിൽ സുവർണ്ണംകൊണ്ടുള്ള നൂലുകളാൽ നെയ്യപ്പെട്ടതുപോലെ കാണപ്പെട്ടു.

അവിടേനിന്നും ഭഗവാൻ വീണ്ടും പൂജാഗൃഹത്തിലേക്കു കയറി ഭഗവദ്വിഗ്രഹം വെച്ചിരുന്ന മെത്തയിൽതന്നെ ഇരുന്നു. പെട്ടെന്ന് പുറത്തു നിന്നിരുന്ന ഭക്തന്മാർ പൂജാഗൃത്തിനുള്ളിൽനിന്നും ശ്രുതിമധുരമായ ഒരു മുരളീനാദം ശ്രവിച്ചു. ഈ മധുരഗാനം ലോകംമുഴുവൻ മാറ്റൊലിക്കൊള്ളുന്നുണ്ടെന്നവക്കു തോന്നി. അതിന്റെ ശ്രവണമാത്രത്താൽ

ഭക്തന്മാർ പരമാനന്ദമനുഭവിക്കയും, അവരുടെ ഗാത്രങ്ങൾ പുളകിതങ്ങളാകുകയും, അവരുടെ നയനങ്ങളിൽനിന്നും ആനന്ദബാഷ്പം പ്രവഹിച്ചുതുടങ്ങുകയും ചെയ്തു. ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനെ ആനന്ദമൂർത്തിയായിട്ടാണല്ലൊ അറിയപ്പെട്ടുന്നതു്. ഈ മുരളീനാദം ഈ സംഗതിയെ അവക്കനുഭവപ്പെടുത്തി. മുരളീനാദം വീണ്ടും വീണ്ടും ശ്രവിച്ചു് ഇനിയും കേൾക്കുകയാണെങ്കിൽ ആനന്ദംകൊണ്ടവർ മരിച്ചുപോകുമെന്ന നിലയിലായി. ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാന്റെ മുരളീനാദത്തിന്റെ ആകർഷണീയതയെ ശ്രീഗൌരാംഗൻ അപ്പോൾ അവക്കു് അനുഭവപ്പെടുത്തി.

തൽസമയത്തു് ഭഗവാൻ ശ്രീവാസനെ വിളിച്ചു് തന്നെ കിടപ്പുമുറിയിലേക്കു് ആനയിക്കുവാനാജ്ഞാപിക്കുകയും ശ്രീവാസൻ ആ മെത്ത അവിടേക്കു കൊണ്ടുപോയി, വേഗത്തിൽ അതിന്നുപരിയായി ഒരു വിതാനവും കെട്ടി ഉണ്ടാക്കി ഭഗവാനെ അവിടേക്കാനയിച്ചു. മുറിയുടെ വാതായനങ്ങളും വാതിലുകളും ചൂടും തീക്ഷ്ണമായ വെയിലും അകത്തു കടക്കാതിരിപ്പാൻ തുണികൊണ്ടു് മറച്ചിരുന്നു.

ഭഗവാൻ പൂജമുറിയിൽനിന്നും ശയനമുറിയിലേക്കു് പോകുമ്പോൾ ഭഗവാന്റെ ശരീരത്തിൽനിന്നും ചുറ്റുപാടും പ്രഭാപടലങ്ങൾ വ്യാപിച്ചു. ശ്രീവാസന്റെ മുറിയിലെ വേദിയിൽ ഭഗവാൻ ഇരുന്നതോടുകൂടി ആ പ്രദേശവും തേജോമയമായി. ഭക്തന്മാക്കു ഭഗവാനെ ഇപ്പോൾ നല്ലപോലെ കാണാറായി. രുധിരമാംസാദികളാൽ പൂർണ്ണമായ ഭഗവാന്റെ ദേഹം, ആ സമയത്തു് ഒരു തേജസ്സുകൊണ്ടുമാത്രം ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടതാണെന്നവക്കു തോന്നി. ആ പ്രഭ അവരുടെ കണ്ണുകളെ ഒട്ടുംതന്നെ തീക്ഷ്ണതയാൽ അസഹ്യപ്പെടുത്തിയില്ല. നേരെമറിച്ചു്, അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളെയും നയനങ്ങളെയും കുളുപ്പിക്കയാണു ചെയ്തതു്.

ഗദാധരൻ പുഷ്പമാല്യങ്ങളാൽ ഭഗവാനെ അലങ്കരിച്ചു. പുഷ്പാഭരണങ്ങൾകൊണ്ട് അവയവങ്ങൾ തോറും ഭക്തന്മാർ ഭഗവാനെ അണിയിച്ചു. ഭഗവാന്റെ ശിരസ്സിൽ ഭംഗിയിൽ വേണിയെ ബന്ധിച്ച് അതിനു ചുറ്റും പുഷ്പങ്ങളാലലങ്കരിച്ചു. ഭഗവാന്റെ ദേഹത്തിൽ കളഭം, അഗരു, കർപ്പൂരം മുതലായ സുഗന്ധദ്രവ്യങ്ങൾ പുരട്ടി. ഭക്തരായ നരഹരി ഭഗവാനെ വീശിക്കൊണ്ട്, സുഗന്ധംമൂലം ഭഗവദ്ദേഹത്തിലേക്കാകഷ്ടിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന പ്രാണികളെ അകറ്റിക്കൊണ്ടിരുന്നു.

ഇപ്രകാരമാണ് ശ്രീവാസഗൃഹത്തിൽ, അനശ്വരമായ മാധുര്യത്തിന്റെയും, ജ്ഞാനത്തിന്റെയും അനന്തമായ ശക്തിയുടെയും, അനിർവചനീയമായ ലാവണ്യത്തിന്റെയും ധാമവും പ്രേമസ്വരൂപനുമായ ഭഗവാൻ ശ്രീഗൌരാംഗൻ ഇരുന്നിരുന്നത്. ഭഗവാന് ഉചിതമായ ഒരു സ്വാഗതം ചെയ്യുവാൻ സാധുക്കളായ ഭക്തന്മാരാഗ്രഹിച്ചുവെങ്കിലും, അവക്കു സംസാരിക്കുവാൻ സാധിക്കാതെ അവർ ബാഷ്പവർഷം ചെയ്തുകൊണ്ട് നിശ്ശബ്ദം നിന്നതേയുള്ളൂ. ഭഗവാന് ഇരിപ്പാൻ അവർ ധവളവും മൃദുലവുമായ ഒരാസ്തരണം നല്കി. രത്നങ്ങളുടെയും, സുവർണ്ണത്തിന്റെയും സ്ഥാനത്ത് ദരിദ്രന്മാരായ അവർ പുഷ്പോപഹാരങ്ങൾ സമർപ്പിച്ചു. നിദാഘകാലമായിരുന്നതിനാൽ ശരീരത്തെ തണുപ്പിക്കുന്നതിന്നാണ് അവർ ചന്ദനം പുരട്ടി വീശിക്കൊണ്ടിരുന്നത്. ഭഗവാൻ ഈ ഹൃദയംഗമങ്ങളായ പൂജകളെയെല്ലാം പരിഗ്രഹിച്ചു. തന്റെ പരിഗ്രഹണസൂചകമായി ഭഗവാൻ പുഞ്ചിരിയാലും മറ്റു പലേ അംഗ്യങ്ങളാലും ഭക്തന്മാരെ സന്തോഷിപ്പിച്ചു.

അവസാനമായി ഭഗവാൻ സംസാരിച്ചു. ഗൌരവത്തോടും ഉച്ചസ്വരത്തിലും ആണെങ്കിലും ഭഗവാന്റെ വാക്കുകൾ ശ്രുതിമധുരങ്ങളായിരുന്നു. "നിങ്ങൾക്ക് ഞാനാരാണെന്നറിയാമല്ലൊ. എല്ലാവരുടെ ഹൃദയത്തിലും വസിക്കുന്നവ

നാണ് ഞാൻ. ഞാൻ ഇവിടെ ഇപ്പോൾ പ്രത്യക്ഷനായിരിക്കുന്നതു്, നിങ്ങൾക്ക് ഗൌർ രാജാവിൽനിന്നും ഒരു ഭയത്തിനുമവകാശമില്ലെന്നു നിങ്ങളെ മനസ്സിലാക്കുവാനാണു്. ഞാൻ പാപികളെ ശിക്ഷിപ്പാനല്ല, അവരെ ഉദ്ധരിപ്പാനാണു് ഇപ്പോൾ വന്നിരിക്കുന്നതു്. എന്നെ പ്രേമംകൊണ്ടും ഭക്തികൊണ്ടും പ്രാപിക്കുവാൻ എങ്ങിനെ സാധിക്കുമെന്നു് ഒരു ഭക്തന്റെ നിലയിൽ ജീവിച്ചു് ലോകരെ പഠിപ്പിക്കുവാനാണു് ഞാൻ ഇപ്പോൾ അവതരിച്ചിരിക്കുന്നതു്. എന്റെ പ്രവൃത്തികളാൽതന്നെ അവരെ ഞാൻ പഠിപ്പിക്കും. ഗൌരിലെ മുസൽമാൻ രാജാവു് നിങ്ങളെ ഉപദ്രവിപ്പാൻ ശ്രമിക്കുന്നുവെങ്കിൽ ഞാൻ അയാളെ ശിക്ഷിക്കയില്ല. പക്ഷെ അവന്റെ ഹൃദയത്തെ തന്റെ സഹജീവികളോടു് അനുകമ്പാപൂർണ്ണമാക്കിത്തീർക്കും. ഈ അവതാരത്തിൽ ശിക്ഷയല്ലാ എന്റെ ഉദ്ദേശം. ഞാൻ ആ മുസൽമാൻ രാജാവിന്റെ ഹൃദയത്തെ എങ്ങിനെ സ്പർശിക്കുമെന്നു കണ്ടുകൊൾകെ!" ഇത്രയും പറഞ്ഞു ശ്രീവാസന്റെ മരുമകളും നാലുവയസ്സുമാത്രം പ്രായമുള്ളവളുമായ "നാരായണി"യെ തന്റെ അരുകിലേക്കു വിളിച്ചു. അടുത്തുവന്നപ്പോൾ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. "നാരായണീ! ശ്രീകൃഷ്ണഭക്തിപൂർണ്ണമനസ്കയായി ഭവിച്ചാലും" ഇത്രയും പറഞ്ഞപ്പോഴെക്കു് ആ ബാലിക അശ്രുക്കൾ വർഷിച്ചുകൊണ്ടു് "എന്റെ കൃഷ്ണാ! എന്റെ കൃഷ്ണാ!" എന്നു വിളിച്ചുകൊണ്ടു് പലേ വിധത്തിലും ഭഗവാനോടുള്ള തന്റെ ഭക്തിവൈഭവത്തെ, ഒരു മഹാഭക്തനാൽ മാത്രം കാണിക്കപ്പെടുന്ന വിധത്തിൽ, കാണിച്ചു തുടങ്ങി. ഭഗവാൻ മന്ദസ്മിതപൂർവ്വം പറഞ്ഞു. "ഇപ്രകാരമാണു് ഞാൻ ഗൌർരാജാവിനോടും എന്റെ ഭക്തന്മാരെ ഉപദ്രവിക്കുന്ന പക്ഷം പ്രവർത്തിക്കുക". ശ്രീവാസൻ വിക്കിക്കൊണ്ടു് ഒരു വിധം മറുപടി പറഞ്ഞു. അവിടുന്നു പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടിരിക്കയാൽ ഇനി, ഞങ്ങൾക്കു രാജാവിൽനിന്നും ഒരു ഭയവുമില്ല.

ഈ സംഭവങ്ങളെല്ലാം ഭക്തന്മാരെ പരിഭ്രമിപ്പിച്ചു. അവർ ദേശകാലാദി പരിധികളെയെല്ലാം വിസ്മരിച്ചു. ചിലപ്പോൾ ഇതെല്ലാം ഒരു സ്വപ്നംപോലെ അവക്ക് തോന്നി. ഉടൻതന്നെ യഥാർത്ഥമാണെന്നും തോന്നി. അന്നത്തെ ഭഗവൽപ്രത്യക്ഷഭാവം അല്പനിമിഷങ്ങൾക്കു മാത്രമെ ഉണ്ടായുള്ളൂ. അതിന്റെ ഉദ്ദേശം തന്റെ ഭക്തന്മാക്ക് മുസ്ലീംരാജാവിൽനിന്നും ഉണ്ടായിരുന്ന ഭയം കളയുവാൻ മാത്രമായിരുന്നു.

ഭഗവാൻ ശ്രീവാസനോട് സംസാരിക്കുമ്പോൾ ഗദാധരൻ പിന്നെയും പിന്നെയും ഭഗവാന്റെ ശരീരത്തിൽ ചന്ദനം പുരട്ടുകയായിരുന്നു. അദ്ദേഹം "ശ്രീഅദ്വൈതാചാര്യന്റെ നിമായി ആരാണെന്നു നീ താമസിയാതെ അറിയു" മെന്നുള്ള പ്രവചനം ഓർത്തു. എന്നാൽ ഒന്നും മിണ്ടാതെ ഭഗവാനെ ഉപചരിച്ചുകൊണ്ടുതന്നെ ഇരുന്നു. ഈ സമയത്തു് ശ്രീവാസന്റെ പത്നിയായ മാലിനിയും മറ്റുള്ള സഹോദരന്മാരുടെ ഭാര്യമാരും വാതിൽക്കൽ വന്നു. ഭഗവാൻ ഒരു വേദിയിലായിരുന്നു ഇരുന്നിരുന്നതു്. ആ മുറിയുടെ വാതിൽക്കൽ ഒരു മറയും ഉണ്ടായിരുന്നു. മാലിനിയൊഴികെ മറ്റു മൂന്നു സ്ത്രീകളും യുവതികളായിരുന്നതിനാൽ മൂടുപടം ക്രുടാതെ നിമായിയുടെ മുമ്പിൽ പോകാറില്ല. * ശ്രീവാസന്റെ ഏറ്റവും ഇളയ സോദരനായ ശ്രീകണ്ഠനെ നോക്കി അവർ വിനയപൂർവ്വം അകത്തേക്കു പോകുവാനനുവാദം ചോദിച്ചു. അവർ സ്ത്രീകളായിരുന്നതിനാൽ നേരിട്ടു ചെല്ലുവാൻ മടി ഉണ്ടായിരുന്നു. "സ്ത്രീകളായതുകൊണ്ടു മാത്രം ഭഗവാനെ ദർശിക്കുന്നതിൽ ഉള്ള അനിർവ്വചനീയമായ

---

* ബംഗാളിൽ പഴയകാലങ്ങളിൽ സാധാരണയായി ഒരു ഗൃഹത്തിലെ യുവതികൾക്ക് ഒരപരിചിതനോടു സംസാരിക്കുന്നതിനോ, അവരുടെ മുമ്പിലേക്ക് വരുന്നതിനോ ആ നാട്ടിലെ ആചാരപ്രകാരം പാടില്ലായിരുന്നു.

പരമാനന്ദം ഞങ്ങൾക്കനുഭവിപ്പാനഹ്തയില്ലന്നൊ!" ഭഗവാൻ തന്നെ അവരുടെ അപേക്ഷ ശ്രവിക്കയാൽ അവക്കനുമതി നൽകി. അവർ ആനന്ദം, ലജ്ജ, അത്ഭുതം, ബഹുമാനം മുതലായ പലേ വികാരങ്ങളോടുംകൂടി ഭഗവാന്റെ കരുണാമയമായ മുഖത്തെ മൂടുപടങ്ങൾ അല്പം പൊന്തിച്ചു വീക്ഷിച്ചു. ഭക്തിപ്രഭാവത്താൽ അവർ ഭഗവൽപാദങ്ങൾക്കരികിൽ നമസ്കരിച്ചു. ഭഗവാനാകട്ടെ തന്റെ പാദപത്മങ്ങളാൽ അവരുടെ ശിരസ്സുകളെ സ്പർശിച്ചു് "നിങ്ങളുടെ ഹൃദയങ്ങൾ എന്നിൽ രമിക്കട്ടെ" എന്നു പറഞ്ഞു് കരുണാപൂർവ്വം അവരെ അനുഗ്രഹിച്ചു.

ഈ സ്ത്രീജനങ്ങളുടെ ഭർത്താക്കന്മാർക്കു് അവരുടെ ഈ പ്രവൃത്തി അനുചിതമായൊ ഈർഷ്യക്കു് കാരണമായൊ തോന്നിയില്ല. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, നിമായി അപ്പോൾ നവദ്വീപിലെ യുവപണ്ഡിതനായിരുന്നില്ല; ജഗൽപിതാവായിരുന്നു. പതിവ്രതകൾ ഭഗവാനോടു മറുള്ള സ്ത്രീകളെക്കാൾ അടുത്തവരാണെന്നാണു് അവർക്കു തോന്നിയതു്.

അല്പം സമയം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഭഗവാൻ വീണ്ടും പറഞ്ഞു. "ഞാൻ പോകുന്നു. വേണ്ട സമയത്തു് ഞാൻ ഇനിയും വന്നുകൊള്ളാം." ഇത്രയും പറഞ്ഞു മർമ്മഭേദകമായ ഒരലച്ചുയോടെ നിമായി ബോധരഹിതനായി വീണു. അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നവരെല്ലാം പരിഭ്രമിച്ചു നിന്നുപോയി. നിമായിയിൽ ജീവനുള്ളതായ ഒരു ലക്ഷണവും കാണാതെ അവർക്കെന്തുവേണമെന്നു് അറിഞ്ഞില്ല. മൃതപ്രായനായ ഭഗവാനെ അവർ പലേവിധത്തിലും ഉണർത്തുവാൻ ശ്രമിച്ചു. ഒടുവിൽ നിമായി പ്രബുദ്ധനായി ചുറുപാടും അരികിൽ നിന്നിരുന്നവരെയെല്ലാം നോക്കി ശ്രീവാസനോടു് ചോദിച്ചു. "ഇതങ്ങയുടെ ഗൃഹമല്ലയൊ പണ്ഡിതരേ!, അതെ, ഈ ഗൃഹം അങ്ങയുടെയാണെന്നെനിക്കറിയാം. പക്ഷെ ഞാനിവിടെ എങ്ങിനെ എത്തി?" അല്പം ആലോചിച്ചിട്ടു്

നിമായി തുടർന്നു. "ഞാൻ സ്വപ്നം കാണുകയായിരുന്നുവെന്നു തോന്നുന്നു! ഞാൻ വല്ലതും പറഞ്ഞിരുന്നുവോ?" അവർ നിമായിക്കൊരു ബോധരാഹിത്യമുണ്ടായതായും, നിമായി ഒന്നും പുലമ്പിയിട്ടില്ലെന്നും പറഞ്ഞു നിമായിയെ ആശ്വസിപ്പിച്ചു.

നിമായി ആശ്വസ്ഥനായി മെല്ലെ എഴുന്നേറ്റു. അദ്ദേഹത്തെ ചുറ്റിയിരുന്ന തേജസ്സ് മോഹാലസ്യപ്പെട്ടുവീണതോടുകൂടി മറഞ്ഞിരുന്നു. ഉപനയനകാലത്ത് നിമായി തന്റെ അമ്മയോട് "ഞാൻ പോകുന്നു. ഞാനിനിയും വന്നുകൊള്ളാം" എന്നു പറഞ്ഞിരുന്നു. മൻപ്രസ്താവിച്ച സംഭവത്തിൽ നിന്നും വീണ്ടും വന്നതായും അറിയുന്നു. ശ്രീവാസനോടും നിമായി പറഞ്ഞത് "ഞാൻ പോകുന്നു, ഞാനിനിയും വന്നുകൊള്ളാ"മെന്നാണ്.

ഈ അപൂർവ്വസംഭവം കണ്ടവരെല്ലാം ആകപ്പാടെ വളരെ ക്ഷോഭിച്ചു. ഇപ്രകാരമുള്ള സംഗതികൾ ഇതിനു മുമ്പ് കാണുകയോ, അവയുടെ സംഭാവ്യതയെപ്പറ്റി ആലോചിക്കുകപോലുമോ അവർ ചെയ്തിട്ടില്ല. പിറ്റെന്നാൾ കാലത്ത് നിമായിയെ പതിവുപോലെ അവർ കണ്ടു. അപ്പോൾ അദ്ദേഹം വിനീതനും, മഹാഭക്തനുമായ ഒരു സാധാരണ മനുഷ്യൻ മാത്രമായിരുന്നു. തലേദിവസം, സഗൌരവം ശ്രീവാസന്റെ ഗൃഹത്തിലെ സ്ത്രീകളുടെ ശിരസ്സിൽ പാദം വെച്ചനുഗ്രഹിച്ച നിമായിതന്നെ പിറ്റേദിവസം ഭഗവാനോട് "കരുണാനിധിയായ ശ്രീകൃഷ്ണാ! സാംസാരിക മോഹങ്ങളിൽ നിന്നും എന്നെ രക്ഷിച്ച് അവിടുത്തെ പാദപത്മങ്ങളിലേക്കെന്നെ നയിച്ചാലും" എന്ന് ഭക്തിപൂർവ്വം, അശ്രുക്കൾ വർഷിച്ചുകൊണ്ടു പ്രാർത്ഥിച്ചിരുന്നു. ശ്രീവാസന്റെയും അനുചരന്മാരുടേയും ദൃഢവിശ്വാസം ഇതുകൊണ്ടൊന്നും ഇളകിയില്ല. ഭഗവാന്റെ ആഗമനം ഉണ്ടായതായറിഞ്ഞ അവർക്കു പിന്നീട് ലോകത്തിൽ ആനന്ദമല്ലാതെ മറ്റൊന്നുമില്ലെന്നു തോന്നി.

പിന്നീടു ഭഗവാനാൽ അനുഗ്രഹീതനായതു് മുരാരി ഗുപ്തനായിരുന്നു. ഭഗവാൻ മുരാരിയുടെ ഗൃഹത്തിൽതന്നെ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു് അദ്ദേഹത്തെ അനുഗ്രഹിച്ചു. അതുപോലെ തന്നെ ഭക്തിയാലും സ്വഭാവഗുണത്താലും ഭഗവാന്റെ കരുണക്കഥന്മാരായ മറ്റു പല ഭക്തന്മാരേയും ഭഗവാനനുഗ്രഹിച്ചു.

ഇപ്രകാരം നിമായി സഹജീവികളെ പഠിപ്പിച്ചുവന്നു. ബാല്യത്തിൽ നിമായി ക്രീഡാസക്തനും വിശ്രമരഹിതനുമായിരുന്നു. യൌവ്വനകാലത്തു് ആരോഗ്യത്തിൽ ശ്രദ്ധയുള്ളവനും, ആദ്ധ്യാത്മികവും ലൌകികവുമായ വിദ്യകളുടെ അദ്ധ്യയനത്തിൽ നിരതനുമായ ഒരു വിദ്യാർത്ഥിയായിരുന്നു. പിന്നീടു ശ്രീകൃഷ്ണപ്രേമലബ്ധിക്കായി അശ്രാന്തപരിശ്രമം ചെയ്തു് മറ്റുള്ളവർക്കു ശ്രീകൃഷ്ണപ്രേമലബ്ധിക്കുള്ള മാർഗ്ഗം കാണിച്ചുകൊടുത്തുകൊണ്ടിരുന്നു. ഒടുവിൽ ഈ പരിശ്രമത്തിന്റെ ഫലം ഭഗവൽപ്രാപ്തിയാണെന്നും ലോകത്തിനു് സ്വാനുഭവദ്വാരാ കാണിച്ചുകൊടുത്തു.

ആദ്യം ഭക്തിമാത്രവും പിന്നീടു് അതിലുമുപരിയായ ഭഗവൽപ്രേമവും നിമായി കാണിച്ചുകൊടുത്തു. ഭഗവൽപ്രത്യക്ഷഭാവം ഉണ്ടായിരുന്നപ്പോഴെല്ലാം തനിക്കു സമനായി ആരുംതന്നെ ഇല്ലാത്തവനും അചിന്ത്യമഹിമാവുമായിത്തന്നെയാണു് നിമായി പെരുമാറിയതു്. എന്നാൽ പിന്നെയെല്ലാസമയത്തും ഒരു പുല്ലിനെക്കാൾക്രൂടി നിസ്സാരനായി സ്വയം കരുതി എത്രയോ വിനയത്തോടുക്രൂടിയുമാണു് നിമായിയുടെ എല്ലാപ്രവൃത്തികളും. അശ്രുപൂർണ്ണനേത്രങ്ങളോടും അഞ്ജലീബദ്ധനായും, വിനയപൂർവ്വം നിമായി ഓരോ ഭക്തന്മാരോടും ഒരു തുള്ളിയെങ്കിലും ഭഗവൽപ്രേമാമൃതം കൊടുപ്പാനപേക്ഷിച്ചു് അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളെ അനുകമ്പയാലും, ദുഃഖത്താലും നിറക്കും. ആദ്യം എല്ലാവരുടേയും പാദങ്ങളിൽ നിമായി നമസ്കരിച്ചിരുന്നു. പക്ഷേ, ഈ പ്രവൃത്തി തന്റെ ഭക്തന്മാരെ വേദനിപ്പിച്ചിരുന്നതായി കാണുകയാൽ അതിൽ

നിന്നു വിരമിച്ചുവെങ്കിലും, ഏവരോടും ശ്രീകൃഷ്ണപ്രേമം കൊടുപ്പാനപേക്ഷിച്ചുവന്നു.

ഭഗവൽപ്രത്യക്ഷാവസരങ്ങളിൽ നടന്നതൊന്നും, മറ്റുള്ള സമയങ്ങളിൽ നിമായിക്കോമ്മയുണ്ടായിരുന്നില്ല. വാസ്തവത്തിൽ ഭഗവാൻ ശ്രീഗൌരാംഗനും, ഭക്തനായ നിമായിപണ്ഡിതനും രണ്ടു വ്യത്യസ്തവ്യക്തികളായിക്കാണപ്പെട്ടു. തനിക്കു ബോധരാഹിത്യം ഇടക്കിടെ ഉണ്ടാകാറുണ്ടെന്നദ്ദേഹത്തിന്നറിയാമായിരുന്നു. പക്ഷെ മറ്റെല്ലാസംഗതികളെയും അദ്ദേഹം വിസ്മരിച്ചിരുന്നു. എന്തൊ ചിലതെല്ലാം ഓർക്കുന്നതായും ചില സമയത്തു് തോന്നിയിരുന്നു. എന്തെന്നാൽ ആശ്രയസ്ഥനായ ഉടനെ തന്റെ അനുചരന്മാരോടു് "സ്നേഹിതരെ, ഞാൻ വല്ലതും പുലമ്പിയിരുന്നുവൊ? നിങ്ങൾക്കെന്നെ സ്നേഹമുള്ളതുകൊണ്ടു് എന്നെ നോക്കണമെന്നപേക്ഷിക്കയാണു്. ഞാൻ ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനെപ്പറ്റി ബഹുമാനമില്ലാതെ ഒന്നും ഉച്ചരിക്കാതിരിപ്പാൻ വേണ്ടി എന്റെ നേരെ പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധവെയ്ക്കണം".

പന്ത്രണ്ടാമദ്ധ്യായം

നിത്യാനന്ദൻ

ശ്രീകൃഷ്ണലീലകളിൽ ഭഗവാന്റെ സഹചരനായിരുന്ന ബലഭദ്രസ്വാമിയുടെ സ്ഥാനം ശ്രീഗൌരാംഗലീലകളിൽ "നിത്യാനന്ദൻ" എന്ന ഭഗവാന്റെ ലീലാസഹചരൻ വഹിക്കുവാനിടയായി.

മുൻ അദ്ധ്യായത്തിൽ വിവരിച്ച സംഭവങ്ങൾ നടന്നതിന്നു ശേഷമാണു് നിത്യാനന്ദൻ നവദ്വീപിലെത്തിയതു്. ബീർഭം ജില്ലയിലെ ഏകചക്ര ഗ്രാമത്തിലാണു് നിത്യാനന്ദൻ ജനിച്ചതു്. പന്ത്രണ്ടുവയസ്സുമാത്രം പ്രായമായിരിക്കുമ്പോൾ

അദ്ദേഹം ലോകത്തെ ത്യജിച്ചു. നിത്യാനന്ദനു പന്ത്രണ്ടു വയസ്സായപ്പോൾ ഒരു ദിവസം ഒരു സന്യാസി നിത്യാനന്ദന്റെ ഗൃഹത്തിൽചെന്നു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മാതാപിതാക്കന്മാരോടു നിത്യാനന്ദനെ തനിക്കു ദാനം ചെയ്യാൻ യാചിച്ചു. അപൂർവ്വവും, അത്ഭുതകരവുമായ ഈ പ്രാർത്ഥനയെ നിത്യാനന്ദന്റെ മാതാപിതാക്കന്മാർ കൈക്കൊണ്ടു. നിത്യാനന്ദൻ അന്നുമുതൽ ആ സന്യാസിശ്രേഷ്ഠന്റെ അനുചരനായിത്തീർന്നു. ഈ സന്യാസി വിശ്വരൂപനായിരുന്നുവെന്നു ചിലരാൽ പറയപ്പെട്ടുന്നുണ്ടു്. പക്ഷെ അതിന്റെ വാസ്തവം നിശ്ചയമില്ല.

ഇരുപതു വർഷത്തോളം നിത്യാനന്ദൻ പലേ പുണ്യതീർത്ഥങ്ങളും ക്ഷേത്രങ്ങളും സന്ദർശിച്ചുകൊണ്ടു സഞ്ചരിച്ചു് ഒടുവിൽ വൃന്ദാവനത്തിലെത്തിച്ചേർന്നു. അവിടെ വെച്ചു ഗൌരാംഗന്റെ ഗുരുവായ ഈശ്വരപുരിയെ കണ്ടുമുട്ടി. വൃന്ദാവനം അക്കാലത്തു് ഒരു വനാന്തരമായിരുന്നു. നിത്യാനന്ദൻ ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനെ അന്വേഷിച്ചുകൊണ്ടു് അവിടെച്ചെന്നു. നിത്യാനന്ദന്റെ ആഗ്രഹം മനസ്സിലാക്കിയ ഈശ്വരപുരി അദ്ദേഹത്തോടിപ്രകാരം പറഞ്ഞു. "ഹേ സാധോ? അങ്ങു് ആരേയാണു് തിരയുന്നതു്? ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാൻ ഇവിടെയില്ല. ഭഗവാൻ നിമായിപണ്ഡിതനെന്ന നാമത്തോടെ ശചീദേവിയുടെ പുത്രനായി നവദ്വീപിലവതരിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അങ്ങു ശ്രീകൃഷ്ണനേയാണു് തിരയുന്നതെങ്കിൽ നവദ്വീപിലേക്കു പോയാലും". നിത്യാനന്ദൻ ഉടനെ നവദ്വീപിലേക്കു യാത്രതിരിച്ചു. എന്തൊ സംഗതിവശാൽ നേരിട്ടു നിമായിയുടെ ഗൃഹത്തിലേക്കു പോകുന്നതിനു പകരം, അദ്ദേഹം നന്ദനാചാര്യനെന്നൊരു ബ്രാഹ്മണന്റെ അതിഥിയായിട്ടാണു് ആ പട്ടണത്തിൽ താമസിച്ചതു്. ഒരു യഥാർത്ഥഭക്തനാണു് നിത്യാനന്ദനെന്നറിഞ്ഞ ആ ബ്രാഹ്മണൻ അദ്ദേഹത്തെ സസന്തോഷം തന്റെ അതിഥിയായി സ്വീകരിച്ചു.

നിത്യാനന്ദന്റെ ആഗമനത്തിന്നു്, മൂന്നു നാലു ദിവസം മുമ്പു് നിമായി തന്റെ അനുചരന്മാരോടു് ഒരു മഹാത്മാവു് നവദ്വീപിലേക്കു് വരുന്നുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞിരുന്നു. നിത്യാനന്ദൻ നവദ്വീപിൽ എത്തിയ ദിവസം രാവിലെത്തന്നെ ആ വിവരവും നിമായി പറഞ്ഞു. "അദ്ദേഹത്തെ പോയി അന്വേഷിച്ചു കണ്ടുപിടിക്കുവിൻ. അദ്ദേഹം ബലരാമന്റെ അവതാരമാണെന്നെനിക്കു് തോന്നുന്നു." ഇത്രയും പറഞ്ഞപ്പോഴെക്കു് നിമായി നഷ്ടപ്രജ്ഞനായി. ബലരാമസ്വാമിയുടെ ആവേശത്താലെന്നപോലെ "എനിക്കു മധു കൊണ്ടുവന്നു തരിക!" എന്നു രക്തമയങ്ങളായ നേത്രങ്ങളോടുകൂടി നിമായി ഉച്ചത്തിൽ പറഞ്ഞു. നിമായിയുടെ അനുചരന്മാർ ഇതുകണ്ടു് എന്തുചെയ്യേണമെന്നറിയാതെ പരിഭ്രമിച്ചു നില്പായി. എന്നാൽ ശ്രീവാസൻ പറഞ്ഞു. "അങ്ങു് ആവശ്യപ്പെടുന്നതായ ശ്രീകൃഷ്ണപ്രേമമാകുന്ന മധു അങ്ങയുടെ കൈവശംതന്നെ ഉണ്ടു്. അതു ഞങ്ങളുടെ കയ്യിൽ ഇല്ല". പക്ഷെ നിമായി എളുപ്പത്തിൽ പ്രബുദ്ധനായി, മുൻപിൽ പറഞ്ഞിരുന്നതിനെ ഓർത്തു വീണ്ടും നിത്യാനന്ദനെ തിരഞ്ഞുപിടിക്കുവാൻ തന്റെ അനുചരന്മാരോടപേക്ഷിച്ചു. "ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെ കാണ്മാനക്ഷമനായിരിക്കുന്നു". ഉടനെതന്നെ, മുരാരി, ശ്രീവാസൻ, മുകുന്ദൻ, നാരായണൻ എന്നിവർ നഗരത്തിന്റെ നാലുഭാഗത്തേക്കും നിത്യാനന്ദനെ അന്വേഷിച്ചുപോയിയെങ്കിലും, മദ്ധ്യാഹ്നത്തോടുകൂടി നിരാശരായി മടങ്ങിവന്നു. ഭഗവാൻ ചിരിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു. "നമുക്കദ്ദേഹത്തെ അന്വേഷിച്ചു് പോകാം" എന്നു്.

നിമായി അനുചരന്മാരോടുകൂടി നിത്യാനന്ദനെ അന്വേഷിച്ചു പുറപ്പെട്ടു. അദ്ദേഹം നേരിട്ടുപോയതു് നന്ദനാചാര്യന്റെ ഗൃഹത്തിലേക്കായിരുന്നു. ഗൃഹത്തിന്റെ പുറത്തളത്തിൽ ഒരു തപസ്വിയെ അവർ കണ്ടു. അദ്ദേഹം, ദീർഘകായനും, ഇരുനിറമുള്ളവനും, താമരദളങ്ങൾപോലെ

യുള്ള നയനങ്ങളുള്ളവനുമായി ഏകദേശം മുപ്പത്തിരണ്ടു വയസ്സോളം പ്രായമുള്ള ഒരു യുവയോഗിയായി കാണപ്പെട്ടു.

നിമായിയും അനുചരന്മാരും നിത്യാനന്ദനെ വണങ്ങി അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുൻപിൽ നിന്നു. ചിരപരിചിതന്മാരെപ്പോലെ നിമായിയും നിത്യാനന്ദനും അന്യോന്യം കടാക്ഷിച്ചു. അവർ അന്യോന്യം ഒന്നും ഉച്ചരിച്ചില്ലെങ്കിലും നിത്യാനന്ദൻ ബോധരഹിതനാകുന്നതുപോലെ തോന്നി. വാസ്തവത്തിൽ ഗൌരാംഗൻ നിത്യാനന്ദനെ സ്വകടാക്ഷത്താൽ സ്വാധീനപ്പെടുത്തുകയായിരുന്നു. ചുരുക്കത്തിൽ കടാക്ഷമാത്രത്താൽ നിമായിയാൽ സ്വാധീനിക്കപ്പെട്ട നിത്യാനന്ദൻ സ്വമനസ്സാലെ സ്വീകൃതബന്ധനനായി അവിടേനിന്നും ശ്രീവാസഗൃഹത്തിലേക്കു നയിക്കപ്പെട്ടു. അവിടെ നിമായി തന്റെ ഈശ്വരത്വത്തെ പ്രത്യക്ഷമായി പിന്നെയും നിത്യാനന്ദനും, ബാക്കിയുള്ളവർക്കും കാണിച്ചുകൊടുത്തു. ഇരുപതു കൊല്ലങ്ങളായി ശ്രീകൃഷ്ണനെ തിരഞ്ഞു നടന്നിരുന്ന നിത്യാനന്ദൻ ഒടുവിൽ ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനുമായി കൂട്ടിമുട്ടി. ഒരു ദൃഷ്ടദർശനവും തൽസമയത്തുതന്നെ നിത്യാനന്ദനുണ്ടായി.

ഇവിടെ ഭഗവാന്റെ അവതാരോദ്ദേശത്തെക്കുറിച്ചു ഭഗവാൻ ഗീതയിൽ അരുളിച്ചെയ്യുന്നതു് സ്മരണീയമാണു്.

യദാ യദാ ഹി ധർമ്മസ്യ
ഗ്ലാനിർഭവതി ഭാരത!
അഭ്യുത്ഥാനമധർമ്മസ്യ
തദാത്മാനം സൃജാമ്യഹം.
പരിത്രാണായ സാധൂനാം
വിനാശായ ച ദുഷ്കൃതാം
ധർമ്മസംസ്ഥാപനാർത്ഥായ
സംഭവാമി യുഗേ യുഗേ.

ശ്രീരാമചന്ദ്രസ്വാമിയേയും ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനേയും ഭഗവദവതാരങ്ങളായി നാം വിചാരിച്ചുവരുന്നു. ശ്രീരാമ

ചന്ദ്രൻ സത്യസന്ധനും, പരാക്രമശാലിയും, ധർമ്മസ്ഥാപനകരനുമായ ഒരു ചക്രവർത്തിയുടെ നിലയിൽ ജീവിച്ചു സഹജീവികളെ ദ്രോഹിച്ചിരുന്ന പാപികളുടെ നാശം വരുത്തി. എന്നാൽ ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനാകട്ടെ സച്ചിദാനന്ദഭാവാരാ ജനങ്ങളെ, ഭഗവാൻ പ്രേമസച്ചിദ്രൂപനും, ഭക്തദാസനുമാണെന്ന് കാണിച്ചു. ശ്രീഗൌരാംഗൻ താൻതന്നെ ഒരു ഭഗവൽപ്രേമിയുടെ നിലയിൽ ജീവിച്ച് പ്രേമസച്ചിദ്രൂപനായ ശ്രീകൃഷ്ണനെ പ്രേമംകൊണ്ടും ഭക്തികൊണ്ടും എങ്ങിനെ പ്രാപിക്കാമെന്നു മനസ്സിലാക്കുവാനാണ് ലോകത്തിൽ അവതരിച്ചത്. അതുകൊണ്ട് ശ്രീരാമനെ ചാപത്രണീരങ്ങളാലലംകൃതനായും, ശ്രീകൃഷ്ണനെ മുരളീഗാനം ചെയ്യുന്നവനായും, ശ്രീഗൌരാംഗനെ സന്യാസചിഹ്നങ്ങളായ ദണ്ഡും കമണ്ഡലുവും ധരിച്ചുകൊണ്ടും ആണ് ജനങ്ങൾ ധ്യാനിച്ചുവരുന്നത്. ശ്രീഗൌരാംഗൻ നിത്യാനന്ദനുമായി കണ്ടുമുട്ടി കുറച്ചുമാസങ്ങൾക്കുശേഷം സന്യാസം സ്വീകരിച്ചു, ഏതു കഠിനഹൃദയന്റേയും മനസ്സലിയിക്കുന്നവിധത്തിലുള്ള കഠോരതപസ്സനുഷ്ഠിക്കുകയുണ്ടായി.

നിത്യാനന്ദൻ കണ്ട അത്ഭുതദർശനം ഇപ്രകാരമായിരുന്നു. ശ്രീഗൌരാംഗനെ, ചാപത്രണീരാദികളോടുകൂടിയും, മുരളീഗാനം ചെയ്യുന്നതിൽ വ്യാപൃതനായും, ദണ്ഡും കമണ്ഡലുവും ധരിക്കുന്നവനായും ആയി ആറു കൈകളോടുകൂടിയാണ് കണ്ടത്. നിത്യാനന്ദനെ ഈ ദർശനത്താൽതന്നെ ശ്രീരാമനും ശ്രീകൃഷ്ണനും ആയവതരിച്ച ജഗദീശ്വരൻ താൻതന്നെയാണെന്ന് ഗൌരാംഗൻ മനസ്സിലാക്കി. ഈ ദർശനം നിത്യാനന്ദനെ ബോധരഹിതനാക്കി. വളരെ നാളുകൾക്കു നിത്യാനന്ദന് പൂർണ്ണബോധം ഇല്ലാത്ത നിലയിലാണ് നടന്നിരുന്നത്. നിത്യാനന്ദനും സന്യാസിചിഹ്നങ്ങളായ ദണ്ഡും കമണ്ഡലുവുമുണ്ടായിരുന്നു. അന്നുരാത്രി നിത്യാനന്ദൻ അവയെ തല്ലി ഉടച്ചു കളഞ്ഞു.

നിമായിചരിതത്തിൽ നിത്യാനന്ദനെപ്പററി ഇപ്രകാരം പറയുന്നു:—

പന്ത്രണ്ടാമത്തെ വയസ്സിൽ സന്യാസം സ്വീകരിച്ച നിത്യാനന്ദൻ ശ്രീകൃഷ്ണനെ അന്വേഷിച്ചുകൊണ്ട് അലഞ്ഞു നടന്നു. കുറച്ചുകാലം വൃന്ദാവനത്തിൽ താമസിച്ചുവെങ്കിലും പ്രേമമയനായ ആ ഭഗവാനെ കണ്ടില്ല. നവദ്വീപിൽ തന്റെ ജീവിതസർവ്വസ്വവും, ജന്മോദ്ദേശവുമായ ഭഗവാനെ അദ്ദേഹം കണ്ടു. പിന്നീട് സന്യാസിയുടെ കമണ്ഡലു കൊണ്ടദ്ദേഹത്തിന്നാവശ്യമെന്താണ്? അതിനാൽ അദ്ദേഹം അതുടച്ചുകളഞ്ഞു. ദണ്ഡും കമണ്ഡലുവും ഭഗവാനിൽ പൂർണ്ണ സമർപ്പണം ചെയ്തവന്റെ ലക്ഷണങ്ങളാണല്ലൊ.

"അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആനന്ദം, നിത്യവും, അനന്തവുമായിരുന്നതിനാൽ അദ്ദേഹം നിത്യാനന്ദൻ എന്നു വിളിക്കപ്പെട്ടു. അദ്ദേഹം ബലരാമന്റെ അവതാരമായിരുന്നു. ശ്രീമദ്ഭാഗവതത്തിൽ ബലരാമന്റെ വിവരണം പരിപൂർണ്ണമായും ഇദ്ദേഹത്തിന്നു യോജിക്കുമായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന് ശ്രീകൃഷ്ണനോടുള്ള പ്രേമവും ഭക്തിയും ചുറ്റുമുള്ളവരെക്കൂടെ നല്ലവണ്ണം ആകർഷിച്ചു".

ഷഡ്ഹസ്തമൂർത്തിയായി നിമായിയെ കണ്ട ഉടൻ നിത്യാനന്ദൻ പ്രജ്ഞാഹീനനായി വീണു. പക്ഷെ ഭഗവാൻ അദ്ദേഹത്തെ സ്പർശിച്ചുകൊണ്ടുപറഞ്ഞു. "എഴുനേൽക്കുക! അങ്ങയുടെ ആഗ്രഹങ്ങളെല്ലാം സഫലമായി. അങ്ങു പ്രേമത്തിന്റേയും ഭക്തിയുടേയും ആധാരമായിഭവിച്ചാലും. അവയെ ഇഷ്ടംപോലെ സഹജീവികൾക്കു ദാനം ചെയ്യുക! ആരെങ്കിലും ഈ അനുഗ്രഹങ്ങൾ സ്വീകരിക്കുന്നതിന്നു വിസമ്മതിക്കുന്നുവെങ്കിൽ, അവരോടുപേക്ഷിക്കുക."

നിത്യാനന്ദന്റെ ആഗ്രഹം ലോകരുടെ ഉദ്ധാരണം മാത്രമായിരുന്നു. നിത്യാനന്ദനും, നിമായിയും കൈകോർത്തു പിടിച്ച് ശ്രീകൃഷ്ണനും ബലരാമനും നിന്നിരുന്നതുപോലെ, ലോകരുടെ കഷ്ടതകളെ നശിപ്പിക്കുന്നതിനു തയ്യാറായി നിന്നു.

പിറ്റെന്നാൾ നിമായി നിത്യാനന്ദനെ സ്വഗൃഹത്തിലേക്കു കൊണ്ടുപോയി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആഗ്രഹപ്രകാരം ശചീദേവി പുറത്തുവന്നു. നിമായി അമ്മയോടു പറഞ്ഞു. "അമ്മേ, ഇതാ അവിടേക്കു വേറൊരു പുത്രനംകൂടി. അദ്ദേഹം എന്റെ ജ്യേഷ്ഠനാണ്. ഇനിമുതൽ അദ്ദേഹത്തെ വിശ്വരൂപന്റെ നിലയിൽ വിചാരിച്ചാലും". ശചീദേവിക്കു വാസ്തവത്തിൽ നിത്യാനന്ദൻ വിശ്വരൂപൻതന്നെയാണെന്നു തോന്നി. വിശ്വരൂപന്റെ ആത്മാവു് അപ്പോൾ നിത്യാനന്ദനിൽ ആവിഷ്ടനായിരുന്നു. ശചീദേവി ചിന്തിച്ചു, "ഇതു് എന്റെ വിശ്വരൂപൻതന്നെയോ? പൊയ്പ്പോയധനം തിരികെ ലഭിക്കയാണോ?"

അവർ നിത്യാനന്ദനെ സംബോധനചെയ്തു. "കുഞ്ഞേ! നീ എന്റെ വിശ്വരൂപനാണെന്നു നിമായി പറയുന്നു. അതു ശരിയാണൊ? വത്സ! കുഞ്ഞേ! വത്സ!" അവർ നിത്യാനന്ദന്റെ ശിരസ്സിൽ ഘ്രാണിച്ചു് ആനന്ദബാഷ്പം പൊഴിച്ചു. എന്നിട്ടു സ്വകായ്മായി നിത്യാനന്ദന്റെ ചെവിയിൽ മന്ത്രിച്ചു. "ഇതുവരെ, എന്റെ ആലോചനയില്ലാത്ത നിമായി ഒറ്റക്കായിരുന്നു. പക്ഷെ ഇനി അവനു നീയുണ്ടു്. അവനെ രക്ഷിക്കണം കുഞ്ഞേ! നിന്റെ അനുജനെ നീ നോക്കണം. എനിക്കിനി അവനെപ്പറ്റി മനസ്സിനു വിചാരമൊന്നുമുണ്ടാവുകയില്ല". ശചീദേവിയുടെ മനസ്സിനു ശാന്തി ലഭിച്ചു.

****

പതിമൂന്നാമദ്ധ്യായം

ഭഗവദ്ഭൂതനായ രാമായി

ശ്രീവാസന്റെ ഗൃഹത്തിലെ ഭഗവദാവിർഭാവത്തിനുശേഷം പലപ്പോഴും പലേ ഭക്തന്മാരുടെ ഗൃഹങ്ങളിലും വെച്ചു വീണ്ടും നിമായി തന്റെ ഈശ്വരത്വത്തെ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തുക ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടെന്നു മുൻപു പ്രസ്താവിച്ചുവല്ലൊ. ഇതിനു ഒന്നു രണ്ടു ദിവസങ്ങൾക്കു ശേഷം ശ്രീവാസന്റെ ഇളയ സഹോദരനും, രാമായി എന്നു വിളിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന ആളുമായ ശ്രീരാമനെ വിളിച്ചു ശാന്തീപുരിയിലേക്കു പുറപ്പെടുവാൻ ഗൌരാംഗൻ കല്പിച്ചു. "ശ്രീരാമാ! നീ ഉടനേ ശാന്തീപുരിയിൽചെന്നു് ആക്കു വേണ്ടി അദ്വൈതാചാര്യൻ ജീവിതകാലം മുഴുവൻ ഉപവാസങ്ങളാലും, ലോകസുഖങ്ങളുടെയെല്ലാം ത്യാഗംകൊണ്ടും, നിരന്തരം വിലാപിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നുവൊ, ആ ഭഗവാൻ ഞാനാണെന്നു്, അദ്വൈതാചാര്യനോടു പറയുക. സ്വഭക്തിവൈഭവത്താൽ യാതൊരു ഭഗവാനെ ലോകത്തിലേക്കു വരുത്തുവാൻ ശ്രമിച്ചിരുന്നുവോ ആ ഭഗവാനായ ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രാർത്ഥനകളുടെ ഫലമായി ഇവിടെ വന്നിരിക്കുന്നതിനാൽ, അദ്വൈതാചാര്യനും പത്നിയും ഉടനെ എന്റെ മുമ്പിലേക്കു് വരുവാൻ പറയുക".

അദ്വൈതാചാര്യൻ നവദ്വീപു വിട്ടോടിപ്പോയിരിക്കയായിരുന്നു. നിമായി തന്നെ വെറുതെ വിഷ്ണുയാക്കിയതാണെന്നാണു് അദ്ദേഹം കരുതിയിരുന്നതു്. ഗൃഹപ്പിഴമൂലം, സാധുവായ ജഗന്നാഥമിശ്രന്റെ പുത്രനെ താൻ മറവുള്ളവർകാൺകെ പൂജിച്ചതു് അബദ്ധമായിപ്പോയതിനാലാണു് അദ്ദേഹം ശാന്തിപുരിയിലേക്കോടിപ്പോയതു്. അതിനാൽ നിമായി ജഗന്നിയന്താവാണെന്നദ്ദേഹം വിശ്വസിപ്പാൻ തയ്യാറില്ലായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഒരു പരിശ്രമശീലനായ

വിദ്യാർത്ഥിയും, അഗാധ ചിന്തകനും, തപസ്വിയായ ഒരു ഭക്തനുമായിരുന്നതിനാൽ വെറും ഒരത്ഭുതം കണ്ടു വിശ്വസിക്കത്തക്ക അല്പബുദ്ധിയുമായിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കഠിനസാധനകളും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭക്തിയും അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റിയുള്ള കീർത്തിയെ ബംഗാളമൊട്ടുക്കു പരത്തിയിരുന്നു. ബംഗാളിൽ കിഴക്കു ഭാഗത്തുള്ള ഒരു നാട്ടുരാജ്യത്തിലെ രാജാവുകൂടി അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉപദേശമാത്രത്താൽ രാജ്യംകൂടി ഉപേക്ഷിച്ചു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യസ്ഥാനം സ്വീകരിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിനു തന്മൂലം തന്റെ പ്രവൃത്തികളാൽ സൽകീർത്തിയെ പരിപാലിക്കുക മാത്രമല്ല, എത്രയൊ അധികമുണ്ടായിരുന്ന തന്റെ ശിഷ്യപരമ്പരയേക്കൂടി തന്റെ പ്രവൃത്തികളെ ബോധ്യപ്പെട്ടുത്തേണ്ട ചുമതലയുണ്ടായിരുന്നു.

വൈഷ്ണവന്മാരുടെ നേതാവും, ഒരു വിശിഷ്ടഭക്തനുമായ ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുക്കലേക്കാണു് നിമായി ജഗന്നിയന്താവിന്റെ നിലയിൽ രാമായിയെ ദൂതനായയച്ചതു്.

രാമായിയാകട്ടെ ഈ ദൌത്യം വഹിച്ചു തുടങ്ങിയ നിമിഷം മുതൽ അലൌകികമായ ഒരാനന്ദമനുഭവിച്ചു വന്നു. താൻ ഭഗവൽസന്ദേശവാഹകനാണെന്നുള്ള ഏക ചിന്ത അദ്ദേഹത്തെ ആനന്ദപരവശനാക്കി. തന്റെ യാത്രോദ്ദേശത്തിന്റെ പരിണാമത്തെപ്പറ്റിയൊ, തന്നെ അദ്വൈതാചാര്യനും അനുചരന്മാരും ഒരു ഭ്രാന്തനായി വിചാരിച്ചേക്കാമെന്നുള്ളതിനെയൊ അദ്ദേഹം ചിന്തിച്ചേ ഇല്ല. അദ്വൈതാചാര്യന്റെ മുമ്പിലെത്തി സ്തബ്ധനായി രാമായി നിന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഓരോ അവയവങ്ങളുടെയും പ്രവൃത്തിയിൽ നിന്നും അദ്ദേഹം അനുഭവിച്ചിരുന്ന പരമാനന്ദം വെളിപ്പെട്ടിരുന്നു.

നിമായിപണ്ഡിതൻ സാക്ഷാൽ ജഗദീശ്വരനായി പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടുവെന്നുള്ള വർത്തമാനം ബംഗാളമൊട്ടുക്കു പര

സ്യമായിരുന്നതിനാൽ അദ്വൈതാചാര്യനും ആ വിവരം കേട്ടിരുന്നുവെങ്കിലും അതിന്റെ വിശ്വാസയോഗ്യതയെപ്പറ്റി സംശയിച്ചിരുന്നു. ശ്രീവാസഗൃഹത്തിലാണ് അധികമായും നിമായിയുടെ ആവിർഭാവം പതിവെന്നും അദ്ദേഹം കേട്ടിരുന്നു. രാമായി ശ്രീവാസന്റെ ഇളയ സഹോദരനായിരുന്നു. തന്റെ മുമ്പിൽ നിന്നിരുന്ന രാമായി സ്വബോധത്തോടെയല്ല സ്ഥിതി ചെയ്തിരുന്നതെന്നദ്ദേഹത്തിന്നു മനസ്സിലായതോടുകൂടി ഈ പറയപ്പെട്ടതു ഭഗവാന്റെ അരികിലേക്കു തന്നെ കൊണ്ടുപോകുവാനുള്ള ദൂതനായിട്ടാണ് രാമായി വന്നിരിക്കുന്നതെന്നദ്ദേഹത്തിനു തോന്നി.

രാമായിക്ക് ഒരക്ഷരംപോലും ഉച്ചരിപ്പാൻ സാധിക്കായ്കയാൽ അദ്വൈതാചാര്യൻതന്നെ ആ നിശ്ശബ്ദത ഭഞ്ജിച്ചു. "എന്താണ്? നിങ്ങളുടെ ഭഗവാന്റെ അരുകിലേക്ക് എന്നെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകുവാൻ നിങ്ങളം വന്നിരിക്കയാണോ? നിങ്ങളെപ്പോലെയുള്ളവർ നവദ്വീപിൽ കാട്ടിക്കൂട്ടുന്ന കോലാഹലങ്ങളിൽ അദ്വൈതാചാര്യൻ പങ്കെടുക്കുമെന്ന് നിങ്ങളം കരുതുന്നുവോ? അല്ലയൊ രാമായി! അങ്ങക്ക് ഞാൻ എങ്ങിനെയുള്ള ആളാണെന്നറിയില്ല. പക്ഷെ അങ്ങയുടെ ജ്യേഷ്ഠനായ ശ്രീവാസനറിയാം. ഞാൻ ഇന്നാളുംകൂടി നഗ്നനായി തെരുവീഥികളിൽ ഓടിനടക്കുന്നതു കണ്ട ആ ചെറുബാലൻ ഒടുവിൽ സാക്ഷാൽ ഭഗവാൻതന്നെയായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നപൊലും! ഭഗവാൻ ലോകത്തിൽ ഇത്രത്തോളം വേഗത്തിൽ അവതരിക്കയില്ല. രാമായി! ഏതു പുണ്യഗ്രന്ഥത്തിലാണ് ഈ കലിയുഗത്തിൽ ഭഗവാൻ ജനദൃഷ്ടിയിൽ മനുഷ്യനായവതരിക്കുമെന്നു പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതു?"

അദ്വൈതാചാര്യന്റെ ഈ പരുഷവചനങ്ങളംകൂ രാമായിയുടെ ആനന്ദത്തെ തടയുവാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. അദ്ദേഹം ആനന്ദസമുദ്രത്തിൽ മുങ്ങിയിരിക്കയായിരുന്നു. തന്മൂലം അദ്വൈതാചാര്യന്റെ വാക്കുശരങ്ങളംകൂ അദ്ദേഹത്തിന്റെ

ഹൃദയത്തെ സ്പർശിക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. "എനിക്കങ്ങയുടെ വാക്കുകളേയൊ, ശാസ്ത്രങ്ങളേയൊപറ്റി ഒന്നും നിശ്ചയമില്ല. പക്ഷെ ഭഗവാൻ എന്റെ അടുക്കൽ പറഞ്ഞയച്ചിട്ടുള്ള സന്ദേശം കേട്ടുകൊള്ളുക. അങ്ങയുടെ പ്രാർത്ഥനകളനുസരിച്ച്, ഭക്തികൊണ്ടും പ്രേമംകൊണ്ടും ഭഗവാനെ പ്രാപിക്കാൻ മനുഷ്യരെ പഠിപ്പിച്ച് അവരുടെ കഷ്ടതകളെ നിവാരണം ചെയ്യാനായി ഭഗവാൻ അവതരിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും അങ്ങയും പത്നിയും ഭഗവാന്റെ മുമ്പിലേക്ക് ഉടൻ തന്നെ വരുവാൻ കല്പിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും പറയുവാൻ ഭഗവാൻ എന്നെ അയച്ചിരിക്കയാണ്".

അദ്വൈതാചാര്യന് രാമായിയെ തടയുവാൻ ശക്തിയില്ലാതായി. ഭഗവാൻ തന്റെ സന്ദേശത്തോടൊപ്പം എന്തൊ ഒരസാധാരണ ശക്തിയുംക്രൂടെ അയച്ചിരുന്നതിനെ അദ്വൈതന്ന് എതിർക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. ഈ ശക്തിയുടെ ആവേശത്തെ തടയുവാൻ കഠിനമായി യത്നിച്ചിട്ടും ഒടുവിൽ സാധിക്കാതെ അശ്രുവർഷം തുടങ്ങി.

ഈ ബാഷ്പബിന്ദുക്കൾ അദ്വൈതാചാര്യന്റെ ഹൃദയത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന അവിശ്വാസത്തെ നിവാരണം ചെയ്തു, ജീവിതകാലം മുഴുവൻകൊണ്ടു സമ്പാദിച്ചിരുന്ന ലൌകികജ്ഞാനത്താൽ മൂടപ്പെട്ടിരുന്ന ഹൃദയത്തെ നിശ്ലേഷം കഴുകി പരിശുദ്ധമാക്കി. അദ്ദേഹം തന്നത്താൻ ഓരോന്നു ജല്പിച്ചുതുടങ്ങി. "ഭഗവാൻ വന്നിരിക്കുന്നുവോ? ഒടുവിൽ ഭഗവാൻ എന്റെ പ്രാർത്ഥനകളെ കേട്ടിരിക്കാം. കരുണാനിധിയായിരിക്കെ ഭഗവാൻ അപ്രകാരം ചെയ്യുയില്ലെ? ഭഗവാൻ ശാസ്ത്രങ്ങളെക്കാളെല്ലാം ഉപരിയല്ലെ? ഞാനാണ് ഭഗവാനെ ലോകത്തിലേക്കു വരുത്തിയതെന്നു ഭഗവാൻ പറയുന്നു. അതിൽ അവിടുന്ന് എന്നെ പ്രശംസിക്കയല്ലെ? ഒരു ചെറുജീവിയായ ഞാൻ ഭഗവാനെ വിളിച്ചു വരുത്തുകയൊ? ഭഗവാന്റെ ഇച്ഛയാണിതെങ്കിലും, അതിന്റെ ചുമ

തല ഇവനെ ഏല്പിക്കുന്നു. അങ്ങിനെയല്ലെ, രാമായി?" ഇതുയും പറഞ്ഞു് അദ്ദേഹം ഉറക്കെ ചിരിച്ചു തുടങ്ങി. ഉടനെ സപത്നിയെ ഗൌരവത്തോടെ വിളിച്ചു ഭഗവാന്റെ ആഗമനത്തെപ്പറ്റി പറഞ്ഞു. "ഭഗവാൻ എന്നോടും ഭേതിയോടും തിരുമുമ്പിൽ ചെല്ലുവാൻ കല്പിച്ചിരിക്കുന്നതിനാൽ ഉടൻതന്നെ അതിനു തയ്യാറാകുക".

അദ്വൈതാചാര്യൻ കൈകൊട്ടിക്കൊണ്ടു പരമാനന്ദത്തോടെ വിളിച്ചു പറവാൻ തുടങ്ങി. "ഞാനദ്ദേഹത്തെ കൊണ്ടുവന്നു" എന്നു്. കുറച്ചുകഴിഞ്ഞു് ഒരു വഞ്ചിയിൽ കയറി അദ്വൈതാചാര്യനും പത്നിയും രാമായിയുംകൂടി നവദ്വീപിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു.

അദ്വൈതാചാര്യനെ രാമായിയുടെ ദർശനമാത്രത്താൽ ബാധിച്ച ഉന്മത്തത കുറേശെയായി മാറി നവദ്വീപിലെത്തിയപ്പോഴേക്കും, സ്വബോധം നല്ലപോലെ ഉണ്ടായിരുന്നതിനാൽ തന്റെ ഈ ധൃതിയിലുണ്ടായ ആഗമനത്തെപ്പറ്റി പശ്ചാത്തപിച്ചുതുടങ്ങി. അദ്ദേഹം രാമായിയോടു മനസ്സിലെ സംശയത്തെപ്പറ്റി തുറന്നു പറഞ്ഞു. "നിമായി ഭഗവാനാണെന്നുള്ള വസ്തുത സത്യംതന്നെയൊ? എനിക്കു വേണ്ടി ഒരു കാര്യം ചെയ്താലും. ഞാൻ വന്നിട്ടുണ്ടെന്നാദ്ദേഹത്തോടു പറയണ്ട. ഞാൻ വരുവാൻ ക്ഷണിക്കിയില്ലെന്നുതന്നെ പറയുക. അതൊരു പരീക്ഷയാവും, അല്ലേ? രാമായി!"

രാമായി ചിരിച്ചുകൊണ്ടു്, നിമായിയുടെ ഈശ്വരത്വത്തിന്റെ യാഥാർത്ഥ്യത്തെപ്പറ്റി സംശയിപ്പാനൊന്നുമില്ലെന്നു മറുപടി പറഞ്ഞു. നിമായി തന്റെ ശിരസ്സിൽ പാദം വെച്ചാൽ വിശ്വസിക്കാമെന്നായി അദ്വൈതാചാര്യൻ. അതെന്തുകൊണ്ടാണെന്നുവെച്ചാൽ, ഒരു മഹാത്മാവായിരുന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിരസ്സിൽ പാദം വെപ്പാൻ തന്റെ ഗുരുക്കന്മാരല്ലാതെ ആരും ധൈര്യപ്പെടുകയില്ല എന്നദ്ദേഹത്തിനു് പൂർണ്ണബോദ്ധ്യമുണ്ടായിരുന്നതുകൊണ്ടാണു്. വാസ്തവ

ത്തിൽ നിമായിയുടെ ഈശ്വരത്വത്തെ അദ്വൈതാചാര്യൻ പരീക്ഷിക്കയായിരുന്നു.

രാമായി സ്വഗൃഹത്തിലെത്തുന്നതിനുമുമ്പുതന്നെ അദ്വൈതാചാര്യന്ന് തന്റെ മുമ്പിൽ വരുവാനുള്ള കല്പന ഭഗവാനയച്ചുകഴിഞ്ഞു. ഭഗവാൻ തന്റെ ആഗമനത്തെ അറിഞ്ഞിരിക്കുമെന്നദ്വൈതനു മനസ്സിലായി. പക്ഷെ രാമായിയിൽ നിന്നല്പെന്നു തീച്ചുതോന്നുകയാൽ, അദ്വൈതാചാര്യനു കുറേശ്ശെ വിശ്വാസം വന്നുതുടങ്ങി. അദ്ദേഹം വിവിധചിന്തകൾക്കധീനനായി പത്നിയോടുംകൂടി പുറപ്പെട്ടു. ശ്രീവാസഗൃഹമടുക്കുംതോറും അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിശ്വാസം കൂടുകയും അദ്ദേഹത്തിനു തന്റെ മനസ്സിനെ അടക്കുവാനുള്ള ശക്തി ക്ഷയിച്ചുവരികയും ചെയ്തു. അന്ന് തന്റെ ജീവിതോദ്ദേശം സഫലമാകും. അന്നു തന്റെ പ്രതിജ്ഞയുടെ പരിപാലനം നടക്കുമായിരിക്കാം. ജഗൽപിതാവായ സ്വാമിയെക്കാണ്മാനാണു താൻ ഗമിക്കുന്നതു്. എന്നിങ്ങനെയുള്ള വിവിധചിന്തകളാൽ അദ്വൈതാചാര്യന്റെ ഹൃദയം വികാരനിർഭരമായിത്തീർന്നു. സ്വഹൃദയത്തിന്റെ സ്പന്ദനം ബാഹ്യർദ്ദൃഷ്ടിക്കുകൂടി വിഷയീഭവിക്കത്തക്ക ശക്തിയോടെയായിരുന്നു. അദ്ദേഹം തന്റെ പരിതസ്ഥിതികളെപ്പറ്റിയും താൻ ഭഗവാന്റെ മുമ്പിൽവെച്ചു് എന്താണു ചെയ്യുക എന്നും മറ്റും ആലോചിക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചുവെങ്കിലും സാധിച്ചില്ല.

ഒരു വിധത്തിൽ ശ്രീവാസന്റെ ഗൃഹം പ്രാപിച്ചു് ഇറയത്തു കയറി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശരീരമാസകലം വിറച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതിനാൽ അകത്തേക്കു കയറുവാൻ പോലും അശക്തനായി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശരീരം പത്നിക്കു താങ്ങേണ്ടി വന്നു. ഉടനെ മറ്റുള്ളവർ അദ്ദേഹത്തെ അകത്തേക്കു പ്രവേശിപ്പാൻ സഹായിച്ചു. അദ്ദേഹവും പത്നിയും ഭഗവാനെ വണങ്ങി. അദ്വൈതാചാര്യൻ സാവധാനത്തിൽ കണ്ണുമിഴിച്ചു തന്റെ ചുറ്റുപാടും നോക്കുവാൻ

ശ്രമിച്ചുവെങ്കിലും അദ്ദേഹം, ശ്രീവാസനേയൊ നിമായിയേയൊ ഒന്നുംതന്നെയല്ല കണ്ടതു്.

ആയിരം വെൺതിങ്കളിൻ കാന്തിയെക്കാളും കാന്തം
ആയിരം മദനരെക്കാൾ മനോഹരമംഗം
വിലസി പ്രഭാപൂരം പൊതിഞ്ഞു ഭഗവാനും
വലയംചെയ്യും ഭക്തക്കൂട്ടവും മറെറല്ലാമും.

അങ്ങിനെയുള്ള തേജസ്വരൂപനായ ഭഗവാനെത്തന്നെയാണു് അദ്ദേഹം കണ്ടതു്.

ആ മുറി മാത്രമല്ല, അതിലെ സർവ്വസാധനങ്ങളും ജനങ്ങളും തേജോമയമായി കാണപ്പെട്ടു. എത്രയോ ദിവ്യരൂപികൾ ചുറ്റുംനിന്നു ഭഗവാനെ പലേവിധത്തിലുമുപചരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതും അദ്വൈതാചാര്യൻ കണ്ടു. അനിർവ്വചനീയമഹിമാവും അത്ഭുതരൂപിയുമായ ഭഗവാനു, ചരാചരങ്ങളായ വിവിധ വസ്തുക്കളാൽ പൂർണ്ണവും എത്രയോവിസ്തൃതവുമായ ഈ ജഗത്തങ്ങിനേതന്നെ ഓരോവിധത്തിലുള്ള ഉപചാരങ്ങൾ ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കയാണു് എന്നു് അദ്ദേഹത്തിനു തോന്നി.

അദ്വൈതാചാര്യനും പത്നിയും ഈ ദിവ്യദർശനത്താൽ സ്തബ്ധരായി നിന്നുപോയി. തൻെറ മനസ്സുകൊണ്ടു് ചിന്തിച്ചാൽ ഒരിക്കലും അന്തമെത്താത്തതാണു് ഭഗവാൻെറ മഹിമ എന്നദ്ദേഹമറിഞ്ഞു. "അദ്ദേഹത്തെ നമസ്കരിച്ചിട്ടെന്തു പ്രയോജനം. എത്രയോ നികൃഷ്ടജീവിയായ എൻെറ നമസ്കാരത്തെ ഭഗവാൻ സ്വീകരിക്കുമോ എന്നതന്നെ സംശയമാണു്. എത്രയോ കോടി ദേവന്മാർ ഭഗവാനെ നിരന്തരം സേവിക്കുന്നു. തന്നെപ്പോലെയുള്ള ജീവകീടത്തിൻെറ നമസ്കാരം ഭഗവാൻെറ ശ്രദ്ധയിൽ പെടുകയില്ല. നമസ്കരിച്ചാലും ഇല്ലെങ്കിലും വിരോധമില്ല". അദ്വൈതാചാര്യൻെറ മനസ്സിൽക്കൂടി ഈ ചിന്തകളെല്ലാം മിന്നൽപിണർപോലെ അതിവേഗത്തിൽ പാഞ്ഞു.

ഭഗവാന്റെ നിതാന്തമഹിമയെ കാണ്മാനാഗ്രഹിച്ചിരുന്ന അദ്വൈതാചാര്യനു ഭഗവാൻ താൻതന്നെയാണു് സർവ്വശക്തനെന്നു കാണിച്ചുകൊടുത്തു. കുറച്ചുകാലംമുമ്പു് ഒരു ചെറുബാലനായി നവദ്വീപിലെ തെരുവിൽ കളിച്ചു നടന്നിരുന്ന നിമായി ഭഗവാനാണെന്നു് അദ്ദേഹത്തിനു വിശ്വസിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. ഭഗവാന്റെ അചിന്ത്യമായ ശക്തി തന്നെ കാണിച്ചാൽ മാത്രമെ ഈ സംഗതി വിശ്വസിക്കയുള്ളുവെന്നും അദ്ദേഹം തീർച്ചയാക്കി. ഭഗവാന്റെ നിതാന്തശക്തിയുടെ ഒരു അംശം മാത്രമായിരുന്ന ഭഗവാൻ അപ്പോൾ അദ്വൈതാചാര്യനു കാണിച്ചുകൊടുത്തതു്.

ഭഗവാന്റെ മഹിമാതിരേകം മനുഷ്യന്റെ ആലോചനാബുദ്ധിക്കു മനസ്സിലാക്കുവാൻ സാധിക്കാത്ത വിധത്തിൽ മഹനീയമാണെന്നു് ഇപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിനു മനസ്സിലായി. തന്മൂലം ഭഗവാനെ നമസ്കരിക്കാതെ സ്തബ്ധനായി നിന്നതേയുള്ളു. ഭഗവാന്റെ മഹിമയെപ്പറ്റിയുള്ള യഥാർത്ഥബോധം ഉദിക്കുംതോറും, ആ ഭക്തന്റെ ബഹുമാനവും ഭയവും വർദ്ധിച്ചുവന്നു. ഒടുവിൽ തന്റെ മനോവികാരാധിക്യത്താൽ അദ്ദേഹം വിറച്ചുതുടങ്ങി.

അദ്വൈതാചാര്യൻ ഭഗവാനാൽ ക്ഷണിക്കപ്പെട്ട ഒരതിഥിയായിരുന്നതിനാൽ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ അപ്പോഴത്തെ പരിതാപകരമായ സ്ഥിതി കണ്ട ഉടനെ തന്റെ മഹിമാപ്രകാശത്തിനു ശക്തികുറച്ചു് തേജോരൂപിയും സ്മേരവദനനും, നിതാന്തസുന്ദരനുമായ ഒരു യുവാവായി ഭവിച്ചു് സസന്തോഷം ഭഗവാൻ അദ്വൈതാചാര്യനെ തന്റെ അടുക്കലേക്കു വരുവാൻ വിളിച്ചു. ഭഗവാന്റെ സുന്ദരരൂപം ധൈര്യം നൽകുകയാൽ അദ്ദേഹം, കമ്പിതശരീരനായിതന്നെയാണെങ്കിലും, ഭഗവാനെ സമീപിച്ചു. ഭഗവാൻ അദ്ദേഹത്തെ സംബോധന ചെയ്തു.

"ഹേ അദ്വൈതാചാര്യ! മനുഷ്യരുടെ കഷ്ടതകളെക്കണ്ടു് അവരോടു് അനുകമ്പതോന്നുകയാൽ അവരുടെ രക്ഷക്കായി അങ്ങു തപസ്സനുഷ്ഠിച്ചു. അങ്ങയുടെ ആകർഷണശക്തിയാൽ ഞാൻ ലോകത്തിലേക്കു വന്നു. ഇനിമുതൽ പ്രേമവും ഭക്തിയും അങ്ങയുടെ സഹജീവികൾക്കു വേണ്ടുവോളം ദാനം ചെയ്തുകൊള്ളുക". ഭഗവാൻ യുവരൂപം കൈക്കൊണ്ടതോടുകൂടി സ്വതേ ഒരു ഭക്തനായിരുന്ന അദ്വൈതന്റെ ഭഗവൽപ്രേമം പതിൻമടങ്ങു വർദ്ധിച്ചു്, ഹൃദയം പരിശുദ്ധഭക്തിപ്രവാഹത്താൽ പൂർണ്ണമായി. ഭഗവാന്റെ കരുണാപൂർണ്ണങ്ങളായ വാക്കുകൾ, അദ്വൈതാചാര്യനെ ഉത്തരം പറയുവാൻ പ്രേരിപ്പിച്ചു. അദ്ദേഹം സഗൽഗദം പറഞ്ഞു. "എന്റെ ഭക്തിവൈഭവത്താൽ കൃഷ്ണനായി ഭഗവാൻ ലോകരുടെ രക്ഷക്കായി അവതരിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞാൽ എന്നെ ആരാണു വിശ്വസിക്കുക? അവിടുത്തെ ഇച്ഛയില്ലെങ്കിൽ, ആർക്കാണു ഭഗവാനെ ലോകത്തിലേക്കു വരുത്തുവാൻ സാധിക്കുക? സകലമനുഷ്യരും, അവിടുത്തെ സന്തതികളാണു്. അവരുടെ ദുഃഖത്തിൽ അവിടേക്കുള്ളതുപോലെ അനുതാപം മറ്റാർക്കുണ്ടാകും? അവിടുന്നു സ്വേച്ഛയാ തന്റെ സന്തതികളുടെ രക്ഷക്കായി വന്നിരിക്കയാണു്. ഞാൻ ജീവികളിൽവെച്ചു നികൃഷ്ടനാണു്. അങ്ങിനെയുള്ള ഞാനെങ്ങിനെയാണു് അവിടുത്തെ ആനയിക്കുവാൻ പ്രാപ്തനാകുന്നതു്. മനുഷ്യരക്ഷക്കായുള്ള അവിടുത്തെ ഈ അവതാരത്താൽ ഞങ്ങൾക്കു് അസാദ്ധ്യമായ ഭഗവദ്ദർശനം സുസാദ്ധ്യമായിത്തീർന്നു. അസാദ്ധ്യത്തെ സുസാദ്ധ്യമാക്കുന്നതിനുമാത്രമെ സാധിക്കയുള്ളൂ. ഭഗവാനനുവദിക്കുമെങ്കിൽ, മനുഷ്യജന്മത്തിന്റെ പരമോദ്ദേശമായ മോക്ഷത്തെ ഭഗവൽപാദസേവകൊണ്ടു ഞങ്ങൾക്കു പ്രാപിക്കാം". ഇത്രയും പറഞ്ഞു് അദ്ദേഹം ഭഗവൽപാദങ്ങൾക്കരികിലിരുന്ന ഗംഗാജലംകൊണ്ടു് ആ പാദപത്മങ്ങളെ കഴുകി സുഗന്ധദ്രവ്യങ്ങൾകൊണ്ടും പുഷ്പങ്ങൾകൊണ്ടും പൂജിച്ചു. അ

ദൈവതാചാര്യനു പൂജാദിബാഹ്യക്രിയകളിൽ അത്യധികം വിശ്വാസമുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ വിധിപ്രകാരം ഭഗവൽ പാദപൂജ ചെയ്തതാണു്.

ഭഗവാനാകട്ടെ, അദ്വൈതാചാര്യനോടു് ഒരു വരം വരിച്ചുകൊള്ളുവാൻ കല്പിച്ചു. അദ്വൈതാചാര്യൻ എന്തു വേണ്ടുവെന്നറിയാതെ കുഴങ്ങി. ഭഗവാനാണു് തന്റെ മുമ്പിൽ ഇരിക്കുന്നതെന്നും, താൻ ഇന്ദ്രത്വം പ്രാർത്ഥിച്ചാൽ ക്രൂടി ഭഗവാനതു നൽകുമെന്നും അദ്വൈതനറിയാമായിരുന്നു. പക്ഷെ ബാല്യംമുതൽ ലോകത്തിലെ ആധിപത്യവും സ്ഥാനമാനാദികളും നശ്വരങ്ങളും, ദുഃഖഹേതുക്കളുമാണെന്നു മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നതിനാൽ അദ്ദേഹം അവയെ ആഗ്രഹിച്ചില്ല. അതു തന്നെയല്ല, ഭഗവൽസാന്നിദ്ധ്യം അദ്വൈതാചാര്യന്റെ ഹൃദയത്തെ നശ്വരങ്ങളായ ചിന്തകളിൽ നിന്നും വേർപെടുത്തി സർവ്വജീവികളുടേയും ക്ഷേമത്തെ മാത്രം ഇച്ഛിക്കുന്നതാക്കിത്തീർക്കയാൽ, അദ്ദേഹം സ്വാർത്ഥലേശംപോലും ക്രൂടാതെ സഹിതത്തിനു പകരം തന്റെ സർവ്വസഹജീവികൾക്കുംവേണ്ടി ഭഗവാനോടു പ്രാർത്ഥിച്ചു. "ഭഗവാനെ, അടിയനു് അവിടുന്നു വരം തരുവാനാഗ്രഹിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ, ഭഗവൽപ്രേമവും, ഭക്തിയും, ജാതിമതഭേദമെന്യെ, അഹ്നാനർഹതാചിന്തക്രൂടാതെ, സർവ്വജനങ്ങൾക്കും ഒരുപോലെ വിതരണം ചെയ്യുവാൻ കരുണ ചെയ്താലും. അങ്ങയുടെ ഏറ്റവും നികൃഷ്ട സന്തതിക്കുക്രൂടി ഈ ആനന്ദമനുഭവിക്കുമാറാക്കുക!"

അദ്വൈതാചാര്യന്റെ ഈ നിസ്വാർത്ഥമായ പ്രാർത്ഥന സർവ്വ ശ്രോതാക്കളേയും സന്തുഷ്ടരാക്കി. ശചീപുത്രന്റെയും, ദരിദ്രന്മാരുടെയും, പാപികളുടെയും, അജ്ഞാനികളുടെയും സുഹൃത്തായ അദ്വൈതാചാര്യന്റെയും മഹിമയെ മൂകതകണ്ടും പ്രശംസിച്ചു.

ഭഗവാൻ ഈ പ്രാർത്ഥനയാൽ പ്രീതനായി. "അങ്ങയുടെ ഈ പ്രാർത്ഥന അങ്ങയുടെ മനഃസ്ഥിതിക്കൊത്തതുതന്നെയാണു്. സ്വാർത്ഥരഹിതമായ പ്രേമമാണു് എന്നെ ജയിക്കുന്നതു്. അങ്ങക്കു് ആഗ്രഹസാഫല്യം ഞാൻ തന്നിരിക്കുന്നു. അങ്ങയുടെ അനുഗ്രഹത്താൽ, മഹാപാപികൾക്കുടി പാതകം നശിച്ചു പ്രേമത്താലും ഭക്തിയാലും അനുഗൃഹീതരായിത്തീരട്ടെ".

അദ്വൈതാചാര്യൻ നിമായിയുടെ ഈശ്വരത്വത്തിൽ പൂർണ്ണമായി വിശ്വസിച്ചുകൊണ്ടു് ശാന്തീപുരിയിലേക്കു മടങ്ങിപ്പോയി. പക്ഷെ, എത്ര ശ്രമിച്ചിട്ടും സംശയങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉള്ളിൽ ക്രമേണ ഉദിച്ചുവരാതിരുന്നില്ല. ഭഗവാനെപ്പറ്റി പിന്നെയും അദ്ദേഹം സംശയിച്ചുതുടങ്ങി. നിമായിക്കു് എന്തൊ ഒരസാധാരണ ശക്തി വൈഭവമുണ്ടെന്നാദ്ദേഹം വിശ്വസിച്ചു. എന്നാൽ, ഈ വക ശക്തികൾ പ്രയത്നേന മനുഷ്യക്കു ലഭിക്കാവുന്നവയാണു്. വാസ്തവത്തിൽ നിമായി ഈ വിധം ഒരു സിദ്ധനൊ അതൊ ഭഗവാൻതന്നെയൊ എന്നു് ആചാര്യനു വീണ്ടും ശങ്ക തുടങ്ങി. യാദൃച്ഛികമായി നിമായിയെ ഒരിക്കൽക്കുടി ഒന്നു പരീക്ഷിക്കണമെന്നു കരുതി അദ്ദേഹം ഒരു ദിവസം രാവിലെ, മുന്നറിയിപ്പൊന്നുംകൂടാതെ നവദ്വീപിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. തന്റെ സംശയങ്ങളെ ഈ അവസാന പരീക്ഷയാൽ തീർക്കാമെന്നദ്ദേഹം ആശിച്ചു.

ശ്രീകൃഷ്ണൻ കാർമ്മേഘവർണ്ണനാണു്. എന്നാൽ നിമായിയാകട്ടെ, ധവളശരീരനാണു്. നിത്യാനന്ദൻ നിമായിയെ ശ്രീകൃഷ്ണസ്വരൂപത്തിൽ കണ്ടിട്ടുണ്ടെന്നു് അദ്വൈതാചാര്യൻ കേട്ടിട്ടുണ്ടു്. ഭഗവാൻ തനിക്കുകൂടി ശ്രീകൃഷ്ണരൂപത്തിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടാൽ തന്റെ സംശയം നിശ്ശേഷം നീങ്ങുമെന്നദ്ദേഹത്തിനു തോന്നി. എന്തെന്നാൽ, ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനല്ലാതെ, വൃന്ദാവനവിഹാരിയായ തന്റെ സ്വരൂപത്തിൽ

യഥാർത്ഥമായി പ്രത്യക്ഷപ്പെടുവാൻ സാധിക്കയില്ല എന്ന് അദ്ദേഹം ദൃഢമായി അറിഞ്ഞിരുന്നു.

അഥവാ, ആക്കെങ്കിലും ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാന്റെ രൂപത്തിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുവാൻ എങ്ങിനെയെങ്കിലും സാധിച്ചുവെങ്കിൽതന്നെ, ഭഗവാൻ ഈ ബഹുമാനരഹിതമായ പ്രവൃത്തിയെ അനുവദിക്കയില്ല. അദ്വൈതാചാര്യൻ ആദ്യം നിമായിയുടെ ഗൃഹത്തിൽ പോയി. അദ്ദേഹത്തെ അവിടെ കാണായ്കയാൽ ശ്രീവാസന്റെ ഗൃഹത്തിലേക്കു ചെന്നു. അവിടെ നിമായി അനുചരന്മാരുമായി ശ്രീകൃഷ്ണകഥാപ്രസംഗം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കയായിരുന്നു. അദ്വൈതാചാര്യൻ വരുന്നതു കണ്ടപ്പോൾ നിമായിയോടൊപ്പം അവരെല്ലാവരും അദ്ദേഹത്തെ സ്വാഗതം ചെയ്യാനെഴുന്നേറ്റുനിന്നു. അദ്വൈതാചാര്യനും ഭഗവാനും അന്യോന്യം അഭിവാദ്യംചെയ്തു. "സീതാപതി നമ്മുടെ ഇടയിൽ വന്നിരിക്കയാൽ ഇനി നമുക്കു മരണഭയമാവശ്യമില്ല". എന്നു നിമായി കൂട്ടുകാരോടു പറഞ്ഞു. നിമായി "സീതാപതി" എന്ന വാക്കു് വ്യാജാർത്ഥത്തോടെയാണു് ഉപയോഗിച്ചതു്. ശ്രീരാമൻ എന്നും അല്ലെങ്കിൽ സീതാ എന്ന പേരുള്ള പത്നിയോടുകൂടിയ അദ്വൈതാചാര്യൻ എന്നും സീതാപതി എന്ന വാക്കിനു് അർത്ഥം വരാം. നിമായി വാസ്തവത്തിൽ വിചാരിച്ചതു് ശ്രീരാമചന്ദ്രനെപ്പോലെ മഹാനായ അദ്വൈതാചാര്യൻ അവരെയെല്ലാം ഉഷ്ണോൽപ്പാദകമായ മൃത്യുവിൽനിന്നുദ്ധരിക്കുവാൻ പ്രാപ്തനാണെന്നായിരുന്നു.

ഭഗവാന്റെ ഈ പ്രശംസ അദ്വൈതാചാര്യനെ സന്തോഷിപ്പിച്ചു. അദ്ദേഹം തക്കതായ മറുപടി പറഞ്ഞു. നിമായി വീണ്ടും പറഞ്ഞു. "അങ്ങയുടെ യാദൃച്ഛികമായ ശാന്തിപുരിയാത്ര എന്നെ വളരെ സങ്കടപ്പെടുത്തി". അപ്പോഴേക്കും ആരോ വന്നു് ശചീദേവി അദ്വൈതാചാര്യനെ സ്വഗൃഹത്തിൽ അത്താഴത്തിനു ക്ഷണിച്ചിരിക്കുന്നു

തായി പറഞ്ഞു. അദ്വൈതാചാര്യൻ ആ ക്ഷണനം നന്ദി പൂർവ്വം സ്വീകരിക്കയും ചെയ്തു.

പിന്നീട് അവർ എല്ലാവരുംകൂടി സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ അദ്വൈതാചാര്യൻ ശ്രീവാസനോട് എന്തോ മന്ത്രിച്ചു. നിമായി അതു കാണുകയാൽ, അതെന്താണെന്ന് തങ്ങൾക്കുകൂടെ കേൾപ്പാനാഗ്രഹമുള്ളതായി പറഞ്ഞു. ശ്രീവാസൻ "അങ്ങ നിത്യാനന്ദന്റെ ദൃഷ്ടിയിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടപോലെ ശ്രീകൃഷ്ണസ്വരൂപത്തിൽ അദ്വൈതാചാര്യന്റെ ദൃഷ്ടിയിൽകൂടി പ്രത്യക്ഷപ്പെടാത്തതിലുള്ള ഖേദത്തെപ്പറ്റി പറഞ്ഞതാണു"" എന്നു പറഞ്ഞു.

ശ്രീഗൌരാംഗൻ ഈ അപേക്ഷയെ ഒരു നേരം പോക്കായെ കരുതിയുള്ളൂ. "എന്റെ യഥാർത്ഥ രൂപം ഇതാണു്. ഇതു തന്നെയാണു് അദ്വൈതാചാര്യന്റെ ഏറ്റവും ഇഷ്ടപ്പെട്ടുന്ന രൂപവും" എന്നാണു് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞതു്. അദ്വൈതാചാര്യൻ കുഴപ്പത്തിലായി. നിമായിയുടെ സാധാരണ സ്വരൂപം തനിക്കെത്രയും പ്രിയപ്പെട്ടതാണെന്നു സമ്മതിച്ചാൽ പിന്നീടു ശ്രീകൃഷ്ണസ്വരൂപത്തിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുവാനദ്ദേഹത്തിന്നാവശ്യപ്പെടാൻ നിവൃത്തിയില്ലാതാവും. നേരെമറിച്ചു് ശ്രീകൃഷ്ണസ്വരൂപത്തിൽതന്നെ കാണേണമെന്നു വീണ്ടും ആവശ്യപ്പെട്ടാൽ നിമായിയുടെ സുന്ദരരൂപം തനിക്കിഷ്ടമുള്ളതല്ലെന്നു ഭഗവാനു തോന്നിയാലൊ എന്നും ഭയമുണ്ടായി. അദ്ദേഹം അതുകൊണ്ടു മൌനമവലംബിച്ചു. ശ്രീവാസൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ രക്ഷക്കായി പറഞ്ഞു. "ഭഗവാനെ! അങ്ങയുടെ ഗൌരാംഗസ്വരൂപം മറ്റെല്ലാരൂപങ്ങളെക്കാൾ ലാവണ്യമുള്ളതാണു്. പക്ഷെ ഭഗവാൻ ശ്രീകൃഷ്ണസ്വരൂപത്തിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടാമെന്നു പറഞ്ഞിട്ടു പ്രത്യക്ഷപ്പെടാത്തതിൽ. അദ്വൈതാചാര്യനു കുണ്ഠിതമുണ്ടെന്നേയുള്ളൂ." ശ്രീവാസൻ കാര്യമായിട്ടാണങ്ങിനെ പറഞ്ഞതെന്നു നിമായിക്കു മനസ്സിലായി. അതദ്ദേഹത്തെ അത്ഭുതപ്പെടുത്തി. നിമായി ദുഃഖത്തോടും ലജ്ജ

യോട്ടം മുഖം താഴ്ത്തി. "ഞാൻ എന്തൊ അബദ്ധം പറഞ്ഞിരിക്കണം. എനിക്കിതുമാത്രമറിയാം. ഞാൻ ഇടക്കു പ്രജ്ഞാഹീനനാകാറുണ്ടെന്നും, ആ സമയത്തെന്തെല്ലാമൊ പറയാറുണ്ടെന്നും, അതു ചിലപ്പോൾ ശുദ്ധഭ്രാന്തന്മാരെപ്പോലെ വല്ല വിഡ്ഢിത്തമോ ദൈവദോഷമോ കൂടി ആയിരിക്കാമെന്നും എനിക്കറിയാം. പക്ഷെ, നിങ്ങളെല്ലാവരും എന്നെ സ്നേഹിക്കുന്നുണ്ടു്. ഞാൻ നിങ്ങളോടു പലപ്പോഴും എന്നെ രക്ഷിക്കേണമെന്നു വിനയപൂർവ്വം അപേക്ഷിച്ചിട്ടില്ലെ? ആ സ്ഥിതിയിൽ ഞാനെന്താണു പറയുന്നതെന്നൊ പ്രവൃത്തിക്കുന്നതെന്നൊ എനിക്കു നിശ്ചയമില്ല. ഞാൻ അപ്പോഴൊരു വിധത്തിലും ഭഗവാൻ ശ്രീകൃഷ്ണനു ദോഷമായി ഒന്നും സംസാരിക്കാതെയും പ്രവൃത്തിക്കാതെയുമിരിക്കാൻ സൂക്ഷിക്കേണമെന്നു് ഞാൻ നിങ്ങളോടപേക്ഷിച്ചിട്ടില്ലെ? ഒരു പക്ഷെ ഈ സ്ഥിതിയിൽ എന്നെപ്പോലെ ഒരു സാധു മനുഷ്യനാലെ സാദ്ധ്യമായ ഇക്കാര്യം അദ്വൈതാചാര്യനോടു് ഏറ്റിട്ടുണ്ടായിരിക്കാം. പക്ഷെ, സ്വബോധമില്ലാത്ത സ്ഥിതിയിൽ വല്ലതും ചെയ്യാമെന്നേറ്റിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ, അതിനുവേണ്ടി ഇപ്പോൾ എന്നോടാവശ്യപ്പെടുന്നതു് ന്യായമാണൊ?"

ശ്രീവാസൻ:—പക്ഷെ ശ്രീ നിത്യാനന്ദനു് അങ്ങു ശ്രീകൃഷ്ണസ്വരൂപത്തിൽ പ്രത്യക്ഷനായില്ലെ?

നിമായി:— അതുവ്വൊ? ഉണ്ടെങ്കിൽ എനിക്കതെങ്ങിനെ സംഭവിച്ചുവെന്നു നിശ്ചയമില്ല. ഞാൻ ആ വക സമയങ്ങളിൽ തീരെ അശക്തനാണു്. അപ്പോൾ സംഭവിക്കുന്ന അത്ഭുതങ്ങളെപ്പറ്റി എനിക്കൊരു നിശ്ചയവുമില്ല. ഈ അസാധാരണ സംഭവങ്ങൾ എന്റെ അധീനത്തിലല്ല. അവ തന്നാത്താൻ സംഭവിക്കയും അപ്രത്യക്ഷമാകുകയും ചെയ്യുന്നു.

ശ്രീവാസൻ:— അങ്ങു തന്നെ തനിക്കു സാധാരണവും അസാധാരണവുമായ രണ്ടവസ്ഥകളുണ്ടെന്നു പറയുന്നു. പക്ഷെ ഞങ്ങളുടെ വിനയപൂർവ്വാഭിപ്രായത്തിൽ, അങ്ങ് അസാധാരണമായി പറയുന്നതു് അങ്ങയുടെ യഥാർത്ഥാവസ്ഥയും, സാധാരണമായി പറയുന്നതു് അവിടുത്തെ അസാധാരണാവസ്ഥയുടെ, അതായതു്, ലോകരംഗത്തിലഭിനയിക്കുവാനുള്ള വേഷവുമാണെന്നാണു്.

നിമായി:— ഭഗവാന്റെ സ്വരൂപം അതിനായി അത്യധികം ആഗ്രഹിക്കുന്ന ഒരു ഭക്തനു ധ്യാനത്തിൽ മാത്രമെ കാണ്മാൻ കഴിയുകയുള്ളൂ. ആചായ്യനു ശ്രീകൃഷ്ണസ്വരൂപം കാണ്മാനാഗ്രഹമുണ്ടെങ്കിൽ കണ്ണുകളടച്ചു ധ്യാനിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കട്ടെ. കരുണാനിധിയായ ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാൻ അദ്ദേഹത്തിനു ദർശനം നൽകുമായിരിക്കാം.

അദ്വൈതാചായ്യൻ കുതൂഹലം മൂലവും, ആശയോടും കൂടി കണ്ണുകളടച്ചു ധ്യാനിക്കുവാൻ ഇരുന്നു. മറ്റുള്ള ഭക്തന്മാരും അതേ ആഗ്രഹത്തോടെ അദ്വൈതാചായ്യനെ നോക്കിക്കൊണ്ടിരുപ്പായി.

കുറച്ചു സമയം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അദ്വൈതാചായ്യൻ സമാധിസ്ഥനാകുകയും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശ്വാസഗതി നിലക്കുകയും ചെയ്തു. തൽസമയം അദ്ദേഹം മൃതപ്രായനായി കാണപ്പെട്ടു. ഭക്തന്മാർക്കു പരിഭ്രമമായി. എന്നാൽ ഉടൻതന്നെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശരീരം പുളകിതമാകുകയും ദേഹത്തിലുള്ള ചെറുരോമങ്ങൾ നിവർന്നു നിൽക്കുകയും ചെയ്തതിനാൽ അദ്ദേഹത്തിനു് ജീവനുണ്ടെന്നവർക്കു മനസ്സിലായി. അപ്പോൾ ശ്രീവാസൻ അദ്വൈതാചായ്യന്റെ ഈ അവസ്ഥക്കു കാരണമെന്താണെന്നു നിമായിയോടു ചോദിച്ചു.

നിമായി:— ഒരു പക്ഷെ അദ്ദേഹത്തിനു സ്വഹൃദയാന്തർഭാഗത്തു് ശ്രീകൃഷ്ണദർശനം ലഭിച്ചിരിക്കാം. അതിന്റെ ബാഹ്യചിഹ്നങ്ങളാണു് ഇതെല്ലാം.

ശ്രീവാസൻ:— ഭഗവാനെ! അദ്വൈതാചാര്യന്റെ ഹൃദയത്തിൽ അവിടുന്നു ശ്രീകൃഷ്ണസ്വരൂപിയായി പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടുവെങ്കിലും ഞങ്ങളുടെ മുമ്പിൽ ആ രൂപത്തിൽ അങ്ങ് പ്രത്യക്ഷപ്പെടുകയില്ല പക്ഷെ ഞങ്ങൾക്കതുകൊണ്ട് ദുഃഖമില്ല. എന്തെന്നാൽ അങ്ങയുടെ ഈ രൂപംതന്നെ കാണുന്നതിൽ ഞങ്ങൾ കൃതാർത്ഥരാണ്. അവിടുന്നു കരുണചെയ്ത് അദ്വൈതാചാര്യനെ പ്രബുദ്ധനാക്കുമോ?

നിമായി:— സാധുവായ ഞാൻ ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ പ്രവൃത്തികളെ നിയന്ത്രിക്കുന്നതെങ്ങിനെ? അല്പം ക്ഷമിക്കുക. എന്നിൽ നിന്നും ഒരു സഹായവും കൂടാതെതന്നെ അദ്ദേഹം പ്രബുദ്ധനായിത്തീരും.

കുറച്ചു കഴിഞ്ഞപ്പോഴേക്കും അദ്വൈതാചാര്യൻ സമാധിയിൽനിന്നും ഉണർന്നു. പെട്ടെന്നു നിദ്രയിൽനിന്നുണർന്നവനെപ്പോലെ അദ്ദേഹം ചുറ്റുപാടും നോക്കി. പക്ഷെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദൃഷ്ടിയിൽനിന്നും എന്തൊ മറഞ്ഞതിനെ അന്വേഷിക്കുന്നവനെപ്പോലെയാണ് ചുറ്റും നോക്കിയിരുന്നതു്. എന്നിട്ട് അദ്ദേഹം വിലപിക്കുവാൻ തുടങ്ങി. "എന്റെ നയനങ്ങളെ ആനന്ദിപ്പിച്ചിരുന്ന കാർമേഘവർണ്ണനും, തേജോമയനും, സുന്ദരനുമായ ആ ബാലനെവിടെ? അവന്റെ കണ്ണുകൾ പ്രേമാമൃതം വർഷിക്കുന്നവയും, അവന്റെ സ്വരൂപം തേജോമയവുമായിരുന്നു. എന്റെ നയനാനന്ദകരനായ ആ ബാലകനെവിടെ?"

ഇപ്രകാരം ദുഃഖപൂർവ്വം ശ്രീകൃഷ്ണസ്വരൂപത്തെ വർണ്ണിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതു്, ശ്രോതാക്കൾക്ക് അമൃതവർഷമായിത്തോന്നി. ഓരോ ഹൃദയങ്ങളും ഭഗവൽപ്രേമാമൃതത്താൽ പരിപൂർണ്ണങ്ങളായിത്തീർന്നു.

ശ്രീവാസൻ:— ഞങ്ങളോടു വിശദമായി അങ്ങു കണ്ടതു് എന്താണെന്നും, ആരെയാണെന്നും പറയുക!

അപ്പോഴെക്കും നല്ലവണ്ണം സ്വബോധം വന്ന അദ്വൈതാചാര്യൻ മറുപടി പറഞ്ഞു. "നമ്മുടെ മുമ്പിൽ കാണുന്ന നിമായിയുടെ വിദ്യയാണിതെല്ലാം. ഞാൻ കണ്ണടച്ച ഉടൻതന്നെ, അദ്ദേഹം എന്റെ ഹൃദയത്തിലേക്കു കയറി ശ്രീകൃഷ്ണസ്വരൂപത്തിൽ എന്റെ ഹൃദയത്തിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ട് പിന്നെ വീണ്ടും നിങ്ങൾക്കെല്ലാം കാണാവുന്ന ഇതേ രൂപത്തിൽതന്നെ പുറത്തേക്കു വന്നു."

ഗൌരാംഗൻ:— അങ്ങ് ഉറങ്ങിപ്പോയിട്ട സ്വപ്നം കണ്ടു. അതെല്ലാം എന്റെ വിദ്യയാണെന്നും പറയുകയും ചെയ്യുന്നു.

അദ്വൈതൻ:— അതൊരു സ്വപ്നമൊ? ഞാൻ വ്യക്തമായി അങ്ങ് എന്റെ ഹൃദയത്തിൽ പ്രവേശിക്കുന്നതു കണ്ടു. ദയവുചെയ്തു മായയാൽ എന്റെ ദൃഷ്ടികളെ മറയ്ക്കരുതെ! ഞാൻ ആരെ ഭജിക്കുന്നുവൊ ആ ഭഗവാൻ തന്നെയാണ് അവിടുന്ന്.

നിമായി വീണ്ടും ലജ്ജാവനതമുഖനായി ഇതെല്ലാം വെറും ഒരു നേരമ്പോക്കായി തള്ളുവാൻ ശ്രമിച്ചു. അദ്ദേഹം ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാൻതന്നെയാണ് എന്നു പറഞ്ഞദ്ദേഹത്തെ അലൌകികപ്പെടുത്താൻ ഇഷ്ടപ്പെടാതെ ഭക്തന്മാരും ഭഗവാന്റെ ഭാഗം പിടിച്ചു, അദ്വൈതാചാര്യന്റെ ഈ ദർശനം ഭഗവൽകരുണയാൽ ലഭിച്ച ഒരനുഗ്രഹം മാത്രമാണെന്നു പറഞ്ഞു.

അദ്വൈതാചാര്യനു താൻ പ്രേമപൂർവ്വം ഭജിച്ചിരുന്ന ഭഗവാന്റെ ദർശനം ലഭിച്ചിട്ടുകൂടി, താമസിയാതെ ഹൃദയത്തിൽ സംശയം ഉദിച്ചു. വിശ്വാസം നമ്മുടെ ഇച്ഛക്കധീനമല്ല. ദർശനംകൊണ്ടുമാത്രം വിശ്വാസം ദൃഢമാകുകയില്ല. ഒരു പരീക്ഷയിൽ ഉള്ള വിജയം മറ്റു പരീക്ഷകളെ ചെയ്യാൻ പ്രേരിപ്പിക്കും. അദ്വൈതാചാര്യൻ മോഹിച്ചിരുന്ന വിധത്തിൽ ഭഗവാനെ പരീക്ഷിച്ചു വിശ്വാസയോഗ്യമായ

തെളിവുണ്ടായിട്ടുകൂടി, വിശ്വാസത്തിന്ന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയത്തിൽ സ്ഥിരപ്രതിഷ്ഠ ഉണ്ടായില്ല. വിശ്വാസം ഒരു പ്രത്യേകമനഃസ്ഥിതിയുടെ ഫലമാണ്. അതു് ചിലക്ക് എളുപ്പത്തിലും, മറ്റു ചിലക്ക് എത്രയൊ പരാജയങ്ങൾക്കുശേഷവും മാത്രമെ ലഭിക്കുന്നുള്ളൂ. ഒരുപക്ഷെ അദ്വൈതാചാര്യന്റെ ഈ സംശയംകൂടി ഭഗവാൻ എന്തൊ ഉദ്ദേശസാദ്ധ്യത്തിന്നായിത്തന്നെ മാറാതിരുന്നതായിരിക്കാം. അദ്വൈതാചാര്യന്റെ ഈ സംശയങ്ങളാൽ, തന്റെ ഭാവിഅനുചരന്മാർ എത്രയൊ തീവ്രമായ പരീക്ഷണങ്ങൾക്കു ശേഷമെ തന്റെ മാഹാത്മ്യത്തെ അനുഭവിച്ചിട്ടുള്ളൂ എന്നു കാണിക്കുവാനും, വൈഷ്ണവനേതാവും, ജ്ഞാനിയും, തത്വചിന്തകനും, ബുദ്ധിമാനും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ നേതൃത്വത്തിന്നുകൂടി ഒരെതിരാളിയുമായ തന്റെ ഈശ്വരത്വത്തെപ്പറ്റി ദ്വേഷിക്കുന്നവനുമായ അദ്വൈതാചാര്യൻ പലേ പരീക്ഷകൾക്കും ശേഷം ഒടുവിൽ തന്നിൽ വിശ്വാസമുള്ളവനായി ഭവിച്ചുവെന്നു ലോകരെ കാണിച്ചുകൊടുപ്പാനുമായിരിക്കാം ഭഗവാന്റെ ഉദ്ദേശം.

പതിനാലാമദ്ധ്യായം

പുണ്ഡരീകനും ഹരിദാസനും

ഇക്കാലത്താണു ചിറ്റഗോങ്ങിലെ പ്രസിദ്ധ ഭക്തനായ പുണ്ഡരീകൻ നവദ്വീപിലേക്കു വന്നതു്. അദ്ദേഹം നിരവധി ശിഷ്യന്മാരോടുകൂടിയവനും ധനികനുമായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതവും തന്റെ ധനസ്ഥിതിക്കൊത്തവണ്ണമായിരുന്നു. പക്ഷെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയം ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനധീനമായിരുന്നു. ഭൌതിക ഐശ്വര്യങ്ങൾക്ക് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയത്തെ ആകർഷിക്കുവാൻ സാധിച്ചി

രുന്നില്ല. അദ്ദേഹവും രാമാനന്ദനുമാണ്, ലൌകികസുഖാനഭ്രതിയോടൊപ്പംതന്നെ മനുഷ്യനു സ്വഹൃദയത്തെ ഭഗവൽപാദസേവയിൽ സ്ഥിരപ്രതിഷ്ഠയോടുകൂടിയതാക്കിത്തീർക്കാൻ കഴിയുമെന്നു, ലോകരെ പഠിപ്പിച്ചതു്. അദ്ദേഹം നവദ്വീപിലെത്തി, താമസംവിനാ ശ്രീഗൌരാംഗപാദങ്ങളിൽ, ആത്മസമർപ്പണം ചെയ്തു. ഇപ്രകാരമാണു് അക്കാലത്തു ജീവിച്ചിരുന്ന മഹാഭക്തന്മാരെ ഓരോരുത്തരേയായി ഭഗവാൻ തന്റെ സമീപത്തിലേക്കാകർഷിച്ചതു്!

ശ്രീഗൌരാംഗലീലകളെപ്പറ്റി നമുക്കു് അറിവാൻ വേണ്ടി അവയേയെല്ലാം ഗ്രന്ഥങ്ങളിലാക്കിയിട്ടുള്ള ഭക്തന്മാർ സംശയംവിനാ ഈ മഹാത്മാക്കളിൽ ചിലർ ഭഗവാന്റെ അവതാരോദ്ദേശപ്രാപ്തിക്കായി ഭഗവാന്റെ കൂടെ അവതരിച്ചവരാണെന്നുകൂടി പറയുന്നു. അതിനുദാഹരണമായി ഭഗവാന്റെ പ്രധാന അനുചരന്മാരുടെ അസാധാരണവും, അത്ഭുതപൂർവ്വവുമായ ഭക്തിവൈഭവം തന്നെ നമുക്കെടുക്കാം. അവർ ഓരോരുത്തരും ഓരോ ആദിത്യഭഗവാന്മാരേപ്പോലെ തങ്ങൾ ജീവിച്ചിരുന്ന സ്ഥലത്തേയും ചുറ്റുപാടുകളേയും പാവനങ്ങളാക്കിത്തീർത്തു പ്രകാശിച്ചു.

അവക്കോരോരുത്തർക്കും, അത്ഭുതകരങ്ങളായ ഓരോ ജീവചരിത്രങ്ങളുമാണുള്ളതു്. പക്ഷെ അവയെപ്പറ്റി വിസ്തരിപ്പാനിവിടെ സ്ഥലമോ സമയമോ ഇല്ല. ഭഗവാന്റെ ലീലകളിൽത്തന്നെ ചിലതു് വിസ്തരഭയത്താൽ വിട്ടുകളയേണ്ടിവന്നിട്ടുണ്ടു്.

ഭഗവല്ലീലകളിൽ ഒട്ടും അപ്രധാനമല്ലാത്ത ഒരു ഭാഗം ഭക്തനായ ഹരിദാസനും അഭിനയിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ഹരിദാസനും അദ്വൈതാചാര്യനെപ്പോലെ ഒരു വൃദ്ധനും, ഭഗവാന്റെ ഗുരുസ്ഥാനമഹിച്ചിരുന്നവനും, അക്കാലത്തു ജീവിച്ചിരുന്നവരിലൊരു പ്രധാന ഭക്തനുമായിരുന്നു. ബുറാൻ ജില്ലയിൽ ജനിച്ചുവളർന്ന ഒരു മുസൽമാനായിരുന്ന ഹരിദാസൻ. പക്ഷെ

ശ്രീകൃഷ്ണഭക്തനായിത്തീർന്നു തന്റെ ഭക്തികൊണ്ടും വ്രതദയ കൊണ്ടും വിഖ്യാതനായി ഭവിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രധാന സാധന അഹോരാത്രം ഉച്ചത്തിൽ ഹരിനാമസങ്കീർത്തനമാ യിരുന്നു. ആ ഭക്തൻ ഹരിനാമ ജപത്താൽ മാത്രമല്ല ശ്രവ ണമാത്രത്താൽക്കൂടി ഒരു മനുഷ്യനു മുക്തിനേടാമെന്നു ദൃഢ മായി വിശ്വസിച്ചിരുന്നു. ഹരിനാമം ശ്രവണപുടങ്ങളിലെ ത്തിയിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ, മൃഗങ്ങൾ പക്ഷികൾ തുടങ്ങിയ ജീവി കൾക്കുകൂടി മുക്തി സിദ്ധിക്കുമെന്നും അദ്ദേഹം വിശ്വസിച്ചി രുന്നു. അതുകൊണ്ടാണു് അദ്ദേഹം ഉച്ചത്തിൽ ഹരിനാമം ജപിച്ചിരുന്നതു്.

അദ്ദേഹം ബിനാപോൾ വനങ്ങളിൽ ഒരു കുടിൽ കെട്ടിയിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ തപോവൃത്തി ആ നാട്ടിൽ വേഗത്തിൽ പ്രസിദ്ധമായിത്തീർന്നു. ആ സ്ഥലത്തെ ധനിക നായ സെമിന്ദാർ, സുന്ദരനും യുവാവും ആയിരുന്ന അദ്ദേഹ ത്തിന്റെ ഭക്തിയെപ്പറ്റി പരീക്ഷിച്ചറിവാനായി ഒരു വേ ശ്യയെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അരികിലേക്കയച്ചു. പക്ഷേ തന്നത്താൻ ആ സ്ത്രീയാൽ, ആകൃഷ്ടനാകുന്നതിനു പകരം ഹരിദാസന്റെ ഭക്തിവൈഭവത്താൽ ആ വേശ്യ ആകൃഷ്ടയാ കുകയാണുണ്ടായതു്. പശ്ചാത്താപസംയുക്തയായ ആ സ്ത്രീ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യയായിത്തീർന്നു. അന്നുമുതൽ പരിശുദ്ധമായ മാർഗ്ഗത്തിൽ ജീവിച്ചു വരികയും ചെയ്തു. ഹരിദാസനാകട്ടെ തന്റെ കുടിൽ ആ സ്ത്രീക്കു് താമസി പ്പാനും കൊടുത്തു് അവിടെനിന്നും പോയി.

ആ പ്രദേശത്തെ മുസൽമാൻകാസി, ഹരിദാസൻ ജന്മനാ മുസ്ലിമായിട്ടുകൂടി തന്റെ മതത്തെ ഉപേക്ഷിച്ചു ഒരവിശ്വാസിയായിത്തീർന്നിരിക്കുന്ന വിവരം ബംഗാളിൽ ആ പ്രദേശങ്ങളുടെ ഭരണാധികാരിയായ മുസൽമാൻ ഗവ ർണ്ണരെ അറിയിക്കുകയും അയാൾ ഉടനെ ഹരിദാസനെ പിടിച്ചു തന്റെ മുമ്പിൽ കൊണ്ടുവരുവാൻ കല്പന നല്കു

കയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹത്തെ ഭടന്മാർ ഗവർണ്ണരുടെ മുമ്പിൽ വിലങ്ങുവെച്ചു കൊണ്ടുചെന്നു. എന്നാൽ ഹരിദാസന്റെ ദൃഢവിശ്വാസവും ഭക്തിയും ഗവർണ്ണരുടെ ഹൃദയത്തെ മൃദുവാക്കുകയാണുണ്ടായതു്. പക്ഷെ അയാളുടെ മേലുദ്യോഗസ്ഥനായ ഗോരായി ഒരു കഠിനഹൃദയനും മതഭ്രാന്തനുമായിരുന്നതിനാൽ അയാൾക്കു് ഹരിദാസനെ ശിക്ഷിക്കേണമെന്നു കല്പനകൊടുക്കേണ്ടി വന്നു. ഈവിധ മതവിദ്വേഷികളെ ശിക്ഷിക്കാതിരുന്നാൽ, ഒരു മുസൽമാൻ ഹിന്ദുമതം സ്വീകരിക്കുക എന്നുള്ള സംഭവം മറ്റുള്ള മുസൽമാൻമാരുടെ മതവിശ്വാസത്തിന്നിളക്കം വരുവാനിടയാക്കുമെന്നു മാത്രമല്ല, അതു മതസ്ഥാപകനായ മുഹമ്മദിന്നു ഒരപമാനംക്രൂടിയാകുമെന്നു് ഗോരായി അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. അതുകൊണ്ടു് ഗവർണ്ണർക്കു മനസ്സില്ലെങ്കിലും, ഹരിദാസന്നു വധശിക്ഷ വിധിക്കേണ്ടിവന്നു.

ഈ ശിക്ഷ വിധിച്ചുവെങ്കിലും അതിന്റെ ഉദ്ദേശം ഹരിദാസനെ തന്റെ വിശ്വാസത്തിൽ നിന്നും പിന്തിരിക്കുവാനായിരുന്നു. മരണഭയത്താൽ അതു് ഹരിദാസൻ ചെയ്തുയില്ലെന്നു കണ്ടപ്പോൾ, അദ്ദേഹത്തിനെ സാവധാനമായി കഠിനവേദന അനുഭവിപ്പിക്കുവാൻ അവർ തീർച്ചയാക്കി.

ഹരിദാസന്നു പിന്നീടു് വിധിച്ച ശിക്ഷ കഠിനവും അതി ക്രൂരവുമായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തെ ചന്തസ്ഥലത്തു് കൊണ്ടുപോയി കുരടാവുകൊണ്ടടിക്കുകയായിരുന്നു ഈ ശിക്ഷ. ഒരു സ്ഥലത്തുവെച്ചു കുറെ ശിക്ഷിച്ച ശേഷം, മറെറാരുസ്ഥലത്തു കൊണ്ടുപോയി ശിക്ഷിക്കുക! ഇങ്ങിനെ ആപ്രദേശത്തുണ്ടായിരുന്ന ഇരുപത്തിരണ്ടു ചന്തസ്ഥലങ്ങളിലും കൊണ്ടുപോയി അടിക്കുവാനായിരുന്നു ഗോരായിയുടെയും മറ്റും ഉദ്ദേശം. ഒരിക്കൽ ഈ ശിക്ഷയുടെ സ്വാദറിഞ്ഞാൽ ഹരിദാസൻ പശ്ചാത്തപിച്ചു പിന്തിരിയുമെന്നും, എന്നാൽ പിന്നീടീശിക്ഷ ആവർത്തിക്കാതെ കഴിയും, എന്നും ആണു് അവർ കരുതിയതു്.

ഇപ്രകാരം കഠിന വേദന അനുഭവിച്ചുകൊണ്ട് വളരെ നേരം കഷ്ടപ്പെട്ടുകൊണ്ടുള്ള മരണശിക്ഷയാണ് ഈ ഭക്തന്ന് വിധിച്ചതു്. ഗോരായി അഹങ്കാരത്തോടെ ഹരിദാസനോട് പറഞ്ഞു.

ഗോരായി:— നമ്മുടെ കല്പനയെ ലംഘിച്ചാലുള്ള ഫലം എന്താണെന്നു നോക്കുക. ഒരു പക്ഷെ ഒന്നാമത്തെ ശിക്ഷ നിന്റെ അന്ധവിശ്വാസത്തെ നീക്കംചെയ്തില്ല എന്നു വരികിൽ തന്നെ നിശ്ചയമായും രണ്ടാമത്തേയോ മൂന്നാമത്തേയോ ശിക്ഷ നിനക്കു സൽബോധം ഉദിപ്പിക്കാതിരിക്കയില്ലാ. അതുകൊണ്ട് ഇപ്പോഴെങ്കിലും തന്നെ കീഴടങ്ങുകയല്ലെ നല്ലതു്? ഇപ്പോൾ തന്നെ മതവിശ്വാസത്തെപ്പറ്റിയുള്ള "കൽമാ" വായിക്കുക! അല്ലെങ്കിൽ അതിന്റെ ഫലമനുഭവിച്ചുകൊള്ളുക. നീ വീണ്ടും നമ്മുടെ മതത്തിലേക്ക് തിരിച്ചു വരുകയാണെങ്കിൽ ഉടൻതന്നെ സർക്കാരിൽ ഒരു നല്ല ഉദ്യോഗം തരുവാനും നാം തയ്യാറാണു.

ഹരിദാസൻ സ്വതേ വളരെ ശാന്തനും, മൃദുഹൃദയനുമായിരുന്നു. ഇപ്രകാരമുള്ള ഭീഷണികൾ കേട്ടപ്പോൾ അദ്ദേഹം അക്ഷമനായി അഭിമാനത്തോടെ വിളിച്ചു പറഞ്ഞു. "എന്റെ ശരീരത്തേയും ആത്മാവിനേയും വെട്ടി കഷ്ണങ്ങളാക്കിയാൽക്കൂടി ഞാൻ പരിപാവനമായ ഹരിനാമത്തെ ഉപേക്ഷിക്കയില്ല".

ഹരിദാസന്റെ ഈ മറുപടി അധികാരികളെ വളരെ ക്രുദ്ധരാക്കിത്തീർത്തു. അവരുടെ വിശ്വാസപ്രകാരം, ഒരു മതേതരൻ ഈശ്വരന്റെപോലും ശത്രുവായിരുന്നു. ഹരിദാസനെ ശിക്ഷിക്കുവാനായി ചന്തസ്ഥലത്തേക്ക് കൊണ്ടുപോയി.

ഈ കഠിന ശിക്ഷ ഹരിദാസന്നസഹനീയമായിരിക്കുമെന്നെല്ലാവരും വിചാരിച്ചു. പക്ഷെ ആ ഭക്തന്റെ

ഹൃദയത്തിൽ അപ്പോൾ തന്റെ ശിക്ഷയെപ്പറ്റിയുള്ള ചിന്തകളല്ല ഉണ്ടായിരുന്നത്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവി തോദ്ദേശം, സ്വ ജീവികളുടെയും മോക്ഷമായിരുന്നു. അതൈപ്രതാചായ്വിനെപ്പോലെ അദ്ദേഹവും തന്റെ സഹജീ വികളുടെ ജന്മസാഫല്യത്തിനായി പ്രാർത്ഥിക്കയായിരുന്നു. ഭഗവാന്റെ ഏറ്റവും തുച്ഛസൃഷ്ടികളായ ചെറുപ്രാണിക ളോടുപോലും ഹരിദാസനു വളരെ സൌഹാർദ്ദമുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ രക്തം കുടിച്ചിരുന്ന ഒരു കൊതുവിനെ പ്പോലും അദ്ദേഹം ഉപദ്രവിച്ചിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ടു് തന്റെ ശിക്ഷയിലേപ്പെട്ടവരെ ഭഗവാൻ കഠിനമായി ശിക്ഷിക്കുമെന്നുള്ള ചിന്തയായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തെ അപ്പോൾ അധികം ദുഃഖിപ്പിച്ചതു്. തനിക്കു് കിട്ടുവാൻ പോകുന്ന ശിക്ഷയെപ്പറ്റി അദ്ദേഹം വിസ്മരിച്ചു. ജഗൽപിതാവായ ഭഗവാൻ തന്റെ ശിക്ഷകന്മാരോടു് ഏതുവിധത്തിലാണു് പെരുമാറുക എന്നാണദ്ദേഹം ഭയന്നതു്.

അദ്ദേഹം ഉച്ചത്തിൽ പതിവനുസരിച്ചു ഹരിനാമം ജപിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഹരിദാസനെ കഠിനമായി ദണ്ഡി ക്കുന്നില്ലെ എന്നു നോക്കുന്നതിന്നായി ഗോരായിയും മറ്റും അവിടെ വന്നു നില്ക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖം ചിന്താകുലമായിരുന്നുവെങ്കിലും, ഭയത്തിന്റെയൊ പരി ഭ്രമത്തിന്റെയൊ ലക്ഷണങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖത്തു ണ്ടായിരുന്നില്ല. "തന്റെ കുറ്റം സമ്മതിക്കുക! അല്ലെ ങ്കിൽ കുരടാവു് പുറത്തു വീഴും" എന്നു പറഞ്ഞ തന്റെ ശിക്ഷകന്മാരോടു് ഹരിനാമം ജപം മാത്രമായിരുന്ന ആ മഹാഭക്തന്റെ ഉത്തരം. കുരടാവു് ഹരിദാസന്റെ പുറത്തു വീഴുന്നു. ഹരിദാസൻ നടുങ്ങുകയൊ, മുരങ്ങുകയൊ ചെയ്യു ന്നില്ല. പക്ഷെ നാമം ജപിക്കുന്നു. വീണ്ടും ഹരിദാസനെ ദണ്ഡിപ്പിക്കുന്നു! ഭഗവാൻ മനുഷ്യഹൃദയത്തെ നല്ലപോലെ പരീക്ഷിക്കയും മനസ്സിലാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. പക്ഷെ, തന്റെ ഒരു യഥാർത്ഥ ഭക്തൻ തനിക്കുവേണ്ടി എന്തും

ചെയ്യാനൊരുങ്ങുമ്പോൾ ഭഗവാൻ ഭക്തനെ അത്ഭുതകരങ്ങളായ വഴികളാൽ രക്ഷിക്കുന്നു.

"ഹരീ!" എന്നുള്ള ഓരോ ജപത്തിന്നുമൊപ്പം ഹരിദാസൻ അടിക്കപ്പെട്ടു. ഹിന്ദുക്കളും മുസൽമാൻമാരും ആബാലവൃദ്ധം ഈ കഠിന പരീക്ഷയേക്കാണ്മാൻ അവിടെ കൂടിയിരുന്നു. ഒരു സാധുവും ഈശ്വരഭക്തനും, നിർദ്ദയം മർദ്ദിക്കപ്പെടുന്നതു കണ്ടിട്ട് അവർ നടുങ്ങിപ്പോയി. അവർ ഈ നിഷ്ഠുരകർമ്മത്തെ രാജ്യത്തിന്നൊട്ടാകെ ആപൽസൂചകമായിക്കരുതി. അവർ തമ്മിൽ പലതും പറഞ്ഞു തുടങ്ങി. "ഭഗവാനിതു സഹിക്കില്ല. ഒരു ഭൂകമ്പംതന്നെ ഉണ്ടായേക്കാം. ശക്തന്മാർ അശക്തന്മാരെ മർദ്ദിക്കുന്നതു ഈശ്വരൻ അധികകാലം സഹിക്കില്ല". എന്നിങ്ങനെയെല്ലാം അവിടെക്കൂടിയ ജനങ്ങൾ അന്യോന്യം പറയുവാൻ തുടങ്ങി. പക്ഷെ ഹരിദാസനെ നോക്കിയപ്പോൾ അവർ ഈവക സ്വാർത്ഥചിന്തകളെ വെടിഞ്ഞു. എന്തൊരു ദൈവീകശാന്തിയും, മാധുര്യവും ആണു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖത്തു കളിയാടിയിരുന്നതു്. ശ്രീഹരിക്കുവേണ്ടിയാണു് താൻ ഇതനുഭവിക്കുന്നതെന്നുള്ള ചിന്തയാൽ ഒരു ദൈവീകപരമാനന്ദം അദ്ദേഹമനുഭവിച്ചു. ആ ആനന്ദാനുഭൂതിയിൽ തന്റെ വേദന മറന്നു. എത്രയൊ വ്യക്തമായിക്കാണായിരുന്ന ഈ പരമാനന്ദം കാണികൾക്കും അനുഭവപ്പെടുകയാൽ അവർ ബാഷ്പവർഷം ചെയ്യാൻ തുടങ്ങി.

എങ്കിലും ഹരിദാസനു ഒരു ദുഃഖമുണ്ടായിരുന്നു. തന്റെ ഹിംസകന്മാർ ഇതിലും എത്രയോ അധികം തീവ്രമായ വിധത്തിൽ ശിക്ഷിക്കപ്പെടുമെന്നുള്ള ചിന്തയാൽ, സരളഹൃദയനായ അദ്ദേഹം അവരുടെ പ്രവൃത്തിയുടെ മൂഢതയേപ്പറ്റി അവരെ മനസ്സിലാക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചു. അദ്ദേഹം തന്റെ ഹിംസകന്മാരോടു പറഞ്ഞുതുടങ്ങി. "അല്ലയോ സഹോദരന്മാരെ! നിങ്ങൾ! എന്നെ അടിക്കുന്നതുകൊണ്ടു്

നിങ്ങൾക്കെന്തു ലാഭമാണുള്ളതു്? ഞാൻ നിങ്ങൾക്കൊരു പദ്രവും ചെയ്തിട്ടില്ലല്ലോ. നിങ്ങൾ മൂസൽമാനായാലും ഹിന്ദുവായാലും ഒരു ജീവിയെ ഉപദ്രവിക്കുന്നതു തെറ്റാണെന്നു് സമ്മതിക്കാതെ നിവൃത്തി ഇല്ല. പ്രത്യേകിച്ചു് ഒരു നിരപരാധിയായ മനുഷ്യനെ ഉപദ്രവിക്കുന്നതു് കഷ്ടമല്ലേ? ശ്രീഹരി സാക്ഷിയായി, ഞാൻ പറയുന്നു, നിങ്ങളുടെ അടി എന്നെ വേദനിപ്പിക്കുന്നതുകൊണ്ടല്ല ഞാൻ ഈ വിധം പറയുന്നതു്. ഈ പ്രവൃത്തിയാൽ നിങ്ങൾക്കു് കഠിനമായ കഷ്ടതകൾ നിങ്ങൾ തന്നെ വരുത്തിക്കൂട്ടുകയാണല്ലൊ എന്നുള്ള ചിന്ത എന്നെ പരിഭ്രാന്തനാക്കുന്നതുകൊണ്ടാണു്."

പക്ഷെ ഹരിദാസന്റെ ഹിംസകന്മാരിൽ ചിലർക്കു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാക്കുകൾ കേട്ടിട്ടു് മനസ്സലിഞ്ഞുവെങ്കിലും, അവർക്കവരുടെ കല്പന നിറവേറ്റാതെ നിവൃത്തിയില്ലായിരുന്നു. അല്ലെങ്കിൽ അവർക്കുംകൂടി ശിക്ഷ അനുഭവിക്കേണ്ടിവരും. ഹരിദാസന്നീസംഗതി മനസ്സിലായപ്പോൾ അദ്ദേഹം അവരോടു പറയാതെ, ആത്ബന്ധുവായ ഭഗവാനോടു് തന്നെ, നേരിട്ടു പ്രാർത്ഥിച്ചുതുടങ്ങി. ഭഗവാന്റെ സാന്നിദ്ധ്യത്തേയും കാരുണ്യത്തേയും നല്ലപോലെ അറിയുന്ന ഒരു ഭക്തന്റെ ദൃഢവിശ്വാസത്തോടെ അദ്ദേഹം സഹൃദയം ഭഗവാനെ തുറന്നു കാണിച്ചു. അദ്ദേഹം ഉച്ചത്തിൽ പ്രാർത്ഥിച്ചു. "ഭഗവാനേ! എന്റെ ഭഗവാനെ! കരുണയുടെ ഇരുപ്പിടമായ അവിടുന്നു് ഇവരോടു് ദയവു ചെയ്യണേ! ഇവർക്കെന്നോടുള്ള ദ്വേഷ്യത്തെ കണക്കാക്കരുതെ! ഇവർ അജ്ഞാനികളാകയാൽ ഇവരുടെ കുറ്റത്തിന്റെ ഗൌരവം അറിയുകയില്ല". അദ്ദേഹം ഈ പ്രാർത്ഥന ചെയ്തതു് ഭഗവാനതു് കേൾക്കുമെന്നുള്ള പൂർണ്ണവിശ്വാസത്തോടെയായിരുന്നു. സഹൃദയവാസിയായ ഭഗവാനുമായി അടുപ്പിച്ച ആപ്രാർത്ഥന അദ്ദേഹത്തെ പരമാനന്ദസമാധിയിൽ നിമഗ്നനാക്കി.

അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഈ ഉച്ചത്തിലുണ്ടായ പ്രാർത്ഥന കാണികളെ വല്ലാതെ ഇളക്കിമറിച്ചു. അവർ ആശ്ചര്യം

കൊണ്ട് സ്തബ്ധരായി. ഹരിദാസൻ നേരമ്പോക്ക് പറയുകയായിരുന്നോ? അതോ അദ്ദേഹത്തിന്ന ഭ്രാന്തുപിടിച്ചുവോ? അവർ കേട്ടതു് ശരിതന്നെയോ? അവർ ജാഗ്രദവസ്ഥയിലൊ സപ്നാവസ്ഥയിലൊ വത്തിച്ചിരുന്നതു്? മുസൽമാൻമാരാൽ അടിച്ചു കൊല്ലപ്പെടുന്ന ഒരു മനുഷ്യൻ തന്റെ ക്രൂരന്മാരും കഠിനഹൃദയന്മാരുമായ ഹിംസകന്മാരുടെ ക്ഷമത്തിന്നുവേണ്ടി പ്രാർത്ഥിക്കുന്നതു് കണ്ടപ്പോൾ അവരെല്ലാവരും ശുദ്ധഭ്രാന്തന്മാരെപ്പോലെയായിത്തീന്നു. ചിലർ വിലപിച്ചു, ചിലർ നൃത്തം ചെയ്തു, മറ്റു ചിലർ ഹരിദാസനു പകരം അടികൊള്ളുവാൻ തയ്യാറായി, പിന്നെയും ചിലർ ഹരിദാസന്റെ ഹിംസകന്മാരെ ശപിക്കുവാൻ തുടങ്ങി.

അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹിംസകന്മാരും അതുപോലെതന്നെ മാനസാന്തരപ്പെട്ടു, പരിഭ്രാന്തന്മാരായി ശിക്ഷിക്കാതെ നിപ്പായി. അവരുടെ ദൈവാധീനത്താൽ, ഹരിദാസനപ്പോഴെക്കു് സമാധിസ്ഥനായിരുന്നതിനാൽ, അവർ അദ്ദേഹം മൃതനായെന്ന വ്യാജവത്തമാനം പരത്തി, അദ്ദേഹത്തെ ഗംഗാതീരത്തിൽതന്നെ വെള്ളമധികമില്ലാത്ത സ്ഥലത്തെടുത്തിട്ടു. ആ ജലസ്പർശം ഹരിദാസനെ ആശ്വസ്തനാക്കി. സമ്പോധംവന്ന ഉടനെ അദ്ദേഹം കരകയറി. ഉടനെ ഒരു ജനക്കൂട്ടം അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുഗ്രഹം ലഭിപ്പാനായി ചുറ്റുംകൂടി. കാസിതന്നെ ഈ അത്ഭുതവത്തമാനംകേട്ട ഹരിദാസന്റെ അരികിൽവന്ന പാദങ്ങളിൽ വീണു നമസ്കരിച്ചു. കാസി സപതേ, ഒരു ദുഷ്ടനായിരുന്നില്ല. തന്മൂലം ഹരിദാസനെ ഒരു യഥാർത്ഥ ഭക്തനായറിഞ്ഞ ഉടൻ പശ്ചാത്താപത്തോടെ മാപ്പു ചോദിച്ചു. അദ്ദേഹം ഉടനെ കാസിയെ മാപ്പുകൊടുത്തനുഗ്രഹിക്കയും ചെയ്തു.

മഹാഭക്തനായ ഹരിദാസൻ, അദ്വൈതാചാര്യനിൽ തന്നെക്കാൾ മാഹാത്മ്യം കാണുകയാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യനായിത്തീന്നു. എന്നാൽ അദ്വൈതാചാ

യ്യനും, ഹരിദാസനും, അവരുടെ അസംഖ്യം ശിഷ്യന്മാരും, ഇരുപത്തിമൂന്നു വയസ്സു മാത്രം പ്രായമായിരുന്ന നവദ്വീപിലെ ബ്രാഹ്മണയുവാവിനാൽ, തങ്ങൾക്കായി നിർമ്മിക്കപ്പെട്ട പ്രേമസാഗരത്തിൽ മുങ്ങിപ്പോയി. ചെറുനദികൾ ഗംഗാദിമഹാനദികളിലും അവ പിന്നീട് സമുദ്രത്തിലും ലയിക്കുന്നതുപോലെ നിരവധി മഹാഭക്തന്മാരായ ശിഷ്യന്മാരോടുകൂടിയ അദ്വൈതാചാര്യന്റെ വ്യക്തിത്വം നിമായിയിൽ ലയിച്ചു.

പതിനഞ്ചാമദ്ധ്യായം

നിമായിയുടെ വിവിധ ഭാവങ്ങൾ

മുൻപു് പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതുപോലെ നിമായി വിവിധ ഭാവങ്ങൾക്കു അധീനനായിരുന്നു. ചിലപ്പോൾ ഭഗവദ്വിരഹത്താൽ നിമായി ശോകാധീനനായും, ചിലപ്പോൾ ഭഗവൽസാമീപ്യമനുഭവിക്കുന്നവനേപ്പോലെ ആനന്ദമഗ്നനായും, മറ്റു ചില സമയങ്ങളിൽ താൻ, ഭഗവാൻ തന്നെയാണെന്നുള്ള ഭാവത്തിലും ആണു് വർത്തിച്ചിരുന്നതു്. ഇതിനൊക്കെ പുറമെ തന്റെ സാധാരണ ഭാവത്തിൽ, നിമായി മറ്റുള്ള ജനങ്ങളെപ്പോലെ, മധുരസ്വഭാവത്തോടുകൂടിയ ഒരു യുവാവു് മാത്രമായിരുന്നു. ആ സമയങ്ങളിൽ, അധികവും മൌനിയും, ഒരു ബാലനെപ്പോലെ സരളഹൃദയനും, ഒരു മാതാവിനെപ്പോലെ സ്നേഹപൂർണ്ണനുമായിരുന്നു. തന്നെത്തുണവൽ നികൃഷ്ടമായിക്കരുതിയും മറ്റുള്ളവരെ ഭഗവാനെയെന്നപോലെ ആദരിച്ചുകൊണ്ടുമാണു് നിമായി ജീവിച്ചതു. നേരമ്പോക്കു പറയുന്നതിൽ നിമായിക്കു് എപ്പോഴും ഉത്സാഹമായിരുന്നു. നിമായിയുടെ പുഞ്ചിരി, ചന്ദ്രകിരണങ്ങളെപ്പോലെ ശീതളവും, ആനന്ദദായകവുമായിരുന്നു. എന്നാൽ

ഈ സാധാരണ ഭാവത്തിൽ നിമായിയെ അപൂർവ്വമായെ കാണാറുള്ളൂ. ഇനിയും വേറൊരു ഭാവത്തിൽ നിമായി അക്രൂരാദി, ഭക്തന്മാരെപ്പോലെ പ്രവർത്തിക്കയും, സംസാരിക്കയും ചെയ്തിരുന്നു.

മിക്കസമയവും നിമായി ആനന്ദസമാധിയിലാണ് കഴിച്ചിരുന്നതു്. ശ്രീകൃഷ്ണൻ തന്റെ സമീപത്തില്ലാതിരിക്കുമ്പോൾ നിമായി കഠിനമായ വിരഹദുഃഖം അനുഭവിച്ചുവന്നു. നിമായിയുടെ വിരഹവ്യഥ കണ്ടാൽ ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാൻ തന്റെ സാന്നിദ്ധ്യത്താൽ ആ ദുഃഖം ശമിപ്പിച്ചില്ലെങ്കിൽ നിമായിയുടെ പ്രാണൻ പോയേക്കുമെന്നു കാണുന്നവർക്കു തോന്നും. ഹൃദയവും, ശ്വാസകോശവും സ്തംഭിച്ചു കാഴ്ചയിൽ മൃതനാണെന്നു ശങ്കിക്കുമാറു ഇടക്കിടെ ബോധരഹിതനായി അദ്ദേഹം വീഴുന്നതു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിരഹവ്യഥയുടെ ദൃഷ്ടാന്തമാണു്. നിമായിയുടെ ഈ അവസ്ഥയെപ്പറ്റി ഒരു ഭക്തന്റെ വിവരണം ഏകദേശം താഴെ പറയും പ്രകാരമാണു്. "തേങ്ങിക്കരഞ്ഞുകൊണ്ടു് നിമായി തന്റെ ഒരു സുഹൃത്തിന്റെ കണുത്തിൽ കെട്ടിപ്പിടിച്ചു പറയുന്നു. എന്റെ സ്നേഹിതാ! ഞാൻ മരിക്കാറായെന്നു തോന്നുന്നു. അങ്ങക്കു് എന്റെ ജീവനെ രക്ഷിക്കുവാൻ സാധിക്കുമോ? നിങ്ങൾ എന്നോടു് ക്ഷമിച്ചിരിക്കുവാൻ പറയുന്നു. ഞാൻ ക്ഷമിച്ചിരിക്കുവാൻ ശ്രമിക്കുന്നുണ്ടു്. പക്ഷെ എന്റെ ഹൃദയം എന്നെ അനുസരിക്കുന്നില്ല. എന്നെ പോകാനനുവദിക്കുക! എന്റെ കൃഷ്ണന്റെ അടുക്കലേക്കു് ഞാൻ പോകട്ടെ! നിങ്ങളെന്നെതടയുന്നതെന്തിനാണു്?, ഞാൻ പോകട്ടെ! അല്ലെങ്കിൽ എന്റെ ജീവൻ പൊയ്പോകും?"

നിമായി ഇതുയും പറഞ്ഞു ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ അടുക്കലേക്കു പോകുവാൻ ശ്രമിക്കുന്നു. പക്ഷെ ആ ശ്രമത്തിൽ ബോധരഹിതനായി നിലം പതിക്കുന്നു. എന്നാൽ പെട്ടെന്നു അദ്ദേഹം ശ്രീകൃഷ്ണനെ കാണുന്നു. തന്റെ അപ്പോഴത്തെ

പരമാനന്ദം അവർണ്ണനീയമാണ്. അദ്ദേഹം ആനന്ദാധിക്യത്താൽ ഉന്മത്തനെപ്പോലെ നൃത്തം ചെയ്യുന്നു.

വേറൊരു ഭക്തൻ പറയുന്നു "എന്റെ സുന്ദരനായ നിമായി ശ്രീകൃഷ്ണസമാഗമത്തിന്നായി, അത്യാഡംബരത്തോടെ കോപ്പിട്ടിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ നയനങ്ങളിൽനിന്നും ആനന്ദാശ്രുക്കൾ ഭൂമിയിൽ പതിച്ചു ഭൂമിയെ പങ്കമയമാക്കിത്തീർക്കുന്നു. ആനന്ദപ്രവാഹം നിമായിയുടെ ഹൃദയത്തിൽനിന്നും കരകവിഞ്ഞൊഴുകി അദ്ദേഹം നൃത്തം ചെയ്യുമ്പോൾ ലോകത്തെ മുഴുവൻ ആനന്ദനൃത്തം ചെയ്യിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം ഉടനെ എന്റെ പ്രാണനാഥനിതാ വന്നിരിക്കുന്നു എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ട് ആനന്ദസമാധിയിൽ ലയിച്ചുപോകുന്നു."

ഈവിധ സമാധി സമയങ്ങളിൽ ഭഗവാൻ ചിലപ്പോൾ പ്രത്യക്ഷനാകാറുണ്ട്. ചിലപ്പോൾ തന്റെ ഈശ്വരത്വത്തെ അല്പം സമയത്തേക്കും, മറുചില സമയങ്ങളിൽ വളരെ നാഴികകൾക്കും പ്രകാശിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും. ഒരിക്കൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടുമ്പോൾ എത്ര സമയത്തേക്ക് ആ സ്ഥിതിയിലിരിക്കുമെന്നു മുൻകൂട്ടി അറിയുവാൻ സാധിക്കയില്ല. ചിലപ്പോൾ സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതിനിടയിൽ ഒരു വാക്കുകൊണ്ടോ മറ്റൊ തന്റെ ഈശ്വരത്വത്തെ വെളിപ്പെടുത്തി തൽക്ഷണം പൂർവ്വാവസ്ഥയെ പ്രാപിക്കയും ചെയ്യും. ഒരു ദിവസം മുരാരിയുമായി വെറുതെ സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കയായിരുന്നു. പക്ഷെ പെട്ടെന്നു നിമായിയുടെ ഭാവം മാറി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സാന്നിദ്ധ്യംതന്നെ ബഹുമാനജനകവും, സ്വരം ആജ്ഞാപൂർണ്ണവും, ദേഹം ഈവക സമയങ്ങളിലെ പതിവനുസരിച്ചു തേജോമയങ്ങളായ രശ്മികളെ ബഹിർഗമിപ്പിക്കുന്നതുമായിത്തീർന്നു. മുരാരിയും മറുള്ള ഭക്തന്മാരും ഭഗവാൻ എന്താണ് ഇനി പ്രവർത്തിക്കയൊ പറയുകയൊ ചെയ്യുക എന്നു ഉൽക

ണുയോടെ കാത്തു നിന്നു. ഭഗവാൻ ഇത്രമാത്രമെ പറഞ്ഞുള്ളൂ. "പ്രകാശാനന്ദൻ എന്ന കാശിയിലെ സന്ന്യാസി ആപൽകരങ്ങളായ തത്വങ്ങളെ പഠിപ്പിക്കുന്നു. അയാളെ ഞാനൊരു പാഠം പഠിപ്പിക്കും".

ഈ പ്രകാശാനന്ദൻ കാശിയിൽ സ്ഥിരവാസം ചെയ്തിരുന്ന ഒരു പ്രധാന സന്ന്യാസിയായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഒരദ്വൈതവാദിയായിരുന്നതുകൊണ്ട് ഭക്തിക്ക് എതിരായിരുന്ന, ജ്ഞാനമാർഗ്ഗത്തെയാണ് ഉപദേശിച്ചിരുന്നതു്. നിമായിയാകട്ടെ, ഭക്തിമാർഗ്ഗത്തേയാണല്ലോ ഉപദേശിച്ചിരുന്നതു്. നിമായി ഈ തർജ്ജനത്തിനുശേഷം വീണ്ടും സാധാരണാവസ്ഥയെ പ്രാപിച്ചു്, ഒന്നുംതന്നെ അപ്പോൾ അസാധാരണമായി സംഭവിക്കാത്തതുപോലെ സംസാരിച്ചു തുടങ്ങി.

ഭഗവദ്ചൈതന്യം ഉള്ള സമയങ്ങളിൽ താൻ പ്രവർത്തിക്കുന്നതോ, പറയുന്നതോ ഒന്നും നിമായി തന്റെ മനുഷ്യാവസ്ഥയിൽ ഓർമ്മിച്ചിരുന്നില്ല. അഥവാ ഓർത്താൽ തന്നെയും വളരെ അവ്യക്തവും അപൂർണ്ണവുമായിരുന്നു അതിന്റെ സ്മരണ. തന്റെ വെളിപാടു സമയങ്ങളിൽ ഏതെങ്കിലും വിധത്തിൽ ഈശ്വരവിഷയങ്ങൾക്കെതിരായി സംസാരിക്കുന്നുണ്ടോ എന്നായിരുന്നു നിമായിയുടെ വലിയ വിചാരം. തനിക്കിടക്കിടെ ബോധരാഹിത്യം ഉണ്ടാകാറുണ്ടെന്നും, ആ അവസരങ്ങളിൽ അസാധാരണമായ വിധത്തിൽ താൻ ചിലപ്പോൾ സംസാരിക്കുകയും പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്യാറുണ്ടെന്നും അദ്ദേഹത്തിന്നറിയാമായിരുന്നു. നിമായി ആ സമയത്തു പറയുന്നതിനെയെല്ലാം ഒരുവിധം പ്രലാപങ്ങളായാണ് പറഞ്ഞിരുന്നതു്. അതിൽ ഭഗവൽനിന്ദ സംഭവിക്കാതിരിപ്പാൻ പ്രത്യേകം സൂക്ഷിക്കേണമെന്നു ഭക്തന്മാരോടേല്പിക്കാറുണ്ടു്. തന്മൂലം ഭക്തന്മാർ അദ്ദേഹം ആ സമയത്തു് പറയുന്ന കാര്യങ്ങളേയൊ, പ്രവൃത്തികളേയൊ പററി സ്വസ്ഥനായ നിമായിയോടു് പറയാറില്ല.

ആദ്യകാലങ്ങളിൽ ഈശ്വരത്വം പ്രത്യക്ഷമാകുന്നതിനു മുമ്പ് നിമായിയുടെ പെരുമാറ്റത്തിൽ ചില സൂചനകൾ കാണുമായിരുന്നു. ഈശ്വരനായി മാറുന്നതിനു മുമ്പു സാധാരണയായി ഒരു മോഹാലസ്യം ആദ്യകാലങ്ങളിൽ അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടാകാറുണ്ട്. ക്രമേണ ഈ പതിവുകൾ മാറി സന്നിധാനം കുറെക്കൂടി വേഗത്തിലും, എളുപ്പത്തിലും ഉണ്ടായിതുടങ്ങി. ഭഗവാൻ ഒരു തവണ 21 മണിക്കൂർ നേരത്തേക്ക് പ്രകാശമാനനായിരുന്നു. ആ മഹാപ്രകാശത്തെപ്പറ്റി വിസ്തരിച്ചു പറയാം.

ഒരു ദിവസം സ്നാനാനന്തരം, പെട്ടെന്ന് നിമായി ചൈതന്യമയനായിത്തീർന്നു. അതും ശ്രീവാസന്റെ ഗൃഹത്തിൽതന്നെയാണ് ഉണ്ടായത്. ഇത്തവണ, പതിവിനെതിരായി നിമായി, സമാധിസ്ഥനോ, ബോധരഹിതനൊ, ആകാതെതന്നെ ഭഗവൽപീഠത്തിൽ ചെന്നിരുന്നു. എന്നിട്ട് ഭക്തന്മാരോട്ട് ഭഗവൽസ്തുതികൾ ഗാനംചെയ്യാനരുളിച്ചെയ്തു. ജനലുകളും വാതിലുകളും തുണികൊണ്ടുള്ള മറകളാൽ മൂടപ്പെട്ടിരുന്നുവെങ്കിലും, ഭഗവൽസ്വരൂപത്തിൽനിന്നും നിഗ്ഗമിച്ചിരുന്ന ശീതളങ്ങളും പ്രകാശമാനങ്ങളുമായ രശ്മികൾ മൂലം, ആ മുറി ചന്ദ്രികയാൽ പ്രകാശിതമായപോലെയായിഭവിച്ചു. ഗദാധരൻ പുഷ്പമാല്യങ്ങളാലും മറ്റും ഭഗവദ്വിഗ്രഹത്തെ അലങ്കരിച്ചു. നിത്യാനന്ദൻ ഭഗവാന്റെ ശിരസ്സിനുമീതെ ഒരു കട പിടിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. നരഹരിയാകട്ടെ ഭഗവാനെ വെൺചാമരംകൊണ്ടു വീശി.

ഭഗവാൻ സ്വഗാംഭീര്യത്തെ ആകഷ്ണീയമായ പുഞ്ചിരിയാൽ അകറ്റിക്കൊണ്ട്, തന്റെ സ്വരൂപമാധുര്യത്താൽ സകലഭക്തന്മാരേയും പുളകിതഗാത്രരാക്കിത്തീർത്തു. കരുണാപൂർണ്ണങ്ങളായ കടാക്ഷങ്ങളാൽ ഓരോ ഭക്തന്മാർക്കും സ്വഹൃദയവാസിയാണ് ഭഗവാനെന്ന് അദ്ദേഹം മനസ്സിലാക്കിക്കൊടുത്തു. അവർക്ക് ഭഗവാനെ പുറത്തുകാണുന്നതു

പോലെ സ്വഹൃദയങ്ങളിലും പ്രതിഷ്ഠിതനായി കാണുവാൻ കഴിഞ്ഞു.

കവികളുടെ ഭാവനയുടേയും, ചിത്രകാരന്മാരുടെ ചിന്താശക്തിയുടേയും, മഹഭക്തന്മാരുടെ ആനന്ദസ്വപ്നങ്ങളുടേയും, സീമ നവദ്വീപനിവാസികൾക്ക് പരിപൂർണ്ണമായി അനുഭവിക്കുവാൻ സാധിച്ചു. അവർ വാസ്തവമായും ഭഗവാനുമായി അഭിമുഖീകൃതരായത്തീർന്നു.

ആ ഭാഗ്യനിധികളായ ഭക്തന്മാർ ആനന്ദസമുദ്രത്തിൽ നിമഗ്നരായി, ഭഗവാനെ തുളസീദളങ്ങൾകൊണ്ടും, വസ്ത്രാലങ്കാരാദി ഭൂഷണജാലങ്ങൾകൊണ്ടും, ഭക്തിപൂർവ്വം പൂജിച്ചു.

ഇതിനെല്ലാം പുറമെ, ഹൃദയവികസിതമായ പരിശുദ്ധ പ്രേമമലർകൊണ്ട് ഭഗവാനെ ആ ധന്യന്മാർ ആരാധിച്ചു. അവക്ക് ആ അവസരത്തിൽ അനുഭവഗോചരമായ വികാരങ്ങളെ എങ്ങിനെ വർണ്ണിക്കാം! ഇടംപ്രഥമമായി അന്ന് അവർ "പ്രേമം" എന്ന ചെറുപദത്തിന്റെ യാഥാർത്ഥ്യത്തെ മനസ്സിലാക്കി. ഞാൻ "പ്രേമിക്കുന്നു" എന്നു മനുഷ്യർക്ക് പറവാൻ പ്രയാസമില്ല. പക്ഷെ പ്രേമത്തിന്റെ ശരിയായ അർത്ഥം മനസ്സിലാക്കുന്നവർ ലോകത്തിൽ എത്രയോചുരുക്കം പേർമാത്രമാണ്. ആ ഭാഗ്യം വളരെ കുറച്ചു പേർക്കു മാത്രമേ ഭൂമിയിലനുഭൂതമാകുന്നുള്ളൂ. "പ്രേമിക്കുക" എന്നുവെച്ചാൽ ഭഗവാനെ സ്നേഹിക്കുക എന്നാണ് അർത്ഥം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ഏറ്റവും പരിശുദ്ധവും, സ്വാർത്ഥരഹിതവുമായ പ്രേമം മനുഷ്യന് തന്റെ ഒരു സഹജീവിയോട് ഉണ്ടാകുവാൻ സാധിക്കയില്ല. അതു മനുഷ്യൻ ഭഗവാനെപ്പോലെ സദ്ഗുണപരിപൂർണ്ണനല്ലാത്തതുകൊണ്ടുതന്നെയാണ്. പരിശുദ്ധ പ്രേമത്തിന്റെ ഏക പാത്രം പ്രേമസ്വരൂപനായ ഈശ്വരൻ മാത്രമാണ്. അതേ ഭഗവാൻ തന്നെ, ശ്രീവാസഗൃഹത്തിൽ സ്വഭക്തന്മാരുടെ കണ്ണുകൾക്കു

മുമ്പിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുമ്പോൾ അവർ പ്രേമോന്മത്തന്മാരായതിൽ അത്ഭുതപ്പെടാനൊന്നുമില്ല.

അന്നു പടിവാതിൽ കുറ്റി ഇട്ടിരുന്നില്ല. അതിനാൽ ഭക്തന്മാരല്ലാതെ പുറമേയുള്ളവർക്കും അകത്തു പ്രവേശിക്കാമായിരുന്നുവെങ്കിലും, അവരുടെ സംഖ്യ ചെറുതായിരുന്നു. വന്നവർ പൂർണ്ണഹൃദയത്തോടെ ഭഗവൽദാസ്യം സ്വീകരിക്കയും ചെയ്തു. ഭക്തന്മാരാകട്ടെ നാനാഭാഗങ്ങളിൽനിന്നും അവരാൽ കഴിയുന്നവിധം ഭഗവാനെ ആരാധിപ്പാനുള്ള ആഗ്രഹത്തോടെ ഭഗവൽപാശ്വത്തിലെത്തി. ഭഗവാൻ എത്ര കരുണാമയനും, ആനന്ദദായകനുമാണെന്നു ഓരോരുത്തനും ഹൃദയത്തിൽ ചിന്തിച്ചു.

അസംഖ്യം പുരുഷന്മാരും സ്ത്രീകളും ഭഗവൽപാദങ്ങിൽ പുഷ്പങ്ങൾ സമർപ്പിക്കയും ഭഗവാന്റെ ഗളത്തിൽ മാല്യങ്ങൾ ധരിപ്പിക്കയും ചെയ്തിരുന്നു. എങ്കിലും അവിടെ ഒരുതിക്കുംതിരക്കുമില്ല. ഓരോരുത്തരുടേയും മനസ്സു ഭഗവാനിൽ ഏകാഗ്രമായിരിക്കയാൽ മറ്റുള്ളവരുടെ പ്രവൃത്തികളെ അവർക്കു വീക്ഷിക്കാനുള്ള ഇടയില്ല. താനും ഭഗവാനും മാത്രമാണു് ആ മുറിയിൽ ഉള്ളതെന്നു ഓരോഭക്തനും തോന്നി. ഭഗവാൻ ഭക്തനേയും ഭക്തൻ ഭഗവാനേയും നിർന്നിമേഷം വീക്ഷിക്കുന്നു. എത്രയോപേർ ഭഗവാനോടു് പ്രാർത്ഥിക്കുന്നുണ്ടു്. എങ്കിലും, ശാന്തിയും, സമാധാനവും ആ ഗൃഹത്തിൽ കളിയാടുന്നു. പരമാത്മാവുമായുള്ള ബന്ധത്താൽ ജീവാത്മാക്കളുടെ ഐക്യം സമ്പൂർണ്ണമായി അവിടെ സംഭവിച്ചിരുന്നു. എങ്കിലും ഭക്തന്മാർക്കു് തങ്ങൾ ഓരോ വ്യത്യസ്തവ്യക്തികളാണെന്നു പൂർണ്ണമായ ബോധവും ഉണ്ടു്.

ഭക്തന്മാർ ഭഗവാനെ, "ജഗദീശ്വര! ഗുരോ! ശ്രീകൃഷ്ണാ!" എന്നിങ്ങിനെ പലേവിധത്തിലും സംബോധന ചെയ്യുന്നു. "ഭഗവാനായിക്കൊണ്ടു് അടിയൻ ഈ പുഷ്പമാല്യം സമർപ്പിക്കുന്നു. അതു കണ്ഠത്തിൽ ധരിക്കുവാനുള്ള കരുണയു

ണ്ടാകേണമേ!" എന്നുള്ള പ്രാർത്ഥനയോടെ ഒരു ഭക്തൻ ഭഗവാനൊരു പുഷ്പമാല്യം സമർപ്പിക്കുന്നു. അപ്പോൾ ഭഗവാൻ തന്റെ കഴുത്തിൽ കിടന്നിരുന്ന മാല്യത്തെ ഭക്തന്റെ ഗളത്തിലിട്ടിട്ട് ഭക്തന്റെ ഉപഹാരത്തെ സ്വീകരിപ്പാനായി തലകുനിക്കുന്നു.

ഒരു ഭക്തൻ അങ്ങാടിയിൽപോയി ഒരു നല്ല പട്ടുവസ്ത്രം വാങ്ങിച്ചുകൊണ്ടുവന്ന് ഭഗവാനു സമർപ്പിക്കുന്നു. ആ വസ്ത്രം ഭഗവാൻ ധരിച്ച് അതുവരെ ധരിച്ചിരുന്ന വസ്ത്രത്തെ തന്റെ ഭക്തനു നൽകുന്നു. ഭക്തനാകട്ടെ ആ വസ്ത്രത്തെ തന്റെ ശിരസ്സിൽ ചുറ്റി പരമാനന്ദനൃത്തം ചെയ്യുന്നു. ഈ വിധത്തിൽ ഭക്തന്മാർ ഭഗവാന് ഓരോ ഉപഹാരങ്ങളും പ്രേമപൂർവ്വം സമർപ്പിക്കയും, ഭഗവാനിൽനിന്നും ഓരോ പ്രത്യുപഹാരങ്ങളും സ്വീകരിക്കയും ചെയ്യുന്നു. ഭഗവാനാരുടേയും കടക്കാരനാകാനിച്ഛിക്കുന്നില്ല.

എന്നാൽ ഈ ഭക്തന്മാരെന്തിനാണ് ഇപ്രകാരം ഭഗവാന് വിവിധവസ്തുക്കളും സമർപ്പിക്കുന്നത്? എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ഭഗവാൻ മനുഷ്യരൂപത്തിൽ അവരുടെ മുമ്പിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതുകൊണ്ടും, ആ ഭഗവാനെ എങ്ങിനെയെങ്കിലും പ്രീതിപ്പെടുത്തേണമെന്നവർക്കാശയുള്ളതുകൊണ്ടുമാണ്. അവരെല്ലാവരും മനുഷ്യരാണ്. മനുഷ്യരുടെ നിലയിലെ അവർക്കു പൂജിപ്പാനും നിശ്ചയമുള്ളൂ. അവർ മധുരപലഹാരങ്ങളും മറ്റും ചന്തയിൽനിന്നു വാങ്ങികൊണ്ടുവന്നു ഭഗവാന്റെ മുമ്പിൽവെച്ച് അതു സ്വീകരിച്ചു ഭക്ഷണം കഴിപ്പാൻ ഭഗവാനോടു പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു. ഗൃഹത്തിൽ വെച്ചുണ്ടാക്കീട്ടുള്ള പാൽകൊണ്ടും മറ്റും ഉണ്ടാക്കിയ പലഹാരങ്ങളെടുത്തുകൊണ്ടുവരുന്നു. ചുരുക്കത്തിൽ ആ നഗരത്തിൽ ലഭിക്കാവുന്ന നല്ലസാധനങ്ങളെല്ലാം അവർ ഭഗവാനു സമർപ്പിച്ചു.

ഒരാൾ വെറുതെ പ്രകാശമയമായ എന്തെങ്കിലും ഒന്നു ദേഹത്തിൽ തേച്ച് ഭഗവൽപൂജയ്ക്കുള്ള പീഠത്തിലിരി

ക്കുന്നതുകൊണ്ട് അയാൾ ഭഗവാനാകുകയില്ല. അല്പസമയത്തേക്കു മറ്റുള്ളവരെ ആകർഷിക്കുവാനൊരാൾക്ക് സാധിച്ചുവെന്നുവരാം. പക്ഷെ ഇതുയും സ്ത്രീപുരുഷന്മാരെ ആകർഷിച്ചു, വളരെ സമയത്തേക്ക്, ജഗന്നിയന്താവും, സർവ്വശക്തനും ആയ ഭഗവാന്റെ പൂജ അവരിൽനിന്നും പരിഗ്രഹിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുവാൻ ഒരു മനുഷ്യന്ന് സാദ്ധ്യമല്ല. അവർ കൊണ്ടുവന്ന ഭക്ഷണപദാർത്ഥങ്ങൾ ഒരായിരം മനുഷ്യരുടെ ക്ഷുത്തടക്കുവാൻ മതിയായിരുന്നു. അവർ ഭഗവാനോടതു് സമീകരിപ്പാൻ പ്രാർത്ഥിച്ചു.

ഭഗവാൻ സ്മേരവദനനായി അതിനു സമ്മതിച്ചു. ഒരാളെ മാത്രം അനുഗ്രഹിക്കുന്നതു്, ഭഗവാൻ ജഗൽപിതാവായിരിക്കെ പക്ഷഭേദമായിപ്പോകും. സർവ്വഭക്തന്മാരും, തങ്ങൾ കൊണ്ടുന്നതു മുഴുവൻ കഴിക്കേണമെന്നു ഭഗവാനോടു പ്രാർത്ഥിച്ചു. കരുണാമയനായ ഭഗവാന് ആരോടും വിസമ്മതം പറയുവാനിഷ്ടമില്ലായിരുന്നു. ഭഗവാൻതന്നെ ഗീതയിൽ പറയുന്നു.

"പത്രം പുഷ്പം ഫലം തോയം യോ മേ ഭക്ത്യാ പ്രയച്ഛതി
തദഹം ഭക്ത്യുപഹൃതമശ്നാമി പ്രയതാത്മനാ"

എന്നു. അപ്പോൾ എത്രയോ പരിശുദ്ധപ്രേമത്തോടെ സമർപ്പിച്ച നിരവധി ഭക്തന്മാരുടെ ഉപഹാരങ്ങൾ ഭഗവാൻ എങ്ങിനെ സമീകരിക്കാതിരിക്കും? ഭഗവാന് തന്റെ പ്രഭാവത്തെ വ്യക്തമായി കാണിക്കാതെ നിവൃത്തിയില്ലാതായി. തന്മൂലം ജനസഹസ്രങ്ങൾക്ക് ഭക്ഷിപ്പാൻ മതിയായ ആ ഭക്ഷണപദാർത്ഥങ്ങൾ ഭഗവാൻ അല്പനിമിഷങ്ങളാൽ ഭക്ഷിച്ചു, എന്നാണ് ചൈതന്യഭാഗവതത്തിൽ പറയുന്നതു്.

അഷ്ടസിദ്ധികളെപ്പറ്റിയും അവയുടെ ശക്തികളെപ്പറ്റിയും ഹിന്ദുമതത്തിൽ ആകപ്പാടെയും, ഭക്തിമാർഗ്ഗത്തെ അനുസരിച്ച് ഭഗവൽഭജനം ചെയ്യുന്നവർക്ക് പ്രത്യേകിച്ചും

വളരെ ബഹുമാനം കാണിക്കുവാണ്. സിദ്ധികളുടെ സഹായത്താൽ പലേ അത്ഭുതങ്ങളും മനുഷ്യർക്ക് പ്രവൃത്തിപ്പാനും മറുള്ളവർക്ക് കാണിച്ചുകൊടുപ്പാനും സാധിക്കും. ഈവക സിദ്ധികളാൽ പലേ അത്ഭുതപ്രവൃത്തികളും സിദ്ധന്മാർക്ക് പ്രവൃത്തിക്കുവാൻ സാധിക്കും. ഭഗവാൻ് തന്റെ ഈശ്വരതത്വത്തെ ഭക്തന്മാരെ വിശ്വസിപ്പിക്കാൻ, ഈവക അത്ഭുതകർമ്മങ്ങളെക്കൊണ്ടുമാത്രം ഒരിക്കലും സാധിക്കയില്ലായിരുന്നു. ചില അപൂർവ്വാവസരങ്ങളിൽ കാര്യസിദ്ധിക്കുവേണ്ടി ഭഗവാൻ് പലേ അത്ഭുതങ്ങളും പ്രദർശിപ്പിക്കേണ്ടിവന്നിട്ടുണ്ട്. താൻ ഈശ്വരനാണെന്നു കാണിക്കുമ്പോൾ, ഈശ്വരതത്വത്തിന്റെ ലക്ഷണങ്ങളായ സർവ്വശക്തതത്വത്തേയും സർവ്വജ്ഞതത്വത്തേയും ഭക്തന്മാർക്ക് മനസ്സിലാക്കി കൊടുക്കേണ്ടിവന്നു. അത്ഭുതകർമ്മങ്ങൾ ഭഗവാന്റെ ജീവിതോദ്ദേശത്തിനു വിഘ്നങ്ങളായാണ് ഭവിച്ചതു്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ ഭക്തന്മാരല്ലാതെ പുറമെയുള്ളവർ ഈ അത്ഭുതങ്ങളെ ദർശിക്കുമ്പോൾ അവയെല്ലാം ഒരുവിധ ഗൂഢസിദ്ധികളുടെ ഫലങ്ങളാണെന്നു അഭിപ്രായപ്പെട്ടുവാൻ മടിച്ചില്ല. ഭഗവാന്റെ ആ ജീവനാന്ത സചിവനായ മുകുന്ദൻക്രൂടി ഭഗവാൻ ഒരു സിദ്ധനാണെന്നു ആദ്യം വിശ്വസിച്ചു.

അക്കാലത്തു് ഭാരതത്തിൽ സുപ്രസിദ്ധന്മാരായിരുന്ന പ്രകാശാനന്ദനും സാർവ്വഭൌമനും അന്യോന്യം നല്ലപോലെ പരിചയമുള്ളവരായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു് സാർവ്വഭൌമൻ പിന്നീടു് ഗൌരാംഗദാസനായിത്തീർന്നതുകേട്ടപ്പോൾ, അതെല്ലാം നിമായിയുടെ സിദ്ധിവൈഭവത്തിന്റെ ഫലമാണെന്നു, പ്രകാശാനന്ദൻ തീർച്ചയാക്കി. വാസ്തവത്തിൽ ഭഗവാനെപ്പറ്റി പ്രകാശാനന്ദന് ഭഗവാനുമായി കണ്ടുമുട്ടുന്നതുവരെ വളരെ പുച്ഛമായിരുന്നു.

ഈവിധത്തിൽ ആദ്യത്തെ കുറെ നാഴികകാലം ഭക്തന്മാരുടെ യാദൃച്ഛികപരിഭ്രമത്തിൽ കഴിഞ്ഞുക്രൂടി. ക്രമേണ

അവക്ക് ഭഗവൽപ്രത്യക്ഷത്തിന്റെ ഗൌരവം നല്ലപോലെ മനസ്സിലായിത്തുടങ്ങിയതോടുകൂടി ബാഹ്യലോകത്തെപ്പറ്റിയുള്ള സ്മരണയും അവക്കില്ലാതായിത്തുടങ്ങി. ഭഗവാനെത്തന്നെ അവർ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഭഗവാൻ പീഠത്തിന്മേലാണിരുന്നിരുന്നത്. നിമായിയാണതെന്നുള്ളതിന്നും അവക്ക് സംശയമുണ്ടായില്ല വിദ്യുച്ഛക്തിമയമായിട്ടാണ് നിമായിയുടെ ശരീരം ആ സമയത്ത് അവക്കു തോന്നിയത്. എന്നാൽ നയനങ്ങളെ അസഹ്യപ്പെടുത്തുന്ന തീക്ഷ്ണത ആ പ്രകാശത്തിന്നുണ്ടായിരുന്നില്ല. നേരേമറിച്ചു ചന്ദ്രികയുടെ പ്രകാശംപോലെ മധുരവും ശീതളവുമായിരുന്നു. ഭഗവാനിൽനിന്നുമാത്രമല്ല അവിടെയുള്ള സർവ്വഭക്തന്മാരിൽനിന്നും ഈ ശീതള പ്രകാശരശ്മികൾ നിസ്സരിക്കുന്നുണ്ടെന്നവക്ക് തോന്നി. ചുരുക്കത്തിൽ, മുറിയിലെഓരോ വസ്തുവും തേജോമയമായി ഭവിച്ചു.

ഭഗവാനാകട്ടെ, ഒരു വിഗ്രഹംപോലെ നിശ്ചേഷ്ടനായും ശാന്തനായും, തന്റെ നയനങ്ങളാൽ സകലരേയും ഒരേ സമയത്ത് കരുണാപൂർവ്വം വീക്ഷിച്ചുകൊണ്ടുമാണ് ഇരുന്നിരുന്നത്. ഓരോരുത്തരും തന്നെയാണ് ഭഗവാൻ വീക്ഷിക്കുന്നതെന്നു കരുതി. ആ വീക്ഷണം അനിർവ്വചനീയപ്രേമത്തെയാണ് പ്രകാശിപ്പിച്ചിരുന്നത്. ഭഗവാൻ സദ്ഗുണപരിപൂർണ്ണനും, ഗുണാതീതനും, സരളമനസ്കനും, പരിശുദ്ധനുമാണെന്നു അവക്ക് പൂർണ്ണമായും അനുഭവപ്പെട്ടു. ഭഗവാന് കഷ്ടാനുഭവങ്ങളോ ദുഃഖങ്ങളൊ ഇല്ലെന്നും, പരമാനന്ദമഗ്നനായാണ് വർത്തിക്കുന്നതെന്നും മനസ്സിലായി.

ഭഗവൽഭക്തന്മാർ പരമാനന്ദത്തിന്റെ ഒരു ചെറിയ അംശം ആസ്വദിച്ചറിഞ്ഞിട്ടാണ് ഭഗവാനെ ആനന്ദമയനായിക്കരുതുന്നത്. എന്നാൽ ഈ പദം മനസ്സിന്നു യാതൊരു വിശേഷബോധവും പ്രദാനം ചെയ്യുന്നില്ല. അവിടെ സന്നിഹിതരായ ഭക്തന്മാക്ക് ഈ ആനന്ദം കേവലം

അനുഭവഗോചരമായി. "ചൈതന്യചന്ദ്രോദയം" എന്ന കാവ്യത്തിൽ കണ്ണപൂരകവി പറയുന്നു "ഭഗവാൻ പരമാനന്ദമനുഭവിച്ചുകൊണ്ടു ശാന്തനായിരിക്കയായിരുന്നു. സമുദ്രത്തിൽ ഒന്നോടൊന്നനുബന്ധിച്ച അലമാലകൾ അടിക്കുന്നതുപോലെ ഭഗവാനിൽ ആനന്ദത്തിരകൾ തുടരെ തുടരെ അടിക്കുന്നതുപോലെ തോന്നുമാറായി. ഭഗവാന്റെ ആനന്ദം, അനന്തവും, അപാരവുമാണെന്ന് ഭക്തന്മാർക്ക് തോന്നി."

ചിരകാലസമാഗതനായ ഒരു സ്നേഹിതനായിട്ടാണു ഭഗവാൻ ഓരോരുത്തർക്കും അനുഭവപ്പെട്ടതു്. ജനങ്ങൾ എല്ലായ്പോഴും ഒന്നല്ലെങ്കിൽ മറെറാന്നിൽ ആശിച്ചുകൊണ്ടേയിരിക്കും. അസ്വസ്ഥരും, അസന്തുഷ്ടരും, അസംതൃപ്തരും ആണ് തങ്ങൾ എന്നു അവർക്കറിയാം. ഒരു കന്യക ഒരു ഭർത്താവോടു ചേർന്നാൽ തൃപ്തയാകുമെന്നു സങ്കല്പിക്കുന്നു. കല്യാണം കഴിഞ്ഞാലും പക്ഷെ മനഃസ്വാസ്ഥ്യം അവർക്കു ലഭിക്കുന്നില്ല. ധനം തന്റെ ക്ലേശങ്ങൾ പരിഹരിക്കുമെന്നു ഒരു ദരിദ്രൻ സങ്കല്പിക്കുന്നു; അഖണ്ഡിത പ്രാബല്യം തനിക്കു സുഖംതരുമെന്നു ഒരു സേച്ഛാപ്രഭു കരുതുന്നു; പക്ഷെ അനുഭവം അവരെ പഠിപ്പിക്കുന്നു; ആത്മാവു ആശിക്കുന്നതു് ധനത്തിനും പ്രഭുത്വത്തിനും അപ്പുറത്തൊന്നിനെയാണു എന്നു്. അവർക്കു അതിനു മുമ്പിൽ അജ്ഞാനം ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെങ്കിലും ഭഗവാന്റെ അഭാവം ആയിരുന്നു അവരുടെ അസ്വാസ്ഥ്യത്തിന്റെ മൂലകാരണം എന്നു ഭഗവൽസന്നിധാനം ഉണ്ടായ നിമിഷത്തിൽ അവർക്കു വ്യക്തമായി ബോധം വന്നു. ഭഗവാനെ കണ്ടപ്പോൾ ചിരകാലനഷ്ടമായ ഒരു നിധി വീണ്ടും കരഗതമായിയെന്നു അവർക്കു തോന്നി. അവരുടെ ആത്മാവിന്റെ പങ്കാളിയെ അവരെത്തന്നെ അവസാനം ഭഗവാനിൽ അവർക്കു കാണുമാറായി.

ഭഗവാന്റെ രൂപമാധുരി അവരുടെ നയനങ്ങളെ അശ്രുപൂർണ്ണങ്ങളാക്കി. ഭഗവൽശരീരത്തിൽനിന്നും നിർഗ്ഗ

മിച്ചിരുന്ന സുഗന്ധം അവരുടെ നാസാരന്ധ്രങ്ങളിൽക്കൂടി തള്ളിക്കയറി. ഭഗവാന്റെ ലാവണ്യം, ബുദ്ധിവൈഭവം, സദ്ഗുണം, കരുണ, പ്രേമം എന്നിവയെല്ലാം ആ സ്വരൂപ മാധുരിയിൽ പ്രത്യക്ഷമായിരുന്നു. മീൻപിടുത്തക്കാരൻ മീനുകളെ ആകർഷിക്കുംപോലെ എത്രയോപേർ ആ സ്വരൂപലാവണ്യത്താലാകൃഷ്ടരായി.

മാധുര്യമൂർത്തിയായ ഭഗവാൻ മാധുര്യാധിക്യം മനുഷ്യരായ ഭക്തന്മാർക്ക് സഹനാതീതമായിത്തുടങ്ങി. അതു മനസ്സിലാക്കിയ ഭഗവാനവർക്ക് അല്പമാശ്വാസം നൽകുവാനായി സംസാരിക്കുവാൻ തുടങ്ങി. തന്റെ ശക്തിയോടെതിർക്കുവാനാരുമില്ലെന്നുള്ള പൂർണ്ണബോധ്യത്തോടെ അതിഗംഭീരമായ ആജ്ഞാസ്വരത്തിലായിരുന്നു ഭഗവാൻ സംസാരിച്ചതു്. എങ്കിലും സ്വരം എത്രയോ മധുരവും, വാക്കുകൾ ദയാപൂർണ്ണങ്ങളും, ഹൃദയംഗമങ്ങളുമായിരുന്നു. കുറേ കാണുക സാധ്യമല്ലാ എന്നു തോന്നുമാറു് തന്റെ മുമ്പിൽ നിൽക്കുന്നവരെല്ലാം ശുദ്ധഹൃദയന്മാരാണു്; തന്നെപ്പോലെതന്നെ നിഷ്കാമപ്രേമപൂർണ്ണന്മാരും ആണു് എന്ന ഭാവനയാണു് ഭഗവാനുണ്ടായിരുന്നതു്. ആദ്യം ശ്രീവാസനോടാണു് സംഭാഷണം തുടങ്ങിയതു്. ശ്രീവാസന്റെ ജീവിതരഹസ്യങ്ങൾ മുഴുവൻ താനറിഞ്ഞിരിക്കുന്നുവെന്നു കാണിപ്പാനായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതത്തിൽ നടന്നിട്ടുള്ളതും മറ്റുള്ളവർക്കു് രഹസ്യവുമായിരുന്ന ചില സംഗതികളെപ്പറ്റി പ്രസ്താവിച്ചു. തന്റെ ഹൃദയരഹസ്യങ്ങൾ മുഴുവൻ ഭഗവാനറിയാമെന്നു ശ്രീവാസനു മനസ്സിലായി. അതുപോലെതന്നെ പിന്നെ ഭഗവാൻ അദ്വൈതനോടു സംഭാഷണം ചെയ്തു. അദ്വൈതന്റെ പൂർവ്വചരിതത്തിലെ ചില സംഗതികൾ എടുത്തു പറഞ്ഞു. പീഠത്തിന്മേൽ നിഷണ്ണനായ ആ ശക്തിക്കു തന്നെക്കുറിച്ചു എല്ലാം അറിയാമെന്നു അദ്വൈതനു ബോധ്യമായി. ഭഗവാൻ പിന്നീടു മറ്റു ഒരോരുത്തരോടുമായി സംഭാഷണം തുടർന്നു.

അങ്ങിനെ ആ ദിവസം കഴിഞ്ഞുപോയി. രാത്രിയും വന്നെത്തി. ഭക്തന്മാരെല്ലാവരും ആനന്ദത്താൽ ഉന്മത്തന്മാരായിരുന്നു. ഭഗവൽസ്വരൂപതേജസ്സിനാൽ വിവിധദീപങ്ങളുടെ പ്രഭ മങ്ങിപ്പോയി. രാത്രിയായപ്പോഴെക്കും തേജസ്സ് പതിൻമടങ്ങു വർദ്ധിച്ചു. നിത്യാനന്ദൻ തുടങ്ങിയ ഭക്തന്മാരിൽനിന്നും അവിടെയുണ്ടായിരുന്ന പലെ വസ്തുക്കളിൽനിന്നും നിർഗ്ഗമിച്ചിരുന്ന പ്രഭക്കു് ഇരുട്ടാവുംതോറും തെളിച്ചം കൂടി കൂടിവന്നു.

ഭഗവാനു് ദീപാരാധനക്കു സമയമായി. ഈ മംഗളകർമ്മം ശചീദേവിതന്നെ നടത്തേണമെന്നു് ശ്രീവാസനു തോന്നി. അദ്ദേഹം അദ്വൈതാചാര്യനോടു പറഞ്ഞു. "ഹേ സ്വാമി! ഭഗവാന്റെ മാതാവുതന്നെ ഈ മംഗളകർമ്മം ചെയ്യുതല്ലെ യുക്തമായിരിക്കുക? ആ സാധുസ്ത്രീക്കു് നമ്മളെപ്പോലെയുള്ളവർ അവരുടെ പുത്രനെ ദൃഷ്യപ്പെടുത്തുന്നുണ്ടെന്നൊരു ധാരണയുണ്ടു്. ഇപ്പോൾ അദ്ദേഹം ഞങ്ങളേയാണു്, ഞങ്ങളദ്ദേഹത്തെയല്ലാ ദൃഷ്യപ്പെടുത്തുന്നതെന്നവർ മനസ്സിലാക്കിക്കൊള്ളട്ടെ". അദ്വൈതാചാര്യനും ഈ അഭിപ്രായത്തോടു യോജിക്കയാൽ അവർ ശചീദേവിയെ വരുത്തി.

ശചീദേവി പൂജാഗൃഹത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു ചൈതന്യസ്വരൂപനായ സ്വപുത്രനെക്കണ്ടു് സ്തബ്ധയായി നിന്നുപോയി. താൻ സ്വപുത്രനാണെന്നു വിചാരിച്ചിരുന്നതു് സാക്ഷാൽ ജഗദീശ്വരനെയാണെന്നവക്കു് ഉടനെ മനസ്സിലായി. എന്നാൽ ഈ ബോധം അവരെ ആനന്ദിപ്പിക്കയല്ല ചെയ്തതു്. തങ്ങൾ ചിരകാലമായി അന്വേഷിക്കുന്ന സുഹൃത്തിനെയാണു് ഭക്തന്മാർ കണ്ടതു്. എങ്കിലും ശചീദേവിക്കു് തന്റെ പ്രേമഭാജനം നഷ്ടമായിപ്പോയല്ലൊയെന്നുള്ള ദുഃഖഭ്രയിഷ്ടമായ ചിന്തയാണു് അപ്പോഴുണ്ടായതു്. സരളഹൃദയനും, സുന്ദരനും, സൽസ്വഭാവിയുമായിരുന്ന സ്വപുത്രനെ ആ സാധ്വി എത്രമാത്രം സ്നേഹിച്ചിരുന്നു.

ആ പുത്രനുവേണ്ടിയാണു് അവർ തന്റെ ഭർത്തൃദുഃഖത്തെ ക്രൂടി മനസ്സിലൊതുക്കി പ്രസന്നമായ മുഖഭാവത്തെത്തന്നെ പുറമേക്കു കാണിച്ചുകൊണ്ടു് ജീവിച്ചിരുന്നതു്. ആ പ്രിയ പുത്രൻ ഇനി ശചീദേവിയുടെ ഓമനമകനല്ല, നേരേമറിച്ചു് "ജഗൽപിതാവാണു്"! അന്നുമുതൽ ശചീദേവിയുടെ പുത്രൻ, എല്ലാവർക്കും ഒരുപോലെ അവകാശപ്പെട്ടവനും, എല്ലാവർക്കും ആശ്രയസ്ഥാനവുമായ "ഭഗവാനാ"യിത്തീർന്നു.

ഈവക ചിന്തകൾക്കിടയിൽ താൻ എത്രയോതവണ നിമായിയെ ശാസിക്കയും; ശിക്ഷിക്കയും ചെയ്തിട്ടുള്ളതോർത്തപ്പോൾ "ഭഗവാൻ" തന്റെ ഈവക പ്രവൃത്തികളെ ക്ഷമിക്കുമോ എന്നാസാധുസ്ത്രീക്കു് ഭയം തുടങ്ങി. ഇങ്ങിനെ വിവിധചിന്തകളുടെയും വികാരങ്ങളുടെയും അധീനത്തിൽപ്പെട്ടു് ശചീദേവി മിണ്ടാതെനിന്നു.

ഭഗവാനാകട്ടെ സ്വമാതാവിന്റെ ആഗമനത്തിൽ ഒരു പ്രത്യേകശ്രദ്ധയും പതിപ്പിച്ചില്ല. ശ്രീവാസൻ ശചീദേവിയെ അഭിവാദ്യംചെയ്തു. "ദേവി! ഭവതി എന്താണു് ചെയ്യുന്നതു്? എന്തിനാണു് സംശയിക്കുന്നതു്? അദ്ദേഹത്തിന്റെ അരികിലേക്കു പോകൂ. അദ്ദേഹം ഭവതിയുടെ പുത്രനല്ലെന്നും ജഗൽപിതാവാണെന്നും ഭവതിക്കു മനസ്സിലാകുന്നില്ലേ? ഭഗവാന്റെ സമീപത്തുചെന്നു നമസ്കരിച്ചാലും!"

ശചീദേവി ഉടൻതന്നെ, അതുവരെ തന്റെ മകനായി കരുതിവന്ന ഭഗവൽപാദങ്ങളിൽ പ്രണമിച്ചു. അതുപോലെ ശചീദേവിയെ ആ ദിവസംവരെ അമ്മയായി വിനയപൂർവ്വം പൂജിച്ചും ആദരിച്ചുംവന്ന ഭഗവാൻ തന്റെ പാദപരമത്തെ ആ സാധ്വിയുടെ ശിരസ്സിൽ വെച്ചനുഗ്രഹിച്ചു! ഭഗവൽപാദസ്പർശത്താൽ ശചീദേവിയുടെ ശരീരം പരമാനന്ദത്താൽ പുളകിതമായി. ആ വൃദ്ധ പരമാനന്ദഭരിതയായി ആനന്ദനൃത്തം ചെയ്തു! എന്നാൽ വൃദ്ധയും ബഹുമതയുമായ ഒരു ഹിന്ദുസ്ത്രീ എത്രയോ സ്ത്രീപുരുഷന്മാരുടെ മുമ്പിൽ

നൃത്തംചെയ്യുക എന്നുള്ളതു് ഒരു വലിയ പോരായ്മയായതു കൊണ്ടു് ശ്രീവാസൻ അവരെ തടഞ്ഞു. അപ്പോൾ ഭഗവൽപ്രഭാവത്താൽ ഒരു അത്ഭുതസംഭവമുണ്ടായി. ശചീദേവിക്കു സംസ്കൃതം നിശ്ചയമില്ലായിരുന്നു. എങ്കിലും ആ സമയത്തു് അവർ ശ്രീമദ്ഭാഗവതത്തിൽ ദേവകീദേവി സ്വപുത്രനായവതരിച്ച ശ്രീമഹാവിഷ്ണുവിനെ കണ്ടഉടൻ ചൊല്ലിയ സ്തുതി സുവ്യക്തം ഭഗവാന്റെ മുമ്പിൽവെച്ചു ചൊല്ലി.

ശചീദേവിയും, മാലിനീദേവിയും, മറ്റുള്ള പ്രായംചെന്ന സ്ത്രീകളുംകൂടി ഭഗവാനു് ദീപാരാധനചെയ്തു. അതിനുശേഷം ശചീദേവിയെ ഗൃഹത്തിലേക്കു പോകുവാനനുവദിച്ചു.

ഭക്തന്മാർ ഭഗവാന്റെ അനുവാദം കാത്തു പുറത്തു വരാന്തയിൽ നില്ക്കുകയായിരുന്നു. ഭഗവാന്റെ ഏറ്റവും പ്രിയപ്പെട്ട അനുചരനായ മുകുന്ദനും ഭഗവൽകല്പനയെ കാത്തുകൊണ്ടു പുറത്തു നിന്നിരുന്നു. പെട്ടെന്നു ഭഗവാൻ ഭക്തന്മാരോടു് സാധുവായ ശ്രീധരനെ കൊണ്ടുവരുവാൻ കല്പിച്ചു. എന്നാൽ വാഴപ്പോള, പിണ്ടി, ഇല, ഈവക സാധനങ്ങളെവിറ്റു ഉപജീവനം കഴിച്ചിരുന്ന ആ സാധു ബ്രാഹ്മണനെ നിമായിയുടെ അനുചരന്മാക്കു് പരിചയമില്ലായിരുന്നു. ശ്രീധരനാരാണെന്നവർ ഭഗവാനോടു് ചോദിച്ചു. ശ്രീധരനെക്കണ്ടെത്താവുന്ന പ്രദേശത്തേയും, ആ പ്രദേശത്തു ഹരിനാമോൽഘോഷണം ചെയ്തുകൊണ്ടു വാഴുന്ന ശ്രീധരനേയും കുറിച്ചു ഭഗവാൻ വിവരിച്ചുകൊടുത്തു.

ആദ്യകാലത്തു്, നിമായിയുടെ ഒരു പരിഹാസപാത്രമായിരുന്ന ശ്രീധരനാകട്ടെ, തന്റെ പീഡകനായിരുന്ന, നിമായി ഒരു വലിയ ശ്രീകൃഷ്ണഭക്തനായിത്തീർന്നുവെന്നും അദ്ദേഹത്തെ ചിലർ ശ്രീകൃഷ്ണനായിത്തന്നെ കരുതിയിരുന്നുവെന്നും കേട്ടിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. പക്ഷെ അദ്ദേഹം നിമായിയുടെ അടുക്കലേക്കു് പോയിട്ടുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഇപ്പോഴാകട്ടെ, ശചീ

പുത്രനായ ഭഗവാൻ ശ്രീകൃഷ്ണൻ തന്നെ ആഹ്വാനം ചെയ്യുന്നുവെന്ന കല്പനയുംകിട്ടി. ശ്രീധരൻ പൂർണ്ണസമ്മതത്തോടെ തന്നെ വിളിക്കുവാൻവന്ന ഭക്തന്മാരെ അനുഗമിക്കുമായിരുന്നു. പക്ഷെ ആ കല്പനകേട്ട ഉടനെ അയാൾ മോഹാലസ്യപ്പെട്ടുപോയി.

തന്മൂലം കാണികൾക്ക് നേരമ്പോക്കിന്നായി ശ്രീധരനെ മാന്യരായ ആ ഭക്തന്മാർക്ക് ഭഗവൽപാർശ്വത്തിലേക്ക് ചുമന്നുകൊണ്ടു പോകേണ്ടിവന്നു. ഭഗവാന്റെ സമീപമെത്തിയപ്പോൾ ശ്രീധരൻ പ്രബുദ്ധനായി. ആദ്യം തന്നെ എപ്പോഴും കലശൽക്കൂട്ടിയിരുന്ന യുവബ്രാഹ്മണനേയാണ് അവിടെ കണ്ടത്. എന്നാൽ ആ യുവാവ് ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനായി ഭവിച്ചിരിക്കുന്നുവെന്നും അദ്ദേഹം കണ്ടു. ആ കാഴ്ച അദ്ദേഹത്തെ ആശ്ചര്യപരതന്ത്രനാക്കി.

ഭഗവാൻ ശ്രീധരനോടു പറഞ്ഞു "ആരാണ് ബലാൽക്കാരമായി അങ്ങയുടെ ചരക്കുകൾ എടുത്തിരുന്നതെന്ന് അങ്ങക്ക് ഇപ്പോൾ മനസ്സിലാകുന്നുണ്ടോ? എന്നേ സ്നേഹിക്കുന്നവരോടു ഞാൻ ഇപ്രകാരമാണ് പെരുമാറുക. എന്റെ സ്വത്തുക്കളും അവരുടെയും, അവരുടെയെല്ലാം എന്റെയുമാണെന്നവരെ ഞാൻ ഈവിധത്തിൽ മനസ്സിലാക്കും. ഇതുവരെ അങ്ങയുടെ സാമാനങ്ങളെ ഞാൻ എന്റെ സ്വന്തമെന്നപോലെ കാണിച്ചു. ഇനി എന്റെയും അങ്ങയുടേതാണ് എന്നു കാണിപ്പാൻ ഇതാ സമയമായി".

ശ്രീധരന് അപ്പോൾ നേരമ്പോക്ക് പറയുന്നതിൽ രസിക്കുവാനുള്ള മനസ്ഥിതിയല്ലായിരുന്നു. അദ്ദേഹം സഗൽഗദംപറഞ്ഞു "ഭഗവാനേ! അവിടുന്ന് പല പ്രാവശ്യവും അടിയന്ന് പ്രത്യക്ഷമായി. അങ്ങ് ഗംഗയുടെ പിതാവാണെന്ന് അടിയനോട് ഒരിക്കൽ അരുളിച്ചെയ്തിട്ടില്ലെ? എന്നാൽ മൂഢനായ അടിയൻ അവിടുത്തെ വേണ്ടവിധം മനസ്സിലാക്കിയില്ല!"

"ശ്രീധരാ! ഞാൻ ബലാൽക്കാരമായി അങ്ങയുടെ അടുക്കൽനിന്നും തട്ടിപറിച്ചതിനെല്ലാം പകരം തിരിച്ചു തരേണ്ട സമയമായി. ഒരു വരം വരിച്ചുകൊൾക. എന്തു വേണമെങ്കിലും ഞാൻ തരാം. അങ്ങയുടെ വാഴയിലകൾക്കെല്ലാം ശരിയായ വില ഞാൻ തരുവാനുണ്ടു" എന്ന് ഭഗവാനരുളിച്ചെയ്തു.

ശ്രീധരൻ ഒരു വരത്തേയും ആഗ്രഹിച്ചില്ല. അദ്ദേഹം ഗൌരവത്തോടെ മൌനമവലംബിച്ചു. ഭഗവാൻ ഉടനെ പറഞ്ഞു. "അങ്ങ് ഇത്രയും കാലം ദാരിദ്ര്യമനുഭവിച്ചു. എന്നെ വേണ്ടതുപോലെ ഭജിച്ചിട്ടുമുണ്ട്. ഇനിയുള്ള ജീവിതകാലം ഐശ്വര്യത്തോടെയും, അധികാരശക്തിയോടെയും നയിക്കുവാൻ ഞാൻ പറയുന്നു. അതിനാൽ ശ്രീധരാ അങ്ങയെ ഒരു രാജ്യാധിപതിയാക്കി ഞാനനുഗ്രഹിക്കുന്നു".

ശ്രീധരൻ ചിരിച്ചു. ഭഗവാനാൽ ദത്തമായ വരത്തിന്റെ തുച്ഛമായ വിലയോർത്താണ് ശ്രീധരൻ പുഞ്ചിരിയിട്ടത്. ശ്രീധരനു രാജ്യമല്ല മറ്റു യാതൊന്നുംതന്നെ ലോകത്തിൽ ആവശ്യമില്ലായിരുന്നു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു "ഭഗവാനെ! അടിയനെ മോഹിപ്പിക്കരുതെ! സാധുവായ എന്നെ മോഹിപ്പിക്കുന്നത് അവിടുത്തെ സ്ഥിതിക്ക് യോഗ്യമാണൊ? ദരിദ്രനും, അനാഥനും, നികൃഷ്ടനുമായ എനിക്ക് ഐശ്വര്യത്തിനും ശക്തിക്കും ആഗ്രഹമുള്ളതിലാശ്ചര്യമില്ല. പക്ഷെ അടിയനു രാജ്യാധിപത്യമൊന്നും ആവശ്യമില്ല". ഭഗവാൻ അദ്ദേഹത്തിനു രാജ്യത്തെ കൊടുക്കാമെന്നരുളിച്ചെയ്തുവെങ്കിലും ശ്രീധരനത് അതു നിരസിക്കുവാൻ മടി ഉണ്ടായില്ല.

ദരിദ്രനായ ശ്രീധരന്റെ ഈ ത്യാഗം മറ്റുള്ള ഭക്തന്മാരെ സന്തോഷിപ്പിക്കയും അത്ഭുതപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. അവർ ശ്രീധരന്റെ ത്യാഗബുദ്ധിയെ പ്രശംസിച്ചു. ശ്രീധരൻ ദരിദ്രനും സാധുവും ആകയാൽ മറ്റുള്ളവരുടെ ശ്രദ്ധക്ക്

പാത്രമായിരുന്നില്ലെങ്കിലും, ഈ അവസരത്തിൽ ഭഗവാനാണ് തങ്ങളുടെ മുമ്പിൽ ഇരിക്കുന്നതെന്നും ശ്രീധരന്റെ സർവ്വദുഃഖങ്ങളേയും നിവാരണം ചെയ്യാൻ തയ്യാറാണെന്നും അവർക്ക് നല്ലപോലെ മനസ്സിലായി. ഭഗവാൻ ശ്രീധരനു ഒരു സാമ്രാജ്യം പ്രദാനം ചെയ്യുന്നതായും സാധുവായ ശ്രീധരൻ ആ ദാനത്തെ തൃണവൽപരിഗണിച്ചു നിരാകരിക്കുന്നതുമാണ് അവർ കണ്ടതു്.

ഒരു യഥാർത്ഥ ഭക്തന്റെ നിലയിലുള്ള ശ്രീധരന്റെ ഈ കൃത്യം ഭഗവാനെ വളരെ സന്തോഷിപ്പിച്ചു. അതു കൊണ്ടു് ഭഗവാനരുളിച്ചെയ്തു. "പക്ഷെ, ശ്രീധര എന്റെ വരം വൃഥാവിലായിപ്പോകയില്ലെന്നു അങ്ങക്കറിയരുതേ? അങ്ങയൊരു വരം വരിക്കാതെ നിവൃത്തിയില്ല. അങ്ങക്ക് ഒരു സാമ്രാജ്യം ആവശ്യമില്ലെങ്കിൽ പിന്നെ എന്തു വേണമെന്നു പറയുക!"

ശ്രീധരൻ ആലോചിച്ചു. ശ്രീധരനു സർവ്വലാഭവും ഭഗവദ്ദർശനത്താൽ ഉണ്ടായിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. ഭഗവാന്റെ കല്പനയനുസരിക്കാതെയും നിവൃത്തിയില്ലാതായി. അതിനാലദ്ദേഹം അപേക്ഷിച്ചു. "എന്നാൽ ഭഗവാനെ എനിക്കീ വരം തരുക! എന്റെ ഇലകളും വാഴപ്പോളകളും മറ്റും പിടിച്ചുപറിച്ചു കൊണ്ടുപോയ ആ സുന്ദരനായ ബ്രാഹ്മണയുവാവു് എന്റെ ഹൃദയത്തെക്കൂടി കവർച്ചചെയ്തു, ആ ഹൃദയത്തിൽ സ്ഥിരവാസം ചെയ്യണമെന്നേ ഇവനു് പ്രാർത്ഥനയുള്ളൂ".

ഭഗവാൻ പ്രേമപൂർവ്വം തന്റെ ഭക്തനെ കടാക്ഷിച്ചു. ഭഗവാന്റെ നയനങ്ങൾ അശ്രുപൂർണ്ണങ്ങളായി. "ശ്രീധരാ! ഒരു സാമ്രാജ്യാധിപത്യംകൂടി വെറുപ്പോടെ ഭവാൻ ത്യജിക്കുമെന്നു എനിക്കറിയാമായിരുന്നു. അങ്ങയെ മോഹിപ്പിക്കുവാൻവേണ്ടി മാത്രമാണു് ഞാനതു പറഞ്ഞതു്. എത്രയോപേർ രാജ്യാധിപത്യത്തിനും അധികാരത്തിനുംവേണ്ടി

ഭാവിജീവിതംക്രൂടി ത്യജിപ്പാൻ തയ്യാറാണെങ്കിലും, ദരിദ്ര രിൽവെച്ചു ദരിദ്രനാണെങ്കിൽക്രൂടിയും എന്റെ ഒരു ഭക്തൻ സവ്വശക്തനായ എന്നിൽനിന്നുക്രൂടി അതു് സ്വീകരിക്കയി ല്ലെന്നു് തെളിയിക്കുവാനാണു് ഞാൻ അപ്രകാരം ചെയ്തതു്!"

ദരിദ്രനായ ശ്രീധരന്റെ സമ്പത്തിനെ പ്രദാനംചെ യ്തതു് ശ്രീധരൻ നിരാകരിച്ചു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ഐ ശ്വര്യത്തേക്കാൾ എത്രയോ ഉപരിയാണു് ഭക്തി എന്ന ശ്രേഷ്ഠനായ ശ്രീധരനേക്കൊണ്ടു ഭഗവാൻ മറ്റുള്ള ഭക്ത ന്മാരെ പഠിപ്പിക്കയാണു് ചെയ്തതു്. ലൌകികസുഖങ്ങൾ ക്കായി തങ്ങളുടെ ആത്മാക്കളെ ബലികഴിക്കുന്നവർ വെറും മൂഢന്മാർ മാത്രമാണെന്നു് മനുഷ്യരെ മനസ്സിലാക്കുകയും ചെയ്തു.

ഭഗവാൻ പിന്നീടു് മുരാരിയുമായി കുറച്ചു് സംഭാഷ ണംചെയ്തു. ഭഗവാന്റെ ആദ്യലീലകളെയെല്ലാം ലോകോപ കാരാർത്ഥം ഗ്രന്ഥത്തിലാക്കിയ ഒരാളാണു് മുരാരി. മുരാരി യുടെ ഉപാസനാമൂർത്തികൾ ശ്രീരാമനും സീതാദേവിയുമായി രുന്നു. ദാനശീലനും, ഭക്തനും, ശാന്തനുമായ മുരാരിയേ ക്കാൾ യോഗ്യനായി ആരുംതന്നെ അക്കാലത്തുണ്ടായിരു ന്നില്ല. "മുരാരി! എന്നെ നോക്കുക!" എന്നു ഭഗവാൻ കല്പിച്ചു. മുരാരി ഭഗവാന്റെ നേരെ നോക്കി. എന്നാൽ നിമായിപണ്ഡിതനുപകരം തൽസ്ഥാനത്തു് സിംഹാസന സ്ഥരായ സീതാരാമന്മാരേയാണു് മുരാരി കണ്ടതു്. ഈ ദിവ്യദർശനം മുരാരിക്കു് അധികനേരം അനുഭവിക്കാൻ സാധി ക്കാതെ മുരാരി ബോധരഹിതനായി!

ഭഗവാന്റെ സമാധാനവചനങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തെ ഉണർത്തി. "മുരാരി! അനാവശ്യമായ ഈ അഷ്ടസിദ്ധികളെ പ്പറ്റിയുള്ള തത്വചിന്തനം മതിയാക്കുവാൻ ഞാനങ്ങയോട പേക്ഷിക്കുന്നു." മുരാരി പരിഭ്രാന്തനായി ഭഗവാനോടു ചോദിച്ചു. "അതു നല്ലതല്ലേ? അവയും മതപരങ്ങളായ തത്വങ്ങളെയല്ലെ ഉപദേശിക്കുന്നതു്?"

ഭഗവാൻ:— നല്ലതോ ചീത്തയോ എന്നാല്ല സംശയം. ഈവക തത്വങ്ങളുടെ ജ്ഞാനത്താൽ ആർക്കും എന്നേക്കാണ്മാൻ സാധിക്കയില്ല.

അല്പസമയത്തേക്ക് നിമായിയുടെ ഈശ്വരതത്വത്തെ തന്റെ മൂഢതയാൽ മറന്നുപോയതുകൊണ്ട്, ആവക തത്വങ്ങളെ താൻ അദ്ധ്യയനം ചെയ്യുന്നില്ലെന്നും, അതുകൊണ്ട് ഭഗവാന്റെ ഈ ഉപദേശം വേണ്ടിയിരുന്നില്ലെന്നും മുരാരി ഭഗവാനോട് പറയുവാൻ ശ്രമിച്ചു. അതിന്ന് ഭഗവാൻ മറുപടിയായി "ശരിയാണു്. കമലാക്ഷൻ അങ്ങക്ക് ചേന്ന ഒരു ഗുരുവാണു്." കമലാക്ഷൻ എന്നായിരുന്ന അദ്വൈതാചാര്യന്റെ യഥാർത്ഥ നാമധേയം.

ഭഗവാൻ ഇപ്രകാരം പറയുവാനുള്ള പ്രധാന കാരണം, അക്കാലത്തെ പ്രധാന പണ്ഡിതന്മാരെല്ലാം, താന്ത്രീക തത്വങ്ങളെയും, അഷ്ടസിദ്ധികളുടെ ലാഭത്തെ കാംക്ഷിച്ചിട്ട് അവയ്ക്കുപയുക്തങ്ങളായ തത്വങ്ങളേയും വളരെ അധികം ശ്രദ്ധയോടെ അദ്ധ്യയനം ചെയ്തിരുന്നുവെന്നുള്ളതുകൊണ്ടാണു്. ഈവക തത്വങ്ങൾക്ക് പലേ ഫലങ്ങളുമില്ലെന്നില്ല. ഒരുപക്ഷെ അതിന്നുമുമ്പറിഞ്ഞുകൂടാത്ത പലേ തത്വങ്ങളും ഈ ഗവേഷകന്മാർക്ക് കണ്ടുപിടിക്കുവാൻ സാധിക്കുമായിരിക്കാം. പക്ഷെ ശ്രീകൃഷ്ണനെ ലഭിക്കുവാൻ, യഥാർത്ഥ വിശ്വാസവും, ഭക്തിയും, പ്രേമവും മാത്രമെ ഉപയുക്തങ്ങളായി വരികയുള്ളൂ. ആ വഴി എളുപ്പമുള്ളതല്ല, അഷ്ടസിദ്ധികൾ ഒരു ഭക്തന്റെ പുരോഗമനത്തിന്ന തടസ്ഥങ്ങളായിഭവിക്കയാണു് ചെയ്യുക.

വാസ്തവത്തിൽ ഇതു അറിയിക്കുകയായിരുന്ന ഭഗവാന്റെ ഉദ്ദേശം. മുരാരിയെ ഒരു പാഠം പഠിപ്പിക്കാനല്ല ഭഗവാൻ ഇങ്ങിനെ മുരാരിയോടുപറഞ്ഞതു്. താൻ ഒരു സിദ്ധൻകൂടിയാണെന്നുള്ള അഭിമാനം അദ്വൈതാചാര്യനുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ അദ്ദേഹത്തെ ഇക്കാര്യം മനസ്സിലാക്കാൻ

വേണ്ടി മുരാരിയോട്ട് അതിനെപ്പറ്റി സംസാരിച്ചതാണ്. അദ്വൈതാചാര്യനോട്ട് നേരിട്ടുപറഞ്ഞു അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സിന്ന് അസ്വാസ്ഥ്യം ഉണ്ടാക്കുവാൻ ഭഗവാനിഷ്ടമുണ്ടായിരുന്നില്ല.

ഭഗവാനെ യഥാർത്ഥമായറിഞ്ഞു സ്നേഹിക്കുന്നതും ഭഗവാൻ തന്നെ സ്നേഹിക്കുന്നുവെന്ന മനസ്സിലാക്കുന്നതും ആത്മചിന്തനത്തേക്കാൾ എത്രയോ മഹനീയമാണ്. മനുഷ്യാത്മാവിന്റെ ശക്തികളെപ്പറ്റിയായിരുന്ന അക്കാലത്ത് നവദ്വീപിലെ പണ്ഡിതന്മാർക്ക് പ്രധാന ചിന്ത. മനുഷ്യജീവിതത്തിന്റെ പ്രധാന ഉദ്ദേശം ആത്മാവിനെ ഭഗവൽപാദാരവിന്ദങ്ങളിലേയ്ക്ക് എത്തിക്കലാണെന്നവർ തീരെ വിസ്മരിച്ചിരുന്നു. അദ്വൈതാചാര്യന്ന് ഇതൊരു നല്ല പാഠമായി.

ഹരിദാസനേയും ഭഗവാൻ വിളിച്ചു. ഹരിദാസന്ന് ലോകത്തിലെ പ്രധാന കർത്തവ്യം വിനയം പഠിപ്പിക്കുകയായിരുന്നു. തന്നെ അടിച്ചുകൊല്ലുവാൻ ശ്രമിക്കുന്ന തന്റെ ഹിംസകന്മാരുടെ മുക്തിക്കായി പ്രാർത്ഥിക്കയാണ് ഹരിദാസൻ ചെയ്തത്. ഭഗവാന്റെ മുമ്പിൽ വിനയപൂർവ്വം അഞ്ജലിഹസ്തനായി ഹരിദാസൻ നിലകൊണ്ടു. "ഹരിദാസാ! അങ്ങ് എനിക്കുവേണ്ടി വളരെ വേദനയനുഭവിച്ചു. ഞാൻ അങ്ങയുടെ ഭക്തിയാൽ സന്തുഷ്ടനായിരിക്കുന്നു. അങ്ങ് ഒരു വരം വരിച്ചുകൊൾക. ഈ ലോകം മുഴുവൻ അങ്ങയുടെ അധീനത്തിലാണ്." എന്ന് ഭഗവാൻ ഹരിദാസനോടരുളിച്ചെയ്തു.

ഹരിദാസൻ പറഞ്ഞു. "ഭഗവാനെ, ഇവന്റെ ഹൃദയം അവിടേക്കു നല്ലപോലെ അറിയാമല്ലൊ! അവിടുത്തെ മഹിമ കാണുംതോറും ഇവന്റെ അനർഹതയാണ് തെളിയുന്നതു്. ജഗദീശ്വരനായ അവിടുന്ന് മൂർത്തിമത്തായ പരിശുദ്ധത! അടിയനാകട്ടെ നികൃഷ്ടമായ ഒരു പങ്കശകലം! ഭഗവാനെ അവിടുന്ന് കരുണാപൂർവ്വം ഇവനോട്ട് സംസാരി

ക്കുമ്പോൾ ലജ്ജയാൽ അടിയനു് എന്തുവേണ്ടുവെന്നറിയുന്നില്ല. അടിയനു് ഈ ഒരു വരമേ വേണ്ടൂ. അടിയന്റെ നികൃഷ്ടതയെ ഒരിക്കലും അടിയൻ മറക്കാതിരിക്കണം. അവിടുന്നടിയനെ അനുഗ്രഹിക്കുമെങ്കിൽ അവിടുത്തെ ദാസന്മാരുടെയെല്ലാം ദാസനാക്കുക!" ഇത്രയുംപറഞ്ഞു ആ വിനീതഭക്തൻ വികാരാധികൃത്താൽ നിലത്തുവീണുരുണ്ടുതുടങ്ങി.

ഭഗവാൻ ഹരിദാസനോടു വീണ്ടും പറഞ്ഞു. "ഹരിദാസാ! അങ്ങയോടെഴുന്നേൽക്കുവാൻ ഞാനപേക്ഷിക്കുന്നു. അങ്ങയുടെ വിനയാധിക്യം എന്റെ ഹൃദയത്തെ പിളർക്കുന്നു. എത്രയോ മഹാനാണെങ്കിലും, തന്റെ മാഹാത്മ്യത്തെപ്പറ്റി ബോധമില്ലാത്തവനാണു് എനിക്കേറ്റവും പ്രിയപ്പെട്ടവൻ. അതെ, അങ്ങയിൽനിന്നാണു് ജനങ്ങൾ, ക്ഷമയേയും, വിനയത്തേയും പഠിക്കേണ്ടതു്! എങ്കിലും, പ്രിയഭക്താ! എഴുനേല്ക്കുക! അങ്ങയോളം ഈ ലോകത്തിൽ എനിക്കു പ്രിയപ്പെട്ട ഒരു ഭക്തൻ വേറെ ഇല്ല. അങ്ങയെ ആ ദുഷ്ടന്മാർ കഠിനമായി ദ്രോഹിക്കയും, അങ്ങതെനിക്കുവേണ്ടി സഹിക്കുകയും ചെയ്തു. അവരുപദ്രവിച്ചപ്പോൾ, അവർക്കു് ഈ ദ്രോഹം ചെയ്യുന്നതിനു മാപ്പുകൊടുക്കുവാനാണു് അങ്ങു് പ്രാർത്ഥിച്ചതു്! ഒരു യഥാർത്ഥ ഭക്തന്റെ ഹൃദയംഗമമായ പ്രാർത്ഥന ഞാൻ നിരസിക്കയില്ല. അതുകൊണ്ടുമാത്രമല്ല ഞാൻ ആ ദുഷ്ടന്മാരെ ശിക്ഷിക്കാതിരുന്നതു്. ഞാനങ്ങയെ അവരുടെ ദ്രോഹത്തിൽനിന്നും നിഷ്പ്രയാസം രക്ഷിച്ചിരുന്നുവെങ്കിൽ ഭക്തന്മാക്കൊരാദർശം നഷ്ടമായേനെ. അങ്ങയുടെ ഇഹലോകജീവിതത്തിന്റെ ഉദ്ദേശം, അങ്ങയുടെ സഹജീവികളുടെ ഉന്നതിയാണു്. ദുർബ്ബലനായ അങ്ങു് ഒരത്യുത്തുതകൃത്യമാണു് നിർവ്വഹിച്ചിട്ടുള്ളതു്. തന്റെ ഹിംസകന്മാക്കു താൻതന്നെ മാപ്പുകൊടുക്കുകയും, എന്നോടവരുടെ രക്ഷക്കായി പ്രാർത്ഥിക്കയുമാണു് ഹരിദാസൻ ചെയ്തിട്ടുള്ളതു്. ഈ മഹൽകൃത്യനിർവ്വഹണത്തിനു തടസ്ഥങ്ങൾ ഞാൻ ഒരിക്കലുമുണ്ടാക്കുകയില്ല. എന്നാൽ ആ ക്രൂരന്മാർ അങ്ങയെ ഹിംസിക്കുവാൻ

തുടങ്ങിയപ്പോൾ അങ്ങയെ രക്ഷിക്കേണ്ട ചുമതല എനിക്കുണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ അങ്ങയെ എന്റെ ഹൃദയാന്തർഭാഗത്തു വെച്ചു് രക്ഷിച്ചു. അങ്ങക്കുതന്നെ അടി അങ്ങയുടെ പുറത്തു കൊണ്ടിട്ടില്ലെന്നു തെളിയിക്കാമല്ലൊ!"

ഭഗവാൻ ഇതുയുമരുളിച്ചെയ്തു മൌനമവലംബിച്ചപ്പോൾ ഭക്തന്മാർ അതിനു് യുക്തമായ ഒരു മറുപടി പറയുവാൻ സാധിക്കാതെ മൌനമവലംബിച്ചതേ ഉള്ളു. തങ്ങൾ ഭഗവാന്റെ അപാരകരുണക്കു് ഒരിക്കലും അർഹന്മാരല്ലെന്നും, ലോകം മുഴുവൻതന്നെ, പ്രേമസ്വരൂപനായ ഭഗവാനോടു് എത്രയോ കടപ്പെട്ടവരായിട്ടുകൂടി, നന്ദിയില്ലാതെയാണു് പെരുമാറുന്നതെന്നും ഓർത്തു് അവർ ലജ്ജിതരായി.

എത്രയോ കാരുണ്യമുള്ള ഭഗവാനെ കോപിഷ്ടനും, നിഷ്കരുണനുമായി എത്രപേർ വിശ്വസിച്ചുവരുന്നു! അവർക്കിഷ്ടംപോലെ ഓരോഗുണങ്ങളെയാണു അവർ ഭഗവാനു് നിശ്ചയിച്ചിരുന്നതു്. എന്നാൽ യഥാർത്ഥത്തിൽ ഭഗവാൻ കരുണാനിധിയും പ്രേമമയനുമാണു്! ഇനിയുള്ള ജീവിതകാലം ഭഗവാന്റെ ഗുണഗണങ്ങളെ ലോകരെ മനസ്സിലാക്കുവാൻവേണ്ടി ചിലവഴിക്കുവാൻ അവർ തീച്ചയാക്കി!

ഈ വിധത്തിൽ തന്റെ ഭക്തന്മാരെ ഓരോരുത്തരേയും അനുഗ്രഹിച്ച ശേഷം ഭഗവാൻ എല്ലാ വാതിലുകളും ജനലുകളും തുറന്നിടുവാൻ ഭക്തന്മാരോടു് കല്പിച്ചു. നവദ്വീപനഗരയിൽ ഇനി ആർക്കെല്ലാം ഭഗവാനെ കാണണമെന്നാഗ്രഹമുണ്ടോ, അവരെയെല്ലാം സ്വപാർശ്വത്തിലേക്കാനയിക്കുവാനും ഭക്തന്മാർക്കു് കല്പന കൊടുത്തു. എല്ലാ തെരുവുകളിലും പോയി ഭഗവാൻ പ്രത്യക്ഷനായിരിക്കുന്നതായും, ആർക്കു വേണമെങ്കിലും ഭഗവാനെ സന്ദർശിക്കാമെന്നും കണ്ടവരോടെല്ലാം പറയുവാനായിരുന്നു ഭഗവൽകല്പന.

അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നവർക്കാർക്കും ഭഗവാന്റെ പേരിൽ സംശയമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ട് അവരെല്ലാവരും, ഭഗവാൻ വരം വരിക്കുവാൻ കല്പിച്ചപ്പോൾ തുച്ഛങ്ങളായ ലൌകിക ഐശ്വര്യങ്ങൾക്കു പകരം "ഭക്തി"യെത്തന്നെ വരിച്ചു. ഭഗവൽസാന്നിദ്ധ്യം അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽനിന്നും സാംസാരികചിന്തകളെ നിശ്ശേഷം നശിപ്പിച്ചു ഹൃദയങ്ങളെ പരിശുദ്ധങ്ങളാക്കിത്തീർത്തിരുന്നു. ഒരു നാസ്തികവാദിയുടെ പുത്രൻ, സ്വപിതാവിനു് ഭഗവൽപ്രേമം ലഭിക്കുവാൻവേണ്ടി പ്രാർത്ഥിച്ചു. വേറൊരാൾ, ദുർവൃത്തനായ തന്റെ പുത്രൻ സദ്വൃത്തനായി ഭക്തനായിത്തീരുവാൻ വേണ്ടി പ്രാർത്ഥിച്ചു. അദ്വൈതാചാര്യനാകട്ടെ, ഭഗവാൻ ഗോലോകത്തിൽനിന്നും കൊണ്ടുവന്നിരുന്ന പ്രേമഭക്തിയാകുന്ന അമൃതത്തെ, ജാതിമതഭേദമെന്യെ സർവ്വജീവികൾക്കും ഒരുപോലെ കൊടുക്കേണമെന്നഭ്യർത്ഥിച്ചു.

മുകുന്ദൻ മാത്രം ആ മുറിയുടെ പുറത്തു് കരഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കയായിരുന്നു. മുകുന്ദൻ വളരെ സൽസ്വഭാവിയും, മധുരമായി ഗാനം ചെയ്യുന്നവനുമായിരുന്നു. ബാല്യംമുതൽ മുകുന്ദൻ ഒരു സന്യാസിയുമായിരുന്നു. ഭഗവൽപ്രത്യക്ഷത്തിനുമുമ്പുതന്നെ മുകുന്ദൻ ഭഗവൽഭക്തനുമായിരുന്നു. നിമായി മുകുന്ദനെ സ്നേഹിച്ചിരുന്നു. മുകുന്ദനാകട്ടെ, നിമായിയെ ഛായയെന്നപോലെ സർവ്വദാ അനുഗമിക്കയും ചെയ്തിരുന്നു. എന്നാൽ മുകുന്ദൻ എന്താണു പുറത്തിരുന്നിരുന്നതു്? ആ ഇറയത്തു മൂർത്തീകരിച്ച ദു:ഖത്തെപ്പോലെ മുകുന്ദൻ ഇരുന്നിരുന്നു. ഭഗവാനകത്തിരുന്നു കല്പിച്ചിരുന്നതും, അനുഗ്രഹിച്ചിരുന്നതുമെല്ലാം മുകുന്ദനു് അറിയാമായിരുന്നു. പക്ഷെ, ഭഗവാൻ മുകുന്ദനെ വിളിക്കാതെ മുകുന്ദനകത്തു പ്രവേശിക്കുവാനാർത്തയുണ്ടായിരുന്നില്ല.

ക്രമേണ ഭഗവാൻ മന:പൂർവ്വം മുകുന്ദനെ വിളിക്കാതിരിക്കയാണെന്നു് ഭക്തന്മാർക്കു് മനസ്സിലായി. അവർക്കു് മുകുന്ദ

നോടനുകമ്പ തോന്നി. അവർ തമ്മിൽ ഒരു ഗ്രുഢാലോചന നടത്തി. ശ്രീവാസൻ ഭഗവാനോട്ട മുകുന്ദനുവേണ്ടി ഒന്നപേക്ഷിക്കുകതന്നെയെന്ന നിശ്ചയിച്ചു. സധൈര്യം ശ്രീവാസൻ ഭഗവാനോടപേക്ഷിച്ചു. "ഭഗവാനെ! അടിയന്റെ ധാർഷ്ട്യത്തെ ക്ഷമിക്കണേ! അവിട്ടത്തെ മുകുന്ദനൊഴികെ ബാക്കി എല്ലാവരും അനുഗ്രഹീതരായി."

ഭഗവാനുടനെ മറുപടി പറഞ്ഞു. "എന്റെ മുകുന്ദനോ! അവനെന്റെ മുകുന്ദനാണെന്നാരു പറഞ്ഞു?"

ശ്രീവാസൻ:—അവിട്ടത്തേയല്ലെങ്കിൽ അവൻ പിന്നെ ആരുടേയാണ്? ലോകം അവനെ അവിട്ടത്തെ ദാസനായറിയുന്നു. അവിട്ടത്തെ മാത്രം! അവൻ അങ്ങയുടെ മഹിമയെ ഗാനം ചെയ്യുന്നവനാണ്. ഭഗവാനെപ്പറ്റിയുള്ള അവന്റെ ഗാനങ്ങളാൽ ഭക്തിപൂണ്ണഹൃദയരാകാത്തവർ ആരാണ്!

ഭഗവാൻ:—ശരിയാണ്. നിങ്ങളുടെ ഇടയിൽ വരുമ്പോൾ അവനൊരു ഭക്തനാണ്. പക്ഷെ ഭക്തിക്കെതിരായ ജ്ഞാനമാർഗ്ഗത്തെ അനുഗമിക്കുന്ന മഹാപണ്ഡിതന്മാരുടെ ഇടയിൽ അവനൊരു ജ്ഞാനിയുമാണ്. അവനൊന്നിലും പൂർണ്ണവിശ്വാസമില്ല. എന്നിൽ നിശ്ചയമായും ഇല്ല.

ഭഗവാന്റെ കോപിച്ചുകൊണ്ടുള്ള ഈ മറുപടി ഭക്തന്മാരെ നടുക്കി. മുകുന്ദനെ എല്ലാവർക്കും ഇഷ്ടമായിരുന്നു. സാധുവായ മുകുന്ദന്റെ അപ്പോഴത്തെ സ്ഥിതി വളരെ ശോചനീയമായിരുന്നു. ഭഗവാൻ പൂജാഗൃഹത്തിനുള്ളിലിരുന്ന് എല്ലാവരേയും, ലുബ്ധുക്രൂടാതെ അനുഗ്രഹിക്കുന്നു. മുകുന്ദൻ ശ്രീവാസന്റെ അപേക്ഷയും ഭഗവാന്റെ മറുപടിയും കേട്ടു. അതോടുകൂടി തന്റെ യഥാർത്ഥസ്ഥിതിയെപ്പറ്റി മുകുന്ദനാലോചിച്ചു. ഒടുവിൽ മുകുന്ദൻ ആ നിശ്ശബ്ദതയെ ഭഞ്ജിച്ചുകൊണ്ട് ശ്രീവാസനെ സംബോധനചെയ്തു. "പണ്ഡിതരേ! എനിക്കുവേണ്ടി അപേക്ഷിക്കേണ്ട. ഭഗവാൻ നീതി

ഞാനാണ്! എന്റെ അപരാധത്തിനേക്കാൾ തുലോം തുച്ഛമാണ് ഭഗവാന്റെ ശിക്ഷ."

മുകുന്ദൻ യഥാർത്ഥമാണു പറഞ്ഞതു്. മുകുന്ദനു് ആ സമയത്തു് മനസ്സിൽ സന്തോഷമായിരുന്നു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ഭഗവാൻ തന്നെ യഥാർത്ഥമായി സ്നേഹിച്ചിരുന്നില്ലെങ്കിൽ അപ്രകാരം ശാസിക്കയില്ലെന്നു മുകുന്ദൻ മനസ്സിലാക്കി. "ഭഗവാന്റെ ശിക്ഷ, പ്രേമദാനമാണ്!" എന്നായാൾ വിചാരിച്ചു. "പക്ഷെ, നാസ്തികവാദങ്ങളാൽ മലിനമാക്കപ്പെട്ട ഈ ദേഹത്തെ ശിക്ഷിക്കുകതന്നെ വേണം! ഞാൻ മരിക്കണം! അപ്പോൾ എന്റെ ആത്മാവിനെ ഭഗവാൻ സ്വഹൃദയത്തിലേക്കണയ്ക്കും. എന്നാൽ ആ പരമാനന്ദമെന്നനുഭവിക്കുവാൻ സാധിക്കും?" ഇങ്ങിനെ ചിന്തിച്ചുകൊണ്ടു് മുകുന്ദൻ വീണ്ടും ശ്രീവാസനോടു പറഞ്ഞു.

"ദയവുചെയ്തു് ഇവനു് അനുഗ്രഹം ലഭിക്കുവാൻവേണ്ടി അപേക്ഷിക്കാതിരിക്കണം. എന്നാണു് ഇവനു ഭഗവദ്ദർശനം ലഭിക്കാറാവുക എന്നു മാത്രം ഇവനോടരുളിച്ചെയ്യാൻ ഭഗവാനോടപേക്ഷിച്ചാൽ മതി."

ഭഗവാന്റെ നേത്രങ്ങൾ മുകുന്ദന്റെ ഈ അപേക്ഷ കേട്ടപ്പോൾ അശ്രുപൂർണ്ണങ്ങളായി. ഭഗവാൻ ഉറക്കെ മുകുന്ദനോടതന്നെ അരുളിച്ചെയ്തു. "മുകുന്ദാ! തീച്ചയായും നിനക്കെന്നെ കാണ്മാൻ സാധിക്കും. അതൊരു ലക്ഷം ജന്മങ്ങൾക്കുശേഷം!"

ഇതിന്റെ അർത്ഥം മുകുന്ദൻ ഒരു ലക്ഷം പ്രാവശ്യം മനുഷ്യനായി ജനിക്കയും മരിക്കയും ചെയ്തു പരിശുദ്ധനായാൽ ഭഗവദ്ദർശനം ലഭിക്കാമെന്നായിരുന്നു. സാധുവായ മുകുന്ദനു് ഈ സമയം വളരെ വളരെ കഠിനമായ ശിക്ഷയായിരുന്നുവെന്നു മറ്റുള്ളവർക്കു തോന്നി. പ്രത്യേകിച്ചു ഭഗവാൻ ആ സമയത്തു മുകുന്ദന്റെ എതിരേയോ അരികിലാണു സ്ഥിതി ചെയ്തിരുന്നതു്. മുകുന്ദന്റെ സ്ഥിതി വളരെ ശാന്തമായി

രുന്നു. ഭഗവാൻ തനിക്കു വിധിച്ച ശിക്ഷയെ മുകുന്ദൻ കേട്ടു. അതിനെപ്പറ്റി അയാൾ ഗാഢമായി ചിന്തിക്കുവാൻ തുടങ്ങി! ഗാഢമായ ചിന്തയിൽപെട്ട തന്റെ പരിതസ്ഥിതികളെയെല്ലാം നിശ്ശേഷം മറന്നു മുകുന്ദൻ പറഞ്ഞുതുടങ്ങി. "ശരിയാണു്, ഭഗവാൻ പ്രേമസ്വരൂപനും, കരുണാനിധിയുമാണു്!"

എന്നാൽ ബാക്കിയുള്ള ഭക്തന്മാക്കു് ഈ കല്പന വളരെ കഠിനമായിത്തോന്നുകയാൽ അവർ മിണ്ടാതെ നിന്നുപോയി. ഭഗവാൻ അവരുടെ പ്രേമസർവ്വസ്വമായിരുന്നു. എന്നാൽ മുകുന്ദനും അവക്കു പ്രിയപ്പെട്ടവനായിരുന്നു. ഭഗവാൻ മുകുന്ദനുകൊടുത്ത ശിക്ഷ കുറച്ചു കടുപ്പമായിപ്പോയെന്നവക്കു തോന്നിയെങ്കിലും, ആ ചിന്ത ഈശ്വരനിന്ദയായിപ്പോയാലൊ എന്നവർ ഭയന്നു. മുകുന്ദനോടു സഹതാപം കാണിക്കാതിരിപ്പാൻ അവക്കു സാധിച്ചില്ല. എങ്കിലും, മുകുന്ദൻ ഭഗവാന്റെ കരുണയെപ്പറ്റി പറഞ്ഞപ്പോൾ അതിന്റെ അർത്ഥം അവക്കു മനസ്സിലായില്ല.

എന്നാൽ മുകുന്ദൻ കായ്മയായാണു ഭഗവാന്റെ കരുണയെ പ്രശംസിച്ചതു്. ഭഗവാന്റെ കല്പന വജ്രപാതം പോലെ കഠിനമായി മറ്റുള്ളവക്കു തോന്നിയെങ്കിലും, മുകുന്ദനു കരുണയുടേയും പ്രേമത്തിന്റെയും ഇരിപ്പിടമായ ഭഗവാന്റെ മഹിമയ്ക്കു യുക്തമായ ഒരു കല്പനയാണിതെന്നാണു തോന്നിയതു്. മുകുന്ദൻ ബാഹ്യലോകത്തെ വിസ്മരിച്ചുവീണ്ടും പറഞ്ഞു തുടങ്ങി.

"അതെ! ഭഗവാൻ കാരുണ്യമൂർത്തിയാണു്. ഭഗവാൻ ഇനിയും എനിക്കവിടുത്തെ സന്ദർശിക്കുവാനനുവാദം തരാമെന്നു വാക്കുതന്നിരിക്കുന്നു! ലോകത്തിൽവെച്ചു ഭാഗ്യവാനായി ഞാൻ എന്നെത്തന്നെ കരുതുന്നു. ഞാൻ ഇനിയും ഭഗവാനെ സന്ദർശിക്കുമെന്നു തീച്ചയായും ഭഗവാനരുളിച്ചെയ്യുന്നു! ഇപ്പോൾ സന്ദർശിക്കുവാൻ സാദ്ധ്യമല്ലെങ്കിൽ, അതു

കൊണ്ടെന്തു ദോഷമാണു്! ഭഗവാൻ വാക്കുതന്നിരിക്കയാൽ ഞാൻ ഭഗവാനെ ദർശിക്കും! ഒരു ലക്ഷം ജന്മം വളരെക്കാല മാണെന്നു തോന്നുന്നു. എന്നാൽ എന്നന്നേക്കും കാണ്മാൻ സാധിക്കയില്ലെന്നല്ലല്ലൊ കല്പന! അല്ലയോ മുകുന്ദ, അതു കൊണ്ടു സമാധാനിക്കുക! നിനക്കു് ഭഗവാനെ സന്ദർശിക്കാം!" ഇതുയുംപറഞ്ഞു് ആനന്ദഭരിതനായി ആ കോലായിൽ നൃത്തം ചെയ്വാൻ തുടങ്ങി. "ഞാൻ ഭഗവാനെ കാണും! ഭഗവാനതു് അരുളിച്ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്." എന്നിങ്ങനെ പറഞ്ഞു് ഇരുകൈകളും ഉയർത്തിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ടു് ആനന്ദമഗ്നനായി മുകുന്ദൻ നൃത്തംചെയ്യുതുടങ്ങി!

ഈ രംഗം ഭക്തന്മാർക്കു മനസ്സിലാക്കുവാൻ അസാദ്ധ്യമാകയാൽ അവർ മുകുന്ദന്റെ പേരിൽ സഹതപിച്ചുകൊണ്ടു് അശ്രുവർഷം തുടങ്ങി. മുകുന്ദനാകട്ടെ അവരുടെ ദുഃഖകാരണം മനസ്സിലായില്ല. "ഞാൻ പരമാനന്ദമനുഭവിക്കുന്നു. ഈ അവസരത്തിൽ നിങ്ങളെന്തിനു് ദുഃഖിക്കുന്നു" എന്നവരോടു ചോദിച്ചു. തന്റെ സ്നേഹിതന്മാർ തന്റെ ഈ ആനന്ദാനുഭൂതിയിൽ പങ്കുകൊള്ളുമെന്നാണു് മുകുന്ദൻ വിചാരിച്ചിരുന്നതു്. തന്മൂലം അവർ ദുഃഖിക്കുന്നതു കണ്ടപ്പോൾ അദ്ദേഹം അത്ഭുതപ്പെട്ടു.

പൂജാഗൃഹത്തിനകത്തിരുന്നിരുന്ന ഭഗവാൻ പുറത്തു നടക്കുന്ന ഈ സംഭവങ്ങളെയെല്ലാം സശ്രദ്ധം വീക്ഷിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. മുകുന്ദൻ ആനന്ദനൃത്തം ചെയ്യുതുടങ്ങിയപ്പോൾ ഭഗവാന്റെ നയനങ്ങൾ തന്റെ ഭക്തന്റെ പേരിൽ ഉള്ള വാത്സല്യത്താൽ അശ്രുപൂർണ്ണമായി. ഹൃദയം പ്രേമനിർഭരമായി ഭവിച്ചു. ഒരുവിധം ഭഗവാൻ ഒരു കല്പന പുറപ്പെടുവിച്ചു. "മുകുന്ദാ! അകത്തേക്കു വരിക!"

എന്നാൽ മുകുന്ദന്റെ അപ്പോഴത്തെ അവസ്ഥയിൽ, ഭഗവാനിൽനിന്നുകൂടി ഒരു കല്പന ശ്രവിക്കാനുള്ള ശക്തി

ഇല്ലായിരുന്നു. ഭഗവാനെ എത്രയോ ലക്ഷം വർഷങ്ങൾക്കു ശേഷമെങ്കിലും ദർശിക്കാമല്ലൊ എന്നുള്ള പരമാനന്ദം അദ്ദേഹത്തെ തൽക്കാലം അന്ധനും ബധിരനുംകൂടി ആക്കിയിരുന്നു. മറ്റുള്ള ഭക്തന്മാർ ഉടനെ മുകുന്ദനെ പിടിച്ചുനിർത്തുവാൻ ശ്രമിച്ചുവെങ്കിലും മുകുന്ദനതു രസിച്ചില്ല. നിങ്ങളെന്തിനാണെന്നെ തടയുന്നതു്? അനേകം വർഷശതങ്ങൾക്കുശേഷം എനിക്കു ഭഗവാനെ സന്ദർശിക്കാനനുവാദം തരാമെന്നുള്ള ഭഗവൽപ്രതിജ്ഞ നിങ്ങൾ കേട്ടില്ലേ? എന്നദ്ദേഹം മറ്റുള്ള ഭക്തന്മാരോടു ചോദിച്ചു.

ഇതുകേട്ടപ്പോൾ ഭഗവാൻ വികാരപൂർണ്ണമായ സ്വരത്തിൽ വീണ്ടും പറഞ്ഞുതുടങ്ങി.

"മുകുന്ദാ! ഞാൻ നേരംമ്പോക്കു പറഞ്ഞതിനെ ക്ഷമിക്കുക! ഞാൻ നിന്റെ വിശ്വാസത്തെ പരീക്ഷിക്കയായിരുന്നു. എന്നാൽ നീ എന്നെ ജയിച്ചിരിക്കുന്നു. അതുതന്നെയല്ല, എന്റെ ഭക്തന്മാർ എങ്ങിനെയുള്ളവരാണെന്നു് ലോകത്തെ മനസ്സിലാക്കണമെന്നെനിക്കാഗ്രഹമുണ്ടായിരുന്നു. ഞാനെല്ലാവരുടെയും നാഥനാണെങ്കിലും, എന്റെ ഭക്തന്മാർ എന്റെ നാഥന്മാരാകുമെന്നും എനിക്കു മറ്റുള്ളവരെ അറിയിക്കേണമെന്നുണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ പത്തുലക്ഷം ജന്മങ്ങൾക്കുശേഷം നിനക്കെന്നെ കാണ്മാൻ സാധിക്കുമെന്നല്ലെ പറഞ്ഞതു്? എന്നാൽ ഇപ്പോൾ എന്റെ നിശ്ചയം എവിടെപ്പോയി? നിന്റെ ഒരു വാക്കു് എന്റെ ഹൃദയത്തിൽനിന്നും ആ നിശ്ചയത്തെ കളഞ്ഞു കുഴിഞ്ഞു. മനുഷ്യരെന്നെ അവരവരുടെ അവസ്ഥാനുസരണം വിശ്വസിക്കുന്നു. ഞാൻ നിഷ്ഠുരനൊ, ദയാഹീനനൊ അല്ല. നേരേമറിച്ചു് ശിക്ഷിക്കയല്ല, ക്ഷമിക്കയാണു് എന്റെ പ്രവൃത്തി. എന്റെ നിശ്ചയം തെറ്റുകയില്ലെന്നു നിനക്കു് തീച്ചയായി അറിയാവുന്നതുകൊണ്ടു, നീ എന്നെ പത്തുലക്ഷം ജന്മത്തേക്കു കാണുകയില്ലെന്നു വിശ്വസിച്ചു. എങ്കിലും നിനക്കെന്നിലുള്ള വിശ്വാസം ഒട്ടും ഇള

കിയില്ല. വഷ്ടായുതങ്ങൾക്കുശേഷം എന്നെ സന്ദർശിക്കാമെന്നുള്ള ചിന്ത നിന്നെ ആനന്ദമഗ്നനാക്കിത്തീർത്തിരിക്കുന്നു! മുകുന്ദാ! നിന്നെപ്പോലെ എനിക്കിനിയൊരു ഭക്തൻ ഉണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. മുഖമുയർത്തി എന്നെ നോക്കുക! ഇനിയും നമുക്കു സ്നേഹിതന്മാരായിത്തന്നെ കഴിഞ്ഞുകൂടാം!"

അന്നത്തെദിവസം മുഴുവൻ ഭഗവാൻ പ്രത്യക്ഷനായിത്തന്നെ വർത്തിച്ചു. അർദ്ധരാത്രിയായിട്ടും ഭഗവാൻ പീഠത്തിന്മേൽതന്നെയിരിക്കയായിരുന്നു. അദ്വൈതാചാര്യനു ഭഗവാന്റെ മഹിമയേയാണു് കാണ്മാനാഗ്രഹമുണ്ടായിരുന്നതു്. അതുകൊണ്ടു് തന്റെ മാഹാത്മ്യത്തെ അതുനേരം ഭഗവാൻ നല്ലപോലെ കാണിച്ചുകൊടുത്തു. ഈ ദർശനം അദ്വൈതാചാര്യനെ ഭഗവൽപ്രാപ്തി ലഭിക്കുമോ എന്നുതന്നെ സംശയിപ്പിക്കയാണു് ചെയ്തതു്. എന്നാൽ ഭഗവാൻ തന്റെ ആശങ്കാജനകമായ സ്വരൂപത്തെ മാറ്റി. അതുവരെ സവ്യശങ്കനായി ശോഭിച്ചിരുന്ന ഭഗവാൻ, അപ്പോൾമുതൽ ലാവണ്യനിധിയും, പ്രേമസ്വരൂപനുമായി ഭവിച്ചു.

അതുവരെ ഭഗവാന്റെ സ്വരൂപം ഭക്തന്മാർക്കു ബഹുമാനവും ശങ്കയുമാണുളവാക്കിയിരുന്നതെങ്കിൽ നിതാന്തസുന്ദരവും പ്രേമമയവുമായ സ്വരൂപം അവരെ ആനന്ദിപ്പിക്കയും, അവരുടെ നയനങ്ങളെ കുളുർപ്പിക്കയുംചെയ്തു. അവർ ആ ലാവണ്യനിധിയെ നിർന്നിമേഷരായി നോക്കിനിന്നു. അവർക്കു ഭഗവാന്റെ സ്വരൂപമാധുര്യം ഹൃദയംഗമമായി ആസ്വദിപ്പാൻ സാധിച്ചു. ആ ലാവണ്യാമൃതത്തെ ആസ്വദിപ്പാനവർക്കു രണ്ടു കണ്ണുകളല്ലേ ഭഗവാൻ കൊടുത്തിട്ടുള്ളു എന്നായിരുന്നു അവരുടെ കണ്ണിതം. കണ്ടു കണ്ടു കൺകുളിർത്തു് അവർ കണ്ണടക്കും. പക്ഷെ ഭഗവൽസ്വരൂപം കാണ്മാനുള്ള അത്യാശയാൽ അവർ നിമിഷമാത്രത്താൽ വീണ്ടും കണ്ണുതുറക്കുമ്പോൾ ആ സ്വരൂപമാധുര്യം കുറെക്കൂടി വർദ്ധിച്ചിട്ടുള്ളതായി അവർക്കു തോന്നും. ഭഗവാൻ

അപ്പോൾ സർവ്വാംഗസുന്ദരനായാണ് ഭക്തന്മാരുടെ മുമ്പിൽ സ്ഥിതിചെയ്തിരുന്നത്. ഭക്തന്മാരുടെ നയനങ്ങൾ ഓരോ അംഗങ്ങളിലും പതിച്ച് ആ അംഗത്തിന്റെ ലാവണ്യത്തെ അവർ പ്രശംസിക്കും.

ഒരാൾ ഭഗവാന്റെ ശരീരത്തിൽനിന്നും നിർഗ്ഗമിച്ചിരുന്ന സുഗന്ധത്താൽ ഉന്മത്തനായി. "ഭഗവാൻ ഈ ഘ്രാണേന്ദ്രിയം എനിക്കുതന്നിട്ടുള്ളത് എന്തിനാണെന്ന് ഇപ്പോൾ മനസ്സിലായി." ഇങ്ങിനെ പഞ്ചേന്ദ്രിയങ്ങളെക്കൊണ്ടും ഭഗവാന്റെ ലാവണ്യമാധുരിയെ ആസ്വദിപ്പിച്ച് അവരെ ഭഗവാനാനന്ദിപ്പിച്ചു. ഭഗവാൻ പറയുന്നത് "യേ യഥാ മാം പ്രപദ്യന്തെ താംസ്തഥൈവ ഭജാമ്യഹം" എന്നാണല്ലോ.

അവരെല്ലാവരും ഭഗവാന്റെ ലാവണ്യത്താലാകൃഷ്ടരായിയെങ്കിലും ഭഗവാനെ സമീപിക്കുവാനവർ ധൈര്യപ്പെട്ടില്ല. ഭഗവാൻ അവരെ ആകർഷിക്കയാണെന്നവർക്കു തോന്നി. ക്രമേണ അവർ ഭഗവാനെ സമീപിച്ചു. ചിലർ ഭഗവാന്റെ അംഗുലികളെയും, ചിലർ കരങ്ങളെയും, ചിലർ പാദങ്ങളെയും സ്പർശിച്ചു. ആ സ്പർശത്താൽ ഉത്ഭൂതമായ ആനന്ദത്താലവർ പറഞ്ഞുതുടങ്ങി. "ഭഗവൽശരീരസ്പർശത്തിന്റെ മാധുരി അനിർവ്വചനീയമാണ്!"

ഭഗവാൻ ആ ഭക്തന്മാരെ ഓരോരുത്തരേയായി ഇരുകൈകൾകൊണ്ടും പിടിച്ചാശ്ലേഷിച്ചു. തന്റെ മാറോടണച്ച് അവരെ ഭഗവാൻ പ്രേമപൂർവ്വം ചുംബിച്ചു.

അപ്പോഴാണ് വേദാന്തത്തിലെ പ്രധാന "തത്വമസി" തത്വത്തിന്റെ ശരിയായ അർത്ഥമവർക്കു മനസ്സിലായത്. ഭഗവാനും ഭക്തന്മാരും ഒന്നുതന്നെയാണെന്നും, ഭക്തന്മാരോരോരുത്തരും പരിപൂർണ്ണനായ ഭഗവാന്റെ ഓരോ അംശങ്ങളാണെന്നും അവർക്കപ്പോൾ മനസ്സിലായി. അല്പനിമിഷങ്ങൾക്കു മുമ്പ് അവർ ഭഗവൽപ്രേമത്തിന്റെ മാധുര്യത്തെ

ആസ്വദിച്ചു. എന്നാൽ ഇപ്പോഴാകട്ടെ പ്രേമം ഭഗവാനെയും ഭക്തനേയും യോജിപ്പിക്കുന്നതിനുപകരം, വേർതിരിക്കയാണു ചെയ്യുന്നതെന്നവക്ക് തോന്നി. ആദ്യം അവർ ഒന്നുതന്നെയായിരുന്നുവെന്നും പ്രേമം അവരെ രണ്ടാക്കിത്തീർത്തിരിക്കയാണെന്നും അവർ കരുതി.

ഒരു സാധു ബാലിക, ഒരു ധനികനെ വിവാഹം കഴിച്ച് അവന്റെ ഗൃഹത്തിൽ ചെല്ലുമ്പോൾ, ആ ഗൃഹത്തേയും അതിലെ സർവ്വസ്വത്തേയും തന്റെ സ്വന്തമായിക്കരുതുന്നതുപോലെ, ഭക്തന്മാക്ക് തങ്ങളുടെ ആത്മനാഥനായ ഭഗവാനേയും, ഭഗവാന്റെ പ്രപഞ്ചത്തെയും മുഴുവനും തങ്ങളുടെ സ്വന്തമാണെന്നുതോന്നി. ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനും ഗോപികളും, പ്രത്യേകിച്ചു ശ്രീരാധികയുമായി ഉണ്ടായിരുന്ന ബന്ധത്തെപ്പറ്റി ശ്രീമദ്ഭാഗവതത്തിൽ പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുന്നതെല്ലാം ഇപ്പോൾ ഈ ഭക്തന്മാക്ക് അനുഭവിച്ചറിവാൻ സാധിച്ചു.

ശ്രീരാധിക ഭഗവാനോട് പറയുന്നു, "അവിടുന്നെന്റേയും, ഞാനവിടുത്തേയുമാണു്. എന്റെ പ്രാണനാഥൻ അവനാണു്. എന്റെ ജന്മോദ്ദേശം അവല്ലാഭമാണു്. ദുഃഖത്തിലും, സുഖത്തിലും, ആരോഗ്യത്തിലും, അനാരോഗ്യത്തിലും; എന്നുന്നേക്കും, ഞാൻ ഭഗവാന്റേറയും, ഭഗവാനെന്റേറയുമാണു്." എന്നിങ്ങിനെയെല്ലാം പറയുന്ന രാധികയോട് ഭഗവാനും അതുപോലെതന്നെ മറുപടി പറയുന്നു. "ഗോലോകത്തിലുള്ള സുഖത്തേക്കാൾ, നിന്റെ പ്രേമത്താൽ ആകൃഷ്ടനായ ഞാൻ ലോകത്തിലെ ജീവിതത്തെ ഇഷ്ടപ്പെടുന്നു. എന്റെ ഹൃദയാനന്ദം നീയാണു്. നിന്നെക്കൂടാതെയുള്ള ജീവിതം രസഹീനമാണു്"—എന്നെല്ലാം സർവ്വേശ്വരനായ ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനരുളിച്ചെയ്യുന്നു.

ഈവക ആശയങ്ങൾ കവിയുടെ കല്പനാവൈഭവത്തിന്റെ സൃഷ്ടികളായാണു് മനുഷ്യർ വിചാരിച്ചുവന്നിരു

ന്നതു്. എന്നാൽ ഇപ്പോൾ അതെല്ലാം സംഭാവ്യങ്ങളാണെന്നു് അവർക്കുതന്നെ അനുഭവപ്പെട്ടു.

ഭഗവാനിൽ അവർ ഒടുവിൽ തങ്ങളുടെ ആത്മനാഥനായ പരമാത്മാവുമായി സംയുക്തരായി.

ആ ഭക്തന്മാരുടെ അപ്പോഴത്തെ അവസ്ഥയെപ്പറ്റി വർണ്ണിക്കുന്നതെങ്ങിനെ? മഹാഭക്തന്മാർക്കുകൂടി ആ രംഗത്തെ വർണ്ണിക്കുവാൻ സാധിച്ചിട്ടില്ല. ഭഗവാനുമായുള്ള സംയോഗത്തിൽ സമയം അതിവേഗത്തിൽ പാഞ്ഞുപോയി.

എന്നാൽ ഒരസാധാരണസംഭവം ഇതിനിടയിലുണ്ടായി. അദ്വൈതാചാര്യനു ഭഗവാന്റെ മഹിമാപ്രഭാവം അസഹനീയമായിത്തോന്നിയതുപോലെ തന്നെ ഭഗവാന്റെ മാധുര്യഭാവവും അസഹനീയമായിത്തുടങ്ങി. ഭഗവാന്റെ മാധുര്യത്തേയും മനുഷ്യന്റെ ശക്തിക്കനുസരിച്ചെ സഹിക്കുവാൻ സാധിക്കയുള്ളൂ. ഭക്തന്മാർ ക്ഷീണിച്ചുതുടങ്ങി. അദ്വൈതാചാര്യൻ ശ്രീവാസനോടു മന്ത്രിച്ചു. "ഭഗവാനു് അപ്രത്യക്ഷനാകുന്നതിനു സമയമായിട്ടില്ലേ? എനിക്കിനി അധികനേരം, ഭഗവാന്റെ ദർശനം ആസ്വദിച്ചാനന്ദിപ്പാൻ ശക്തിയില്ല." ശ്രീവാസനും അതുപോലെത്തന്നെ തോന്നുകയാൽ, മറ്റുള്ള ഭക്തന്മാരുമായി ആലോചിച്ചു വിനയപൂർവ്വം ഭഗവാനോടു പ്രാർത്ഥിച്ചു.

"ഭഗവാനെ! അടിയങ്ങൾ നിസ്സാരരായ മനുഷ്യകീടങ്ങളാണു്. അവിടുത്തെ മാധുര്യംകൂടി ഇനി അധികനേരം ആസ്വദിപ്പാൻ അടിയങ്ങൾക്കു ശക്തി ഇല്ല. ഞങ്ങളെപ്പോലെത്തന്നെ മനുഷ്യരൂപമവലംബിച്ചു ഞങ്ങളെ അനുഗ്രഹിക്കേണമേ!"

21 മണിക്കൂറുകൾക്കു ശേഷമാണു് അവർ ഈ പ്രാർത്ഥനചെയ്തതു്. ഭഗവാൻ ഒരു ദിവസം രാവിലെ എട്ടുമണിക്കു പ്രത്യക്ഷനായി. പിറെറദിവസം കാലത്തു്

അഞ്ചു മണിയായിരുന്ന സമയം. ഭക്തന്മാരുടെ പ്രാർത്ഥനകേട്ട ഉടനെ ഭഗവാൻ "ശരി. എന്നാൽ ഞാൻ പോകുന്നു" എന്നു പറഞ്ഞു ഒരലച്ചയോടുകൂടി നിമായി ബോധർഹിത നായി നിലംപതിച്ചു. ഇങ്ങിനെയാണു മഹാപ്രകാശം അവസാനിച്ചതു്. ഭഗവാന്റെ മോഹാലസ്യം പല പ്രാവ ശ്യവും ഭക്തന്മാർ കണ്ടിട്ടുള്ളവരാണെങ്കിലും, അതു അവരെ ഭയപ്പെടുത്തുക പതിവാണു്. എന്തെന്നാൽ ആ സമയത്തു ഭഗവാൻ മൃതനേപ്പോലെയാണു കാണപ്പെട്ടതു്. ചിലപ്പോൾ ഈ അസാധാരണ സമാധിയിൽനിന്നും വേഗത്തിലും, ചില പ്പോൾ വളരെ സമയം കഴിഞ്ഞുമാണു നിമായി പ്രബുദ്ധനാ കാറു്. ആ സമയങ്ങളിൽ ഭഗവാന്റെ നാസികാദ്വാരങ്ങൾ ക്കരികിൽ പഞ്ഞിപിടിച്ചു ശ്വാസോച്ഛ്വാസമുണ്ടോ ഇല്ല യൊ എന്നു നോക്കാറാണു പതിവു്. ശ്വാസമുണ്ടെന്നു മന സ്സിലായാൽ സാവധാനത്തിൽ മറ്റുവല്ല വിദ്യയും ചെയ്തു നിമായിയെ ഉണർത്തുകയും ചെയ്യും. ചിലപ്പോൾ ശ്വാസോ ച്ഛ്വാസം ഇല്ലെന്നുകണ്ടു് അവർ പരിഭ്രാന്തന്മാരായി ഭവിക്കും. അവർ ഭഗവാനെ അത്യധികം സ്നേഹിച്ചിരുന്നതിനാൽ, ഭഗവാൻ തങ്ങളെ വിട്ടുപോയേക്കുമൊ എന്നവർക്കു ഭയമായി രുന്നു. ഭഗവാന്റെ പ്രവൃത്തികൾ അവർക്കു അജ്ഞാത ങ്ങളായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു ഭഗവാൻ ബോധരഹിതനായാ ലുടൻതന്നെ അവർ തങ്ങളെവിട്ടു ഭഗവാൻ ഗോലോക ത്തേക്കുതന്നെ പോയിരിക്കുമോ എന്നു വിചാരിച്ചു ഭയപ്പെട്ട കയും പതിവാണു്.

ഓരോ പ്രത്യക്ഷദർശനത്തിനുശേഷം, നിമായി ബോ ധരഹിതനാവുക പതിവാണു്. ആദ്യം "ഞാൻ പോകുന്നു" എന്നു ഭഗവാൻ അരുളിച്ചെയ്യും. പിന്നീടൊരലച്ചയോടെ നിലം പതിക്കും. ഭഗവാന്റെ ശരീരം മൃതശരീരംപോലെ നിശ്ചേഷ്ടമായി ഭവിക്കും. ഈ അവസരത്തിലും ഭഗവാൻ ഭൂമിയിൽ പതിച്ചപ്പോൾ ഭക്തന്മാർ ഭഗവാനു് ശ്വാസം ഉണ്ടോ എന്നു പരീക്ഷിച്ചതിൽ ശ്വാസോച്ഛ്വാസം നിശ്ശേ

ഷം നിലച്ചിരിക്കുന്നതായിക്കാണുകയും, ഹൃദയസ്പന്ദനംകൂടി ഇല്ലാതായിരിക്കുന്നതായി മനസ്സിലാക്കുകയും ചെയ്തു.

ഭക്തന്മാർ ഭഗവാന്റെ അപ്പോഴത്തെ അവസ്ഥയെപ്പറ്റി ഇപ്രകാരം പറയുന്നു. "ഭഗവാന്റെ ദൃഷ്ടികൾ ചലനരഹിതങ്ങളും പ്രകാശഹീനങ്ങളുമായിരുന്നു. താരകങ്ങളുടെ അധോഭാഗം മാത്രം സ്വല്പം കാണാമായിരുന്നു. ബാക്കിയുള്ള ഭാഗം മേല്പോട്ടു മറഞ്ഞിരുന്നു. ശരീരത്തിന്നു ഒരുവിധ ചേഷ്ടയും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ഹൃദയസ്പന്ദനം നിശ്ശേഷം നിലച്ചിരുന്നു. നാസികാദ്വാരങ്ങൾക്കരികിൽ പിടിച്ചിരുന്ന പഞ്ഞി അനങ്ങിയിരുന്നേ ഇല്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അവയവങ്ങൾ മാത്രം വിറങ്ങലിച്ചിരുന്നില്ല. അവ ഏതു വിധത്തിലെടുത്തു വെച്ചാലും അപ്രകാരംതന്നെ സ്ഥിതിചെയ്തിരുന്നു. ജീവനുണ്ടെന്നുള്ളതിന്ന് ഏകലക്ഷണം ശരീരത്തിന്റെ ചൂടുമാത്രമായിരുന്നു. മൃതശരീരങ്ങൾക്കുള്ള വിളറ്റുക്കുപകരം ശരീരത്തിന്നുള്ള സജീവചൈതന്യം ഒട്ടും നശിച്ചിരുന്നില്ല."

പലേവിധത്തിലും നിമായിക്ക് ബോധം വരുത്തുവാൻ ഭക്തന്മാർ ശ്രമിച്ചു. ക്രമേണ ഭഗവാൻ തങ്ങളെ എന്നേക്കുമായി വിട്ടുപോയിരിക്കുമോ എന്നവക്ക് ഭയം തുടങ്ങി. അല്ലെങ്കിൽ ഭഗവാന്റെ പ്രേമപൂർണ്ണങ്ങളായ ആശ്ലേഷത്തിന്റേയും ചുംബനത്തിന്റേയും അർത്ഥമെന്താണ്? ഇതെല്ലാം ഭഗവാന്റെ യാത്ര ചോദിക്കലായിരുന്നു. എന്നെല്ലാം അവർ ചിന്തിച്ചു. "അതെ, ഭഗവാൻതന്നെയാണിതു്. പക്ഷെ ഞങ്ങളെ ചതിച്ചുപോകുവാൻ സാധിക്കുമോ എന്നു നോക്കാം. ഞങ്ങളെപ്പറ്റിച്ചാണ് ഭഗവാൻ പോയതു്. ഞങ്ങൾ ഭഗവാനെ അനുഗമിക്കാം" എന്നവർ തീച്ചയാക്കി. തലേന്നാൾ കാലത്തുമുതൽ അവർ ഭക്ഷണം കഴിക്കയോ ഉറങ്ങുകയോ ചെയ്തിട്ടില്ല. അവരുടെ മനസ്സിനൊ ശരീരത്തിനൊ ഒട്ടും വിശ്രമം ലഭിച്ചിരുന്നില്ല. കഴിഞ്ഞ 21 മണിക്കൂറായി അവർ വളരെ പരിഭ്രമത്തോടും മനശ്ചാഞ്ചല്യത്തോടുമാണ് സമയം കഴിച്ചിരുന്നതു്. അവർ

ഭഗവാൻ തങ്ങളെ വിട്ടുപോയിട്ടുവേണം വിശ്രമിക്കാനെന്നു വിചാരിച്ചിരിക്കയായിരുന്നു. പക്ഷെ ഭഗവാനെ ഈ സ്ഥിതിയിൽ വിട്ടുകൊണ്ടു് അവർ പോകുന്നതെങ്ങിനെ?

അവർ ഭഗവാന്റെ ചുറ്റും പ്രതിമകളെപ്പോലെ നിശ്ചേഷ്ടരായിരുപ്പായി. അവർ തങ്ങളുടെ ആത്മനാഥനായ ഭഗവാനെ പ്രാപിച്ചതായിരുന്നു. എന്നാലൊ ഭഗവാൻ അവരെ വിട്ടുപോയി. ഈ ലോകത്തിലിരുന്നു ഭഗവദ്വിരഹം അനുഭവിക്കുന്നതെന്തിനാണു്? അവക്കും ഭഗവാനെ അനുഗമിച്ചുകൂടെ? ഓരോരുത്തരും ഭഗവാനെ അനുഗമിപ്പാൻ തീച്ചയാക്കി. ആത്മഹത്യ ഒരു മഹാപാപമാണെന്നു അവക്കറിയാമായിരുന്നു. പക്ഷെ ആ സമയത്തു അവക്കതൊന്നും ആലോചിപ്പാനുള്ള മനക്കരുത്തുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഭഗവാൻ യഥാർത്ഥത്തിൽ അവരെ വിട്ടുപോയൊ, അതോ, ഇതൊരു വലിയ സമാധി മാത്രമായിരുന്നൊ എന്നു തീച്ചയറിവാനാണു് അവർ കാത്തിരുന്നിരുന്നതു്. ഇതേ വിധത്തിലുള്ള സമാധികൾ മുമ്പും കണ്ടിട്ടുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ ആശ അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽനിന്നു വിട്ടുപോയിരുന്നില്ല.

എന്നാൽ ഈ പ്രാവശ്യം അവക്കു ആശ നിരാശയായിത്തന്നെ പരിണമിക്കുമെന്നു തോന്നി. കാലത്തു് അഞ്ചുമണിക്കു ബോധരഹിതനായ നിമായി രണ്ടുമണിക്കൂറുകൾ കഴിഞ്ഞിട്ടും പ്രബുദ്ധനായില്ല. ആദിത്യഭഗവാൻ ഉദിച്ചുയർന്നു. എങ്കിലും ഭക്തന്മാർ ക്ഷമയോടെ ഭഗവാന്റെ പ്രബോധത്തെ പ്രതീക്ഷിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഇങ്ങിനെ ഏഴുമണിക്കൂറോളം കഴിഞ്ഞു. നേരം ഉച്ചയായി എന്നിട്ടും ഒരു വ്യത്യാസവും കണ്ടില്ല. ഭഗവാനവരുടെ മുമ്പിൽ മൃതപ്രായനായിത്തന്നെ കിടന്നിരുന്നു. ഭക്തന്മാക്കു ക്ഷുൽപിപാസാദികളെപ്പറ്റിയൊന്നും ഒരു ചിന്തയുമില്ല. അവരുടെ കർത്തവ്യം അവർ ഉറച്ചുകഴിഞ്ഞിരുന്നു. അവക്കു നേരിയ ഒരാശാവല്ലി ഭഗവാന്റെ ശരീരചൈതന്യം ഈ ഒമ്പതു മണിക്കൂറുകൾ

കഴിഞ്ഞിട്ടും ദേഹത്തിൽത്തന്നെ ഉണ്ടായിരുന്നുവെന്നുള്ള വസ്തുതയായിരുന്നു. ആ ശരീരം ജീവൽശരീരംപോലെ ചൈതന്യമുള്ളതായിത്തന്നെ ഇരുന്നിരുന്നു.

ഒരു ഭക്തൻ പറഞ്ഞു. "നമുക്ക് "കുഞ്ജഭംഗ"ത്തെപ്പറ്റി ഗാനം ചെയ്യാം.* ഇതു് ഇഹത്തിൽ നമ്മുടെ അന്ത്യഗാനമായി ഭവിക്കട്ടെ!" ഭക്തന്മാക്കെല്ലാം ഈ കായ്യം വളരെ പിടിച്ചു. എന്തെന്നാൽ വികാരനിർഭരങ്ങളായ അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളും ഏതെങ്കിലും വിധത്തിൽ തങ്ങളുടെ വികാരങ്ങൾക്ക് ബാഹ്യഗതി കൊടുക്കുവാൻവേണ്ടി കാത്തിരിക്കയായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു് മൃതപ്രായമായിക്കാണപ്പെട്ട ഭഗവൽശരീരത്തിന്നു് ചുറ്റുമിരുന്നുകൊണ്ടു് ദീനസ്വരത്തിൽ അവർ ഗാനംചെയ്യാൻ തുടങ്ങി. ആ ഗാനം തുടങ്ങിയതോടുകൂടി അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ ഒരു ശാന്തിയും, അല്പമൊരാനന്ദാനഭ്രതികൂടി സംഭവിക്കുന്നതായി അവക്കു തോന്നി. ആ ഗാനത്തിന്നൊരു അലൌകികമാധുരിയുണ്ടെന്നും ഭഗവൽസ്വരൂപത്തിൽനിന്നും ഒരു പരമാനന്ദം അവരുടെ സമീപത്തേക്കു പ്രവഹിക്കുന്നുണ്ടെന്നും അവക്കു തോന്നി.

യദൃച്ഛയാ ഭഗവൽശരീരം പുളകിതമാകുന്നതു ഒരു ഭക്തൻ കണ്ടു. ഇതിൽനിന്നു ഭഗവാൻ ആ ജഡം വിട്ടുപോയിട്ടില്ലെന്നു മാത്രമല്ലാ അവരുടെ ഗാനമാധുരി ആസ്വദിക്കുന്നു

---

* ശ്രീരാധാകൃഷ്ണലീലയിൽ ശ്രീരാധികയും ഭഗവാനും യമുനാകുലത്തിലെ ഒരു ലതാനികുഞ്ജത്തിൽ രാത്രിയിൽ കൂട്ടിമുട്ടുന്നു. അതിരാവിലെ രാധിക പ്രബുദ്ധയായി സ്വഗൃഹത്തിലേക്കു മടങ്ങുന്നു. എന്നാൽ ഒരു തവണ രാധിക ശ്രീകൃഷ്ണവക്ഷസ്സിൽ ശിരസ്സുണച്ചു നിദ്രചെയ്യുന്നു. നേരം പ്രഭാതമാകുകയാൽ രാധികയുടെ സഖിമാർ ശ്രീരാധികയെ ഉണർത്തുവാനായി ലതാകുഞ്ജത്തിനു പുറത്തുനിന്നു് ഗാനംചെയ്യുന്നു. ഈ ഗാനത്തിനാണു് "കുഞ്ജഭംഗം" എന്നു പറയുന്നതു്. അവർ പാടുന്നു "പ്രിയ സഖി എഴുനേൽക്കൂ! പ്രഭാതമായി. നമുക്കു് വീട്ടിൽ പോകണം" എന്നും മറ്റുമാണു് ആ ഗാനത്തിലെ ആശയങ്ങൾ.

ണ്ടെന്നും അവക്കു തീച്ചയായി. ഭഗവാന്റെ ശരീരത്തിൽ പുളകം നല്ലപോലെ മറ്റുള്ളവക്കു കാണാമായിരുന്നു. ഉടൻ തന്നെ "ഭഗവാനിവിടെത്തന്നെ ഉണ്ടെ"ന്നൊരാൾ വിളിച്ചു പറഞ്ഞു. "ഹരിബോലെ" എന്നും "ജയ്" എന്നും ആർത്തു വിളിച്ചു് അവരുടെ പരമാനന്ദത്തെ അവർ വെളിപ്പെടുത്തി. ഭക്തന്മാർ വീണ്ടും വീണ്ടും ഒന്നിച്ചു ചേർന്നു് ഭഗവാന്റെ വിജയത്തേയും "ഹരിബോലെ" എന്നും വിളിച്ചുപറഞ്ഞു. സ്ത്രീകളും ഇതു കേട്ടു് അവരുടെ ആനന്ദത്തെ വെളിപ്പെടുത്തി. ഇതിനിടയിൽ പ്രായം ചെന്ന ചില സ്ത്രീകൾ ശചീദേവിയെ വിളിച്ചു വരുത്തേണമെന്നഭിപ്രായപ്പെട്ടു. മറ്റുചിലർ ഉടനെ ഭഗവാനെ സ്നാനം ചെയ്യിക്കേണമെന്നായി.

ഈ ലഹളക്കിടയിൽ ഭഗവാൻ സാവധാനത്തിൽ കണ്ണുകൾ മിഴിച്ചു. "ഹരിബോലെ" എന്നുള്ള ഉച്ചത്തിലുള്ള വിളിയാണു് ഇതിനു സഹായിച്ചതെന്നു സംശയമില്ല. ഭഗവാൻ കണ്ണുമിഴിച്ചു കൊട്ടവായിട്ടു. ആദ്യം ഭഗവാൻ ശൂന്യമായി നോക്കിയതേയുള്ളു. എങ്കിലും ക്രമേണ നയനങ്ങൾ ആനന്ദപൂർണ്ണങ്ങളായി. തന്റെ അനുചരന്മാരെയെല്ലാം നിമായി സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി. താൻ നിലത്തു് വീണുകിടക്കുകയാണെന്നറിഞ്ഞു് ഉടനേതന്നെ എഴുന്നേറ്റിരുന്നു. നേരം നല്ലവണ്ണം പ്രഭാതമായി എന്നു മനസ്സിലായതോടുകൂടി താൻ എവിടേയാണെന്നും, അവിടെ എങ്ങിനെയെത്തി എന്നും ആലോചിച്ചുതുടങ്ങി. കാര്യം വ്യക്തമായറിവാൻ വേണ്ടി നിമായി അനുചരന്മാരോടു് ചോദിച്ചു "ഇന്നത്തെ വിശേഷമെന്താണു്?" എന്നു്.

നിമായി ഓരോ തവണയും അവരോടു്, തനിക്കു് ബോധമില്ലാത്തപ്പോൾ നടന്ന സംഗതികളെപ്പറ്റി ചോദിക്കുക പതിവാണു്. അവരാകട്ടെ, ഭഗവാന്റെ നിലയിൽ നിമായി പറഞ്ഞതും പ്രവർത്തിച്ചതുമെല്ലാം നിമായിയിൽ നിന്നു മറച്ചുവെക്കയാണു് പതിവു്. നിമായിക്കാകട്ടെ ഒന്നും

തന്നെ പൂർണ്ണമായി ഓർമ്മയുണ്ടാകാറില്ല. ചിലപ്പോൾ ചില അപൂർണ്ണസ്മരണകൾ ഉണ്ടാകാറുണ്ട്.

അന്ന് ഭഗവാനോട് തലേദിവസം രാവിലേമുതൽ ഭഗവാൻ സമാധിസ്ഥനായിരുന്നുവെന്നും ആസമയംവരെ ആ സ്ഥിതിയിലായിരുന്ന എന്നും പറഞ്ഞു. ഭഗവാനിതുകേട്ട അത്ഭുതപ്പെട്ടു. ഉടനെ ലജ്ജയോടെ മുഖം താഴ്ത്തിക്കൊണ്ട് പറഞ്ഞു. "എത്രയോസമയം എനിക്കും നിങ്ങൾക്കും നഷ്ടമായി. നമ്മുടെ ഓരോ നിമിഷങ്ങളും ശ്രീകൃഷ്ണസ്മരണയ്ക്ക് വിനിയോഗിക്കേണ്ടവയാണ്. എനിക്കുവേണ്ടി ഇത്രയും വിലയേറിയ സമയം നിങ്ങൾക്കു നഷ്ടമായതിൽ ഞാൻ വ്യസനിക്കുന്നു." നിത്യാനന്ദൻ മറുപടിപറഞ്ഞു "ഈ ക്ഷമായാചനമെല്ലാം ഇനിയൊരവസരത്തിലാകാം. ഞങ്ങൾക്കു വിശപ്പും ദാഹവും നല്ലവണ്ണമുണ്ട്. നമുക്കിപ്പോൾ നദീതീരത്തിൽ പോയി സുഖമായി കുളിക്കുകയാണ് ചെയ്യേണ്ടത്." അവരെല്ലാവരും നദീതീരത്തിലേക്ക് ഭഗവാനോടുകൂടി സ്നാനത്തിന്നായിപ്പോയി.

പതിനാറാമദ്ധ്യായം

നിമായിയുടെ കരുണയും നിത്യാനന്ദലീലകളും

"നമ്മുടെ ദിവസങ്ങൾ എന്തുകൊണ്ടാണ് ഉപയോഗശൂന്യങ്ങളായിരിക്കുന്നത്?" എന്ന നിമായി ഒരുദിവസം ഉൽകണ്ഠാപൂർവ്വം ഭക്തന്മാരോടു ചോദിച്ചു. അതുവരെ രാത്രികാലങ്ങളിൽ മാത്രമെ ശ്രീകൃഷ്ണകീർത്തനങ്ങൾ നടത്തപ്പെട്ടിരുന്നുള്ളൂ. അന്നുമുതൽ പകലും തുടങ്ങി. ചിലപ്പോൾ ശചീദേവിയുടെ ഗൃഹത്തിൽത്തന്നെയും, ചിലപ്പോൾ മറ്റുള്ളവരുടെ ഗൃഹങ്ങളിലും ഈവിധം പകലും രാത്രിയും ശ്രീകൃഷ്ണകീർത്തനങ്ങൾ നടത്തപ്പെട്ടു. ഭക്തന്മാരെയല്ലാതെ ആരേയും അതിൽ

പങ്കുകൊള്ളുവാനനുവദിച്ചിരുന്നില്ല. ശ്രീകൃഷ്ണനാമസങ്കീർത്തനം ചെയ്യുകയും ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനെപ്പറ്റിയുള്ള സംഭാഷണം ചെയ്യുകയും അപൂർവ്വം ചിലസമയങ്ങളിൽ ഭഗവാൻതന്നെ ഭക്തന്മാർക്ക് ഉപദേശം നൽകുകയുമാണ് ഈ അവസരങ്ങളിൽ ഭക്തന്മാരെല്ലാവരുംകൂടി ചെയ്തിരുന്നത്. മുരുക്കത്തിൽ ഭഗവാനും ഭക്തന്മാരും രാവും പകലും ശ്രീകൃഷ്ണപൂജയല്ലാതെ മറെറാന്നും ചെയ്തിരുന്നില്ല.

ശചീപുത്രനായി ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാൻ നവദ്വീപിലവതരിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നുള്ള കോലാഹലം ഭാരതമൊട്ടാകെ പരന്നു. ചിലർ ഈ വർത്തമാനം വിശ്വസിച്ചു. ചിലർ വിശ്വസിച്ചില്ല. പൊതുവെ പറയുന്നതായാൽ ബ്രാഹ്മണർ ഈ വാർത്തയെ വിശ്വസിച്ചില്ല, എന്നാൽ മറുള്ളവർ സസന്തോഷം വിശ്വസിച്ചു. ബ്രാഹ്മണർ നിമായിയെപ്പറ്റി അപവാദം പറവാൻകൂടി മടിച്ചില്ല. ബ്രാഹ്മണജാതിയിൽ ജനിച്ചതുകൊണ്ടുമാത്രം ഒരു മനുഷ്യൻ ശ്രേഷ്ഠനാകുന്നില്ലെന്നും, ഭഗവൽഭക്തനാണ് മനുഷ്യശ്രേഷ്ഠനെന്നും, ഈശ്വരഭക്തൻ ജന്മനാ ചാണ്ഡാളനാണെങ്കിൽകൂടി അയാൾ നാസ്തികനായ ബ്രാഹ്മണനേക്കാൾ ശ്രേഷ്ഠനാണെന്നുമാണ് നിമായി അനുചരന്മാരോട് പറഞ്ഞിരുന്നത്.

തന്മൂലം നിമായിയുടെ ഉദ്ദേശം, അക്കാലത്തെ പണ്ഡിതന്മാരും നാസ്തികവാദികളും ആയിരുന്ന ബ്രാഹ്മണർക്ക് ഒട്ടും രസിച്ചില്ല. അക്കാലത്തു ഭാരതത്തിലൊട്ടാകെ ബ്രാഹ്മണരുടെ ആധിപത്യം സ്ഥിരപ്രതിഷ്ഠിതമായിരുന്നു. അവർ താമസിയാതെ നിമായിയുടെ ഉപദേശങ്ങൾക്കും നിമായിക്കും പലേ ദോഷങ്ങളും ആരോപിച്ചുതുടങ്ങി. എന്നാൽ മറു ജാതിക്കാരാകട്ടെ ആയിരക്കണിന്നു നിമായിയുടെ പാർശ്വത്തിലേക്ക് ഗമിച്ചുതുടങ്ങി. രാജ്യാധികാരികളായ ബ്രാഹ്മണർ തങ്ങളാൽ കഴിയുംവണ്ണം നിമായിയുടെ മതം പ്രചരിക്കാതിരിപ്പാൻ യത്നിച്ചു. എന്നാൽ ദിനംപ്രതി അവരുടെ

യത്നങ്ങൾ വിഫലങ്ങളാകുകയും നിമായിയുടെ അനുചരന്മാരുടെ സംഖ്യ വർദ്ധിച്ചുവരികയും ആണ് ചെയ്തത്. ജാതിമതഭേദമെന്യേ നിമായിയുടെ അനുചരസംഘം നിമിഷംപ്രതി വിപുലീകൃതമായി.

ഗൌരാംഗഭക്തന്മാർ രാവും പകലും ശ്രീകൃഷ്ണഭജനത്തിലാണ് സമയം കഴിച്ചുതു. നവദ്വീപനഗരംതന്നെ ഒട്ടാകെ ഒരു നവീനപ്രതിയെ അംഗീകരിച്ചിരിക്കുന്നതായി കാണികൾക്കു തോന്നി. മിക്ക സാധുക്കളുടേയും ധനികന്മാരുടേയും ഗൃഹങ്ങളിൽ ശ്രീകൃഷ്ണനാമസങ്കീർത്തനം സന്ധ്യാകാലങ്ങളിൽ പതിവായി നടത്തപ്പെട്ടു തുടങ്ങി. ഗൌരാംഗഭക്തന്മാർ മറ്റുള്ളവരെപ്പോലെ ജീവിക്കുവാൻ ശ്രദ്ധാക്കിയില്ല. അവർ ഉന്മത്തന്മാരേപ്പോലെ ശ്രീകൃഷ്ണഭജനത്തിൽനിന്ന് ലബ്ധമായ ആനന്ദാമൃതലഹരി ആസ്വദിച്ചുകൊണ്ട് അങ്ങുമിങ്ങും അലഞ്ഞുനടന്നു. അവർ മിതാഹാരന്മാരും, അല്പനിദ്രയുള്ളവരുമായിരുന്നു. സാധാരണജനങ്ങളുമായി അവരധികം ഇടപെട്ടിരുന്നേ ഇല്ല. ബാഹ്യലോകം മിക്കവാറും അവരുടെ ദൃഷ്ടിപഥത്തിൽനിന്നും മറഞ്ഞുപോയിരുന്നു. അവർക്ക് ഭഗവൽപരമല്ലാത്ത ഒരു സംഗതിയേയുംപറ്റി ചിന്തിക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞിരുന്നില്ല. രണ്ടു ഭക്തന്മാർ എവിടെയെങ്കിലും വെച്ചു കൂട്ടിമുട്ടിയാൽ ആനന്ദമഗ്നരായി അന്യോന്യം നോക്കിനില്ക്കുകയും, ആഹ്ലാദത്തോടെ ചിരിക്കുകയും മാത്രം ചെയ്യും. അവർ വല്ലതും സംസാരിച്ചാൽ തന്നെ, വിഷയം ഭഗവല്ലീലകളായിരുന്നു. "എന്തൊരു പരമാനന്ദം!" എന്നൊരാൾ പറയും. മറ്റൊരാൾ "എത്ര മാധുര്യമയനാണ് ഭഗവാൻ!" എന്നു പറയും. ചില അവസരങ്ങളിൽ അവർ അന്യോന്യം കൈകോർത്തുപിടിച്ച് പരമാനന്ദഭരിതരായി തെരുവീഥിയിൽ മറ്റുള്ളവരുടെ മുമ്പിൽനിന്നുകൊണ്ട് ആനന്ദനൃത്തം തുടങ്ങും. എന്നാൽ പണ്ഡിതന്മാരുടേയും, വിദ്വാന്മാരുടേയും, അഭിജാതന്മാരുടേയും നിലക്ക് അവരുടെ അഭിമാനത്തിനു ഹാനി തട്ടുവാൻ ഇനി ഇതിലും വലുതാ

യൊരു ഹേതു വേറെ ആവശ്യമില്ലായിരുന്നു. പക്ഷെ അവക്ക് ജനങ്ങളുടെ അഭിപ്രായങ്ങളേയോ അപവാദങ്ങളേയോ ഭയമുണ്ടായിരുന്നില്ല. ലോകത്തിലെ പാണ്ഡിത്യവും ധനമാനാദികളും അവക്ക് തൃണസദൃശമായിരുന്നു. കള്ളുകുടിച്ച് ലഹരിപിടിച്ചവർ ബാഹ്യലോകത്തെപ്പറ്റി ഏതുവിധം അജ്ഞന്മാരും അപവാദത്തെപ്പറ്റി ഏതുവിധം അശ്രദ്ധന്മാരുമായിരിക്കുന്നുവോ അതുപോലെതന്നെ ശ്രീകൃഷ്ണപ്രേമാമൃതമാകുന്ന, മധുപാനത്താൽ ആ ഭക്തന്മാർ ഉന്മത്തന്മാരായി ലോകാപവാദത്തേയും ലോകത്തെത്തന്നെയും തീരെ വിസ്മരിച്ചതിൽ അത്ഭുതത്തിന്നവകാശമില്ലല്ലൊ.

ഭഗവദവതാരത്തിൽ പൂർണ്ണമായി വിശ്വസിച്ചിരുന്നവക്ക് ശങ്കക്കോ ദുഃഖത്തിനൊ അവകാശമുണ്ടായിരുന്നില്ല. നേരേമറിച്ച് അവർ രാജാക്കന്മാരേപ്പോലെ നിർഭയം അലഞ്ഞുനടന്നിരുന്നു. അവർ അഹങ്കരിക്കയോ, ലഹളകൂട്ടുകയോ, മറുള്ളവരുടെ നേരെ കക്ഷമായി പെരുമാറുകയോ ചെയ്തിരുന്നില്ല. അവക്ക് സാധുക്കളായ ജനങ്ങളുടെ രക്ഷക്കായിട്ടാണു ഭഗവാനവതരിച്ചിട്ടുള്ളതെന്നും, ആ പ്രവൃത്തിക്കായി തങ്ങളെ ഭഗവാൻ ആയുധങ്ങളാക്കിത്തീർത്തിരിക്കയാണെന്നും ഉള്ള ജ്ഞാനത്താൽ അവർ തങ്ങളുടെ സഹജീവികളുടെ പേരിൽ അനുകമ്പയോടുകൂടി പെരുമാറുകയും അവരെയെല്ലാം സഹോദരനിർവ്വിശേഷം സ്നേഹിക്കയും ചെയ്തുവന്നു. അവക്ക് പാപഭ്രഷ്ടമോ, നീചമൊ അനാവശ്യമൊ ആയ പ്രവൃത്തികളോട് അതിയായ വെറുപ്പും ഉണ്ടായിരുന്നു. അവരുടെ ഈ മനസ്ഥിതി അവരുമായി സഹവാസം ചെയ്യുന്നവരെക്കൂടി ബാധിക്കുകയും ചെയ്തു. നാസ്തികവാദികളായിരുന്നവക്കുകൂടി, ആദ്യകാലങ്ങളിൽ മഹാപാപികളംകൂടിയായിരുന്ന ജനങ്ങളിൽ ഇത്രവലുതായ മാറ്റം വന്നതുകണ്ടപ്പോൾ, അവരനുഭവിക്കുന്ന പരമാനന്ദം തങ്ങൾക്കുമനുഭവിച്ചാൽ കൊള്ളാമെന്നുള്ള മോഹം തോന്നിത്തുടങ്ങി. അവക്കും ആ ഭക്തന്മാരെ അനുകരിക്കുവാനാഗ്രഹം ജനിക്കയാൽ അവരുടെ

സഹായത്താൽ ഭഗവൽപാശ്വത്തിലേക്ക് ഗമിക്കുവാനവർ ശ്രമിച്ചുതുടങ്ങി. ഭക്തന്മാരുടെ സ്വഭാവം ഭഗവൽസംസർഗ്ഗത്താൽ അതിമനോഹരമായിത്തീർന്നിരുന്നതിനാൽ, അവരെപ്പോലെ മറ്റുള്ളവർക്കും ആയിത്തീരാൻ ഭഗവൽസമാഗമമാണ് ഏക മാർഗ്ഗമെന്നവർ മനസ്സിലാക്കി. ഈ വിധത്തിൽ മഹാനാസ്തികന്മാർക്കുടി ഭഗവാന്റെ അരുകിലേക്കാനയിക്കപ്പെട്ടു. ദർശനമാത്രത്താൽ അവർക്ക് ഭഗവാനിൽ പരിപൂർണ്ണമായ വിശ്വാസം ജനിച്ചു. ഭഗവാന്റെ സുന്ദരവദനം സരളതയുടെയും, ശാന്തിയുടെയും, ദയയുടെയും, പ്രേമത്തിന്റെയും വിളനിലവും, അത്യത്ഭുതകരമാകംവണ്ണം തന്റെ സന്ദർശകന്മാരെ ആകർഷിക്കുവാൻ പര്യാപ്തവുമായിരുന്നു.

ഇതിന്നുംപുറമെ പലേ അത്ഭുതങ്ങളും ഇടക്കിടെ ഉണ്ടായിക്കൊണ്ടുമിരുന്നു. പ്രകൃത്യാ വായാടിയായിരുന്നതിനാൽ ചപലഗോപാലൻ എന്ന പേരിലറിയപ്പെട്ടിരുന്ന ഒരു ശാസ്ത്രി, സാധുവും വിനീതനുമായ ശ്രീവാസനെ അപമാനിച്ചു. ആ സംഭവത്തിന്നു മൂന്നാംദിവസം അയാൾ മഹാരോഗിയായിത്തീർന്നു. ഈ സംഭവം നാടൊട്ടുക്കു പരന്നു. ഇതുകൊണ്ടും ഗോപാലന്റെ ദുരഭിമാനം നിലച്ചില്ല. പക്ഷെ അഞ്ചുകൊല്ലത്തിന്നുശേഷം അയാൾ ഭഗവൽപാദരവിന്ദങ്ങളിൽ അഭയം പ്രാപിച്ചു. എന്നാൽ, ശ്രീവാസനു മാത്രമെ അയാളെ രക്ഷിക്കുവാൻ സാധിക്കയുള്ളുവെന്നാണ് ഭഗവാൻ അയാളോടു പറഞ്ഞതു്. ശ്രീവാസനോടു ഗോപാലൻ ക്ഷമായാചനം ചെയ്തപ്പോൾ രോഗത്തിൽനിന്നും മുക്തനാകുകയും, തന്റെ വലുതായ അനുചരസംഘത്തോടുംകുടി അയാൾ ഗൌരാംഗഭക്തനായിത്തീരുകയും ചെയ്തു.

ഒരു ദിവസം ശ്രീവാസന്റെ ഗൃഹത്തിൽ എന്തോ ജോലിക്കായിപ്പോയിരുന്ന ഒരു മുസൽമാൻ തുന്നക്കാരനു ഭഗവൽദർശനം ലഭിക്കുവാനുള്ള ഭാഗ്യം ഉണ്ടായി. ആ ദർശനം അയാളെ വല്ലാതെ ആകർഷിച്ചു. പിന്നീടേഴുദിവസത്തോളം

അയാൾ ഭ്രാന്തനെപ്പോലെ "ഞാൻ ഭഗവാനെ കണ്ടു" എന്നു മാത്രം വിളിച്ചുപറഞ്ഞുകൊണ്ട് നഗരവീഥികളിൽ ചുറ്റി നടന്നുകൊണ്ടിരുന്നു! ക്രമേണ സ്വസ്ഥതയെ പ്രാപിച്ച്, ഒരു മഹാഭക്തനും, ഗൌരാംഗന്റെ പ്രധാന അനുചരന്മാരിലൊരാളുമായി ഭവിച്ചു.

ഇതുപോലെത്തന്നെ വിഷ്ണുപ്രിയയുടെ ഒരു ബന്ധുവായ മാധവാചാര്യനും ഒരു നാസ്തികനായിരുന്നു. അദ്ദേഹവും ഭഗവാന്റെ ഏക സന്ദർശനത്താൽ മാനസാന്തരപ്പെട്ട ഒരു ഭക്തനായിത്തീർന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതിയായ "കൃഷ്ണമംഗൽ" ഇന്നും എത്രയോ ഭക്തന്മാർക്ക് ആനന്ദത്തെ പ്രദാനം ചെയ്യുന്നു.

ഭഗവാൻതന്നെ പലരേയും "ഭക്തനായിത്തീരുക" എന്നുള്ള അനുഗ്രഹദാനത്താൽ, സമാധിസ്ഥരാക്കുകയും, ആ സമാധിയിൽനിന്നും, അവർ മഹാഭക്തന്മാരും, ഭഗവൽപ്രേമപൂർണ്ണഹൃദയന്മാരുമായി ഉണരുകയും ചെയ്യുവന്നു. ഈ ശക്തി ഭഗവാന്റെ മഹാഭക്തന്മാർക്കും ഉണ്ടായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് ഭഗവൽഭക്തസാമ്രാജ്യം വലുതായി വന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. വേറെ വിധത്തിലും പല ജനങ്ങളും ഭക്തന്മാരായിത്തീർന്നു. ചിലർ വെറുതെ വഴിയിൽക്കൂടി നടന്നുപോകുമ്പോൾ യദൃച്ഛയാ സമാധിസ്ഥരായി നിലംപതിക്കുന്നു. ഒരു കൂട്ടം ആളുകൾ അയാളുടെ ചുറ്റും കൂടുന്നു. "ഹരി"നാമസങ്കീർത്തനത്തോടുകൂടി അയാൾ പ്രബുദ്ധനായി എഴുന്നേല്ക്കുന്നു. അപ്പോൾമുതൽ അയാൾ ഭക്തനായിത്തീരുന്നു. സ്വമാതാവിന്റെ കരങ്ങളിലിരുന്നിരുന്ന അഞ്ചുവയസ്സായ ചെറിയ കുട്ടി പെട്ടന്നു ആവിഷ്ടനാകുകയും, താഴെയിറങ്ങി അതിമധുരമായി ഹരിനാമഗാനം ചെയ്തുകൊണ്ടു നൃത്തമാരംഭിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

ഇങ്ങനെയുള്ളവർ ചിലപ്പോൾ പലേ അത്ഭുതങ്ങളും കാണിച്ചിരുന്നു. ചിലർ തങ്ങൾക്കതിനുമുമ്പ് പരിചയമില്ലാത്ത ഭാഷകളിൽ അസാമാന്യപാടവം കാണിക്കുകയും

മറവും ചെയ്യുതുടങ്ങി. അസാധാരണമായ പലേ സംഭവങ്ങളും നവദ്വീപിൽ മാത്രമല്ല ബംഗാളിൽ മുഴുവൻ ഉണ്ടായി ക്കൊണ്ടിരുന്നു.

ഭഗവൽഭക്തന്മാരുടെ സംഖ്യ വർദ്ധിക്കുംതോറും, നവ ദ്വീപിലെ പണ്ഡിതസംഘത്തിന്നു് ഗൌരാംഗനും പരന്മാ രോടും ഭഗവാനോടുമുള്ള ദ്വേഷം അധികരിച്ചു തുടങ്ങി. ചിലക്കു് പുതിയതായി ഒരു സംഭവവും ഇഷ്ടമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അന്നത്തെ ഹിന്ദുസമുദായത്തിന്റെ നേതാക്കന്മാരായ ബ്രാഹ്മ ണർ തങ്ങളുടെ ആത്മാഭിമാനത്തിനും ശക്തിക്കും പ്രതാപ ത്തിനും വലുതായ ഇടിവു തട്ടുമെന്നു ഇതിനെ മനസ്സിലാക്കി. ഇതുതന്നെയല്ല, ഭഗവാനും തന്റെ ഭക്തസംഘത്തെ വർദ്ധി പ്പിക്കുന്നതിന്നു് പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധവെച്ചു തുടങ്ങി.

ഭഗവാന്റെ ചില പ്രത്യേക സ്വഭാവഗുണങ്ങളെ പ്പറ്റി ഇവിടെ പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. നിമായിയുടെ ഹൃദയം കരുണാപൂർണ്ണമായിരുന്നതിനാൽ പരന്മാരുടെ ദുഃഖം നിമാ യിയെ വല്ലാതെ പരിഭ്രാന്തനാക്കി. രഘുനാഥൻ തന്റെ ഗ്രന്ഥത്തേക്കാൾ നിമായിയുടെ കൃതിക്കു് മാഹാത്മ്യമുള്ള തായിക്കണ്ടു നിരാശാഭരിതനായി ദുഃഖിച്ചപ്പോൾ, അയാളുടെ സമാധാനത്തിനായി ന്യായശാസ്ത്രപരമായ സ്വകൃതിയെ ക്രുസൽക്രൂടാതെ നിമായി ഗംഗയിലെറിഞ്ഞുകളഞ്ഞതു് വായ നക്കാർ ഓർക്കുന്നില്ലേ? നിമായി പരസുഖത്തിനുവേണ്ടി എന്തും ത്യജിപ്പാനൊരുക്കമായിരുന്നു. അതുപോലെ ത്യാഗശീലമു ള്ളവരേയും നിമായിക്കു് വളരെ ഇഷ്ടമായിരുന്നു.

ശ്രീകൃഷ്ണഭക്തന്മാരോടു് നിമായിക്കുള്ള ഉപദേശം ഇതുമാത്രമാണു്.

"ശ്രീഹരിയുടെ പ്രീതിക്കായി ആഗ്രഹിക്കുന്നവർ, സ്വാത്മാവിനെ പുല്ലുപോലെ നിസ്സാരവും, നികൃഷ്ടവുമായി ക്കരുതുകയും, വൃക്ഷങ്ങളേപ്പോലെ ക്ഷമാശീലരായിരിക്കയും,

അവരവരെ ദ്രോഹിക്കുന്നവരെക്കൂടി ആദരിക്കയും ചെയ്യുന്നവരായിരിക്കണം!" ഒരു സൽപ്രവൃത്തിയുടെ ശ്ലാഘ്യത തനിലാരോപിക്കാതെ പരന്മാക്ക് കൊടുക്കുന്നതിൽ നിമായി സന്തുഷ്ടനായി. ലോകത്തിലെ മറ്റുള്ള എല്ലാ ജീവികളേയും സർവ്വപ്രകാരേണയും തന്നേക്കാൾ യോഗ്യതയുള്ളവരായി നിമായി കരുതിവന്നു.

ഈവക ഗുണങ്ങൾ മനുഷ്യരിലും അപൂർവ്വമായി കണ്ടുവരാറുണ്ട്. എന്നാൽ നിമായി സാധാരണ ഒരു മനുഷ്യനായിരുന്നില്ല.

ശ്രീകൃഷ്ണപ്രിയയായ രാധികയെ, ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാന്റെ ഇടത്തുഭാഗത്തു് നിൽക്കുന്നവളായും, തന്റെ വലത്തേകണ്ണുകൊണ്ടു് പ്രേമപൂർവ്വം ശ്രീകൃഷ്ണനേയും, ഇടത്തേക്കണ്ണുകൊണ്ടു കരുണാപൂർവ്വം തന്റെ സഖികളേയും വീക്ഷിക്കുന്നവളായും, പുരാണകർത്താക്കന്മാർ വർണ്ണിക്കുന്നു. ശ്രീരാധികയുടെ സഖികൾ സംസാരസമുദ്രത്തിൽകിടന്നു വലയുന്ന മനുഷ്യരും ശ്രീരാധിക ഭഗവൽപാദപത്മങ്ങളാകുന്ന മുക്കരയിലേക്കു ഭക്തന്മാരെ നയിക്കുന്ന തോണിയുമാണു്! തന്മൂലം ശ്രീരാധികയുടെ ഒരു നയനം സർവ്വദാ സാധുക്കളായ മനുഷ്യരുടെ അഭ്യുദയത്തിലാണു് ശ്രദ്ധിക്കുന്നതു്. ശ്രീരാധികയുടെ ശ്രീകൃഷ്ണപ്രേമം എത്ര മഹനീയമാണൊ അതുപോലെതന്നെ രാധികയുടെ മനുഷ്യകീടങ്ങളോടുള്ള കരുണയും അപാരമാണു്.

നിമായി ചില അവസരങ്ങളിൽ ഭഗവാനേയും ചില, സമയങ്ങളിൽ രാധികയേയും അനുകരിക്കുന്നു. പൂജാപീഠത്തിലാസനസ്ഥനാകുമ്പോൾ നിമായി ഭഗവാൻ ശ്രീകൃഷ്ണനാണു്. എന്നാൽ ശ്രീകൃഷ്ണപ്രേമത്തിന്നായി ദുഃഖത്തോടെ വിലപിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ നിമായി ശ്രീരാധയുമാണു്. ഭഗവാൻ ഗൌരാംഗനു് ശ്രീരാധയുടെ അപാരമായ ശ്രീകൃഷ്ണപ്രേമത്തോടൊപ്പം ശ്രീരാധയുടെ മഹനീയമായ ഭ്രുതദയയും ഉണ്ടായിരുന്നു.

ഭഗവാൻ തന്റെ സഹചരനായ നിത്യാനന്ദനോട് പറയുന്നതായി ഒരു ഗാനം ഭഗവാന്റെ അനുചരന്മാരാൽ പാടപ്പെട്ടു. അതിന്റെ വിഷയം ഏകദേശം താഴെപറയുംപ്രകാരമായിരുന്നു. "നിത്തായി! വന്നെന്നെ മുക്കിപ്പിടിച്ചാലും. ഞാൻ കഠിനമായ വ്യഥ അനുഭവിക്കുന്നു. മനുഷ്യർക്ക് ഹരിനാമത്തെ ദാനംചെയ്യാനെനിക്കാഗ്രഹമുണ്ടായിരുന്നു. പക്ഷെ ആ നാമം എന്റെ ഹൃദയത്തെ വല്ലാതെ ക്ഷോഭിപ്പിച്ചു. ആ ക്ഷോഭത്താൽ ഞാൻ അശക്തനാക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. നിത്തായി! എന്റെ ഹൃദയവ്യഥയെ തുറന്നു കാണിക്കുവാൻ അങ്ങയേപ്പോലെ മറെറാരു സ്നേഹിതനെവിടെയാണു്, എനിക്കുള്ളതു്? ആരാണു് എന്റെ വ്യഥയിൽ അനുതപിക്കുക? ലോകരുടെ കഷ്ടതകളെപ്പററിയുള്ള ചിന്ത എന്റെ ഹൃദയത്തെ പിളർക്കുന്നു. ഞാൻ ജനങ്ങളുടെ കടക്കാരനാണു്. ആ കടം തീർക്കാനെന്നാലസാദ്ധ്യമാണു്. ഈ കടങ്ങളാൽ ഞാൻ അടിമയാക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. എന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യം വാങ്ങിച്ചുതരുവാനൊരു സുഹൃത്തു് എവിടെയാണുള്ളതു്?"

ഈ ഗാനത്തിലടങ്ങിയിരിക്കുന്ന വിഷയം മനുഷ്യർ നിരന്തരം അനുഭവിക്കുന്ന കഷ്ടതകളുടെ പരിഹാരമെന്താണെന്നുള്ള ചിന്തയാണു്. ഈ വിഷയം ആദ്യകാലംമുതൽ ഭാരതത്തിലെ മഹാന്മാരുടെയെല്ലാം ശ്രദ്ധക്കു വിഷയീഭവിച്ചിട്ടുള്ള ഒന്നാണു്. ബുദ്ധന്മാരും, ജ്ഞാനികളും, വേദാന്തികളും, ന്യായവാദികളും, യോഗികളും, സിദ്ധന്മാരും ഈ പ്രശ്നത്തിനുള്ള പരിഹാരം കണ്ടുപിടിക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ടു്. എല്ലാ മഹാന്മാരും ഒരു വഴി കണ്ടിട്ടുള്ളതു്, ദുഃഖപരിഹാരം, ദുഃഖസംഭ്രതിക്കുള്ള മാർഗ്ഗത്തെ തടയുകയാണെന്നാണു്. അവരെല്ലാവരും ഒരുപോലെ സർവ്വസംഗപരിത്യാഗത്തെയാണു് ഉപദേശിക്കുന്നതു്. വിഷയങ്ങളാം ദുഃഖകാരണങ്ങളാണെങ്കിൽ, വിഷയാനുഭ്രതിയെ ത്യജിക്കുക! പ്രേമമാണു്, ദുഃഖത്തിനുള്ള മൂലമെങ്കിൽ, ആരേയും പ്രേമിക്കാതിരിക്കുക! പഞ്ച ഇന്ദ്രിയ

ങ്ങളെയും ജയിച്ചുവെങ്കിൽ ഒരു വഴിക്കും ആത്മാവിനെ ദുഃഖത്തിന്നു സ്പർശിക്കുവാൻ സാധിക്കയില്ല.

വൈഷ്ണവന്മാർ കാമസംഹാരിയായ ശിവനെയല്ലാ കാമനെ ജയിച്ചു കീഴടക്കിയ മദനമോഹനനായ ശ്രീകൃഷ്ണനേയാണു് ഭജിക്കുന്നതു്. കാമദേവന്റെ ബാണങ്ങളേറു ക്ഷുഭിതനായ മഹാദേവൻ നേത്രാഗ്നിയാൽ കാമദേവനെ സംഹരിച്ചു. പ്രബോധാനന്ദൻ ഗൌരാംഗദാസനായിട്ടു് ഇപ്രകാരം ജനങ്ങളെ ഉപദേശിക്കുന്നു. "പഞ്ചേന്ദ്രിയങ്ങളേയും സ്വാധീനപ്പെടുത്തുക; അവയിൽ വിഷം ഉണ്ടെങ്കിലും, പാമ്പാട്ടികൾ പാമ്പിന്റെ വിഷപ്പല്ലു പറിച്ചുകളഞ്ഞു് ഘോരസർപ്പങ്ങളെക്കൊണ്ടു് ഇഷ്ടംപോലെ ആടിക്കുന്നതുപോലെ, ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ സ്വാധീനപ്പെടുത്തി, ഭഗവൽപാശ്വത്തിലേക്കു തിരിക്കുക! പാമ്പുകളെ കൊല്ലരുതു്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ പ്രകൃതിയുടെ നിലനിൽപ്പിന്നു് അവയെക്കൊണ്ടും ആവശ്യമുണ്ടാവും."

അതിനാൽ സ്വ ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ ആത്മാവിന്നു് അധീനപ്പെടുത്തുവാനാണു് വൈഷ്ണവന്മാർ ഉപദേശിക്കുന്നതു്.

എന്നാൽ അതെങ്ങിനെയാണു്? മനുഷ്യൻ സംസാരക്ലേശങ്ങളിൽനിന്നും എങ്ങിനെ രക്ഷപ്രാപിക്കും? അതു് ഭക്തികൊണ്ടു സാധിക്കും! ഭക്തി, സംസാരദുഃഖത്തെ നശിപ്പിക്കുമെന്നു് ഗൌരാംഗഭക്തന്മാർ പറയുന്നു. ഭക്തി മനുഷ്യന്നു് ആശ്രയത്തേയും, ക്ഷാന്തിയേയും പ്രദാനം ചെയ്യുന്നു. അവനെ ആശാഭരിതനും, വിശ്വാസമുള്ളവനുമാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അതുകൊണ്ടു സാധാരണയായി മനുഷ്യരനുഭവിക്കുന്ന ദുഃഖങ്ങൾ, രോഗങ്ങൾ മുതലായ ക്ലേശങ്ങളിൽക്കൂടി, ഭഗവൽകരുണയെ ദർശിക്കുവാനും, ഒരാളെ ഭക്തി സഹായിക്കുന്നു. അച്ഛനമ്മമാരുടെ സ്നേഹപൂർവ്വമായ ശിക്ഷകളിൽ ഒരു കുട്ടിക്കു ദ്വേഷം തോന്നുന്നില്ല. അതുപോലെതന്നെ നശ്വരങ്ങളായ ഇഹലോകദുഃഖങ്ങൾക്കു്, സർവ്വശക്തനും, പ്രേമസ്വരൂപനു

മായ ഭഗവാന്റെ രക്ഷയിൽ ഒരു ഭാസുരമായ ഭാവിജീവിത ലബ്ധിയെപ്പറ്റി തീച്ചയുള്ള ഒരാളെ എത്രതന്നെ കഷ്ടപ്പെടുത്തുവാൻ സാധിക്കും?

അതുകൊണ്ടു ഗൌരാംഗൻ നിത്യാനന്ദന്റെ കണ്ണത്തിൽ കെട്ടിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ടു വിലപിച്ചു. "എന്റെ ഹൃദയം ലോകരുടെ കഷ്ടതയാൽ പിളക്കപ്പെടുന്നു. കഷ്ടം! അവരെ എങ്ങിനെ രക്ഷിക്കും? അവക്ക് ആരാണ് ഹരിനാമം പ്രദാനം ചെയ്യുക? അവരെ ഭക്തിപഠിപ്പിച്ചു്, അവരുടെ ക്ലേശങ്ങളെ ആരാണ് അകറ്റുക?"

ഭഗവാൻ നവദ്വീപിനേയും, സമുദായത്തേയുമുപേക്ഷിച്ചപ്പോൾ ഭഗവദ്വിരഹത്താൽ വാസുഘോഷൻ ഗാനം ചെയ്യുന്നു. "എന്റെ ഹൃദയം ഗൌരാംഗനുവേണ്ടി ദുഃഖിക്കുന്നു. ഞാൻ എവിടെ പോകും? അദ്ദേഹത്തെ കണ്ടുമുട്ടുവാൻ ഞാനെന്തുചെയ്യും? പതിതനും, സ്ഖലിതനും, സംസാരിക്കും, അദ്ദേഹത്തെപ്പോലെ കരുണയെ പ്രദാനം ചെയ്യാനി നിയാരാണുള്ളതു്? ഒരു പാപിയുടെ ദർശനമാത്രത്താൽ കരുണാപൂർവ്വം കണ്ണുനീർ വാർക്കുവാനിനിയാരാണുള്ളതു്?"

ഒരു പാപിയുടെ ദുഷ്കൃത്യങ്ങളെപ്പറ്റി കേൾക്കുമ്പോൾ നിമായിക്കുണ്ടായിരുന്ന മനഃക്ലേശം കൊണ്ടു നിമായിയുടെ ഹൃദയം പൊട്ടുമെന്നു് അനുചരന്മാക്കു തോന്നാറുണ്ടു്. തന്റെ പ്രിയപുത്രന്റെ പ്രവൃത്തികളിൽ ഒരു പിതാവിന്നോ, തന്റെ പ്രിയഭർത്താവിന്റെ പ്രവൃത്തികളിൽ പതിവ്രതയായ ഒരു പത്നിക്കോ ഉള്ളതിനേക്കാൾ, ഉൽകണ്ഠ ഒരു പാപിയുടെ ദുഷ്കർമ്മങ്ങളെപ്പറ്റി ഗൌരാംഗനു് ഉണ്ടായിരുന്നു. ദുഷ്ചിന്തകളിലും ദുഷ്കൃത്യങ്ങളിലും സമയം കഴിച്ചിരുന്ന ഒരു പാപിയുമായി കൂട്ടിമുട്ടുകയൊ സംസാരിക്കുകയൊ ചെയ്യേണ്ടിവന്നാൽ നിമായി അവനോടു് അനുതാപത്തോടും പ്രേമത്തോടുമാണു് പെരുമാറിയതു്. ഭഗവാൻ പരിവ്രാജകനായി നടന്നിരുന്നകാലത്തു് ഒരു ദിവസം ക്രൂരനും

ദ്രോഹിയുമായി നാടെങ്ങും കേൾവികേട്ടിരുന്ന ഒരു ചോര നേതാവിന്റെ സങ്കേതത്തിൽ നിർഭയം കയറിച്ചെന്നു. കള്ള ന്മാരുടെ ഇടയിലെന്താണ് ഒരു മഹാത്മാവിനെ കാണുന്ന തെന്നു ആ ചോരനേതാവു ഭഗവാനോടു ചോദിച്ചു. "ഞാൻ മഹാത്മാവായ അങ്ങയെക്കാണുവാൻ വന്നതാണു്." എന്നു് ഭഗവാൻ മറുപടിപറഞ്ഞു. "ഞാൻ മഹാത്മാവല്ല, ഒരു ചോരനാണു്" എന്നായി അയാൾ. ഭഗവാൻ വീണ്ടും സാവ ധാനത്തിൽ പറഞ്ഞു. "അതു ശരിയായിരിക്കാം. എന്നാൽ നിങ്ങളുടെ ഹൃദയത്തിൽ മിന്നുക്കാത്തതായ ഒരു രത്നം ഞാൻ കാണുന്നു. ആ രത്നം വേണ്ടതുപോലെ മിന്നുക്കിയാൽ മതി. ഭക്തിയാകുന്ന രത്നമാണു് ഒരാളെ മഹാത്മാവാക്കിത്തീർക്കുന്നതു്." ഇതെത്രയോ നിസ്സാരം ഭഗവാൻ പറഞ്ഞപ്പോൾ, ആദ്യമായി തന്നിലും ചില ഗുണങ്ങളുണ്ടായിരിക്കാമെന്നുള്ള ചിന്ത ആ ദുഷ്ടന്റെ ഹൃദയത്തിലുദിച്ചു. ആ ചിന്ത അയാ ളുടെ ഹൃദയത്തെ വല്ലാതെ ഇളക്കിത്തീർക്കയാൽ അയാൾ ബാഷ്പവർഷം ചെയ്യാൻതുടങ്ങി. തന്റെ വാളിനെ ഉടൻ തന്നെ വലിച്ചെറിഞ്ഞു് അന്നുമുതൽ ഭഗവാന്റെ അനുചര നായിത്തീർന്നു് ഒടുവിൽ ബറോഡയിൽവെച്ചു ദേഹത്യാഗം ചെയ്തു.

മറ്റുചില അവസരങ്ങളിൽ, ഒരു പാപിയോടുള്ള അപാരമായ കരുണയാൽ നിമായി തന്നത്താൻ കരഞ്ഞുതു ടങ്ങും. ആ ദൃശ്യം, പാപിയെ മാനസാന്തരപ്പെടുത്തുകയും അയാൾ ഭഗവൽപാദങ്ങളിൽ വീണു "ഭഗവാനെ, അശുദ്ധനായാലും. അനർഹനായ ഇവനുവേണ്ടി അവിടുന്നു ദുഃഖിക്കുന്നതിനേക്കാൾ, ഏതു നരകവും സഹിക്കുന്നതാണു് ഇവനു ഭേദം. ഇനിമുതൽ അവിടുത്തെ പാദാരവിന്ദരേണുസ്പർശത്തിനു യോഗ്യനാവാൻ അടിയൻ ശ്രമിക്കാ"മെന്നും മറ്റും പറഞ്ഞു ഭക്തനായി ഭവിക്കയും ചെയ്യും. ഭഗവാനു ജാതി വ്യത്യാസമുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഒരു സന്ന്യാസിക്കുടി അക്കാ ലത്തു നീചനായ ഒരുവനെ അയിത്തമാകുമെന്നുള്ള ഭയത്താൽ

സ്പർശിക്കാറില്ല. എന്നാൽ ഭഗവാൻ ഗൌരാംഗൻ, തന്റെ സഹജീവികളോടുള്ള നിതാന്തപ്രേമത്താൽ സകലരാലും ത്യജിക്കപ്പെട്ട ഒരു മഹാരോഗിയെക്കൂടി ശാഢമായാശ്ലേഷിപ്പാൻ മടിച്ചില്ല. ഭഗവൽസ്പർശമാത്രത്താൽ ആ രോഗി, ആരോഗ്യമുള്ളവനായും ഭഗവൽപാദഭക്തനായും ഭവിക്കുകയും ചെയ്തു.

ചുരുക്കത്തിൽ ഭഗവൽസ്മരണയില്ലാത്ത മനുഷ്യരുടെ അഭ്യുദയത്തിൽ തനിക്ക് ഒരു മഹത്തായ ചുമതലയുണ്ടെന്നു വിശ്വസിച്ചുവരികയാൽ നിമായി പാപികളെക്കൂടി ഭക്തന്മാരാക്കിത്തീർക്കാൻ ശ്രമിച്ചു. അതിനാൽ ഒരു പാപിയും ദുഷ്ടനമായ മനുഷ്യന്റെ നേരെ കോപിക്കാതെ, കരുണയോടും സഹതാപത്തോടും പ്രേമത്തോടുംകൂടി പെരുമാറിയും, അവന്റെ പാപകർമ്മങ്ങളുടെ ഫലം അവനിൽ ചുമത്താതെ താൻതന്നെ ഏറ്റെടുത്തും അവനെ ഉദ്ധരിക്കയാണ് നിമായി തന്റെ കർത്തവ്യമായി കരുതിയതു്.

നിമായി പുറത്തു് അധികം ഇറങ്ങി സഞ്ചരിച്ചിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹം തന്റെ ഉപദേശങ്ങളെപ്പറ്റി പ്രസംഗിച്ചിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുചരന്മാരും പ്രാസംഗികന്മാരായിരുന്നില്ല. മറ്റു പലേ മാർഗ്ഗങ്ങളിൽക്കൂടിയാണ് നിമായി ജനങ്ങളെ രക്ഷിച്ചിരുന്നതു്.

വൈഷ്ണവന്മാർ പൊതുവെ പ്രസംഗത്താൽ സ്വമതത്തെ പരത്തുവാൻ ശ്രമിക്കാറില്ല. ഗൌരാംഗൻ സ്വന്തമായ ചില മാർഗ്ഗങ്ങളാണ് അംഗീകരിച്ചിരുന്നതു്. ചിലപ്പോൾ, ഒരു വാക്കുകൊണ്ടോ, സ്പർശമാത്രത്താലൊ, ദർശനമാത്രത്താലൊ, അനുഗ്രഹപൂർവ്വമായ ഒരു വാചകംകൊണ്ടോ ഒരാൾ ഭക്തനാക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. ഈ ശക്തി അല്പമായിട്ടാണെങ്കിലും ഗൌരാംഗഭക്തന്മാരിൽ ചിലർക്കും ലഭിച്ചിരുന്നു. വൈഷ്ണവന്മാർ തങ്ങളുടെ മതോപദേശങ്ങളുടെ മാഹാത്മ്യംകൊണ്ടും, ഭഗവല്ലീലകളുടെ മാധുര്യംകൊണ്ടും, താന്താങ്ങ

ളുടെ സ്വഭാവമഹിമകൊണ്ടുമാണ്, വൈഷ്ണവസംഘത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതു്. ഒരു കഠിനഹൃദയനായ പാതകിയുടെ ഉദ്ധാരണത്തിനു് ഒരു യഥാർത്ഥ വൈഷ്ണവനുമായുള്ള നിരന്തരസംസർഗ്ഗംകൊണ്ടുമാത്രം മതിയാകുന്നു. വൈഷ്ണവഹൃദയം ഭക്തിയാൽ സർവ്വദാ ഉജ്ജ്വലമായതുകൊണ്ടു്, മറ്റുള്ളവർ അവരുമായി സംസർഗ്ഗംചെയ്യുമ്പോൾ, ആ വൈഷ്ണവഹൃദയത്തിലെ തേജസ്സു് അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളേയും കാഠിന്യരഹിതമാക്കിത്തീർക്കുവാൻ പര്യാപ്തമാകുന്നു.

ഒരു ദിവസം ഭഗവാൻ സ്വഭക്തന്മാരുടെ മദ്ധ്യത്തിലിരുന്നുകൊണ്ടു് നിത്യാനന്ദനേയും ഹരിദാസനേയും വിളിച്ചു പറഞ്ഞു. "നിങ്ങൾ നഗരത്തിലെ ഓരോ ഗൃഹങ്ങളിലും ചെന്നു് സർവ്വജനങ്ങളോടും അവരുടെ ആത്മനാഥനായ ശ്രീകൃഷ്ണനെ ഭജിക്കുവാൻ പറയുക. പാപിയൊ, ധർമ്മിഷ്ഠനൊ, മൂഢനൊ, ബുദ്ധിമാനൊ, അജ്ഞനൊ, വിജ്ഞനൊ, വിശ്വാസമുള്ളവനൊ, അവിശ്വാസിയൊ, നീചനൊ, ഉൽകൃഷ്ടനൊ എന്നുള്ള ചിന്തക്കുടാതെ എവരേയും ഒരുപോലെ ഉദ്ധരിപ്പിക്കുവിൻ!"

ഹരിദാസനേയും നിത്യാനന്ദനേയും ഈ പ്രവൃത്തി ഏല്പിക്കുവാൻ മതിയായ കാരണങ്ങളുണ്ടു്. അവർ സന്യാസികളും, പരദേശികളുമായിരുന്നുവെന്നതന്നെയല്ല, ഭക്തന്മാരായ അവർക്കു് ഭക്തിയെ പ്രദാനം ചെയ്യാനുള്ള ശക്തിയും ഭഗവാനിൽനിന്നു ലഭിച്ചിരുന്നു. നിത്യാനന്ദനും ഹരിദാസനും വിനയപൂർവ്വം ഭഗവൽകല്പനയെ ഏറ്റു. അതിരാവിലെ പുറപ്പെട്ടു് നഗരത്തിലെ ഓരോ ഗൃഹദ്വാരത്തിലും ചെന്നു് ശ്രീകൃഷ്ണഭജനംചെയ്യാൻ ജനങ്ങളെ പ്രേരിപ്പിച്ചു്, ഉച്ചയാകുമ്പോൾ മടങ്ങി ഭഗവാന്റെ അരികിൽ വരണമെന്നായിരുന്നു ഭഗവാൻ അവരെ ഏല്പിച്ചിരുന്നതു്.

പിറെന്നാൾ അതിരാവിലെ ഭഗവൽകല്പനയനുസരിച്ചു് അവർ രണ്ടുപേരും പുറപ്പെട്ടു. സന്യാസികളായിരുന്ന

അവർക്കു കീറിയ വസ്ത്രങ്ങളെ ധരിക്കുവാനുണ്ടായിരുന്നുള്ളുവെങ്കിലും അവരുടെ ആകാരങ്ങൾ ആകർഷണീയങ്ങളും ഗൌരവത്തോടുകൂടിയവയുമായിരുന്നു. ഭഗവാന്റെ സന്ദേശവാഹകന്മാരാണു് തങ്ങളെന്നുള്ള ചിന്തയാൽ, അവരുടെ യാത്ര അഭിമാനത്തോടും, ക്രുസൽക്രുടാതെയുമായിരുന്നു. കാണുന്നവർക്കെല്ലാം അവർ സാധാരണക്കാരല്ലെന്നു് നിഷ്പ്രയാസം അറിയാമായിരുന്നു. സഹജീവികൾക്കു്, എല്ലാവരുടേയും പിതാവായ ഭഗവാനിൽനിന്നും, ആശാദായകങ്ങളും പ്രേമപൂർണ്ണങ്ങളുമായ സന്ദേശങ്ങളാണു് അവർ കൊണ്ടുപോകുന്നതെന്നു് അവർക്കു തോന്നി. അവരെ ഏല്പിച്ചിട്ടുള്ള കൃത്യത്തിന്റെ മഹനീയത അവരെ വിനീതന്മാരാക്കിത്തീർത്തു.

അവർ ഒരു വീടിന്റെ പടിക്കൽചെന്നു് "ഹരേ! കൃഷ്ണ!" എന്നിങ്ങനെ സാധാരണ സന്യാസികൾ ഭിക്ഷയാചിക്കുന്നതുപോലെ ഉച്ചരിക്കുന്നു. ഗൃഹസ്ഥൻ തന്റെ ഗൃഹദ്വാരത്തിൽ സന്യാസികൾ വന്നിരിക്കുന്നതായിക്കണ്ടു്, ഭിക്ഷക്കായി ഒരു പിടി അരിയുമെടുത്തുകൊണ്ടു് ഗൃഹദ്വാരത്തിലേക്കു വരുന്നു. അവർ ആ ഗൃഹസ്ഥന്റെ നേരെ കരുണയോടും, അപേക്ഷയോടും നോക്കിക്കൊണ്ടു പറയുന്നു.

"ഞങ്ങൾ അങ്ങയോടു് അരി ആവശ്യപ്പെടുന്നില്ല. പക്ഷെ അങ്ങയെ എത്രയോ സ്നേഹിക്കുന്ന ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനെ ഭജിക്കുവാൻ അപേക്ഷിക്കുന്നു." ഈ വാക്കുകളുടെ അർത്ഥം ഗൃഹസ്ഥനു് മനസ്സിലാക്കുവാൻതന്നെ കുറച്ചു സമയം പിടിക്കുന്നു. മനസ്സിലാകുന്നതോടുകൂടി, ആ ഗൃഹസ്ഥൻ അവരുടെ ശക്തിക്കു് എന്നന്നേക്കുമായി അധീനനാകുന്നു. ചില ഗൃഹസ്ഥന്മാർ തല്ക്കാലത്തേക്കു മാനസാന്തരപ്പെടുന്നു. മറ്റുചിലർ ഒരു വിധത്തിലും അവരാൽ സ്വാധീനമാക്കപ്പെടുന്നില്ല.

സുവർണ്ണരുടെ ഇടയിലാണു്, അവർക്കു് അധികം ബുദ്ധിമുട്ടുവന്നതു്. അവരോടു മേൽപറഞ്ഞവിധം അപേക്ഷിക്കുമ്പോൾ അവർ ആ ഭക്തന്മാരെ ശകാരിക്കയും അപഹസിക്കു

കയും ചെയ്യുന്നു. "വിഡ്ഢികളും മൂഢന്മാരുമായ നിങ്ങൾ, ഒരു മനുഷ്യനെ ഭഗവാനായിക്കരുതി വിശ്വസിക്കുന്നു. പക്ഷെ ഞങ്ങളാകട്ടെ, ജ്ഞാനത്തിനുവേണ്ടി എത്രയോ കാലമായി പ്രയത്നംചെയ്യുന്നവരാണു്. അതുകൊണ്ടു്, മൂഢന്മാരുടെയും, അജ്ഞാനികളുടെയും ഇടയിൽ പോകുക!" എന്നായിരുന്നു ഈ ബ്രാഹ്മണരുടേയും പണ്ഡിതരുടേയും മറുപടി. ചിലർ അവരെ ചോരന്മാരാണെന്നുകൂടി പറയാതിരുന്നില്ല.

ഭഗവദവതാരമുണ്ടാകുമ്പോൾ, ഭഗവൽകല്പനകളെ ജനങ്ങൾ ആദരിക്കുന്നു. അവയെ എതിർക്കുവാൻ അവർക്കു സാധിക്കുന്നില്ല. ഒരു ആൾ ഭഗവദവതാരമാണു താനെന്നു് കളവായി പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നാൽ തല്ക്കാലത്തേക്കു ചിലർ അയാളെ വിശ്വസിച്ചുവെന്നുവരാം. പക്ഷെ ക്രമേണ അതു കളവാണെന്നു മനസ്സിലാകും. ശ്രീകൃഷ്ണനെ ഭജിക്കുവാനും പ്രേമിക്കുവാനും ഉള്ള അപേക്ഷയോടൊപ്പം ഒരു ദൈവിക ശക്തിയും ശ്രോതാക്കളിൽ പ്രവേശിച്ചിരുന്നില്ലെങ്കിൽ മനുഷ്യരെ ആകഷ്ടിക്കുവാൻ ഈ അപേക്ഷകൊണ്ടുമാത്രം സാധിക്കയില്ല. ആ ശക്തിതന്നെയാണു് ഭഗവദ്ദൂതനായ രാമായി, അദ്വൈതാചാര്യന്റെ അടുക്കലേക്കു കൊണ്ടുപോയതു്. ഈ ശക്തിയെ തന്റെ അവതാരപ്രയോജനത്തിനായി ഭഗവാൻ ഓരോ അവതാരത്തിലും അവലംബിക്കുന്നു. നവദ്വീപിൽ ഹരിദാസന്റെയും നിത്തായിയുടേയും അപേക്ഷയെ മിക്ക ജനങ്ങളും പൂർണ്ണമായി സ്വീകരിച്ചു. എങ്കിലും അവരെ അപമാനിച്ചും അപഹസിച്ചും, അവരുടെ അപേക്ഷയെ നിരസിക്കുവാനും പലരുമുണ്ടായിരുന്നു.

എന്നാൽ ഇതു നിത്യാനന്ദനു് ഇഷ്ടമായില്ല. ഇതെന്തൊരു കല്പനയാണു് ഭഗവാൻ പുറപ്പെടുവിച്ചിട്ടുള്ളതു്? നമ്മുടെ നേരെ ഭഗവാനു് കരുണ ഇല്ല; എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ഞങ്ങളെ വേണ്ടതുപോലെ എല്ലാവരും സ്വീകരിക്കുന്നില്ലെന്നുമാത്രമല്ല, ഞങ്ങൾ അവരുടെ പരിഹാസത്തിനും അപമാ

നത്തിന്നും പാത്രങ്ങളാകുകയും ചെയ്യുന്നു." ഈ അനുഭവം ഭക്തന്മാക്ക് അതുവരെ ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടായിരുന്നില്ല. നിത്യാനന്ദനു് അവരുടെ പരിഹാസംകൊണ്ടല്ല അധികം കുണ്ഠിതമുണ്ടായതു്. പക്ഷേ നിത്യാനന്ദനെ ഒരു ഭഗവൽഭൂതനായി എല്ലാവരും വിശ്വസിക്കാത്തതിലാണു് നിത്യാനന്ദൻ കുണ്ഠിതപ്പെട്ടതു്. ഭഗവാന്റെ കല്പനയുടെ ഗൌരവത്തെക്കുറിച്ചും, നിമായിയുടെ ഈശ്വരതത്ത്വത്തെപ്പറ്റിയും, നിത്യാനന്ദനു് പൂർണ്ണബോദ്ധ്യമുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ എന്തുകൊണ്ടാണു് ഭഗവാൻ സകലക്കും ഒരുപോലെ തന്റെ സന്ദേശം സ്വീകാര്യമാക്കാഞ്ഞതു്? ഭഗവാനു് ഇച്ഛാമാത്രത്താൽ അപ്രകാരമാക്കിത്തീർക്കാമായിരുന്നു. "നമുക്കു് ജഗായിയുടേയും മാധായിയുടേയും അരികിൽ പോയി ശ്രീകൃഷ്ണഭജനത്തെപ്പറ്റി പറയാം" എന്നു നിത്യാനന്ദൻ ഹരിദാസനോടു പറഞ്ഞു. "എന്തിനാണവരുടെ സമീപത്തിൽ പോകുന്നതു്?" എന്നായി ഹരിദാസൻ.

"ഈ നഗരത്തിൽ ഏറ്റവും ജനസ്വാധീനമുള്ളവരും പ്രതാപശാലികളും അവരാണു്. ലോകത്തിൽവെച്ചു് ഏറ്റവും ക്രൂരന്മാരായ പാതകികളും അവർ തന്നെയാണു്. അവരെ ഭഗവൽപാദഭക്തന്മാരാക്കിത്തീർക്കുവാൻ സാധിച്ചാൽ അതു ബാഹ്യലോകത്തെ ഭഗവൽമഹിമയെ മനസ്സിലാക്കുവാൻ പറ്റിയതായ ഒരു മഹാത്ഭുതമായിരിക്കും. ഭഗവാൻ എല്ലാപ്രവൃത്തികളും ഗൃഹത്തിനുള്ളിൽവെച്ചുമാത്രം നടത്തുന്നതിനാൽ മനുഷ്യർ നമ്മളെ കള്ളന്മാരാണെന്നും, വിഡ്ഢികളാണെന്നും പറഞ്ഞുപരിഹസിക്കുന്നു. ഭഗവാന്റെ യഥാർത്ഥമാഹാത്മ്യം നാം അറിഞ്ഞിട്ടുള്ളതു് അവരറിയുന്നില്ല."

ജഗന്നാഥനും മാധവനും നഗരരക്ഷാധികാരികളിൽപെട്ട രണ്ടു ബ്രാഹ്മണയുവാക്കന്മാരായിരുന്നു. പക്ഷേ വാസ്തവത്തിൽ, നഗരത്തേയും ജനങ്ങളെയും രക്ഷിക്കേണ്ടവരാണെങ്കിലും അവർ നഗരവാസികളെയെല്ലാവരെയും അവരുടെ

സ്വീസ്വത്തേയും തങ്ങളുടെ ശക്തിയുടെ കീഴിലാക്കിയിരുന്നു. അവരുടെ മേലധികാരി ചന്ദ്കാസി എന്നൊരു ഗവണ്ണരായിരുന്നു. അയാളിൽ ഈ ജില്ലകളുടെയെല്ലാം അധികാരം ഗൌർ രാജാവിനാൽ നിക്ഷിപ്തമായിരുന്നു. ചന്ദ്കാസിയുടെ കീഴിലായിരുന്നുവെങ്കിലും നവദ്വീപിന്റെ യഥാർത്ഥ ഭരണം നടത്തിയിരുന്നതു് ഈ ബ്രാഹ്മണയുവാക്കന്മാരായിരുന്നു. അവർ അവരുടെ അധികാരത്തേയും ശക്തിയേയും, ആവശ്യത്തിനുമാത്രമല്ല ആവശ്യത്തിലധികമായും, അനാവശ്യമായുംകൂടി ഉപയോഗിച്ചുവന്നു. ഒരു കൂട്ടം തെമ്മാടികളെ വിളിച്ചുകൂട്ടി അവരോടുകൂടി നഗരത്തിലെ നിവാസികളെ അവർ വളരെ ക്ലേശിപ്പിച്ചിരുന്നു. നവദ്വീപിലെ പണ്ഡിതന്മാക്കില്ലാതെ ഈ വിധത്തിലുള്ള ക്രൂരതകൾ സഹിച്ചു മിണ്ടാതിരിപ്പാൻ സാധിക്കുമായിരുന്നില്ല. അവർ വിദ്യാജ്ജനത്തിൽ മുഴുകി ഈ ദുഷ്ടന്മാരെ യഥേഷ്ടം നഗരിയിൽ വിഹരിപ്പാനനുവദിച്ചു. അവർ മദ്യപാനത്താൽ ഉന്മത്തന്മാരായി നഗരനിവാസികളെ സ്ത്രീപുരുഷഭേദമെന്യേ ഉപദ്രവിച്ചുതുടങ്ങി. അവർ ധനികന്മാരുടെ ധനം കൊള്ളചെയ്കയും, അവക്കിഷ്ടമില്ലാത്തവരെ വധിച്ചുകളയുകയും, സ്ത്രീകളെ ഉപദ്രവിക്കുകയും ചെയ്തുവന്നു. അവർ നഗരത്തിന്റെ ഓരോ ഭാഗങ്ങളിലായി ക്രൂരാരമടിച്ചു താമസിച്ചു. അവരുടെ ആഗമനം ആ പ്രദേശത്തെ നിവാസികളെ അവിടംവിട്ട് മറ്റു പ്രദേശങ്ങളിലേക്ക് ഓടി രക്ഷപ്പെടുവാൻ പ്രേരിപ്പിച്ചു.

ഹരിദാസൻ പറഞ്ഞു:—അതിലൊരു വിഷമമുണ്ട്. ജഗായിയും മാധായിയും നമ്മെ ദേഹോപദ്രവമേല്പിക്കുവാൻ വഴിയുണ്ട്.

നിത്യാനന്ദൻ:—പക്ഷെ അതു നിങ്ങൾക്കു ശീലമുണ്ടല്ലൊ.

ഹരിദാസനു മുമ്പു് കാസിയിൽനിന്നും ലഭിച്ചിട്ടുള്ള ശിക്ഷയെ ഓർത്താണു് നിത്യാനന്ദൻ അങ്ങിനെ പറഞ്ഞതു്.

ഹരിദാസൻ മൌനമവലംബിച്ചു. വാസ്തവത്തിൽ, ആ ദുഷ്ടന്മാരുടെ അരുകിലേക്കുള്ള യാത്രയാൽ നിത്യായിയും ഹരിദാസനും, ദേഹോപദ്രവം ലഭിക്കുവാനുള്ള വഴിയുണ്ടാക്കുകയായിരുന്നു. ലോകത്തിൽവെച്ചു മഹാപാപികളായ ആ ദുഷ്ടന്മാരുടെ അടുക്കലേക്ക് നിത്യാനന്ദനും ഹരിദാസനും പുറപ്പെട്ടു.

നിത്യാനന്ദൻ ആ സഹോദരന്മാരുടെ അടുക്കൽ ചെന്നു. ഹരിദാസൻ പിന്നിലുണ്ടായിരുന്നു. നിത്യാനന്ദൻ "ശ്രീകൃഷ്ണൻ നിങ്ങളെ അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ" എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ട് ആ സഹോദരന്മാരെ സംബോധനചെയ്തു. "പ്രിയ സഹോദരന്മാരെ! ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാനെ സേവിക്കുക! ഭഗവാനെപ്പോലെ നല്ല ഒരു യജമാനൻ വേറെ ഇല്ല."

ജഗായിയും മാധായിയും സ്വതേ താന്ത്രികമതത്തിലുൾപെട്ടവരായിരുന്നു. താന്ത്രിക ഉപദേശപ്രകാരം, മദ്യവും മാംസവും ഉപയോഗിക്കുന്നതിനു വിരോധമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അവർ അർദ്ധരാത്രിസമയങ്ങളിൽ പലേ ദുർദ്ദേവതാപൂജകളും നടത്തിയിരുന്നവരുമാണു്. താന്ത്രികമതത്തിൽ വിശ്വസിച്ചിരുന്നവർക്കു് വൈഷ്ണവമതത്തോടു പുച്ഛവും ദ്വേഷവുമായിരുന്നു. ജഗായിയും മാധായിയും തന്മൂലം ശ്രീകൃഷ്ണഭജനത്തെ ഒട്ടുംതന്നെ ബഹുമാനിക്കാതിരുന്നതിൽ അതിശയിപ്പാനില്ല.

അതുകൊണ്ടു് ഹരിദാസനും നിത്യാനന്ദനുംകൂടി അവരെ സമീപിച്ചു ശ്രീകൃഷ്ണഭജനം ചെയ്യാനവരോടഭ്യർത്ഥിച്ചപ്പോൾ അവർ കോപിച്ചു് ആ ഭക്തന്മാരെ ശകാരിക്കുകയും, മേലാൽ അവരെ ഇപ്രകാരം കാണുകയുണ്ടാകരുതെന്നു മുന്നറിയിപ്പുകൊടുക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ലെന്നു പറയുകയും ചെയ്തു. അവർ പുറത്തുപോകാതെ വീണ്ടും അവിടെത്തന്നെ സ്ഥിതിചെയ്തപ്പോൾ ബലാൽക്കാരമായി ആ സഹോദരന്മാർ അവരെ പുറത്താക്കി. നിത്യാനന്ദനും, ഹരിദാസനും തന്മൂലം പോരായ്മയും, അപമാനവുമാണു കിട്ടിയ സമ്മാനം.

നിത്യാനന്ദനു സഹജീവികളോടുള്ള കരുണ അനിർവ്വചനീയമായിരുന്നു. പതിതന്മാരോടും പാപികളോടും നിത്യാനന്ദനു വളരെ അനുകമ്പയുണ്ടായിരുന്നു. ജഗായിയും മാധായിയും ലോകത്തിൽവെച്ചു് ഏറ്റവും നിഷ്ഠുരന്മാരായിരുന്നുവെങ്കിലും, അവരെപ്പോലെ നിർഭാഗ്യവാന്മാർ ലോകത്തിൽ വേറെ ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നും, നിത്യാനന്ദനു തീർച്ചയായി. നിത്യാനന്ദനു പരലോകത്തിലും പാപികൾക്കുള്ള നരകാനുഭൂതിയിലും ദൃഢവിശ്വാസമുണ്ടായിരുന്നു. മരണാനന്തരം, ഈ ദുഷ്ടന്മാർ കഠിനക്ലേശമനുഭവിക്കേണ്ടിവരുമെന്നു നിത്യാനന്ദനു ബോദ്ധ്യം ഉണ്ടായിരുന്നതിനാൽ അവരുടെ അഭ്യുദയത്തെപ്പറ്റി പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിക്കുവാൻ നിത്യാനന്ദൻ പ്രേരിതനായി. ഇതുകൂടാതെ നിത്യാനന്ദൻ ഒരു നല്ല നയജ്ഞൻകൂടിയായിരുന്നതിനാൽ, നവദ്വീപിലെ ജനങ്ങൾ അത്യധികം വെറുക്കുകയും ഭയപ്പെടുകയും ചെയ്തിരുന്ന ഈ ബ്രാഹ്മണാധമന്മാരുടെ ഉദ്ധരണം ഗൌരാംഗമഹിമയുടെ യഥാർത്ഥബോധം ലോകത്തിൽ എല്ലാവർക്കുമുണ്ടാക്കിത്തീർക്കുന്നതിനു് സഹായിക്കുമെന്നുംകൂടി അദ്ദേഹത്തിനു വിശ്വാസം തോന്നി.

നിത്യാനന്ദൻ ഹരിദാസനോടു പറഞ്ഞു. "പ്രിയ സഹോദരാ! എനിക്കുവേണ്ടി ഒരുപകാരം ചെയ്യുക. ഈ സഹോദരന്മാരെപ്പറ്റി ഭഗവാനോടുണർത്തിക്കുക. അവരാണു് അവിടുത്തെ കരുണക്കു പാത്രങ്ങളെന്നു പറഞ്ഞാലും. ഭഗവാൻ അങ്ങയെ വളരെ സ്നേഹിക്കുന്നുണ്ടെന്നും, അങ്ങയുടെ ഒരഭ്യർത്ഥനയും കേൾക്കാതിരിക്കയില്ലെന്നും എനിക്കറിയാം. ഹരിദാസൻ അവർക്കുവേണ്ടി ഒരു വാക്കു പറയുന്നതായാൽ, ഭഗവാൻ അവരെ ദയയോടെ വീക്ഷിച്ചു രക്ഷിക്കുവാൻ പ്രേരിതനാകും." അവരെ ഭഗവാനു രക്ഷിക്കുവാൻ സാധിക്കുമെന്നു നിത്യാനന്ദനു തീർച്ചയുണ്ടായിരുന്നു. പക്ഷേ ഭഗവാൻ അവരെ രക്ഷിക്കുവാൻ തയ്യാറുണ്ടെങ്കിൽ മാത്രമേ അവർക്കു ഗതിയുള്ളൂ.

ഹരിദാസൻ ചിരിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു. "എനിക്കു മനസ്സിലായി. ചിന്താമാത്രത്താൽ ഈ ലോകത്തെ മുഴുവൻ രക്ഷിപ്പാൻ ശക്തനായ ഭവാൻ അവരുടെ രക്ഷയെ കാംക്ഷിക്കുന്നു. അതിന്റെ അർത്ഥം അവർ ഇപ്പോഴേതന്നെ മുക്തന്മാരായിക്കഴിഞ്ഞുവെന്നാണു്." എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു് അവർ മടങ്ങിപ്പോയി. അപ്പോഴും ഭഗവാനോടു് ഒന്നും അതിനെപ്പറ്റി പറഞ്ഞില്ല. അവരെക്കൊണ്ടു് കഴിയുന്ന വിധത്തിൽ ശ്രമിക്കാതെ അവർ ഭഗവൽസഹായം ആവശ്യപ്പെട്ടവരായിരുന്നില്ല.

ഹരിദാസൻ നിത്യായിയോടു പറഞ്ഞു. "ഈ വിധത്തിൽ ശ്രീകൃഷ്ണപൂജയെപ്പറ്റിയുള്ള ഉൽഘോഷം ഇതുവരെ ഉണ്ടായിട്ടില്ല എന്തായാലും ഭഗവൽകല്പന നമുക്കനുസരിക്കണം. പക്ഷെ ആ മദ്യപാനികളുടെ സമീപത്തു പോകേണ്ട ആവശ്യമെന്തായിരുന്നു?"

നിത്യാനന്ദൻ:—എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, നമ്മുടെ ഭഗവാൻ ലീലാമയനും, ദൃഢപ്രതിജ്ഞനുമാകയാൽ, നമുക്കും അതുപോലെതന്നെ ജീവിക്കണം. പ്രിയ സഹോദരാ! ആ ദുഷ്ടന്മാരുടെ സ്ഥിതി ഒന്നാലോചിച്ചു നോക്കൂ! അവരുടെ ഭാവി എന്തായിരിക്കും?

ഈ സന്ദർഭത്തിൽ, ജഗായിയും മാധായിയും, ഭഗവാൻ നിവസിച്ചിരുന്നതിന്നടുത്തായി അവരുടെ ക്രൂരമടിച്ചു. ജനങ്ങൾ ഭയവിഹ്വലരായി ആത്മരക്ഷാർത്ഥം കൂട്ടംകൂട്ടമായി ഒരുമിച്ചു താമസം തുടങ്ങി. പുറത്തിറങ്ങുമ്പോൾ കുറേ പേർ ഒരുമിച്ചല്ലാതെ സഞ്ചരിക്കയില്ല. സന്ധ്യാസമയത്തിന്നു ശേഷം പുറത്തിറങ്ങുകയുംകൂടി ചെയ്യാതായി.

എങ്കിലും ഭഗവാന്റെ ശ്രീകൃഷ്ണകീർത്തനം നിർത്തപ്പെട്ടിരുന്നില്ല. ഭജനയുടെ ഗീതാമാധുര്യം ആ സഹോദരന്മാരെ ആകർഷിച്ചു. അതിരാവിലെ ശ്രീവാസഗൃഹത്തിന്റെ പടി

തുറന്ന ഭക്തന്മാർ ഗംഗാനദിയിലേക്ക് സ്നാനത്തിന് പുറപ്പെട്ടു. എന്നാൽ പടിക്ക പുറത്തായി അവർ കണ്ടതു ജഗായിയേയും മാധായിയേയുമായിരുന്നു! സംഗീതധ്വനി അവരെ അങ്ങോട്ടാകഷ്ടിച്ചു. എന്നാൽ ഉള്ളിലേക്ക് പ്രവേശം ലഭിക്കായ്കയാൽ പുറത്തുനിന്നു കേൾക്കാവുന്നതുകൊണ്ടു് സമാധാനിക്കേണ്ടിവന്നു. അവർ ബലം പ്രയോഗിച്ചകത്തു കടക്കാഞ്ഞതെന്താണെന്നു് അവക്കുതന്നെ നിശ്ചയമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അവർ വാസ്തവത്തിൽ ആ രാത്രി മുഴുവൻ ശ്രീവാസന്റെ ഗൃഹദ്വാരത്തിനു പുറത്തുനിന്നു മദ്യപാനം ചെയ്തുകൊണ്ടും ഗൃഹത്തിൽനിന്നു കേട്ടിരുന്ന ഭജനഗീതത്തിനൊപ്പം നൃത്തം ചെയ്തുകൊണ്ടുമാണു കഴിച്ചുകൂട്ടിയതു്.

ഭക്തന്മാർ ഗൃഹദ്വാരത്തിൽക്കൂടി പുറത്തുവന്ന ഉടനെ ഈ ദുഷ്ടന്മാരെ കാണുകയാൽ, അവർ ഭഗവാന്റെ രക്ഷക്കായി ഭഗവാന്റെ ചുറ്റും കൂടി. പക്ഷെ ആ സഹോദരന്മാരുടെ അപ്പോഴത്തെ മനഃസ്ഥിതി ആഹ്ലാദകരമായിരുന്നതിനാൽ, അവർ ഭഗവൽപാർശ്വത്തിൽചെന്നു്, അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുയായികൾ എന്താണു ഗാനംചെയ്തിരുന്നതെന്നു ചോദിച്ചു. അവർ അതൊരു നാടകസംഘമാണെന്നും നേരംപോക്കിനും, ധനാർജ്ജനത്തിനുമായി ഏർപ്പാടാക്കപ്പെട്ടിരുന്നതാണെന്നുമാണു് വിചാരിച്ചതു്. ഭഗവാൻ ഉത്തരമൊന്നും പറയാതെ, ആ ദുഷ്ടന്മാരുടെ അടുക്കൽനിന്നും വേഗത്തിൽ മാറിപ്പോകുകയാണു ചെയ്തതു്.

അതിനാൽ ഭഗവാനും, ആ ദുഷ്ടന്മാരും തമ്മിൽ ഒരു സമാഗമം ഉണ്ടാക്കുവാൻ മോഹിച്ചിരുന്ന നിത്യാനന്ദൻ നിരാശനായി. യദൃച്ഛയാ ഭഗവാനും ആ സഹോദരന്മാരും കണ്ടുമുട്ടിയെങ്കിലും, അതിൽനിന്നും ഒരു ഫലവുമുണ്ടായില്ല. നിത്യാനന്ദൻ ഒരിക്കൽക്കൂടി ഹരിദാസനേയും കൂട്ടിക്കൊണ്ടു് ആ സഹോദരന്മാരുടെ അടുക്കലേക്കു പോയി.

അവർ ആ ദുഷ്ടന്മാരോടു പിന്നേയും പറഞ്ഞു. "ശ്രീകൃഷ്ണനെ സ്നേഹിക്കുവിൻ! ശ്രീകൃഷ്ണനെ ഭജിക്കുവിൻ! ശ്രീകൃഷ്ണനെ പൂജിക്കുവിൻ! ജീവിതം നശ്വരവും ക്ഷണഭംഗുരവുമാണു്. ജന്മസാഫല്യം ശ്രീകൃഷ്ണപാദപദ്മപ്രാപ്തിയാണു്!" അവരുടെ അപ്പോഴത്തെ അവസ്ഥ പൂർണ്ണബോധമുള്ളതായിരുന്നതുകൊണ്ടു്, അവർക്കു കാര്യത്തിന്റെ ഗൌരവം മനസ്സിലായി. മുമ്പു് അവരുടെ മുമ്പിൽവന്നു് അവർക്കു വിരുദ്ധങ്ങളായ തത്വങ്ങളെപ്പറ്റി സംസാരിച്ച വൈഷ്ണവരെത്തന്നെയാണു് അവർ കണ്ടതു്. ഒരിക്കൽ അവരുടെ ധിക്കാരത്തെ ക്ഷമിച്ചുവെങ്കിലും, ഇനിയും ക്ഷമിക്കുവാൻ തയ്യാറായിരുന്നില്ല. "നീചന്മാരെ! വീണ്ടും നിങ്ങൾ വന്നിരിക്കുന്നുവോ? ഇന്നു നിങ്ങളെ ഒരു പാഠം പഠിപ്പിക്കുന്നുണ്ടു്" എന്നു് അവർ കോപത്തോടെ പറഞ്ഞു.

അവർ ക്രുദ്ധന്മാരാണെന്നറിഞ്ഞു് ഹരിദാസനും നിത്തായിയും തങ്ങളെ അവരനുഗമിക്കയില്ലെന്നുള്ള ചിന്തയോടെ മടങ്ങിപ്പോയി. എന്നാൽ ആ ദുഷ്ടന്മാരവരെ പിന്തുടരുകതന്നെയാണു ചെയ്തതു്. ഭക്തന്മാർക്കു് പലായനമല്ലാതെ ഗത്യന്തരമില്ലാതായി. നിത്യാനന്ദനു് അതിവേഗം ഓടാമായിരുന്നു. പക്ഷെ ഹരിദാസനതു് സാദ്ധ്യമല്ലായ്കയാൽ നിത്യാനന്ദനു് ഹരിദാസനെ വലിച്ചുകൊണ്ടോടേണ്ടിവന്നു. ആ കാഴ്ച ഒട്ടും ആകർഷണീയമായിരുന്നില്ല. ഭഗവാന്റെ പ്രധാന ഭക്തന്മാരായ രണ്ടുപേർ ക്രുദ്ധന്മാരായ രണ്ടു ദുഷ്ടന്മാരിൽനിന്നും പ്രാണരക്ഷക്കായി ഓടുക! അതും വേഗത്തയുള്ള ആളെ മറേറ ആളെ വലിച്ചുംകൊണ്ടോടുക! വഴിയിൽ ധാരാളം ജനങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു. ഭക്തദ്വേഷികൾക്കു് ഇതൊരു നല്ല അവസരമായി. "ആ ചതിയന്മാർക്കങ്ങിനെതന്നെ വേണം" എന്നവർ അപഹസിച്ചു. ദുഷ്ടന്മാർക്കാകട്ടെ അപ്പോൾ മദ്യപാനത്തിന്റെ ഉന്മത്തത പൂർണ്ണമായി വിട്ടുപോയിട്ടില്ലാതിരുന്നതുകൊണ്ടു്, അന്യായത്തെ വേണ്ടെന്നു വെക്കേണ്ടിവന്നു!

ആ സഹോദരന്മാർ ഭഗവാന്റെ വസതിക്കുസമീപം ക്രൂരമടിച്ചപ്പോൾമുതൽ ഭക്തന്മാർ എപ്പോഴും ഭയത്തോടെയാണു ജീവിച്ചിരുന്നതു്. സാക്ഷാൽ ഭഗവാൻ അവരുടെ ഇടയിൽ ഇരിക്കെ, ഇപ്രകാരമൊരു ഭയം അവരനുഭവിച്ചുവന്നതിൽ അവർക്കു കുണ്ഠിതമുണ്ടായിരുന്നു. എങ്കിലും ഈ സ്ഥിതിഗതികളെ ഭഗവാനെ അവർ അറിയിക്കുവാനും ശ്രമിച്ചില്ല. ഭഗവാൻ അവരെ വല്ലവിധത്തിലും രക്ഷിച്ചുകൊള്ളുമെന്നവർ സമാധാനിച്ചു. എങ്കിലും, ഭഗവാന്റെ ജ്യേഷ്ഠസഹോദരന്റെ നിലയിൽ വർത്തിച്ചിരുന്ന നിത്യാനന്ദന്റേയും, പ്രധാനഭക്തനായ ഹരിദാസന്റേയും നേരെയുള്ള ആ ക്രൂരന്മാരുടെ പെരുമാറ്റം ഭഗവാനിൽനിന്നും മറച്ചുകൂടാ എന്നവർക്കു തോന്നി. അതുകൊണ്ടു് പ്രധാനഭക്തന്മാരെല്ലാവരുംകൂടി അന്നുച്ചക്കുതന്നെ ഭഗവാന്റെ ചുറ്റും കൂടി.

തന്റെ ഭക്തന്മാക്കെന്തോ പറയാനുണ്ടെന്നു മനസ്സിലാക്കിയ ഭഗവാൻ അതെന്താണെന്നവരോടു ചോദിച്ചു. അവർ ഉടനെ ഭഗവാനോടു വിസ്തരിച്ചു പറഞ്ഞുതുടങ്ങി. ജഗായിയും, മാധായിയും വളരെക്കാലങ്ങളായി പാതകങ്ങൾ ചെയ്തുകൂട്ടുകയാണെന്നും, ജനങ്ങളെ കൊള്ള ചെയ്യുക, മനുഷ്യരെ നിർദ്ദയം വധിക്കുക, സ്ത്രീപുരുഷന്മാരെ ഉപദ്രവിക്കുക എന്നീ ദുഷ്കൃത്യങ്ങൾ ചെയ്തുകൊണ്ടാണു് അവർ കാലം കഴിച്ചിരുന്നതെന്നും അവർ ഭഗവാനോടുണർത്തിച്ചു. ഭഗവാന്റെ ഹൃദയത്തിൽ അവരുടെ ക്രൂരതയുടെ വിവരണം ഒട്ടും ദ്വേഷമുളവാക്കിയില്ല. നേരെമറിച്ചു ആ അജ്ഞാനികളുടെ നേരെയുള്ള ഭഗവാന്റെ കരുണ അപാരമായിരുന്നുവെന്നും, ഭഗവാന്റെ വദനംതന്നെ സാക്ഷ്യം വഹിച്ചു. ഭഗവാൻ ദുഃഖത്തോടുകൂടി പറഞ്ഞു.

"കഷ്ടം! കഷ്ടം! അന്ധന്മാരായ മൂഢന്മാർ! തങ്ങളുടെ പ്രവൃത്തികളെ ഭഗവൽസന്നിധിയിൽ ബോധിപ്പിക്കേണ്ടിവരുമെന്നവർ അറിയുന്നില്ല."

വേറൊരു ഭക്തൻ, ജഗായിയും മാധായിയും അവരുടെ വസതികൾക്കു സമീപത്തായി ക്രൂരമടിച്ചു പാക്കുന്നതായും, അവരുടെ ആഗമനം ജനങ്ങളെ വല്ലാതെ പരിഭ്രാന്തരാക്കിയിരിക്കുന്നതായും, പതിതന്മാരുടെ നേരെ ഭഗവാനല്ലമെങ്കിലും കരുണയുണ്ടെങ്കിൽ ആ പാതകികളായ സഹോദരന്മാരുടെ നേരെയാണു് ഭഗവൽകരുണയുണ്ടാകേണ്ടതെന്നും വിനയപൂർവ്വം ഭഗവാനോടു പറഞ്ഞു.

അയാളെ തടഞ്ഞുകൊണ്ടു നിത്യാനന്ദൻ പറഞ്ഞു. "ശ്രീകൃഷ്ണമഹിമയെ ഉൽഘോഷിക്കുവാനായി ഞാൻ ഇനി പുറപ്പെടുകയില്ല. എന്തിനുവേണ്ടിയാണു ഞങ്ങൾ പോകുന്നതു്? ജനങ്ങൾ ഞങ്ങളെ കള്ളന്മാരെന്നും, സൂത്രക്കാരെന്നും, വഞ്ചകന്മാരെന്നും വിളിക്കുന്നു. ഭഗവൽകരുണയാൽ ഞങ്ങളോടിരക്ഷപ്പെട്ടിരുന്നില്ലെങ്കിൽ ജഗായിയും മാധായിയുംകൂടി ഞങ്ങളെ കൊല്ലുമായിരുന്നു. അവിടുന്നു് ഒരു മുറിക്കുള്ളിൽ ഇരുന്നുകൊണ്ടു് സ്വമഹിമയെ ഞങ്ങൾക്കു കാണിച്ചുതരുന്നു. പക്ഷെ ബാഹ്യലോകത്തിനുവേണ്ടി ഒന്നും ചെയ്യുന്നില്ല. ഞങ്ങൾക്കു് ഇപ്പോൾ മോക്ഷമാവശ്യമില്ല. ആദ്യം കഠിനപാപികളെ രക്ഷിച്ചാലും, എന്നിട്ടു് ഞങ്ങളുടെ കാര്യത്തിൽ ശ്രദ്ധിച്ചാൽ മതി."

ഭഗവാൻ ചിരിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു. "ഭവാനെപ്പോലെയുള്ള ശ്രീകൃഷ്ണഭക്തന്മാർ അവരുടെ അഭ്യുദയത്തെ ആഗ്രഹിക്കുന്നതുകൊണ്ടു്, ആ പാപികൾ ഭാഗ്യവാന്മാരാണു്! നിങ്ങളുടെ ഭക്തിക്കു യുക്തമായ ഈ ആഗ്രഹം ശ്രീകൃഷ്ണൻതന്നെ തീച്ചയായും സഫലമാക്കും." ഭഗവാൻ ഇത്രയും പറഞ്ഞപ്പോഴേക്കു്, ഭക്തന്മാരാനന്ദമഗ്നന്മാരായി "ഹരീ! ഹരീ!" എന്നു വിളിച്ചുകൊണ്ടു തങ്ങളുടെ ആനന്ദത്തെ പ്രദർശിപ്പിച്ചു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ഭഗവാൻ അരുളിച്ചെയ്ത വാക്കുകളിൽനിന്നും, ആ പാപികളുടെ ഉദ്ധരണം തീച്ചയായിരുന്നു.

ഭഗവാൻ തുടർന്നു "അവർ മഹാപാതകികളാണു്. ഹരിനാമംകൊണ്ടുമാത്രമേ ആ പാതകങ്ങളെ നശിപ്പിക്കുവാൻ സാധിക്കയുള്ളു. നമുക്കു ഹരിനാമദാനത്താലവരെ രക്ഷിക്കാം. ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ തിരുനാമത്തിന്റെ ശക്തി ലോകം മനസ്സിലാക്കട്ടെ! ഒരു കാര്യം ചെയ്യുവിൻ. എല്ലാഭക്തന്മാരേയും വിളിച്ചുവരുത്തി ശ്രീകൃഷ്ണകീർത്തനം ചെയ്തുകൊണ്ടു നമുക്കു ആ സഹോദരന്മാരുടെ അടുക്കലേക്കു പോകാം! എന്നിട്ടു് അവർക്കും ഹരിനാമോപദേശം ചെയ്യാം!"

ഭഗവൽകല്പന ലഭിച്ച ഉടനെ, അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്ന ഭക്തന്മാർ മറ്റുള്ള ഭക്തന്മാരെയെല്ലാം വിളിച്ചുകൂട്ടുവാനായി അങ്ങുമിങ്ങും പാഞ്ഞു. അനേകായിരം പേർ ഭഗവൽ സമീപമെത്തി. ആ നഗരവാസികൾ അന്നാദ്യമായാണു് ശ്രീകൃഷ്ണകീർത്തനം കാണുവാൻ പോകുന്നതു്. അവരതിനെപ്പറ്റി കേട്ടിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ചിലർ വെറും മദ്യപാനത്തിന്റെ ലഹളയാണതെന്നാണു് വിശ്വസിച്ചിരുന്നതു്! പലരും അതു കാണ്മാനാഗ്രഹിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും, ഭഗവൽ കരുണ ലഭിച്ചവർക്കല്ലാതെ ആർക്കും അതു കാണാൻ സാധിച്ചിരുന്നില്ല.

നാമസങ്കീർത്തനത്തെ ഹരികീർത്തനം എന്നൊ കൃഷ്ണകീർത്തനം എന്നൊ ആണു് പറഞ്ഞുവന്നിരുന്നതു്. ഹരികീർത്തനത്തിൽ, ഇഷ്ടമുള്ളവക്കെല്ലാം ചേരാം. ചെറുതായ ഭഗവൽസ്തുതികളും ഭഗവാന്റെ അനേക നാമങ്ങളും രാഗത്തിൽ ചൊല്ലുന്നതിന്നാണു് ശ്രീകൃഷ്ണകീർത്തനമെന്നു പറഞ്ഞിരുന്നതു്. ഈ ശ്രീകൃഷ്ണകീർത്തനത്തിലെ സാഹിത്യവും, രാഗവും ഭഗവാൻ ഗൌരാംഗനാലും, ശിഷ്യന്മാരാലും രചിക്കപ്പെട്ടവയായിരുന്നു. ഈ സങ്കീർത്തനം മനുഷ്യഹൃദയത്തിൽ ദൈവികമായ പലെ ചിന്തകളേയും ഉദിപ്പിക്കയും, അവയുടെ ഗാനമാധുരി ഭക്തനിൽ അവയുടെ സാഹിത്യമഹിമ

യാസപ്പെടുന്നതിലും അധികം ഭഗവൽപ്രേമം വർദ്ധിപ്പിക്കുവാൻ സഹായിക്കയാണ് ചെയ്യുന്നത്. ഗാനം ചെയ്യാൻ സാധിക്കുന്നവർ ഗാനം ചെയ്കയും, മറ്റുചിലർ മൃദംഗം കുഴിത്താളം മുതലായ വാദ്യങ്ങൾ വായിച്ചുകൊണ്ട് താളം പിടിക്കയും ചെയ്യുന്നു. സങ്കീർത്തനത്തിലെ സംഗീതവും, സാഹിത്യവൈഭവവും, സങ്കല്പവൈഭവവും, ഭക്തന്മാരുടെ ഹൃദയത്തിൽ, ഭഗവൽപരങ്ങളായ ചിന്തകളെ ഉളവാക്കുകയും, ഓരോരുത്തരും മറ്റുള്ളവരിലും ആ പരമാനന്ദാനുഭൂതി ഉളവാക്കുവാനായി ശ്രമിക്കയും ചെയ്യുന്നു. ക്രമേണ അവർ ആനന്ദമഗ്നരായിത്തീരുകയും ആ പരമാനന്ദത്തെ നൃത്തരൂപേണ പുറമെ പ്രകാശിപ്പിക്കയും ചെയ്യുന്നു. ഒരാൾ നൃത്തം ആരംഭിച്ചാൽ മറ്റുള്ളവരും അയാളെ അനുകരിക്കുവാൻ പ്രേരിതരാകുന്നു. ഈ നൃത്തത്തിനു മാധുര്യം ഉണ്ടാക്കുവാൻവേണ്ടി ഭക്തന്മാർ കാലുകളിൽ നൂപുരങ്ങൾ ധരിക്കുന്നു. ഇപ്രകാരമുള്ള ഹരിനാമസങ്കീർത്തനം ചെയ്തുകൊണ്ടാണ് ഭഗവാൻ ആ ദുഷ്ടസഹോദരന്മാരെ കീഴടക്കുവാൻ പുറപ്പെട്ടത്.

ഈ കീർത്തനത്തെപ്പറ്റിയുള്ള വിവരണം അവയുടെ യഥാർത്ഥ മഹിമയെ വെളിപ്പെടുത്തുവാൻ പര്യാപ്തമല്ല. അവയുടെ മഹിമ അനിർവ്വചനീയമാണ്. സ്ഥിരചിത്തന്മാരായ സന്യാസിമാർ മനസ്സിനെ ഭഗവാനിൽ ഏകാഗ്രമാക്കുവാൻവേണ്ടി വനാന്തരങ്ങളിലേക്കു പോയി, ഗിരികന്ദരങ്ങളിലും മറ്റും വസിക്കുന്നു. എന്നാൽ കീർത്തനം മനുഷ്യഹൃദയത്തെ ഈവിധ മനോനിഗ്രഹം ക്രടാതെതന്നെ, ഗാനംകൊണ്ടും നൃത്തംകൊണ്ടും ഭഗവാനിൽ ഏകാഗ്രമാക്കിത്തീർക്കുന്നു. മനുഷ്യർ കാമക്രോധാദി വികാരങ്ങൾക്കധീനമായ മനസ്സിനെ നിഗ്രഹിക്കുവാൻ കഷ്ടപ്പെടുന്നു. അവരവരുടെ പാപകർമ്മങ്ങളിൽനിന്നും രക്ഷപ്രാപിക്കുവാൻവേണ്ടി അവർ വളരെ ക്ലേശിക്കുന്നു! എന്നാൽ സങ്കീർത്തനത്തിന് ഇതു രണ്ടും ചെയ്യാനുള്ള ശക്തിയുണ്ട്.

ആത്താ വിഷണ്ണാ: ശിഥിലാശ്ച ഭീതാഃ
ഘോരേഷു ച വ്യാധിഷു വർത്തമാനാ:
സങ്കീർത്ത്യ നാരായണശബ്ദമാത്രത:
വിമുക്തദു:ഖാ: സുഖിനോ ഭവന്തി!

എന്നാണു് പുരാണവചനം.

ഗൌരാംഗഭക്തനായ വാസുദേവൻ പറയുന്നു. "ഭഗവാൻ ഗൌരാംഗൻ മനുഷ്യരെ ഗാനംചെയ്യിച്ചുകൊണ്ടും നൃത്തംചെയ്യിച്ചുകൊണ്ടും പരിശുദ്ധന്മാരാക്കുന്നു" എന്നു്.

ഭഗവാനെ ഭക്തന്മാർ പ്രാർത്ഥനയാലല്ലാതെ സംഗീതത്താൽ അഭിവാദ്യംചെയ്യുക! മുട്ടുകുത്തി സവിനയം അപേക്ഷിക്കുന്നതിനുപകരം, പരമാനന്ദനൃത്തത്താൽ സന്തോഷിപ്പിക്കുക! ഭഗവാന്റെ സ്വന്തസന്തതികൾ ഭഗവാന്റെ മഹിമാതിരേകത്താൽ ആനന്ദമഗ്നരാകുകയും ആ പരമാനന്ദത്തെ നൃത്തരൂപേണ ബാഹ്യലോകത്തെ മനസ്സിലാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു! അതെ, ഒരു സങ്കീർത്തസംഘത്തിൽ ചേരുന്നതു് നല്ലതാണു്! ഒരു സങ്കീർത്തനത്തെ സന്ദർശിക്കുന്നതുകൂടി ഭാഗ്യമാണു്. ഭക്തിയാൽ പ്രകാശമാനങ്ങളായ മുഖങ്ങളോടും, പരമാനന്ദത്താൽ തന്മയത്വത്തോടുകൂടി നൃത്തംചെയ്യുന്ന ശരീരങ്ങളോടും, നിരന്തരമായ അശ്രുപ്രവാഹത്താൽ തുടുത്ത നേത്രങ്ങളോടും കൂടിയ ആ ഭക്തജനങ്ങളെക്കാണുമ്പോൾ, ദർശനമാത്രത്താൽ ഭക്തിപരവശരാകാത്തവർ ആരാണു്?

ഭഗവാൻ സങ്കീർത്തനംചെയ്തുകൊണ്ടു് ജഗായിയുടെയും മാധായിയുടേയും വാസസ്ഥലത്തേക്കു പോകാമെന്നു പറഞ്ഞതു് തന്റെ ഭക്തന്മാരുടെ വിശ്വാസത്തിനു് കഠിനമായ ഒരു പരീക്ഷയായിരുന്നു. വിദ്വൽസങ്കേതമായ നവദ്വീപിലെ തെരുവീഥികളിൽക്കൂടി പണ്ഡിതന്മാരും അഭിജ്ഞന്മാരുമായ ഭക്തന്മാർ ഹരിനാമഗാനവും നൃത്തവും ചെയ്തു

കൊണ്ടുപോകുന്നതായാൽ, ബാക്കിയുള്ളവരുടെ പരിഹാസത്തിനും പുച്ഛത്തിനും പാത്രമാകുക മാത്രമല്ല, കല്ലേറും കൂടി കൊള്ളേണ്ടിവരുമായിരുന്നു. എന്നാൽ ഭക്തന്മാർ ക്രമേൽ ക്രമേൽ അതിനൊരുങ്ങി. ഈ യാത്രയിൽ ജഗായിയിൽ നിന്നും മാധായിയിൽനിന്നും വധശിക്ഷക്കുകൂടി അവർ തയ്യാറായിരുന്നു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ഭഗവാന്റെ മഹിമയിൽ അവക്കു പരിപൂർണ്ണമായ ബോധ്യമുണ്ടായിരുന്നു. ഭഗവാന്റെ രക്ഷയുള്ളപ്പോൾ അവക്കൊരു ഭയത്തിനും അവകാശമില്ലെന്നും അവർ സധൈര്യം വിശ്വസിച്ചു.

ഭക്തന്മാർ വഴിയിലേക്കിറങ്ങി. ജനങ്ങളും അവിടവിടെയായി ഈ രസകരമായ കാഴ്ച കാണ്മാനായി ക്രമേൽ ക്രമേൽ തുടങ്ങി. അവരുടെ അഭിപ്രായത്തിൽ വിദ്വാന്മാരും, അഭിജ്ഞന്മാരും, പണ്ഡിതന്മാരുംക്രമേൽ, കാലിൽ ചിലമ്പും ധരിച്ചുകൊണ്ട് വഴിയിൽക്രമേൽ ഹരിനാമം ഗാനംചെയ്യും നൃത്തം ചെയ്യും പോകുന്ന കാഴ്ച ഒരു നല്ല നേരമ്പോക്കായിരുന്നു. പരിഹസിക്കുവാൻ ക്രമേൽ യദൃച്ഛയാ ഈ അത്ഭുതദർശനത്താൽ സ്തബ്ധരായി. ഭക്തന്മാർ എന്തുയോ താല്പര്യത്തോടെ ക്രമേൽ യാണ് സങ്കീർത്തനത്തിൽ പങ്കെടുത്തിരുന്നത്. അവർ ഭഗവാനെ സ്തുതിക്കുവാൻവേണ്ടി നൃത്തംചെയ്യുകയായിരുന്നില്ല. ഭഗവാന്റെ മഹിമയേപ്പറ്റിയുള്ള കീർത്തനം അവരെ പരമാനന്ദഭരിതരാക്കുകയാൽ അവക്ക് ആനന്ദനൃത്തം ചെയ്യാതിരിപ്പാൻ സാധിച്ചില്ല. ദൈവീകമായ ഒരു പ്രകാശം അവരുടെ മുഖങ്ങളിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടിരുന്നു.

അവരുടെ സകല പ്രവൃത്തികളും, അവരുടെ ഭക്തിയുടെ ഉദാഹരണങ്ങളായിരുന്നു. അവരുടെ വാക്കുകൾ സഗദ്ഗദങ്ങളും, അവരുടെ നയനങ്ങൾ പ്രേമപൂർണ്ണങ്ങളും, കരുണാമയങ്ങളും, അവരുടെ വക്ത്രങ്ങൾ പ്രസന്നങ്ങളും, വിനയപൂർണ്ണങ്ങളുമായിരുന്നു. ഈ വിധത്തിലുള്ള ഭക്തിവൈഭവത്തെ പരിഹസിക്കുവാൻ വളരെ അപൂർവ്വംപേക്കേ സാധിക്കയുള്ളൂ!

ഭഗവാനാകട്ടെ, പരമാനന്ദമയവും, കോടിമന്മഥസദൃശവുമായ ലാവണ്യത്തോടുകൂടിയതും, സുവർണ്ണവർണ്ണമുള്ളതും, ആകർഷണീയവുമായ സച്ചിദ്രൂപത്തോടുകൂടി സച്ചിദ്ഭക്തന്മാരുടെ മദ്ധ്യത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്തിരുന്നു. ഭഗവാന്റെ പരമാനന്ദസ്വരൂപത്തെ വർണ്ണിക്കുവാനുള്ള വാങ്മാധുര്യം മനുഷ്യർക്കില്ല. ലോചനദാസൻ "ചൈതന്യമംഗളം" എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ വർണ്ണിച്ചിട്ടുള്ളതു് ഇങ്ങിനെയാണു്. ഭഗവാനെ സ്വയംചെയ്യുവാൻ പ്രേരിപ്പിച്ചിരുന്ന പരമാനന്ദം നിതാന്തവും നിസ്സീമവുമായിരുന്നു എന്നു കാണികൾക്കു തോന്നി. ഭഗവദ്ഹൃദയത്തിലെ ആനന്ദത്തെ ഭഗവാന്റെ ഓരോ അവയവങ്ങളും സൂചിപ്പിച്ചു.

ഈ ഭജനസംഘത്തെ നയിച്ചിരുന്നതു് നിത്യാനന്ദനാണു്. അദ്ദേഹം സങ്കീർത്തനത്തിൽ പങ്കെടുത്തിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹം ഭജനസംഘത്തെ ശത്രുക്കളുടെ സങ്കേതത്തിലേക്കു നയിക്കയായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിനു ആ ദുഷ്ടന്മാരെ രക്ഷിക്കേണമെന്നതിയായ ആഗ്രഹമുണ്ടായിരുന്നു. അതിനുവേണ്ടിയുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശ്രമങ്ങളെല്ലാം നിഷ്ഫലമാകുകയാണല്ലൊ ചെയ്തതു്. ഇപ്പോൾ ഭഗവാനെത്തന്നെ ആ കൃത്യത്തിനായി പ്രേരിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളതിനാൽ നിത്തായി പരമാനന്ദഭരിതനായി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചിന്തകൾ മുഴുവൻ ആ സഹോദരന്മാരുടെ രക്ഷയെപ്പറ്റിയായിരുന്നതുകൊണ്ടു് തന്റെ മനസ്സിനെ മറ്റുള്ള ഭക്തന്മാരെപ്പോലെ ശ്രീകൃഷ്ണപാദാംബുജങ്ങളിലേക്കു തിരിക്കുവാനദ്ദേഹത്തിനു സാധിച്ചില്ല. വാദ്യങ്ങളോടും, ആഘോഷത്തോടും കൂടിയുള്ള ഈ സങ്കീർത്തനധ്വനി നഗരത്തിന്റെ നാനാഭാഗങ്ങളിലേക്കും വ്യാപിച്ചു. അതുകൊണ്ടു് ഭക്തന്മാർ ജഗായിയുടേയും മാധായിയുടേയും ക്രൂരകർമ്മങ്ങൾക്കടുത്തെത്തിയപ്പോഴേക്കും അവരുടെ നിദ്രക്കു ഭംഗം വന്നു.

രാത്രി മുഴുവൻ മദ്യപിച്ചും ലഹളകൂട്ടിയും മറ്റും കഴിച്ചിട്ടു് ഉച്ചക്കു കുറച്ചുറങ്ങി ക്ഷീണംതീർക്കാമെന്നുവെച്ചു അവർ

വിശ്രമിക്കയായിരുന്നു. ഉണർന്ന ഉടനെ അവരുടെ അനുയായികളെ വിളിച്ചു ഈ കോലാഹലം നിർത്തുവാനേല്പിച്ചു വീണ്ടും ഉറങ്ങുവാൻ കിടന്നു. അവരുടെ അനുചരന്മാർ സങ്കീർത്തനം നിർത്തുവാനോടി, അവരുടെ യജമാനന്മാരുടെ കല്പന ഭക്തന്മാരെ അറിയിക്കയും, ഭജന നിർത്തുവാൻ കല്പിക്കയും ചെയ്തു. പക്ഷെ ഭക്തന്മാർക്ക് അപ്പോൾ ആ കല്പന കേൾക്കുവാൻതന്നെ ശ്രദ്ധയുണ്ടായില്ല. അവർക്കാകട്ടെ, ഭഗവൽ സാന്നിദ്ധ്യംമൂലം ദൈവികമായ ഒരു പരമാനന്ദാനുഭൂതിയാണു ഉണ്ടായിരുന്നതു്. തന്മൂലം ഈ കല്പന അവരുടെ ആനന്ദനൃത്തത്തിനു ഉത്സാഹം കൂട്ടുകയാണു് ചെയ്തതു്. ആ ഭൃത്യന്മാർ ഭക്തന്മാരുടെ പ്രവൃത്തിയാൽ കോപത്തോടും, ഇച്ഛാഭംഗത്തോടും യജമാനന്മാരുടെ അടുക്കൽ പോയി തങ്ങളുടെ അപമാനത്തെ അവരെ അറിയിച്ചു. "അതു്, നിമായി പണ്ഡിതനും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ അസംഖ്യം ജനങ്ങളും കൂടി വൈഷ്ണവഗാനങ്ങൾ പാടിക്കൊണ്ടും, വിവിധവാദ്യങ്ങൾ വായിച്ചുകൊണ്ടും, ഭ്രാന്തന്മാരെപ്പോലെ നൃത്തം ചെയ്യുന്നതിന്റെ കോലാഹലമാണു്. അവരോടു് അവിടുത്തെ കല്പനയെ അറിയിച്ചപ്പോൾ, നിർത്തുന്നതിനുപകരം അവർ ലഹള കൂടുതൽക്കൂടി വർദ്ധിപ്പിക്കയാണു ചെയ്തതു്."

"അവർ വൈഷ്ണവരാണല്ലേ?" എന്നു അവരിൽ ശക്തിക്കൂടിയവനായ മാധവൻ ചോദിച്ചു. "ശരി. ഈ ബാധ ഇന്നത്തോടെ ശമിപ്പിച്ചേക്കാം." ഉടനെതന്നെ രോഷാകുലന്മാരായ ആ സഹോദരന്മാർ ചാടി എഴുന്നേറ്റു. വൈഷ്ണവരെപ്പറ്റി അവർക്കൊരിക്കലും പ്രീതിയുണ്ടായിരുന്നില്ല. ചതിയന്മാരെന്നവരാൽ ഭത്സിക്കപ്പെട്ട രണ്ടു വൈഷ്ണവരാൽ അവരപമാനിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തു. ഇപ്പോഴത്തെ ഈ സങ്കീർത്തനം അവരുടെ കോപത്തെ വർദ്ധിപ്പിച്ചു. അവരുടെ നിദ്രാഭംഗം വരുത്തിയതു അക്ഷന്തവ്യമായ ഒരു അപരാധമായിരുന്നു. അവരുടെ അധികാരത്തെ അവഗണിച്ച

ത്തിൽ ക്രൂരതലായി അവരോടു ഇനിയെന്തൊരു അപമാനമാണു് കാണിക്കുവാനുള്ളതു്? അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ ക്രൂരചിന്തകൾ പാഞ്ഞുകയറി. തങ്ങളുടെ രക്തബാന്ധവം, ഭക്തന്മാരെ വധിച്ചു തീർക്കുവാനായി ആ ദുഷ്ടന്മാർ അവരുടെ നേരെ പാഞ്ഞു. അദ്ധ്വനഗ്നന്മാരായി ഉറങ്ങിയിരുന്ന അവർക്കു് പരിഭ്രമത്തിൽ ഉത്തരീയങ്ങളെടുക്കാൻക്രൂടി സമയമുണ്ടായിരുന്നില്ല. വൈഷ്ണവന്മാരുടെ ഉന്മൂലനാശം വരുത്തുവാനുള്ള അത്യാഗ്രഹത്താൽ അവർ അനുചരന്മാരെ വിളിക്കാൻക്രൂടി നിന്നില്ല. ഈ കൊടുംക്രിയ അവർതന്നെ ചെയ്തു ആഹ്ലാദിക്കാമെന്നായിരുന്നു അവരുടെ ചിന്ത. എന്നാൽ ഈ തിടുക്കത്തിൽ അവർ ആയുധങ്ങളുടെ കാര്യവും തീരെ മറന്നുപോയി!

ഭജനസംഘത്തെ നയിച്ചിരുന്ന നിത്തായിയും ആ സഹോദരന്മാരും കണ്ടുമുട്ടി. ആ ദുഷ്ടന്മാർ രോഷാകുലന്മാരാണെന്നും, ക്രൂരക്കൊലക്കുംക്രൂടി അപ്പോൾ അവർ തയ്യാറായിരുന്നുവെന്നും നിത്തായി മനസ്സിലാക്കി. മനുഷ്യരൂപത്തിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ട രണ്ടു പിശാചുക്കളെപ്പോലെ തന്റെ മുമ്പിൽ സ്ഥിതിചെയ്ത അവരെ അഭിമുഖീകരിപ്പാൻ നിത്യാനന്ദൻ തയ്യാറായിരുന്നില്ല. ദൈവികമായ സങ്കീർത്തനധ്വനി അവരുടെ ഹൃദയങ്ങളെ ആകർഷിക്കുമെന്നും, അവർ ഭഗവൽപാദങ്ങളിൽ വന്നു വീഴുമെന്നും വിചാരിച്ചു് നിത്തായി സന്തോഷിച്ചിരിക്കയായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു് അവരുടെ ഈ വിധത്തിലുള്ള ആഗമനം അദ്ദേഹത്തെ സ്തബ്ധനാക്കി. ഈശ്വരന്റെ സൃഷ്ടികളായ ഈ രണ്ടു സഹജീവികളും മൂഢീയചോദനകളാലും ലൌകികസമ്പത്തുകളാലു, അന്ധരായി തങ്ങളുടെ വർണ്ണനാതീതമായ പരിതാപദശയേയും ജീവിതാനന്തരമുള്ള നരകയാതനകളേയും ഗണിക്കാതെ നിൽക്കുന്നതുകൊണ്ടു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയം സഹതാപംകൊണ്ടു നിറഞ്ഞു.

നിത്യാനന്ദനെക്കണ്ടതോടുകൂടി അവരുടെ ദ്വേഷ്യം വർദ്ധിച്ചു. രണ്ടു പ്രാവശ്യം തങ്ങളെക്കാൾ അറിവുള്ളവനാണെന്നുള്ള നിലയിൽ തങ്ങളോടുപദേശിച്ചു തങ്ങളെ അവമാനിച്ച അതേ സന്യാസിയേയാണു് അവർ കണ്ടതു്. അധികപ്രസംഗിയും ചതിയനുമായി അവർ കരുതിയ നിത്യായിയെ ഏതു വിധത്തിലാണു് ശിക്ഷിക്കേണ്ടതെന്നു് അല്പസമയം അവർ ആലോചിച്ചു.

ആസമയംകൊണ്ടു് നിത്യാനന്ദൻ അശ്രുപൂർണ്ണനയനങ്ങളോടും ഗൽഗദാക്ഷരത്തോടുംകൂടി അവരെ ഇപ്രകാരം സംബോധനചെയ്തു.

"ഞങ്ങൾ പ്രിയസുഹൃത്തുക്കളുടെ നിലയിലാണു് നിങ്ങളുടെ സമീപത്തിലേക്കു വരുന്നതു്. ഞങ്ങൾ നിങ്ങളെ ഉപദ്രവിപ്പാനോ നിങ്ങളിൽനിന്നും ഉപദ്രവം ലഭിപ്പാനൊ അല്ല വന്നിട്ടുള്ളതു്. ശ്രീകൃഷ്ണൻ പ്രേമപൂർണ്ണനായ ഒരു സ്വാമിയാണെന്നും നമ്മുടെ പ്രധാന കർത്തവ്യം ശ്രീകൃഷ്ണപാദസേവനമാണെന്നും ഞങ്ങൾക്കു പറയുവാനുണ്ടു്. പ്രിയസഹോദരന്മാരെ! കോപിക്കരുതു്! ഒരു സാധുവായ സന്യാസിയെ നിങ്ങളെന്തിന്നു ദ്രോഹിക്കുന്നു?" മാധായി, തന്നെ ഉപദ്രവിപ്പാനാണു് ഭാവമെന്നു മനസ്സിലായതിനാലാണു് നിത്യായി ഒടുവിൽ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞതു്.

ജഗായിയുടേയും മാധായിയുടേയും, അഭിപ്രായത്തിൽ നിത്യാനന്ദനും മറ്റുമായിരുന്ന കുറക്കാർ. അവർ മദ്യപാനം ചെയ്യുകയൊ കൊല നടത്തുകയൊ ചെയ്യുന്നതുകൊണ്ടു് നിത്യായിക്കൊ മറ്റുള്ള വൈഷ്ണവക്കൊ എന്തു നഷ്ടമാണുള്ളതു്? വൈഷ്ണവന്മാർ അനാവശ്യമായി, അവരെക്കാൾ മഹിമയുള്ളവരാണെന്നു നടിച്ചു് അവരെ ഉപദേശിക്കുവാൻ പോകുന്നതെന്തിനാണു്? പലേ പ്രാവശ്യവും അതനാവശ്യമാണെന്നു അവർ വൈഷ്ണവന്മാരെ മനസ്സിലാക്കിയിട്ടും ഉണ്ടു്. ഇപ്പോഴാകട്ടെ, ഈ അനേകായിരം ജനങ്ങളുള്ള വൈഷ്ണവ

സംഘം അവരുടെ വസതിയിലേക്കുതന്നെ വരുന്നു. അതും അവർ മഹാമൂഢന്മാരാണെന്നു വെളിപ്പെട്ടുത്തുവാൻ! സപ്തഹത്തിൽ അതിനായി വരുവാൻ ആരെയെങ്കിലും ഒരാളെങ്കിലും വദിക്കുമൊ? ഇതിനെല്ലാം പുറമെ, അവക്ക് വൈഷ്ണവമതത്തോട് കഠിനമായ വിദ്വേഷവുമുണ്ടായിരുന്നു. നിത്യാനന്ദന്റെ അപേക്ഷകൾ, അവരുടെ കോപാഗ്നിയെ ജ്വലിപ്പിക്കയെ ചെയ്തുള്ളൂ. മാധായി നിത്യാനന്ദനെ അധികം പറയുവാനനുവദിച്ചില്ല. കോപത്തോടെ എന്തൊക്കെയൊ പറഞ്ഞുകൊണ്ട് അയാൾ അവിടെ കിടന്നിരുന്ന ഒരു പൊട്ടക്കുടത്തിന്റെ കഷ്ണമെടുത്തു്, നിത്യാനന്ദനെ ലക്ഷ്യമാക്കി ഉഗ്രക്കോടെ എറിഞ്ഞു.

മാധായിയുടെ ശക്തിയോടുകൂടിയ ഏറ് ലക്ഷ്യം പിഴക്കാതെ നിത്യാനന്ദന്റെ ഫാലദേശത്തു് അതികഠിനമായ ഉഗ്രക്കോടെ കൊള്ളുകയും, തൽക്കാലത്തേക്ക് അതിന്റെ ശക്തിയാൽ നിത്തായിയുടെ ശിരസ്സ് തരിച്ചുപോകുകയും, നെറ്റിയിൽനിന്നും രക്തം നാലുപാടും തെറിക്കുകയും ചെയ്തു. എങ്കിലും നിത്യാനന്ദൻ ഉടനെതന്നെ, കാര്യം മനസ്സിലാക്കി ചോര ഒഴുകി തന്റെ കണ്ണുകളിലേക്കു വരുന്നതുകണ്ട്, രണ്ടു കൈകൊണ്ടും, രക്തവഷ്ടം ശമിപ്പിക്കുവാനായി മുറിവിൽ അമർത്തിപ്പിടിച്ചു.

മാധായിക്ക് രക്തംകണ്ടിട്ടും സമാധാനമായില്ല. മാധായി ഒരിക്കൽക്കൂടി നിത്യാനന്ദനെ ഉപദ്രവിപ്പാനായി വേറൊരുകഷ്ണംകൂടി എടുത്തുവെങ്കിലും ഇത്തവണ ജഗായി മാധായിയുടെ കരത്തെ തടുത്തു. ജഗായി മാധായിയെക്കാൾ ശക്തി കുറഞ്ഞവനും, മാധായിയോളംതന്നെ ഹൃദയത്തിനു കാഠിന്യമില്ലാത്തവനുമായിരുന്നു. നിത്തായിയുടെ നിഷ്കളങ്കഭാവവും ഉത്സാഹപൂർണ്ണവുമായ മുഖഭാവവും, അശ്രുപൂർണ്ണങ്ങളായ നയനങ്ങളും, ഹൃദയംഗമമായ അപേക്ഷകളും ജഗായിയുടെ ഹൃദയത്തിൽ തട്ടിയിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് മാധായി രണ്ടാ

മതും ഉപദ്രവിപ്പാൻ പുറപ്പെട്ടപ്പോൾ അയാളെ തടഞ്ഞു കൊണ്ടു ജഗായി ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു. "ഒരപരിചിതനും സന്യാസിയുമായ ഈ ആളെ ഉപദ്രവിക്കുന്നതിൽ ഞാൻ ഒരു ഫലവും കാണുന്നില്ല. അതു മാത്രമല്ല നിന്റെ ഈ പ്രവൃത്തികൊണ്ടൊരു ഗുണവും ലഭിക്കുമെന്നും എനിക്കു തോന്നുന്നില്ല."

ഇതിനിടയിൽ ഭജനസംഘത്തിന്റെ മദ്ധ്യത്തിലായിരുന്ന ഭഗവാനെ, ജഗായിയും മാധായിയുംകൂടി നിത്തായിയെ കൊല്ലുന്നുവെന്നുള്ള വിവരം, ഭക്തന്മാരറിയിച്ചു. നിത്തായി ഭജനസംഘത്തിന്റെ മുമ്പിലും, ഭഗവാൻ മദ്ധ്യത്തിലുമായിരുന്നതുകൊണ്ടു, ഭഗവാനും ഭഗവാന്റെ ചുറ്റുമുണ്ടായിരുന്ന ഭക്തന്മാക്കും മുമ്പിൽ നടന്നിരുന്ന അനിഷ്ടസംഭവങ്ങളെ ഒന്നും അറിവാൻ സാധിച്ചിരുന്നില്ല. ഭഗവാന്റെ ആനന്ദനൃത്തം, നിത്തായിയെ വധിക്കുന്നുവെന്നുള്ള കർണ്ണശൂലമായ വാർത്തമാനം കേട്ടതോടുകൂടി പെട്ടെന്നു നിന്നുപ്പോയി. "എന്റെ നിത്തായിയെ അവർ കൊല്ലുകയാണു്" എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു് ഭഗവാൻ മുമ്പിലേക്കു പാഞ്ഞു. ഭക്തന്മാർ ഭഗവാനു വഴികൊടുത്തു. ഭഗവാൻ നിത്യാനന്ദനെ സമീപിച്ചു. നിത്തായിയുടെ മുഖം ചോരയിൽമുങ്ങിയിരിക്കുന്നതായും ഇരു കൈകൾകൊണ്ടും തന്റെ നെറ്റിയിൽനിന്നും രക്തമൊലിക്കാതിരിപ്പാൻവേണ്ടി നിത്തായി മുറിവു പൊത്തിപ്പിടിച്ചിരിക്കുന്നതായും, അതേസമയംതന്നെ ഭഗവാന്റെ (ഗൗരാംഗന്റെ) നാമങ്ങളെ ഉച്ചത്തിൽ ഗാനംചെയ്തുകൊണ്ടു് നിത്തായി നൃത്തംചെയ്യുന്നതായും ഭഗവാൻ കണ്ടു

തനിക്കു മുറിവുപറ്റിയ ഉടൻതന്നെ മാധായിക്കു രക്ഷകിട്ടിക്കഴിഞ്ഞു എന്നു നിത്യാനന്ദനു മനസ്സിലായി. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, മാധായിയുടെ ഈ ക്രൂരകൃത്യം നിസ്സാരമായിത്തള്ളുവാൻ ഭഗവാനു സാധ്യമല്ലായിരുന്നു! ഈ ക്രൂരകൃത്യത്തെപ്പറ്റി ശ്രദ്ധിക്കുക എന്നുവെച്ചാൽ അവരെ അനുഗ്രഹി

ക്കുക എന്നതന്നെയാണത്രം. ഭഗവാന്റെ ഈ അവതാരം രക്ഷക്കുമാത്രവും ശിക്ഷാരഹിതവുമാണല്ലൊ. തന്റെ ശിരസ്സിലെ ഈ മുറി ആ സഹോദരന്മാരെ മാത്രമല്ല ലോകത്തെ മുഴുവൻ രക്ഷിക്കുമെന്ന നിത്തായിക്കു തീച്ചയായി. ഈ രണ്ടു ദുഷ്ടന്മാരുടേയും രക്ഷ ലോകത്തിനു മുഴുവൻ ഭഗവാനിൽ വിശ്വാസം വരുന്നതിനും തദ്വാരാ രക്ഷ ലഭിക്കുന്നതിനും സഹായിക്കയില്ലെ? ആ പരമാനന്ദമോത്താണ് നിത്തായി സ്തുത്യം ചെയ്തിരുന്നതു്.

ഭഗവാൻ ആദ്യംതന്നെ തന്റെ ഉത്തരീയമെടുത്തു നിത്യാനന്ദന്റെ നെറ്റിയിലെ രക്തപ്രവാഹം നിർത്തുവാൻ വേണ്ടി മൂടിക്കെട്ടി. ഭഗവാന്റെ സ്പർശമാത്രത്താൽ രക്തപ്രവാഹം നിലച്ചതുകൊണ്ടു് പിന്നീടു് നിത്യാനന്ദനു് ഒരു ശുശ്രൂഷയും വേണ്ടിവന്നില്ല. എന്നിട്ടാണു് ഭഗവാൻ ജഗായിയുടേയും മാധായിയുടേയും നേരെ നോക്കിയതു്.

ജഗായിയാൽ മുറിക്കി പിടിക്കപ്പെട്ടവനും, രോഷാധിക്യത്താൽ പല്ലുകടിച്ചു്, ഭജനസംഘത്തെ വീണ്ടും ഉപദ്രവിപ്പാനായി മുന്നോട്ടു പായാൻവേണ്ടി ജഗായിയുടെ പിടിയിൽനിന്നു വിടുവാൻ ശ്രമിക്കുന്നവനുമായ മാധായിയേയും, തീക്ഷ്ണങ്ങളായ ആയുധങ്ങളെ ധരിച്ചവരും, ക്രൂരന്മാരും, സ്വാമിയുടെ ഉത്തരവിനെക്കാത്തു നില്ക്കുന്നവരുമായ അവന്റെ അനുചരസംഘത്തേയും ഭഗവാൻ കണ്ടു. ജഗായി മാധായിയെ തടുത്തുനിത്തിയതിനാൽ, അയാൾ മാധായിയോളം തന്നെ കഠിനഹൃദയനായിരുന്നില്ല. ജഗായിക്കു സ്വബോധം നല്ലവണ്ണമുണ്ടായിരുന്നതുകൊണ്ടു് നവദ്വീപിലെ എതുയൊപ്രധാനപ്പെട്ട പല പൌരന്മാരേയും അവരുടെ പരിചയക്കാരേയും ചില ബന്ധുക്കളേയുംകൂടി ഈ ഭജനസംഘത്തിൽ കണ്ടപ്പോൾ, ക്രമേണ "വൈഷ്ണവന്മാരുടെ ഉന്മൂലനാശം വരുത്തുക" എന്നുള്ള ചിന്തയിൽ അഭിരുചി കുറഞ്ഞുതുടങ്ങി. അയാൾ മാധായിയെ തടഞ്ഞിരുന്നില്ലെങ്കിൽ അതു സംഭവ്യ

മാകുമായിരുന്നില്ല. മാധായിയെപ്പോലെതന്നെ വൈഷ്ണവരുടെ നാശം ജഗായി ആഗ്രഹിച്ചില്ലെങ്കിലും, അവരെ ശിക്ഷിക്കാതെ വെറുതെ വിടുവാനയാൾക്കും ഇഷ്ടമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അവർ അനാവശ്യമായി തങ്ങളുമായി ഇടപെട്ടവരും ചതിയന്മാരുമാണെന്നുള്ള ചിന്ത ജഗായിക്കുണ്ടായിരുന്നു.

ഭഗവാൻ നിത്യായിയെ ശുശ്രൂഷിച്ചശേഷം അനേകം ഭക്തന്മാരോടുകൂടി ക്രൂരന്മാരും ചോരന്മാരുമായ നിരവധി അനുചരന്മാരാൽ ചുറ്റപ്പെട്ട ആ സഹോദരന്മാരുടെ മുമ്പിൽ നിന്നു. ഭഗവാൻ അവരോടരുളിച്ചെയ്തു.

"ഒരിക്കലും ആയുധം ധരിക്കയില്ലെന്നു പ്രതിജ്ഞചെയ്തിട്ടുള്ളവനും, സന്യാസിയും, നിരായുധനുമായ ഒരാളെ ഇപ്രകാരം ഉപദ്രവിക്കുക എന്നുള്ള ഭീരുതയെപ്പറ്റി നിങ്ങൾക്കു ലജ്ജ തോന്നുന്നില്ലെ? നിങ്ങൾക്കെങ്ങിനെയാണു് അദ്ദേഹത്തെ ഉപദ്രവിപ്പാൻ മനസ്സുവരുന്നതു്? അദ്ദേഹം നിങ്ങളെ ഉപദ്രവിച്ചുവോ? അദ്ദേഹം നിങ്ങൾക്കുപകാരം ചെയ്യാനല്ലെ ശ്രമിച്ചിരുന്നതു്?"

ഒരിക്കലെങ്കിലും, ഒരു കായ്ത്തിലും, തടയപ്പെട്ടിട്ടില്ലാത്തവരും, മഹാശക്തന്മാരുമായ അവക്കു് ഭഗവാനെ തടയുകയെങ്കിലും ചെയ്യാമായിരുന്നു. അവർ ഭഗവാനെ തടയുകമാത്രമല്ല ഉപദ്രവിക്കുകൂടി ചെയ്യുമെന്നു് കാണികൾക്കു തോന്നി. പക്ഷെ അവർ ഒന്നുംതന്നെ ചെയ്തില്ല. ന്യായാധിപന്റെ മുമ്പിൽ വിസ്തരിക്കപ്പെടുന്ന തടവുകാരെപ്പോലെ അവർ ഭഗവാന്റെ മുമ്പിൽ മിണ്ടാതെനിന്നു. ഭഗവാനെ തടയുവാൻ മാത്രമല്ല, അനങ്ങുവാൻകൂടി വയ്യാതായപോലെയാണു് അവക്കു തോന്നിയതു്.

"നിങ്ങൾ പാപങ്ങൾ ഇനിയുംചെയ്യുകൂട്ടുകയാണു്." ഭഗവാൻ വീണ്ടും തുടർന്നു: "എത്രപാപം സ്വശിരസ്സുകളിൽ ഏറ്റിയിട്ടും നിങ്ങൾക്കു് മതിയാകുന്നുമില്ല. ഒടുവിൽ ഒരു

ദിവസം നിങ്ങൾക്കീകൃത്യങ്ങൾക്കെല്ലാം ഉത്തരം പറയേണ്ടി വരുമെന്ന നിങ്ങൾക്കോർമ്മയേ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ആ ദിവസം, മാത്രമല്ലാ, നിമിഷവും ആഗതമായിരിക്കുന്നു. നിങ്ങൾ പാപങ്ങൾ ചെയ്യുതുടങ്ങിയതിന്നു്, ഭഗവാന്റെ വിനീതശിഷ്യനും, സാധുക്കളുടെ സുഹൃത്തുമായ നിത്യാനന്ദനോടുള്ള ഉപദ്രവം ഒരു യുഗത്തിന്റെ അന്തമായി. അതുകൊണ്ടു് ഹേ ജഗായി! ഹേ മാധായി! നിങ്ങൾക്കുള്ള ശിക്ഷയെ സ്വീകരിച്ചുകൊൾവിൻ!"

സ്ത്രീവധം വെറും ഒരു നേരംപോക്കായിക്കരുതിയിരുന്നവരും, നഗരരക്ഷാധികാരികളിൽ പ്രധാനികളും, നഗരത്തിലെ നിവാസികളുടെ സ്വത്തിനെയും സ്വാധീനത്തിൻ കീഴിലാക്കി, യഥേഷ്ടം ക്രൂരകൃത്യങ്ങളാൽ വിനോദിച്ചിരുന്നവരും, നിരവധി ആയുധപാണികളായ അനുചരന്മാരോടുകൂടിയവരും, അതിബലവാന്മാരുമായിരുന്ന രണ്ടു നിഷ്ഠുരന്മാരോടാണു് ഭഗവാൻ അവരുടെ പാപകർമ്മങ്ങൾക്കു് യുക്തമായ ശിക്ഷയെ സ്വീകരിച്ചുകൊള്ളുവാൻ കല്പിച്ചതു്. അവരുടെ ഓരോ വാക്കും ആ നഗരത്തിലുള്ളവർക്കു പ്രമാണമായിരുന്നുവെന്നതന്നെയല്ല, അവരുടെ അഭിപ്രായങ്ങൾക്കെതിരായി ഒരക്ഷരം പറയുവാൻകൂടി ജനങ്ങൾക്കു് ധൈര്യമുണ്ടായിരുന്നില്ല. പിന്നെ ശിക്ഷിക്കുന്നതിന്റെ കാര്യം വിചാരിക്കയേ വേണ്ട. ഈശ്വരനിൽനിന്നു ലഭിച്ചിരുന്ന സദംശങ്ങൾ മുഴുവനും തങ്ങളുടെ അപ്രതിരുദ്ധമായ പ്രാബല്യത്തിന്റെ നിത്യദുരുപയോഗത്താൽ അവർക്കു നഷ്ടപ്രായമായിരുന്നു.

നേരേമറിച്ചു്, അവരുടെ ശിക്ഷകൻ ഇരുപത്തിമൂന്നു വയസ്സു മാത്രം പ്രായമുള്ളവനും, പണ്ഡിതനും, ശാന്തനും, നിരായുധനുമായ ഒരു ബ്രാഹ്മണയുവാവായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു് അവർക്കു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുമ്പിൽ ഭയപ്പെടേണ്ട ആവശ്യമുണ്ടായിരുന്നില്ല. നഗര രക്ഷകന്മാരുടെ നിലയിൽ അവർക്കദ്ദേഹത്തെ കാരാഗൃഹത്തിലിടുവാനുള്ള അധികാര

മുണ്ടായിരുന്നു. ചോരനേതാക്കളുടെ നിലയിൽ, ഘഡ്ഗത്താൽ എതിരാളികളെ എളുപ്പത്തിൽ അവക്കു വെട്ടിക്കൊന്നൊടുക്കാമായിരുന്നു.

അവരിതൊന്നും ചെയ്യാതെ നിന്നിമേഷരും നിശ്ചേഷ്ടരുമായി നിന്നുപോയി! ശിരസ്സുതൊട്ടു പാദംവരെ വിറച്ചുകൊണ്ടു ബദ്ധാഞ്ജലികളായി നില്ക്കുന്നതായി അവർ അവരെത്തന്നെ കണ്ടു. അവക്കു അവരുടെ അവയവങ്ങളെ ഇളക്കുവാനുള്ള ശക്തിമാത്രമല്ല, സംസാരിക്കുവാനുള്ള ശക്തിക്രൂടി പോയിരിക്കുന്നതായി തോന്നി. അവരുടെ മുമ്പിൽ നില്ക്കുന്ന ആ ശക്തി ഭയങ്കരനും, ആർദ്രതയില്ലാത്ത വിധിദായകനുംക്രൂടി ആണെന്നു ആ ദുഷ്ടന്മാക്കു തോന്നി. ഭഗവാൻ ഉച്ചത്തിൽ വിധി പ്രസ്താവിച്ചശേഷം ചക്രായുധത്തെ ആഹ്വാനം ചെയ്തു. അപ്പോഴാണു് സർവ്വശക്തനായ ഭഗവാനാണു് താനെന്നു പൂർണ്ണമായി ആ ദുഷ്ടന്മാരെ മനസ്സിലാക്കിയതു്. ആ സഹോദരന്മാരുടെ ചുറും പെട്ടെന്നു ഭയങ്കരമായ ഒരു തേജസ്സു കാണുകയും അവരുടെ അവസാനനിമിഷങ്ങൾ വന്നു കഴിഞ്ഞുവെന്നു ചുറുമുള്ളവർ വിചാരിക്കയും ചെയ്തു. അവിടെ ക്രൂടിയിരുന്നവരിൽ പലക്കും അക്കാര്യം സന്തോഷമായിരുന്നു. എന്തെന്നാൽ അവക്കാദുഷ്ടന്മാരുടെ നേരെ അത്ര വെറുപ്പുണ്ടായിരുന്നു.

എന്നാൽ നിത്യാനന്ദനു് ഈ യാദൃച്ഛികപരിണാമം ഒട്ടും ഇഷ്ടമായില്ല. അദ്ദേഹം ആ സഹോദരന്മാക്കു് ശിക്ഷകൊടുപ്പിക്കുവാനല്ല, അവരുടെ രക്ഷയ്ക്കായാണല്ലൊ അവിടേക്കു് പുറപ്പെട്ടതു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ നെറ്റിയിൽ മുറിവേല്പിച്ചപ്പോൾക്രൂടി അദ്ദേഹത്തെ ഉപദ്രവിച്ചതുകൊണ്ടു്, ഭഗവാൻ ആ സഹോദരന്മാരുടെ കാര്യത്തിൽ ശ്രദ്ധവെക്കാതിരിക്കയില്ല എന്നുള്ള സന്തോഷത്താൽ ആനന്ദനൃത്തം ചെയ്തതാണു്. ആ മുറിവേല്പിക്കയാൽ ആ രണ്ടുദുഷ്ടന്മാരുടേയും ആത്മാക്കളുടെമേൽ നിത്യാനന്ദനൊരവകാശമുണ്ടെന്നു

ദ്ദേഹം കരുതി. പക്ഷെ ഭഗവാനവരെ യഥാർത്ഥത്തിൽ ശിക്ഷിക്കുന്നുവെങ്കിൽ, അവർ അദ്ദേഹത്തെ ഉപദ്രവിച്ചതു കൊണ്ടാകയാൽ, അവരെപ്പറ്റി പിന്നീടൊന്നും അദ്ദേഹത്തിന്നു് അപേക്ഷിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ലാതാകും. തന്റെ ഫാലദേശത്തെ മുറിവേൽപ്പിക്കയാൽ അവരെ തന്റെ സ്വന്തമായിക്കരുതി ഒന്നും യത്രേഷ്ടം നിത്തായിക്കു പ്രവത്തിപ്പാനും സാധിക്കയില്ല. ഭഗവാനാണെങ്കിൽ, അവരെ ശിക്ഷിക്കണ്ട കായ്യം താൻതന്നെ കയ്യേറു കഴിഞ്ഞിരുന്നു. അതു തടയാൻ ആഗ്രഹിച്ചുകൊണ്ടു് നിത്യാനന്ദൻ അത്യുച്ചത്തിൽ കരുണക്കപേക്ഷിച്ചുകൊണ്ടു് ഭഗവൽപാദങ്ങളിൽ പതിച്ചു!

ഒരു കായ്യം നിത്തായിക്കു് തീച്ചയായിരുന്നു. ആ ദുഷ്ടന്മാരുടെ അഭ്യുദയത്തിന്നു നിത്തായിക്കുമതിൽ കൂടുതൽ ഭഗവാനു് ആഗ്രഹമുണ്ടായിരുന്നു. ഭഗവാൻ കാരുണ്യമൂത്തിയല്ലെ? അധമ്മത്തെക്കാൾ ധമ്മത്തിന്നുള്ള ഉൽകൃഷ്ടതയെ സ്ഥാപിക്കുവാൻവേണ്ടി ഭഗവാനു് ഗൌരവത്തോടെ പെരുമാറാതെ നിവൃത്തി ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. പക്ഷെ ഹൃദയാന്തർഭാഗത്തു് ഭഗവാൻ നിത്തായിയെക്കാൾ മാത്രമല്ല മറ്റുള്ള എല്ലാവരെക്കാളും കരുണാർദ്രചിത്തനാണെന്നു് നിത്യാനന്ദനറിഞ്ഞു. അതുകൊണ്ടു് ഒരു പ്രാർത്ഥനയാൽ ആ സഹോദരന്മാരുടെ മുക്തി കരഗതമാകുമെന്നും ആ പ്രാർത്ഥനയുടെ മഹിമയാൽ ഭഗവാൻ തന്നിൽ പ്രീതനായിത്തീരുമെന്നും അദ്ദേഹം വിചാരിച്ചു. പക്ഷെ, ജ്യേഷ്ഠസഹോദരന്റെ നിലയിൽ ഭഗവാൻ കരുതിയിരുന്ന, നിത്യാനന്ദൻ, ഭഗവൽപാദങ്ങളിൽ വീണു് കരുണക്കപേക്ഷിച്ചിട്ടും ഭഗവാൻ തന്റെ ഭാവം മാറാതിരുന്നപ്പോൾ നിത്തായി അത്ഭുതപ്പെട്ടു.

നിത്യാനന്ദനു് പരിഭ്രമമായി. മാധായി തന്നെ കഠിനമായി മുറിവേല്പിച്ചിരുന്നതിനാൽ ഭഗവാനു് കോപിക്കുവാൻ തക്കതായ കാരണമുണ്ടായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹം വീണ്ടും ഭഗവാനോടു് വിനയപൂർവ്വം അപേക്ഷിച്ചു

"ഭഗവാനെ! അടിയന്റെ നെറ്റിയിലുള്ള ഒരു ചെറിയ മുറിവാണു് അവിടത്തെ കരുണാഹീനനാക്കുന്നതു് എന്നു് അടിയൻ കാണുന്നു. പക്ഷേ അതു് ഒരു അബദ്ധം വന്നുപോയതാണെന്നു് അടിയൻ തീച്ചപറയുന്നു. ഒരുപക്ഷേ മാധായി എന്നെ ഉപദ്രവിക്കേണമെന്നതന്നെ വിചാരിച്ചിട്ടുണ്ടായിരിക്കയില്ല. കോപാന്ധനാകയാൽ പെട്ടെന്നു് അറിയാതെ എന്റെ നേരെ എറിഞ്ഞതായിരിക്കാം. അതുതന്നെ, മുറിവു് ഒട്ടും സാരമുള്ളതല്ല. വാസ്തവത്തിൽ അതു ഒട്ടും എന്നെ വേദനപ്പെടുത്തുന്നില്ല. അതുകൊണ്ടു് പ്രിയപ്പെട്ട ഭഗവാനെ! കരുണചെയ്താലും."

ഭഗവാൻ ഇതുയും പറഞ്ഞിട്ടുകൂടി നിശ്ചേഷ്ടനായും, നിർദ്ദയനായും നില്ക്കുകയാണു് ചെയ്തതു്. എല്ലായ്പ്പോഴും പ്രേമപൂർണ്ണവും, കരുണാമയവുമായിരുന്ന ഭഗവാന്റെ മുഖത്തു് നിത്യാനന്ദന്റെ ദയനീയമായ പ്രാർത്ഥനയാൽ ഒരു ഭാവഭേദവും കാണപ്പെട്ടില്ല.

നിത്യാനന്ദൻ ഉടനെ തന്റെ നയം മാറ്റി. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. "പ്രഭോ! അവർ ശിക്ഷാർഹന്മാരാണെന്നു വരികിൽത്തന്നെ, അവിടത്തെ പ്രതിജ്ഞയെ വിസ്മരിക്കരുതേ! ഈ അവതാരത്തിൽ നാശകാരണമായ ഒരായുധവും ഉപയോഗിക്കയില്ലെന്നും, പാപികളെ അവരുടെ ജന്മസിദ്ധമായ സൽഗുണങ്ങളെപ്പറ്റി മനസ്സിലാക്കി, ദയയോടും, നിതാന്തമായ കരുണയോടുംകൂടി അവിടുത്തെ അനുതാപാശ്രുക്കളാൽ അവരുടെ പാതകൈയ്യങ്ങളെ മാർജ്ജനം ചെയ്യുമെന്നുമല്ലേ അവിടുന്നു പ്രതിജ്ഞചെയ്തിട്ടുള്ളതു്? ചക്രംകൊണ്ടു അവിടെക്കു് ഒരു ആവശ്യവും ഈ അവതാരത്തിലില്ല. ദുഷ്ടന്മാരുടെ കഠിനഹൃദയങ്ങളെ മൃദുവാക്കിത്തീർക്കുവാനാണു് ഈ അവതാരമെന്നു മറക്കരുതു്! അവരെ ഇപ്പോൾ ചക്രായുധം കൊണ്ടു് വധിക്കുന്നതായാൽ, ഇനി ആരെയാണു് രക്ഷിക്കുക?"

നിത്യാനന്ദൻ ഇതുയൊക്കെ അപേക്ഷിച്ചിട്ടും ഭഗവാൻ മിണ്ടിയില്ല. നിത്യാനന്ദൻ സംസാരിക്കുമ്പോൾ മറ്റുള്ളവരുടെ ഇടയിൽനിന്നും ഒരു ശബ്ദവും പുറപ്പെട്ടിരുന്നില്ല. "അന്യന്മാരുടെ ക്ലേശം കാണുമ്പോൾ കഠിനമായി ദുഃഖിക്കാറുള്ള ഭഗവാന് ഇപ്പോൾ എന്തു പറ്റി? എനിക്കു പറ്റിയ മറിവു തന്നെയായിരിക്കണം, ഈ കരുണാരാഹിത്യത്തിന്റെ ഹേതു" എന്നദ്ദേഹം വിചാരിച്ചു. നിത്യാനന്ദൻ ഒരിക്കൽ കൂടി ശ്രമിച്ചു. "ഭഗവാനെ! ഈ സന്ദർഭത്തിൽ ചെയ്യേണ്ടതെന്താണെന്നവിടെക്കറിയാമല്ലൊ. പക്ഷെ രണ്ടുപേരെയും വധിക്കുവാൻ സാധിക്കയില്ല. എന്തെന്നാൽ ജഗായിയെന്റെ ജീവനെ രക്ഷിച്ചു."

ഉടനെ ഭഗവാൻ നിത്യാനന്ദന്റെ നേരെ നോക്കി. "കായ്യം വ്യക്തമായിപ്പറയുക! ജഗായി അങ്ങയുടെ ജീവനെ രക്ഷിച്ചുവെന്നൊ?"

നിത്യാനന്ദൻ ഉടനെതന്നെ അവിടെനടന്ന സംഭവങ്ങളെ വിസ്തരിച്ചു പറഞ്ഞു. മാധായി രണ്ടാമതും നിത്തായിയെ ഉപദ്രവിപ്പാൻ പുറപ്പെട്ടപ്പോൾ ജഗായി അയാളെ തടയുകയും ഭീരുത്വത്തോടെയുള്ള അയാളുടെ പ്രവൃത്തിയെ നിന്ദിച്ചതായും, നിത്യാനന്ദൻ ഭഗവാനോട്ടു പറഞ്ഞു.

പെട്ടെന്ന് ഭഗവാൻ അഭിനന്ദനപൂർവ്വം മന്ദസ്മിതം ചെയ്തു. ആ മന്ദസ്മിതം ഭഗവാന്റെ വദനത്തെ ഒരിക്കൽ കൂടി പ്രേമമയവും കരുണാപൂർണ്ണവുമാക്കിത്തീർത്തു. "അപ്പോൾ ജഗായി അങ്ങയുടെ ജീവനെ രക്ഷിച്ചുവല്ലേ?" എന്നു ഭഗവാൻ നിത്യാനന്ദനോട് ചോദിച്ചു. എന്നിട്ട് ജഗായിയെ നോക്കിക്കൊണ്ട് പറഞ്ഞു. "ഹേ ജഗായി! ഭവാൻ എന്റെ നിത്തായിയുടെ ജീവനെ രക്ഷിച്ചുവല്ലെ? അതുകൊണ്ട് എന്നെ ഭവാനോട് കടപ്പെട്ടവനാക്കിത്തീർത്തു. അതിനൊരു സമ്മാനം ഭവാനർഹിക്കുന്നുണ്ട്. ഇതാ സ്വീകരിച്ചുകൊൾക! ഞാനങ്ങയെ ആശ്ലേഷിക്കട്ടെ!" എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ട് പരിശുദ്ധ

സ്വരൂപനായ ഭഗവാൻ, നികൃഷ്ടനും ഭയരോഗിയുമായ ആ പുരുഷാധമനെ മാറോടണച്ചുഗാഢമായാശ്ലേഷിച്ചു.

അതിന്റെ ഫലമെന്തായിരുന്നു? ജഗായി പരമാനന്ദ സമാധിയിൽ ലയിച്ചു ഭൂമിയിൽ മലർന്നുവീണു. അയാളുടെ ദൃഷ്ടികളും, സർവ്വാവയവങ്ങളും ചലനരഹിതങ്ങളാകയാൽ, അയാൾക്കു ജീവനില്ലെന്നുതന്നെ തോന്നി. ജഗായി വീണ ഉടൻതന്നെ ആനന്ദമഗ്നരായ ഭക്തന്മാർ ആർത്തുവിളിച്ചു. ജഗായിയുടെ അനുചരന്മാരും അവരറിയാതെതന്നെ, ഭക്തന്മാരെ അനുകരിച്ചു.

മാധായി പരിഭ്രമംകൊണ്ടു സ്തബ്ധനായി നിന്നു. അയാൾക്ക് ആശകളും, മനഃശ്ശക്തിയും, രസനയുടെ ശക്തിയും എല്ലാം ഒരേസമയത്തുതന്നെ നശിച്ചു. തന്റെ സഹോദരനിൽ കാണിക്കപ്പെട്ട കരുണ അയാൾക്ക് അല്പം ആശ നൽകി. അയാൾക്ക് ഭയത്താൽ എന്നോക്കുമായി വിട്ടുപോകുമെന്നു ഭയന്ന ആത്മാവ് തിരിച്ചു തന്റെ ശരീരത്തിൽതന്നെ പ്രവേശിക്കുന്നതായി തോന്നി. ഈ ആശ അയാൾക്കു ജീവനെ കൊടുക്കുകയും, അയാളുടെ ഹൃദയത്തിൽ മഹത്തായ ഒരു പരിവർത്തനം ഉണ്ടാക്കുകയും ചെയ്തു. ആദ്യം, തന്നെപ്പോലെ ഒരു കുറക്കാരൻ ലോകത്തിൽ വേറെ ഇല്ലെന്നും, മരണശിക്ഷ അനുഭവിക്കുവാൻ പോകയാണെന്നും തീർച്ചപ്പെടുത്തിയിരുന്നതിനാൽ മാധായിക്ക് ആശക്കൊരു വഴിയുമില്ലായിരുന്നു. പക്ഷെ ജഗായിയിൽക്കാണിച്ച ദാക്ഷിണ്യം, മാധായിയെ ആശാഭരിതനാക്കുകയും, തന്റെ കുറങ്ങൾ അക്ഷന്തവ്യമായ വിധത്തിലുള്ളവയല്ലെന്നു തോന്നിക്കയും ചെയ്തു. ഈ വക ചിന്തകളോടുകൂടി അയാൾ ഭഗവാന്റെ പാദങ്ങളിൽ വീണു "കരുണാനിധിയായ ഭഗവാനെ! കരുണചെയ്യണേ!" എന്നപേക്ഷിച്ചു.

ഉടനെ ഭഗവാൻ ഒരടി പിന്നിലേക്കു വെച്ചുകൊണ്ടരുളിച്ചെയ്തു. "മാധായി! അങ്ങയുടെ കുറ്റം അങ്ങു വിചാരിക്കും പോലെ അത്ര തുച്ഛമായതല്ല!"

മാധായി പരിഭ്രാന്തനായി എങ്കിലും അയാൾ നിരാശനായില്ല. ഭഗവാൻ തന്നെ കളിപ്പിക്കയാണെന്നായാൾ വിചാരിച്ചിരിക്കാം. അയാൾ പറഞ്ഞു: "ഭഗവാനെ! അടിയങ്ങളെല്ലാവരും അവിടുത്തെ സന്തതികളാണു്! ഞാനും അവരിൽപ്പെട്ട ഒരുവനാണു്. അതുകൊണ്ടു് അവിടേക്ക അടിയനെ ത്യജിക്കാൻ കഴികയില്ല." മാധായിക്കു് ജഗന്നിയന്താവായ ഭഗവാനാണു് തന്റെ മുമ്പിൽ നിൽക്കുന്നതെന്നുള്ള പൂർണ്ണബോധ്യത്തോടെയാണു് മാധായി പറഞ്ഞതു്.

ഭഗവാനരുളിച്ചെയ്തു: "ഭവാനാണോ ഒരു ഭഗവൽ സന്തതി! അതൊരിക്കലെങ്കിലും ഭവാനോത്തിട്ടുണ്ടൊ? ഉണ്ടെങ്കിൽ പിന്നെ എന്തുകൊണ്ടാണു് അങ്ങയുടെ സഹജീവികളെ ദ്രോഹിച്ചിരുന്നതു്? കഷ്ടം! മാധായി! യാതൊരുത്തന്റെ മുമ്പിൽ ജനങ്ങൾ ഭയംകൊണ്ടു വിറച്ചിരുന്നുവോ, അപ്രകാരമുള്ള ഒരു പ്രഭു, എന്റെ മുമ്പിൽ ഒരു അത്ഥിയുടേയും യാചകന്റേയും നിലയിൽ അസംഖ്യം ജനങ്ങൾ കാണ്കെ നിൽക്കുക! നഗരത്തിൽവെച്ചു് ആഡംബരപൂർവ്വം വസ്ത്രധാരണം ചെയ്യുന്ന അങ്ങു്, നല്ല വസ്ത്രങ്ങളെല്ലാം ധരിച്ചുകൊണ്ടു് ഈ പൊടിയിൽ കിടന്നുരുണ്ടു്, പലപ്പോഴും അങ്ങുതന്നെ ഉപദ്രവിച്ചു കരയിച്ചിട്ടുള്ളവരെപ്പോലെ നിസ്സഹായനായി കിടന്നു കരയുക! അല്ലയൊ മാധായി! ഇതങ്ങയെ ലജ്ജിപ്പിക്കുന്നില്ലെ?"

ഭൌതികമായ ഐശ്വര്യമദത്താൽ അന്ധനായ ഭവാൻ, കരുണാമയനും പ്രേമപൂർണ്ണനുമായ ഭഗവാനാൽ അങ്ങയുടെ സഹജീവികളെ സഹായിപ്പാനായി ജന്മനാ ദത്തമായ സദ്വാസനകളെയെല്ലാം വേരോടെ ഹൃദയത്തിൽനിന്നും പറിച്ചുകളഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അശക്തന്മാരേയും, ദരിദ്രന്മാരേയും, നിർദ്ദോഷികളേയും കാലിനടിയിൽ ചവിട്ടി അമർത്തി നശിപ്പിച്ചിരുന്ന, ഭവാൻ, സർവ്വലോകത്തേയും സൃഷ്ടിച്ച ഭഗവാന്റെ പുത്രത്വത്തിന്നർഹതയുണ്ടെന്നു പറയുന്നുവല്ലൊ! അങ്ങക്കിനി ഒട്ടും ലജ്ജയില്ലെ?"

മാധായിക്ക് ഭഗവാന്റെ വാക്കുകഥ കേട്ടതോടുകൂടി ആശയെല്ലാമസ്തമിച്ചു. അയാഥ പതുക്കെ പിറുപിറുത്തുതുടങ്ങി. ഭഗവാൻ പക്ഷഭേദമില്ലാത്തവനാണെന്നും, അതുകൊണ്ടു് സ്വദ്രഷ്ക്കുമ്മങ്ങളിലും, തന്നോടൊപ്പം പങ്കെടുത്തിട്ടുള്ള സഹോദരനെ ക്ഷമിച്ചു് സ്വീകരിച്ചിരിക്കെ, ജഗൽപിതാവായ ഭഗവാനിൽനിന്നും, അതേ ദാക്ഷിണ്യത്തിനെ, താനും ആഗ്രഹിക്കുന്നുള്ളുവെന്നും ആയിരുന്ന മാധായി ജല്പിച്ചിരുന്നതു്.

ഭഗവാൻ വീണ്ടും അരുളിച്ചെയ്തു. "മാധായി! ഭക്തന്മാർ ഹരിനാമഗാനം ദാനം ചെയ്യാനായി നിങ്ങളുടെ സമീപത്തേക്കു വന്നപ്പോഥതന്നെ, അവർ നിങ്ങളുടെ കഴിഞ്ഞുപോയ പാതകങ്ങളെ ക്ഷമിച്ചിരിക്കുന്നു. ശ്രീപാദനായ നിത്യാനന്ദൻ ഭവാനേയും സഹോദരനേയും അനുഗ്രഹിക്കുവാനാണു് വന്നതു്. അതുകൊണ്ടു് അപ്പോഥം നിങ്ങളുടെ ഭ്രൂതകാലത്തിലെ പാതകങ്ങളെപ്പറ്റി ചിന്തിക്കാതെ ജഗായിയേപ്പോലെതന്നെ ഭവാനേയും സ്വീകരിക്കുമായിരുന്നു. പക്ഷേ ഭവാൻ, നിർദ്ദോഷിയും നിങ്ങളുടെ അഭ്യുദയകാംക്ഷിയുംക്രൂടിയായിരുന്ന ഒരു ഭക്തന്റെ രക്തത്തെ വഷ്ടിക്കയാൽ അതൊരു പുതിയതായ അപരാധംക്രൂടിയായിത്തീന്നു. ഇല്ല, മാധായി! എന്നിൽനിന്നും ഭവാനൊരു ഉപകാരവും കാംക്ഷിക്കേണ്ട!"

മാധായിയെ ഭഗവാൻ മിണ്ടാതെയാക്കി. അല്പ നേരം ഗാഢചിന്തചെയ്തു് മാധായി പിന്നെയും ഭഗവാനെ സംബോധനചെയ്തു. "എന്റെ ഭാഗ്യമെല്ലാം നശിച്ചതായി എനിക്കു മനസ്സിലായി. പക്ഷെ, എന്തുകൊണ്ടോ ആശ എന്നെ തീരെ വിട്ടുപിരിയുന്നില്ല. എന്നെന്നേക്കുമായി, അടിയൻ ഭഗവാനാൽ ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ടുകയാണൊ! ഭഗവാനെ! അടിയൻ അവിടുത്തോടു മാപ്പപേക്ഷിക്കുന്നില്ല. ശിക്ഷയെ ഇവൻ ഭയപ്പെടുന്നുമില്ല. ശിക്ഷയെ ഇവൻ

സ്വാഗതം ചെയ്യുകയാണു്! ഒന്നുമാത്രം അരുളിച്ചെയ്താലും! എന്നെങ്കിലും ഒരു കാലത്തു് ഭവൽപാദപത്മങ്ങളെ പ്രാപിക്കുവാൻ എന്നെ അഹ്നാക്കുന്ന വല്ല സാധനാനുഷ്ഠാനവുമുണ്ടോ? എനിക്കാമാറ്റം മാത്രം കാണിച്ചുതരിക! എന്നിട്ടെന്നെ ഉപേക്ഷിച്ചുകൊൾക!"

മാധായിയുടെ ഈ അപേക്ഷ, ഭഗവാനെ പ്രീതനാക്കി. ഗൌരവഭാവം വെടിഞ്ഞു മാധുര്യസ്വരത്തിൽ ഭഗവാൻ മാധായിയോടരുളിച്ചെയ്തു.

"അക്കാര്യത്തിൽ, എനിക്കങ്ങയെ സഹായിക്കുവാൻ സാധിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നു. ഭവാൻ നിത്യാനന്ദനേയാണു് ഉപദ്രവിച്ചിട്ടുള്ളതു്. എങ്ങിനെയെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുക്കൽനിന്നും മാപ്പുകിട്ടുകയാണെങ്കിൽ അദ്ദേഹത്തിനു വേണ്ടി, അങ്ങയുടെ കാര്യത്തെപ്പറ്റി ഞാനാലോചിക്കാം. അങ്ങയുടെ കാര്യം സാധുക്കളുടെ സുഹൃത്തായ ശ്രീപാദന്റെ അധീനത്തിലാണു്. മറ്റാരും, ഞാൻക്കൂടി, അങ്ങയെ സഹായിക്കുവാൻ ശക്തനല്ല."

"ക്ഷമിക്കണേ, ക്ഷമിക്കണേ" എന്നു മുറവിളിക്കൂട്ടിക്കൊണ്ടു മാധായി നിത്യാനന്ദന്റെ പാദങ്ങളിൽ വീണു. നിത്യാനന്ദൻ പരമാനന്ദമഗ്നനായി. തന്റെ സന്തോഷത്തെക്കാണിക്കുവാനായി കൈനീട്ടിയ നിത്യാനന്ദന്റെ കരങ്ങളെ ഭഗവാൻ ഗ്രഹിച്ചു.

"ആ നിർഭാഗ്യജീവിയെ, അതു എളുപ്പത്തിൽ മാപ്പു കൊടുത്തു്, അവന്റെ കഠിനകൃത്യങ്ങൾ നിസ്സാരങ്ങളാണെന്നു ചിന്തിക്കാനുള്ള വഴി ഉണ്ടാക്കരുതു്. അതുകൊണ്ടു് ഈ നികൃഷ്ടജീവിക്കുവേണ്ടി ഞാൻ അങ്ങയോടു് ക്ഷമായാചനം ചെയ്യട്ടെ! പ്രിയപ്പെട്ട ശ്രീപാദാ! ആ പാപിക്കു മാപ്പു കൊടുത്തു് ഭഗവൽദാസനും, പാപിയും തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസം ലോകത്തിനു കാണിച്ചുകൊടുത്താലും. മാധായി

തന്റെ ദുഷ്കൃത്യങ്ങളുടെ കാഠിന്യം എനിക്കുകൂടി ക്ഷമിക്കുവാൻ സാദ്ധ്യമല്ലായ്കയാൽ അങ്ങയോട് എനിക്കു ക്ഷമായാചനം ചെയ്യേണ്ടിവരുന്നുവെന്ന് മനസ്സിലാക്കട്ടെ!"

ഭഗവാനാൽ തടയപ്പെട്ട നിത്യാനന്ദൻ ഭഗവാന്റെ വചനങ്ങളെ വിനയപൂർവ്വം ശ്രവിച്ചു. എന്നിട്ട് ഭഗവാനോട് പറഞ്ഞു.

"ഭഗവാൻ ഞങ്ങളെ സ്വാധീനത്തിൽവെച്ചു്, പാവകളിക്കാരൻ പാവകളെ കളിപ്പിക്കുന്നതുപോലെ, ഞങ്ങളെക്കൊണ്ടു് അവിടുത്തെ ഇച്ഛപോലെ ചെയ്യിക്കുന്നു. അങ്ങയുടെ പതിതനായ പുത്രനായ മാധായിയുടെ നേരെ അവിടേക്കാണു് കരുണയുണ്ടായതു്. അവിടുന്നാണു്, ഞാൻമുഖാന്തരം അയാളെ രക്ഷിക്കുവാനും ഇച്ഛിച്ചതു്. അവിടുത്തെ ഭക്തന്മാരുടെപേരിൽ കരുണാമയനായ അവിടുന്നു് അവക്കെല്ലാസൽക്കർമ്മത്തിന്റെയും കീർത്തിയെ കൊടുക്കുവാനിച്ഛിക്കുന്നു. അവിടെക്കു് ഭക്തന്മാരോടുള്ള പ്രേമാതിശയം കാണിപ്പാനാണു് ഇപ്പോഴും മാധായിയെ എന്നിലേല്പിച്ചതു്. അവിടുത്തെ ഇച്ഛപോലെ വരട്ടെ! അയാളുടെ മുക്തിക്കു് ഹേതു ഞാൻതന്നെയാകട്ടെ! അയാളുടെ രക്ഷയ്ക്കായി ഞാൻ അയാൾക്കു് മാപ്പുകൊടുക്കേണമെന്നു് അവിടുന്നു കല്പിക്കുന്നു. ഞാനയാൾക്കു് ഹൃദയംഗമമായി മാപ്പു കൊടുക്കുന്നു! എന്റെ മനസ്സിലുള്ളതു് ഭഗവാനോട തുറന്നുപറയട്ടെ! ദേവലോകത്തും, ഇഹലോകത്തും ഉള്ള സർവ്വദേവന്മാരും മനുഷ്യരും സാക്ഷിയായി ഞാൻ പരിപൂർണ്ണമായി മാധായിയുടെ കുറ്റം ക്ഷമിക്കുകയും, എന്റെ ഇതുവരെയുള്ള ജീവിതകാലം മുഴുവനും ഞാൻ എന്തെങ്കിലും സൽകർമ്മത്താൽ സമ്പാദിച്ചിട്ടുള്ള പുണ്യം മുഴുവൻ അയാൾക്കായി ദാനംചെയ്കയും ചെയ്യുന്നു."

നിത്യാനന്ദന്റെ ഈ മഹനീയകർമ്മം ഭക്തന്മാരെ ആനന്ദത്താൽ ഉന്മത്തന്മാരാക്കി. അവർ ഹരിനാമം ഉച്ച

ത്തിൽ പാടിത്തുടങ്ങി. ഇത്രസമയത്തിനിടയിൽ ഭക്തന്മാർ അപ്പോഴാണു് നിഗ്ഗുണ്ഡതയെ ഭഞ്ജിച്ചു് സ്വവികാരങ്ങളെ പുറത്തു് പ്രകാശിപ്പിച്ചതു്. ഭക്തന്മാരല്ലാത്ത പലരും അവിടെ കൂടിയിരുന്നു. അവിടത്തെ ആ അത്ഭുതരംഗം അവരെ വളരെ അധികം ആകൃഷ്ടരാക്കി. അവക്കവിടെനടന്ന സംഭവങ്ങൾ നല്ലവണ്ണം മനസ്സിലാക്കുവാനും, വർത്തമാനങ്ങൾ വ്യക്തമായി കേൾക്കുവാനും സാധിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. നിത്യാനന്ദൻ വീണ്ടും പറയുന്നതു് അവർ അത്ഭുതപരതന്ത്രന്മാരായി ശ്രവിച്ചു. "പ്രിയപ്പെട്ട മാധായി! ഇനി എന്റെ അരികിലേക്കു വരുക! നാംതമ്മിൽ മേലിൽ ഒരന്തരവുമില്ലെന്നു ലോകം കാണട്ടെ!" ഇത്രയുംപറഞ്ഞു നിത്യാനന്ദൻ ആ നഗരരക്ഷകന്റെ ഇരുകരങ്ങളും ഗ്രഹിച്ചു് അയാളെ മാറോടണച്ചു് ഗാഢമായാശ്ലേഷിച്ചു.

മാധായിയും ജഗായിയേപ്പോലെ ആനന്ദസമാധിയിൽ ലയിച്ചു. അവർ രണ്ടുപേരും നിശ്ചേഷ്ടന്മാരും, സ്ഥിരദൃഷ്ടികളുമായി, അധരങ്ങൾക്കിടയിൽക്കൂടി കൃഷ്ണപ്രേമയും വന്നുകൊണ്ടു് അടുത്തടുത്തു്, ആനന്ദസമാധിയിൽവീണു കിടന്നിരുന്നു. ജനങ്ങളുടെ തിക്കുംതിരക്കും കലശലായി. എല്ലാവർക്കും ആ നിഷ്കൃഷ്ടസോദരന്മാർ പൊടിയിൽകിടന്നുരുളുന്ന അത്ഭുതകാഴ്ച കാണ്മാൻ ഉത്സാഹമുണ്ടായിരുന്നു. ഭഗവാന്റെ ചുമതല അതോടുകൂടി അവസാനിച്ചിരുന്നതിനാൽ, അവരെ ആ വീഥിയിൽ വിട്ടുകൊണ്ടു് തന്റെ ഭക്തന്മാരോടുകൂടി വേഗത്തിൽ അവിടെ നിന്നു പോയി.

പതിനേഴാമദ്ധ്യായം

ഭക്തനായ മാധായി

ഭഗവാൻ തന്റെ അനുചരന്മാരോടുകൂടി സ്വഗൃഹത്തിലെത്തി, എല്ലാവരുംകൂടി ഗൃഹാങ്കണത്തിൽ വിശ്രമിക്കുവാൻവേണ്ടി ഇരുന്നു. നല്ല വേനല്ക്കാലമായിരുന്നതിനാലും, നട്ടുച്ചനേരമായിരുന്നതിനാലും, അത്രനേരത്തെ അശ്രാന്തപരിശ്രമവും, മനക്ഷോഭവും അവരെ വല്ലാതെ ക്ഷീണിപ്പിച്ചിരുന്നു. വിയത്തൊലിച്ചുകൊണ്ട് അവർ ആ ഗൃഹാങ്കണത്തിൽത്തന്നെ കുറെനേരം കഴിച്ചുകൂട്ടി. അപ്പോഴും അന്നത്തെ സംഭവങ്ങളെപ്പറ്റിയുള്ള അത്ഭുതം അവക്ക് തീർന്നിട്ടുണ്ടായിരുന്നില്ല. സൂര്യനസ്തമിക്കാറായപ്പോൾ അവരെല്ലാവരും സ്നാനംചെയ്യാൻ ഗംഗാതീരത്തിലേക്ക് യാത്ര പുറപ്പെട്ടമ്പോൾ, ആരോ ഗൃഹദ്വാരത്തിൽനിന്നുകൊണ്ട് "തക്കുർ!" എന്നുച്ചത്തിൽ വിളിക്കുന്നതുകേട്ടു.

"തക്കുർ!" എന്നു സാധാരണയായി ജനങ്ങൾ, ഭഗവാനെയൊ, മഹാത്മക്കളേയോ, മറ്റുചില അവസരങ്ങളിൽ അഭിജാതന്മാരേയോ, ആണ് സംബോധന ചെയ്യുക പതിവ്. ആരോ ഭഗവാനെക്കാണുവാനാഗ്രഹിച്ച്, ഉള്ളിലേക്ക് കടക്കുവാനനുവാദം കാത്തുകൊണ്ട് ദ്വാരത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുകയാണെന്നവക്ക് മനസ്സിലായി. ആരോ പടിക്കലേക്കുപോയി വിവരം അന്വേഷിച്ചു മടങ്ങിവന്ന്, ജഗായിയും മാധായിയും ഗൃഹദ്വാരത്തിൽ നില്ക്കുന്നുണ്ടെന്ന് ഭഗവാനെയും ഭക്തന്മാരെയും അറിയിച്ചു.

അവർ രക്ഷക്കായിക്കൊണ്ട് വന്നിരിക്കയാണു്! സംസാരക്ലേശങ്ങളിൽനിന്നും മോചനത്തിനാഗ്രഹിക്കുന്നവർ സാധാരണയായി അനുഗ്രഹലാഭത്തിനുവേണ്ടി ഗുരുവിനെ ശരണംപ്രാപിക്കുന്നു. ഗുരുക്കന്മാർ ശിഷ്യന്മാരെ അന്വേഷിച്ചുപോയി ഉപദേശംകൊടുത്തനുഗ്രഹിക്കുന്ന പതിവു്.

സാധാരണ നടപ്പില്ല. ഭഗവാൻ ജഗായിയുടേയും മാധായിയുടേയും കാര്യത്തിൽ അങ്ങിനെയാണല്ലോ പ്രവർത്തിച്ചതു്. അവരുടെ സമീപത്തേക്കു് ഹരിനാമം ദാനംചെയ്യാനാണു് പോയതു്. പക്ഷെ മോക്ഷത്തിന്നവർ ഭഗവൽസമീപത്തേക്കു വരികതന്നെ വേണം.

ഒരു ശിഷ്യന്റെ മനസ്ഥിതി പരിശുദ്ധവും, സാംസാരികവികാരരഹിതവും, മോക്ഷത്തെപ്പറ്റി അത്യധികം ആഗ്രഹിക്കുന്നതുമാണെങ്കിലെ ഗുരു അയാൾക്കുപദേശം കൊടുക്കുകയുള്ളു. ഗുരുവിന്നു് ഉപദേശം കൊടുപ്പാനുള്ള വൈമനസ്യം യഥാർത്ഥത്തിൽ ശിഷ്യന്റെ ശരിയായ ഉന്നമനത്തിനുള്ള ഉൽകണ്ഠകൊണ്ടുള്ള മുൻകരുതൽമാത്രമാണു്. അതില്ലാതെ, ഒരു ഗുരു മുൻക്രുട്ടി ശിഷ്യനെ അനുഗ്രഹിക്കുന്നതായാൽ ഗുരു ആ കൃത്യത്തിൽ വിജയിയാകുന്നില്ല. ഭഗവാന്റെ അപ്രകാരമുള്ള പ്രവൃത്തി മനുഷ്യരാൽ അനുകരണീയമല്ല. മോക്ഷത്തിന്നാഗ്രഹിക്കാത്ത ഒരാളുടെ ഗൃഹത്തിൽ കയറിച്ചെന്നു് അയാളെ രക്ഷിക്കുവാൻ ശ്രമിക്കുന്നതു് അയാളിൽ അതിനു വിപരീതമായ ഒരു മനസ്ഥിതി വരുത്തുവാൻ കാരണമാക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു് ജഗായിയും മാധായിയും ഭഗവാനേയും ഭക്തന്മാരേയും എതിർത്തതിൽ തെറ്റില്ല. മാധായിയെ ഭഗവാൻ തോല്പിച്ചതു് ഭഗവാനൊരു സാധാരണ മനുഷ്യനേക്കാൾ ശക്തനായിരുന്നതുകൊണ്ടുതന്നെയാണു്. മാധായിക്കു് ഭഗവാനിൽനിന്നു ലഭിച്ച പരാജയം ഒരു അപമാനമല്ല.

ആ സഹോദരന്മാർ ഗൃഹദ്വാരത്തിൽ നില്ക്കുന്നുവെന്നറിഞ്ഞപ്പോൾ മുരാരി ഭഗവാന്റെ അനുജ്ഞയോടുകൂടി അവരെ ക്രുട്ടിക്കൊണ്ടുവരുവാൻ പോയി. മുരാരിക്കു്, ശരീരശക്തിയെപ്പറ്റി അത്യധികം അഭിമാനിച്ചിരുന്ന ആ സഹോദരന്മാരെ, അവരേക്കാൾ യോഗ്യന്മാർ ചിലരുണ്ടെന്നു പഠിപ്പിക്കണമെന്നാഗ്രഹമുണ്ടായിരുന്നു. സ്വതേ ഭീമകായകനും അരോഗദൃഢഗാത്രനുമായിരുന്ന മുരാരിക്കു

ഭഗവാന്റെ സാന്നിദ്ധ്യത്താൽ ഉണ്ടായിരുന്ന ആനന്ദസമാധിയിൽ കുറെക്കൂടി ശക്തി കൂടിയിരുന്നു. ഭക്തന്മാരെല്ലാവരും ആനന്ദമഗ്നന്മാരായിത്തന്നെയാണ് അവിടെയിരുന്നിരുന്നത്. അവർ ശ്രീവാസഗൃഹത്തിൽ പോയതുമുതൽ ഈ സ്ഥിതിയിൽതന്നെയായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട്, നിഷ്പ്രയാസം ആ സഹോദരന്മാരെ കയ്യിലെടുത്തുകൊണ്ട് ഭഗവാന്റെ മുമ്പിൽ വരികയാണ് മുരാരി ചെയ്തത്!

ഭഗവൽസാന്നിദ്ധ്യം പ്രാപിച്ച ഉടൻ, അവർ കരുണക്കായി ദീനസ്വരത്തിൽ പ്രാർത്ഥിച്ചുകൊണ്ടു വീണ്ടും ബോധരഹിതരായി. ഭഗവാൻ തന്റെ ചൈതന്യം ഒട്ടും മറച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹം നിത്യാനന്ദനെ വിളിച്ചു പറഞ്ഞു. "ശ്രീപാദാ! പശ്ചാത്താപമാനസരായ അവരെ രണ്ടുപേരേയും ഗംഗയിലേക്കു കൊണ്ടുപോയി അവിടെവെച്ച് അവക്കു ഹരിനാമോപദേശം ചെയ്താലും! അവരെക്കൂടി എനിക്കു തരേണമെന്ന് ഭവാനാശിച്ചു. തീച്ചയായും അവരുടെമേൽ സ്വാധികാരവും അങ്ങക്കുതന്നെയാണ്, ഞാനവരെ അങ്ങക്ക് തന്നിരിക്കുന്നു."

ഒരിക്കൽക്കൂടി ഭഗവാനും ഭക്തന്മാരും ബാഹ്യലോകവുമായി കൂട്ടിമുട്ടി. ഭഗവാന്റെ ഗൃഹത്തിലെ പടിവാതിൽ തുറന്ന് ഭക്തന്മാർ ആ സഹോദരന്മാരുടെ മൃതപ്രായങ്ങളായ ശരീരങ്ങളും വഹിച്ച്, ഉച്ചത്തിൽ വാദ്യങ്ങളോടുകൂടിയ ഹരിനാമസങ്കീർത്തനംചെയ്തുകൊണ്ട് ഗംഗാതീരത്തിലേക്കു പോയി. ഈ അവസരത്തിൽ ജനങ്ങൾക്കവരെ പരിഹസിക്കുവാനൊ, ക്രുക്കിവിളിക്കുവാനൊ ഒന്നും തോന്നിയില്ല. ആ ഘോഷയാത്രയോടൊപ്പം എത്രയോ ബഹുമാനത്തോടും ഭക്തിയോടും എല്ലാവരും ഗംഗാതീരത്തേക്കു നടന്നു. അവർ ഗംഗയിലിറങ്ങിയതോടുകൂടി, ആ സഹോദരന്മാർക്കു സ്വബോധമുണ്ടായി.

ഗംഗയിലിറങ്ങിയതോട്ടക്രൂടി ഭക്തന്മാർ അവരുടെ പതിവനുസരിച്ചു പലേ നേരമ്പോക്കുകളിലും ഏർപ്പെട്ടു. ഹിന്തുക്കൾ സ്വതേ വളരെ ശാന്തശീലന്മാരാണു്; പ്രത്യേകിച്ചു് പണ്ഡിതന്മാർ ഒരുവിധത്തിലുമുള്ള വിനോദങ്ങളിലും ഏർപ്പെടുക പതിവില്ല. അവരുടെ ഗമനം ചാപല്യരഹിതവും മന്ദതയോടുകൂടിയതും, സംസാരം സംസ്കാരപൂർണ്ണവും, ബാഹ്യജീവിതം വികാരരഹിതവും മനോജയത്തോടുകൂടിയതുമായിട്ടാണു് കണ്ടുവന്നിരുന്നതു്. സ്നാനാർത്ഥം ഗംഗയിൽ ചെന്നാൽ, ആ ക്രിയ കഴിച്ചുപോരുകയും, ഭക്ഷണം ആവശ്യത്തിനുമാത്രം കഴിയ്ക്കുയും ആയിരുന്നു പതിവു്.

എന്നാൽ ഭഗവാൻ ബാല്യത്തിലേ ഉത്സാഹശാലിയും ആ ശീലം യൌവനത്തിലും കൈവെടിയാത്തവനുമായിരുന്നു. പണ്ഡിതന്റെ നിലയെത്തിയിട്ടുകൂടി ഭഗവാനു നേരമ്പോക്കുകളിൽ വളരെ ഉത്സാഹമായിരുന്നു. ഭഗവാന്റെ മാഹാത്മ്യത്തെ അറിഞ്ഞു നിരവധി ഭക്തന്മാർപൂജിച്ചുതുടങ്ങിയിട്ടുംകൂടി, ഈ ശീലം ഭഗവാനെ വിട്ടിരുന്നില്ല. സമാധിസ്ഥനായിരിക്കുമ്പോൾ ഭഗവാനു് അസാധാരണമായി പലതും പ്രവർത്തിക്കേണ്ടിവരാറുണ്ടു്. എങ്കിലും സാധാരണാവസ്ഥയിലും, ഭഗവാനനുഭവിച്ചിരുന്ന അലൌകികമായ പരമാനന്ദം, പലേ വിനോദപരങ്ങളായ ലീലകളാലും ലോകർക്കു വെളിപ്പെടുത്തിയിരുന്നു.

ഭക്തിയുടെ വളർച്ച മനുഷ്യന്റെ ഹൃദയത്തെ പരമാനന്ദപൂർണ്ണവും, മനസ്സിനെ ധൈര്യമുള്ളതുമാക്കിത്തീർക്കുന്നു. ഈ പരമാനന്ദം ഞരമ്പുകൾവഴി ദേഹമാസകലം വ്യാപിക്കുന്നതിന്റെ ഫലമായി മനുഷ്യശരീരം പുളകിതമാകുകയും, നയനങ്ങളിൽനിന്നും നാസികയിൽനിന്നും ജലപ്രവാഹരൂപേണ ബഹിർഗ്ഗമിക്കയും ചെയ്യുന്നു. പരമാനന്ദപ്രവാഹത്തിനു് ശക്തി വർദ്ധിക്കുമ്പോൾ ഭക്തൻ ബോധരഹിതനായിപ്പോകുന്നു. ഭക്തിയുടെ ആധിക്യം മനുഷ്യനിൽ ഇല്ലാത്ത

പ്പോഴും, ആനന്ദത്തിന്റെ ചെറുപ്രവാഹങ്ങൾ മനുഷ്യശരീരത്തിൽക്കൂടി അങ്ങുമിങ്ങും പാഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കയാൽ, അയാൾ ആഹ്ലാദശീലനും, സന്തുഷ്ടമനസ്കനും, ക്രീഡാപരനുമായി ഭവിക്കുന്നു.

അതുകൊണ്ടു് നഗരവീഥികളിൽക്കൂടി പോകുമ്പോൾ, മറ്റുള്ള പണ്ഡിതന്മാർക്കു പോരായ്മ തോന്നുമാറു്, ഭഗവാൻ ചിലപ്പോൾ ഓടുകയും, അതിവേഗത്തിൽ നടക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഗംഗയിലിറങ്ങിയാൽ ഭഗവാൻ പലേ വിനോദങ്ങളിലുമേർപ്പെടുന്നു. തന്റെ ഭക്തന്മാരുമായി പല ക്രീഡകളും നടത്തുന്നു. ഭഗവാനെ ഭക്തന്മാർ എല്ലാ വിധത്തിലും അനുകരിക്കയും ചെയ്യു. എഴുപത്താറു വയസ്സായ ഒരു വൃദ്ധനാണു് അദ്വൈതാചാര്യൻ. അദ്ദേഹവുംകൂടി ഭഗവാനുമായുള്ള സംസർഗ്ഗത്താൽ കുട്ടികളെപ്പോലെ മൂഢഹൃദയനും ക്രീഡാശീലനുമായിത്തീർന്നു!

ഭക്തിയുടെ വളർച്ച മനുഷ്യനെ ചെറുപൈതലാക്കിത്തീർക്കുന്നു. ഒരു ഭക്തനു് ഒരിക്കലും വാർദ്ധക്യമില്ല! പത്തെണ്ണൂറു വയസ്സായി, ജരാനരകൾ ബാധിച്ച ശരീരത്തോടുകൂടിയവനായിട്ടും ഒരു ഭക്തന്റെ മനസ്ഥിതി അഞ്ചുവയസ്സായ ഒരു കുട്ടിയുടേതുപോലെയാണു്. ഗൌരാംഗമതത്തിനെതിരായി, അന്നത്തെ പണ്ഡിതന്മാരായ ബ്രാഹ്മണർ പറഞ്ഞുവന്ന ഒരു ദോഷം, ഗൌരാംഗമതം മനുഷ്യരെ ഭ്രാന്തന്മാരെപ്പോലെയാക്കിത്തീർക്കുന്നുവെന്നുള്ളതാണു്.

ഗംഗയിലിറങ്ങി അല്പനേരത്തേക്കു് അന്യോന്യം ജലം കോരി ഒഴിച്ചും ലഹള കൂട്ടിയും ഉച്ചത്തിൽ ഹരിനാമം ജപിച്ചും ഭക്തന്മാർ വിഹരിച്ചു. ഭഗവാന്റെ ഏകസംജ്ഞ അവരെ നിശ്ശബ്ദരാക്കി. ഗംഗാതീരത്തിൽ അസംഖ്യം ജനങ്ങൾ തിങ്ങിക്കൂടിയിരുന്നു. പ്രശാന്തരമണീയമായ സന്ധ്യാസമയം. നിശാനാഥൻ ഉദിച്ചുപൊങ്ങിയിരുന്നു. അവരെ

ല്ലാവരും ഈ ലീലയുടെ സമാപ്തിയെങ്ങിനെയായിരിക്കുമെന്നറിവാൻ ഉൽകണ്ഠാപൂർവ്വം കാത്തുനിൽക്കുകയായിരുന്നു. ഭഗവാൻ ഉച്ചത്തിൽ നിത്യാനന്ദനോടരുളിച്ചെയ്തു.

"ശ്രീപാദാ! പശ്ചാത്താപസംയുക്തരായ ഇവരെ രണ്ടുപേരെയും ഞാൻ അങ്ങയ്ക്കായി ദാനം ചെയ്യുന്നു. ഹരിനാമപ്രഭാവത്താലവരെ പരിശുദ്ധന്മാരാക്കിയാലും. തന്മൂലം എത്ര കഠിനപാപത്തേക്കാളും ശക്തിയേറിയതാണ് ഹരിനാമമെന്ന് ലോകരെ കാണിച്ചുകൊടുത്താലും!"

അവരെല്ലാവരും ഭഗവാന്റെ ചുറ്റും അവരെ വെള്ളത്തിൽ നിൽക്കുകയായിരുന്നു. നിത്യാനന്ദൻ ഭഗവാന്റെ ഇടതുവശത്തും, അഞ്ജലിഹസ്തരായ രണ്ടുസഹോദരന്മാരും ഭഗവാന്റെ മുമ്പിലും ആണ് സ്ഥിതിചെയ്തിരുന്നത്. ഭഗവാൻ സഗൌരവം അവരോടരുളിച്ചെയ്തു. "ജഗന്നാഥ! മാധവാ! ജനനംമുതൽ നിങ്ങൾ പാപങ്ങൾ ശേഖരിച്ചുകൂട്ടുകയായിരുന്നു. അവയെ, ഗംഗാജലത്തോട്ടം, തുളസിയോട്ടം, ചെമ്പുനാണയത്തോട്ടംകൂടി എനിക്കുതന്നു്, ആ പാപങ്ങളാകുന്ന കഠിനഭാരത്തെക്കളഞ്ഞു് പരിശുദ്ധരായാലും!"

ഭഗവാന്റെ കല്പനയുടെ സാരം ഗ്രഹിക്കുവാൻ ആ സഹോദരന്മാക്കും മറ്റുള്ളവക്കും കുറച്ചുസമയം വേണ്ടിവന്നു. കായ്ത്തിന്റെ ഗൌരവം മനസ്സിലായതോടുകൂടി അവർ ഭയംകൊണ്ടു് സ്തബ്ധരായി.

നവദ്വീപിലെ ജനങ്ങളുടെ അഭിപ്രായത്തിൽ ഈ രണ്ടു സഹോദരന്മാർ ലോകത്തിൽവെച്ചു മഹാപാതകികളായിരുന്നു. അവക്കു ഭഗവാന്റെ ഈ കല്പന വളരെ ദുഃഖമുളവാക്കി. ഗംഗാജലത്തിൽനിന്നുകൊണ്ടു ചെയ്യുന്ന ഒരു കൃത്യവും പിന്നീടു് അസാധുവാക്കുവാൻ സാധിക്കയില്ല. ഒരാൾ ഗംഗാജലം സ്പർശിച്ചുകൊണ്ടു് അസത്യം പറയുന്നുവെങ്കിൽ, അവൻ എന്നന്നേക്കുമായി പതിച്ചുപോകുന്നു. അതു

കൊണ്ടു മുൻകാലങ്ങളിൽ സാക്ഷികൾ ന്യായാധിപന്റെ മുമ്പിൽ മൊഴികൊടുക്കുമ്പോൾ ഗംഗാജലം സ്പർശിക്കുക പതിവായിരുന്നു. അതുപോലെതന്നെ, ഗംഗയിൽവെച്ചു ചെയ്ത ഒരു പ്രതിജ്ഞ ശ്രദ്ധയോടെ പരിപാലിക്കാതിരിക്കുവാൻ നിവൃത്തിയില്ല. ഹിന്ദുക്കൾ ഒരു ദാനപത്രം എഴുതിയാൽ അതിനെ തുളസീദളങ്ങളും, ചെമ്പും, ഗംഗാജലവും കൂട്ടിയാണു റജിസ്റ്റർ ചെയ്യുക. ഇപ്രകാരം റജിസ്റ്റർചെയ്താൽ, ആ നിശ്ചയം ഇരുകക്ഷിയും എന്നേക്കും പരിപാലിക്കേണ്ടതുമതലയുണ്ട്. ഭഗവാൻ ആ സഹോദരന്മാരുടെ പാപകോടികളെയാണു് അവരോടു ചോദിച്ചതു്! അതൊരു നേരമ്പോക്കായിരുന്നില്ല. എത്രയോ ഗൌരവമേറിയ ഒരു ക്രിയയായിരുന്നു. ആ ക്രിയ വൈധികമായ വിധത്തിൽ തന്നെ നടത്തുവാനാണു് ഭഗവാനിച്ഛിച്ചതു്. തന്മൂലം നദീതീരത്തിൽ നിന്നിരുന്നവരും എല്ലാ ഭക്തന്മാരും നടുങ്ങിപ്പോയി!

ജഗായിയും മാധായിയും, ഈ കല്പനയുടെ ഗൌരവം മനസ്സിലാക്കിയതോടുകൂടി മനസ്സിൽ ദൃഢമായ ഒരു നിശ്ചയം ചെയ്തു. അവർ പതിതന്മാരാണെന്നവക്കു ബോധ്യമുണ്ടായിരുന്നു. ആ പതിതത്വത്തെ ഭഗവാൻ നശിപ്പിച്ചു് അവരെ പരിശുദ്ധരാക്കുവാനുള്ള മാർഗ്ഗം കാണിച്ചുകൊടുത്തുവെങ്കിലും, ആ മാർഗ്ഗം അവർ സ്വീകരിപ്പാനൊരുങ്ങിയില്ല. "ഞങ്ങളുടെ പാപങ്ങളുടെ ഫലം ഞങ്ങൾതന്നെ അനുഭവിക്കട്ടെ! ഭഗവാനേ! ഒരിക്കലും അനുസരിപ്പാൻ സാദ്ധ്യമല്ലാത്ത കല്പനകളെ നൽകരുതു്! ഞങ്ങൾ സംസാരമാകുന്ന മാഹാരോഗബാധിതരാണെങ്കിലും, അവിടുത്തെ ഈ കല്പന അനുസരിക്കത്തക്ക സ്വാസ്ഥ്യമനസ്സുള്ളവരൊ നീചന്മാരൊ അല്ല."

അവരുടെ ഈ മറുപടി ബാക്കിയുള്ളവരെ സന്തുഷ്ടരാക്കി. അവർ ഹരിനാമം ഉച്ചത്തിൽ കീർത്തിച്ചുകൊണ്ടു് അവരെ അനുമോദിച്ചു.

പക്ഷെ ഭഗവാൻ തന്റെ നിശ്ചയത്തിൽനിന്നും വ്യതിചലിച്ചില്ല. വീണ്ടും സഗൌരവം അവരോട് പാപൌഘങ്ങളെ പ്രദാനം ചെയ്യാൻ കല്പിച്ചു.

ജഗദീശ്വരനാണ് അവരോടു കല്പിക്കുന്നതെന്നുള്ള പൂർണ്ണബോദ്ധ്യം വരികയാൽ അവക്ക് അനുസരിക്കാതെ നിവൃത്തിയില്ലെന്നുതോന്നി. എങ്കിലും അതിനവക്ക് മനസ്സുവന്നില്ല. ഒരിക്കൽക്കൂടി അവരുടെ വൈമനസ്യം ഭഗവാനെ അറിയിച്ചു. "ഭഗവാനെ! ഞങ്ങൾക്കു മാപ്പുതരിക! ജനങ്ങൾ അവിടുത്തെ മഹനീയങ്ങളായ പുഷ്പങ്ങളെക്കൊണ്ടു പൂജിക്കുന്നു. അടിയങ്ങൾ ഇപ്പോൾ അവിടുത്തെ ആജ്ഞയെ അനുസരിച്ചാൽ, ആ മഹാപാതകത്തെ അടിയങ്ങളുടെ സഹജീവികൾ ഒരിക്കലും ക്ഷമിക്കയില്ല!"

ഭഗവാൻ വീണ്ടും ചാഞ്ചല്യരഹിതനായി അതേ കല്പനയെ ആവർത്തിച്ചു. അപ്പോൾ നിത്യാനന്ദൻ ആ സഹോദരന്മാരോട് ഭഗവൽകല്പനയെ അനുസരിപ്പാൻ പറഞ്ഞു. "അഗ്നിയെ ഒരു വസ്തുവിനും മലിനപ്പെടുത്തുവാൻ സാധിക്കയില്ലെന്നു നിങ്ങൾ മറക്കരുതു്. അഗ്നി സർവ്വവസ്തുക്കളെയും പരിശുദ്ധമാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. മനുഷ്യരുടെ നിലക്ക് നിങ്ങളുടെ പാപങ്ങൾ ഭഗവാനൊരു ഭാരമായിരിക്കുമെന്നു നിങ്ങൾക്കു വിചാരിക്കാതിരിപ്പാൻ സാദ്ധ്യമല്ല. പക്ഷെ ആരാണ് ആ പാപഭാരത്തെ നിങ്ങളോടാവശ്യപ്പെടുന്നതെന്ന് ആലോചിച്ചു നോക്കുമ്പോൾ നിങ്ങൾക്കു സമാധാനം ലഭിക്കാതിരിക്കയില്ല. ഭഗവാൻ കരുണാമയനാണെങ്കിലും, പാപങ്ങൾക്കു ശിക്ഷ കൊടുക്കുന്നവനുമാണെന്ന് എല്ലാവരും പറയുന്നു. എന്നാൽ അതേ ഭഗവാൻതന്നെയാണ് സർവ്വരക്ഷകൻ എന്നും തെളിയിക്കട്ടെ! ഭഗവാന് ഈ കാര്യം നിങ്ങൾ മുഖാന്തിരം മനുഷ്യരെ മനസ്സിലാക്കുവാനിച്ഛയുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് ഇനി സംശയിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ല. ഭഗവൽകല്പനയനുസരിക്കുക! അതാണു നമ്മളെപ്പോലെയുള്ള നികൃഷ്ടജീവികളുടെ കർത്തവ്യം."

പലേ വികാരങ്ങളാലും പീഡിക്കപ്പെട്ടവരായി ആ സഹോദരന്മാർ ഭഗവൽകല്പനക്കു കീഴടങ്ങി. ഹിന്ദുക്കളുടെ ഇടയിലെ നടപ്പനുസരിച്ച് ഗംഗാജലത്തേയും, തുളസീദളത്തേയും, ചെമ്പിനേയും സ്പർശിച്ചുകൊണ്ട്, എന്തെങ്കിലും ദാനംചെയ്യാനിച്ഛിക്കുന്ന ആൾ തന്റെ പിതാവിന്റെയും പിതാമഹന്റേയും പേർ പറഞ്ഞു് അവരുടെ പുത്രനും പൌത്രനുമായ ഞാൻ ഇന്ന ആൾക്കു ദാനംചെയ്യുന്നു എന്നുച്ചത്തിൽ മറ്റുള്ളവർ കേൾക്കത്തക്കവിധത്തിൽ പറയുകയും ദാനം സ്വീകരിക്കുന്ന ആൾ അതേവിധത്തിൽ "ഞാൻ സ്വീകരിക്കുന്നുവെന്നും" സുവ്യക്തം പറയുകയും വേണം. ഒരു ദാനം, രണ്ടു കക്ഷികളും അതിനെപ്പറ്റി പൂർണ്ണമായി സമ്മതിച്ചല്ലാതെ സാധുവാകുന്നതല്ല. അതുകൊണ്ടു് ഭഗവാൻ ഇരുഹസ്തങ്ങളെയും സഹോദരന്മാരുടെ നേരെ നീട്ടി. അവർ വിധിപ്രകാരം എല്ലാവരും കേൾക്കത്തക്കവിധത്തിൽ പറഞ്ഞു. "രാജാ ശിവാനന്ദറോയിയുടെ പൌത്രന്മാരും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രന്മാരായ രഘുനാഥന്റേയും ജനാർദ്ദനന്റേയും പുത്രന്മാരുമായ ഞങ്ങൾ, ഇതുവരെയുള്ള ജീവിതകാലത്തിൽ ചെയ്തിട്ടുള്ള സർവ്വപാപങ്ങളേയും ഭഗവാനായിക്കൊണ്ടു ദാനം ചെയ്യുന്നു." ഭഗവാനും അതേവിധത്തിൽതന്നെ, ഗംഗാജലത്തേയും, തുളസിയേയും, ചെമ്പിനേയും സ്പർശിച്ചുകൊണ്ടു് ആ ദാനം സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്നതായി ഉച്ചത്തിൽ വിളിച്ചു പറഞ്ഞു. ഭഗവാൻ അരുളിച്ചെയ്തു. "ഞാൻ നിങ്ങളുടെ ദാനം സ്വീകരിക്കുന്നു."

ഈ നാലു വാക്യകഥം അവിടെ സന്നിഹിതരായിരുന്നവരെയെല്ലാം എങ്ങിനെയാണു ക്ഷോഭിപ്പിച്ചതെന്നു് അവർണ്ണനീയമാണു്. അവക്കു് അതു് എത്രയോ ഗൌരവമേറിയ ഒരു സംഭവമായിരുന്നു. ഒരു ഭൂവിഭാഗത്തേയോ ഒരു പശുവിനേയൊ, ദാനം ചെയ്യുന്നതുപോലെത്തന്നെ യഥാർത്ഥസംഭവമായിരുന്ന ആ സഹോദരന്മാരുടെ പാപദാനവും!

ഒരു മനുഷ്യന് അവന്റെ പാപകർമ്മങ്ങളേക്കാൾ വലുതായ ഒരു ശാപം വേറെ ഇല്ല. അവിടെക്കൂടിയിരുന്നവരുടെ അഭിപ്രായത്തിൽ ആ സഹോദരന്മാരോളം മഹാപാപികൾ ലോകത്തിൽ വേറെയുണ്ടായിരുന്നില്ല. പക്ഷെ ഭഗവാനായ്ക്കാണ്ടു ദാനംചെയ്തതോടുകൂടി അവർ പാപമുക്തരായിയെന്ന് അവക്ക് തീച്ചയായിരുന്നു.

അവിടെ കൂടിയിരുന്ന നഗരവാസികൾ ഇപ്രകാരമൊരു ദാനം ഒരിക്കലും ഉണ്ടായിട്ടുള്ളതായി കേട്ടിട്ടുണ്ടായിരുന്നില്ല. നിത്യാനന്ദൻ ആ സഹോദരന്മാരേയും മറ്റുള്ളവരേയും പരിശുദ്ധനായ ഭഗവാനെ ഒരശുദ്ധിയും ബാധിക്കയില്ലെന്നു പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കിയെങ്കിലും, അവക്ക് സമാധാനമായില്ല. ജഗദീശ്വരനാണ് ഗൌരാംഗനെന്നവക്കറിയാമെങ്കിലും, ആ ചിന്ത അവരുടെ ഹൃദയത്തിൽനിന്നും ചിലപ്പോൾ പൊയ്പോയിരുന്നു. അതിന്റെ യാഥാർത്ഥ്യം ഭഗവാൻ തന്റെ മഹിമയെ വെളിപ്പെടുത്തുന്ന സമയങ്ങളിൽ അവക്ക് കുറേശ മനസ്സിലായിരുന്നതേ ഉള്ളൂ. മറ്റുള്ള അവസരങ്ങളിൽ നിമായി പണ്ഡിതനാണ് എന്നവക്ക് പൂർണ്ണമായി വിസ്മരിക്കാൻ സാധിച്ചില്ല.

അവരെല്ലാവരും ഭഗവാനെ നിർന്നിമേഷരായി പ്രേമത്തോടും അനുകമ്പയോടും ഭക്തിയോടും നോക്കിനിന്നു.

ഭഗവാൻ "ഞാൻ സ്വീകരിക്കുന്നു" എന്നുച്ചരിച്ച സമയത്ത് ഭഗവാന്റെ സുവർണ്ണവിഗ്രഹം കാർമ്മേഘംപോലെ കറുത്തതായി ഭവിച്ചു. രാത്രിസമയമായതുകൊണ്ട് ഭഗവാന്റെ സമീപത്തുണ്ടായിരുന്നവക്കേ അതു കാണ്മാൻ സാധിച്ചുള്ളൂ. ഈ നിറപ്പകർച്ച ആ സഹോദരന്മാരുടെ പാപങ്ങൾ, ഭഗവൽശരീരത്തിൽ പ്രവേശിച്ചതായി വെളിപ്പെടുത്തി.

നിത്യാനന്ദൻ അവരുടെ കർണ്ണങ്ങളിൽ ഹരിനാമോപദേശം ചെയ്തു. അപ്പോൾമുതൽ അവർ ഭഗവാന്റെ സഹചരസംഘത്തിൽ സ്വീകരിക്കപ്പെട്ടു.

എന്നിട്ട് അവരെല്ലാവരുംകൂടി ഭഗവാന്റെ ഗൃഹത്തിൽചെന്ന് ശ്രീകൃഷ്ണകീർത്തനമാരംഭിച്ചു. നിത്യാനന്ദൻ ആ രണ്ടു സഹോദരന്മാരോടുകൂടി ആനന്ദാധിക്യത്താൽ ഭ്രാന്തനേപ്പോലെ നൃത്തംതുടങ്ങി. ചിലപ്പോൾ ഒരുകാലിന്മേലും, ചിലപ്പോൾ ഇരുകാലിന്മേലും ചാടിക്കളിച്ചുകൊണ്ടും നിത്യാനന്ദൻ നൃത്തംചെയ്തു.

ജഗായിയും മാധായിയും ആനന്ദനൃത്തം തുടങ്ങിയപ്പോൾ കാണികൾക്കുണ്ടായ അത്ഭുതത്തിന്നറവില്ല. സങ്കീർത്തനാവസരത്തിൽ ചെയ്യുന്ന നൃത്തം, വെറും ഒരു ശരീരസ്വാധീനത്താലുള്ള ക്രിയയല്ല. അതിന്ന ശരിയായ പരിശുദ്ധിയും മനോവികാരവും ഇല്ലാത്ത ഒരാൾക്ക് സാധിക്കുകയില്ല. മദ്യപാനികൾ തലക്ക് മത്തുപിടിച്ചു നൃത്തംവെക്കുന്നതുപോലെതന്നെ സങ്കീർത്തനാവസരങ്ങളിൽ ദൈവികമായ പരമാനന്ദലഹരി നല്ലവണ്ണം ഭക്തനിൽ പ്രവേശിക്കുമ്പോൾ ഭക്തൻ നൃത്തംചെയ്യാൻ പ്രേരിതനാകുന്നു. ആ നൃത്തം കാണികളെ അത്യധികം ആകർഷിക്കുവാൻ പര്യാപ്തവുമാകുന്നു. മാധായികൂടി നൃത്തം തുടങ്ങിയപ്പോൾ അതൊരു മഹാശ്ചര്യമായി ജനങ്ങൾ കരുതി.

ആ സഹോദരന്മാർ ശരിയായ പ്രേമത്താലും ഭക്തിപ്രഭാവത്താലുമല്ല നൃത്തം ചെയ്തിരുന്നതു്. അവർ ആശയാൽ പ്രേരിതന്മാരായാണു് നൃത്തം തുടങ്ങിയതു്. അവർ നിരാശന്മാരായിരിക്കയായിരുന്നു. അപ്പോഴാണു് ഭഗവാനവരെ അനുഗ്രഹിച്ചു ആശ നൽകിയതു്. അതുകൊണ്ടവർക്കുണ്ടായ ആനന്ദം അവർ നൃത്തരൂപേണ പ്രകാശിപ്പിച്ചതാണു്. പക്ഷെ വേഗത്തിൽ അവർ നൃത്തമവസാനിപ്പിച്ചു കരഞ്ഞുതുടങ്ങി.

മാധായി സ്വഗൃഹത്തിലേക്കു് പോകുവാൻ കൂട്ടാക്കാതെ ശ്രീവാസഗൃഹത്തിൽത്തന്നെ ഇരുപ്പായി. അയാൾക്കു ഭഗവദനുഗ്രഹത്തിന്നു് പാത്രീഭൂതനാകേണമെന്നുള്ള ഏക

ചിന്തയെ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. അയാൾ നിരന്തരം വിലപിച്ചു കൊണ്ടിരുന്നു. ഭക്ഷണത്തേയും നിദ്രയേയും ഉപേക്ഷിച്ചു. നിത്യാനന്ദനും, ശ്രീവാസനും മറ്റും അയാളെ സമാധാനിപ്പിക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചു. അവനിൽ ഇനിയൊരു പാപവുമില്ലെന്നും ഭഗവാൻ സ്വശിരസ്സിൽ അവരുടെ പാപങ്ങളെ ഏറ്റെടുക്കയാൽ അയാളെ പരിശുദ്ധനാക്കീട്ടുണ്ടെന്നും പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കിയെങ്കിലും അയാൾക്ക് സമാധാനം വന്നില്ല. ഭഗവാൻ തന്റെ പാപങ്ങളെ ഏറ്റുവെന്നുള്ള ചിന്ത അയാളെ ഭയവിഹ്വലനാക്കി. ഭഗവാൻ അയാൾ ന്യായപ്രകാരമഛ്ചിച്ചിരുന്ന ശിക്ഷയിൽനിന്നയാളെ രക്ഷിച്ചുവല്ലൊ എന്നായിരുന്നു അയാൾക്കധികം ദുഃഖം. മാധായി ക്രമേണ നിരാഹാരനായി മരിക്കുവാനുള്ള പുറപ്പാടാണെന്നു കണ്ട നിത്യാനന്ദൻ, ഗത്യന്തരമില്ലാതെ ഭഗവാനെ ശരണം പ്രാപിച്ചു.

"ഭഗവാനെ! മാധായി നിരാശനും നിരാഹാരനുമായിരിക്കയാൽ അടിയങ്ങൾക്കയാളെ രക്ഷിക്കുവാൻ സാദ്ധ്യമല്ല!"

ഭഗവാനു് അതുകേട്ടു വളരെ സങ്കടമുണ്ടായി. ഉടനെ മാധായിയുടെ അടുക്കലേക്കോടി. മാധായി സ്പർശിച്ചിട്ടില്ലാത്ത ഒരു കിണ്ണം ചോറിന്റെ മുമ്പിൽ കരഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതു കണ്ടു. ഭഗവാൻ മാധായിയുടെ മുമ്പിലിരുന്നുകൊണ്ടു് "പ്രിയപ്പെട്ട മാധായി! ആത്മഹത്യക്കൊരുങ്ങരുതു്! ഭക്ഷണം കഴിച്ചാലും!" എന്നപേക്ഷിച്ചു.

മാധായി കണ്ണുമിഴിച്ചു് തന്റെ മുമ്പിലിരിക്കുന്ന ഭഗവാനെക്കണ്ടപ്പോൾ സന്തുഷ്ടനായി. പക്ഷെ ആ ദർശനം അയാളെ കഴിഞ്ഞകഥകളെ അനുസ്മരിപ്പിക്കയാൽ അയാളുടെ ദുഃഖം ദ്വിഗുണീഭവിച്ചു. അയാൾ ഭഗവാനെ നമസ്കരിച്ചു്, പ്രസന്നതയോടെ സ്വീകരിക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചു. ഭഗവാനരുളിച്ചെയ്തു. "മാധായി! ഇതൊരു സ്വാർത്ഥപൂർവ്വമായ പ്രവൃത്തിയല്ലെ? നിത്യവും ആനന്ദമനുഭവിക്കുന്നവൻ

എന്ന് സ്വനാമത്താൽ സൂചിപ്പിക്കപ്പെട്ടന്ന നിത്യാനന്ദനെ അങ്ങ് ദുഃഖിപ്പിക്കുന്നു! ബാക്കിയുള്ളവരേയും ദുഃഖിതന്മാരാക്കിയിരിക്കുന്നു. അങ്ങയ്ക്കെന്താണ് ദുഃഖഹേതു? അങ്ങയുടെ പാപങ്ങളെയെല്ലാം ക്ഷമിച്ചിട്ടില്ലെ?"

ഭഗവാൻ തന്റെ പാതകങ്ങളെ ക്ഷമിച്ചതായി പറഞ്ഞപ്പോഴും മാധായി വിറച്ചു.

ഭഗവാൻ തുടന്നു. "അതുകൊണ്ട് ഇനി അങ്ങയ്ക്കെന്തുവേണമെങ്കിലും തരുവാൻ തയ്യാറാണ്. എന്തു സഹായമാണ് ഇനി ഞാൻ ചെയ്യേണ്ടതെന്നു പറയുക."

മാധായി പറുപടി പറഞ്ഞു. "അടിയന്റെ ദുഃഖത്തിന്നുള്ള കാരണം കേട്ടാലും. ഒരു മനുഷ്യന് ലഭിക്കാവുന്ന ഏറ്റവും മഹാത്തായ അനുഗ്രഹം അടിയന്ന് ലഭിച്ചുകഴിഞ്ഞു. ഇനി പാപങ്ങളെപ്പറ്റി അടിയന്ന് ഒരു ഭയവുമാവശ്യമില്ലെന്നും അറിയാം. എങ്കിലും എനിക്കെന്റെ അശ്രുക്കളെത്തടയുവാൻ ശക്തിയില്ല. ഓരോ ദുഃഖങ്ങളും ഗംഗാജലത്തിലെ തിരമാലകൾപോലെ തുടച്ചയായി എന്റെ ഹൃദയത്തിൽ പാഞ്ഞുകയറി ഹൃദയത്തെ ക്ലേശിപ്പിക്കുന്നു. ഇവന്റെ ദുഃഖത്തിന്റെ മൂലകാരണം ഭഗവാന്റെ കരുണാതിരേകംതന്നെയാണ്. അവിടുത്തെ കരുണാപൂർണ്ണമായ ദൃഷ്ടിപഥത്തിൽപ്പെടുവാൻ ഇവൻ ആരാണ്? അവിടുന്ന് പരിശുദ്ധസ്വരൂപനാണ്, ഇവനാകട്ടെ അശുദ്ധനും നീചനുമാണ്! അതിനെ വിസ്മരിച്ചു, ഒരു പ്രിയ പുത്രനോടെന്നപോലെ അവിടുന്നിവനോട് പെരുമാറി. ഇവന്റെ പാപങ്ങൾക്ക് യുക്തമായ ശിക്ഷ ഇവന്ന് ലഭിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ ഇത്രയും ദുഃഖത്തിന്നവകാശമുണ്ടാകുകയില്ലായിരുന്നു. പാപങ്ങൾക്ക ശിക്ഷ നല്കുന്നതു് എത്രയും ഉചിതമായ ഒരു കൃത്യംതന്നെയാണെന്ന് അടിയന് തോന്നുന്നു. ഭഗവാനെ! അവിടുന്നിവനോട് കരുണയോടുകൂടി പെരുമാറുംതോറും ഇവന്റെ ക്ലേശം അധികരിക്കുന്നു."

ഭഗവാന്റെ സാന്നിദ്ധ്യം മാധായിയെ അല്പം സമാധാനിപ്പിക്കയാൽ അയാൾ കണ്ണുനീർ തുടച്ചു് ഭക്ഷണം കഴിച്ചു. മാധായിക്കു് ഹൃദയത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്നതു് മുഴുവൻ ഭഗവാനോടു തുറന്നുപറയാനുള്ള ധൈര്യം ഉണ്ടായില്ല. പക്ഷെ നിത്യാനന്ദനോടു് മാധായിക്കു് കുറെക്കൂടി അടുപ്പം തോന്നി. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ മാധായി, ബന്ധുക്കളേയും, സ്നേഹിതന്മാരേയും, സമുദായത്തേയും ത്യജിച്ചിരുന്നു. തന്റെ ആദ്ധ്യാത്മികഗുരുവായിക്കരുതിയിരുന്ന നിത്യാനന്ദനോടു മാത്രമെ അയാൾക്കു് ലോകത്തിൽ ബന്ധമുള്ളു തായിത്തോന്നിയുള്ളു. അയാൾ നിത്യാനന്ദനോടു പറഞ്ഞു.

"ഭഗവാന്റെ കരുണാപൂർണ്ണമായ ഈ പ്രവൃത്തി എനിക്കു് വീണ്ടും ജീവൻ തന്നിരിക്കുന്നു. അതിനുമുമ്പു് എന്റെ ആത്മാവു് മൃതപ്രായമോ, അഥവാ മനസ്സിലെ ദുർവ്വികാരങ്ങളുടെ അടിമയോ ആയിരുന്നു. പക്ഷെ ഭഗവാന്റെ അനുഗ്രഹം ഒരു ദീർഘനിദ്രയിൽനിന്നും എന്നെ ഉണർത്തിയിരിക്കുന്നു. എന്റെ കഴിഞ്ഞുപോയ ജീവിതത്തെ ഇപ്പോഴാണു് ഞാൻ ശരിയായി മനസ്സിലാക്കുന്നതു്. എന്നാൽ ആ ജീവിതത്തിൽ, അനുമോദനീയമായൊ സമാധാനകരമായൊ ഒന്നുംതന്നെ ഞാൻ കാണുന്നില്ല. സ്വാർത്ഥലാഭത്തിനായി പ്രവൃത്തിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള പലേ ദുഷ്കർമ്മങ്ങളുടെയും, പരദ്രോഹങ്ങളുടെയും ഒരു വലിയ ചരിത്രം മാത്രമാണു് ഞാൻ കാണുന്നതു്. അധികസമയവും മദ്യപാനലഹരിക്കധീനനായിരുന്നതുകൊണ്ടു് ഞാൻ ചെയ്തിട്ടുള്ള ദ്രോഹങ്ങളെ എല്ലാമോ, ആരേയെല്ലാമാണു് ദ്രോഹിച്ചിട്ടുള്ളതെന്നോ ഞാൻ ഓർക്കുന്നില്ല. പക്ഷെ ചില കൃത്യങ്ങളെയെല്ലാം പൂർണ്ണമായും, ചില കൃത്യങ്ങളെ അവ്യക്തമായും ഞാനനുസ്മരിക്കുന്നു. ആ ഓരോ ദുഷ്പ്രവൃത്തികളും ഇപ്പോൾ എനിക്കു് മർമ്മഭേദകങ്ങളായിത്തോന്നുന്നു. ഉണർന്നിരിക്കുന്ന സമയത്തു് എന്നാൽ അവമാനിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള സ്ത്രീകളെയും, അനാഥരാക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള കുട്ടികളെയും, കഠിനവേദനകൾക്കു

വിധേയരാക്കപ്പെട്ട പുരുഷന്മാരേയും എന്റെ ദൃഷ്ടിയിൽ കാണുന്നു. നിദ്രാസമയത്തു് മറന്നുപോയിട്ടുള്ള എന്റെ ദുഷ്പ്രവൃത്തികളും ഞാൻ സ്വപ്നംകാണുന്നു. എന്റെ വന്ദ്യ ഗുരോ! ഭഗവാനെന്നെ സ്വീകരിച്ചപ്പോൾ, അതുമൂലം എനിക്കു് കരയുവാൻ ഉള്ള ശക്തിതരാമെന്നായിരിക്കാം ഉദ്ദേശിച്ചതു്. അതെ, അതു് ഭഗവാന്റെ ഒരു മഹദനുഗ്രഹമാണു്! ഈ കരച്ചിൽ എന്റെ ഹൃദയവ്യഥയ്ക്കു് അല്പം ശമനം വരുത്തുന്നുണ്ടു്. അല്ലെങ്കിൽ ഭഗവദനുഗ്രഹത്താൽ എന്റെ ഹൃദയത്തിൽ ഉജ്ജ്വലിക്കപ്പെട്ട ശോകാഗ്നിയിൽ ഞാൻ ദഹിച്ചു ഭസ്മമായിപ്പോയേനെ!"

അത്ഭുതങ്ങൾ എന്നുപറയുന്നതു് സാധാരണയായി പ്രകൃതിയിൽ സംഭാവ്യങ്ങളല്ലാത്ത കാര്യങ്ങളെയാണു്. ഭഗവാൻ പ്രകൃതിയുടെ നിശ്ചയങ്ങൾക്കു് വിരുദ്ധമായി ഒന്നും ചെയ്യില്ല. മാധായി ഒരു പാപിയാകയാൽ, പെട്ടെന്നു്, ഒരു സന്യാസിയും ഭക്തനുമായ തന്റെ പ്രിയസുഹൃത്തിനെ ഉപദ്രവിച്ച കാരണത്താൽ അയാളെ അനുഗ്രഹിച്ചു് ഒരു ഭക്തനാക്കിത്തീർക്കുകയാണെങ്കിൽ ഭഗവാന്റെ ആ പ്രവൃത്തി മറ്റുള്ള ഭക്തന്മാരുടെ ദൃഷ്ടിയിൽ ഭഗവാന്റെ ജ്ഞാനത്തിനും പക്ഷപാതരാഹിത്യത്തിനും ഒരു കുറവായിരിക്കും. തന്റെ നിശ്ചയങ്ങളെ തെറ്റി നടന്നതിനു് ഭഗവാൻ ശിക്ഷ നിശ്ചയിച്ചു. അതുകൊണ്ടു് മാധായിക്കു് തന്റെ പാപകർമ്മങ്ങൾക്കു് പരിഹാരമായി ക്ലേശിക്കാതിരിപ്പാൻ നിവൃത്തി ഉണ്ടായില്ല.

ശരീരത്തെ വിഷവും, ഭക്ഷണവും, നശിപ്പിക്കയും പോഷിപ്പിക്കയും ചെയ്യുന്നതുപോലെത്തന്നെ ദുഷ്കർമ്മങ്ങളും സൽക്കർമ്മങ്ങളും മനുഷ്യാത്മാവിനെ ദൂഷിക്കയും, ഉദ്ധരിക്കയും ചെയ്യുന്നു. ശരീരം പോഷകാംശങ്ങളെ വേഗത്തിൽ സ്വീകരിക്കയും, വിഷത്തെ പ്രകൃത്യാ പുറത്തു് കളയുവാൻ ശ്രമിക്കയും ചെയ്യുന്നു. പക്ഷെ ഈ വിഷം ദേഹത്തിൽ

പിന്നെയും പിന്നെയും വ്യാപിക്കപ്പെട്ടുന്നുവെങ്കിൽ, അതിന്ന് വല്ല പരിഹാരവും ചെയ്യാതെ അതിന്റെ ഫലത്തിൽനിന്നും ശരീരത്തെ രക്ഷപ്പെടുത്തുവാൻ സാദ്ധ്യമല്ല. അതുപോലെത്തന്നെ ദുഷ്കർമ്മങ്ങൾ മനുഷ്യഹൃദയത്തിൽ അതിന്റെ ഫലങ്ങളെ നിഷ്കാസനം ചെയ്യാനായിക്കൊണ്ടുള്ള ഒരു ഉത്സാഹത്തെ ഉദിപ്പിക്കുന്നു. പക്ഷെ ദുഷ്കർമ്മങ്ങൾ വീണ്ടും ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ, ക്രമേണ മനുഷ്യാത്മാവ് ഈ പ്രവൃത്തികളുടെ ദുഷ്ഫലങ്ങളിൽനിന്നു സ്വയം രക്ഷ പ്രാപിപ്പാനശക്തനായിത്തീരുന്നു.

മാധായി ഈ മനസ്ഥിതിയിലെത്തിയിരുന്നതുകൊണ്ട് ഭഗവാൻ അതിനു യുക്തമായ പരിഹാരം നൽകുവാൻ തീച്ചയാക്കി. മാധായിയുടെ ഹൃദയത്തിൽ ഭക്തിയുടെ ബീജത്തെ ഭഗവാൻ വിതച്ചു. ആ ഭക്തിയാകുന്ന ബീജം അയാളുടെ ആത്മാവിനെ ദുഷ്പ്രവൃത്തികളുടെ ഫലങ്ങളിൽനിന്നും മോചിപ്പിക്കുവാൻ പര്യാപ്തമായിത്തീരുകയും ചെയ്തു.

വിഭവത്തിനുള്ള മാർഗ്ഗംപോലെത്തന്നെ മുക്തിക്കുള്ള മാർഗ്ഗവും സുഗമമല്ല. മനോവികാരാദികളാകുന്ന കണ്ടകങ്ങളാലും മറുപലേ വിഘ്നങ്ങളാലും പൂർണ്ണമായതും ദുർഗ്ഗമവുമാണ് മുക്തിയ്ക്കുള്ള മാർഗ്ഗം.

മാധായി തന്റെ മനസ്ഥിതിയെപ്പറ്റി നിത്തായിയോടു തുടർന്നു. അയാൾ പറഞ്ഞു: "ഞാൻ ഉപദ്രവിച്ചിട്ടുള്ളവരുടെ മുഖങ്ങളെ ഞാൻ കാണുന്നു. ദ്രോഹിച്ചിട്ടുള്ളവരുടെ ദീനരോദനങ്ങൾ ഞാൻ കേൾക്കുന്നു. ഈ ഭ്രാന്തി എന്നെ അഹോരാത്രം പീഡിപ്പിക്കുന്നു. എന്റെ ഈ മനോവ്യഥയ്ക്ക് ഒരു പരിഹാരമേ ഞാൻ കാണുന്നുള്ളൂ. ഇപ്പോൾ ഞാനുപദ്രവിച്ചിട്ടുള്ളവരെയെല്ലാം കണ്ടുപിടിച്ച് അവരുടെ അടുക്കൽനിന്നു മാപ്പ് ലഭിക്കുന്നതായാൽ എന്റെ ആത്മാവിന്നല്പം ശാന്തിയുണ്ടാകും. ഞാനതിന്നൊരു വഴിയും ആലോചിച്ചുറച്ചിട്ടുണ്ട്. ഞാൻ ഗംഗാതീരത്തിലെ സ്നാനഘട്ടങ്ങ

ളിൽ ഇരുപ്പുറപ്പിക്കും. അവിടെ നഗരത്തിലെ എല്ലാ സ്ത്രീകളേയും പുരുഷന്മാരേയും കുട്ടികളേയും കണ്ടുമുട്ടുവാൻ സാധിക്കും. അവിടെവെച്ച് ഓരോരുത്തരോടും ഞാൻ ക്ഷമായാചനം ചെയ്യാം! ഹേ ഗുരോ! എന്റെ ഈ ഉദ്ദേശത്തെപ്പറ്റി അവിടേക്കെന്തു തോന്നുന്നു?"

നിത്യാനന്ദൻ ഈ കായ്യത്തിന്നനുകൂലിച്ചു. മാധായി ഉടനെ അതിന്നായി ദൃഢപ്രതിജ്ഞചെയ്തു. ഭഗവൽപാദങ്ങളിൽ ആത്മസമർപ്പണം ചെയ്തുകൊണ്ട്, രാവും പകലും മാധായി അതുവരെ ഒളിവായി താമസിച്ചിരുന്ന ശ്രീവാസഗൃഹത്തിൽനിന്നും, പുറത്തുവന്നു. ക്ലേശഭ്രയിഷ്ഠമായ മനസ്സോടുകൂടി മാധായി തന്റെ സാന്നിദ്ധ്യംമൂലം ചുറ്റും കൂടിയിരുന്ന ജനക്കൂട്ടത്തെ കൂടി വീക്ഷിക്കാതെ നടന്നുതുടങ്ങി. മാധായിയാൽ ദ്രോഹിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളവർക്ക് അയാളോട് പകവീട്ടണമെന്നാഗ്രഹമുണ്ടായിരുന്നു. എങ്കിലും അവർക്കതിന്നുള്ള ധൈര്യം പോരായിരുന്നു. ഒരു പുലിയെകൊന്നിട്ടിട്ടുകൂടി അതിന്റെ അരുകിലേക്ക് അടുക്കുവാൻ ജനങ്ങൾ ശങ്കിക്കുന്നു. നവദ്വീപിലെ പുരുഷവ്യാഘ്രത്തെ, അയാളുടെ ശക്തിയുടെ പരമകാഷ്ഠയിലാണവർ കണ്ടിട്ടുണ്ടായിരുന്നതു്. അയാളുടെ മനസ്ഥിതി ഏതുവിധത്തിലാണു മാറിയതെന്നവർക്ക് നല്ല നിശ്ചയമില്ലാത്തതുകൊണ്ട്, അവർക്കയാളെ വിശ്വാസമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ട് അവർ അല്പം അകലെയായി അയാളെ അനുഗമിച്ചു. ഒരാൾ അയാളുടെ നേരെ ഒരു കല്ലെറിഞ്ഞു. മാധായിയുടെ ചിന്താഗതി ഉടനെ തടയപ്പെടുകയും, പരിതസ്ഥിതികളുടെ യഥാർത്ഥബോധം അയാൾക്കുളവാകുകയും ചെയ്തു.

ആദ്യകാലങ്ങളിൽ ആരെയെങ്കിലും മാധായി ഉപദ്രവിപ്പാൻ ശ്രമിച്ചാൽ അയാൾ ഉടൻതന്നെ വിധിക്കപ്പെടുകയൊ, എങ്ങിനെയെങ്കിലും ശിക്ഷിക്കപ്പെടുകയൊ ആണു പതിവു്. ഇപ്പോൾ മാധായിക്ക് കല്ലേറുകൊണ്ടുവെങ്കിലും

അയാളുടെ മനസ്സിന്റെ പ്രശാന്തത അതുകൊണ്ടു ഭഞ്ജിക്കപ്പെട്ടില്ല. അയാൾ സമാധാനത്തോടെ മന്ദസ്മിതംചെയ്തു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ മറ്റുള്ളവരിൽനിന്നും ലഭിക്കാവുന്ന അപമാനം അയാളെ ക്രോധാക്രാന്തനാക്കിയില്ലല്ലൊ എന്നുള്ള സമാധാനമാണു് അയാളെ സ്മേരവദനനാക്കിയതു്. താനഹിക്കുന്ന ശിക്ഷയുടെ ഒരു ചെറുഭാഗം തനിക്കു ലഭിക്കുന്നുണ്ടല്ലൊ എന്നയാൾ സന്തോഷിച്ചു. ആ കല്ലെറിഞ്ഞവൻ, ആ പരിശുദ്ധമാക്കപ്പെട്ടതും ദുഃഖഭ്രഷ്ടവുമായ മാധായിയുടെ മുഖം കണ്ടിരുന്നെങ്കിൽ ഒരിക്കലും അതു ചെയ്യുകയില്ലായിരുന്നു.

മാധായി ഗംഗാതീരത്തിലിരുന്നു. ജനങ്ങൾ അയാളുടെ ചുറ്റും കൂടി. അയാൾ ആ ജനക്കൂട്ടത്തേയും, ജനങ്ങൾ അയാളേയും നോക്കി. തന്റെ മുമ്പിൽ നില്ക്കുന്നവരോടു സംസാരിക്കാനിച്ഛിച്ചിരുന്നതുകൊണ്ടു് മാധായി തന്റെ കണ്ണുനീർ തുടച്ചു. അയാൾ എഴുന്നേറ്റു് അഞ്ജലിഹസ്തനായി അവരോടു പറഞ്ഞു. "നവദ്വീപിലെ രാജാവായ എന്നെ നോക്കുവിൻ! എന്റെ അഹങ്കാരത്താലും അന്ധതയാലും ഞാൻ പവിത്രമായ സ്ത്രീവസ്തുക്കളേയും കാലിന്റെ കീഴിൽ ചവുട്ടി അരച്ചു. എന്നേയും നിങ്ങളുടെ പാദങ്ങളാൽ ചവുട്ടി അരച്ചു് അനുഗ്രഹിക്കുമൊ?" ഇതുയും പറഞ്ഞിട്ടു തുടരാൻ അശക്തനായി കണ്ണുനീർ വാർത്തു.

അവിടെ കൂടിയ ജനങ്ങൾ അത്ഭുതപരതന്ത്രരായി. അവർക്കയാളോടുണ്ടായിരുന്ന ദ്വേഷം നിമിഷമാത്രത്താൽ നശിച്ചു. നേരെമറിച്ചു്, തങ്ങൾ ക്രൂക്കിവിളിച്ചുകൊണ്ടും അപഹസിച്ചുകൊണ്ടും അനുഗമിച്ചിരുന്ന മാധായിയോടവർക്കു ഹൃദയംഗമമായ അനുതാപമാണുണ്ടായതു്.

ഒരാൾ സ്നാനത്തിന്നായി ഗംഗാതീരത്തിലേക്കു വരുന്നു. മാധായി അയാളുടെ പാദങ്ങളിൽ വീഴുന്നു. അയാൾ പറയുന്നു; "ഹേ ദയാലൊ! ഞാൻ നിങ്ങളെ ഉപദ്രവിച്ചിട്ടുണ്ടൊ

ഇല്ലയൊ എന്നെനിക്കു നിശ്ചയമില്ല. ലോകത്തിൽവെച്ചു മഹാപാപിയാണു് ഞാൻ എന്നു മനസ്സിലാക്കിയാലും. എങ്കിലും ഭഗവാന്റെ സന്തതികളായ നിങ്ങളെന്റെ ദ്രോഹത്തെ ക്ഷമിക്കുമെങ്കിൽ എന്നെ ഭഗവാൻ സ്വീകരിക്കാമെന്നു സമ്മതിച്ചിട്ടുണ്ടു്. നിങ്ങൾക്കതു സാദ്ധ്യമല്ലെങ്കിൽ ദയവുചെയ്തു് എന്റെ ശിരസ്സിൽ നിങ്ങളുടെ പാദം വെച്ചാലും!"

അയാൾക്കാസംഭവത്തിന്റെ യാഥാർത്ഥ്യം മനസ്സിലാകുവാൻ അല്പം സമയം വേണ്ടിവന്നു. ആദ്യം മാധായി ആരാണെന്നുതന്നെ അയാൾക്കു മനസ്സിലാകുന്നില്ല. പിന്നീടു മാധായിയുടെ ഈ അസാധാരണമായ അപേക്ഷയുടെ സാരം മനസ്സിലാക്കുന്നുവെങ്കിലും, അയാൾക്കു സംശയം തീരുന്നില്ല. മാധായിയുടെ കപടനാട്യമായിരിക്കുമൊ ഇതു്? അതൊ ഈ ആൾ മാധായിതന്നെയല്ലെ? അയാളുടെ ഈ സംശയം കണ്ടിട്ടു്. "അങ്ങക്കെന്നെ മനസ്സിലാകുന്നില്ലെ?" എന്നു മാധായി വീണ്ടും തുടരുന്നു. "അതെ ഒരു മഹാത്ഭുതം തന്നെയാണു് മാധായിയെ ഇവിടെ വരുത്തിയിട്ടുള്ളതു്. ഭഗവാന്റെ നിതാന്തമായ കരുണയുടെ, ലോകത്തിലെ ഏറ്റവും വലിയ പാപിതന്നെ സാക്ഷ്യം വഹിക്കേണമെന്നു ഭഗവാനിച്ഛിക്കുന്നു. അതിനെന്നെ ഭഗവാൻ തിരഞ്ഞെടുത്തതുയുക്തംതന്നെ."

ഇതുയുമായിട്ടും അയാൾ മൌനമവലംബിക്കുന്നു. മാധായിയെപ്പോലെയുള്ളവർ പലേ ഭ്രാന്തുകളും കാണിക്കുവാനിടയുണ്ടു്. പക്ഷെ ഇപ്പോഴത്തെ ഈ ഭാവം എത്രനേരത്തേക്കു വിശ്വസിക്കാം? എന്നാൽ മാധായി ഭഗവാനാൽ രക്ഷിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടു്. അയാളുടെ മുഖഭാവവും പ്രകൃതിയും എല്ലാം ഈശ്വരാനുഗ്രഹത്താൽ പുനർജ്ജീവിപ്പിക്കപ്പെട്ട ഒരാളുടേതുപോലെയായിരുന്നു. ഒരു ഭഗവൽഭക്തനു് മറ്റുള്ളവരിൽനിന്നും അയാളെ തിരിച്ചറിയാവുന്ന പലേ ലക്ഷണങ്ങളുമുണ്ടു്. അയാൾ മാധുര്യമയനും, സംസാരത്തിലും

പ്രവൃത്തികളിലും, ആദരണീയനും വിനീതനുമാണ്. അയാളുമായുള്ള സഹവാസം മറ്റുള്ളവരുടെ മനസ്സിനെ സമാധാനിപ്പിക്കയും, ഉദ്ധരിക്കയും, ആകഷ്ടിക്കയും ചെയ്യുന്നു.

ഉവ്വ്! ഭഗവാൻ ഉണ്ട്! ഗുണാതീതനായ ഒരു ഭഗവാൻ! അതിനു സാക്ഷികം ഭഗവൽഭക്തന്മാർ തന്നെയാണ്. ഭഗവൽഭക്തന്റെ സമീപത്തിൽ, ഒരു ശക്തനും, വിദ്വാനും, സുന്ദരനും, വെറും നിസ്സാരന്മാർ മാത്രമാണ്. പലേ സംശയങ്ങളാലും ക്ലേശങ്ങളാലും വലയുന്ന ഒരാൾ ഭക്തസംസർഗ്ഗത്തെ ശരണം പ്രാപിക്കുന്നു. തന്മൂലം അയാൾക്കു മനഃശാന്തിയും, സംശയനിവൃത്തിയും ഉണ്ടാകുന്നു.

അല്പകാലത്താൽ മാധായി ഭഗവൽഭക്തന്മാരിൽ പ്രധാനിയായിത്തീരുകയും, ഭക്തിയോഗത്തെ പരത്തുവാൻ ശക്തനായിത്തീരുകയും ചെയ്തു. ആ മഹാപാപി താമസംവിനാ ഒരു മഹാത്മാവായി ബഹുമാനിക്കപ്പെട്ടുതുടങ്ങി. അയാൾ തന്നെത്താൻ കൈക്കോട്ടുകൊണ്ട് കുഴിച്ച് ഗംഗാതീരത്തിലൊരു പുതിയ സ്നാനഘട്ടം ഉണ്ടാക്കി. ഇന്നും അതിനെ "മാധായിഘട്ട"മെന്നു വിളിച്ചുവരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുചരന്മാർ ഗൌരാംഗഭക്തന്മാരാണ്. അവർ ഇന്നും ഭഗവാന്റെ നിതാന്തമായ കരുണയുടേയും പ്രേമത്തിന്റേയും ഉദാഹരണമായി ഭവിച്ച "മഹാപാപിയായിരുന്ന" അവരുടെ കുടുംബകർത്താവിനെ അഭിമാനപൂർവ്വം അനുസ്മരിച്ചുവരുന്നു.

പതിനെട്ടാമദ്ധ്യായം

ഗൌരാംഗന്റെ അത്ഭുതലീലകം

ജഗായിയേയും മാധായിയേയും ഭഗവാൻ കീഴടക്കിയെങ്കിലും, അവരേക്കാൾ ശക്തനായ ഒരാൾ ഭഗവാനെ ദ്വേഷിക്കുവാനും ഭക്തന്മാരെ ഉപദ്രവിപ്പാനും തുടങ്ങി.

ജഗായിയും മാധായിയും ഭഗവൽപാദപരന്മാരെ മുറുകെപ്പിടിച്ചുകൊണ്ടുതന്നെ ജീവിച്ചു. ഗൌരാംഗന്റെ ഈശ്വരതത്ത്വത്തിനും സഹജീവികളോടുള്ള അപാരമായ കരുണക്കും അവർ സാക്ഷ്യംവഹിച്ചു. ആ നഗരത്തിൽ ഉള്ളവർ മാത്രമല്ല, വിദൂരസ്ഥലങ്ങളിൽനിന്നു ഗൌരാംഗാനുഗ്രഹം ലഭിക്കുവാനാഗ്രഹിച്ചുകൊണ്ടു് അനേകായിരം ജനങ്ങൾ നവദ്വീപിലേക്കെത്തി.

ഈ വിധത്തിലാണു് ബംഗാളിൽ മുഴുവൻ ഒരാദ്ധ്യാത്മികവിപ്ലവത്തിന്റെ ഉത്ഭവം ഉണ്ടായതു്. ദുർഭാഗ്യവശാൽ ഭഗവൽകരുണ ലഭിക്കാൻ സാധിക്കാത്തവർക്കു് ഭക്തന്മാരുടെ ഈ ആനന്ദം ഒട്ടും രസിച്ചില്ല. ഭഗവൽഭക്തന്മാരുടെ സംഖ്യ വർദ്ധിക്കുംതോറും അക്രൂരർക്കു വൈഷ്ണവന്മാരോടുള്ള ദ്വേഷം ക്രൂരമായി.

ഭഗവാനേയും ഭക്തന്മാരേയും ദ്വേഷിക്കുവാൻ വേറൊരു കാരണംകൂടി ഉണ്ടായിരുന്നു. ഗൌരാംഗഭക്തന്മാർ അനേകം ജനങ്ങളെ തങ്ങളുടെ മതത്തിലേക്കു ചേർത്തുവന്നിരുന്നതിനാൽ, അവിടുത്തെ സവർണ്ണഹിന്ദുക്കളായിരുന്ന ബ്രാഹ്മണപണ്ഡിതന്മാർ തങ്ങളുടെയും ഹിന്ദുസമുദായത്തിന്റെയും അധഃപതനം സംഭവിക്കുമെന്നു ഭയന്നിരുന്നു.

ബ്രാഹ്മണരൊഴികെ മറ്റുജാതികളിൽപെട്ടവരാണു് ഗൌരാംഗമതത്തിൽ അധികം ചേർന്നിരുന്നതു്. ചില പണ്ഡിതന്മാരായ ബ്രാഹ്മണരും ചേർന്നിരുന്നു. എങ്കിലും

അവരിൽ അധികംപേരും വിരോധികളായിരുന്നു. അതിനുള്ള കാരണം ഗൌരാംഗനുപദേശിച്ചിരുന്ന ഭക്തിമാർഗ്ഗം അവരുടെ ഭൌതിക ഐശ്വര്യപ്രാപ്തിക്ക് വിരുദ്ധമായിരുന്നതാണു്. ബ്രാഹ്മണർ എല്ലാമതപരങ്ങളായ ശാസ്ത്രങ്ങളെയും പഠിച്ചു് അവരുടെ സ്വാർത്ഥലാഭത്തിന്നായിമാത്രം ഉപയോഗിക്കയും മറ്റുള്ളവരിൽനിന്നും അവയെ മറച്ചു വെക്കുകയും ആണു ചെയ്തിരുന്നതു്. അവർ മുഖാന്തിരമല്ലാതെ ഇതരജാതിക്കാർക്ക് ഭഗവൽപ്രീതിക്കായി ഒന്നുംചെയ്യാൻ സാധിച്ചിരുന്നില്ല. ബ്രാഹ്മണർ പൌരോഹിത്യം നടത്തി ഉപജീവനം കഴിച്ചുവന്നു. അതുകൊണ്ടു് ഇതരജാതിക്കാരുടെ ബുദ്ധിവികാസവും, ആദ്ധ്യാത്മിക ഉന്നതിയും തടയപ്പെട്ടുകയാൽ ബ്രാഹ്മണർക്ക് മറവവരേക്കാൾ പ്രാധാന്യം എല്ലാക്കാര്യത്തിലും നേടുവാൻ സാധിച്ചു.

എന്നാൽ മനുഷ്യരെല്ലാവരും ഒരുപോലെ ഭഗവൽസന്തതികളാണെന്നും, എല്ലാവർക്കും ഒരുപോലെ ഭഗവൽപ്രീതിക്കു പാത്രമാകുവാനർഹതയുണ്ടെന്നും ഭഗവൽപ്രീതിക്കായി യത്നിക്കുന്നവർക്ക് ജാതിമതഭേതമെന്യെ ആത്മീയ ഉന്നതി ലഭിക്കുമെന്നു തീർച്ചയാണെന്നും, ലോകരെ ഗൌരാംഗൻ മനസ്സിലാക്കി. ബ്രാഹ്മണരുടെ പ്രതാപശക്തിക്ക് ഈ ഉപദേശങ്ങളം കോടാലിയായിത്തീർന്നു.

ഭഗവാനും ഭക്തന്മാരും പ്രസംഗങ്ങളം മൂലമല്ല ലോകത്തെ പഠിപ്പിച്ചിരുന്നതു്. നേരേമറിച്ചു്, സ്വജീവിതത്തെ അവർക്കൊരു മാതൃകയാകത്തക്കവിധത്തിൽ കഴിച്ചുകൂട്ടിയിട്ടാണു് പഠിപ്പിച്ചിരുന്നതു്. അദ്ദേഹം ഒരു വിനീതനായ ഭക്തന്റെ നിലയിലാണു് ജീവിച്ചതു്. അതു കണ്ടിട്ടു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുചരന്മാരും ഭഗവൽഭജനംചെയ്തുകൊണ്ടു ജീവിക്കുവാൻ പഠിച്ചു. എങ്കിലും ചിലപ്പോൾ തന്റെ ഈശ്വരത്വത്തെ വെളിപ്പെടുത്തുന്ന അവസരങ്ങളിൽ സ്വശിഷ്യന്മാർക്കുപദേശവും കൊടുക്കാറുണ്ടു്. അദ്ദേഹം

സ്വതേ അധികം സംസാരിക്കുന്ന പ്രകൃതിയുള്ള ആളായിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ടു ലളിതമായ വിധത്തിൽ അവരുടെ ആത്മീയാഭ്യുദയത്തിനുള്ള മാർഗ്ഗങ്ങൾ അവർക്ക് പറഞ്ഞു കൊടുക്കുകയാണു് ചെയ്തിരുന്നതു്. അസംഖ്യം ജനങ്ങൾ ഭഗവാന്റെ ഗൃഹത്തിൽ ചെല്ലുക പതിവാണു്. അവർ ഭഗവാനെ ഒന്നു കാണുവാനും നമസ്കരിക്കുവാനുമായാണു് പോയിരുന്നതു്. മിക്കപ്പോഴും ആ ഒരു ദർശനം പലരുടേയും ആദ്ധ്യാത്മീയ പുനർജ്ജന്മത്തിനു കാരണമാകാറുണ്ടു്. എങ്ങിനെ ജീവിക്കേണമെന്നുപദേശിപ്പാനവർ ഭഗവാനോടപേക്ഷിക്കും. "ഭഗവാനെ! ഞങ്ങൾ എങ്ങിനെയാണു് മോക്ഷപ്രാപ്തിക്കു് യത്നിക്കേണ്ടതു്?" എന്നവർ ചോദിക്കും. അപ്പോൾ അഹോരാത്രം ഭഗവന്നാമം ജപിക്കുവാനും, ഗൃഹത്തിലുള്ളവരെല്ലാവരും സ്നേഹിതന്മാരോടും ബന്ധുക്കളോടുംകൂടി ഭഗവന്നാമസങ്കീർത്തനം നടത്തുവാനും ഭഗവാനവരോടുപദേശിക്കും. "നിങ്ങൾ ഇപ്രകാരം ചെയ്താൽ കരുണാനിധിയായ ജഗൽപിതാവു് നിങ്ങളുടെ ആഗ്രഹം സാധിപ്പിക്കും." അതുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭക്തന്മാർ ഗൃഹജോലിയിലേർപ്പെട്ടിരിക്കുമ്പോഴും മറെറല്ലായ്പ്പോഴും ഹരിനാമം ജപിക്കുവാനും, പലരും അവരുടെ ഗൃഹങ്ങളിൽ ദിവസേന സങ്കീർത്തനം നടത്തുവാനുംതുടങ്ങി. സന്ധ്യാസമയമായാൽ, നവദ്വീപനഗരിയിൽ മുഴുവൻ ഗീതവാദ്യാദികളോടുകൂടിയ സങ്കീർത്തനധ്വനിയല്ലാതെ മറെറാന്നും കേട്ടിരുന്നില്ല.

ഭഗവാൻ തന്റെ പ്രധാന ശിഷ്യന്മാക്കു് ഇതിലധികമായ പലേ ഉപദേശങ്ങളും നൽകീട്ടുണ്ടു്. ഓരോരുത്തരുടെയും ധാരണാശക്തി അനുസരിച്ചു് ഓരോ ശിഷ്യന്മാക്കും ഉപദേശം നൽകിവന്നു. ഭഗവാൻ സരളവും, ജ്ഞാനപൂർണ്ണങ്ങളുമായ തത്വങ്ങളെ അവരുടെ ധാരണാശക്തിക്കനുസരിച്ചാണു് പഠിപ്പിച്ചതു്. ഭക്തന്റെ ഹൃദയത്തെ ഭഗവാൻ ജ്ഞാനദൃഷ്ട്യാ നല്ലപോലെ പരിശോധിച്ചു് അതിലുള്ള ഭക്തിയുടെയും പ്രേമത്തിന്റെയും നിലയെ മനസ്സിലാക്കുന്നു

ആ രണ്ടു വികാരങ്ങളെയും സൂക്ഷ്മമായി പരിശോധിച്ച ശേഷം അവയെ വർദ്ധിപ്പിക്കുവാൻ ഉപയുക്തങ്ങളായ ഉപദേശങ്ങൾ ഭഗവാൻ ഭക്തന്മാർക്കു നൽകുന്നു. ഭഗവാന്റെ പ്രധാനഭക്തന്മാർക്കും ഇക്കാര്യത്തിൽ അതിയായ പാടവം ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവർ പ്രേമത്തേയും ഭക്തിയേയും പ്രതിപാദിച്ചുകൊണ്ട് അനേകം മഹൽഗ്രന്ഥങ്ങൾ രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആ മഹൽഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ സഹായത്താൽ ഒരു ഭക്തന്, തന്റെ ഹൃദയസ്ഥിതിയെ സൂക്ഷിച്ചറിവാൻ ഭഗവാനോടു തനിക്കുള്ള അടുപ്പം എത്രയുണ്ടെന്നും, മനുഷ്യന് ഭഗവാന്റെ പാദപത്മത്തെ പ്രാപിക്കാനുള്ള മാർഗ്ഗങ്ങളേതെല്ലാമാണെന്നും, ആ മാർഗ്ഗത്തിൽക്കൂടി പ്രയാണംചെയ്യുമ്പോൾ ഭക്തനെ പീഡിപ്പിക്കുവാനിടയുള്ള വിഘ്നങ്ങളെന്തെല്ലാമാണെന്നും അറിവാൻ സാധിക്കുന്നു.

വിദ്യാകേന്ദ്രമായിരുന്ന നവദ്വീപ്, ഭക്തിയുടേയും, സങ്കീർത്തനത്തിന്റേയും ഇരുപ്പിടമായ ഒരു പുണ്യക്ഷേത്രമായി ഭവിച്ചു. ബ്രാഹ്മണപണ്ഡിതന്മാർക്ക് ജനങ്ങളുടെ മേലുണ്ടായിരുന്ന സ്വാധീനത ക്രമേണ നശിക്കുന്നതായി അവർ മനസ്സിലാക്കി. അതുവരെ ഒരു വിദ്വാന്റെ ദർശനമാത്രത്താൽ ബഹുമാനപൂർവ്വം നോക്കിനിന്നിരുന്ന ജനങ്ങൾ, ഭക്തന്മാരായിത്തീർന്നശേഷം, അവരെ ഒട്ടുംതന്നെ കണ്ടഭാവം കൂടി നടിക്കാതെയായി. അവർ അതിൽക്കൂടുതൽ മാന്യങ്ങളായ ചിന്തകൾക്കധീനരായിരുന്നു. ഒടുവിൽ ഗത്യന്തരമില്ലാതെ, വൈഷ്ണവദ്വേഷികൾ ബലാൽക്കാരമായി വൈഷ്ണവമതത്തിന്റെ വളർച്ച് തടയുവാൻ ശ്രമിച്ചുതുടങ്ങി. ആദ്യം ജഗായിയും മാധായിയുമായിരുന്നു അവർക്കാശ്രയം. എന്നാൽ അവരും വൈഷ്ണവഭക്തന്മാരായിത്തീർന്നപ്പോൾ ഈ വൈഷ്ണവശത്രുക്കൾ അക്കാലത്തെ മുസ്ലീം ഗവർണ്ണരുടെയും കാസിയുടേയും സഹായമപേക്ഷിച്ചു.

മുസൽമാൻമാരും ഹിന്ദുക്കളും തമ്മിലുണ്ടായിരുന്ന മതവിദ്വേഷം അക്കാലത്തു വളരെ കഠിനമായിരുന്നു. ഇതു

പോലെ ഹിന്ദുക്കൾ തമ്മിൽത്തന്നെയുള്ളൊരു വഴക്കിൽ മുസൽമാനായ കാസിയോട്ട സഹായത്തിനാപേക്ഷിച്ചതു് ഒരു വൈരം വിസ്മിത്തമായിരുന്നു. ഏതുപ്രകാരേണയെങ്കിലും വൈഷ്ണവരെ നശിപ്പിക്കണമെന്നായിരുന്ന അവരുടെ ഏക ആഗ്രഹം. അതുകൊണ്ടു് അവരുടെ പ്രവൃത്തിയുടെ ഗുണ ദോഷങ്ങളെപ്പറ്റി ദ്വേഷാന്ധന്മാരായ അവക്കു ചിന്തിക്കുവാൻ സാധിച്ചില്ല.

അവർ ഗൌർചക്രവത്തിയുടെ പൌത്രനായ ചന്ദ് കാസിയെ ശരണം പ്രാപിച്ചു. ആ യുവാവിന്നു് ചക്രവത്തിയുടെ പൌത്രന്റെ നിലയിൽ വളരെ ജനസ്വാധീനവും ശക്തിയുമുണ്ടായിരുന്നു. അയാളുടെ കീഴിൽ അസംഖ്യം പത്താൻ സൈന്യങ്ങളുമുണ്ടായിരുന്നു.

അവർ അയാളുടെ അടുക്കൽ ചെന്നു് "നിമായി പണ്ഡിതൻ" എന്ന പേരിലറിയപ്പെട്ടിരുന്ന ഒരു യുവവിദ്വാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അസാധാരണമായ ചില ഉപദേശങ്ങൾമൂലം, ഹിന്ദുമതത്തെത്തന്നെ നശിപ്പിക്കുകയാണെന്നും, രാജാവിന്റെ പ്രതിനിധിയുടെ നിലയിൽ ചന്ദ് കാസി ആ ഉപദേശങ്ങളുടെ പ്രചരണത്തെ തടയേണ്ടതാണെന്നും പറഞ്ഞു.

"അങ്ങു് ഈ നഗരത്തിന്റെ നാഥനാണു്, ഗൌർ രാജാവിന്റെ പ്രതിനിധിയുമാണു്. അതുകൊണ്ടു് ഹിന്ദുക്കളെ സംരക്ഷിക്കേണ്ടതു് അങ്ങയുടെ ചുമതലയാണു്" എന്നവർ പറഞ്ഞു.

അവക്കു് ഭഗവാനിൽ മതവിദ്വേഷകമായ ഒരു കുറവും ചുമത്തുവാൻ സാധിച്ചില്ല. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ ഹിന്ദുമതഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ പ്രധാനപ്പെട്ടതും, ഹിന്ദുക്കളാൽ ബഹുമാനിക്കപ്പെടുന്നതുമായ "ശ്രീമദ്ഭാഗവത"ത്തിലടങ്ങിയിരിക്കുന്ന തത്വങ്ങളെയാണു് ഭഗവാൻ അനുകരിച്ചിരുന്നതു്. പക്ഷെ അവരുടെ അഭിപ്രായം, ഈശ്വരൻ മനുഷ്യഹൃദയത്തിൽ നിദ്രചെയ്യുന്നുവെന്നും തന്മൂലം ഭഗവാനെ.

നിശ്ശബ്ദമായി മനസ്സിൽ പ്രാർത്ഥിക്കയാണു് ചെയ്യേണ്ടതെന്നു മായിരുന്നു. നിമായിപണ്ഡിതന്റെ അനുചരന്മാർ ഭഗവാനെ ഭജിക്കുമ്പോൾ അത്യധികം ശബ്ദം ഉണ്ടാക്കുകയും നൃത്തം വെക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ആവിധ പ്രവൃത്തികൾ ഭഗവാനെ രോഷാകുലനാക്കുകയും, നഗരംതന്നെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ രോഷാഗ്നിയാൽ ദഹിപ്പിക്കുവാൻ ഇടയാക്കുകയും ചെയ്തേക്കാം. ഗൌരാംഗദ്വേഷികൾ വിചാരിച്ചതു് നവദ്വീപിൽ സകലജനങ്ങളും ഭയപ്പെട്ടിരുന്ന കാസി, വൈഷ്ണവരുടെ പ്രവൃത്തികളെപ്പറ്റി തനിക്കുള്ള അഭിപ്രായം വെളിപ്പെടുത്തിയാൽ ആ പ്രവൃത്തികളെ അവർ നിർത്തുമെന്നായിരുന്നു.

ഒരു മുസൽമാനു്, ഇതൊരസാധാരണ അനുഭവമായിരുന്നു. അയാളുടെ അഭിപ്രായത്തിൽ ഹിന്ദുക്കൾ പിശാചപൂജകന്മാരായിരുന്നു; അവർ തമ്മിൽ പൂജയെപ്പറ്റി യോജിച്ചോ, അല്ലാതെയൊ, കഴിഞ്ഞുകൂടിയിരുന്നതെന്നു അയാൾക്കന്വേഷിക്കാനും ഉത്സാഹമുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഇപ്പോഴാകട്ടെ, തന്റെ അധികാരത്തെ പ്രകാശിപ്പിക്കുവാൻ ഒരു നല്ല അവസരമായി. ഒരു മുസൽമാനെ, ഹിന്ദുക്കൾ അവരുടെ വഴക്കുകൾ തീർക്കുവാൻ ക്ഷണിക്കുക എന്നുള്ളതു് ഇദം പ്രഥമമായിട്ടാണു്. ഈ അവസരം പാഴാക്കാതിരിപ്പാൻ അയാൾ തീച്ചയാക്കി. നവദ്വീപിലെ ചില പ്രധാന പൌരന്മാരും, നിമായിപണ്ഡിതന്റെ എതിരാളികളാണെന്നു് കാണുകയാൽ അയാൾ ഉടനേതന്നെ അവരുടെ ആഗ്രഹത്തെ നിവർത്തിച്ചുകൊടുക്കാമെന്നേറ്റു.

ആദ്യംതന്നെ കാസി സങ്കീർത്തനത്തെത്തടയുവാൻ. അനുചരന്മാരെ അയച്ചു. പക്ഷെ നഗരം വളരെ വിസ്തീർണ്ണമായിരുന്നതിനാൽ അവർക്കതസാദ്ധ്യമായി ഭവിച്ചു. ഒരു സ്ഥലത്തു് സങ്കീർത്തനം, നിർത്തുമ്പോഴെക്കും മറ്റൊരു സ്ഥലത്തു വൈഷ്ണവന്മാർ അതു തുടങ്ങും. അവർ നിർത്തിയ സ്ഥലത്തുതന്നെ അവർ പോയ ഉടനെ വീണ്ടും സങ്കീർത്തനമാരംഭി

ക്കയും ചെയ്തു. കാസിയുടെ അനുചരന്മാർക്ക് ഒടുവിൽ സങ്കീർത്തനം നിർത്തൽ ചെയ്യാനസാദ്ധ്യമാണെന്നു ബോദ്ധ്യമായി. അവർ വിവരം കാസിയെ അറിയിച്ചു. അപ്പോൾ ഭഗവാന്റെ ശത്രുക്കൾ കുറെക്കൂടി ശക്തിയോടുകൂടി അതിനു കാസിയോടപേക്ഷിച്ചു.

കാസിയുടെ അനുചരന്മാരുടെ ഹിംസകൾ ഭക്തന്മാരെ ഭയചകിതരാക്കിത്തീർത്തു. അവർക്കെന്താണു ചെയ്യേണ്ടതെന്നു മനസ്സിലായില്ല. ഭഗവാനോടു് സങ്കടം പറയാനവർക്കിഷ്ടമുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഭഗവാൻതന്നെ അവരുടെ കഷ്ടതകളെ മനസ്സിലാക്കട്ടെ എന്നു കരുതി അവർ ഈ ക്ലേശങ്ങളെ ക്ഷമയോടെ സഹിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. എന്നാൽ കാസി ഇനിയും അവരെ വെറുതെ വിടുകയില്ലെന്നു തീർച്ചയാക്കി. അയാളുടെ അധികാരത്തെ, അവർ എതിർക്കുകയാൽ, അയാളുടെ ആത്മാഭിമാനത്തിനു ന്യൂനതതട്ടി. അതുകൊണ്ടു് ഒരു ദിവസം സന്ധ്യക്കു് അനേകായിരം പത്താൻ സൈന്യങ്ങളോടുകൂടി അയാൾ നഗരം വളഞ്ഞു. സങ്കീർത്തനം ചെയ്തിരുന്ന നഗരവാസികളെ അവർ പലേവിധത്തിലും ദ്രോഹിച്ചു. ജനങ്ങളെ നിർദ്ദയം പ്രഹരിക്കയും, അവരുടെ മൃദംഗങ്ങൾ ഉടച്ചുകളയുകയും, ഗൃഹങ്ങളുടെ ഉള്ളിൽ കടന്നു കൊള്ളചെയ്യുകയും ചെയ്തു. കാസി ജയഭേരിയോടെ നഗരത്തിന്റെ ഒരറ്റംമുതൽ മറേറ അറ്റംവരെ യാത്രചെയ്തു. സങ്കീർത്തനം ചെയ്യുന്നവർക്കു് കഠിനശിക്ഷ ലഭിക്കുമെന്നു് ജനങ്ങളെ ഭീഷണിപ്പെടുത്തി. ഒരു കാര്യം ഇവിടെ സ്മരണീയമാണു്. ഭഗവാന്റെ പ്രധാന ഭക്തന്മാരെ അയാൾ ഉപദ്രവിച്ചിരുന്നില്ല. ബാക്കിയുള്ള ഭക്തന്മാർക്കായിരുന്നു അധികം ഉപദ്രവം ലഭിച്ചതു്.

ഭക്തന്മാർക്കു് കാസിയിൽനിന്നും അനുഭവിക്കേണ്ടിവന്നിരുന്ന ക്ലേശങ്ങൾ അവർണ്ണനീയങ്ങളായിരുന്നു. അവർ ഭയംകൊണ്ടും ദുഃഖംകൊണ്ടും പരിഭ്രാന്തരായി. അവർ സാധുക്കളും, വിനീതന്മാരും, നിരപരാധികളുമായിരുന്നു.

അവരുടെ കുറ്റം സ്വഗൃഹളിലിരുന്ന് കുടുംബാഗങ്ങളോടും സ്നേഹിതന്മാരോടുംക്കൂടി ഭഗവൽസങ്കീത്തനം ചെയ്തിരുന്നുവെന്നുള്ളതു മാത്രമായിരുന്നു. വേറെ ഒരു നിവൃത്തിയുമില്ലാതായപ്പോൾ ഭക്തന്മാർ ഭഗവാനോട് അവരുടെ കഷ്ടാവസ്ഥയെപ്പറ്റി ഉണത്തിക്കുവാൻ തീച്ചയാക്കി. പിറെറന്നാൾ പ്രഭാതത്തിലവർ ഭഗവാനെ സമീപിച്ചു.

അവരുടെ സകല സങ്കടങ്ങളേയും അവർ ഭഗവാനോട് തുറന്നുണത്തിച്ചു. കാസി അവരെ ഉപദ്രവിച്ചിരുന്നതും, സങ്കീത്തനത്തെ ഒരു കുറ്റമായി പ്രസിദ്ധീകരണം ചെയ്തതും, ആ കല്പനയെ അനുസരിക്കാത്തവരെ കഠിന ശിക്ഷ അനുഭവിപ്പിക്കുമെന്ന ഭീഷണിപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ളതും ഭഗവാനോടവർ ദുഃഖത്തോടെ പറഞ്ഞു.

ഈ ഭയങ്കരനായ കാസിയുടെ ഭീഷണിയാൽ ഭഗവാൻ ലവലേശം പരിഭ്രമിച്ചില്ല. അവരുടെ ശ്രീകൃഷ്ണഭക്തിയേയും, വിശ്വാസത്തേയും, ഭൌതികചിന്തകളെ നിശ്ശേഷം വെടിഞ്ഞു്, വെളിപ്പെടുത്തേണ്ടതു് ഈവക അവസരങ്ങളിലാണെന്ന് ഭഗവാൻ ഭക്തന്മാരോടരുളിച്ചെയ്തു. "വിശ്വാസത്തോടെ ശ്രീകൃഷ്ണനെ പൂജിക്കുവിൻ! ഭഗവാൻ നിങ്ങളെ രക്ഷിക്കുവാൻ ശ്രമതലയുള്ളവനാണു്." ഇപ്രകാരമുള്ള ഭഗവാന്റെ പ്രോത്സാഹനം അവരെ സമാധാനപ്പെടുത്തി. ഭഗവാൻ അവരോട് നിത്തതെ ശ്രീകൃഷ്ണഭജനം തുടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുവാൻ കല്പിച്ചതായി അവരെല്ലാഭക്തന്മാരേയും അറിയിച്ചു. അങ്ങിനെ അവർ വീണ്ടും കാസിയുടെ കല്പനകളെ ക്രുട്ടാക്കാതെ സങ്കീത്തനമാരംഭിച്ചു.

ഈ വിവരം കേട്ടപ്പോൾ കാസി വീണ്ടും അനേകം സൈന്യങ്ങളോടുക്കൂടി നഗരത്തിലേക്ക് മടങ്ങിവന്ന് ജനങ്ങളെ ഉപദ്രവിപ്പാൻ തുടങ്ങി. എന്നാൽ വാസ്തവത്തിൽ കാസി കുറ്റക്കാരാണെന്ന കരുതപ്പെട്ട ഈ ഭക്തന്മാരെ അവരുടെ കുറ്റത്തിന്റെ ഗൌരവം പറഞ്ഞിരുന്നതനുസരിച്ചു ശിക്ഷി

ച്ചില്ല. അയാൾ കീർത്തനം നിർത്താൻ വളരെ ലഘുവായ ശ്രമങ്ങൾ മാത്രമേ ചെയ്യുള്ളൂ. അയാൾക്കവരെ ശിക്ഷിക്കാനുള്ള മനസ്ഥിതി ഇല്ലാതായതുപോലെ കാണപ്പെട്ടു. ഭക്തന്മാർ ക്ഷമയോടെ കാത്തിരുന്നുവെങ്കിൽ അവർക്ക് ജയം ലഭിക്കുമായിരുന്നു. പക്ഷേ അഫ്ഘാൻകാർ സ്വതേ നിഷ്ഠുരതക്ക് കേൾവികേട്ടിരുന്നവരായിരുന്നതിനാൽ, അവരുടെ ആഗമനം, ജനങ്ങളിൽ ഭയവും പരിഭ്രമവുമുളവാക്കി. ഹിന്ദുക്കളുടെ സാമുദായിക നിബന്ധനകളുടെ തീക്ഷ്ണതകാരണം സൈന്യങ്ങൾക്ക് ഏളുപ്പത്തിൽ ബന്ധിച്ചു ഭക്തന്മാരെ ഉപദ്രവിക്കാൻ സാധിച്ചു. അക്കാലങ്ങളിൽ ഒരു മുസൽമാൻ ഒരു ഹിന്ദുഗൃഹത്തിൽ ചെന്നാൽക്കൂടി ആ ഹിന്ദുവിനെ പതിതനായി ഗണിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. ശ്രീകൃഷ്ണദാസന്മാരുടെ നിലയിൽ ഭക്തന്മാർ ആയുധം ധരിക്കയില്ലെന്നുള്ള നിശ്ചയമുണ്ടായിരുന്നു. അവർ അവരുടെ അരിഷ്ടങ്ങൾ ക്ഷമയോടെ സഹിച്ചു. പക്ഷേ ക്രമേണ ഭക്തന്മാരുടെ ആദ്ധ്യാത്മികശക്തിയെ ആ സൈന്യങ്ങളുടെ ക്രൂരമായ മൃഗീയശക്തിക്ക് ജയിക്കാൻ സാധിച്ചു. നാമസങ്കീർത്തനത്തിന്ന് ശക്തി ക്രമേണ കുറഞ്ഞു കുറഞ്ഞു ഒടുവിൽ ശ്രീകൃഷ്ണകീർത്തനം ഇല്ലാതെയായി.

ഭക്തന്മാർ ഒരിക്കൽക്കൂടി ഭഗവാനെ അഭയംപ്രാപിച്ചു. സങ്കീർത്തനം കൂടാതെ ജീവിക്കുവാനവർക്കസാദ്ധ്യമായിതോന്നുകയാൽ, നവദ്വീപ് വിട്ട് പോകുന്നതിന്ന് അവർ ഭഗവാനോടനുമതി ചോദിച്ചു. ആ നഗരത്തിൽ കാസിയുടെ മൃഗീയമായ ശക്തിയെ എതിർപ്പാനവർ ശക്തരായിരുന്നില്ല. അവർ ഭഗവാന്റെ മുമ്പിൽനിന്ന് ദുഃഖത്തോടെ കരഞ്ഞുതുടങ്ങി.

ഗൌരാംഗന്റെ വദനത്തെ പലപ്പോഴും പൂർണ്ണചന്ദ്രനോടുപമിക്കാറുണ്ട്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ആ മുഖപദ്മത്തെ സന്ദർശിച്ചിരുന്നവരിൽക്കൂടി ആ ദർശനം പരമാനന്ദത്തെ ഉളവാക്കി. ബ്രഹ്മദേവൻ തന്റെ സൃഷ്ടിവൈഭ

വത്തെ മുഴുവൻ ആ സചിത്രപരചനയിൽ കാണിച്ചിരുന്നതായി കാണികൾക്കു തോന്നും. ഭഗവാന്റെ ഹൃദയം, ജ്ഞാനപൂർണ്ണവും, സരളവും, പ്രേമമയവുമാണെന്ന് ആ മുഖശോഭ വെളിപ്പെടുത്തി. അപ്രകാരമായിരുന്ന ഭഗവദ്ചിന്തനത്തിന്റെ നിരുപമമായ ലാവണ്യാതിരേകം. എന്നാൽ ഭക്തന്മാർ അവരുടെ സങ്കടങ്ങളെ ബോധിപ്പിച്ചു കരഞ്ഞുതുടങ്ങിയപ്പോൾ ഭഗവാന്റെ മുഖഭാവം, ഭയങ്കരമായ വിധത്തിൽ മാറിപ്പോയി. ആ മുഖഭാവം ഭക്തന്മാരെക്കൂടി ഭയപ്പെടുത്തത്തക്ക വിധത്തിൽ രോഷാകുലവും സഗൌരവവും ആയിത്തീർന്നു.

ഭഗവാൻ അരുളിച്ചെയ്തു. "കാസി ഭഗവൽകീർത്തനത്തെ നിർത്തുവാനിച്ഛിക്കുന്നുവോ? എന്നാൽ അയാൾ ആദ്യം എന്നെ തടയട്ടെ! ഞാൻ ഇന്ന് രാത്രി നഗരത്തിന്റെ നാനാഭാഗങ്ങളിലും സങ്കീർത്തനം നടത്തുവാനാണ് നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ളത്. കാസി അതെങ്ങിനെ തടയുമെന്ന് നമുക്ക് നോക്കാം. ഒരു കായ്യം ചെയ്യുക; നിങ്ങളെല്ലാവരും, ഉച്ചതിരിഞ്ഞ് എന്നെ അനുഗമിക്കുവാനുള്ള ഒരുക്കങ്ങളോടുകൂടി, രാത്രി വെളിച്ചത്തിനുവേണ്ടി വിളക്കുകളും തയ്യാറാക്കി എന്റെ അടുക്കലേക്ക് വരുക." ഇത്രയും പറഞ്ഞു ഭഗവാൻ തന്റെ മഹിമയെ പൂർണ്ണമായി പ്രകാശിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് വീണ്ടും തുടർന്നു. "നഗരത്തിന്റെ നാനാഭാഗങ്ങളിലും പോയി എന്റെ ഈ കല്പനയെ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുക! ശ്രീപാദാ! അങ്ങ് കാസിയുടെ കല്പനക്കെതിരായി എന്റെ ഈ കല്പനയെ നഗരമെങ്ങും പ്രസിദ്ധീകരിക്കുക! ഇന്ന് ഞാൻ കാസിയുടെ അധികാരശക്തിയെ അവസാനിപ്പിക്കും! ഇന്ന് ഞാൻ നവദ്വീപിനെ പ്രേമവർഷത്താൽ മുക്കിക്കളഞ്ഞു, ഭഗവന്നാമസങ്കീർത്തനത്തിനുള്ള വിഘ്നങ്ങളെ നിർശ്ലേഷം കഴുകിക്കളയും!"

നഗരവാസികൾ ഭഗവാനാണ് അവരോടു കല്പിക്കുന്നതെന്നുള്ള പൂർണ്ണബോധ്യത്തോടെ അതനുസരിപ്പാൻ അതിവേഗം നിശ്ചയിച്ചു.

വിദ്യുച്ഛക്തിയുടെ വേഗതയോടെ ഭഗവാന്റെ കല്പന നഗരമെങ്ങും പരന്നു. ഉച്ചതിരിഞ്ഞു നാലുമണിയായപ്പോഴേക്കും ഭക്തന്മാർ ഭഗവാന്റെ ഗൃഹത്തിൽ വന്നുചേർന്നുതുടങ്ങി. പ്രധാനഭക്തന്മാർ ഗൃഹാങ്കണത്തിൽ ക്രുദ്ധമായിനിന്നിരുന്നു. വീട്ടിനുള്ളിൽ സ്ഥലമില്ലായ്കയാൽ ബാക്കി ഉള്ളവർ പുറത്തും ക്രുടിനിന്നു. നഗരത്തിന്റെ നാനാഭാഗങ്ങളിൽനിന്നും ഭക്തന്മാർ വന്നുചേർന്നു. അവർക്കോരോരുത്തർക്കും കണ്ഠങ്ങളിൽ ഓരോ പുഷ്പമാല്യങ്ങളും കയ്യിൽ ഓരോ വിളക്കുകളും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഒന്നിലധികം വിളക്കുകൾ കൊണ്ടുവരുവാനിച്ഛിച്ചവർ അവരുടെ ശിഷ്യജനങ്ങളേയും കൊണ്ടുവന്നു. ധനവാന്മാരായ ഭക്തന്മാർ വളരെ അധികം ജനങ്ങളേയും വിളക്കുകളും കൊണ്ടുവന്നു.

ഭഗവാന്റെ ശത്രുക്കളുടേയും, ഇരുപക്ഷങ്ങളിലും ചേരാത്തവരുടേയും ഇടയിൽ, ഭഗവാൻ അന്നു സന്ധ്യക്കു നഗരത്തിന്റെ നാനാഭാഗങ്ങളിലും സങ്കീർത്തനം നടത്തുവാൻ നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള കിംവദന്തി പരന്നു. അവർ ആദ്യം അതു വിശ്വസിച്ചില്ല. സാധാരണയായി നിമായിപണ്ഡിതൻ തന്റെ സങ്കീർത്തനങ്ങൾ ഗൃഹത്തിനുള്ളിൽ ഇരുന്നുമാത്രം ചെയ്യാറുള്ളതിനാൽ ഭക്തന്മാരല്ലാത്തവർക്കു സന്ദർശിക്കുവാൻ സാധിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നില്ല. അവരിൽ ചിലർക്കു ജഗായിയേയും മാധായിയേയും ഭഗവാനനുഗ്രഹിച്ച അവസരത്തിൽ അതു കാണ്മാൻ സാധിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. പക്ഷെ, അവരുടെ സംഖ്യ വളരെ കുറവായിരുന്നു. എന്തിനായിട്ടാണു തന്റെ ഗോപ്യതയെല്ലാമുപേക്ഷിച്ച്, നിമായിപണ്ഡിതൻ നഗരവാസികളുടെ മുമ്പിൽ ഇപ്പോൾ നിസ്സങ്കോചം സങ്കീർത്തനം നടത്തുന്നതെന്നവർ ശങ്കിച്ചു.

ബുദ്ധിയുള്ള ഒരു യുവാവായിരുന്നതുകൊണ്ടു നിമായി ഈ വിധത്തിൽ പ്രത്യക്ഷമായി, എതയോ സൈന്യങ്ങളുടെ നേതാവായ കാസിയുടെ കല്പനകളെ നിരസിക്കുവാൻ പുറ

പ്പെടുകയില്ലെന്നവർ വിചാരിച്ചു. കാസിയുടെ ക്രൂരന്മാരായ സൈന്യങ്ങളാൽ ദ്രോഹിക്കപ്പെട്ട തന്റെ അനുചരന്മാരെ സമാധാനിപ്പിക്കുവാൻ അദ്ദേഹമെടുത്തിട്ടുള്ള ഒരു സൂത്രമായിരിക്കുമോ? "ഞാൻ പറയുന്നതു് വിശ്വസിച്ചുകൊള്ളുവിൻ" എന്നു് ഒരാൾ പറഞ്ഞു. "ഇന്നു് നഗരത്തിൽ സങ്കീർത്തനം തന്നെ ഉണ്ടാവുകയില്ല. ശചിയുടെ ഓമന എന്തെങ്കിലും ഒഴികഴിവു പറഞ്ഞു് ഒഴിഞ്ഞുകളയും." വാസ്തവത്തിൽ ഭഗവാൻ നഗരത്തെ മുഴുവൻ സങ്കീർത്തനത്താൽ വളയുമെന്നു തീച്ചയായി അറിവുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ അവർ കാസിയുടെ അടുക്കലേക്കു് അത്ര വർത്തമാനവുംകൊണ്ടു് ഓടുമായിരുന്നു.

ഭഗവൽഭക്തന്മാക്കു് ഒരു സംശയവുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അവർ ഭഗവൽകല്പനയനുസരിപ്പാൻവേണ്ടി എന്തുക്ലേശവും സഹിപ്പാനും തയ്യാറായി. അവർ പകൽ മുഴുവൻ ഭഗവൽപരങ്ങളായ ചിന്തകളോടുകൂടി കഴിച്ചുകൂട്ടി. അതിലധികം പരമാനന്ദത്തോടെ അന്നത്തെ രാത്രിയും കഴിച്ചുകൂട്ടാമെന്നവർ ആശിച്ചു. അവർ സ്നാനംചെയ്തു്, ചന്ദനം ധരിച്ചു്, സ്വശരീരങ്ങളെ പുഷ്പങ്ങളാലും മാല്യങ്ങളാലും അലങ്കരിച്ചു. സ്ത്രീകളും, കുളിച്ചു് അവരുടെ ഏറ്റവും നല്ല വസ്ത്രങ്ങളെയെല്ലാം ധരിച്ചു ആ ദൈവികസന്ദർഭത്തെ ആനന്ദപൂർവ്വം ആഘോഷിക്കുവാൻ വട്ടംകൂട്ടിത്തുടങ്ങി. ഭക്തജനങ്ങളുടെ അന്നത്തെ ആനന്ദം അവർണ്ണനീയമായിരുന്നു. അന്നു ഭഗവാൻ അവരുടെയെല്ലാം ഗൃഹങ്ങൾക്കു മുമ്പിൽകൂടി ആനന്ദനൃത്തംചെയ്തുകൊണ്ടു് യാത്രചെയ്തുപോയില്ലേ? അതിനാൽ രാത്രിയിൽ അവരുടെ ഗൃഹങ്ങളെ സർവ്വത്ര ദീപാവലിയാലലങ്കരിക്കുവാൻ അവർ നിശ്ചയിച്ചു. ഓരോരുത്തരും, തന്റെ ഗൃഹത്തിലെ അലങ്കാരം മറ്റുള്ളവരുടേതിലും കേമമായിരിക്കണമെന്നുള്ള വിചാരത്തോടെ പണിതുടങ്ങി. ഭഗവാൻ ഏതു വഴിക്കാണു് പുറപ്പെടുക എന്നവക്കറിവുണ്ടായിരുന്നില്ല. അതിനാൽ ഏതു വഴിയിൽകൂടി യാത്രചെയ്താലും ഭഗവാനു് ഹാർദ്ദമായ സ്വീകരണം എല്ലായിടത്തുമുണ്ടായിരിക്കണ

മെന്നു കരുതി ഭക്തന്മാർ അശ്രാന്തപരിശ്രമം ചെയ്തു. ഓരോ ഗൃഹസ്ഥന്മാരും ഭഗവാനെ സ്വാഗതം ചെയ്യാനായി പൂർണ്ണ കുംഭങ്ങളാലും കദളീവാഴകളാലും, ഈന്തപ്പട്ട മുതലായ പച്ചിലകളാലും അവരുടെ ഗൃഹദ്വാരങ്ങളെ അലങ്കരിച്ചു. ഭഗവാൻ യാത്രചെയ്യുമ്പോൾ മുമ്പിൽ എറിയുവാനായി അവർ ചെറിയ കക്ക (അക്കാലത്തു് നാണയമായുപയോഗിച്ചിരുന്നതു്) കളും, വേവിച്ച നെല്ലും, പൂക്കളും ഒരുക്കിവെച്ചു.

ഭഗവാന്റെ ഈശ്വരത്വം പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടതിയിട്ടു് അല്പമാസങ്ങൾ മാത്രമേ ആയിരുന്നുള്ളൂ എങ്കിലും, സംഖ്യയിൽ ഗൌരാംഗാനുചരന്മാർ മറ്റുള്ളവരേക്കാൾ എത്രയോ അധികമുണ്ടായിരുന്നു. പിന്നേയുള്ളവരിലധികംപേരും ഇരുപക്ഷത്തിലും ചേരാത്തവരും, ബാക്കിയുള്ളവർ ഭഗവൽദ്വേഷികളുമായിരുന്നു. പക്ഷെ ഈക്കൂട്ടരും, അവരുടെ അയൽവാസികളെല്ലാം ഈ സങ്കീർത്തനാവസരത്തെ ആഡംബരപൂർവ്വം കൊണ്ടാടുവാൻ തീച്ചയാക്കിയിരുന്നതുകൊണ്ടു്, അവരറിയാതെതന്നെ, ആ ആനന്ദത്തിൽ പങ്കുകൊള്ളുവാൻ പ്രേരിതരായി. അവരും ഗൌരാംഗഭക്തന്മാരെ അനുകരിച്ചു ഗൃഹദ്വാരമലങ്കരിക്കയും, ദീപാവലിക്കു വട്ടംകൂട്ടുകയും ചെയ്തു. ഒടുവിൽ ഭഗവൽദ്വേഷികൾക്കും കീഴടങ്ങേണ്ടിവന്നു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ പലേ ഗൃഹങ്ങളിലും ഗൃഹസ്ഥൻ ഭഗവൽദ്വേഷിയാണെങ്കിൽ പുത്രൻ ഭഗവൽഭക്തനായിരുന്നു. അതുപോലെ ചില ഗൃഹങ്ങളിൽ ഗൃഹസ്ഥൻ ദ്വേഷിയാണെങ്കിലും ഗൃഹിണി ഭക്തയായിരുന്നു. ഇങ്ങിനെ ചുരുക്കത്തിൽ നവദ്വീപിലെ സർവ്വനിവാസികളും ഭഗവാന്റെ നഗരസങ്കീർത്തനത്തെ യുക്തമായവിധത്തിൽ ആഘോഷിക്കുവാനുള്ള ശ്രമം ചെയ്യേണ്ടിവന്നു.

മുൻപറഞ്ഞപ്രകാരം ഭഗവൽഭക്തന്മാർ സന്ധ്യക്കു മുമ്പുതന്നെ ഭഗവാനെ അനുഗമിപ്പാൻ സന്നദ്ധരായി ഭഗവൽഗൃഹത്തിലെത്തിയിരുന്നു. ആ ജനക്കൂട്ടം എത്രയോ

വിപുലമായിരുന്നു. ക്രമേണ, ഭഗവൽഭക്തന്മാരല്ലാത്തവരും ആ കൂട്ടത്തിൽ കൂടിത്തുടങ്ങി. എപ്പോഴും ഒരു ജനക്കൂട്ടം മറ്റുള്ള ജനങ്ങളെ വീണ്ടും ആകർഷിക്കുക പതിവാണല്ലൊ. ഭഗവാന്റെ ഗൃഹാങ്കണത്തിലും ഗൃഹമുഖത്തുള്ള വഴിയിലും സമീപപ്രദേശങ്ങളിലുമായി തിങ്ങിക്കൂടിയ ജനക്കൂട്ടം അവരെ ഓരോരുത്തരേയുംതന്നെ അത്ഭുതപ്പെടുത്തി. നവദ്വീപിൽ ഇത്ര ജനങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നുവെന്നതന്നെ അവർക്കപ്പോഴാണു് മനസ്സിലായതു്.

സൂര്യൻ അസ്തമിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ടു് ജനങ്ങൾ "ഹരിബോലെ" എന്നുച്ചത്തിൽ ആനന്ദപൂർവ്വം കീർത്തിച്ചുകൊണ്ടു് സമയം കഴിച്ചു.

ഭഗവാൻ ഗൃഹാന്തർഭാഗത്തു് അദ്വൈതത്തിന്റെ മുറിയിലിരുന്നിരുന്നു. ഗദാധരനും, നരഹരിയും, വേറെ ചില ഭക്തന്മാരും കൂടി ഭഗവാനെ അലങ്കരിക്കയായിരുന്നു. അവരുടെ ഇഷ്ടപ്രകാരം ഭഗവാനെ അലങ്കരിച്ചല്ലാതെ അവർ പുറത്തേക്കിറങ്ങുവാൻ സമ്മതിച്ചില്ല. ഭഗവദ്ദർശനത്തെ അവർ അലോകത്താൽ അലങ്കരിപ്പാൻ പുറപ്പെട്ടപ്പോൾ ഭഗവാൻ വിസമ്മതിച്ചുവെങ്കിലും, ഭക്തന്മാർ കൂട്ടാക്കിയില്ല. ഭഗവാന്റെ കറുത്തുചുരുണ്ട തലമുടി ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാന്റെ ശിരോഭ്രഷണംപോലെ അലങ്കരിച്ചു. ഒരു നല്ല പട്ടുവസ്ത്രം ഉടുപ്പാനും ഒരു പട്ടുകൊണ്ടുള്ള ഉത്തരീയവും ഭഗവാനു് കൊടുത്തു. ഭഗവാന്റെ ശിരസ്സിൽ സുഗന്ധപുഷ്പങ്ങൾകൊണ്ടുള്ള ഒരു മാല്യം അണിയിച്ചു. പാദംവരെ നീണ്ടുകിടക്കുന്ന ബകുളപുഷ്പങ്ങൾകൊണ്ടുള്ള ഒരു മാല്യം ഭഗവാന്റെ കണ്ഠത്തിലണിയിച്ചു. ഇങ്ങിനേയെല്ലാം ഭഗവൽസചിത്രപത്തെ അലങ്കരിച്ചു്, കാമനെ ജയിക്കുന്ന ശരീരകാന്തിയോടുകൂടിയ ഭഗവാനെ മുറിയിൽ നിന്നു പുറത്തിറങ്ങുവാനവരനുവദിച്ചു.

ഭഗവാൻ ഗൃഹാങ്കണത്തിലേക്ക് വന്നതോടുകൂടി ഭക്തന്മാർ ഭഗവാന് വഴികൊടുത്തു. അവർ അത്ഭുതത്തോടും, കൌതുകത്തോടും, ബഹുമാനത്തോടും, ആനന്ദത്തോടും കൂടി ഭഗവാനെ നോക്കിനിന്നു. പ്രകൃത്യാ നിതാന്തസുന്ദരമായിരുന്ന ഭഗവൽസ്വരൂപം, ഈ പ്രസാധനങ്ങളാൽ കൂടുകൂടി ശോഭനമായി ഭവിച്ചിരുന്നു. അസംഖ്യം പേർ ഭഗവൽദർശനത്താലുണ്ടായ ഭക്തി ബഹുമാനങ്ങളെ നിശ്ശബ്ദം ബാഷ്പവർഷം ചെയ്തുകൊണ്ട് വെളിപ്പെടുത്തി. സ്വാദുപദാർത്ഥങ്ങൾ മനുഷ്യരുടെ ജിഹ്വയിൽ ജലം വരുത്തുന്നതുപോലെ, ആനന്ദമയവും സുന്ദരവുമായ ഒരു ദർശനം മനുഷ്യരുടെ നയനങ്ങളിൽനിന്നും അശ്രുക്കളെ പ്രവഹിപ്പിക്കുന്നു. മറ്റു ചിലർ "ഹരിബോലെ" എന്നുള്ള ആഹ്ലാദപൂർണ്ണമായ സങ്കീർത്തനധ്വനിയാൽ ഭഗവാന്റെ സാന്നിദ്ധ്യം പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തി. ആദ്യം ഭഗവൽഗൃഹത്തിനു പുറത്തുള്ളവരാണ് "ഹരിബോലെ" എന്നു കീർത്തിച്ചിരുന്നതു്. ഇപ്പോഴാകട്ടെ ഗൃഹാങ്കണത്തിൽ നിന്നിരുന്നവർ അതേ സങ്കീർത്തനധ്വനിയാൽ ഭഗവാന്റെ സാന്നിദ്ധ്യത്തെ പുറത്തുള്ളവരെ മനസ്സിലാക്കി.

ഭഗവാൻ തന്റെ ഭക്തന്മാരെ പരക്കെ കടാക്ഷിച്ചു. അവരുടെ ഉത്സാഹവും, അവരുടെ വിപുലമായ സംഖ്യയും ഭഗവാനെ ആനന്ദിപ്പിക്കയാൽ ഭഗവാൻ അവരെനോക്കി കരുണാപൂർവ്വം മന്ദസ്മിതം ചെയ്തു. അവരെല്ലാവരും സ്നാനം ചെയ്ത് ശുഭ്രവസ്ത്രങ്ങളും ചന്ദനവും ധരിച്ചും, സങ്കീർത്തനത്തോടൊപ്പം നൃത്തം ചെയ്യുവാൻ, കാലുകളിൽ ചിലമ്പുകളും കണ്ഠങ്ങളിൽ പുഷ്പമാല്യങ്ങളും ചാർത്തിയുമാണ് വന്നിരുന്നതു്. പലരും, മൃദംഗങ്ങളും, കൈത്താളങ്ങളും, കുഴലുകളും, കൊടിക്കൂറകളും കൊണ്ടുവന്നിരുന്നു.

ഭഗവാൻ ഹുങ്കാരം * ചെയ്തു. ഭക്തന്മാരെ തന്റെ ഹുങ്കാരത്താൽ ഭഗവാനവരുടെ മധ്യത്തിലുള്ളപ്പോൾ അവക്കിനി ഒരു വിധത്തിലും ഭയത്തിനവകാശമില്ലെന്ന് മനസ്സിലാക്കി. വാസ്തവത്തിൽ ഈ ഹുങ്കാരം ഭക്തന്മാക്ക് കൂടെക്കൂടി ഉത്സാഹവും ധൈര്യവും ഭക്തിയും പ്രദാനംചെയ്തു. ഓരോ ഹുങ്കാരവും അവരെ അധികമധികം ഉത്സാഹിപ്പിക്കയാൽ സന്ധ്യ കഴിഞ്ഞില്ലെങ്കിലും അവക്ക് ഘോഷയാത്ര ആരംഭിക്കുവാൻ ധൃതിയായി.

ഭഗവാൻ ഭക്തസംഘത്തെ നാലുവിഭാഗങ്ങളായി വീതിച്ചു. ആദ്യവിഭാഗത്തെ അദ്വൈതാചാര്യന്റേയും, ദ്വിതീയവിഭാഗത്തെ ശ്രീവാസന്റേയും, തൃതീയവിഭാഗത്തെ ഹരിദാസന്റേയും നേതൃത്വത്തിലാക്കി. നാലാമത്തെ വിഭാഗം ഭഗവാൻതന്നെ നയിപ്പാൻ തീർച്ചയാക്കി. നിത്യാനന്ദനും ഗദാധരനും ഈ കൂട്ടത്തിലായിരുന്നു. ഇതു് സങ്കീർത്തനാരംഭത്തിലാണുണ്ടായതു്. പിന്നീടു് ഭക്തന്മാർ പലേ വിഭാഗങ്ങളുമായിത്തീർന്നു. ഓരോ സംഘത്തിലും ഈരണ്ടു മൃദംഗവും

---

* ഹുങ്കാരത്തെ, യുദ്ധസമയത്തു് സൈന്യാധിപൻ തന്റെ സൈന്യങ്ങളെ ഉത്സാഹിപ്പിക്കുവാൻ ഉപയോഗിക്കുന്ന ഒരു കാഹളധ്വനിയോടുപമിക്കാം. ഭഗവാൻ ശ്രീകൃഷ്ണൻ ഭാരതയുദ്ധാവസരത്തിൽ സപാർശ്വസ്ഥന്മാരുടെ പ്രോത്സാഹനത്തിനും ശത്രുക്കൾക്ക് ഭയം ജനിപ്പിക്കുവാനുമായി തന്റെ പാഞ്ചജന്യം വിളിക്കുന്നു. ഭക്തിയുടെ ആധിക്യത്താൽ ഒരു ഭക്തന്റെ അവസ്ഥ എതാണ്ടു് ഒരു യുദ്ധത്തിനു പോകുന്ന യോദ്ധാവിന്റേതുപോലെയാണ്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ അപ്പോൾ ഭക്തൻ, തന്നെത്താൻ ജഗൽപിതാവായ ഭഗവാന്റെ ശാസനയ്ക്കു് കീഴിലുള്ള ഒരു സേനാനിയായിക്കരുതുന്നു. ഈ മനസ്ഥിതിക്കധീനനായിരിക്കുന്ന ഒരു ഭക്തൻ, ആദ്ധ്യാത്മികവും, സാംസാരികവുമായ എല്ലാ ആപത്തുകളേയും, തിന്മകളേയും താൻ ഭയപ്പെടുന്നില്ലെന്നു കാണിപ്പാനാണ് ഈ വിധത്തിൽ ഹുങ്കാരം ചെയ്യുക. ഒരു ഭക്തന്റെ ഹുങ്കാരം ഭഗവദ്ദാസന്മാക്ക് ഒരു ഭയത്തിനുമവകാശമില്ലെന്ന് വ്യക്തമായി പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്നു."

പത്തുപന്ത്രണ്ടു് ഗായകന്മാരുമുണ്ടായിരുന്നു. അദ്വൈതാചാര്യന്റെ വിഭാഗമാണു് ആദ്യം സങ്കീർത്തനമാരംഭിച്ചതു്. കുറച്ചുനേരം ഭഗവന്നാമസങ്കീർത്തനം ചെയ്തശേഷം അവർ നഗരത്തിലേക്കു യാത്രതിരിച്ചു. ജനങ്ങളം അവക്കു് വഴി കൊടുത്തു. ഉടനെ ശ്രീവാസന്റെ നേതൃത്വത്തിലുള്ളവരും അവരെ അനുകരിച്ചു. മൂന്നാമതായി ഹരിദാസനും കൂട്ടുകാരും പുറപ്പെട്ടു.

ഒടുവിൽ ഭഗവാനും അനുചരന്മാരും പുറപ്പെട്ടു. ഇരുപത്തിനാലുവയസ്സുമാത്രം പ്രായമുള്ള ആ സുന്ദരയുവാവു്, പട്ടുവസ്ത്രങ്ങളാലും പുഷ്പമാല്യാദികളാലും അലംകൃതനായി സ്വഗൃഹത്തിൽനിന്നു് ആകർഷണീയശോഭയോടെ പ്രയാണമാരംഭിച്ചു. എന്തിന്നുവേണ്ടി? അനേകായിരം ആയുധപാണികളായ നിഷ്ഠുരയോദ്ധാക്കളാൽ പരിവൃതനായ അഫ്ഘാൻ നേതാവിനോടു് യുദ്ധം ചെയ്യാൻ! ലോകസൃഷ്ടിമുതൽ, ഇപ്രകാരംതന്നെയാണു്, മൂഗീയവും, ആദ്ധ്യാത്മികവുമായ ശക്തികഥം തമ്മിൽ മല്ലിട്ടിരുന്നതു്.

ഭക്തന്മാർ വിളക്കുകളെല്ലാം കത്തിച്ചു. ഇരുട്ടായിത്തുടങ്ങിയപ്പോഴേക്കു നഗരംമുഴുവൻ വിളക്കുകളാൽ പ്രകാശമാനമായി. ജനബാഹുല്യത്തിന്റെ ആധിക്യം കണ്ടപ്പോഴാണു് അവക്കു് നവദ്വീപിലെ ജനസംഖ്യ ഇത്രയുണ്ടെന്നു് മനസ്സിലായതു്. സ്വർഗ്ഗത്തിൽനിന്നും ദേവന്മാർ മനുഷ്യരൂപം സ്വീകരിച്ചു് ഭഗവാനോടൊപ്പം നൃത്തം ചെയ്യുവാനുള്ള ഭാഗ്യം ലഭിക്കുവാനായി അന്നു് ഭൂമിയിലേക്കു് വന്നിരുന്ന എന്നു ജനങ്ങളം ഇപ്പോഴും വിശ്വസിച്ചുവരുന്നു. ഗൃഹങ്ങളിലെ ദീപങ്ങളും ഭക്തന്മാരുടെ കയ്യിലുള്ള വിളക്കുകളും കൂടി രാത്രിയെ നല്ലവണ്ണം പ്രകാശമുള്ളതാക്കിത്തീർത്തു. ആ കാഴ്ചയുടെ മഹിമ അവർണ്ണനീയമായിരുന്നു.

ഈ വിപുലമായ ജനക്കൂട്ടത്തിന്റെ മദ്ധ്യത്തിലായി ഭഗവാന്റെ കമനീയവിഗ്രഹം ശോഭിച്ചിരുന്നു. ഭഗവാൻ

അവരിൽവെച്ചേറ്റവും ഉയരമുള്ളവനും, ധവളരൂപനും, സുന്ദരനുമായിരുന്നതുകൊണ്ടു് എല്ലാവർക്കും ഭഗവാനെക്കാണാമായിരുന്നു.

അവർ ഗംഗാതീരത്തിൽക്കൂടി യാത്രചെയ്തു. ഭഗവാന്റെ നൃത്തം ചെയ്യുന്ന വിഗ്രഹം പൂർണ്ണചന്ദ്രനെപ്പോലെ ചുറ്റുപാടും ആനന്ദരശ്മികളെ വർഷിച്ചിരുന്നു. ഭഗവാൻ ഒരു മനുഷ്യനെപ്പോലെയല്ല കാണപ്പെട്ടതു്. ഒരു ദൈവിക ചൈതന്യം ഭഗവദ്വിഗ്രഹത്തിനുണ്ടായിരുന്നു എന്നുതന്നെയല്ല, ഭഗവാന്റെ ശിരസ്സു് ഒരു പ്രഭാപടലത്താൽ ചുറ്റപ്പെട്ടതായും ഭക്തന്മാർക്കു വ്യക്തമായി കാണാമായിരുന്നു. ഭഗവാൻ ഇരുകൈകളേയും ഉയർത്തി മേല്പോട്ടു നോക്കിക്കൊണ്ടു് "എന്റെ കൃഷ്ണ! എന്റെ ഹൃദയം അവിടുത്തെ പാദപത്മങ്ങളെ ആശ്രയിച്ചിരിക്കട്ടെ!" എന്നർത്ഥമുള്ള ഒരു സംഗീതത്തോടൊപ്പം ആനന്ദനൃത്തം ചെയ്തിരുന്നു.

യദൃച്ഛയാ, ഭഗവാൻ സമാധിസ്ഥനായി നിലംപതിക്കുന്നു. ചുറ്റും നില്ക്കുന്ന ഭക്തന്മാർ ഉടനെ നിശ്ശബ്ദരാകുന്നു. ഭഗവാൻ താമസംവിനാ സുവർണ്ണമയമായ സ്വവിഗ്രഹം പൊടിയാൽ ധൂസരിതമായി എഴുന്നേൽക്കുന്നു. പക്ഷെ ഭഗവാന്റെ അസാധാരണമായ ബാഷ്പവർഷം ഭഗവദ്വിഗ്രഹത്തെ പ്രക്ഷാളനം ചെയ്യുന്നു. ഭഗവാൻ ഇടക്കു് ശ്രീകൃഷ്ണധ്യാനനിരതനായി ഇരുന്നുപോകുന്നു. ഇടക്കിടക്കു് കരുണയോടും പ്രേമത്തോടും തന്റെ ഭക്തന്മാരെ വീക്ഷിക്കുന്നു. അവരാകട്ടെ, ആ കരുണാപൂർണ്ണവീക്ഷണമാത്രത്താൽ പുളകിതഗാത്രന്മാരായിത്തീരുന്നു.

ഭഗവദ്വിദ്വേഷികൾ, ഈ സംഭവത്തെപ്പറ്റി കേട്ടറിഞ്ഞ ഉടനെ ഒത്തുകൂടി "ശചിയുടെ പുത്രന്റെ" ഈ ഉദ്യമത്തെപ്പറ്റി ഉടനേതന്നെ കാസിയെ അറിയിക്കാൻ തീർച്ചയാക്കി. എങ്കിലും ആദ്യംതന്നെ നഗരത്തിൽ ചുറ്റിനടന്നു് അതിന്റെ ഗൌരവം മനസ്സിലാക്കുവാൻ അവർ

തീച്ചയാക്കി. ഈ വിധത്തിൽ കാസിയുടെ കല്പനയെ ധിക്കരിക്കയാൽ കാസിയുടെ കോപത്തിന്നും കഠിനശിക്ഷക്കും "ശചിയുടെ പുത്രൻ" അഹ്നാകുമെന്നുള്ള ചിന്തയാൽ അവർ സന്തോഷിച്ചു.

കായ്യംനല്ലവണ്ണം ആദ്യം മനസ്സിലാക്കിയാൽ പിന്നീട് കാസിയെ അറിയിക്കുവാൻ സമയമുണ്ടാകുമെന്നും, അയാൾ തന്റെ അസംഖ്യം പടയാളികളോടുകൂടി വരുമ്പോൾ ഭക്തന്മാരെ ഉപദ്രവിക്കുമെന്നും അവർ പരിഭ്രാന്തരാകുമെന്നും മറുമുള്ള ചിന്തയാൽ അവർ ആനന്ദിച്ചു. "ശചിയുടെ ഓമനപുത്രൻ അപ്പോൾ ഗംഗയിൽ ചാടി നീന്തി മറുകരയിൽ രക്ഷപ്രാപിക്കയില്ലെ!" എന്നവർ ഹാസ്യപൂർവ്വം തമ്മിൽ പറഞ്ഞു.

എന്നാൽ ഭക്തന്മാരുടെ സങ്കീർത്തനസംഘത്തെ നേരിട്ട് കണ്ടതോടുകൂടി അവരുടെ ഹാസ്യഭാവമെല്ലാം നിലച്ചു. അവക്ക് അത്ഭുതവും ശങ്കയും ഉണ്ടായി. ഭക്തന്മാരുടെ ജനക്കൂട്ടം വളരെ വലുതും അവരുടെ സംഖ്യ കണക്കാക്കുവാൻ അസാദ്ധ്യവുമാണെന്നവർ കണ്ടു. അവരുടെ ശത്രുവായ നിമായിപണ്ഡിതൻ കാസിയുടെ അനുചരന്മാരോട് കിടപിടിക്കുവാൻ ഒട്ടും പോരാത്തതല്ലാത്ത ഒരനുചരസംഘത്തെയാണ് നയിക്കുന്നതെന്നവക്ക് തോന്നി. ആ വലിയ ജനക്കൂട്ടത്തിൽ ഓരോരുത്തരും, ആനന്ദമഗ്നരും, അവരുടെ നേതാവിന്നുവേണ്ടി എന്തും ചെയ്യാനും തയ്യാറുള്ളവരുമാണെന്നും അവക്ക് മനസ്സിലായി. എന്നാൽ നൃത്തം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്ന ഭഗവദ്വിഗ്രഹം അവരെ അത്ഭുതപരതന്ത്രരാക്കി.

അവർ ആശ്ചര്യത്തോടും ബഹുമാനത്തോടുംകൂടി "ഇതാണല്ലെ! അഭിമാനിയും വിദ്വാന്മായി കേൾവികേട്ടിട്ടുള്ള 'ശചീപുത്രൻ'!" എന്ന് ചിന്തിച്ചു. അവർ ഭഗവാനെ ഒരു പണ്ഡിതന്റെ നിലയിലെ കണ്ടിരുന്നുള്ളു. ഗയയിൽ നിന്നും തിരിച്ചുവന്നതിന്ന ശേഷമോ, ഈശ്വരതത്വത്തെ

പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടതിയശേഷമോ അവർ ഭഗവാനെ സന്ദർശിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നില്ല. അവരുടെ പരിഹാസത്തിന്നു പാത്രീഭൂതനായിരുന്ന നിമായി അവരുടെ ചിന്താഗതിക്കു പ്രാപിക്കുവാനസാദ്ധ്യമായ ഒരു മഹനീയ പദവിയിലെത്തിയിരിക്കുന്നു എന്നു് അവർ മനസ്സിലാക്കിയില്ല. കാസിക്കു് നഗരാധിപത്യം പേരിനുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിലും ശരിയായ നഗരാധിപൻ നിമായിപണ്ഡിതനായിരുന്നുവെന്നവക്കു് തീച്ചയായി. എന്നാൽ ഭഗവാന്റെ അമാനുഷികമായ സ്വരൂപമാണു് അവരെ അധികം ഭയപ്പെട്ടത്തിയതു്. അവരുടെ മുമ്പിൽ നൃത്തം ചെയ്തിരുന്ന ആ ദിവ്യസ്വരൂപൻ ഒന്നുകിൽ ഒരു ദേവനോ, അല്ല, മനുഷ്യൻതന്നെയാണെങ്കിൽ, അവിടെയുണ്ടായിരുന്ന മറ്റു ജനങ്ങളേക്കാൾ മാഹാത്മ്യമുള്ളവനുമാണെന്നവക്കു് മനസ്സിലായി.

അവർ ഭയചകിതരും, വിനീതരും, പശ്ചാത്താപമനസ്കരും ആയി മിണ്ടാതെ നില്പായി. "ഈ വിധം ഒരു പുത്രനെ ലഭിച്ച ശചീദേവി ഭാഗ്യവതിതന്നെ; നിമായിയെപ്പോലെ ഒരു പൌരനെ ലഭിച്ച നവദ്വീപനഗരി ധന്യയാണു്; ഇതു് നിമായിപണ്ഡിതനോ അഥവാ സ്വരൂപത്തെ മറച്ചു വന്നിട്ടുള്ള ഒരു ദേവനോ?" എന്നിങ്ങനെ അവർ തമ്മിൽതമ്മിൽ പറഞ്ഞുതുടങ്ങി. അവക്കീപ്രശ്നങ്ങളുടെ ഉത്തരങ്ങൾ ലഭിക്കാതെ അവർ ചിന്താസക്തരായി. അദ്ദേഹം ഒരു ദേവനല്ലെന്നും, ഭക്തിയുടെ അവതാരമൂർത്തിയാണെന്നും, ആ നിലയ്ക്കു് ശ്രീകൃഷ്ണദാസന്മാരിൽവെച്ചു് ശ്രേഷ്ഠനാകയാൽ ഭഗവാൻ അപ്രകാരമൊരു ഭക്തന്റെ പ്രവൃത്തികളെ തടയുവാനൊ അദ്ദേഹത്തെ ശിക്ഷിക്കുവാനൊ അനുവദിക്കയില്ലെന്നും അവക്കു തോന്നിത്തുടങ്ങി. ഭഗവാന്റെ ഭക്തിവൈഭവം അവരെ അത്യധികം ആകഷ്ടിക്കയാൽ, അവരും ഭക്തിക്കധീനരായി ആ സങ്കീർത്തനസംഘത്തിനു മുമ്പിൽ ദണ്ഡനമസ്കാരം ചെയ്തു.

നദീതീരത്തിൽക്രൂടിയായിരുന്ന ആ ഘോഷയാത്ര. വഴിയുടെ ഒരു ഭാഗത്തു് ഗംഗാനദിയും മറുപുറത്തു് പൌര ന്മാരുടെ വസതികളുമായിരുന്ന. എല്ലാഗൃഹദ്വാരങ്ങളും ദീപങ്ങളാൽ പ്രദീപ്തങ്ങളും സ്വാഗതചിഹ്നങ്ങളായ അലങ്കാ രങ്ങളോടുകൂടിയവയുമായിരുന്ന. ജനക്രൂട്ടം വഴിയിൽക്രൂടി മുന്നോട്ടഗമിക്കുമ്പോൾ ഗൃഹങ്ങളുടെ മുകൾഭാഗത്തുള്ള തുറന്ന സ്ഥലങ്ങളിൽ നിന്നുകൊണ്ടു് സ്ത്രീകൾ ഭഗവാനെ നിന്നിമേഷ രായി വീക്ഷിച്ചിരുന്ന. ഭഗവാന്റെ സുവർണ്ണവിഗ്രഹം അവ രുടെ മുമ്പിലെത്തുമ്പോൾ അവർ ആനന്ദപൂർവ്വം വായ്കുരവി ടുകയും, പൂക്കളും, കുക്കുകളും, നെല്ലും ഭഗവാന്റെ ശരീരത്തി ലെറിയുകയും ചെയ്യുന്ന. എന്നിട്ടു് ബാഷ്പാകുലാക്ഷികളും അഞ്ജലിഹസ്തകളുമായി ഭഗവാനെ അവർ അഭിവാദ്യം ചെയ്തിരുന്ന.

ഭജനസംഘത്തിൽപെട്ടവരുടെ സ്ഥിതിയെ എങ്ങിനെ വർണ്ണിക്കട്ടെ! ആനന്ദത്താൽ ഉന്മത്തന്മാരായ അവർ പലതും കാട്ടിക്രൂട്ടിയിരുന്ന. അപരിചിതന്മാർ, പഴയ സുഹൃത്തുക്ക ളെപ്പോലെ അന്യോന്യം ആശ്ലേഷിക്കുക; ചിലർ ആ വഴി മദ്ധ്യത്തിലിരുന്ന പൊടികൊണ്ടു് ശരീരത്തിലെല്ലാം സന്തോ ഷത്തോടെ തേക്കുക; ചിലർ ഇരുന്ന കരയുക; വേറെ കുറച്ചു പേർ കണ്ടവരുടെയെല്ലാം പാദധൂളികൾ ശിരസ്സിലണിയുക; അവരുടെ വിനയാധിക്യത്താൽ ശ്രീകൃഷ്ണൻ പ്രസാദിക്കുമെന്ന കരുതുക; ഇങ്ങിനെ പലേ പ്രവൃത്തികളും അവർ ചെയ്തിരുന്ന. ബാഹ്യലോകത്തെ നിശ്ശേഷം വിസ്മരിച്ചു് ചിലർ നൃത്തം തുടന്ന. വേറെ ചിലർ ഭക്ത്യുദ്രേകത്താൽ കണ്ടവരെയെല്ലാം ഈശ്വരബുദ്ധ്യാ നമസ്കാരം തുടങ്ങി.

ശുദ്ധഭ്രാന്തന്മാരെപ്പോലെയായിരുന്ന ചിലരുടെ പ്രവൃ ത്തികൾ. അവർ കണ്ട മരങ്ങളിന്മേലെല്ലാം കയറി, അവ രുടെ അവയവങ്ങൾക്കു പറ്റാവുന്ന ആപത്തുകളെ അവ ഗണിച്ചു് കീഴ്പോട്ടു ചാടിത്തുടങ്ങി.

ഒരു ക്രൂരം ഭക്തന്മാർ ധർമ്മദേവനെത്തന്നെ പിടിച്ചടക്കുവാൻ പുറപ്പാടായി. യമധർമ്മരാജാവാണല്ലൊ മനുഷ്യരെ മരണശേഷം അവരുടെ കർമ്മങ്ങളനുസരിച്ച് നരകത്തിലിട്ട ശിക്ഷിക്കുന്നതും, സൽക്കർമ്മങ്ങൾക്കുചിതമായ അനുഗ്രഹം നൽകുന്നതും. ഇപ്പോൾ ഭഗവാൻ ഏവരേയും ഒരുപോലെ രക്ഷിപ്പാനായി ഭൂമിയിലവതരിച്ചിരിക്കെ, യമധർമ്മരാജാവിന്നു ജോലി ഇല്ലാതാകും. അതുകൊണ്ട് ഇനിയും അദ്ദേഹം, ഭഗവൽസന്തതികളെ വലയ്ക്കരുതെന്നു കരുതിയാണു് ഭക്തന്മാർ ധർമ്മദേവനെ പിടിക്കുവാൻ മുതിർന്നതു്.

മിക്കവരും അവരുടെ കർത്തവ്യം വിസ്മരിച്ചിരുന്നു. എങ്കിലും ചിലർക്കു നല്ലപോലെ ഓർമ്മയുണ്ടായിരുന്നു. ഭഗവാന്റെ ശത്രുക്കളുടെ വാക്കു കേട്ടിട്ടാണല്ലൊ കാസി അവരെ നിർദ്ദയം ദ്രോഹിച്ചിരുന്നതു്. അവർ ആ കാസിയെ ശിക്ഷിപ്പാനാണല്ലൊ ഈ ഘോഷയാത്രക്കു് പുറപ്പെട്ടതു്. ഇതോർത്തവരിൽ ചിലർ മരക്കൊമ്പുകൾ ആയുധങ്ങളായിക്കയ്യിൽ ഒടിച്ചുപിടിച്ചു. എന്നാൽ കാസി എവിടെയായിരുന്നു? അവരുടെ അപ്പോഴത്തെ ഉന്മത്താവസ്ഥയിൽ അയാൾ അവരുടെ പുരോഭാഗത്തുണ്ടെന്നാവർ കരുതി, ആയുധങ്ങൾകൊണ്ടു അടിക്കുവാൻ തുടങ്ങി. പക്ഷെ ആ അടികളെല്ലാം വ്യർത്ഥമായി ഭൂമിയിൽ കൊണ്ടതേയുള്ളു. മറ്റു ചിലർ ഇതുപോലെതന്നെ ഭക്തന്മാരുടെ ശത്രുക്കളെ കയ്യിലും കാലിലും പിടിച്ചുകെട്ടി ഭഗവാന്റെ മുമ്പിലേക്കു് കൊണ്ടുവരുകയാണെന്നു വിചാരിച്ചു.

ഭക്തന്മാരിൽ ഭൂരിപക്ഷവും കാസിയേയും, അവരുടെ ശത്രുക്കളേയും തീരെ മറന്നു. ഒരു ദൈവികപരമാനന്ദാനുഭൂതിയാൽ, സ്വർഗ്ഗത്തിൽ സർവ്വശക്തനായ ജഗൽപിതാവിന്റെ കരുണാപൂർവ്വമായ രക്ഷയിലാണു് തങ്ങൾ എന്നു് അവർക്കു തോന്നി. അവർ അപ്പോൾ മഹാപ്രേമത്തിന്നധീനരായിരുന്നു. ഒരാളോടൊ ഒരു വസ്തുവിനോടൊ അല്ല;

സർവ്വചരാചരങ്ങളോടും ആ ഭക്തന്മാക്ക് പ്രേമം തോന്നി. ഈ പ്രേമം കാസിയോടും മറ്റുമുള്ള ദ്വേഷത്തെ അവരുടെ മനസ്സുകളിൽനിന്നും നിഷ്കാസനം ചെയ്തു.

ജനബാഹുല്യം വളരെയധികമുണ്ടായിരുന്നു. ഭജന സംഘങ്ങളും അനേകം ഉണ്ടായിരുന്നു. അവർ പാടിയിരുന്ന കീർത്തനങ്ങളുടെ അർത്ഥം ഇപ്രകാരമായിരുന്നു. "നന്ദപുത്രൻ (ശ്രീകൃഷ്ണൻ) മുരളിയും വനമാലയും ധരിച്ച് നവദ്വീപിൽ പ്രത്യക്ഷനായിട്ടുണ്ട്." വേറൊന്ന് "നമുക്ക് ഹരേരാമാ! എന്നു കീർത്തനം ചെയ്യാം! ഭഗവന്നാമം നവദ്വീപിലെ ഓരോ പൌരന്റേയും ഗൃഹത്തിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്."

സങ്കീർത്തനത്താൽ മതിമറന്ന ഒരു ഭക്തൻ, നിമായിയാണ് താനെന്നു കരുതി. പക്ഷേ ആരും അതിൽ ശ്രദ്ധിക്കുന്നില്ലെന്നുകണ്ട് ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു. "നിങ്ങൾ എവിടേക്കു പോകുന്നു? നിങ്ങൾ നിമായിപണ്ഡിതനെ അന്വേഷിച്ചു പോകുകയാണോ? ഇതാ ഞാൻ ശ്രീകൃഷ്ണൻ തന്നെയാണ്, ലോകത്തിലുള്ള എല്ലാവരേയും രക്ഷിക്കുവാൻ വന്നിരിക്കുന്നു." എന്നും പറഞ്ഞുകൊണ്ട് ആ ഭക്തൻ നൃത്തം ചെയ്തു.

അലൌകികങ്ങളായ പലേ അത്ഭുതസംഭവങ്ങളും ഇതിനിടക്കുണ്ടായിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ദൈവികമായ പലേ ദൃശ്യങ്ങളും, ദേവസ്ത്രീകളുടെ നൃത്തവും, സ്വർഗ്ഗീയങ്ങളായ പലേ രംഗങ്ങളും ഭക്തന്മാർ കണ്ടാനന്ദിച്ചു. സംഗീതം പഠിച്ചിട്ടേ ഇല്ലാത്ത ചില ഭക്തന്മാർ മധുരമായി ഗാനം ചെയ്തു. ചിലർ അപരിചിതങ്ങളായ ഭാഷകളിൽ സംസാരിച്ചുതുടങ്ങി. ഭഗവാനാകട്ടെ പരമാനന്ദമൂർത്തിയായി നൃത്തം ചെയ്തുകൊണ്ട് കാസിയുടെ ഗൃഹത്തിലേക്കുള്ള വഴിയിലേക്ക് തിരിഞ്ഞു!

മുൻപ്രസ്താവിച്ചപോലെ, അവരിൽ മിക്കവരും കാസിയുടെ കഥതന്നെ വിസ്മരിച്ചിരുന്നു. മുസൽമാനാക

യാൽ അയാൾ നഗരത്തിന്നു് പുറത്താണു് താമസിച്ചിരുന്നതു്. ഭഗവാൻ ആ വഴിക്കു തിരിഞ്ഞതു്, മുസൽമാനായിരിക്കെ, ഹരികീർത്തനം കണ്ണുശൂലമായി ക്കരുതിയിരുന്ന കാസിയുടെ ഗൃഹത്തിൽ പോകുവാൻവേണ്ടിത്തന്നെയായിരിക്കുമെന്നു്, പെട്ടെന്നു, ഭക്തന്മാക്കെല്ലാവക്കും ഓർമ്മവന്നു. ഈവിധം ആലംബലത്തോടുകൂടി അയാളുടെ ഗൃഹത്തിൽ പോകുക എന്നുള്ളതു് അയാളുമായി ഏറ്റുമുട്ടുവാൻതന്നോയുള്ള യാത്രയായിരുന്നു. ഭഗവാൻ ആനന്ദനൃത്തം ചെയ്യുകയായിരുന്നുവങ്കിലും, ആ ഘോഷയാത്രയുടെ മുഖ്യ ഉദ്ദേശം ഭഗവാൻ വിസ്മരിച്ചിട്ടില്ലെന്നു അപ്പോഴാണു് എല്ലാവക്കും മനസ്സിലായതു്.

ഭഗവൽപ്രേമത്താൽ നൃത്തം ചെയ്യുന്ന ഗൌരാംഗന്റെ മോഹനരൂപം ഏവരുടേയും, ഹൃദയങ്ങളെ പരിശുദ്ധമാക്കിത്തീർക്കുകയും, ആ ആകർഷണീയമായ ലാവണ്യനിധിയോടു് അവക്കു് അനിർവ്വചനീയമായ പ്രേമം ഉദിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. എത്ര കഠിനഹൃദയനേയും ആ ദിവ്യദർശനം പരിശുദ്ധഹൃദയനാക്കാതിരിക്കയില്ല. അവിശ്വാസികനും ഭഗവാനെ ദൂഷിച്ചിരുന്നതു് ഭഗവൽക്കരുണയുടെ യാഥാർത്ഥ്യം അറിയാതേയാണു്. അവരും ഭഗവൽസമീപം പ്രാപിച്ചു് സംഗതിയുടെ വാസ്തവം മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നുവെങ്കിൽ പ്രേമപൂർവ്വം ഭഗവൽപാദങ്ങളിലഭയം പ്രാപിക്കുമായിരുന്നു. പക്ഷെ അവർ ഒന്നും മനസ്സിലാക്കാതെ ഭഗവാനേയും ഭക്തന്മാരേയും അപഹസിക്കയാണു് ചെയ്തതു്. ജനോന്മാദകാരിയായ മായയ്ക്കധീനരായി, ഇരുപത്തിനാലുവയസ്സു മാത്രം പ്രായമുള്ള ഈ യുവാവു് കുറച്ചു് മാസങ്ങൾ കൊണ്ടു് ഇത്രയധികം അനുചരന്മാരെ സ്വാധീനിച്ചതെങ്ങിനെയാണെന്നു് അന്വേഷിക്കുവാൻ അവക്കു് തോന്നിയില്ല. അനുചരന്മാരിൽ മിക്കവരും വിദ്വാന്മാരും ആയിരുന്നു. അവർ അതു് അന്വേഷിച്ചിരുന്നുവെങ്കിൽ, ഭഗവൽപാദഭക്തന്മാരായി ഭവിപ്പാനവരെ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നതിന്നു് പലേ തെളിവുകളും കാണുമാ

യിരുന്നു. ഭഗവാനെ നിഗ്ഗ്രഹം വെറുത്തിരുന്നവർക്ക് ഈ നഗര സങ്കീർത്തനം, ഭഗവാനെ സ്വനേത്രങ്ങളാൽത്തന്നെ സന്ദർശിക്കുവാനവസരം ഉണ്ടാക്കുകയാൽ, ദർശനമാത്രത്താൽ അവരുടെ ദ്വേഷം നശിക്കുകയും, അവരിൽ ചിലർ ഭഗവൽപാദങ്ങളിൽ ശരണം പ്രാപിക്കുകയും ചെയ്തു.

അവക്കിപ്പോഴത്തെ ഈ സ്ഥിതിഗതികൾ അത്ര പിടിച്ചില്ല. അവർ കാസിയുടെ ഗൃഹദ്വാരത്തിൽ വെച്ചു രക്തവർഷം ഉണ്ടാകുമെന്നു ഭയന്നു. അതിന്നവക്ക് മോഹമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അനേകായിരം ആയുധപാണികളായ മുസൽമാൻപട്ടാളക്കാരും, നിരായുധരായ ഹിന്ദുക്കളുംതമ്മിലുള്ള യുദ്ധത്തിന്റെ പരിണാമം ഹിന്ദുക്കളുടെ ക്ഷുദ്രക്കുലയായിരിക്കുമെന്നവർ തീർച്ചയാക്കി. അത്ഭുതമൊന്നുമല്ല, ഈ ഭജനസംഘത്തിൽ, അവരുടെ ബന്ധുക്കളും സുഹൃത്തുക്കളുമായി എത്രയോ പേരുണ്ടായിരുന്നു. ഭഗവാനോടവക്കുണ്ടായിരുന്ന ദ്വേഷം നിഗ്ഗ്രഹം നശിച്ചതിനാൽ ഭഗവാന്റെ യാഥാർത്ഥ മഹിമയെ അവക്ക് മനസ്സിലാക്കാൻ സാധിച്ചുതുടങ്ങി. അമാനുഷികമഹിമയോടും, അനുപമഭക്തിവൈഭവത്തോടുംകൂടിയ അദ്ദേഹത്തെ എതിർക്കുന്നതു് ദൈവദ്രോഹമാകുമെന്നവർക്കുതോന്നി. നിമായി ഭക്തിവൈഭവത്തിന്നധീനനാണെന്നും, ഈ അലൌകികമഹിമയാണദ്ദേഹത്തെ നയിക്കുന്നതെന്നും, കാസിയോടു പ്രതികാരം ചോദിക്കേണമെന്നുള്ളതു് ലൌകികചിന്തയല്ലാ എന്നും അവക്ക് മനസ്സിലായി. ചുരുക്കത്തിൽ ഈ വിദ്വാനും, സുന്ദരനും, മഹാത്മാവുമായ യുവാവു് മൃത്യുവക്ത്രത്തിലേക്ക് പ്രയാണം ചെയ്തയാണെന്നും ഈ ആപത്തിന്നു് മുഖ്യകാരണം തങ്ങളാണെന്നും അവക്ക് ബോദ്ധ്യംവന്നതോടുകൂടി, പശ്ചാത്താപത്തോടുകൂടിയ അവരുടെ ചിന്ത ഈ ആപത്തിൽനിന്നും നിമായിയെ രക്ഷിക്കേണ്ടതെങ്ങിനെയാണെന്നായി!

വാസ്തവത്തിൽ ഭഗവാന്റെ ഈ യാത്ര വളരെ ആപൽക്കരംതന്നെയായിരുന്നു. ഒരുക്കൂട്ടം ഉന്മത്തന്മാരും,

നിരായുധരുമായ അനാചരന്മാരോടുകൂടി നിർദ്ദയന്മാരും, അവിശ്വാസികളെ നശിപ്പിക്കുന്നതു് അവരവരുടെ മോക്ഷമാർഗ്ഗമായി വിശ്വസിച്ചുവന്ന മതഭ്രാന്തന്മാരും, പ്രകൃത്യാ ക്രൂരന്മാരും തീക്ഷ്ണശസ്ത്രങ്ങളെ ധരിച്ചിരുന്നവരുമായ പടയാളികളോടു ഏറ്റുമുട്ടുവാനാണു് ഭഗവാന്റെ പുറപ്പാടു്. ഭഗവൽഭക്തന്മാരുടെ ദൃഢവിശ്വാസത്തിന്നു് ഇതൊരു നല്ല പരീക്ഷയായിരുന്നു. പക്ഷെ ഭക്തന്മാരിൽ ഒരാളും പിന്മാറിയില്ല. നിരായുധന്മാരായിട്ടും അവർ ഓരോരുത്തരും ധൈര്യസമേതം വേണ്ടിവന്നാൽ മരിക്കുവാൻകൂടി തയ്യാറായി ഭഗവാനെ അനുഗമിച്ചു.

ഭഗവാൻ കാസിയുടെ ഗൃഹത്തിലേക്കുള്ള മാർഗ്ഗത്തിലേക്കു് പ്രവേശിച്ച ഉടനേതന്നെ ഭക്തന്മാക്കു് ഭഗവാന്റെ ലക്ഷ്യം കാസിയുടെ വസതിയാണെന്നു മനസ്സിലായി. ഉടനെതന്നെ ഭക്ത്യുദ്രേകത്താൽ മൂടുവാക്കപ്പെട്ടിരുന്ന അവരുടെ ഹൃദയംതന്നെ കാസിയുടെ നേരെ രോഷാകുലമായിത്തീർന്നു. അവർ ഉടനെ "കാസിയുടെ നേരെ!" എന്നാർത്തുവിളിച്ചുതുടങ്ങി. അവരുടെ ഹൃദയങ്ങൾ വികാരാധീനങ്ങളാകയാൽ ഒരു വികാരത്തെ പുറത്തുതള്ളി മറെറാരു വികാരത്തിന്നു് ആ പരിഭ്രാന്തഹൃദയങ്ങളിൽ ആധിപത്യം ലഭിക്കുവാൻ വിഷമമുണ്ടായില്ല. കാസിയുടെ പ്രവൃത്തിയേപ്പററി അവക്കു് വളരെ കോപമുണ്ടായിരുന്നു. അതിനാൽ "മാർ കാസി!" (കസിയെ അടിക്കുക) എന്നനേകായിരം പേർ ഒരേസമയത്തു് ഉച്ചത്തിൽ ആർത്തുവിളിച്ചു.

കാസിക്കു് ഈ സംഭവങ്ങളെപ്പററി ഒരു അറിവുമില്ലാത്തതിനാൽ, അയാൾ ഈ അനേകായിരം ആളുകളുടെ ഒരുമിച്ചുള്ള ആക്രമണത്തിന്നു് മൻകൂട്ടിത്തയ്യാറായിരുന്നില്ല. കാസിയെ കീർത്തനം നിർത്തൽ ചെയ്വാൻ പ്രേരിപ്പിച്ചവക്കും അവസാനനിമിഷംവരെ നിമായിപണ്ഡിതൻ വാസ്തവത്തിൽ ആ നഗരത്തിന്റെ ഭരണാധികാരിയായിരുന്ന കാസിയുടെ

കല്പന അയാളുടെ ഗൃഹത്തിൽത്തന്നെ ചെന്ന് നിരസിക്ക മെന്ന കരുതിയിരുന്നില്ല. എന്നാൽ ഭഗവാനതിനുള്ള ഒരു ക്കങ്ങളെല്ലാം അലൌകികമായവിധത്തിൽ കുറച്ചു നാഴിക കംകൊണ്ടു നിവ്വഹിക്കയും ചെയ്തിരുന്നു. ഈ അല്പസമയം കൊണ്ടു് ആ വിശാലമായ നഗരം എങ്ങിനെ പ്രദീപ്തമാക്ക പ്പെട്ടു? അതിന്നാരാണു് ഗൃഹസ്ഥന്മാരെ പ്രേരിപ്പിച്ചതു്? ആരും അവക്കൊരുപദേശവും കൊടുത്തിരുന്നില്ലെങ്കിൽ, ഏതൊരദൃശ്യശക്തിയുടെ പ്രേരണയാലാണവർ അപ്രകാരം ചെയ്തതു്? എന്തുകൊണ്ടു് ജനങ്ങൾ ഈ പ്രേരണയെ ഐക കണ്ഠ്യേന അനുസരിച്ചു? എന്തുകൊണ്ടാണു് സർവ്വഗൃഹദ്വാര ങ്ങളും അലങ്കരിക്കപ്പെട്ടതു്? ഭഗവാന്റെ കഠിനശത്രുക്കൾക്ക് ക്രൂടി അപ്രകാരം ചെയ്യാൻ തോന്നിയതെങ്ങിനെ? മുൻകരു തലൊന്നും ആരും ചെയ്തിരുന്നില്ല. അന്നു പ്രഭാതത്തിൽ കുറച്ചു ഭക്തന്മാർ മാത്രമെ കാസിയുടെ ഉപദ്രവത്തെ ഭഗ വാനെ അറിയിക്കുവാൻ പോയിരുന്നുള്ളൂ. ഭഗവാനാകട്ടെ, അന്നു രാത്രി താൻ നഗരത്തിൽ പരസ്യമായി ഒരു സങ്കീ ർത്തനസംഘത്തെ നയിക്കുമെന്നും ആ ഭക്തന്മാരോടും നിത്യാ നന്ദനോടും ഈ വിവരം നഗരത്തിന്റെ നാനാഭാഗങ്ങളിലും പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുവാനും പറഞ്ഞു. ഇത്രമാത്രമെ ഭഗവാൻ ചെയ്തിരുന്നുള്ളൂ. പിന്നീടുണ്ടായിരുന്ന ചുരുങ്ങിയ സമയം കൊണ്ടു് ഇത്രവളരെ ജനങ്ങൾ വിളക്കുകളുംകൊണ്ടു് ഭഗവൽ പാർശ്വത്തിലെത്തിച്ചേർന്നതെങ്ങിനെ? ഇതിന്നുപുറമെ, ഇത്ര യും ജനങ്ങൾ അവരുടെ ജീവനെ തൃണവൽഗണിച്ചു് നിരാ യുധരായി കാസിയുടെ പടയാളികളോടു നേരിടുവാൻ മൈയ്യപ്പെട്ടതെങ്ങിനെ? ഒരു പുരുഷനും വീടുകളിൽ ബാക്കി ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ആരും ഒഴികഴിവു പറഞ്ഞു പിന്മാറിയും ഇല്ല. ഭഗവാനു് അമാനുഷികമായ ശക്തി ഉണ്ടായിരുന്നു വെന്നും, ആ അമാനുഷികശക്തിപ്രഭാവത്താലാണിപ്രകാര മെല്ലാം സംഭവിച്ചതെന്നും ഇതുകൊണ്ടു് തീർച്ചയാക്കാമെന്നു് ചൈതന്യഭാഗവതത്തിൽ പറയുന്നു.

രാത്രി ഏകദേശം ഒമ്പതു് മണിയായപ്പോഴക്കും ഭഗവാൻ കാസിയുടെ ഗൃഹത്തിനരികിലെത്തി. അപ്പോഴെ, അയാൾ ശബ്ദങ്ങളെല്ലാം കേട്ടുള്ളൂ. അതെന്താണെന്നറിവാൻവേണ്ടി അയാൾ പുറത്തുവന്നു. നഗരം മുഴുവൻ വിളക്കുകളാൽ പ്രകാശിപ്പിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതായി അയാൾ കണ്ടു. ആരോ ഒരാൾ ഒരു വമ്പിച്ച ഘോഷയാത്രയെ നയിക്കുകയാണെന്നയാൾക്കു മനസ്സിലായി. ഏതൊ ഒരു ധനികന്റെ വിവാഹഘോഷയാത്രയായിരിക്കുമെന്നു കരുതി, അതിന്റെ ശരിയായ കാരണമറിവാൻ ഉൽക്കണ്ഠിതനായ അയാൾ തന്റെ അനുചരന്മാരോടു് അതെന്താണെന്നന്വേഷിച്ചു വരുവാൻ പറഞ്ഞയച്ചു. അവർ വേഗം പുറപ്പെട്ടു. പക്ഷെ, തിരിച്ചുവരുകയുണ്ടായില്ല.

ആ ഘോഷയാത്ര നിശ്ശബ്ദം കാസിയുടെ ഗൃഹമെത്തി. അതടുത്തുവന്നപ്പോഴാണു് അതൊരു സങ്കീർത്തനസംഘമായിരിക്കാമെന്നയാൾക്കു തോന്നിയതു്. മൃദംഗത്തിന്റേയും കുഴിത്താളങ്ങളുടേയും ശബ്ദം വ്യക്തമായിക്കേൾക്കാമായിരുന്നു. സങ്കീർത്തനധ്വനികളും കുറേശ കേൾക്കാമായിരുന്നു. അതറിഞ്ഞപ്പോൾ കാസി കുപിതനായിത്തീർന്നു. അയാൾ അനുചരന്മാരോടു കല്പിച്ചു. "ഈ ശബ്ദങ്ങൾകൊണ്ടു്, അതൊരു സങ്കീർത്തനസംഘമാണെന്നും, നിമായിപണ്ഡിതന്റെ അനുചന്മാരാണെന്നും മനസ്സിലാകുന്നില്ലെ? എന്റെ ഈ ശങ്ക ശരിയാണെങ്കിൽ തീച്ചയായും ഈ രാത്രികൊണ്ടു് ഈ പുതിയ വൈഷ്ണവരെ ഞാൻ നശിപ്പിക്കും. എന്തൊരന്യായമാണിതു്! അവരെന്റെ അടുക്കലേക്കു് വരുകയാണെന്നതോന്നുന്നു. ആയുധപാണികളായിച്ചെന്നു്, സാധിക്കുന്നിടത്തോളംപേരെ പിടിച്ചു് ഇവിടെ കൊണ്ടുവരുവിൻ; ആ നിമായിപണ്ഡിതനെത്തന്നെ പിടിച്ചുകൊണ്ടുവരുക!"

കുറെ പടയാളികൾ ഉടനെതന്നെ, ആ കല്പന നിറവേറ്റുവാൻ ഓടിപ്പോയി. നിമിഷംപ്രതി സങ്കീർത്തനധ്വനി

നിലക്കുമെന്നു് കാസി കാത്തിരുന്നു. പക്ഷെ അതു തുടർന്നുകൊണ്ടുതന്നെ ഇരുന്നു. അല്പാ! സങ്കീർത്തനധ്വനി ക്രൂടിവരികയാണുണ്ടായതു്. ഉടനെതന്നെ കാസിയുടെ ഗൃഹത്തിൽ അയാളെ കണ്ടുമുട്ടുവാൻതന്നെയാണു് അവർ വരുന്നതെന്നയാൾക്കു് തീച്ചയായി.

ഈ ചിന്ത കാസിയുടെ രോഷത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കയും, അയാളെക്കുറച്ചു് ഭയപ്പെടുത്തുകയുംകൂടി ചെയ്തു. ആ ഘോഷയാത്രയിൽ നിരവധി ജനങ്ങൾ പങ്കെടുക്കുന്നുണ്ടെന്നു അയാൾ മനസ്സിലാക്കി. "അയാളുടെ സമീപത്തിൽനിന്നും ഒഴിഞ്ഞുപോകുന്നതിനുപകരം അവർ അയാളുടെ ഗൃഹത്തിലേക്കുതന്നെയാണല്ലൊ വരുന്നതു്! ഈ ഭക്തന്മാരുടെ ഗതിയെ നിരോധിപ്പാൻ എന്തുകൊണ്ടാണു് തന്റെ പടയാളികൾക്കു് സാധിക്കാഞ്ഞതു്? ഒരുപക്ഷെ തന്റെ സൈന്യങ്ങളെക്കാൾ കൂടുതൽ ഭക്തന്മാരുണ്ടായിരുന്നതുകൊണ്ടു് അവർ പരാജിതരാക്കപ്പെട്ടിരിക്കാം". ഇങ്ങിനെയെല്ലാം ചിന്തിച്ചുകൊണ്ടയാൾ സ്വാനുചരന്മാരുടെ സഹായത്തിന്നായി അവിടെയുണ്ടായിരുന്ന ബാക്കി സൈന്യങ്ങളെ എല്ലാവരെയും പറഞ്ഞയച്ചു. ഉടനെ സങ്കീർത്തനധ്വനി കേൾക്കാതെയാകുമെന്നും, ഭക്തന്മാരുടെ ഭജനക്കു് പകരം, പട്ടാളക്കാരാൽ മുറിവേല്പിക്കപ്പെട്ടവരുടെയും, പിടിച്ചുകെട്ടപ്പെട്ടവരുടേയും ദീനരോദനങ്ങൾ തൽസ്ഥാനത്തു് ശ്രവിക്കുമെന്നും അയാൾ പ്രതീക്ഷിച്ചു. പക്ഷെ അയാളുടെ ആശ നിരാശയായി പരിണമിച്ചു. സങ്കീർത്തനധ്വനി, അത്യുച്ചത്തിൽ മുഴങ്ങുകയും, വലുതായ ലഹളയുടെ ശബ്ദം കേട്ടു തുടങ്ങുകയും ചെയ്തു. ക്രമേണ അവർ എന്തുപറഞ്ഞാണു് നിലവിളിക്കുന്നതെന്നയാൾ വ്യക്തമായി കേട്ടു. അവർ സ്വരക്ഷത്തേയാണു് ആവശ്യപ്പെടുന്നതെന്നു "മാർ കാസി" എന്നുള്ള അവരുടെ അലച്ചയിൽനിന്നും അയാൾക്കു് മനസ്സിലായി. അല്പനിമിഷങ്ങൾകൊണ്ടു് തന്നെയും വസതിയേയും അനേകായിരം ജനങ്ങൾ വളഞ്ഞിരിക്കുന്നതായി അയാൾ കണ്ടു.

കാസി ആദ്യം അയച്ച കുറച്ചു പട്ടാളക്കാർ ഘോഷയാത്ര കാസിയുടെ വസതിയിൽനിന്നും കുറെ ദൂരെയാണെന്നു കണ്ടു് അതിനെപ്പറ്റി സൂക്ഷ്മവിവരങ്ങളറിവാനായി ആ ദിക്കിലേക്കു് ചെന്നു. അവർ ക്രമേണ ആ ജനക്കൂട്ടത്തിൽപ്പെട്ടു് ഓരോരുത്തരും അവരുടെ കൂട്ടുകാരെ വിട്ടു് ഓരോ ഭാഗത്തായി ആ ജനപ്രവാഹത്തിനുള്ളിൽ പുറത്തേക്കു കടക്കുവാൻ കഴിയാതെ പെട്ടുപോയി. ഈ ഹിന്ദുക്കൾ അവരുടെ യജമാനനെ ശിക്ഷിക്കുവാനാണു് പുറപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതെന്നവർ മനസ്സിലാക്കി. പക്ഷേ അവക്കൊന്നും ചെയ്യാൻ സാധിച്ചില്ല. ഒരു ഹിന്ദുവിനേയും മുസൽമാനേയും എളുപ്പത്തിൽ തിരിച്ചറിയാമായിരുന്നു. മുസൽമാൻമാർ മുഖക്ഷൌരം ചെയ്യാറില്ല. ഹിന്ദുക്കൾ നേരെമറിച്ചു മുഖക്ഷൌരം ചെയ്യാറുണ്ടു്. അതുകൊണ്ടു് കാസിയുടെ അനുചരന്മാക്കു് അവരാരാണെന്നുള്ള വസ്തുത മറച്ചുവെക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. പക്ഷേ ആ തിരക്കിൽ അവരെപ്പറ്റി ഭക്തന്മാരും ശ്രദ്ധവെച്ചില്ല.

ആയുധപാണികളായ ഭടന്മാർ വീണ്ടും വന്നപ്പോൾ അവരും ഇതേവിധത്തിൽ നിസ്സഹായരായിപ്പോയി. ഭജനക്കു് ജനങ്ങൾ പിന്നെയും നാനാഭാഗങ്ങളിൽനിന്നും വന്നുകൂട്ടുന്നുണ്ടായിരുന്നു. നിരായുധരായ ഹിന്ദുക്കളിൽനിന്നും വലിയ എതിർപ്പൊന്നുമുണ്ടാകയില്ലെന്നു കരുതിയിരുന്ന അവരും യുദ്ധത്തിനു് സന്നദ്ധരായിട്ടല്ല വന്നിരുന്നതു്. തൽഫലമായി അതിവേഗത്തിൽ അവർ ഓരോരുത്തരും, കൂട്ടം പിരിഞ്ഞു് ഓരോ ദിക്കിൽ ആയിത്തീർന്നതിനാൽ, അവക്കു് കൂട്ടത്തോടെ ഭക്തന്മാരെ എതിർക്കുവാൻ സാധിച്ചില്ല. അവരും ആ ജനക്കൂട്ടത്തിൽപ്പെട്ടു് പുറത്തുകടക്കുവാൻ കഴിയാതെ ആ ഘോഷയാത്രയുടെ ഗതിയോടൊപ്പം പ്രയാണം ചെയ്തു.

മൂന്നാമതു് വന്ന ഭടന്മാർ ക്രുദ്ധരായ ഹിന്ദുക്കളുടെ സംഖ്യ അവരെ തോല്പിക്കുവാൻ മതിയായതാണെന്നറിഞ്ഞു്

ഓടിരക്ഷപ്പെടുവാൻ ശ്രമിച്ചു. പക്ഷെ അവരുടെ മാർഗ്ഗവും അപ്പോഴെക്കും നിരോധിക്കപ്പെട്ടുകഴിഞ്ഞു. അവക്ക് ഒളിക്കുവാനും തരമില്ലാത്തതിനാൽ, പരിഭ്രാന്തരായ അവരെ ഓരോരുത്തരെ ഓരോ ദിക്കിലായി അങ്ങും ഇങ്ങും കാണപ്പെട്ടു. അവർ ആയുധങ്ങൾ വലിച്ചെറിഞ്ഞിരുന്നതുകൊണ്ടും, കാസിയുടെ ഭടന്മാരാണൊ അല്ലയൊ എന്നുള്ള ശങ്കകൊണ്ടും ഭഗവൽകല്പന ക്രൂടാതെ ഒന്നും പ്രവർത്തിക്കാൻ അഫ്തയില്ലാത്തതിനാൽ ഭക്തന്മാരവരെ ഒന്നും ചെയ്തില്ല.

കാസിയുടെ ഗൃഹം ഹിന്ദുക്കൾ വളയുകയും, നാലുപുറത്തുനിന്നും "മാർ! മാർ!" എന്നുള്ള മുറവിളി കേൾക്കയും ചെയ്തപ്പോൾ അയാൾ അന്തഃപുരത്തിൽ പ്രവേശിച്ച് വേണ്ടിവന്നാൽ തന്റെ ജീവനെ ഉപേക്ഷിച്ചും സ്വഗൃഹത്തിലെ സ്ത്രീകളെ രക്ഷിക്കുകതന്നെ എന്ന നിശ്ചയിച്ചു. ആ ജനക്കൂട്ടം അയാളുടെ പടികടന്നു വീടിന്റെ മുറ്റത്തെത്തി. അവരിൽ ചിലർ അയാളുടെ ചില ചെറുമന്ദിരങ്ങൾ കുത്തിപ്പൊളിച്ചു തുടങ്ങി. ചിലർ തോട്ടത്തിലെ പുഷ്പങ്ങൾ പറിച്ചു കണ്ണങ്ങളിൽ ധരിച്ചു നൃത്തം ചെയ്തു. ചിലർ കണ്ടതെല്ലാം നശിപ്പിച്ചു തുടങ്ങി.

എന്നാൽ വൈഷ്ണവക്കുചിതമായ ഈ പ്രവൃത്തികൾ ഭഗവാന്റെ ആവിർഭാവത്താൽ നിർത്തപ്പെട്ടു. ആ ഭജനസംഘത്തിന്റെ മുമ്പിലുണ്ടായിരുന്ന ആലോചനാരഹിതരായ ചിലർ ആണ് അവരാൽ കഴിയുന്നതെല്ലാം നശിപ്പിച്ചിരുന്നതു്. അവരുടെ പ്രവൃത്തി ഭഗവാനെ പ്രീതിപ്പെടുത്തുമെന്നാണവർ കരുതിയതു്. പക്ഷെ ഭഗവാനവരുടെ പ്രവൃത്തികൾ കണ്ടപ്പോൾ അവയുടെ ഗർഹണീയതയെ അവരെ മനസ്സിലാക്കി. നിശ്ശബ്ദതയും ശാന്തതയും കൈക്കൊള്ളുവാനുള്ള ഭഗവാന്റെ കല്പന നിമിഷമാത്രത്താൽ ജനങ്ങൾക്കിടയിൽ പരക്കുകയും ഉടൻതന്നെ, എതിരില്ലാതെയും, പ്രസന്നതയോടെയും, കാസിയോടുള്ള വൈരം മറന്നു് അവർ മൌനമവലംബിക്കയും ചെയ്തു.

കാസി എവിടെയാണെന്ന് ഭഗവാനന്വേഷിച്ചു. സപരികുടുംബത്തേയും തന്നെയും രക്ഷിപ്പാനായി അയാൾ അന്തഃപുരത്തിൽ പ്രവേശിച്ചിരിക്കുന്നതായറിഞ്ഞു. ഭഗവാൻ ഉടൻതന്നെ കാസിക്കു ചിരപരിചിതന്മാരായ ചില പ്രധാന പൌരന്മാരെ, കാസി ഉടൻതന്നെ പുറത്തേക്കു വരണമെന്നും അയാൾക്കൊരു ഭയത്തിന്നുമവകാശമില്ല എന്നും ഉള്ള സന്ദേശവും കൊടുത്തു്, അയാളുടെ സമീപത്തേക്കയച്ചു.

ഈ സമാധാനകരമായ സന്ദേശം കാസിയുടെ പരിഭ്രമം കുറക്കുകയും, ഭയത്തിന്നൊരവകാശവുമില്ലെന്നു് അയാളെ ബോദ്ധ്യപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. അയാളുടെ അടുക്കലേക്കു വന്നവരുടെ വാക്കു വിശ്വസിക്കത്തക്കതാണെന്നയാൾക്കറിയാമായിരുന്നു. തന്റെ ഗൃഹത്തിനു് നാശകരങ്ങളായ പ്രവൃത്തികൾ ചെയ്യുന്നതു് ഭഗവാൻ നിത്തിയതായും കണ്ടു. ഭഗവാനു് തന്റെ നേരെ ദ്വേഷമുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ നിസ്സഹായനായ അയാളെ അന്തഃപുരത്തിൽ കടന്നുചെന്നുപദ്രവിപ്പാൻ ഒരു വിഷമവുമുണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നും അയാൾക്കു മനസ്സിലായതോടുകൂടി, മുഴുവൻ ധൈര്യത്തോടെയല്ലെങ്കിലും കുറച്ചു സമാധാനത്തോടുകൂടി, അയാൾ പുറത്തുവന്നു. അയാൾ ഭഗവാന്റെ പുരോഭാഗത്തുവന്നു് മുഖം താഴ്ത്തി ഒരു കുറ്റക്കാരനെപ്പോലെനിന്നു.

ഭഗവാനല്പം സമയം ഒരിടത്തിരിക്കുകയായിരുന്നു. കാസിയുടെ ആഗമനംകണ്ട ഉടനെ എഴുന്നേറ്റു് അയാളുടെ സ്ഥിതിക്കു് യുക്തമായ നിലയിൽ അയാളെ സ്വാഗതം ചെയ്തു. ഭഗവാൻ ഇരുന്നു. എന്നിട്ടു് കാസിയേയും തന്റെ മുൻപിലിരുപ്പാൻ പ്രേരിപ്പിച്ചു. ശചീദേവിയുടെ അച്ഛനായ നീലാംബരനും ഈ കാസിയും വലിയ സുഹൃത്തുക്കളായിരുന്നു. അവർ തമ്മിൽ ഉള്ള സ്നേഹത്താൽ ബന്ധുക്കളെപ്പോലെയാണു് അന്യോന്യം പെരുമാറിവന്നിരുന്നതു്. കാസി നീലാംബരനെ ചാചാ (ഇളയച്ഛൻ) എന്നാണു് വിളി

ച്ചിരുന്നത്. ഇതു കാസിയെ അമ്മാമാ എന്നു വിളിക്കുവാൻ ഭഗവാനവകാശമുണ്ടാക്കി. ഭഗവാൻ കാസിയോടിപ്രകാരമരുളിച്ചെയ്തു. "അമ്മാമാ! ഞാൻ അങ്ങയുടെ ഗൃഹത്തിലേക്കുവരുമ്പോൾ, ഹൃദയംഗമമായ ഒരു സ്വാഗതം തരാതെ എന്തുകൊണ്ടാണ് ഭവാൻ ഒളിച്ചിരിക്കുന്നത്?"

ഭഗവാന്റെ ഈ സ്നേഹപൂർണ്ണമായ സംബോധന കാസിയെ പൂർണ്ണമായും സമാധാനിപ്പിച്ചു. അയാളും ഉടനെ സ്നേഹത്തോടെ മറുപടി പറഞ്ഞു. "ഹേ ഭാഗിനേയാ! ഞാനങ്ങയോട് അപരാധം പ്രവർത്തിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഭവാനാഗതനായപ്പോൾ, ഭവാന്റെ അനുചരന്മാർ അതിന്ന് പ്രതികാരം ഇച്ഛിച്ചിരുന്നു. അപ്പോൾ അവരുടെ കയ്യിലകപ്പെടാതെ രക്ഷനേടുകയല്ലാതെ ഞാനെന്തു ചെയ്യും? അങ്ങ് എനിക്കു മാപ്പുതന്നിരിക്കയാൽ ഞാൻ നിസ്സങ്കോചം അങ്ങയെ സ്വാഗതം ചെയ്വാൻ വന്നിരിക്കയാണ്."

ഇതു കേട്ടപ്പോൾ ഭഗവാനരുളിച്ചെയ്തു. "ഞാനങ്ങയോടൊരു ചോദ്യം ചോദിക്കട്ടെ; ദയവുചെയ്തു യഥാർത്ഥം പറഞ്ഞാലും. അങ്ങെന്തുകൊണ്ട് ഒരുവിധത്തിലുള്ള ഭഗവൽഭജനമായിരുന്ന എന്റെ സങ്കീർത്തനത്തെ തടഞ്ഞു? അങ്ങക്കതു രുചിക്കുന്നില്ലായിരിക്കാം. പക്ഷെ അനാശാസ്യമായോ, നീചമായോ ഒന്നും ഇല്ലാത്ത ഒരു രീതിയിൽ ഭഗവൽഭജനം ചെയ്വാൻ മറ്റുള്ളവരെ അനുവദിക്കാത്തതെന്തുകൊണ്ടാണ്?"

കാസി മറുപടി പറഞ്ഞു. "അങ്ങയുടെ അഭിപ്രായത്തോട് ഞാൻ പൂർണ്ണമായി യോജിക്കുന്നു. ഉണ്ടായ സംഗതി മുഴുവൻ ഞാൻ പറയാം. പക്ഷെ അങ്ങയെ ഭാഗിനേയാ എന്നു വിളിക്കുവാൻ ഞാൻ ശങ്കിക്കുന്നു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ അങ്ങ് മനുഷ്യനല്ലെന്നും, ഒരു ദിവ്യനാണെന്നും എനിക്കു തോന്നുന്നു."

കാസി ഭഗവാന്റെ മഹിമാപ്രതാപത്തെ ക്കണ്ടിട്ടുണ്ടായിരുന്നില്ല. പക്ഷെ ഭഗവാനെപ്പറ്റി കേട്ടിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ജനങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തെ ഒരു മതപ്രവാചകനായിട്ടല്ല, ഈശാവതാരമായും, ഈശ്വരനായിത്തന്നേയുമാണ് വിശ്വസിച്ചാദരിച്ചുവന്നിരുന്നതെന്നയാൾ കേട്ടിരുന്നു. ഒരു മുസൽമാന്റെനിലയിൽ, നിമായിയുടെ ഈശ്വരത്വത്തിൽ അയാൾ വിശ്വസിച്ചില്ലെന്നു മാത്രമല്ല, അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുയായികളെ ഉപദ്രവിക്കുന്നതിൽ ഒരു സങ്കോചവും അയാൾക്കുണ്ടായുമില്ല. ഭഗവാന്റെ ചില അത്ഭുത ലീലകളും അയാളുടെ ശ്രവണപഥത്തിൽ എത്തിയിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ചില മുസൽമാൻമാരേയും, ഭഗവാനുമായുള്ള സംസർഗ്ഗം, മാനസാന്തരപ്പെടുത്തി ശ്രീകൃഷ്ണഭക്തന്മാരാക്കിയിട്ടുമുണ്ട്. അവരിൽ ചിലർ ശത്രുക്കളുടെ നിലയിൽ ഗൌരാംഗാനുചരന്മാരുടെ സമീപത്തേക്ക് പോയവരാണ്. എന്നാൽ അവർ ഭക്തിയാൽ ആവിഷ്ടന്മാരായാണ് മടങ്ങി വന്നതു്. അവക്ക് ശ്രീകൃഷ്ണനാമമുച്ചരിക്കാതെ നിവൃത്തിയില്ലെന്നായി. കാസിയുടെ മുമ്പിൽ കൊണ്ടുവരപ്പെട്ട അവർ, അവരുടെ ജിഹ്വയെ അവക്ക് നിയന്ത്രിക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നില്ലെന്നും പറഞ്ഞു. ഈ ക്രൂരർ ക്രമേണ ഗൌരാംഗഭക്തന്മാരായിത്തീർന്നു. വാസ്തവസംഗതി, അവരുടെ മനസ്ഥിതിയുടെ മാറ്റം ദേഹത്തിലെ ഓരോ അവയവങ്ങളിൽനിന്നു തുടങ്ങി ഹൃദയത്തോടുകൂടി പരിപൂർണ്ണാവസ്ഥയെ പ്രാപിച്ചതാണ്.

ഇതിന്റെ ഫലമായി കാസിക്ക് നിമായിയോടല്ലാമൊരു ബഹുമാനം തോന്നിത്തുടങ്ങിയതുകൊണ്ടാണ് ഭക്തന്മാരെ കാസി ക്രമേണ ദ്രോഹിക്കാതായതു്. നിമായിയിൽ ബഹുമാനാർഹമായ എന്തൊ ഒരു ശക്തിയുണ്ടെന്നും, തന്മൂലം അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാര്യങ്ങളിലിടപെടാതിരിക്കയാണ് തന്റെ ശക്തിക്കും, പ്രതാപത്തിനും, എന്തുതന്നേയല്ല അനുചരന്മാരുടെ ഇടയിൽ അനുസരണശീലവും, സംതൃപ്തിയുമുളവാക്കുവാനും നല്ലതെന്നയാൾ മനസ്സിലാക്കി.

അപ്പോൾ കാസി മറെറാരു കാരണംകൊണ്ടുകൂടിയാണു് നിമായിയെ ബഹുമാനിച്ചതു്. അയാൾ മൂഗീയശക്തിയുടെ ഒരു പ്രധാന ആരാധകനായിരുന്നു. അതുവരെ ഒരു വിധത്തിലും തൻെറ ശക്തിയോടെതിരിടുവാൻ ശക്തിയില്ലാത്ത, ഒരു സാധുപണ്ഡിതനായി അയാൾ കരുതിയിരുന്ന നിമായി, യഥാർത്ഥത്തിൽ തന്നേക്കാൾ ശക്തിയും ജനസ്വാധീനവുമുള്ള ഒരാളാണെന്നും, അദ്ദേഹത്തിൻെറ അനുചരന്മാർ സ്വാത്മാക്കളെപ്പോലും അദ്ദേഹത്തിനുവേണ്ടി ബലികഴിപ്പാൻ സന്നദ്ധരാണെന്നും കണ്ടപ്പോൾ, കാസിക്കു് നിമായിയോടുള്ള ബഹുമാനം വർദ്ധിച്ചു. അയാൾ പരാജിതനാക്കപ്പെട്ടതിനെ സമ്മതിച്ചു നിമായിയെ പൂർണ്ണമായി ബഹുമാനിച്ചു. കാസിയുടെ ഹൃദയത്തിൽ നിമായി മഹാശക്തിപ്രഭാവങ്ങളുള്ള ഒരു അവതാരമാണെന്നുള്ളതു് തീർച്ചയായി.

ഭഗവാനോടു് സംസാരിക്കുമ്പോൾ മുഖമുയർത്തി ഭഗവാൻെറ മുഖപദ്മത്തെ അയാൾ നല്ലവണ്ണം വീക്ഷിച്ചു. ആ ദർശനം അയാളെ അതിശയിപ്പിച്ചു. തന്നെ ആ സുന്ദര സ്വരൂപനായ അതിഗ്രി, ലാവണ്യാതിശയത്താൽ കീഴടക്കിയതായും സ്വഹൃദയത്തിൽ സ്ഥിരവാസമുറപ്പിച്ചതായും അയാൾക്കു തോന്നി.

കാസി തുടർന്നു; "ഞാൻ അങ്ങയെ എൻെറ ഭാഗിനേയൻെറ നിലയിൽ സംബോധന ചെയ്യാൻ ധൈര്യപ്പെട്ടുന്നില്ല. അതുകൊണ്ടങ്ങയെ "ഗൌർ ഹരി!" എന്നു് അങ്ങയുടെ ഭക്തന്മാരെപ്പോലെത്തന്നെ വിളിക്കുവാനെനിക്കനുമതി തന്നാലും. ഹേ ഗൌർ ഹരെ! സങ്കീർത്തനം തടഞ്ഞതു് എൻെറ കുറ്റം മാത്രമല്ല. നഗരത്തിലെ പ്രധാന ഹിന്ദുക്കൾ അങ്ങക്കും, അങ്ങയുടെ ഭഗവൽഭജനസമ്പ്രദായത്തിനും എതിരായി എൻെറ അടുക്കൽ വന്നു സങ്കടം പറഞ്ഞു. എൻെറ അനുചരന്മാരാകട്ടെ, ഞാൻ ഇതിൽ എന്തെങ്കിലും പ്രവർത്തിക്കാത്തപക്ഷം, എന്നെ ചക്രവർത്തിയുടെ കോപത്തി

ന്നിരയാക്കുമെന്നും പറഞ്ഞുതുടങ്ങി. അവർ എനിക്കെതിരായി ചക്രവർത്തിയോട്ട് ഉണർത്തിപ്പാൻ തയ്യാറായപ്പോഴാണ് ഞാൻ ഇതിന്നു പുറപ്പെട്ടതു്. ഞാൻ കർക്കശമായ വിധത്തിലാണ് തുടങ്ങിയതെങ്കിലും അങ്ങയുടെ ഭഗവൽഭജനത്തിന്നു് ഭഗവൽസഹായമുണ്ടെന്നു മനസ്സിലാക്കിയപ്പോൾ വിരമിക്കയും ചെയ്തു." ഒടുവിൽ സങ്കീർത്തനത്തിന്റെ ദൈവികതയെക്കുറിച്ചു് തനിക്കൊരു സംശയവുമില്ലെന്നും അയാൾ സമ്മതിച്ചു.

കാസിക്കു് ഇനിയും തുടരുവാനസാദ്ധ്യമാകയാൽ അയാൾ നിർത്തി. സംസാരിക്കുമ്പോൾ മനസ്സിൽ കഠിനമായ ക്ഷോഭം അനുഭവമാകുകയാൽ അയാൾക്കു് വ്യക്തമായും, വേണ്ടതുപോലെയും സംസാരിക്കാൻ സാധിച്ചില്ല. തന്റെ മനോവികാരത്തെ അടക്കുവാൻ കഴിയാതെ കാസി ഒരു വിധം പറഞ്ഞു.

"ഈശ്വരൻ ഒന്നേയുള്ളൂ. ഹിന്ദുക്കൾ അദ്ദേഹത്തെ നാരായണനെന്നു വിളിക്കുന്നു. ജനങ്ങൾ അങ്ങു് നാരായണനാണെന്നു പറയുന്നു. അതു് സത്യമാണോ? എന്നെ വഞ്ചിക്കരുതേ!"

ഭഗവാൻ സുമധുരമായി മന്ദസ്മിതം ചെയ്തു. ആ മന്ദസ്മിതം കാണികളുടെ ഹൃദയങ്ങളെ കുളുർപ്പിച്ചു. കാസിയുടെ ചോദ്യത്തിന്നു ഭഗവാനുത്തരമൊന്നും പറഞ്ഞില്ല. പക്ഷെ അയാളുടെ ഒരു വിരൽ പിടിച്ചുകൊണ്ടു് അരുളിച്ചെയ്തു. "അങ്ങു് ഭഗവാന്റെ തിരുനാമങ്ങൾ, ഹരി! കൃഷ്ണ! നാരായണ! എന്നിങ്ങനെ ഉച്ചരിക്കുകയാൽ അങ്ങയുടെ പാതകങ്ങളെല്ലാം ക്ഷമിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു."

ഈ അരുളപ്പാടിന്റെ ഫലം യാദൃച്ഛികമായിരുന്നു. കാസിയുടെ ഹൃദയം അത്യധികം ക്ഷുഭിതമായി. അയാളുടെ കണ്ണുകളിൽനിന്നും ഉള്ള അശ്രുധാരാപ്രവാഹത്താൽ അയാളുടെ താടിമീശ നനഞ്ഞുതുടങ്ങി.

"അതെ! അങ്ങ് ഭഗവാൻതന്നെയാണ്! എന്നെ ക്ഷമിച്ച് സ്വീകരിച്ചാലും! ഞാനൊരു മഹാപാപിയാണ്. അങ്ങയുടെ കരുണയെമാത്രമാണ് ഞാൻ രക്ഷാമാർഗ്ഗമായി ക്കാണുന്നതു്."

ഭഗവാനയാളെത്തടഞ്ഞു. "ഭഗവാന്റെ തിരുനാമങ്ങൾ അങ്ങയെ രക്ഷിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇനി എനിക്കങ്ങയോടൊരപേക്ഷയുണ്ട്. മേലിൽ, ശ്രീകൃഷ്ണകീർത്തനത്തെ തടയാതിരിക്കുക!"

കാസി ആവേശത്തോടെ പറഞ്ഞു. "ഇനി കീർത്തനം തടയുകയൊ? ഞാനതൊരിക്കലും ചെയ്യുകയില്ല. ഇതു് ഞാൻ ചെയ്യാം. എന്റെ പിൻഗാമികൾക്ക് സങ്കീർത്തനത്തെ നിലനിർത്തുവാനായി ഒരു പ്രത്യേക അവകാശം നൽകാം. അവരതിനെതിരായി എന്തെങ്കിലും പ്രവൃത്തിച്ചാൽ അവക്കെന്റെ ശാപവും അനുഭവിക്കേണ്ടിവരും."

കാസി ഇതു പറഞ്ഞ ഉടനെ ഭഗവാൻ എഴുന്നേറ്റ് സങ്കീർത്തനം തുടരുവാൻ കല്പനകൊടുത്തു. കാസി ആ സങ്കീർത്തനത്തെ അനുഗമിപ്പാനിഷ്ടപ്പെട്ടുവെങ്കിലും ഭഗവാനയാളെത്തടഞ്ഞു.

അവിടെനിന്ന ഭഗവാൻ ശ്രീധരന്റെ വീട്ടിൽ ചെന്ന് അവിടെ ഒരിരുമ്പുപാത്രത്തിൽവെച്ചിരുന്ന വെള്ളത്തിൽനിന്ന് ഒരു ഗ്ലാസ് വെള്ളം കുടിച്ചു. ഈ അനുഗ്രഹം ശ്രീധരനെ അത്യധികം കൃതജ്ഞതയുള്ളവനാക്കുകയാൽ ആ ഭക്തൻ ബോധരഹിതനായിപ്പോയി!

പിറേറന്നാൾ കാലത്തു് നഗരം ആകപ്പാടെ ഒരു നവീനപ്രത്യേകതയെ സ്വീകരിച്ചപോലെ കാണപ്പെട്ടു. തലേന്നാൾ ജനക്കൂട്ടം വഴിയിൽക്കണ്ടതെല്ലാം ചവിട്ടി നിരത്തിയിരുന്നതുകൊണ്ടു് രാവിലെ വഴികളെല്ലാം അടിച്ചുവൃത്തിയാക്കിയതുപോലെ കാണപ്പെട്ടു. വഴിയിൽ മുഴുവൻ കുങ്കുമം പൂക്കളും നെല്ലും വിതക്കപ്പെട്ടപോലെയിരുന്നിരുന്നു.

ഇപ്രകാരം ഭഗവാൻ തന്റെ ശത്രുക്കളെയെല്ലാം ജയിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രധാന ശത്രുക്കൾപോലും, ഇതുപോലും മഹാഭക്തനായ ഒരു മഹാൻ ഭൂമിയെ ഇതിനുമുമ്പല കരിച്ചിട്ടില്ലെന്നു ഭക്തിപൂർവ്വം സമ്മതിക്കേണ്ടിവന്നു.

ആ കാസിയുടെ ശവകുടീരം നവദ്വീപിൽ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നു. അതൊരു പുണ്യസ്ഥലമായി വൈഷ്ണവർ ആദരി ച്ചുവരികയും നവദ്വീപിലേക്ക് തീർത്ഥയാത്ര ചെയ്യുന്നവർ ഈ ശവകുടീരത്തേയും സന്ദർശിച്ചു മാനിച്ചുവരികയും ചെയ്യുന്നു.

കാസിയുടെ മൃഗീയക്രൂരത ഭഗവാന്റെ ആദ്ധ്യാത്മിക മാധുര്യത്താൽ കീഴടക്കപ്പെട്ടു. പുഷ്പമാല്യം ഖഡ്ഗത്തെ ജയിച്ചു. ഭഗവാനെങ്ങിനെയാണതു ചെയ്തതു്? കാസിയുടെ ഗൃഹത്തിലേക്ക് അനേകം ജനങ്ങളോടുകൂടിക്കയറിച്ചെന്നു്, ലോകദൃഷ്ട്യാ അയാളുടെ അഹങ്കാരത്തെ ചവിട്ടിത്താഴ്ത്തി. എന്നിട്ടും അയാളുടെ ഹൃദയത്തെ പരിപൂർണ്ണമായി ജയിച്ചു! ദൈവികശക്തിയാലല്ലാതെ ഈവിധമായ മഹനീയ ഫലങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കുവാൻ സാധിക്കുമോ?

പത്തൊമ്പതാമദ്ധ്യായം

ശ്രീവാസന്റെ പുണ്യഗൃഹം.

ശ്രീവാസന്റെ ഗൃഹത്തിലാണു് ഭഗവാൻ തന്റെ യഥാർത്ഥമഹിമയെ ആദ്യമായി പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തിയതു്. അവിടെ വെച്ചാണു ഭഗവാൻ ആദ്യത്തെ സങ്കീർത്തനസം ഘത്തെ രൂപവൽകരിച്ചതു്. പതിവായി ഭഗവാൻ ഭക്ത ന്മാരോടുകൂടി സങ്കീർത്തനം ചെയ്തിരുന്നതും തന്റെ ഗൃഹം വിട്ടാൽ അധികസമയവും കഴിച്ചുകൂട്ടിയിരുന്നതും അവിടെ

ത്തന്നെയാണു്. ഈ പുണ്യഗൃഹത്തിൽ വെച്ചാണു് ശ്രീവാസന്റെ പൌത്രനായ വൃന്ദാവനദാസൻ "ചൈതന്യഭാഗവത"മെന്ന മഹൽഗ്രന്ഥത്തെ രചിച്ചതു്. ഭഗവാനിൽ ഭക്തന്മാക്കുണ്ടായിരുന്ന വിശ്വാസത്തിന്റെ സുദൃഢതയുടെ ചില ഉദാഹരണങ്ങൾ ഈ അദ്ധ്യായത്തിൽ നമ്മൾക്കു വായിക്കാം.

സന്ധ്യാസമയമായിരുന്നു. ഭക്തന്മാർ സങ്കീർത്തനത്തിനായി ശ്രീവാസഗൃഹത്തിലേക്കു യാത്രചെയ്തു. വിളക്കുകൾ കൊളുത്തിയ ഉടനെ ഗൃഹദ്വാരം അടയ്ക്കുമെന്നവക്കറിയാമായിരുന്നതിനാൽ അവർ അതിവേഗം പൊയ്ക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഗൃഹദ്വാരം അടച്ചാൽ പിന്നെ ആക്കവേണ്ടിയും സങ്കീർത്തനമവസാനിച്ചല്ലാതെ തുറക്കുകയുമില്ല. ഭക്തന്മാർ വന്നുചേർന്നു കഴിഞ്ഞ ഉടൻ വാതിലടച്ചു് ഭക്തനായ ഗംഗാദാസൻ കാവലും നിൽക്കും.

സ്ത്രീകൾ ഗൃഹത്തിന്നു പുറത്തുള്ള ഇറയത്തു് കൂട്ടമായിരിക്കുകയാണു പതിവു്. ഭക്തന്മാർ ഭഗവാനെ സ്തുതിച്ചുകൊണ്ടു് ഗൃഹാങ്കണത്തിൽ നൃത്തം ചെയ്യുകയും ചെയ്യും. പക്ഷേ അന്നു വൈകുന്നേരം ഇറയത്തു് സ്ത്രീകളാരുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അവർ പതിവനുസരിച്ചു ഗൃഹത്തിന്റെ പിൻഭാഗത്തുള്ള വാതിലിൽക്കൂടി കടന്നുവന്നപ്പോൾ ഒരു ദുഃഖവാർത്ത അവരെ സങ്കീർത്തനത്തിൽ ചേരുന്നതിൽനിന്നും വിലക്കി. ഭക്തന്മാർ പരമാനന്ദത്തോടെ നൃത്തം ചെയ്യുകയായിരുന്നു. അപ്പോൾ ഒരു വേലക്കാരി പതുക്കെ അവക്കിടയിൽ കടന്നുചെന്നു് നിശ്ശബ്ദമായ സംജ്ഞകൊണ്ടു് ശ്രീവാസനോടു ഗൃഹത്തിനുള്ളിലേക്കു വരുവാനപേക്ഷിച്ചു. ശ്രീവാസൻ ഉടനെ ഭക്തന്മാരെ വിട്ടു ഗൃഹാന്തർഭാഗത്തേക്കു ചെന്നു.

ശ്രീവാസന്റെ ഏകപുത്രനു സുഖക്കേടായിരുന്നു. 'തലയിൽതട്ടി'യാണെന്നു കരുതപ്പെട്ട ആ രോഗം പെട്ടെന്നു് അധികമായതായിക്കാണപ്പെട്ടു. പക്ഷേ ഭക്തന്മാരും ഭഗവാനും സ്വഗൃഹത്തിൽ സങ്കീർത്തനത്തിന്നായി വന്നിരുന്നതി

നാൽ ശ്രീവാസന് അവരുടെ അടുക്കലേക്കു പോകേണ്ടി വന്നു. സപുത്രനെ ബാക്കിയുള്ളവരുടെ ശുശ്രൂഷയിലാക്കി ശ്രീവാസൻ പുറത്തേക്കുപോയി. പുത്രന്റെ രോഗമെന്താണെന്നും, അതിന്റെ ഗൌരവം എത്രയാണെന്നും ശ്രീവാസന്നറിയാമായിരുന്നു. എന്നാൽ ശ്രീവാസന്റെ അപ്പോഴത്തെ മനോഭാവം മറ്റുള്ള ഭക്തന്മാരുടെപോലെതന്നെ അലൌകികവും അസാധാരണവുമായിരുന്നു. പ്രേമസ്വരൂപനായ ഭഗവാൻ എല്ലായ്പ്പോഴും അവരെ കാത്തുരക്ഷിക്കുമെന്നവർ പൂർണ്ണമായി വിശ്വസിച്ചിരുന്നു. ആ ഭഗവാൻതന്നെ ശ്രീഗൌരാംഗസ്വരൂപത്തിൽ അവരുടെ മദ്ധ്യത്തിൽ സന്നിഹിതനായിരുന്നു എന്നും അവക്കു ബോദ്ധ്യമുണ്ടായി. അതുകൊണ്ട് സാധാരണ ജനങ്ങൾ എത്രയോ വിലമതിക്കുന്ന പല കാര്യങ്ങളും നശ്വരങ്ങളും അതുകൊണ്ടു മിത്ഥ്യയുമാണെന്ന് അവർ കരുതിയിരുന്നു. ഭഗവാന്റെ ആശ്രയത്തിൽ അവർ സുരക്ഷിതന്മാരാണെന്ന് തോന്നുകയാൽ ലോകത്തിൽ ഒന്നിനും അവരെ ക്ലേശിപ്പിക്കാൻ സാധിക്കുകയില്ലെന്നും അവർ വിചാരിച്ചു. തന്റെ പുത്രന്റെ നില ആപൽക്കരമാണെന്ന് ശ്രീവാസന് മനസ്സിലായിയെങ്കിലും, അദ്ദേഹമെന്തുചെയ്യും?

അദ്ദേഹം പുത്രനെ വൈദ്യനെക്കൊണ്ടുവന്ന് നോക്കിച്ചു ചികത്സിപ്പിക്കുവാൻ തുടങ്ങി. അപ്പോഴേക്കും സങ്കീർത്തനസംഘം വന്നുചേരുകയാൽ, സപുത്രനെ മാതാവിന്റെയും മറ്റുബന്ധുക്കളുടേയും രക്ഷയിലും, പ്രത്യേകിച്ച് ഭഗവൽപാദങ്ങളിലും സമർപ്പിച്ച് അദ്ദേഹം ഭക്തന്മാരോടുകൂടി കീർത്തനമാരംഭിച്ചു.

അയൽവക്കത്തുള്ള സ്ത്രീകൾ സങ്കീർത്തനം കാണ്മാൻ വന്നപ്പോൾ ശ്രീവാസഗൃഹാന്തർഭാഗത്തെ സ്ഥിതി മനസ്സിലാക്കി കണ്ണീരോടെ മടങ്ങിപ്പോയി. സങ്കീർത്തനം തുടങ്ങിയിട്ടു ഭക്തന്മാർ ആനന്ദമഗ്നരായി നൃത്തംതുടങ്ങിയപ്പോ

ഴാണ് ശ്രീവാസനെ അകത്തേക്കു വിളിച്ചതു്. അദ്ദേഹം അകത്തേക്കു വേഗത്തിൽ വന്നപ്പോൾ സ്വപുത്രന്റെ ആത്മാവു് ശരീരത്തെ വെടിയാറായിട്ടുണ്ടെന്നു മനസ്സിലായി.

തന്റെ പത്നിയുടെയും, ബന്ധുക്കളുടെയും ദുഃഖപൂർവ്വമായ വിലാപമാണ് ശ്രീവാസനെ സ്വാഗതം ചെയ്തതു്! അദ്ദേഹം അപ്പോഴത്തെ സ്വഗൃഹത്തിലെ സ്ഥിതി നല്ലവണ്ണം സൂക്ഷിച്ചറിഞ്ഞു. ഒരുവശത്തു് തന്റെ ഏകപുത്രൻ മരിക്കുവാൻ തുടങ്ങുന്നു. മറുഭാഗത്തു് പരമാനന്ദമഗ്നനായി ഭഗവാൻ നൃത്തംചെയ്യുന്നു! ഉടനേതന്നെ ശ്രീവാസൻ തന്റെ കർത്തവ്യത്തെ നിശ്ചയിച്ചു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു "നിങ്ങളെന്തിനാണ് കരയുന്നതു്? എന്റെ പുത്രൻ, നാമെല്ലാവരും ഇന്നല്ലെങ്കിൽ നാളെ തീച്ചയായും വീട്ടേണ്ട കടം വീട്ടുവാൻ തുടങ്ങുന്നതിൽ എന്തിനു് സങ്കടപ്പെടുന്നു? അവന്റെ മഹാഭാഗ്യം നോക്കുവിൻ! അവനോളം ഭാഗ്യവാനായി വേറെ ആരാണുള്ളതു്? യാതൊരു ഭഗവാന്റെ തിരുനാമം സർവ്വപാപങ്ങളെയും നശിപ്പിച്ചു് മനുഷ്യനെ മുക്തനാക്കുന്നുവോ, ആ ഭഗവാൻ അവന്റെ ആത്മാവു് ഈ ശരീരത്തെ വെടിയുമ്പോൾ, അതാ, നമ്മുടെ ഗൃഹത്തിൽ ആനന്ദനൃത്തം ചെയ്യുന്നു! മഹാത്മാക്കൾക്കുപോലും അവന്റെ ഈ ഭാഗ്യോദയം ദുർല്ലഭമാണു്. അതുകൊണ്ടു് സന്തോഷിക്കേണ്ട ഈ അവസരത്തിൽ മൂഢന്മാരെപ്പോലെ വിലപിക്കരുതു്!"

ശ്രീവാസന്റെ മനോവികാരങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തെ വീണ്ടും തുടരുവാനനുവദിക്കാതെ അദ്ദേഹം മൌനമവലംബിച്ചു. അല്പസമയം കഴിഞ്ഞു വീണ്ടും പറഞ്ഞു.

"നിങ്ങൾ ചിലർ അബലകളാണു്! മനുഷ്യർ പ്രകൃത്യാ മനഃകരുത്തില്ലാത്തവരുമാണു്. ഈ സമയത്തു നിങ്ങൾ, പിരിഞ്ഞുപോകുന്ന ബന്ധുവിനെക്കുറിച്ചു് ദുഃഖിക്കുന്നതു് സാധാരണമാണു്. പക്ഷെ, അല്പസമയം ക്ഷമിക്കുവിൻ! ഇങ്ങിനെ നിങ്ങൾ വിലാപം തുടർന്നാൽ ഭഗവാന്റെ

പരമാനന്ദനൃത്തത്തിന്നതു് ഒരു വിഘ്നമായിത്തീരും. സങ്കീർത്തനം വേഗത്തിലവസാനിക്കും. എന്നിട്ടു നിങ്ങൾ സമാധാനം വരുന്നതുവരെ വിലപിച്ചുകൊള്ളുക! അതല്ലാതെ രോദനം ചെയ്യുന്ന ഭഗവാന്റെ പരമാനന്ദനൃത്തത്തിന്നു വിഘ്നം വരുത്തുകയാണെങ്കിൽ, ഞാൻ ഇപ്പോൾത്തന്നെ ഗംഗയിൽ, ചാടി ഈജീവിതമവസാനിപ്പിക്കും!"

ഇതുകേട്ടപ്പോൾ അവർ ദുഃഖത്തെ ഒതുക്കി ഇതിനിടയിൽ മരിച്ചിരുന്ന പുത്രന്റെ മൃതശരീരത്തിന്നു ചുറ്റും മിണ്ടാതിരിപ്പായി. ശ്രീവാസൻ പുറത്തേക്കോടി. സങ്കീർത്തനത്തിൽചേർന്നു്, ഈ സംഭവമൊന്നും അവിടെ നടന്നിട്ടേ ഇല്ലാത്തമട്ടിൽ കൈകൾ ഉയർത്തി "ഹരിബോലെ" എന്നുച്ചത്തിൽ കീർത്തിച്ചുകൊണ്ടു നൃത്തം തുടങ്ങി.

ഈ സംഗതി അധികനേരത്തേക്കു രഹസ്യമായിവെച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുവാൻ സാധിച്ചില്ല. സങ്കീർത്തനം ചെയ്തിരുന്ന ഭക്തന്മാരിതറിവാനിടയായി. അതറിഞ്ഞ ഉടനെ ഒരു ഭക്തന്റെ ആനന്ദപ്രവാഹം തടയപ്പെടുകയും അയാൾ നിശ്ചേഷ്ടനായി ശ്രീവാസനെ നോക്കുകയും ചെയ്തു. ശ്രീവാസനാകട്ടെ, ആനന്ദമഗ്നനായി നൃത്തം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുകതന്നെയാണന്നെയാൾ കണ്ടു. ശ്രീവാസൻ ഈ ദുഃഖവാർത്ത അറിഞ്ഞിട്ടില്ലായിരിക്കുമെന്നു കരുതി, അതിനെപ്പററി ശ്രദ്ധാനേപഷണം നടത്തി. ശ്രീവാസനതറിഞ്ഞിട്ടുണ്ടെന്നും, വിലാപത്താൽ ഭഗവാന്റെ പരമാനന്ദനൃത്തത്തിന്നു വിഘാതമുണ്ടാക്കാതിരിപ്പാൻ കുടുംബാംഗങ്ങളെ പ്രത്യേകം ഏല്പിച്ചിട്ടുള്ളതായും അയാൾക്കറിവുകിട്ടി. ഇതറിഞ്ഞുകൊണ്ടു വീണ്ടും അയാൾ ആശ്ചര്യപൂർവ്വം ശ്രീവാസന്റെ നേരെ നോക്കി! എന്നാൽ ശ്രീവാസന്റെ മുഖത്തു് ദുഃഖത്തിന്റെ ലാഞ്ഛനപോലുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. പതിവനുസരിച്ചുള്ള പരമാനന്ദം ശ്രീവാസനനുഭവിക്കുന്നതായും, ഈ കഠിനദുഃഖം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയത്തെ വ്രണപ്പെടുത്തീട്ടില്ലെന്നും കാണപ്പെട്ടു.

മറെറാരാൾ ഈ വർത്തമാനം കേട്ടു സങ്കീർത്തനം നിർത്തി ശ്രീവാസന്റെ നേരെ നോക്കിനിന്നു. അവരെല്ലാവരും ഭഗവാന്റെ നേരെ നോക്കിയപ്പോൾ ഭഗവാൻ പതിവനുസരിച്ചു് നാലുപാടും തന്റെ തേജോമയമായ സ്വരൂപത്തിൽനിന്നും ആനന്ദരശ്മികളെ വർഷിച്ചുകൊണ്ടു് നൃത്തം ചെയ്യുന്നതായിക്കണ്ടു. അവർ ശ്രീവാസനേയും ഭഗവാനേയും മാറിമാറി നോക്കി. പലേ വികാരങ്ങളും അവരുടെ ഉള്ളിൽ പാഞ്ഞുകയറി. ശ്രീവാസന് അപ്പോളൊരലൌകികചൈതന്യം ഉണ്ടായിരുന്നു. "ശ്രീവാസനെപ്പോലെയൊരു ഭക്തനെ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗൃഹത്തിൽ നൃത്തം വെച്ചുകൊണ്ടിരുന്നിരുന്ന ഭഗവാൻ ഈ വിധം ശിക്ഷിച്ചതു് യുക്തമായോ" എന്നായി ചിലരുടെ ചിന്ത. ശ്രീവാസന് ഈ ദുഃഖം ഉള്ളിൽ തട്ടിയിരുന്നുവെങ്കിലും, വാസ്തവത്തിൽ അതിന്റെ കാഠിന്യം അദ്ദേഹമനുഭവിച്ചിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹം നൃത്തം ചെയ്തായിരുന്നു! അപ്പോൾ ഇതൊരു ശിക്ഷയാണെന്നു പറഞ്ഞുകൂടെന്നവർക്കു തോന്നി.

ഭക്തന്മാരോരോരുത്തരായി സങ്കീർത്തനത്തിൽനിന്നു പിൻമാറി, ഒടുവിൽ അതു നിർത്തപ്പെട്ടു. എല്ലാം ശാന്തമായ ഉടൻ ഭഗവാനും തന്റെ സ്വസ്ഥമായ ഭാവത്തെ സ്വീകരിച്ചു. ക്രമേണ ദീർഘമായ ഒരു സ്വപ്നത്തിൽ നിന്നുണരുന്നവനെപ്പോലെ ഭക്തന്മാരെ കരുണയോടെ കടാക്ഷിച്ചു. പക്ഷെ ഭക്തന്മാർ മൌനമവലംബിച്ചു നിന്നതേയുള്ളു. ഉടനേതന്നെ ഭഗവാൻ അവരോടു് അരുളിച്ചെയ്തു. "എന്തുകൊണ്ടാണിന്നെനിക്കൊരാനന്ദവും തോന്നാത്തതു്? എന്തുകൊണ്ടാണു് എനിക്കൊരു പരിഭ്രമം മനസ്സിനു തോന്നുന്നതു്?" ഭക്തന്മാർ ഇതിനു മറുപടി പറഞ്ഞില്ല. അതുകൊണ്ടു് ഭഗവാൻ വീണ്ടും ചോദിച്ചു. "എന്തുകൊണ്ടാണെന്റെ ഹൃദയം ദുഃഖഭ്രയിഷ്ടമായിരിക്കുന്നതു്? നിങ്ങൾക്കു് ഒരുപക്ഷെ വല്ല ആപത്തും പററിയിട്ടുണ്ടായിരിക്കുമോ?"

ശ്രീവാസൻ മറുപടിപറഞ്ഞു. "എന്റെ ഭഗവാനെ എന്റെ ആത്മനാഥനും സർവ്വശക്തനുമായ അങ്ങു്, എന്റെ അങ്കണത്തിലെ മണ്ണുകൂടി പാദപത്മങ്ങളുടെ സ്പർശത്താൽ കാഞ്ചനമായി മാറുന്നു. അവിടുന്നിവിടെയുള്ളപ്പോൾ എനിക്കൊരാപത്തും വരികയില്ല." പക്ഷെ അദ്വൈതാചാര്യൻ യഥാർത്ഥസംഭവത്തെ ഭഗവാനോടുണർത്തിച്ചു.

"കഷ്ടം! അതു് യഥാർത്ഥം തന്നെയാണു്. ശ്രീവാസപണ്ഡിതനു് ഒരു മഹാവിപത്തു സംഭവിച്ചിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രൻ മരിച്ചു."

ഭഗവാൻ; "അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രൻ മരിച്ചുവോ? എപ്പോൾ?"

"രാത്രി ഒമ്പതുമണിയോടുകൂടി അവൻ മരിച്ചുപോയി. അതായതു് ഏകദേശം ഏഴോ എട്ടോ മണിക്കൂറുകൾക്കു മുമ്പിൽ!" എന്നദ്വൈതാചാര്യൻ മറുപടി പറഞ്ഞു.

ഭഗവാൻ ഉടനെ കുറച്ചുനേരം ശ്രീവാസന്റെ നേരെ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി. എന്നിട്ടു് സന്തോഷത്തോടെ പറഞ്ഞു. "ഹേ ശ്രീവാസാ! അങ്ങു് ഇന്നു ശ്രീകൃഷ്ണനെ ജയിച്ചിരിക്കുന്നു. ഈവിധ ഭക്തികൊണ്ടുമാത്രമെ ശ്രീകൃഷ്ണനെ ലഭിക്കുവാൻ സാധിക്കയുള്ളൂ." എന്നരുളിച്ചെയ്തുകൊണ്ടു് ഭഗവാൻ ദുഃഖപൂർവ്വം കണ്ണുനീർ പൊഴിച്ചു. സഗൽഗദം ഭഗവാൻ തുടർന്നു. "ഇങ്ങിനെയുള്ള മഹാഭക്തന്മാരുമായി പിരിയുന്ന ചിന്ത എന്റെ ഹൃദയത്തെ പിളർക്കുന്നു."

അപ്പോഴാണു് ശ്രീവാസൻ കരഞ്ഞുതുടങ്ങിയതു്. പുത്രദുഃഖത്താലല്ല അദ്ദേഹം കരഞ്ഞതു്. "ഭഗവാനെ! ഈവിധം എത്ര ദുഃഖം സഹിക്കുവാനും ഇവനു് ശക്തിയുണ്ടു്. പക്ഷെ അവിടുത്തെ നയനങ്ങളിൽനിന്നും കരുണാപൂർവ്വം വർഷിക്കുന്ന അശ്രുക്കളെ കണ്ടു് സഹിപ്പാൻ ഇവനു് ശക്തി ഇല്ല. അവിടേക്കു് മനോവേദന ഉണ്ടായാലോ എന്ന ഭയത്തു് ഞാൻ ഈ സംഭവത്തെ ഗോപ്യമായിവെച്ചു. സമാ

ധാനിച്ചാലും പ്രഭോ! ഈ ദുഃഖം എന്നെ പീഡിപ്പിക്കുന്നില്ല. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, ഭഗവാനെന്റെ പുരോഭാഗത്തുണ്ടല്ലൊ. ഭഗവാൻ ഈ ഗൃഹത്തിലിരിക്കുന്ന അവസരത്തിൽ മരിക്കുവാൻ സാധിച്ചതിനാൽ, എന്റെ പുത്രനല്ലേ, മഹാഭാഗ്യവാൻ? എന്റെ ആനന്ദാതിരേകത്തെ ഞാനെങ്ങിനെ പ്രകാശിപ്പിക്കട്ടെ!"

"ഞാനങ്ങയോട് യോജിക്കുന്നു. ശ്രീകൃഷ്ണദാസന്ന് ദുഃഖമില്ല. ദുഃഖമുണ്ടാകുവാനുമവകാശമില്ല. ഞാൻ അങ്ങയെ ഒരു കാര്യം മാത്രം ഓർമ്മപ്പെടുത്തട്ടെ. അങ്ങയാകട്ടെ, ഞാനാകട്ടെ, ഇഹലോകത്തിൽ സന്തോഷിക്കുവാനല്ല വന്നിട്ടുള്ളതു്. നമ്മുടെ ചുറ്റുപാടും ക്ലേശങ്ങളാണു് കാണുന്നതു്. നമ്മളാൽ കഴിയുന്നവിധത്തിൽ അന്യന്മാരുടെ ക്ലേശങ്ങളെ പരിഹരിക്കുവാനായി നാം ജീവിക്കുന്നു. തീച്ചയായും നമുക്കു സ്വാർത്ഥചിന്തകൾക്കു് സമയമില്ല. ശ്രീവാസാ! ഭാവിയിൽ ജനങ്ങൾക്കു് ഒരു ദൃഷ്ടാന്തമായി അങ്ങയുടെ ഈ പ്രവൃത്തി ശോഭിക്കും. ഭവാനിന്നു് പുത്രദുഃഖമാകുന്ന മഹാക്ലേശത്താൽ പീഡിതനായിരിക്കുന്നു. അതിന്റെ ഫലമായി അങ്ങയെ ശ്രീകൃഷ്ണസമീപത്തിലേക്കടുപ്പിക്കയും, സന്തുഷ്ടമനസ്കനാക്കിത്തീർക്കയുമാണു് ഉണ്ടായതു്. ഇതിൽ ശ്രീകൃഷ്ണഭക്തന്മാർക്കു ദുഃഖമില്ലെന്നതെളിയുന്നില്ലേ? ഒരു ഭക്തന്റെ മനോധൈര്യം എത്ര മഹനീയമാണെന്നു് അങ്ങയേക്കണ്ടു് ജനങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കട്ടെ. എങ്കിലും ദുഃഖിതയായിരിക്കുന്ന മാതാവിനോടു് രണ്ടുവാക്കെങ്കിലും ഞാൻ സമാധാനം പറയട്ടെ! എന്നരുളിച്ചെയ്തുകൊണ്ടു് മൃതശരീരത്തെ സ്വപാർശ്വത്തിലേക്കു് കൊണ്ടുവരുവാൻ കല്പിച്ചു. ആ മൃതശരീരം ഗൃഹാന്തർഭാഗത്തുനിന്നും മൻവശത്തുള്ള അങ്കണത്തിലേക്കു കൊണ്ടുവന്നു. സ്ത്രീകളും ബന്ധുക്കളും പതുക്കെ കരഞ്ഞുകൊണ്ടു് ആ ശരീരത്തെ അനുഗമിച്ചു. "അവനെ ഇവിടെ കിടത്തുക. ഞാനൊന്നു നോക്കട്ടെ" എന്നുള്ള ഭഗവാന്റെ അപേക്ഷപ്രകാരം ഭഗവൽസന്നിധിയിൽ ആ മൃതശരീരം കിടത്തി ബന്ധുക്കൾ ചുറ്റുംനിന്നു.

ഭഗവാൻ ആ മൃതബാലനെ സംബോധനചെയ്ത് സംസാരിക്കുവാനാജ്ഞാപിച്ചു. ഉടൻതന്നെ ആ ശരീരംവിട്ടു പോയിരുന്ന ആത്മാവ് വീണ്ടും അതിൽ പ്രവേശിച്ചു. ആ ബാലൻ ഉടനെ പറഞ്ഞു: "ഞാൻ ഈ ശരീരത്തെ അതിലുമുപരിയായി ഒരു സ്ഥിതിയിലേക്കു പോകുവാൻ വേണ്ടി ഉപേക്ഷിക്കുന്നു. എന്റെ ജീവൻ ഭഗവൽപാദപത്മങ്ങളെ ആശ്രയിക്കട്ടെ." ഭഗവാനെ നോക്കിക്കൊണ്ട് ഇതുയും പറഞ്ഞ ഉടനെ വീണ്ടും അതു് ആ ശരീരംവിട്ടു പോകുകയും ചെയ്തു.

ഈ സംഭവം എല്ലാവരേയും ആശ്ചര്യപ്പെടുത്തി. ബാലന്റെ മാതാപിതാക്കന്മാർ ആനന്ദാശ്രുക്കൾ വർഷിച്ചുതുടങ്ങി. അവർക്ക് പിന്നെ ഒരു ദുഃഖവുമുണ്ടായില്ല. ഭഗവാനവരോടു വീണ്ടുമരുളിച്ചെയ്തു. "ഞാനും ശ്രീപാദനിത്യാനന്ദനും നിങ്ങളുടെ നഷ്ടപ്പെട്ട പുത്രന്റെ സ്ഥാനം ഏറ്റെടുത്തിരിക്കുന്നു എന്നു മനസ്സിലാക്കിക്കൊള്ളുവിൻ!" അവരാകട്ടെ പരമാനന്ദത്തോടുകൂടി പറഞ്ഞു. "ദുഃഖത്തിലും സുഖത്തിലും, എന്നന്നേക്കുമായി ഞങ്ങൾ ഭഗവാന്റെയാണു്." പിന്നീട് ആ ബാലന്റെ മൃതശരീരം വിധിപ്രകാരമുള്ള സംസ്കാരത്തിനായി കൊണ്ടുപോയി. ഇങ്ങിനെ ഭഗവാന്റെ ഒരു അത്ഭുതലീലകൂടി ഭക്തന്മാർ കണ്ടു. പക്ഷെ അവരുടെ ഹൃദയങ്ങൾ ദുഃഖാകുലങ്ങളായിരുന്നു. ഭഗവാൻ ഭക്തന്മാരെ വിട്ടുപിരിയുന്ന ചിന്ത ഭഗവാന്റെ ഹൃദയത്തെ പിളർക്കുന്നു എന്നല്ലേ ഭഗവാൻ അരുളിച്ചെയ്തതു്. അതിന്റെ അർത്ഥമെന്തായിരിക്കാം! ഒരുപക്ഷെ ഭഗവാനവരെ വിട്ടു പോകുവാനുദ്ദേശിക്കുന്നുണ്ടായിരിക്കുമോ? ഭഗവാൻ അവരെ വിട്ടുപോയാൽ ഗംഗയിൽ ചാടി ജീവിതമവസാനിപ്പിക്കുമെന്നവരും മനസ്സിൽ പ്രതിജ്ഞചെയ്തു.

ഇനിയും വിസ്തരഭയത്താൽ ഭഗവൽകഥയെ ഇപ്പോൾ തുടരുന്നില്ല. ഭഗവാന്റെ ദിവ്യലീലകളുടെ ഒരു ചെറിയ ഭാഗം മാത്രമേ ഇവിടെ ഉല്ലേഖിപ്പാൻ സാധിച്ചിട്ടുള്ളൂ. ഭഗ

വൽക്കരുണാകടാക്ഷമുണ്ടെങ്കിൽ, ഭഗവാന്റെ സുമധുരങ്ങളായ ലീലകളെ തുടന്ന് ഭക്തജനങ്ങളെ ആനന്ദിപ്പിക്കാം.

ഇതുകാലവും ഭഗവാൻ ഭക്തിസാമ്രാജ്യത്തിലാണ് ക്രീഡിച്ചിരുന്നതു്. സ്വാനുഷ്ഠാനദ്വാരാ ശ്രീകൃഷ്ണഭക്തിക്കുള്ള മാർഗ്ഗത്തേയും ഒരു ഭക്തന്റെ ജീവിതമെങ്ങിനെയായിരിക്കണമെന്നും ലോകരെ പഠിപ്പിച്ചു.

പിന്നീടാണു ഭഗവൽപ്രേമത്തെ സ്വഭക്തന്മാർക്കു കാണിച്ചുകൊടുത്തതു്. ഭക്തിയെ പരിപൂർണ്ണമായി മനസ്സിലാക്കുവാൻ ശ്രീഗൌരാംഗന്റെ പ്രേമലീലകളെക്കൂടി മനസ്സിലാക്കിയാലെ സാധിക്കയുള്ളു. ഭക്തിയെ "ഭഗവാനെ നിഷ്ഠയോടെ ആശ്രയിക്കുക" എന്നും, പ്രേമത്തെ "ഭഗവാനോടുള്ള പരാനുരക്തി"യായും വിവരിക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

കാസിയെ അനുഗ്രഹിച്ചശേഷം ചില ആഴ്ചകൾ കഴിഞ്ഞതോടുകൂടി ഭഗവാൻ പ്രേമരംഗത്തിലേക്കു കടന്നു. ഭഗവാനൊരു പ്രേമിയുടെ (അനുരക്തന്റെ) നിലയിൽ ലീലകൾചെയ്തു് സ്വാനുഭവങ്ങളെ ദൃഷ്ടാന്തപ്പെടുത്തി. ഈശ്വരനെ എങ്ങിനെയാണു് സ്നേഹിക്കേണ്ടതെന്നു് ജനങ്ങളെ പഠിപ്പിച്ചുതുടങ്ങി. ഗൌരാംഗന്റെ ശ്രീകൃഷ്ണപ്രേമം, മനുഷ്യാതീതമായ മഹിമയോടുകൂടിയതായിരുന്നു. അതിൽ നിന്നും ശ്രീഗൌരാംഗൻ ശ്രീകൃഷ്ണൻ തന്നെയൊ അല്ലെങ്കിൽ ശ്രീരാധാദേവിയൊ ആയിരിക്കാമെന്നു കാണിച്ചു. ഭഗവാനെ ഭക്തന്മാർ അവരുടെ മാതൃകയാക്കി ജീവിച്ചു് ഈശ്വരനെ പ്രേമിക്കുവാൻ പഠിച്ചു.

കുറച്ചുമാസങ്ങൾക്കു ശേഷം ഭഗവാൻ സന്യാസം സ്വീകരിച്ചു. ബംഗാൾ ഒട്ടുക്കു് ഈ അത്യാഹിതത്തിൽ ദുഃഖിച്ചു. അനേകായിരംപേർ മറ്റെല്ലാം ത്യജിച്ചു് ശ്രീഗൌരാംഗപാദങ്ങളിൽ ആത്മസമർപ്പണം ചെയ്തു.

ഭഗവാനെ സന്ന്യാസിയുടെ നിലയിൽ "ശ്രീകൃഷ്ണ ചൈതന്യ"നെന്ന പേരിലാണ് ലോകം അറിഞ്ഞതു്. കരുണാനിധിയായ ഭഗവാൻ സകല ജീവജാലങ്ങളേയും കാത്തുരക്ഷിക്കട്ടെ!

മനുഷ്യൻ തന്റെ ആത്മനാഥനായ ഭഗവാനെ എപ്പോഴും സ്മരിക്കുമാറാകട്ടെ!

ഓം ശാന്തി: ! ശാന്തി: ! ശാന്തി: !

സനാതനധർമ്മം അച്ചുക്കൂടം, പെരുമാനൂർ, എറണാകുളം.

KOTTAYAM PUBLIC LIBRARY

KOTTAYAM

Cl. No. M08 Acc. No. 82929

This book should be returned on or before the date last stamped below.

20 JUL 1986

15 APR 1989

10 JUL 1993

29 MAY 2004

If the book is not returned on due date a fine of 5 Ps. (Five) per day will be charged.

M06 82929

ചിന്നമ്മ, നെടിയാറ വീട്ടിൽ. പരി:
ശ്രീഗൊന്നരാഗൻ രക്ഷാവാ
ശ്രീകൃഷ്ണചൈതന്യസ്വാമികൾ. I

Indic Digital Archive Foundation

KOTTAYAM PUBLIC LIBRARY

Call No. M08 Acc. No. 32929

Author. ചിന്നമ്മ കാടിയാംമ്പിള്ളി പാർ.

Title. ശ്രീമൈരാവണൻ്റെ ശരിതവും. ശ്രീകണ്ഠൻചൊന്നതു സ്വീകരിക്കും

gpura.org